

in præ ceptis Al tiſsi

mi. ℣. Paſtor populi De i ſa ct⁹ eſt in ſapi

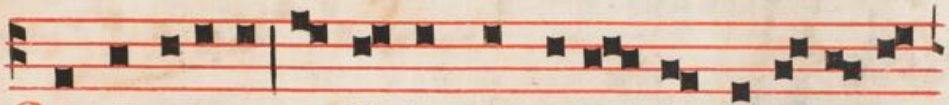

en tia ſer monis ſa cri. ✱ Et. Glori a Pa

tri & Fi li o & Spiri tui ſan ctо. ✠ Et.

añæ ij

Noct: Quaſi oliva pullulãs & cypreſs⁹ in al ti tu

di ne ſe tollens ſic vir beatus ad gloriã ſãctita

tis aſcẽdit. Dñe quis hab. ℣ Porrexit manũ ſu ã vir

ſãct⁹ in liba tio nẽ al taris, & de ſanguine u

væ effu dit o dorẽ divinũ excelſo Principi.

Dñe in virtute. 2o Ampli avit gentem ſuã vir juſt⁹ adep-

Septuaginta interpretum
pura. et ut ab eis in gre
cum usa est editio per
maneret. Supfluue mu
chromatu epos. scissi
me atq; doctissime im
pellere. ut hebrea uo
lumina latino sermone transferrem. Quod e
nim semel aures hominum occupauerat. et nas
centis ecclie roborauerat fidem. uetustum erat
etiam nro silentio comprobari. Hunc tam
p uarietate regionum diuisa ferantur exem
plaria. et germana illa antiqua q; translatio
corrupta sit atq; uiolata nri arbitrij putas
aut e pluribus uidicare quid uerum sit. aut
nouum opus in ueteri condere. Illudentibus
q; uidebis comicum ut dicitur oculos configere
Alexandria et egiptus in lxx. suis scychium
laudat auctorem. Constantinopolis usq; anti
ochia luciani martyris exemplaria pbat.
Medie inter has pumice palestinos codices
leguntur. quos ab origine elaboratos eusebius
et pamphilus uulgauerunt. totusq; orbis
hac inter se tripharia uarietate compugnat
et certe ortum est non solum exemplaria com
posuit. quatuor editionum e regione singla
uerba describens. ut unus dissentiens stati
ceteris inter se consentientibus arguatur. quod
maioris audacie e in editione lxx. theodo
onis editionem miscuit. asterisscis designans
que minus fuerunt. et uirgulis que ex sup
fluo uidentur apposita. Si q; alijs uidetur
non tenere quod semel suscepimus et p lxx.
cellulas que ultro sine auctoritate uidentur
singlas cellulas apponere. hoc q; mecum legi
tur quod lxx. nescierunt. cur meum suscepi
mus latinum. qui inuiolata ueteris editionis
uam condidi ut laborem meum hebreis. et
quod his manus est aplis auctoribus pbem.
Scripsi nup librum de optimo genere inter
pretandi. ostendens illa de euangelio. ex egyp
to uocaui filium meum. et quia nazareus
uocabitur. et uidebunt in quem transfixerunt.
et illud apli. que oculus non uidit. nec au
ris audiuit. nec in cor hominis ascendit que
preparauit ds diligentibus se. certa q; his
similia in hebreorum libris inuenit. certe apli
et euangliste septuaginta interpretes nouerant. et unde ei hec dicere que in lxx. non
habentur. Xps dns nr ubiq; testantes o
dieo. in euangelio secundum iohem. qui credit
in me sicut dixit scriptura. flumina
de uentre eius fluent aque uiue. Undiq; scrip
tum est. quod saluatore scripturas et testatur. Ubi
scriptum est lxx. non habent. apocrifa nescit
ecclia. Ad hebreos igitur reuertendum est.
unde et dns loquitur. et discipuli exempla
presumunt. Hec pace ueterum loquor. et ob
trectationibus meis tantum respondeo. qui ca
nino dente me rodunt. in publico detrahentes.
Legentes in angulis. idem et accusatores
et defensores. cum alijs pbent quod in
me reprehendant. quasi uitium et uicium nos
in rebus sit. sed cum auctore mutet. Ce
rum meminisse editionem lxx. translationis
olim de greco emendatam tribuisse me
uris. nec immerito debere estimari eorum
quos in conuentu frm semper edissero. et
quod nunc dabitis amen. ad uerba dicerem
interpretatus sum. id circo fecisse me ueri
similes. et siluam nominum septorum q
fusa sunt uicio. sensuum q; barbariem
aprus. et peruersum cola digerentem.
muchm excepsi. et meis uersa hisme uitiis
carens. si aures surde sunt ceterorum.

Explicit prefacio.

Incipit liber paralipomenon primus.

Adam seth. enos. cha
nan. malaleel. iareth
enoch. matus ale. la
mech. noe. Sem. cha.
et iaphech. filij
gomer magog. ma
gai. et iauan. tubal
mosoch. thiras.
Porro filij gomer
escenez. et ri
phat. et tho
gorma. filij autem iauan. elisa. et tharsis.
cethim. et dodanim. filij cham. chus et
mesraim. et chanaan. filij aut̃ soba.
euila. sabatha. et regma. et sabatacha. Por
ro filij regma saba. et dadan. Chus autem
genuit nemroth: iste cepit ee potens in
ra. Mesraim ũ genuit ludim. et anamim.
et laabim. et nephthoim. petrosim quoq;
et chasloim. de quibus egressi sunt philis
tim. et caphthurim. Chanaan ũ genuit sydo
nem pmogenitũ suum. et heth. iebuseũ
quoq; et amoreum. et gergeseum. eue
umq; et aracheum. et synneum et aradiũ
quoq; et samareum. et amatheum. filij
sem. helam. et assur. et arfaxat. et lud. et
aram. et hus. et hul. et gether. et mosoch.
Arfaxat autem genuit sala. qui et ipse ge
nuit heber. Porro heber nati sunt duo filij:
nomen uni phaleg quia in diebus eius di
uisa est terra. et nomen fris eius iectham.
Jectham autem genuit helmodath. et sa
leph et asermoth. et iare. adoram quoq; et
uzal. et dicla. ebal. et iam. et abymael et
saba. necnon et ophir. et euila. et iobab.
Omnes isti filij iectan. Sem. arphaxat. sa
le. heber. phaleg. ragau. serug. nachor. tha
re. abram. iste abraham. filij autem abra
ham ysaac. et ysmael. et he generationes
eorum. Primo genitus ysmaelis naba
ioth. et cedar. et abdeel. et masam. et mas
ma. et duma. masa. adad. et thema. nuit.
naphis. cedma. Hi sunt filij ysmahelis.
Filij autem cethure concubine abraham. qs
genuit zamram. iecsan. madan. madian. ies
boc. sue. Porro filij iectan. saba. et dadan.
Filij autem madian apha. et afer. et enoch. et
abida. et heldaa. Omnes hi filij cethure.
Genuit autem abraham ysaac. cuius fuerũt
filij. ysu. et esau. Filij esau. eliphaz. ragael. ia
us. ialam. chore. Filij eliphaz. theman. omer.
sephtecem. cenez. thamna. amalech. Filij ra
guel. naad. zara. samma. maza. Filij seyr. lo
than. sobal. sebeon. ana. dyson. eser. dysan.
Filij lothan. horri. humi. Soror autem lothan
fuit thamna. Filij sobal aluan. et manad.
et ebath. et sephi. et onam. Filij sebeon. ana
et ana. Filij ana. dison. Filij dison. amram. et
eseban. et iethram. et charam. Filij eser. bala
am. et zauan. et iachan. Filij disan. hus et aran.
Isti sunt reges qui imperauerunt in terra edom.
antequam esset rex super filios ysrl. Bale filius
beor. et nomen ciuitatis eius. denaba. Mor
tuus est autem bale. et regnauit p eo iobab
filius zare de bosra. Cumq; et iobab fuisset
mortuus. regnauit p eo usam. de terra the
manorũ. Obiit quoq; et usan. et regnauit
p eo adab filius badad. qui percussit madian
in terra moab. et nom ciuitatis eius auith.
Cũq; et adad fuisset mortuus. regnauit p
eo semla. de masreca. Sed et semla mortuus
est. et regnauit p eo baalanan filius achbor.
Sed et hic mortuus e. et regnauit p eo adad
cuius urbis fuit nomen phou. et appellata
est uxor eius meezabel filia matret filie me
zaab. Adad autem mortuo. duces p regibus
ee ceperunt. dux thamna. dux alaua. dux iecth.
dux oolibama. dux hela. dux phinon. dux
cenez. dux theman. dux mabsar. dux mag
diel. dux hyram. Hi duces edom. filij aute

isrl ruben symeon leui iuda ysachar za
bulon dan ioseph beniamin neptalim
gad aser filij iacob heronan sela tres
nati sunt ei de filia sue chananitidis fu
it autem her primogenitus iuda malus co
ram dño et occidit eum Thamar autem
nurus eius peperit ei phares et zaram Om̃s
filij iuda quinq; filij autem phares esrom
et charmi filij quoq; zare zamri et ethã
et eman chalcol quoq; et darda simul q̃nq;
filij charmi achar qui turbauit isrl et
peccauit in furto anathematis filij ethan
azarias filij autem esrom qui nati sũt ei
iherameel et ram et calubi Porro ram
genuit amminadab, Amminadab autẽ genu
it naason principem filiorum iuda Naa
son quoq; genuit salmon de quo ortus
est booz Booz quoq; genuit obed qui et
ipse genuit ysai Ysai autem genuit p
mogenitum heliab secũdũ amminadab ter
tium sammaa quartum nathanael q̃n
tum raddai sextum asom septimũ dauid
quorum sorores fuerunt saruia et abiga
il filij saruie abysai ioab et asahel tres
Abigail autem genuit amasa cuius pa
ter fuit iether hismahelites Chaleb filius es
rom accepit uxorem nomine azuba de q̃
genuit ierioth fuerunt quoq; filij eius
iesar et sobab et ardon Cumq; mortua
fuisset azuba accepit uxorem caleb efrath
que peperit ei hur Porro hur genuit hu
ri et uri genuit beseleel Post hec ingressus
est esron ad filiam machir patris galaad
et accepit eam cum esset annorum sexagin
ta que peperit ei segub Sed et segub genu
it iair et possedit uiginti tres ciuitates
in terra galaad eepitq; gessur et aram
et oppida iair et chanath et uicos eius
sexaginta ciuitates Omnes isti filij machir
patris galaad Cum autem mortuus esset
esrom ingressus est caleph ad ephratã Ha
buit quoq; esrom uxorem abia que peperit
ei assur patrem thecue Hi autem sunt autem
filij ierameel primogenitus esron ram p
mogenitus eius et buna et aram ason
et abia Duxit quoq; uxorem alteram iera
meel nomine athara que fuit mater onam
Sed et filij ram primogeniti iherameel
fuerunt moos et iamin et achar Onã autẽ
habuit filios semei et iada filij autẽ se
mei nadab et abisur Hi omnes uxoris abi
sur abiail que peperit aobban et molith
filij autem nadab fuerunt saleth et ap
pham Mortuus est autem saleth absq;
liberis filius ũ apphaim iheli qui ieli
genuit sesan porro sesan genuit oholi
filij autem iada fris semei iether et iona
than Sed et iether mortuus est absq; libis
Porro ionathan genuit phaleth et iza
Isti fuerunt filij iherameel Sesan autem
non habuit filios sed filias et seruum
egyptium nomine iarha deditq; ei filiã
suam uxorem que peperit ei eched Ether au
tem genuit nathan et nathan genuit za
bad zabad quoq; genuit ophal et ophal
genuit obed obed genuit iehu iehu ge
nuit azariam azarias genuit helles
helles genuit helasa helasa genuit sy
samoy sysamoy genuit sellum sellum
genuit ycamiam ychamian genuit elysa
ma Filij autẽ caleph fris iherameel mosa
primogenitus eius ipse est pater ziph et
filij maresa patris hebron Porro filij he
bron core et taphu et recem et samma
Samma autem genuit raam patrẽ ier
chaan et recen genuit semei filius se
mei maon et maon pater bethsur epha
autem concubina caleph aran et mosa
et zezeth Porro aram genuit zezem filij
iadai regem et iotham et ihesũ et phaleg.

et epha. et saphat. Concubina caleph. ma
acha peperit saber. et charana. Genuit autē
saaph pater madmena. sue patrem mach
mena. et patrem gabaa. filij ū caleph fu
tt agea. Hi erant filij caleph filij hur. pri
mogeniti ephratā. sobal pater cariathia
rim. salma pater bethlem. ariph pater bet
gader. fuerunt autem filij sobal patris ca
riathiarim qui iudebat dimidiū requie
tionū. et de cognatione cariathiarim. ie
threi et aphutei et semathei. et maserei.
ex his egressi sunt sarathe et esthaolite. fi
lij salma bethlem. et neophathi. et corone
domus ioab. et dimidium requietionis
sarai. Cognationes quoq; scribarū habi
tantium in iabis. canentes atq; resonantes.
et in tabernaculis commorantes. Hi sunt
cinei qui uenerunt de calore patris domus rechab.
iii. Dauid ū hos habuit filios.
qui ei nati sunt in hebron. Primoge
nitum ammon. ex achinoen iezrahelitē.
secūm damel. de abigail charmelitide. ter
cium absalon filium maacha filium thol
mai regis iessur. quartum adoniam filiū
aggith. quintum saphatiam. ex abithal.
sextum iethraam de egla uxore sua. Sex ḡ
nati sunt ei in hebron. ubi regnauit sep
tem annis et sex mensibus. triginta autē
et tribus annis regnauit in hierlin. Porro
in hierlin nati sunt ei filij samaa. et sobab.
et nathan. et salomon. quatuor de bethsa
bee filia ammiel. Jebaar quoq; et elisama.
et heliphalech. et noge. et napheg. et ia
phie. necnon elisama. et beliade. et heli
phalech. nouem. Omnes hi filij dauid.
absq; filijs concubinarum. habuerunt
sororem thamar. filius autem salomonis
roboam. cuius filius abyja genuit asa.
de hoc quoq; natus est iosaphat. patris iosa.
qui iozam genuit ioziam. ex quo ortus
est ioas. et huius amasias filius genuit azari
am. Porro azarie filius ioathan. pereauit
achaz. patrem ezechie de quo natus est manas
ses. sed et manasses genuit ammon. patrē
iosie. filij autem iosie fuerunt primogenitus
iohannan. secundus ioachim. tertius sedechias
quartus sellum. de ioachim natus est iechon
as et sedechias. filij iechonie fuerunt. assir.
salathiel. melchiram. phadaia. sennasser. et ie
cemia. sama. et nadabia. de phadaia orti sunt
zorobabel. et semei. Zorobabel genuit mosol
lam. ananiam. et salomith sororem eorum.
asabam. et ool. et barachiam. et asadiam.
sosab besed. quinq; filius autem ananie
falthias patris iesie. cuius filius raphaia.
huius quoq; filius arnan. de quo natus est
abdia. cuius filius fuit sechenia. filius seche
nie semeia. cuius filij ammus et iegal. et ba
ria. et naaria. et safat. sex numero.
filius naarie. helioenai. et ezechias. et ezrica
tes. filij helioenai. odjua. et eliasub. et
phaleia. et acchub. et iohannan. et dolaia. et
anani septē. iiii.
Filij iuda. phares. esron. et charmi. et hur.
et sobal. Reaia ū filius sobal genuit
iahath. de quo nati sunt achumai. et lech. Hę
cognationes sarathi. Jsta quoq; stirps bethan
ithanel. et ibesema. et iedebos. nomen quoq;
sororis eorum asalel. phasni. Phaniuel autem
pater gedor. et ezer pater osa. Jsti sunt filij
hur primogeniti ephratā. patris bethleem.
Assur ū patris thecue erant due uxores baala
et maara. Peperit autem ei naara ozam. et
epher. et themani. et ahastari. Jsti sunt filij na
ara. Porro filij halaa. sereth. yzaar. et ethan.
Chos autē genuit anob. et sobaba. et cognatio
nem aral filij aram.
Fuit autem iabes inclitus pre fratribus
suis. et mater eius uocauit nomen illius
iabes dicens. quia peperit eum in dolore. Jn

uocauit ũ iabes dñm isrl dicens. Si benedi
cens benedixeris michi. et dilataueris ũmi
nos meos. et fuerit manus tua mecũ. et fece
ris me a malicia non oppmi. Et prestauit ds
que petiit ẽ. Chalebh autem frater suua
genuit machir qui fuit pater esthon. Por
ro esthon genuit bethrapha. et phesse. et
thenna patrem urbis naas; hi sunt uiri re
cha. filij autem cenez. othoniel. et saraia.
Porro filij othoniel. athat. et maonathi ge
nuit ophra. Saraias autem genuit ioab pa
trem uallis artificum. Ibi quippe artifices
erant. filij ũ caleph filij iephone. hur. et he
la. et nabem. filij q; hoda. et cenez. filij quoq;
ialelel ziph. et ziphe. tyria. et asrael. et filij
esra iether. et mereth. et epher. et ialoth. ge
nuitq; ariam. et sammai et iesba patrem
esthamo. Uxor quoq; eius iudaia. peperit
iareth patrem gedor. et heber patrẽ socho.
et hicuthiel patrem zano. Hi autem filij be
thie filie pharaonis quam accepit mereth.
Et filij uxoris hodie sororis nathan. pa
tris cela. garmi. et esthamo. qui fuit de macha
ti. filij quoq; symonis. ammonis. et rena fili
anan. et thilon. et filij iesi. zoeth. et hen zo
eth. filij sela. filij iuda. her pater lecha. et
laada pater maresa. Et cognationes dom
operantium byssum. in domo iuramenti. et
qui stare fecit solem. uiri q; mendacij. et se
cutus ẽ incedens. qui principes fuerunt
in moab. et qui reuersi sunt in leem. Hec
autem uerba uetera; hi sunt figuli habi
tantes in plantationibus et in pẽpibus
apud regem in operibus eius. commorantiq;
sunt ibi. filij symeon namuel. et iamin. ia
rib. zara. saul. sellum filius eius. mabsan
filius eius. filij masma. amuel filius eius.
zabidur filius eius. semei filius eius. filij
semei sedecim. et filie sex. fratres autẽ eius
non habuerunt filios. multos. et omnis fa
cognatio non potuit adequare summam
filiorum iuda. Habitauerunt autem in ber
sabee. et molada. et asor. sual. et in ballaa
et in asom. et in thola. et in bathuel. et in
orma. et in siceleg. et in bethbenay. et in
saarim. Hę ciuitates eorum usq; ad regẽ
dauid. ville quoq; eorum. etham et aina
chen. remmon. et thocen. et iasan ciuita
tes quinq; et omnes uici earum p circu
itum ciuitatum istarum usq; ad baal.
Hec est habitatio eorum et sedium distri
butio. mosobach quoq; et iemlech. et io
sa filius amasie. et ioel. et ieu filius io
sabie. filij saraie. filij asiel. et helioenai.
et iacoba. et isuaiam. et iasaia. et adiel.
et isimiel. et banaia. ziza quoq; filius se
phei filij allon. filij iudaia. filij semri. filij
filij semaia. Isti sunt nominati principes
in cognationibus suis. et in domo affini
tatum suarum multiplicati sunt uehe
menter. et profecti sunt ut ingrederentur
in gador. usq; ad orientẽ uallis. ut quae
rerent pascua ouib; suis. et inuenerunt pascuas
uberes. et ualde bonas. et terram latissimam
et quietam
et tranquillam. in qua ante habitauerant
de stirpe cham. Hi q uenerunt quos sup
dexpressimus nominatim in diebus ezechie
regis iuda. et percusserunt tabernacula eor
et habitationes qui inuenti fuerant ibi.
et deleuerunt eos usq; in pñtem diem.
Habitauerunt quoq; pro eis. qm ubertimas
ibi pascuas repperunt. de filijs quoq; sy
meon abierunt in montem seyr. uiri qn
genti. habentes principes phaltiam et nahariam et
raphaiam. et oziel filios iesi. et percusserũt
reliquias que euadere potuerant amalec
itarum. et habitauerunt ibi pro eis usq;
addiem hanc. filij qq; ruben primogeni
ti isrl. ipe quippe fuit primogenitus eius. sed
cum uiolasset thorum patris sui data ẽ

primogenita eius filius ioseph filij israel
et non est ille reputatus in primogenitū.
Porro iudas qui erat fortissimus inter frēs
suos de stirpe eius principes germina
ta sunt: primogenita autem reputata fē
ioseph. filij ḡ ruben primogenti israel
enoch. et phallu. esrom. et charmi, filij
ioel. semeia filius eius. gog filius eius.
semei filius eius. micha filius eius. re
ceia filius eius. baal filius eius. beera
filius eius. quem captiuum duxit te
glatphalasar. rex assiriorum. et fuit prin
ceps in tribu ruben. fratres autem eius
et uniuersa cognatio quando numera
bantur p familias suas. habuerunt
principes iehiel. et zachariam. Porro
bala filius azaz filij sama. filij iobel. ip
se habitauit in aroer usq; ad nebo. et
beelmeon. contra orientalem quoq; pla
gam habitauit usq; ad introitū here
mi. et flumen euphraten. Multū q̄ppe
iumentorum numerum possidebat
in terra galaad. In diebus autem saul
pugnatum sunt contra agareos et interfe
cerunt illos. habitaueruntq; p eos. in
tabernaculis eorum in omni plaga que
respicit ad orientem. galaad. filij ū gad
e regione eorum. habitauerunt in terra
basan usq; helcha. Joel in capite. et sa
phan sedens. ianai autem et saphat in ba
san. frēs ū eorum secūm domus cognatio
onum suarum. michael. et mosollam.
et sebe. et iorai. et iachan. et zie. et heber
septem. Hi filij abiachil. filij huri. filij
iaro filij galaad filij michael. filij ressi.
filij ieddo. filij buz, frēs quoq; filij abdi
el. filij guni. princeps domus in fami
lijs suis. Et habitauerunt in galaad. ⁊
basan. et in uiculis eius. et in cunctis
suburbanis saron usq; ad terminos. Om̄es
isti numerati sunt in diebus ioatham regis
iuda. et in diebus ieroboam regis israel. filij
ruben et gad et dimidie tribus manasse
uiri bellatores scuta portantes. et gladios
et tendentes arcū. eruditiq; ad prelia xl.
iiii milia et. dcc. lx. p cedentes ad pug
nam dimicauerunt contra agarenos. iau
rei ū et naphei. et nodab p̄ fuerunt eis
auxilium. Traditiq; sunt in manus eorū
agareni et omnes qui fuerunt cum eis.
quia dēm inuocauerunt cum p̄liarentur.
et exaudiuit eos. eo quod credidissent
in eum. Ceperuntq; omnia que possede
rant camelorum. l. milia. et ouiū. ccl.
milia. asinos duo milia. animā hoīm centū
milia. multūm enim multa corruerūt. fuit enim bellū dēi.
habitaueritq; pes usq; ad transmigrationem.
filij quoq; dimidie tribus manasse
possederunt terram. a finibus basan
usq; baal hermō et sanir. et montē her
mon. in genus quippe numerus erat. et
hi fuerunt principes domus cognatio
nis eorum, epher. et iesi. et heliel. ezriel.
et heramia. et odoia. et iediel. uiri for
tissimi et potentes. et nominati duces
in familijs suis. Reliquerunt autē dēm
patrum suorum. et fornicati sunt post
deos populorū terre quos abstulit dēs
coram eis. et suscitauit dēs israel spīm ful
regis assyriorum. et spīm teglatphala
sar regis assur. et transtulit ruben et
gad. et dimidium tribus manasse.
et adduxit eos in ale. et abor. et ara. et
fluuium gozan. usq; ad diem hanc.

VI. Filij leui gerson. caath merari. filij
caath amram. ysaar. hebron. et oziel.
filij amram. aaron moyses et maria. filij
aaron nadab et abiu. eleazar. et ithamar.
Eleazar genuit phinees. et phinees ge
nuit abisue, abisue ū genuit bocci. et

bocci genuit ozi. ozi genuit zaraiam. et
zaraias genuit meraioth. Porro meraioth
genuit amariam. et amarias genuit achitob.
Achitob genuit sadoch. sadoch genuit
achimaas. Achimaas genuit azariam.
azarias genuit iohannan. Iohannan ge
nuit azariam. ipse ē qui sacerdotio fun
ctus est in domo quam edificauit salomō
in ihrlm. Genuit autem azarias amariā.
et amarias genuit achitob. Achitob genuit
sadoch. et sadoch genuit sellum. Sellum
helcham. et helcias genuit azariam.
Azarias genuit saraiam. et saraias genu
it iosedech. Porro iosedech egressus est
quando transtulit dns iudam. et ihrlm
p manum nabucho donosor.

Filii g leui gerson. caath. et merari.
Et hec nomina filiorum gerson. lobe
ni. et semei. Filii caath amram. et ysaar.
et hebron. et oziel. Filii merari. mooli
et musi. Hę autem cognationes leui
secdm familias eorum. Gerson. lobeni
filius eius. ioath filius eius. zamma fi
lius eius. ioha filius eius. addo filius
eius. zara filius eius. ietrai filius eius.
Filii caath. aminadab filius eius. chore
filius eius. asir filius eius. helchana fili⁹
eius. abiasaph filius ei⁹. asir filius eius.
thaath filius eius. uriel fili⁹ ei⁹. ozia fili⁹
eius. saul filius eius. Filii helchana. ama
sai. et hamoth. helchanā. filii helchana
sophoi filius eius. naath filius eius hel
ab filius eius. iheroam filius eius. hel
chana filius eius. Filii samuel p̄mogeni
tus uasseni. et abia. Filii autem merari
mooli. lobeni filius eius. semei filius
eius. oza filius eius. samaa filius eius.
aggia filius eius. asaia filius ei⁹. Isti sunt
quos constituit dauid sup cantores do
mus dni. et quo collocata est archa. et mi
nistrabant coram tabnaculo testimonij
canentes. donec ędificaret salomon do
mum dni in ihrlm. Et stabant ad̄ iuxta
ordinem suum in ministerio. Hi ū sunt
qui assistebant cum filijs suis. de filijs
caath. heman cantor filius iohel. filij samu
el. filij helchana. filij iheroam. filij heliel
filij thou. filij seph. filij helchana. filij
maath. filij amasai. filij helchana. filij io
hel. filij azarie. filij sophonie. filij thaat
filij asir. filij abi. filij asaph. filij chore.
filij isaar. filij caath. filij leui. filij israel.
et fr̄s eius. asaph qui stabant a dextris ei⁹.
asaph filius barachie. filij samaa. filij
michael. filij basie. filij melchie. filij ach
nai. filij zara. filij adaia. filij ethan. filij
zamma. filij semei. filij ihech. filij gerson
filij leui. Filij autem merari fr̄s eorū ad
sinistram. ethan filius chusi. filij abdi.
filij maloch. filij asabie. filij amasie. filij
helchie. filij amasai. filij bonni. filij so
mer. filij mooli. filij musi. filij merari
filij leui. fr̄s quoq; eorum leuite qui or
dinati sunt in cunctum ministerium ta
bnaculi domus dni. Aaron ū et filij eius
adolebant incensum super altare holocau
sti et super altare thymiamatis in omne o
pus scī scōrum. et ut p̄carentur pro isr̄l
iuxta omnia que p̄cepit moyses seruus
dei. Hi sunt aut̄ filij aaron. eleazar filius
eius. finees filius eius. abisue filius eius.
bocci filius eius. ozi filius eius. zaraia fili
us eius. meraioth filius eius. amaria
filius eius. achitob filius eius. Et hec
habitacula eorum per uicos atq; confinia
filiorum scilicet aaron. iuxta cognatio
nes chaath erant. ipsis enim sorte contige
runt. dederunt igitur [illegible]el hebron.
in terra iudę et suburba[illegible]na eius
per circuitum. agros autem uillarum

et villas caleph filio iephone. Porro filijs aaron dederunt ciuitates ad confugiendum hebron et lobna et suburbana eius iether quoq; et esthmo cum suburbanis suis sed et helon et dabir cum suburbanis suis asan quoq; et bethsemes et suburbana eorum de tribu autem beniamin gabee et suburbana eius et almach cum suburbanis anatoth quoq; cum suburbanis suis omnes ciuitates tredecim p cognationes suas filijs autem caath residuis de cognatione sua dederunt ex dimidia tribu manasse in possessionem urbes decem. Porro filijs gerson p cognationes suas et de tribu ysachar et de tribu aser et de tribu nepthalim et de tribu manasse in basan urbes quatuordecim. filijs autem merari p cognationes suas de tribu ruben et de tribu gad et de tribu zabulon dederunt sorte ciuitates duodecim. dederunt quoq; filijs israel leuitis ciuitates eius et suburbana earum. dederunt q; p sortem ex tribu filiorum iuda et ex tribu filiorum symeon et ex tribu filiorum beniamin urbes has quas uocauerunt nominibus suis et his qui erant ex cognatione filiorum caath fuerunt q; ciuitates in terminis eorum de tribu effraim. Dederunt eis urbes ad confugiendum sychem cum suburbanis suis in monte effraim et gazer cum suburbanis suis. hiemaan quoq; cum suburbanis suis. et bethoron simiter. necnon et helon cum suburbanis suis et iechre mon in eundem modum. Porro ex dimidia tribu manasse aner et suburbana eius balaam et suburbana illius. his uidelicet qui de cognatione filiorum caath reliqui erant filijs autem gerson de cognatione dimidie tribus manasse gaulon in basan et suburbana eius et astaroth cum suburbanis suis. de tribu ysachar cedes et suburbana eius. et daberech cum suburbanis suis ramoth quoq; et suburbana eius. et anim cum suburbanis suis. De tribu aser masal cum suburbanis suis et abdom simiter. alac q; et suburbana eius et hob cum suburbanis suis. Porro de tribu nepthalim cedes in galilea et suburbana eius. ammon cum suburbanis suis et cariathaim et suburbana eius. filijs autem reliquis merari. de tribu zabulon remono et suburbana eius et thabor cum suburbanis suis. Trans iordanem quoq; contra iericho contra orientem iordanis. de tribu ruben bosor in solitudine cum suburbanis suis. Necnon de tribu gad ramoth cede moth quoq; et suburbana eius et manaim cum suburbanis suis. Cademoth quoq; et suburbana eius et emphaad cum suburbanis suis. Necnon et de tribu gad ramoth in galaad et suburbana eius et manaim cum suburbanis suis. et esebon cum suburbanis suis. et iezer cum suburbanis suis. vniuersas

vij. Porro filijs ysachar thola et phua iasub et samaron. iiij. filij thola ozi et raphaia et hiriel et iemai et iebsem et samuel principes p domos cognationum suarum. de stirpe thola uiri fortissimi numerati sunt in diebus dauid. xxii. milia. dc. filij ozi iezraia de q nati sunt michael et obadia et ioel et ysai quinq; omnes principes. cumq; eis p familias et populos suos accincti ad preliu uiri fortissimi. xxxvi. milia. Multas enim habuerunt uxores et filios. filijq; eorum p omnem cognationem ysachar robustissimi ad pugnandum. lxxxvi. milia numerati sunt. filij beniamin bale et bochor et asbiel tres. filij bale esebon et ozi et oziel et ierimoth et uriza quinq; principes familiarum et ad pugnandum robustissimi. Numerus autem eorum uiginti duo milia et xxxiij. Porro filij bochor zamnira et ioas et eliezer et elienai et abri

et iermoth. et abia et anathot. et almathan.
Omnes hi filij bochor. Numerati sunt autem p familias suas principes cognationum ad bel la fortissimi. xx. milia. et ducenti. Porro fi lij iediel balan; filij autem balan hÿeus. et benjamin. et aoth. et chanana. et ionathan. et charsis. et haisaar. Omnes hi filij adiel pn apes cognationum suarum uiri fortissimi decem et septē milia ducenti. ad plenum pro dentes. Sepham quoq; et apham filij hur et alim filij asser. filij autem nephtalim iasiel et guni. et asar et sellum. filij balaa. Porro filij manasse esriel. Concubina q; eius syra pepe rit machir patrem galaad. Machir aut accepit uxores filijs suis happim et sepham. et habuit sororem nomine maacha. nomen autem secundi salphaad. Nata q; sunt salphaad filie. Et peperit macha uxor machir filium. uocauitq; nomen eius phares; Por ro nomen fris eius sares et filij eius ulam et racem. filius autem ulam baldam. Hi sunt filij galaad. filij machir filij manasse. Soror autem eius regina peperit urum decorum. et abiezer. et moola. Erant autem filij semi da hayn. et sychem. et lechi. et aniam. filij autem effraim suthala. bared filius eius. et thaath filius eius. et elada filius eius. et thaath filius eius. et huius filius zabath. et huius filius suthaa. et huius filius ezer. et elad. Occiderunt autem eos uiri geth indigenę quia descenderant ut inuaderent possessi ones eorum; luxit q; effraim pater eorum multis diebus. et uenerunt fris eius ut consolarentur eum. Ingressus q; ad uxo rem suam que concepit et peperit filium et uocauit nom eius beria. eo quod in ma lis domus eius orta ē. filia autem eius fuit sara. que edificauit bethoron inferio rem et superiorem. et ozem sara. Porro filij eius repha et resph. et thale. de quo nat ē than. qui genuit thaadan; huius quoq; fi lius ammiud genuit elisama. de quo ort est nun. qui habuit filium iosue; Posses sio autem eorum et habitatio bethel cum filiabus suis. et contra orientem noran. ad occidentalem plagam gazer et filie et sychem quoq; cum filiabus suis. usq; aza. et filiabus eius. Iuxta filios quoq; ma nasse. bethsan et filias eius. thanach et filias eius. mageddo et filias eius. dor et filias eius. In his habitauerunt filij ioseph. filij israel. filij aser. iomna. et iesua. et isui. et baria. et sara soror eorum. filij autem baria heber. et melchiel. ipse est pat barzaith. Heber autem genuit iephlath. et so mer. et otham. et suaa sororem eorum. filij iephlath phosech. et thanaal et asech. Hi filij iephlath. Porro filij somer. ahi. et roga. et iaba. et aram. filij autem helem fris eius. sophal. et iemna. et seles. et a mal. filij supha sue. arnaphet. et sual et beri. et iamra. bosor. et od. et samma. et salisa. et iethran. et bera. filij iether iephone. et phaspha. et ara. filij aute olla are. et aniel. et resia. Omnes hi filij aser principes cognationū electi atq; fortissimi duces ducum. Numerus aute eorū etatis que apta erat ad bellum. xxvi. milia. Beniamin autem genuit bale primo genitū suū. abisal secūdū. obora tertium. nuaba quartum. et rapha quintū. fue runtq; filij bale addaor. et gera. et abiud. abisue quoq; et nuaam. et ahoe. sed et gera. et sephuphan. et uram. Hi sunt fi lij aoth principes cognationū habitan tium in gabaa. qui translati sunt in manath. Nooman autem et achia. et gera. ipse transtulit eos. et genuit oza. et ahiud. Porro saarim genuit in regi one moab. postquam dimisit uxim. et

viij.

bara uxores suas. Genuit autem de edes
uxore sua. ioab. et sebia. et mosa et mol
chom. heec ius quoq; et sechia. et marma.
Hi sunt filij eius principes familiarum
suarum. de usim. Usim ũ genuit abitob
et elphaal. Porro filij helphaal. heber.
et musaam. et samad. hic edificauit
ono. et lod. et filias eius. Bara autem
et samma principes cognationũ habi
tantiũ in aialon. Hi fugauerunt habita
tores ieth. et haio. et sesac. et iherimot IX
et zabadia. et aroth. et eder. michael q;
et iespha. et ioaa filij baria. et zabadia.
et mosollam. et ezechi. et heber. et iesa
mari. et ierlia. et iobab. filij helphaat
et iachim. et zechri. et zabdi. et helioe
nai. et selethai. et heliel. et adaia. et ba
raia. et samarath. filij simei. et iespban.
et heber. et helilel. et abdon. et zechri.
et ananan. et ananua. et hasam. et ana
thothia. et iephdaia. et phanuel. filij
sesac. et samsarj. et soria. et otholia.
et iersia. et helia. et zechrj filij ieroam;
hi patriarche et cognationũ principes.
qui habitauerunt in ihrlm. In gabaon
autem habitauerunt abigabaon. et nom
uxoris eius macha. filiusq; eius primo
genitus abdan. et sur. et cis. et baal.
et nadab. gedur. quoq; et haio. et za
cher. et machel. loth quoq; genuit sa
maa. habitauerunt; exadúso fratrũ
suorum. in ihrlm cum fratrib; suis.
Jer autem genuit cis. et cis genuit
saul. Porro saul genuit ionathan. et
melchisue. et abinadab. et isbaal. filius
autem ionathan. merri baal. et merri
baal genuit micha. filij micha. phithol
et melech. et thara. et haaz genuit ioa
da. et ioada genuit alzmoth. et alzmoth
genuit zamari. Porro zamari genuit
mosa. et mosa genuit baana. cuius filij
fuit rapha. de quo ortus ẽ elasa. qui ge
nuit asel. Porro asel sex filij fuerunt his
nominib; ezrichan. bochru. hismael. sa
ria. abadia. anan. omnes hi filij asel. filij
autem esec fris eius. ulam primogenitus
et hus secds. et eliphaleth tertius. fuerũ
autem filij ulam uiri robustissimi et ma
gno roboze tendentes arcum. et multos
habentes filios. ac nepotes. usq; ad. cl.
milia. Omnes hi filij beniamin. Unũ
sus g̃ israt dinumeratus est. et summa
eorum scripta est in libro regum israt. et
iuda. translatiq; sunt in babylonem. pp
ter delictũ suũ. Qui autẽ habitauerunt
primi in possessionib; et in urbibus
suis israt. et sacerdotes. leuite et nathinei.
commorati sunt in ihrlm de filijs iuda.
et de filijs beniamin. de filijs quoq; ef
raim et manasse. ochei filius amiud.
filius emri. filij omraj. filij bonny. de
filius phares filij iuda. et de selonj. asaia primo
genitus et filij eius. de filijs autẽ zara
iehuel et fris eorum. sexcenti nonaginta.
Porro de filius beniamin. salo filius mo
sollam. filij odyia. filij asana. et iobania
ieroam. et bela. filius oz filij mochoz.
et mosollam filius saphatie. filij rabuel.
filij iebenie. et fris eorum p familias suas.
dcccc. l. vi. omnes hi principes cognatio
num. p domos patrum suorũ. De sacer
dotibus autem iadaia. ioarib. et iachin
azarias quoq; filius helchie. filij mo
sollam. filij sadoch. filij mararech filij
aitob pontifex domus dei. Porro adaias
filius ieroam. filij phasor. filij melchia.
et masaia filius adiel. filij iezra. filij mo
sollam. filij mosollamoth. filij emmer.
fris quoq; eorum principes p familias
suas. on. dcc. lx. fortissimj roboze ad fa

cendum opus ministerij in domo dñi.
De leuitis autem semeia filius asub. et filij
ezricam. filij sebu. de filius merari bachba
char. quoq; carpentarius. et galal. et matha
nia. filius mycha filij zechri. filij asaph. et
abdia. filius semeie filij galgal. filij idtuñ.
et barachia filius asa. filij helchane qui ha
bitauit in atrijs neophati. Janitores autem
selmon. et achub. et thelmon. et haiman.
et frēs eorum sellum princeps. usq; ad illud
tempus in porta regis ad orientem observa
bant p̄ uices suas. de filius leui. Sellum ū
filius chore filij abiasaph. filij chore cū frib;
suis et domo patris sui. Hi sunt chorite su
p̄ opa ministerij custodes uestibuloñ tab
naculi. et familie eorum p̄ uices castroz̄.
dñi custodientes introitum. Phinees autē
filius eleazar erat dux eorum. Porro zacha
rias filius mosollamie ianitor porte taber
nacli testimonij. Omnes hi electi in ostiari
os p̄ portas ducenti duodecim. et descrip
ti iuxta p̄pria quos constituerunt dauid et
samuel uidens in fide sua tam ipsos quam
filios eorum in ostijs domus dñi. et in tab
naculo uicibus suis. Erant quattuor uentos erant
ostiarij id ē ad orientē. et occidentē. ad aqui
lonem. et austrū. frēs autem eorum in uicis
morabant. et uenichant in sabbatis suis de
tempore usq; ad tempus. His quattuor leui
tis credite erat omnis numerus ianitoruñ.
et erant sup̄ cellas et thesauros domus dñi.
Et circuitum quoq; templi dñi morabantur in
custodijs suis. ut cum tempus fuisset ipsi
mane aperirent fores. de horum [illegible] erat.
et sup̄ uasa ministerij. ad numerum enim
et efferebantur uasa et inferebantur. de ip
sis. et qui credita habebant utensilia sciarij
erant simile et uino. et oleo. et thure et aro
matibz. filij autem sacerdotum ungenta
ex aromatibus conficiebant. et mathathias

leuites primogenitus sellum [illegible] perfectus
erat eorum que in sartagine frigebantur. Por
ro de filijs chaath fribus eorum super panes erat
ppositus ut semper nouos per singula sab
bata parauerent. Hi sunt principes can
torum per familias leuitarum qui mane
et nocte in templo
de suo ministerio deserere erant. Capita leui
tarum per familias suas principes manse
runt in hierusalem. In gabaon autem com
morati sunt pater gabaon. iahiel cui nomen
uxoris eius maacha. filius primogenitus
eius abdon et sur. cis. et baal. ner. et na
bad. gedor quoq; et ahio. et zacharias et mic
lech. Porro maclech genuit semmaa
th qui habitauerunt exregione fratrum suorū
in hierusalem cum frib; suis. Ner autem genuit
cis. et cis genuit saul. et saul genuit ionathan
et melchi sue et abinadab et isbaal. filius autē
ionathan merib baal. et merib baal genuit mi
cha. Porro filij micha phithon et melech et tha
rea. Achaz autem genuit iaraa et iaraa genuit
lamath et azmoth. et zamri. et zamri genu
it moosa. moosa uero genuit banaa cuius
filius raphaia genuit eleasa de quo ortus ē esel.
Porro esel sex filios habuit his nominibz; ez ri
cam. bochru. ismahel samaria. obdia. anan;
hi filij esel. Philistim autem pugnauerunt
contra israel. fugerunt q; uiri israel pale thi
nos. et ceciderunt uulnerati in monte gel
boe. Cumq; adpropinquassent philistei per
sequentes saul. et filios eius. percusserunt
ionathan et abinadab et melchi sue filios sa
ul. et adgrauatum ē prium contra saul. Sa
gittarij uenerunt q; eum sagittarij et uulnerauerūt
eum ualde. Et dixit saul ad armigerum suum.
Euagina gladium tuum et confice me. ne
forte ueniant incircumcisi et illudant
mihi. Noluit autem armiger eius hoc
facere timore perterritus. Arripuit ergo saul

ensem⁹ et irruit in eum. Quod cū uidisset armiger eius uidelicet mortuum ēe saul⁹ irruit etiam ipse in gladium suum et mortuus est. Jnterijt g̃ saul et tres filij eius⁹ et omnis domus illius pariter cōcidit. Q̃d cum uidissent uiri isr̃l qui habitabant in campestribꝫ fugerunt et saul ac filijs eius mortuis⁹ deseliquerunt urbes suas⁹ et huc illuc⁹ dispsi sunt⁹ ueneruntq; philistijm et habitauerunt in eis⁹. die g̃ altero ueniētes philistijm spolia cesorum inuenerunt saul et filios eius iacentes in monte gelboe⁹. Cumq; spoliassent eum⁹ et amputassent caput⁹ armisq; nudassent⁹ misert̃ in terram suam ut circumferretur⁹ et ostenderetur⁹ ydolorum templis et populis⁹ arma autem eius consecrauerunt in phano deę suę⁹ et caput affixerunt in templo dagon⁹. Hoc cum audissent uiri iabes galaad omnia scilicet que philistijm fecerunt sup saul⁹ consurrexerunt singli uirorum fortiū⁹ et tulerunt cadauer saul et filiorum eius⁹ attulerunt⁹q; ea in iabes⁹ et sepelierunt ossa eorꝫ sup quercum que erat in iabes⁹ et ieiunauerunt septem diebus⁹.

Mortuus ē g̃ saul propter iniquitatem suas⁹ eo quod preuaricatus sit mandatum dn̄i. quod p̃ceperat⁹ et non custodierit illud⁹ sed in sup etiam pmissas consuluerit⁹ nec sperauerit in dn̄o⁹. Propter quod et interfecit eum⁹ regnumq; eius⁹ transtulit ad dauid filium ysai.

Congregatus est g̃ omnis isr̃l ad dauid in hebron dicens⁹. Os tuū⁹ sum⁹ et caro tua. Heri quoq; et nudius tertius⁹ cū adhuc regnaret saul⁹ tu eras qui educebas⁹ et introducebas isr̃l. Tibi enim dixit dn̄s deus tuus⁹. Tu pasce populum meū isrl⁹ et tu eris⁹ princeps sup eum⁹. Veneruntq; g̃ omnes maiores natu isr̃l⁹ ad regem in ebron⁹ et iniit⁹ dauid fedus coram dn̄o⁹ unxeruntq; sup isr̃l⁹ iuxta sermonē dn̄i quem locutus est in manu samuel⁹. Abiit quoq; dauid et oīs isr̃l in iherlm⁹. hec ē iebus⁹ ubi erant iebusei habitatores terrę⁹. dixeruntq; qui habitabat in iebus⁹ ad dauid⁹. non ingredieris huc⁹. Porro dauid cepit arcem syon⁹ que ē ciuitas dd⁹. dixitq;⁹. Omnis qui percusserit iebuseū in p̃⁹ mus⁹ erit princeps et dux⁹. Ascendit igitur primus⁹ ioab filius⁹ saruie⁹ et factus ē princeps⁹. Habitauit autem dauid in arce⁹ et idcirco appellata est ciuitas⁹ dauid⁹. Edificauit⁹q; urbem in circuitu⁹ a mello usq; ad gyrum⁹. ioab autem reliqua urbis restruxit⁹. Proficiebatq; dauid uadens⁹ et crescens⁹ et dn̄s exercituum erat cum eo⁹. Hi principes fortiū⁹ fortium dauid qui adiuuerunt eum⁹ ut rex fieret⁹ super omnem isr̃l⁹ iuxta uerbum dn̄i quod locutus ē ad isr̃l⁹ et iste numerus robustorum dauid⁹. Jesbaam filius⁹ achamoni princeps inter xxx⁹. iste leuauit astam suam super octingentos⁹ uulneratos⁹ una uice⁹. Et post eum eleazar⁹ filius⁹ patrui eius⁹ ahohites⁹ qui erat inter tres⁹ potentes⁹. Iste fuit cum dauid in maphes dommim⁹. quando philistijm congregata sunt⁹ ad locum illum in p̃lium⁹. erat autem ager regionis⁹ illius⁹ plenus⁹ ordeo⁹ fugeratq; populus⁹ a facie philistinorum⁹. Hic stetit in medio agri⁹ et defendit eum⁹. Cumq; percussisset philistheos⁹ dedit dn̄s⁹ salutem magnā populo suo⁹. Descenderunt autem tres de triginta⁹ principibus⁹ ad petram in spelunca⁹ odollam quando philistijm castra fuerant metata⁹ in valle⁹ raphaim⁹. Porro dauid erat in p̃sidio⁹ et statio philistinorum⁹ in bethleem⁹. Desiderauit igitur dauid⁹ et dixit⁹. O si quis daret michi aquam de cisterna bethlem⁹ que ē in porta⁹. Tres ergo isti per media castra philistinorum⁹ perrexerunt⁹ et hauserunt aquam de cisterna⁹ bethleem que erat in porta⁹ et attulerunt⁹ ad dauid⁹ ut biberet⁹. Qui noluit⁹ sed magis libauit⁹ illam dn̄o

dicens. Absit ut in conspectu dei mei hoc faciam. et sanguinem uirorum istorum bibam? quia in periculo animarum suarum attulerunt michi aquam. et ob hanc causam noluit bibere. Hec fecerunt tres robustissimi. Abysai quoq; fr̃ ioab ipse erat princeps trium. et ipse leuauit hastam suam contra. ccc. uulnerauit eos? et ipse erat inter tres nominatissimus. inter tres secũs meritus. et princeps eorũ? uerumtamen usq; ad tres primos nõ puenerat. Banaias filius ioiade uir robustissimi. qui multa opa ppetrarat de capsteel. ipse percussit duos ariel moab. et ipse descendit et uidit leonem in media cisterna in tempore niuis? et ipse percussit uirum egptiũ. cuius statura erat quinq; cubitorum? et habebat lanceam ut liciatorũ texentiũ. descendit g̃ ad eum cum uirga et rapuit hastam quã tenebat manu? et interfecit eum hasta sua. Hec fecit banaias filius ioiade qui erat inter tres robustos nominatissimus. inter. xxx. primos? uerumtamen ad tres usq; nõ puenerat. Posuit autem eum dauid ad auriculam suã. Porro fortissimi in exercitu isti fr̃ ioab. et eleanan filius patrui eius. de bechleem? semmoth arorites. helles phallonites. uas filius acces thecuites. abiezer anathothites. sobochai asochites. ylai achohites. marai netophathites. et hay filius rabai de gabaath filiorũ beniamin. banaia pharathonites. uir de torrente gaas. abial arabathites. azmoth bauramites. elyaba selabonites. filij asom. geronites. ionathan filius segaa. arites. ahiam filius sachar ararites. eliphat filius hur. afer mechuratites. ahya phelonites. aray carmelites. nooray filius azbi. iohel fr̃ nathan. mibar filius agarai. selech ammonites. noray berothites armiger ioab filij saruie. yra tetheus. uria ethеus. zabad filius ooli. adyna filius segar. rubenites princeps ruben

nitarũ. et cum eo. xxx. hanan filius maacha. et iosaphat mathanites. ozias astarothites. sama et iahiel filij hotham aroerites. iediel filius simri et iaas fr̃ eius. thosaites. eliel. mam mites. eleribai. et iosaia filij helnaã. et iethma moabites. eliel. obeth. et iasiel. de masobia. Hi quoq; uenerunt ad dauid in siceleg cum adhuc fugeret saul filium cis qui erant fortissimi et egregij pugnatores tendentes arum. et utriusq; manu fundis saxa iacentes et dirigentes sagittas de tribus saul et beniamin. princeps abiezer. et ioas filius samaa gabathites et iesiel et phaleth. filij azmoth et baracha. et iehu. anathothites. Samaias quoq; gabaonites fortissimus inter. xxx. et super eos. hieremias et iezechiel et iohannan. et iezabad gaderothites. eluzay. et ierimuth. et baalia. et samaria. et saphatia. araphites. Helchana. et iesia. et azrael. et ioezer. et iesbaam de carem. iobela quoq; et zabadia. filij ieroam de gedor. Sed et de gaddi transfugerunt ad dauid. cum lateret in deserto uiri robustissimi et pugnatores opami. tenentes clipeum et hastam? et facies eorum quasi facies leonis. et ueloces quasi capree in montibus. Ezer princeps. abdias secũs. heliab tertius. masmona quartus. ieremias quintus. ethethi sextus. heliel septimus. iohannan octauus. helzebath nonus. ieremias decimus. bachan undecimus. Hi de filijs gad. principes exercitus? nouissimus centũ militibus preerat. et maximus mille. Isti sunt qui transierunt iordanẽ mense primo quãdo inundare consueuit sup ripas suas? et ad orientalem plagam. et occidentalem. Ve nerunt autem et de beniamin. et de iuda. ad presidium in quo morabatur dauid. Egressus q; ẽ dauid obuiam eis? et ait. Si pacifici uenistis ad me ut auxiliemini mihi. cor meum iungatur uobis. Si autem insi

diamini michi p aduſarys? cum ego iniquitatem in manibꝰ meis habeam? uideat deus patrum nrorꝫ et iudicet. Spꝰ aũ induit abysai principem militum. xxx? et ait. Tui sumus o dauid. et tecum fili yſai. pax pax tibi. et pax adiutoribus tuis. te enim adiuuat ds tuus. Suscepit g eos dauid. et constituit eos principes turmꝫ. Porro de manasse transfugerunt ad dauid. quando uenerat cũ philistiim ut adiuuaret saul pugnaret et non dimicauit cum eis. quia inito consilio remiserunt eum principes philistinorum dicentes. Periculo capitis nri reuertetur ad dnm suum saul. Quando g reuersus est in syceleg. transfugerunt ad eum de manasse. edinas. et iozabaad. et iedediel. et michael. et iozabath. et heliu. et salathi principes militum in manasse. Hi pbuerũ auxilium dauid aduersum latrunculos. Omnes enim erant uiri fortissimi. et facti sunt principes in exercitu. Sed et p singlos dies uenie bant ad dauid ad auxiliandum eꝫ usq; dũ fieret grandis numerus. quasi exercꝰ dei. Iste quoq; est numerus principũ exercituum. qui uenerunt ad dauid cum eet in hebron. ut transferrent regnum saul ad eum iuxta uerbum dni. filii iuda portantes clipeum et hastam. sex milia octogenta. expediti ad prelium. de filiis symeon. uirorum fortissimorum ad pugnandum. septem milia centum. de filiis leui quatuor milia sexcenti. Ioiada q; princeps de stirpe aaron. et cum eo. iii. milia. d. cc. Sadoch etiam puer egregie indolis. et domus patris eius principes. xxij. de filiis autem beniamin fratribus saul. iij. milia. Magna enim pars eorum adhuc sequebat domum saul. Porro de filiis effraim. xx. milia. dccc. fortissimi robore uiri nominati in cognationibus suis. et ex dimidia parte tribus manasse. decem et octo milia. singuli per nomina sua uenerunt ut constituerent regem dauid. de filiis quoq; isachar uiri eruditi qui nouerant singula tempora ad prouidendum quid facere deberet israhel principes. cc. Omnis autem tribus eorum consilium sequebatur. Porro de zabulon qui egrediebantur ad pugnam. et stabant in acie instructi armis bellicis. l. milia uenerunt in auxilium non corde duplici. Et de neptalim principes mille. et cum eis instructi clipeo et hasta. xxxvii. milia. de dan etiam pparati ad pugnam. xxviii. milia sexcenti. Et de aser egredientes ad pugnam. et in acie puocantes. xl. milia. Trans iordanen autem de filiis ruben et gad. et dimidia parte tribus manasse instructi armis bellicis. cxx. milia. Omnes uiri bellatores expediti ad pugnam corde pfecto. uenerunt in hebron ut constituerent regem dauid super israhel unanimes. Sed et omnes reliqui israhel uno corde erant ut rex fieret dauid. super unanimes israhel. fueruntq; ibi apud dauid tribus diebus comedentes. et bibentes. ppauerant enim eis fratres eorum. Sed et qui iuxta eos erant usq; ad yssachar. et zabulon et neptalim afferebant panes in asinis. et camelis. et mulis. et bubus. ad uescendum farinam. palatas. uuam passam. unum. oleum. boues. arietes. ad omnem copiam. gaudium quippe erat israhel. xiij. Iniit autem consilium dauid cum tribunis et centurionibus. et uniuersis principibus. et ait ad unanimem cetum israhel. Si placet uobis et a dno deo nro egrediatur sermo quem loquor. mittamus ad fratres nros reliquos. in unanimas regiones israhel. et ad sacerdotes et leuitas qui habitant in suburbanis urbium. et congregentur ad nos. et reducamus archam dei ad nos. Non enim requisiuimus eam in diebus saul. Et respondit unanima multitudo ut ita fieret. Placuit enim sermo omni populo. Congregauit g

dauid cunctum isrl a syon egypti usq; dū
ingrediaris emath: ut adducerent archam
dei de cariathiarim. Et ascendit dauid et
omnes uiri isrl ad collē cariathiarim que
ē in iuda. ut afferret inde archam dnī dei
sedentis sup cherubin ubi inuocatum est
nomen eius. Jmposuerunt; archam dei in
plaustrū nouū. de domo aminadab. Oza au
tem et frs eius minabant plaustrū. Porro
dauid et uniuersus isrl ludebant coram dnō.
omni uirtute in canticis. et citharis. et psal
teriis et tympanis. et cymbalis. et tubis.
Cum autem peruenissent ad aream chidon.
tetendit oza manū suam ut sustentaret
archam. bos quippe lasciuiens inclinauer
rat eam paululū. Jratus ē itaq; dns contra
ozam. et percussit eum eo quod contigisset ar
cham. et mortuus ē ibi coram dnō. Contri
statusq; ē dauid eo quod diuisisset dns ozam
uocauit locum illū diuisio oza. usq; in pre
sentem diem. Et timuit dm tunc tempo
ris dicens. Quomodo possum ad me intro
ducere archam dei. Et ob hanc causam nō
eam adduxit ad se. hoc ē in ciuitatē dauid.
sed diuertit in domū obed edom gethei.
Quam sit archa dei in domo obed edom tri
bus mensibus. et benedixit dns domui ei.
et omnib; que habebat. Nunc quoq; hy
ram rex tyri nuncios ad dauid et ligna ce
drina. et artifices parietum. lignorumq;
ut edificarent ei domū. Cognouitq; dauid
eo quod confirmasset eum dns in regem
sup isrl. et subleuatū ē regnum eius sup
populum suum isrl. Accepit quoq; dauid
alias uxores in ihrlm. genuitq; filios et
filias. Et hec nomina eorum qui nati sū
ei in ihrlm. Samua. et sobab. nathan. et
salomon. iebar. et elysu. et helphaleth.
noga quoq; et nachet. et taphie. et elysa
ma. et baliada. et elyphaleg. Audientes
autem philistym eo quod unctus esset da
uid in regem sup uniuersum isrl. ascende
runt omnes ut quererent eū. Quod cum
audisset dauid. egressus ē obuiam eis.
Porro philistym uenientes diffusi sunt
in ualle raphaim. Consuluitq; dauid do
minū dicens. Si ascendam ad philisteos.
si trades eos in manu mea. Et dixit dns
ei. ascende. et tradam eos in manu tua.
Cumq; ille ascendisset in baalpharasim.
percussit eos dauid et dixit. diuisit dns ini
micos meos p manū meam. sicut diui
duntur aque. Et idcirco uocatum est no
men loci illius baalpharasim. Dereliqe
runtq; ibi deos suos. quos dauid iussit ex
uri. Alia etiam uice philistym irruerunt.
et diffusi sunt in ualle. Consuluitq; rur
sum dauid dm. et dixit ei dns. Non ascen
das post eos. recede ab illis. et uenies
contra eos ex aduerso pyrorum. Cumq; au
dieris sonitum gradientis in cacumi
ne pyrorum. tunc egredieris ad bellum.
Egressus est enim deus ante te ut per
cutiat castra philistinorū. fecit q; dauid sic
precepit ei dns. et percussit castra philistino
rum de gabaon usq; gazera. Diuulgatū
q; est nomē dauid in uniuersis regionibus.
et dns dedit pauorē eius sup omnes gen
tes. Fecit quoq; sibi domū in ciuitate
dauid. et edificauit locum arche dei. et te
ndit; ei tabnaculū. Tunc dixit dauid.
Jlicitum ē ut a quo cumq; portet archa
dei nisi a leuitis quos elegit dns ad por
tandū eam. et ad ministrandum sibi
usq; in etnum. Congregauitq; uniuersū isrl
in ihrlm. ut afferretur archa dei in locū
suum quem pparauerat ei. Hecnon et
filios aaron et leuitas. De filys caath.
uriel princeps fuit. et frs eius. c.xx. de
filys merari asaia princeps. et frs eius

·cxx·de filiis gerson iohel princeps. et frēs
eius·cxx·de filiis elisaphan semeias princeps
et frēs eius·cxx·de filiis oziel ammadab
princeps. et frēs eius·cxx·Vocauitq; sadoch
dauid et abiathar sacerdotes et leuitas
uriel·asaiam·iohel·semeiam·heliel·et
ammadab. et dixit ad eos. Vos qui estis
principes familiarum leuitice. sanctificami
ni cum fratribus uris. et afferte archā dñi
dei isrl ad locum qui ei pparatus ē. ne ut
a principio quia nō eratis presentes. percutiat
nos dñs sicut et nunc fiat. Nuntiauit quid nob
agentibus. Sanctificati sunt q̄ sacerdotes
et leuite. ut portarent archam dñi dei isrl.
et tulerunt filii leui archam dei sicut p
cepat moyses iuxta uerbum dñi humeris
suis in uectibus. Dixit quoq; dauid principi
bus leuitarum. ut constituerent de fribus su
is. cantatores in organis musicorum. nablis
undecim et tubis. cymbalis ut resonarent in ex
celsis sonitus leticie. Constituerunt q; xvj.
leuitas hemen. filium iohel. et de fribus eius
asaph filium barachie. De filiis uero. merari
fribus eorum ethan filium cusaie. et cum
eis frēs eorum in secundo ordine. zachariā.
et ben. et oziel et semiramoth. et iahiel et ame
liab. et banaiam et maasiam. et mathathiā
et heliphalu. et macenam et obed. edom et
iehiel ianitores. Porro cantores eman. asaph
et ethan in cymbalis eneis concrepantes.
Zacharias autem et oziel et semiramoth.
et iaiel. et ani. et ebiab. et maasias. et bana
ias in nablis archana cantabant. Porro
mathathias et heliphalu et macenias et
obed edom. et iehiel. et ozazur in cythara
pro octaua cantabant et sinthion Conenu
as autem princeps leuitarum et prophe
tie pater et ad panendam melodiam.
erat quippe ualde sapiens. et badias et el
gana ianitores arce. Porro sebenias et io
saphat et nathanael. et amasai et zacharias
et banaias. et eliezer sacerdotes clangebāt
tubis coram archa dei. et obededom et achi
as erant ianitores arche. Igitur dauid et
maiores natu isrl et tribuni ierūt ad por
tandam archam federis dñi de domo obe
dedom cum leticia. Cumq; adiuuasset deus
leuitas qui portabant archam federis dñi.
immolabantur septem tauri et septem arie
tes. Porro dauid erat indutus stola byssina
et uniuersi leuite qui portabant archam. can
tores q; et chonenias princeps pphie inter can
tores. dauid autem indutus erat etiam ephod
lineo. Et uniuersus isrl deducebat archam fede
ris dñi in iubilo. et in sonitu buccine. et ti
bis et cimbalis et cythara concrepantes.
Cumq; peruenisset archa federis dñi usq; ad
ciuitatem dauid. michol filia saul. prospiciēs
p fenestram uidit regem dauid saltantem
atq; ludentem. et despexit eum in corde suo.
Attulerunt igitur archam dei et constituerunt
eam in medio tabernaculi quod tetenderat
ei dauid. et obtulerunt holocausta et pacifi
ca coram dño. Cumq; complesset dauid of
ferens holocausta et pacifica. benedixit po
pulo in nomine dñi. Et diuisit uniuersis p
singlos a uiro usq; ad mulierem tortā panis.
et partem assē carnis bubule. et fixā oleo
similam. Constituitq; coram archa dñi de
leuitas qui ministrarent et recordarentur
opum eius et glificarent atq; laudarent
dñm dñm isrl. asaph principem et secūn ei
zachariam. Porro iahiel. et semiramoth. et
iehiel. et mathathiam. et eliab. et banaiā
et obededom. et iehiel. sup organa psalmi
et lyras. asaph autem ut cymbalis psonaret.
banaiam uero et aziel sacerdotes canere tu
ba iugiter coram archa federis dñi. In illo die
fecit dauid principes ad confitendum dño.
asaph et frēs eius. Confitemini dño et in

uocate nomen eī: notas facite inp̄ḡs adīuen
tiones eī. Cantate ei & psallite ei. et narrate
omnia mirabilia eius. Laudate
nomen scīm eius. Letetur cor querentium
dominum: querite dnm̄ et virtutē eius.
querite faciem eius semp̄. Recordamini mi
rabilium eius que fecit: signorum illius et
iudiciorum oris eius. Semen israēl serui eius
filii iacob electi illius. Ipse dn̄s deus noster:
in uniūsa terra iudicia eius. Recordami
ni in sempit̄num pacti eius. sermonis
quem precepit in mille generationes.
quem pepigit cum abraham. et iuramē
ti sui cum ysaac. Et constituit illud iacob
in preceptum. et israēl in pactum sempit̄num
dicens. tibi dabo terram chanaan. funiculum he
reditatis uīe. Cum essent pauci numero:
parui et coloni eius. Et transierunt de gen
te in gentem: et de regno ad populū alīū.
Non dimisit quemquam calumpniari eos:
sed increpuit p eis reges. Nolite tangere
xp̄os meos. et in pphetis meis nolite malig
nari. Cantate dn̄o omnis terra: annunciate
de die in diem salutare eius. Narrate in
gentibus gloriam eius in cunctis populis
mirabilia eius. Quia magnus dn̄s. et lau
dabilis nimis: et horribilis super omnes
deos. Omnes enim dii populorum ydo
la: dn̄s autem celos fecit. Confessio et
magnificentia coram illo: fortitudo et
gaudium in loco eius. Afferte dn̄o fami
lie populorum. afferte dn̄o gl̄am et im
perium: date dn̄o gl̄am nomini eius.
Leuate sacrificium et uenite in conspec
tu eius: et adorate dn̄m in decore scō. Com
moueatur a facie illius omnis terra: ipse
enim fundauit orbem immobilem.
Letentur celi et exultet terra: et dicāt in
nationibus dn̄s regnauit. Tonet mare
et plenitudo eius: gaudeant agri et omnia
que in eis sunt. Tunc laudabunt ligna sal
tus coram dn̄o: quia uenit iudicare terrā
Confitemini dn̄o qm̄ bonus: qm̄ in eter
num misericordia eius. Et dicite salua nos dē
saluator noster. et congrega nos et erue
de gentibus. Ut confiteamur nomini scō
tuo. et gloriemur in carminibus tuis.
Benedictus dn̄s deus israēl ab eterno et usq;
in etīnum: et dicat omnis populus amen et
ymnum dn̄o.

Reliquit itaq; coram archa federis dn̄i
asaph et fr̄es eius: ut ministrarent in
conspectu archē iugiter p singulos dies et
uices suas. Porro obededom et fr̄es eius
sexaginta octo
lxviii. et obededom filium ydithum. et
osa constituit ianitores. Sadoch autem sa
cerdotem et fr̄es illius. sacerdotes coram ta
bernaculo dn̄i in excelso quod erat in ga
baon. ut offerrent holocausta dn̄o super
altare holocausti mane et
uespere: iuxta omnia que scr̄pta sunt in lege
dn̄i quam precepit israēl. Et post eū eman
et ydithum et reliquos electos unūquēq;
uocabulo suo. ad confitendum deo qm̄ in
etīnum misericordia eius. Et eman quoq; et ydi
thum canentes tuba. et quatientes cym
bala et omnia musicorum organa ad ca
nendum deo. filios aut̄ ydithum fecit ē
portarios. Reuersus q; est omnis populus
in domum suam: et dauid ut benediceret
etiam domui sue. Cum autem habitaret
dauid in domo sua: dixit ad nathan pphām.
Ecce ego habito in domo cedrina: archa au
tem federis dn̄i sub pellibus. Et ait nathan
ad dauid. Omnia que in corde tuo sunt fac:
deus enim tecum est. Igitur nocte illa fac
tus est sermo dn̄i ad nathan dicēs. Vade et
loquere seruo meo dauid. Hec dicit dn̄s.
Non edificabis tu mihi domum ad
habitandum: neq; enim mansi in domo ex

lxvii.

eo tempore quo eduxi isrl usq; ad hac die
& fui semp mutans loca tabnaculi et inten
torio manens cum omni isrl. Numquid lo
cutus sum saltem uni iudicum isrl quibus
precepam ut pascerent poplm meu isrl. et
dixi quare non edificastis michi domu
cedrinam. Nunc itaq; sic loqueris ad ser
uu meum dauid. Hec dicit dns exercituu.
Ego tuli te cum in pascuis sequereris gre
gem. ut ees dux populi mei isrl. et fuerie
cum quocumq; pgressus es et interfeci oms
inimicos tuos coram te. feciq; tibi nom
quasi unus magnorum qui celebran
tur in terra. Et dedi locum poplo meo
isrl. et plantabitur. et habitabit in eo. et
ultra non commouebitur. nec filii iniq
tatis adterent eos. sicut a principio et
diebus quibus dedi iudices populo meo
isrl. et humiliaui unuosos inimicos tuos.
Annuntio q tibi quod edificaturus sit
domum dns. Cumq; impleueris dies
tuos ut uadas ad patres tuos. suscitabo
semen tuum post te quod erit de filiis
tuis et stabiliam regnum eius. ipse edi
ficabit michi domu. et stabiliam soliu
eius usq; in etnum. Ego ero eis in patrem
et ipse erit michi in filium. et misericordiam xvij.
meam non auferam ab eo sicut abstuli
ab eo qui ante te fuit. Et statuam eum
in domo mea in regno meo usq; in sempi
ternum. et thronus eius erit firmissimus in p
petuum. Juxta omnia uerba hec. et iuxta
uniuersam uisionem istam. sic loquitus
est nathan ad dauid. Cumq; uenisset rex
dauid et sedisset coram dno. dixit. Quis
ego sum dne deus meus. et que domus
mea ut prestares michi talia. Sed et hoc
parum uisum est in conspectu tuo. Deo
q; loquitus es super domum serui tui et
am in futurum. et fecisti me spectabilem
super omnes homines dne ds. Quid ultra
addere potest dauid cum tua glorificaueris
seruum tuum et cognoueris eum. Dne propter
famulum tuum iuxta cor tuum fecisti omne
magnificentiam hanc. et nota ee uoluisti
uniuersa magnalia. dne non e similis tui. et
non e alius deus absq; te. ex omnibus quos
audiuimus auribus nostris. Quis autem
alius ut populus tuus isrl. gens una in ter
ra ad quam pressus ds. ut liberaret et face
ret populum sibi. et magnitudine sua atq;
terroribus. eiceret nationes a facie eius. que
de egipto liberasti. et posuisti populu tuum
isrl tibi in poplm usq; in etnum. et tu dne
factus es deus eius. Nunc g dne sermo que
loquitus es famulo tuo super domum eius
confirmetur in ppetuum. et fac sicut locut
es. Et maneat; et magnificetur nom tuu usq;
in sempternum. et dicatur dns exercituu deus
isrl. et domus dauid serui eius permanens coram
eo. Tu enim dne deus mis reuelasti auriculam
serui tui ut edificares ei domum. et idcirco
inuenit seruus tuus fiducia ut oret coram te. Nunc g
dne tu es deus et loquitus es ad seruu tuum
tanta beneficia. et cepisti benedicere domui
serui tui ut sit coram te. Te enim dne benedi
cente benedicta erit in ppetuu. factum est
autem post hec ut raueret dauid philistiim
et humiliaret eos et tolleret geth et filias eius
de manu philistiim. pauitq; moab. et fie
rent moabite serui dauid. offerentes ei mu
nera. Eo tempore percussit dauid etiam adade
zer regem soba regionis emath. quando pe
rexit ut dilataret imperium suum. usq; ad flu
men euphraten. Cepit q dauid mille quadri
gas eius. et septem milia equites. ac uiginti
milia uirorum pedestrium. Subneruauitq;
omnes eqs curruu. exceptas centum quadrigis
quas reseruauit sibi. Supuenit autem et
syrus damascenus ut auxilium ptberet ada

dezer regi soba. Sed et huius pcussit dauid
xxii. milia uirorum. et posuit milites in da
masco ut syria quoq; seruiret sibi. et offer
ret munera. Fuit autem in cunctis ad
que pgrediebat. Tulit quoq; dauid pharetras
aureas quas habuerant serui adadezer. et
attulit eas in ihrlm. Necnon de thebac et
et thun urbibus adadezer ersi plurimum
de quo fecit salomon mare eneum. et colum
nas et uasa enea. Quod cum audisset thou
rex emath pcussisse uniuersum exercitum
adadezer regis soba misit aduersum
filium suum ad regem dauid ut postularet ab
eo pacem et congratularetur ei. eo quod et
pugnasset et pcussisset adadezer. aduersarium quippe thou
erat adadezer. Et omnia uasa aurea et argentea et enea
obtulit rex dauid domino cum argento et auro quod tulerat
rex exterminasset gentes. de edom et moab et
filiis ammon. et de philistiim et amalech. Abysai uero filius sar
uie pcussit edom in ualle salinarum. xviii. mi
lia. et constituit in edom pfidium ut seruiret idumea dauid. Saluauitq; dns dauid in
cunctis ad quę pgrediebatur. Regnauit q dauid super
uniuersum isrl. et faciebat iudicium atq; iustitiam cuncto populo suo. Porro ioab filius
saruie erat super exercitum. et iosaphad filius
ahilud a commentariis. Sadoch autem filius
achitob et abymelech filius abyathar. sacerdotes.
et susa scriba. Banaias uero filius ioiada super le
giones cerethi et phelethi. Porro filii dauid
primi ad manum regis.

xix. naas.

Accidit autem ut moreretur rex filiorum
ammon. et regnaret filius eius pro eo. dix
itq; dauid. faciam misericordiam cum hanon filio
naas. pbebuit enim pater eius mihi gratiam.
Misitq; dauid nuncios ad consolandum eum
super morte patris sui. Qui cum uenissent
in terram filiorum ammon. ut consolarentur
hanon. dixerunt principes filiorum ammon
ad hanon. Tu forsitan putas quod dauid ho
noris causa mittat patri tuo qui consolatores te. Hoc animaduerso quod ut exploratores
uenerint et inuestigent et scrutentur terram tuam.
uenerunt ad te serui eius. Igitur hanon
pueros dauid decaluauit. et rasit. et pcidit
uestes eorum a natibus usq; ad pedes. et di
misit eos. Qui cum abissent et hoc mandas
sent dauid. misit in occursum eorum. Grande
enim contumeliam sustinuerant. Et pre
cepit ut manerent in hiericho donec crescat
barba eorum. et tunc reuerterentur. Uiden
tes autem filii ammon quod iniuriam
fecissent dauid tam anon quam reliquo populo.
miserunt mille talenta argenti ut condu
cerent sibi de mesopotamia. et de syria
macha. et de soba currus et equites. con
duxerunt quoq; xxxii. milia curruum. et regem
macha cum populo eius. Qui cum uenissent
castra metati sunt e regione medaba. filii
quoq; ammon congregati de urbibus suis.
uenerunt ad bellum. Quod cum audisset
dauid. misit ioab et omnem exercitum uiroru
fortium. Egressiq; filii ammon direxerunt
aciem iuxta portam ciuitatis. Reges au
tem qui ad auxilium uenerant. separatim
in agro steterunt. Igitur ioab intelligens
bellum. et ex aduerso et post tergum contra
se fieri. elegit uiros fortissimos de uniuer
so isrl. et pretulit contra syrum. Reliquam
autem partem populi dedit sub manu
abysai fratris sui. et pretulit contra fi
lios ammon. dixitq; Si uicerit me syr
auxiliabis mihi. si autem superauerint te
filii ammon ero tibi in presidium. Con
fortare et agamus uiriliter pro populo nro
et pro urbibus dei nri. dns autem quod in
conspectu suo bonum est faciat. Pregressus igitur
ioab et populus qui cum eo erat contra
syrum ad pugnam. et fugauit eos. Porro

filij ammon uidentes quod fugisset syr⁹ ipsi quoq; fugerunt abysai fratrem eius et ingressi sunt ciuitatem. Reuersusq; est etiam ioab in ihrlm. Videns etiam syrus quod cecidisset coram isrl misit nuncios et addixit syrum qui erat trans fluuiū. Sophat autem princeps milicie adadezer erat dux eorum. Quod cum nunciatum ēet dauid congregauit unūsum isrl et transiuit iordanem irruitq; in eos et dixit xxj. rexit aciem et aduerso ulis contra pugnā tibus. fugit autem syrus isrl. et interfec dauid septem milia curruū. et quadraginta milia pedestrium. et sophat ducentus principem. Videntes autem serui adadezer se ab isrl superatos transfugerunt ad dauid et seruierunt ei. Nolluit q; ultra syria auxilium prebere filijs ammon. factum est autem post anni circulum eo tempore q̄ solent reges ad bella procedere congregauit ioab exercitum et robur milicie et uastauit terram ammon. ꝓperauitq; et obsedit rabbā. Porro dauid manebat in ihrlm quando ioab percussit rabba et destruxit eam. Tulit autem dauid coronam melchon de capite eius et inuenit in ea auri pondo talentum. et preciosissimas gemmas. fecitq; sibi inde diadema. manubrias q; urbis plurimas abstulit. Populū autem q̄ erat in ea eduxit. et fecit sup eos tribulas et trahas. et ferrata carpentaria transire. ita ut dissecarentur et conterentur. Sic fecit dauid cunctis urbibus filiorum ammon. et reuersus est cum omni populo suo in ihrlm. Posthec iniit est bellum in gazer aduersum philistheos. in quo percussit sobochai usathites. saphai de genere raphaim et humiliauit eos. Aliud quoq; bellum gestum ē aduersū philistheos. in quo percussit adeodatus filius salatus bethleemites fratrem goliath gethei cuius hasta ligni erat quasi liciatorum texentium. Sed et aliud bellum accidit in geth in quo fuit homo longissimus habens digitos senos id est simul xxiiij. qui et ipse de raphaim fuerat stirpe genitus. Hic blasphemauit isrl. et percussit eum ionathan filius sammaa fratris dauid. Hi sūt filij raphaim in geth qui ceciderunt in manu dauid et seruorum eius. Consurrexit autem sathan contra isrl. et incitauit dauid ut numeraret isrl. Dixitq; dauid ad ioab et ad principes ꝑpli. Ite et numerate isrl a bersabee usq; dan. et afferte michi numerū ut sciam. Respondit q; ioab. Augeat dns populū suum centuplū quā sunt. Nonne dne mi rex omnes serui mei sunt. Quare hoc querit dns meus quod in peccatū reputetur isrl. Sed sermo regis magis ꝑualuit egressusq; ē ioab et circuiuit unūsum isrl. et reuersus est ihrlm. Deditq; dauid numerū eorum qs circuierat. et inuentus ē omnis isrl mille milia. et centū milia uirorum educentium gladium. de uda autē trecenta septuaginta milia bellatorum. Sed leui et beniamin non numerauit. eo quod inutilis exsequeretur regis impium. Displicuit autem deo quod iussum erat. et percussit isrl. Dixitq; dauid ad dnm. Peccauimus ut hoc facerem. obsecro auferat iniquitatē serui tui. quia insipienter egi. Et locutus est dns ad gad uidentem dauid dicens. Vade et loquere ad dauid. et dic. Hec dicit dns. Trium tibi optionem do. unū quod uolueris elige ut faciam tibi. Cumq; uenisset gad ad dauid. dixit ei. Hec dicit dns. Elige quod uolueris. aut tribus annis pestilentiam aut trib; mensib; fugere hostes tuos. et gladium eorum non posse euadere.

aut tribus diebz gladium dñi et mortem
uersari in terra/ et angłm dñi interficere
in unúsis finibus isrł. Hunc g̃ ude quid
respondeam ei/ qui me misit. Et dixit dauid
ad gad. Ex omni parte me angustie p̃munt.
ſ; melius michi ẽ ut incidam manus dñi ga
multe sunt miserationes eius/ quam i ma
nus hominũ. Q̃o ergo misit g̃ dñs pestilentiam in
isrł/ et ceciderunt de isrł. lxx. mlia uirorũ.
Misit quoq; angłm in ihrlm/ ut p̃deret
eam. Cumq; p̃deret/ uidit dñs et miser
tus ẽ sup magnitudinem mali/ et imperauit
angło qui p̃debat. Sufficiat iam/ cessa et
manus tua. Porro angłs dñi stabat iuxta aie
am ornam ihebusei. Leuansq; dauid oculos
suos uidit angłm dñi stantem inter terrã
et cẽlum. et euaginatum gladium in ma
nu eius et uersum contra ihrlm/ Et ceci de
runt tam ipse quam maiores natu uestiti
cilicys p̃ni in terram. dixitq; dauid ad dñm.
Nonne ego sum qui iussi ut numerarentur
populus. ego qui peccaui. ego qui malum
feci/ iste grex quid commerut/ dñe dñs mꝰ
uertatur obsecro manus tua in me et in do
mũ patris mei/ populꝰ autem tuus nõ p̃cutiat.
Angłs autem dñi precepit gad ut diceret
dauid/ ut ascenderet erigeretq; altare dño deo
in area ornan ihebusei. Ascendit g̃ dauid iux
ta sermonẽ gad/ quem locutus fuerat ex ser
mone dñi. Porro ornan cum suspexisset et
uidisset angłm quatuor filij eius cum eo absco
derunt se/ Nam eo tempore terebat in a
rea triticum. Igitur cum uenisset dauid
ad ornan. conspexit eũ ornan et processit
a área/ et adorauit ut illum pro
nus in terrã. Dixit q; ei dauid. Da michi
locum aree tue ut edificem in ea altare do
mino/ tra ut quantum ualet argenti
accipias/ et cesset plaga populo. Dixit autem
ornan ad dauid. Tolle et faciat dñs meus
rex quodcunq; ei placet/ Sz et boues do in
holocaustum. et tribulas in ligna. et triticũ
in sacrificiũ. omnia libens p̃beo. Dixitq; ei
rex dauid. Nequaquam ita fiet/ sed argentũ
dabo quantum ualet/ Neq; enim tibi auferre
debeo. et sic offerre dño holocausta gra
tuita. Dedit g̃ dauid ornan p loco siclos au
ri iustissimi ponderis sexcentos. Et edifica
uit ibi altare dño/ obtulitq; holocausta et
pacifica/ Et inuocauit dñm et exaudiuit
eum in igne de celo sup altare holocausti.
Preceptq; dñs angło/ et conuertit gladium
suum in uaginam. Prouidit g̃ dauid quẽ
quod exaudisset eum dñs in area ornan ie
busei/ immolauit ibi uictimas. Tabnaclm
autẽ dñi quod fecerat moyses in deserto.
et altare holocaustorum. ea tempestate e
rat in excelso gabaon/ Et non p̃ualuit dauid
ire ad altare. ut ibi obsecraret dñm/ nimio
enim fuerat timore p̃territus/ uidens gla
dium angłi dñi. Dixitq; dauid. Hec ẽ domꝰ
dei/ et hoc altare in holocaustum isrł. Et p̃
cepit ut congregarentur omnes p̃selite de
terra isrł/ et constituit ex eis latomos ad ce
dendos lapides et poliendos/ ut edificarent
domus dei. ferrum quoq; plurimum ad
clauos ianuarum et ad commissuras atq;
uncturas p̃parauit dauid/ et eris pondus
innumerabile. Ligna quoq; cedrina non
potuit estimari/ que sydonij et tyrij de
portauerunt ad dauid. Et dixit dauid. Salo
mon filius meus puer paruulus est et de
licatus/ Domus autem quam edificari uo
lo dño. talis ẽ debet/ ut in cunctis regio
nib; nominetur. Preparabo g̃ ei necessaria.
Et ob hanc causam ante mortẽ suam omnes
p̃parauit impensas. Vocauitq; salomonẽ
filium suum/ et precepit ei ut edificaret do
mũ dño deo isrł. Dixitq; dauid ad salomo
nem. Fili mi uoluntatis mee fuit ut edifica

rem domum nomini dei mei. Sꝫ factus est
ad me sermo dñi dicens. Multum sangui
nem effudisti. et plurima bella bellasti. nõ
poteris edificare domum nomini meo. tan
to effuso sanguine coram me. filius q̃ nasce
tur tibi erit vir quietissimus. faciam enim
eum requiescere ab omnib; inimicis suis
p circuitũ. et ob hanc causam pacificus
vocabitur. et pacem et otium dabo in isrl
cunctis diebus eius. Ipse edificabit do
mum nomini meo. et ipse erit michi in
filium et ego ero ei in patrem. firmabo q;
solium regni eius sup isrl in ẽternũ. ¶ Nunc
g̃ fili mi sit dñs tecum. et prosperate. et edi
fica domũ dño deo tuo. sicut locutus ẽ de te.
det quoq; tibi dñs prudentiam et sensum
ut regere possis isrl. et custodire legẽ dñi
dei tui. Tunc enim prosperi poteris. si custo
dieris mandata et iudicia. que precepit do
minus moysi ut doceret isrl. Confortare.
viriliter age. ne timeas. neq; paveas. Ecce
ego in paupertate mea preparavi impen
sas domus dñi. aurti talenta centũ milia.
et argenti mille milia talentorum. eris ũ
et ferri non est pondus. ponetur enim nu
merus magnitudine. ligna et lapides
pparavi ad unusquodq; impendia. habes
quoq; plurimos artifices latomos. et ce
mentarios. artifices q; lignorum. et omnium
artium ad faciendum opus. prudentissi
mos in argento et auro ere et ferro. cuius
non ẽ numerus. Surge g̃ et fac. et dñs erit
tecum. Precepit quoq; david cunctis pri
cipib; isrl. ut adiuvarent salomonẽ fili
um suũ. Cernitis inquiens quod dñs ds
vester vobiscum sit. et dederit vobis re
quiem p circuitũ. et tradiderit omnes
inimicos in manus vras. et subiecta sit
terra coram dño. et coram populo eius.
Prebete g̃ corda vra et animas vras ut
queratis dñm deum vrm. et consurgite et e
dificate sanctuariũ dño deo. ut introducatur
archa federis dñi et vasa dño consecrata in
domum que edificatur nomini dñi. xxiij.
gitur david senex et plenus dierũ regem
constituit salomonem filiũ suum sup isrl.
et congregavit omnes principes isrl et
sacerdotes atq; leuitas. Numeratiq; sunt
leuite a viginti annis et supra. et inven
ta sunt. xxxviij. milia virorũ. Ex his electi ẽ
et distributi in ministrio domus dñi. xxiiij. ꝯ.
Prepositorum autem et iudicũ erant milia.
Porro. vj. milia cantores et totidem psalte
centes dño in organis que fecerat ad ca
nendũ. Et distribuit eos david p vices fili
orum leui. gerson videlicet. et caath. et
merari. gerson lẽdan et semei. filii lẽdan
principes. iehiel. et zetham. et ioel tres. filii
semei. salomith. et oziel. et aran. tres. isti
principes familiarũ lẽdan. Porro filii se
mei leech. et iza. et thaus. et baria. Isti filii
semei quatuor. Erat autem leech prior.
iza secũs. Porro thaus et baria nõ habuerũt
plurimos filios. et ideo in
una familia unaq; domo computati sunt.
Filii caath amram. et yzaar. hebron. et
oziel. helima. Filii amram aaron et moy
ses. Separatus q; est aaron ut ministra
ret in sca scoꝝ. et ipse et filii eius in sem
piternum. et adoleret incensum dño. et sẽm
ritum suum. ac benediceret nomini ei
in ppetuũ. Moysi quoq; hominis dei fi
lii annumerati sunt in tribu leui. Filii
moysi gerson et eliezer. Filii gerson sabu
el primus. Fuerunt autem filii heliezer
roobia primus. et non erant heliezer filii
alii. Porro filii roobiam multiplicati sũ
nimis. Filii yzaar. salomith primus. Filii

hebron. ierias primus. amarias secds. iazi
el tercius. iecmaam quartus. filij oziel. mi
cha primus. iesia secds. filij merari mooli
et musi. filij mooli. eleazar. et cis. Obiit
us est autem heleazar. et non habuit filios
sed filias. Accepuntq; eas filij cis. fres earū.
filij musi. mooli. et eder. et ieremuth tres.
hi filij leui in cognationib; et familijs suis.
principes. p uices et numerū capitū sin
gloꝝ qui faciebant opam ministerij do
mus dñi a uiginti annis et supra. diuitq; eos
dauid. Requiem dedit dns dś isr'l populo
suo et habitationem ihrlm usq; in eternū.
Nec erit officij leuitarum ut ultra portet
tabnaculum. et omnia uasa eius ad minu
strandum. Iuxta precepta quoq; dauid
nouissima supputabitur numerus fili
orum leui. a. xx. annis et supra. et erunt
sub manu filiorum aaron in cultū domus
dñi. in uestibulis et in gazophilacijs. et in loco
purificationis et in sanctuario. et in uniuersis
op'ib; ministerij templi dñi. Sacerdotes
autem sup panes ꝓpositionis. et ad simi
le sacrificium. ad lagana et azima. et sar
taginem. et ad feruentem simulam. et su
p omne pondus. atq; mensuram. Leuite
uero stent mane ad confitendum et canen
dum dño. similiterq; ad uesperum tam in
oblatione holocaustoꝝ dñi quam in
sabbatis et kalendis. et sollemnitatibus
reliquis. iuxta numerū et cerimonias
unusquisq; ordinis. iugiter coram dño. et
custodiant obseruationes tabnacli fede
ris. et templi sanctuarij. et obseruationē fili
orum aaron fratrū suoꝝ. ut ministrarent in
domo dñi. Porro filijs aaron hec portiones
erant. Filij aaron. nadab et abiū. eleazar
et ythamar. Mortui sunt autem nadab
et abiū ante patrem suum absq; liberis.
sacerdotioq; functus est eleazar et ithamar.
Et diuisit eos dauid id est sadoch de filijs
eleazar. et achimelech. de filijs ythamar
secm ordines suos et ministeriū inuentiq;
sunt multo plures filij eleazar in principib;
uiris quam filij ythamar. diuisit aut eis
hoc est filijs heleazar principes p familias
suas sedecim. et filijs ythamar p familias
et domos suas octo. Porro diuisit uicibus q;
uter se familias sortibus. Erant enim pn
cipes sanctuarij. et principes dei tam de filijs
eleazar quam de filijs ythamar. Descripsit
q; eos semeias filius nathanael scriba le
uites coram rege et principibus et sa
doch sacerdote. et achimelech filio abia
thar. Principibus quoq; familiarū sacer
dotalium et leuiticarū unam domū que
ceteris preerat eleazar. et aliam domum
que sub se habebat ceteros ythamar. Ex
uit autem sors prima iarib. secda iedeie.
tercia harim. quarta seorim. quinta
melchia. sexta maman. septima accos.
octaua abia. nona hiesu. decima sechenia.
undecima eliasib. duodecima iacim. ter
cia decima oppa. quarta decima isbaal.
quinta decima abelga. sexta decima em
mer. septima decima maezir. octaua
decima aphses. nona decima aphsebeia.
uicesima iezezel. uicesima prima iach.
uicesima secunda gamul. uicesima ter
cia dalaian. uicesima quarta mazziau.
Hec uices eorum secm ministeria sua ut in
gredianur domum dñi iuxta ritum su
um sub manu aaron patris eorum sicut ꝑ
cepit deus isr'l. Porro nomina filioꝝ leui qui re
liqui fuerant de filijs amram. erat subael
iedeia. De filijs quoq; roboie princeps ie
sias. isaari uero salomoth. filius q; sale
moth iauadiath. filius q; eius ieriau. ama
rias secundus iazael tercius iecmoam quar
tus. filius oziel micha. filius q; salemoth.

fr̃ mucha iesia. filiusq; iesia zacharias. fili
merari mooli et musi. filius oziau benno.
filius quoq; merari oziau et soem. et zac
chur. et hebri. Porro mooli filius heleazar.
qui nõ habebat liberos. filii ũ cis iheremel.
filii musi mooli. eder et iherimuth. Isti filii
leui secñ domos familiaꝝ suarum. principes
rumq; et ipsi sortes. contra frẽs suos filios
aaron coram dauid rege. et sadoch et ahi
melech et pncipib; familiarum sacerdota
lium et leuitaꝝ tam maiores quam mi
nores omnes sors equaliter diuidebat. Ig̃
dauid et magistratus exercitus segrega
uerunt ministeriũ filioꝝ asaph. et heman. et
ydithũ. qui pphabant in cytharis et psal
teriis et cymbalis secñ numerum suum
dedicato sibi officio seruientes. De filiis a
saph zacchur. et ioseph. et nathania. et asa
rela. filii asaph sub manu asaph pphantes
iuxta regẽ. Porro ydithum filii ydithum go
dolias. sori. iesias. et sabaias. et matha
thias sex sub manu patris sui ydithũ. qui
in cythara pphabat super confitentes et lau
dantes dñm. Eman quoq; filii eman. boccI
au. mathania. oziel. subuel. et iherimoth.
anania. annani. eliatha. geddelthi. et rome
thi ezer. et iesbaccasa. mellothi. othir. maza
oth. Omnes isti filii eman. uidentes regis
in sermonibus dei. ut exaltaret cornu. de
dit q; ds heman filios. xiiij. et filias. iij. Ipsi
uero sub manu patris sui ad cantandũ in tem
plo dñi distributi erant. in cymbalis et psal
teriis. et cytharis in ministeria domus dñi
iuxta regem. Asaph uidelicet et ydithũ. et
eman. fuit autem numerus eorum cũ frib;
suis qui erudiebant canticũ dñi. cuncti do
ctores. et lxxxviij. Miserunt; sortes p uices
suas et equo tam maior quam minor. doct
pariter et indoctus. Egressaq; est sors pma
ioseph qui erat de asaph. Secda godolie. ipsi
et filii eius. et frib; eius. xij. Tertia zacchur. filii
et frib; eius. xii. Quarta yzari. filii et frib;
eius. xii. Quinta nathanie. filii et frib; eius
xij. Sexta boccIau. filii et frib; eius. xij. Septi
ma iesreela. filii et frib; eius. xij. Octaua
iasaie. filii et frib; eius. xij. Nona mathanie
filii et frib; eius. xij. Decima semeie. filii et
frib; eius. xij. Undecima azarel. filii et frib;
eius duodecim. Duodecima asabie filii et
frib; eius. xij. Tertiadecima subael filii et frib;
bus eius. xij. Quartadecima mathathie fi
lii et frib; eius. xij. Quintadecima hieremoth
filii et frib; eius. xij. Sextadecima ananie fi
lii et frib; eius duodecim. Septima decima
iesbocase filii et frib; eius. xij. Octaua decima
annani filii et frib; eius. xij. Nonadecima me
lothi filii et frib; eius. xij. Vicesima eliatha fi
lii et fribus eius. xij. Vicesima prima othir fi
lii et frib; eius duodecim. Vicesima secunda
godolthi filii et frib; eius. xij. Vicesima tertia
azareel filii et frib; eius. xij. Vicesima quarta
romathiezer filii et fribus eius. xij. Diuisionez
autem tantorum et eorũ filii meselemie filii
core de filiis asaph. filii meselemie. zacharias
primogenitus iadiel. secundus zaba
dias. iii. iathanael. iiii. adiilam. v. iohanan. vi.
elioenai. septimus. filii autem obed edom seme
ias primogenitus ionadab. ii. iohaa. iii. zachar
ias. iiii. nathanael. v. amiel. vi. issachar. septimus
polathi. viii. quia benedixit illi dñs. Semeie au
tem filio eius nati sunt filii principes familiarũ
suarum. fortissimi. filii ergo
semeie othni. raphael. obed. elzabad. et frs
eius uiri fortissimi. helihu quoq; et samachias.
Omnes hi de filiis obed edom ipi et filii eius et
frs eorum fortissimi ad ministrandum. Ixii.
de obed edom. Porro meselemie filii et frs eo
rum fortissimi. xviii. De osa autem id est de filiis
merari secñ principes. Non enim habuerat
primogenitum. sed dato ei posuerat eum pa

xxv.

xxvj.

ter in principem. helchias secundus tabelias
tertius zacharias quartus. Omnes hi filij et frēs
osa. xiii. Hi diuisi sūt iactauerūt ut semper prin
cipes custodiarum sicut et frēs eorum ministra
rent in domo dñi. Ofiesse fuit autem sortes et
et paruus et magnus per familias suas. munam
quamq; portarum. Cecidit ergo sors orientalis
seleuite. Porro zacharie filio eius uiro pruden
tissimo. cecidit tertia sors. Obegit plaga septen
trionalis. Obed edom uero et filijs eius ad austrū
in qua parte domus erat semorum conaliū.
Sepphim et hosa ad occidentem iuxta portam
que ducit aduiam ascensionis custodia contra
custodiam. Ad orientem uero leuite. vi. et ad aq;
lonem. iiii. per diem. atq; ad meridiem simili
ter in die quatuor. et ubi erat conaliū. bini et
bini. In cellulis uero iactorum ad occidentem
autem quatuor. in uia. bini q; per cellulas. He
sunt diuisiones iactorum filiorum core et me
rari. Porro achias erat super thesauros domus
dei ac nata scōrum. filij [illegible] filij gersonni.
del dan primceps familiarum ledan et gerson
ni ichidi. filij ubeli zathan et ioel frēs eius super
thesauros domus dñi. Amramq; et isaarq;
et ebronq; et ozielitas. Sabael autem filius
gersom filij moysi ppositus thesaurū. frēs quoq;
eius eliezer cuius filius raabia et huius filius isa
ias et huius filius ioram. Huius quoq; filius ze
phri sedet huius filius selemith. Ipse selemith
et frēs eius super thesauros scōrum que sāctifica
uit dauid rex. et primceps familiarum et tribu
num et centuriones et duces exercitus. de bellis et
manubijs pdictorum que consecrauerant ad in
staurationem et suppellectilem templi dñi
Hec autem uniuersa sāctificauit samuel uidens.
et saul filius cis et abner filius ner et ioab filius
saruie. Omnes qui sāctificauerant ea per manū
salomonis et frīs eius. Saarias uero prēerat choni
nas et filij eius ad opera forinsecus super israhel ad do
cendum et iudicandum eos. Porro de hebronitis
asabias et frēs eius uiri fortissimi mille sep
tingenti. preerant israhel trans iordanen contra
occidentem. in cunctis operibus dñi. et in mi
nisterium regis. Hebronitarū autem pri
ceps fuit beria. secundum familias suas et cog
nationes eorum. Quadragesimo anno regni dauid recensiti sunt et inuenti uiri fo
rtissimi in iazer galaad. frēs q; eius robusti
octingenti duo milia septingenti principes
familiarum. Preposuit autem eos dauid
rex rubenitis et gaditis. et
dimidie tribus manasse in omne ministe
rium dei et regis. Filij autem israhel secun xxvij.
numerum suum principes familiarum
tribuni et centuriones. et prefecti qui mi
nistrabant regi. iuxta turmas suas egre
dientes et ingredientes per singulos menses
anni. xxiiii. milia. singule perant. Prime
turme in primo mense. isboam preerat
filius zabdiel. et sub eo. xxiiii. milia. De
filijs phares principes cunctorum principū
in exercitu mense primo. Secundi mensis ha
bebat turmam. dhod achohites. et post
se alium nomine macelloth qui regebat
partem exercitus. xxiiij. milium. Duxit quoq;
turme tertie in mense tertio erat banai
as filius ioiade sacerdos. et in diuisio
ne sua. xxiiij. milia. Ipse est banaias for
tissimus inter. xxx. et sup. xxx. Preerat
autem turme ipsius amidazab filius ei.
Quartus mense quarto asael frat ioab
et zabadias filius eius post eum. et in
turma eius. xxiiij. milia. Quintus men
se quinto princeps samaoth izrahites.
et in turma eius. xxiiij. milia. Sextus in
se sexto hyra filius accis thecuites. et
in turma eius. xxiiij. milia. Septimo mense
septimo helles phallonites. de filijs ef
raim. et in turma eius. xxiiij. milia. Octa
uus mense octauo. sobochai asochites de

sturpe zarai. et in turma eius xxiiij. milia.
Ioniis mense nono abiezer anathothites
de filiis gemini. et in turma eius xxiiij.
milia. Decimus mensē decimo marī. et
ipse neophatites de sturpe zarai. et in tur
ma eius xxiiij. milia. Undecimus mense
undecimo banaias pharathonites. et in
turma eius xxiiij. milia. De filiis effraim
duodecimus mense duodecimo holdai
nethophathites. de sturpe gothoniel. et
in turma eius xxiiij. milia. Porro tribu
bus isrl pērant. rubenitis dux heliezer
filiī zechri. symeonitis dux saphathias
filiī madia. leuitis asabias. filius chamu
el aaronitis. sadoch. iuda. heliu frater
dauid. ysachar amri filius michael. zabu
lonitis. ismaias. filius abdie. neptalitib⁹
ierimuth. filius oziel. filiis effraim osee.
filiī ozazu. dimidie tribus manasse io
el filius madie. et dimidie trib⁹ manas
se in galaad. addo filius zacharie. Benia
min autem iasiel filius abner. danitis filius
ezriel ierodam. Hi principes filiorum isrl.
Noluit autem dauid numerare eos. a. xx.
annis inferius. quia dixerat dñs ut mul
tiplicaret isrl quasi stellas celi. Joab filiī
sarue cepit numerare nec complenit
quia super hoc ira ruerat in isrl. Et id ar
co numerus eorū qui fuerant recensita
non ē relatus in fastos regis dauid.
Super thesauros autem regis fuit azmot
filius adiel. His autem thesauris q̄ erāt
in urbibus. et in uicis. et in turribus p̄si de
bat ionathan filius ozie. Opi autē rusti
co et agricolis qui exercebant terram pe
rat ezri filius chelub. Vinearum q: cul
tib⁹ semeias romathites. cellis autem
uinaris sabdias aphonites. Jam supo
liueta et ficeta que erant in campestri
b⁹ balanan gaderites. Super apothecas autē
olei ioas. Porro armentis que pascebantur
in saronā p̄positus fuit setrai saronites.
et super boues in uallibus saphat filius
addi. Super camelos ū ubil hismahelites.
et super asinos iudas meronathites. super
oues quoq: iazizagarenus. Omnes hi prin
cipes substantie regis dauid. Jonathan
autē patruus dauid consiliarius uir pru
dens et litteratus. ipse et abiel filius acha
mon erant cum filiis regis. Achitophel
etiam consiliarius regis. et chusi arachi
tes amicus regis. Post achitophel fuit ioia
da filius banaie et abiathar. princeps autē
exercitus regis erat ioab. xxviij.
Conuocauit g̃ dauid omnes p̄ncipes
isrl. duces tribuū. et p̄positos tur
marum qui ministrabant regi. tribunos
quoq: et centuriones. et qui p̄erant sub
stantie. et possessionib⁹ regis. filios q:
suos cum eunuchis. et potentes et robu
stissimos quosq: in exercitu ihrlm. Cumq:
surrexisset rex et stetisset ait. Audite me
fr̄s mei. et populus meus. Cogitaui ut
edificarem domum in qua requiesceret
archa federis dñi. et scabellum pedum
dei nr̄i. et ad edificandum omnia p̄para
ui. dñs autē dixit michi. Non edificabis do
mū nomini meo eo quod sis uir bellator
et sanguinem fuderis. Sz elegit dñs dš
isrl me de uniuersa domo patris mei. ut es
sem rex super isrl in sempiternum. De iuda
enim elegit p̄ncipes. Porro de domo iu
da domū patris mei. et de filiis patris mei
placuit ei ut me eligeret regem super cun
ctum isrl. Sed et de filiis meis. filios enim
multos dedit michi dñs. elegit salomo
nem filium meum ut sederet in throno re
gni dñi super isrl. dixitq: michi. Salomon fi
lius tuus edificabit domū meam. et atria mea. ip
sum enim elegi mihi in filium. et ego ero ei

patrē et firmabo regnum eius usq; in ētnū.
si perseuerauerit facere p̄cepta mea et iudicia
sicut et hodie. Nunc igitur coram uniuerso
cetu israhel audiente deo nr̄o custodite et perquirite
cuncta mandata dñi dei nr̄i ut possideatis terrā
bonam. et relinquatis eā filijs uris post uos usq;
in sempiternum. Tu aut̄ salomon fili mi scito
deum patris tui et cole eum corde perfecto et animo
uoluntario. Omnia enim corda scrutatur do
minus et uniuersas mentium cogitationes intel
ligit. Si quesieris eum inuenies. si autem dere
liqueris eum proiiciet te in eternum. Nunc ergo
quia elegit te dñs ut edificares domum sanctuarij
confortare et perfice. Dedit autem dauid salo
mon filio suo descriptionem porticus templi
et edificiorum et cenaculi et adytorum
in domus propiciationis. et non et
omnium que cogitauerat animo et atriorum
per circuitum et thesaurorum domus dñi et
thesaurorum sanctorum. diuisionum q; sacerdotali
um et leuiticarum et omnia opa domus do
mini et uniuersa uasa ministerij templi do
mini. Aurum imponere per singula ua
sa ministerij. argenti quoq; pondus pro
uasorum ad operum diuersitatem. Et candela
bra aurea et ad lucernas eorum aurum p
mensuram uniuscuiusq; candelabri et lucerna
rum. Similiter et in candelabris argenteis et
in lucernis eorum pro diuersitate mensure
pondus argenti tradidit. Aurum quoq;
dedit immensam proportionis pro diuer
sitate mensure. Similiter et argentum in
alias mensas argenteas. ad fusciculas quoq;
et fialas et in thuribula et auro purissimo. et le
uniculos aureos pro qualitate mensure pon
dus distribuit in leuniculum et leuniculum.
Similiter et in leones argenteos diuersum
argenti pondus separauit. Altari autem
in quo adolebatur incensum aurum puris
simum dedit. et ut templo fieret simulitudo
quadrige cherubin et extendentium alas et uelan
tium archam federis dñi. Omnia inquit uenerunt
scripta manu dñi ad me ut intelligerem uniuersa
opa exemplaris. Dixit quoq; dauid salomo
ni filio suo. Viriliter age et confortare et fac
ne timeas et ne paueas. dns enim ds meus te
cum erit. et non dimittet nec derelinquet do
nec perficias omne opus ministerij domus dñi.
Ecce diuisiones sacerdotum et leuitarum in
omne ministerium domus dñi assistunt tibi
et parati sunt. et nouerunt tam principes quā
populus facere omnia precepta tua. Locutus xxix.
q; est dauid rex et ad omnem ecclam. Salomonem filium meum
unum elegit dns adhuc puerum et tenellum.
opus autem grande est. neq; enim homini pa
ratur habitatio sed deo. Ego aut̄ totis uiribus
meis p̄parauī impensas domus dei mei. au
rum ad uasa aurea. et argentum in argentea
es in enea. ferrum in ferrea. lignum ad lignea.
lapides onichinos. et quasi stibinos et diuer
sorum colorum. omnem pretiosum lapidem et
marmor parium habundantissime. et super hec
que obtuli in domum dei mei de peculio meo.
aurum & argentum do in templum dei mei.
excepta his que parauī in edem sanctam. tria
milia talenta auri de auro ophir. et septem
milia talentorum argenti probatissimi ad
deaurandos parietes templi dni. et ubique
opus est aurum de auro. et ubicunq; opus
argentum. argento opa fiant per manus ar
tificum. Et si quis sponte offert impleat
manum suam hodie. et offerat quod uo
luerit dno. Pollicita sunt itaq; principes
familiarum et proceres tribuum israhel. tribu
ni quoq; et centuriones et principes pos
sessionum regis. dederunt in opa domus
dni auri talenta quinq; milia et solidos
decem milia. argenti talenta decem milia. et
eris talenta decem et octo milia. et ferri qq;
centum milia talentorum. et apud quencunq; inuen

sunt lapides dederunt in thesaurū dom̄o dñi p manum heiel gersonitis. Letatusq; est populus cum uota sponte p̄mitteret quia corde toto offerebant ea dño. Et dauid rex letatus est gaudio magno: et benedixit dño coram uniuersa multitudine et ait. Benedictus es dñe ds isr̄l patr noster ab eterno in eternum. Tua e dñe magnificentia et potentia. et gl̄a atq; iustitia et laus! cuncta enim que in celo sunt et in terra tua sunt. Tuum dñe regnum! et tu es sup omnes principes! tue ditionis et tua e gl̄a. Tu dominans omnium! in manu tua uirtus et potentia! in manu tua magnitudo et imperium omnium. Hinc g̃ ds noster confitemur tibi! et laudamus nomen tuum inclitum. Quis ego et quis populus meus! ut possimus tibi hec uniuersa p̄mittere? Tua sunt omnia! et que de manu tua accepimus dedimus tibi. Peregrini enim sumus coram te et aduene! sicut omnes patres nri. Dies nri quasi umbra super terram! et nulla est mora. Dñe deus nr omnis hec copia quam paramus ut edificetur domus nomini sco tuo de manu tua est tua sunt omnia. Scio deus meus quod probes corda et simplicitatem diligas. Unde et ego in simplicitate cordis mei letus obtuli uniuersa hec et populum tuum qui hic repertus e nudi cum ingenti gaudio tibi offerre donaria. Dñe deus abraham et ysaac et isr̄l patrum nrorum custodi in eternum hanc uoluntatem cordis eorum! et semper inueniet oratio tua mentis ista permaneat. Salomoni quoq; filio meo da cor perfectum ut custodiat mandata tua et testimonia tua et ceremonias tuas et faciat uniuersa! et edificet edem cuius impensas paraui. Precepit autem dauid uniuerse ecclie. Benedicite dño dño nro. Et benedixit omnis ecclia dño deo patrum suorum: et incliuauerunt se et adorauerunt deum deinde regem. Immolauerunt q; uictimas dño: et obtulerunt holocausta die sequenti! tauros mille et arietes mille et agnos mille cum libaminibus suis: et uniuerso populo habundanter sime in omnem isr̄l. Et comederunt et biberunt coram dño in die illa cum grandi leticia! Et unxerunt secdo salomonē filiū dauid. unxerunt autem eum dño in principē. et sadoch in pontificem. Sedit q; salomon sup solium dñi in regem p dauid patre suo et cunctis placuit! et paruit illi omnis isr̄l. Sed et uniuersi principes et potentes. et cuncti filii regis dauid dederunt manum! et subiecti fuerunt salomoni regi. Magnificauit g̃ dñs salomonem regem sup omnem isr̄l et dedit illi gl̄am regni! qualem nullus habuit ante eum rex isr̄l. Igitur dauid filius ysai regnauit sup omnem isr̄l. Et dies quibus regnauit sup isr̄l fuerunt quadraginta annis. In hebron regnauit vii annis! et in ihrlm annis xxxiii! Et mortuus e plenus dierum in senectute bona. et diuicis et gl̄a! Regnauit q; salomon filius eius p eo. Gesta autem dauid regis priora et nouissima scripta sunt in libro samuel uidentis et in libro nathan pphe. atq; in uolumine gad uidentis! Uniuersiq; regni eius et fortitudinis. et temporum que transierunt sub eo. siue in isr̄l siue in cunctis regnis terrarum.

Explicit lib̃ paralipomenō primus. Incipit secund̃.

Roboam filius salomonis regnauit in hierusalem super omnem isr̄l. xl annis. Et dormiuit cum patribus suis. et sepultus est in ciuitate dauid patris sui. Regnauitq; roboam filius eius p eo. Ascendit autem roboam in sichem. Illuc enim conuenerat omnis isr̄l ut constituerent eum regem. Quod cum audisset hieroboam filius nabath adhuc in egypto fugerat enim ad eam a facie salomonis regis. reuersus est ab egypto. Miserunt ergo et uocauerunt eum. Et uenit hieroboam et omnis multitudo isr̄l. et locuti sunt ad roboam. Pater tuus grauauit iugum nr. Tu ergo nunc subleua paululum de seruitute patris tui duriore. et de iugo grauissimo quod imposuit nobis. et seruiemus tibi. Qui ait eis. Ite usq; ad tertium diem. et reuertimini ad me. Cumq; abisset populus. Iniit consilium roboam cum senibus qui astabant coram salomone patre suo dum adhuc ille uiueret. dicens. Quod uidetur uobis consilium ut possim respondere populo huic. Qui dixerunt ei. Si hodie seruieris populo huic et obsequens fueris eis. et uerba eorum dulciter locutus fueris ad eos. erunt tibi cuncti seruientes. Qui dereliquit consilium quod senes dederant ei. et adhibuit sibi iuuenes qui nutriti cum eo. et assistebant ei. Quibus ait. Quid uobis uidetur. Quo consilio respondere debeamus populo huic qui locutus est ad me. dicens. Leuia paululum de iugo quod imposuit nobis pater tuus. Qui dixerunt ei. Sic loqueris populo huic qui locutus est ad te. dicens. Pater tuus grauauit iugum nr. Tu subleua paululum de seruitute nra. Sic dices ad eos. Minimus digitus meus grossior est lumbis patris mei. Nunc ergo pater meus imposuit uobis iugum graue. Ego autem addam iugo uestro. Pater meus cecidit uos flagellis. Ego autem cedam uos scorpionibus. Tertio igitur die uenit hieroboam et omnis populus ad roboam. sicut locutus fuerat rex. Et respondit eis dure. Derelicto consilio senum quod dederant ei. Et locutus est ad eos iuxta consilium iuuenum. dicens. Pater meus grauauit iugum nr. Ego autem addam iugo uestro. Pater meus cecidit uos flagellis. Ego autem cedam uos scorpionibus. Non ergo acquieuit rex populo. Quia uoluntate dei ita factum est. ut impleret dñs sermonem suum quem locutus est in manu ahie silonitis ad hieroboam filium nabath. Igitur omnis isr̄l postquam uidit quod rex non audisset eos. Et respondisset iuxta uoluntatem suam. Dixerunt ei. Quam partem habemus in dauid. Et quam hereditatem in filio isai. Reuertere in tabernacula tua isr̄l. Tu uide domum tuam dauid. Et discessit isr̄l in tabernacula sua. Super filios autem isr̄l qui habitabant in ciuitatibus iuda regnauit roboam. Misit quoq; roboam aduram qui erat super tributa. Et lapidauerunt eum filii isr̄l. Et mortuus est. Porro rex roboam festinus ascendit currum. Et fugit in hierusalem. Recessit ergo isr̄l a domo dauid usq; in presentem diem. Cumq; uenisset roboam in hierusalem. congregauit omnem domum iuda. et tribum beniamin. centum octoginta milia electorum bellatorum. ut pugnarent contra isr̄l. et reuocarent regnum ad roboam filium salomonis. Factus est autem sermo dei ad semeiam hominem dei. dicens. Loquere ad roboam filium salomonis regem iuda. et ad omnem isr̄l in iuda et beniamin. et dices ad eos. Hec dicit dñs. Non ascendetis. nec pugnabitis contra fratres uestros. Reuertatur unusquisq; in domum suam. a me enim factum est uerbum hoc. Et audierunt uerbum dñi. et reuersi sunt ut irent iuxta sermonem dñi. Edificauit autem roboam sichem in monte ephraim. et habitauit in ea. Egressus inde edificauit phanuel. Dixit autem hieroboam in corde suo. Nunc reuertetur regnum ad domum dauid. si ascenderit populus iste ut faciat uictimas in domo dñi in hierusalem. Et conuertetur cor populi huius ad dominum suum roboam regem iuda. Et interficient me. et reuertentur ad roboam regem iuda. Cogitauit ergo rex. et fecit duos uitulos aureos. Et dixit ad populum. Nolite ultra ascendere in hierusalem. Ecce dii tui isr̄l qui eduxerunt te de terra egypti. Et posuit unum in bethel. et alterum in dan. Et factum est uerbum hoc in peccatum. Populus enim ibat ad unum usq; dan. Fecit quoq; templa in excelsis. Et sacerdotes de omni plebe. Qui non erant de filiis leui. Constituit autem hieroboam sollemnitatem in mense octauo. quinta decima die mensis. Et ascendit ad altare. Sic fecit in bethel. Et immolauit uitulis quos fecerat. Et constituit in bethel sacerdotes excelsorum. Et ascendit ad altare quod fecerat in bethel. quinta decima die mensis octaui. quem finxerat corde suo. Et fecit sollemnitatem filiis isr̄l. Et ascendit ad altare. ut adoleret incensum. Ecce homo dei uenit de iuda in bethel. in uerbo dñi. Hieroboam autem stabat ad altare. ut adoleret incensum. Et clamauit contra altare in uerbo dñi. et dixit. Altare altare. Hec dicit dñs. Ecce filius nascetur domui dauid. nomine iosyas. Et immolabit sacerdotes excelsorum qui nunc sacrificant super te. Et ossa hominum cremabuntur super te. Dedit quoq; in die illo signum. dicens. Hoc est signum quod locutus est dñs. Ecce altare scindetur. et effundetur cinis qui super illud est. Cumq; audisset rex sermonem hominis dei quem clamauit contra altare in bethel. Et extendisset manum suam de altari. dixit. Tenete eum. Et exaruit manus eius quam extenderat contra eum. Et altare scissum est. et effusus est cinis de altari. iuxta signum quod dederat homo dei in uerbo dñi. Et respondens rex ait homini dei. Ora pro me ad dñm deum tuum. ut reuertatur manus mea ad me. Et deprecatus est homo dei faciem dñi. Reuersa est manus regis ad eum. et facta est sicut prius. Et ait rex ad hominem dei. Ueni mecum domum. et reficere. Dabo tibi munus. Qui dixit ad regem. Si dederis mihi medietatem domus tue non ingrediar tecum. nec comedam panem. nec bibam aquam in loco isto. Sic enim mandatum habeo in uerbo dñi. dicens. Non comedas panem. nec bibas aquam. nec reuertaris per uiam qua uenisti. Et abiit per aliam uiam. nec reuersus est per uiam qua uenerat in bethel. Habitabat autem in bethel senex propheta. Et uenit filius eius. et narrauit ei omnia opera que fecerat homo dei in bethel. Narrauerunt quoq; patri suo sermones quos locutus fuerat ad regem. Et dixit eis pater eorum. Quam uiam abiit. Ostenderunt ei filii sui uiam qua abierat homo dei qui uenerat de iuda. Et dixit ad filios suos. Stringite mihi asinum. Cumq; strinxissent ei asinum. ascendit super eum. Et abiit post hominem dei. Et inuenit eum sedentem subter terebinthum. Et dixit ei. Tu es homo dei qui uenisti de iuda. Qui respondit. Ego sum. Et dixit ad eum. Ueni mecum domum. et comede panem. Qui ait. Non possum reuerti. nec ingredi tecum. nec comedere panem. nec bibere aquam in loco isto. Mihi enim dictum est. Non comedas panem. nec bibas aquam. nec reuertaris per uiam qua uenisti. Ego quoq; propheta sum sicut et tu. Et angelus locutus est mihi in uerbo dñi. dicens. Reduc eum tecum in domum tuam. ut comedat panem. et bibat aquam. Mentitus est ei. Reuersus est ergo. et comedit panem in domo eius. et bibit aquam. Cumq; sederent ad mensam. factum est uerbum dñi ad prophetam qui reduxerat eum. Et clamauit ad hominem dei qui uenerat de iuda. dicens. Hec dicit dñs. Quia inobediens fuisti ori dñi. et non custodisti mandatum quod precepit tibi dñs deus tuus. Et reuersus es. et comedisti panem. et bibisti aquam in loco in quo prohibuerat tibi ne comederes panem. et biberes aquam. non inferetur cadauer tuum in sepulchrum patrum tuorum. Postquam autem comedit panem. et bibit. Strauit asinum. Et abiit. Inuenit eum leo in uia. et occidit. Et erat cadauer eius proiectum in uia. Asinus quoque stabat iuxta illud. Et leo stabat iuxta cadauer. Et ecce uiri transeuntes uiderunt cadauer proiectum in uia. et leonem stantem iuxta cadauer. Et uenerunt. et narrauerunt in ciuitate in qua propheta senex habitabat. Quod cum audisset propheta qui reduxerat eum de uia. dixit. Homo dei est qui inobediens fuit ori dñi. Tradidit eum dñs leoni. qui contrituit eum. et occidit. iuxta sermonem quem locutus est ad eum. Et locutus est ad filios suos. dicens. Stringite mihi asinum. Qui strinxerunt. Et ascendens abiit. et inuenit cadauer eius proiectum in uia. et asinum. et leonem stantes iuxta cadauer. Non comedit leo cadauer. nec asinum laniauit. Tulit ergo propheta cadauer hominis dei. et imposuit illud super asinum. Et reportauit. Et uenit in ciuitatem senis prophete. ut lugeret eum. et sepeliret. Et posuit cadauer eius in sepulchro suo. Et planxerunt super eum. dicentes. Heu frater mi. Cumq; sepelisset eum. locutus est ad filios suos. dicens. Cum mortuus fuero. sepelite me in sepulchro in quo homo dei sepultus est. Iuxta ossa eius ponite ossa mea. Uere enim ueniet sermo eius quem clamauit in uerbo dñi contra altare quod est in bethel. et contra omnes domos excelsorum que sunt in ciuitatibus samarie. Post uerbum hoc hieroboam non reuersus est de uia sua pessima. Sed rursum fecit de omni plebe sacerdotes excelsorum. Quicumq; uoluit implebat manum suam. et fiebat sacerdos excelsorum. Et factum est uerbum hoc domui hieroboam. ut deleretur. et conteretur de terra. Eo tempore infirmatus est abia filius hieroboam. Et dixit hieroboam ad uxorem suam. Surge. et uade. ut non cognoscaris quod uxor hieroboam sis. et uade in silo. Ecce ibi est ahias propheta. qui locutus est de me quod regnaturus essem super populum istum. Tolle decem panes tecum. et subcinericios. et lagenam mellis. Et ingredere ad eum. Ipse enim indicabit tibi quid futurum sit puero. Fecit uxor hieroboam sicut ei imperauerat. Et surgens abiit in silo. Et uenit in domum ahie. Ahias autem non poterat uidere. caligauerant enim oculi eius pre senectute. Dixit autem dñs ad ahiam. Ecce uxor hieroboam ingreditur ut interroget te de filio suo. quia infirmatus est. Hec et hec dices ei. Cumq; illa intrasset. et se quasi alteram simulasset. Audiens ahias sonitum pedum eius ingredientis ostium. dixit. Ingredere uxor hieroboam. Cur aliam te simulas. Ego autem missus sum ad te durus nuncius. Uade. et dic hieroboam. Hec dicit dñs deus isr̄l. Quia exaltauit te de medio populi. et dedit te principem super populum meum isr̄l. Et scidit regnum de domo dauid. et dedit illud tibi. Et non fuisti sicut seruus meus dauid. qui custodiuit mandata mea. et secutus est me in omni corde suo. ut faceret tantummodo quod placitum erat coram me. Sed fecisti malum super omnes qui fuerunt ante te. Et abiisti. et fecisti tibi deos alienos. et conflatiles. ut irritum me faceres. Et proiecisti me post corpus tuum. Propterea ecce ego inducam malum super domum hieroboam. Et percutiam de hieroboam mingentem ad parietem. et clausum. et nouissimum in isr̄l. Et mundabo reliquias domus hieroboam. sicut mundantur fimus donec totus consumatur. Qui mortuus fuerit de hieroboam in ciuitate. deuorabunt eum canes. Et qui mortuus fuerit in agro. comedent eum uolucres celi. Quia dñs locutus est. Tu ergo surge. et uade in domum tuam. Cumq; ingressus fuerit pedes tui ciuitatem. puer morietur. Et sepelient eum omnis isr̄l. et plangent super eum. Hic enim solus ingredietur de hieroboam sepulchrum. quia inuentus est in eo sermo bonus coram dño deo isr̄l in domo hieroboam. Suscitabit autem dñs sibi regem super isr̄l. qui disperdet domum hieroboam in die illa. Et quid non hodie. Et nunc percutiet dñs isr̄l. sicut mouetur arundo in aqua. Et auellet isr̄l de terra bona hac. quam dedit patribus eorum. Et dispergens eos trans flumen. eo quod fecerint sibi lucos. ad irritandum dñm. Et tradet isr̄l propter peccata hieroboam. qui peccauit. et peccare fecit isr̄l. Uerbum autem ahie locutum est. Et surrexit hieroboam. et abiit in thersa. Cumq; ingressus fuisset limen domus. puer mortuus est. Et sepelierunt eum. et planxit eum omnis isr̄l. iuxta sermonem dñi quem locutus est in manu serui sui ahie prophete. Reliqua autem gestorum hieroboam. quomodo pugnauerit. et quomodo regnauerit. ecce scripta sunt in libro uerborum dierum regum isr̄l. Dies autem quibus regnauit hieroboam. duo et uiginti anni sunt. Et dormiuit cum patribus suis. Regnauitq; nadab filius eius p eo. Roboam filius salomonis regnauit in iuda. Filius quadraginta unius anni erat roboam cum regnare cepisset. et decem et septem annis regnauit in hierusalem. ciuitate quam elegit dñs ex omnibus tribubus isr̄l. ut esset nomen eius ibi. Nomen autem matris eius naama ammanitis. Fecit autem iuda malum coram dño. et emulati sunt eum super omnibus quibus fecerant patres eorum. Et edificauerunt excelsa sibi. et statuas. et lucos. super omnem collem excelsum. et subter omne lignum frondosum. Sed et effeminati fuerunt in terra. Fecerunt omnes abominationes gentium quas subuertit dñs coram filiis isr̄l. Anno autem quinto regis roboam. ascendit sesac rex egypti in hierusalem. Et tulit thesauros domus dñi. et thesauros domus regis. Omnia diripuit. Et tulit omnia scuta aurea que fecerat salomon. Pro quibus fecit roboam scuta ænea. et tradidit ea in manu principum qui custodiebant ostium domus regis. Et quotiescumq; ingrediebatur rex domum dñi. portabant ea satellites. et postea referebant in armamentarium satellitum. Reliqua autem sermonum roboam. et omnia que fecit. nonne hec scripta sunt in libro uerborum dierum regum iuda. Et bella inter roboam et hieroboam cuncti dies uite eius. Dormiuit autem roboam cum patribus suis. et sepultus est cum eis in ciuitate dauid. Et regnauit abia filius eius p eo. Anno octauodecimo regis hieroboam regnauit abia super iudam. Tribus mensibus regnauit in hierusalem. Nomen matris eius michaia filia uriel de gabaa. Fuit autem bellum inter abiam et hieroboam. Et iniit abia pugnam habens uiros bellatores quadringentorum milium electorum. Hieroboam quoq; direxit aciem contra eum octingentorum milium uirorum fortium et bellatorum. Et stetit abia in monte semeron qui est in montibus ephraim. et ait. Audite hieroboam et omnis isr̄l. Numquid ignoratis quod dñs deus isr̄l dederit regnum dauid super isr̄l in sempiternum. ipse et filii eius. pactum salis. Et surrexerit seruus hieroboam filius nabath. qui fuit seruus salomonis filii dauid. et rebellauerit contra dominum suum. Congregatique sint ad eum uiri uagi. filii belial. et roborati contra roboam filium salomonis. cum esset roboam puer adhuc. et tenera cordis. et non posset resistere eis. Et nunc uos dicitis quod resistere possitis regno dñi quod tenent filii dauid. eo quod sitis turba multa. et habeatis uitulos aureos quos uobis fecit hieroboam in deos. Numquid non eiecistis sacerdotes dñi filios aaron. et leuitas. et fecistis uobis sacerdotes sicut populi terrarum aliarum. Quicumq; uenit ut consecret manum suam in sacerdotio. uitulo de armento. et arietibus septem. fit sacerdos eorum qui non sunt dii. Nos autem dñs deus noster. et non dereliquimus eum. Et sacerdotes ministrant dño filii aaron. et leuite in ministerio suo. Et adolent holocausta dño per singulos dies mane et uespere. et incensum compositionis. Et panes super mensam mundissimam. Et candelabrum auri cum lucernis suis. ut ardeant uespere per singulas noctes. Custodimus enim mandata dñi dei nri. Et uos dereliquistis eum. Ecce ergo nobiscum dux noster. et sacerdotes eius. et tube clangentes. ut clangant contra uos. Filii isr̄l. Ne pugnetis contra dñm deum patrum uestrorum. Non enim uobis prosperabitur. Hieroboam autem conuertit insidias. ut ueniret super eos. Et ipse coram iuda. Insidie autem erant post tergum. Et circumdederunt iudam. Et respexit iuda. Et ecce bellum ante et retro. Et clamauerunt ad dñm. Et sacerdotes tubis canebant. Et uociferati sunt omnes uiri iuda. Cumq; uociferarentur. percussit deus hieroboam et omnem isr̄l coram abia et iuda. Fugerunt filii isr̄l iudam. Et tradidit eos dñs in manu eorum. Percusseruntq; eos abia et populus eius plaga magna. Et ceciderunt uulnerati de isr̄l quingenta milia uirorum fortium. Humiliati sunt ergo filii isr̄l in tempore illo. Et incrementum fecerunt filii iuda. quia confisi sunt in dño deo patrum suorum. Persecutus est autem abia hieroboam. Et cepit ciuitates eius. bethel cum filiabus suis. et iesana cum filiabus suis. et ephron cum filiabus suis. Non addidit ergo hieroboam ultra fortitudinem in diebus abie. Et percussit eum dñs. et mortuus est. Confortatus est autem abia. Et duxit uxores quatuordecim. Et genuit uiginti duos filios. et sedecim filias. Reliqua autem sermonum abie. et uie eius. et operum eius. scripta sunt diligenter in libro prophete addo. Dormiuit autem abia cum patribus suis. et sepelierunt eum in ciuitate dauid. Regnauitq; asa filius eius p eo. In diebus eius quieuit terra decem annis. Fecit autem asa bonum et placitum coram dño deo suo. Et abstulit altaria alienigenarum. et excelsa. Et contriuit statuas. et lucos succidit. Et dixit iuda ut quererent dñm deum patrum suorum. et facerent legem et mandata. Et abstulit de cunctis urbibus iuda excelsa et delubra. Et quieuit regnum in pace coram eo. Et edificauit ciuitates munitas in iuda. quia quieuit terra. et non habebat bellum per tempora illa. Dixit enim iuda. Edificemus ciuitates istas. et circumdemus muris. turribus. portis. et uectibus. Adhuc terra in potestate nra est. quia quesiuimus dñm deum nrm. quesiuimus. et requieuit nos in circuitu. Et edificauerunt. et perfecerunt. Fuit autem exercitus asa portans scuta et hastas de iuda trecentorum milium. et de beniamin portantium clypeos et sagittantium arcu duorum centorum octoginta milium. omnes isti fortissimi bellatores. Egressus est autem contra eos zara ethiops cum exercitu decies centena milia. et trecentos currus. Et uenit usq; ad maresa. Egressusq; est asa contra eum. Et instruxerunt aciem ad pugnandum in ualle sephata iuxta maresa. Et inuocauit asa dñm deum suum. et dixit. Dñe non est apud te ullum discrimen inter plurimos et eos qui non habent fortitudinem. Adiuua nos dñe deus noster. quia in te confidimus. et in nomine tuo uenimus contra hanc multitudinem. Dñe deus noster es. non prevaleat contra te homo. Percussit ergo dñs ethiopes coram asa et coram iuda. Fugeruntq; ethiopes. Et persecutus est eos asa et populus qui cum eo erat usq; gerara. Et corruerunt ethiopes usq; ad internicionem. quia dño et exercitui eius fracti sunt. Et uastauerunt ualde. Cepitq; asa et populus eius spolia multa. Et urbes in circuitu gerare. Irruit enim pauor dñi super eos. Et diripuerunt omnes ciuitates. quia in eis erat predandi copia. Et tentoria pecorum. Et ceperunt oues innumerabiles. et camelos. Et reuersi sunt in hierusalem. Azarias autem filius obed. Et ipse repletus est spiritu dei. Et egressus est in occursum asa. Et dixit ei. Audite me asa. et uniuersa iuda et beniamin. Dñs uobiscum. Cum fueritis cum eo. Et quesieritis eum. inuenietur a uobis. Si autem dereliqueritis eum. derelinquet uos. Dies autem multi transibunt in isr̄l. sine deo uero. et sine sacerdote doctore. et sine lege. Et conuertentur in tribulatione sua ad dñm deum isr̄l. et quesierunt eum. et inuenietur a eis. In temporibus illis non erit pax egredienti. et ingredienti. Sed quasi in ruina hominum uniuersa turbabuntur. Consurget gens contra gentem. et ciuitas contra ciuitatem. Deus enim conturbabit eos in omni tribulatione. Uos ergo confortamini. et non dissoluantur manus uestre. Habet enim merces opus uestrum. Quod cum audisset asa uerba prophetie. et exhortationem que facta est per obed prophetam. Et ipse repletus est spiritu dei. Et egressus est in occursum asa. Et dixit ei. Audite me asa. et uniuersa iuda et beniamin. Dñs uobiscum. Cum fueritis cum eo. Et quesieritis eum. inuenietur a uobis. Si autem dereliqueritis eum. derelinquet uos. Dies autem multi transibunt in isr̄l. sine deo uero. et sine sacerdote doctore. et sine lege. Et conuertentur in tribulatione sua ad dñm deum isr̄l. et quesierunt eum. et inuenietur a eis. In temporibus illis non erit pax egredienti. et ingredienti. Sed quasi in ruina hominum uniuersa turbabuntur. Consurget gens contra gentem. et ciuitas contra ciuitatem. Deus enim conturbabit eos in omni tribulatione. Uos ergo confortamini. et non dissoluantur manus uestre. Habet enim merces opus uestrum. Quod cum audisset asa uerba prophetie. et exhortationem que facta est per obed prophetam. Et ipse repletus est spiritu dei. Et egressus est in occursum asa. Et dixit ei. Audite me asa. et uniuersa iuda et beniamin. Dñs uobiscum. Cum fueritis cum eo. Et quesieritis eum. inuenietur a uobis. Si autem dereliqueritis eum. derelinquet uos. Dies autem multi transibunt in isr̄l. sine deo uero. et sine sacerdote doctore. et sine lege. Et conuertentur in tribulatione sua ad dñm deum isr̄l. et quesierunt eum. et inuenietur a eis. In temporibus illis non erit pax egredienti. et ingredienti. Sed quasi in ruina hominum uniuersa turbabuntur. Consurget gens contra gentem. et ciuitas contra ciuitatem. Deus enim conturbabit eos in omni tribulatione. Uos ergo confortamini. et non dissoluantur manus uestre. Habet enim merces opus uestrum. Quod cum audisset asa uerba prophetie. et exhortationem que facta est per obed prophetam.

saraī

in excelsum gabaon. ubi erat tabnaclm fede
ris dñi quod fecit moyses famulus dei in
solitudine. Archam aut dei adduxerat dd
de cariathiarim in locum quem pparauerat
ei. ubi fixerat ut tabnaclm hoc ē in ihrlm
Altare quoq; eneum quod fabricatus fu
erat beseleel filius uri filij ur. ubi erat co
ram tabnaclo dni quod et requisiuit sa
lomon et omnis eccla. Ascendit; salomon
ad altare eneum coram tabnaclo federis
dñi et obtulit in eo mille hostias. Ecce au
tem in ipsa nocte apparuit ei ds dicens.
Postula quod uis ut dem tibi. dixitq; salo
mon deo. Tu fecisti cum dauid patre meo
misericordiam magnā et constituisti me regē
p eo. Nunc g dne ds impleatur sermo tu
us quem pollicitus es dauid patri meo. Tu
enim me fecisti regem sup populm tuum
multū. qui tam innūmerabilis ē quā pul
uis terre. da in sapientiam et intelligen
tiam ut egrediar coram populo tuo et in
grediar. Quis enim potest populm tuum
digne qui tam grandis ē iudicare. dixit
aut ds ad salomonem. Quia hoc magis
placuit cordi tuo. et non postulasti diuitia
as et substantiā et glām neq; animas eoz
qui te oderunt. sed nec dies ultra pluri
mos. petisti aut sapientiam et scientiā
ut iudicare possis populm meum sup
quē constituit te regem. sapientia et sci
entia data sunt tibi. diuitias aut et sub
stantiam et glām dabo tibi. ita ut nullus
in regibus nec ante te nec post te fuerit
similis tui. Venit g salomon ab excelso
gabaon in ihrlm coram tabnaclo federis dni.
et regnauit sup isrl. Congregauitq; cur
rus et equites. et facti sunt ei mille qua
dringenti currus. et duodecim milia equit.
Et fecit eos ee in urbi bus quadrigarum
et cum rege in ihrlm. Prebuitq; rex argen
tum et aurū in ihrlm quasi lapides. et cedros
quasi ficomoros qui nascuntur in campe
stribus multitudine magna. Adducebant
autem ei et equi de egipto. et de choa a
negociatoribus regis qui ibant et eme
bant pcio quadrigam equorū sexcentis
argenteis. et equū. cl. Similit de omnū
regnis ethеorum et a regibus syrie
empto celebrabatur. Decreuit aut salo
mon edificare domū nomini dni. et pala
cium sibi. Et numerauit lxx. milia uiroz
portantiū lapides in montibus. et ppositos
q; eorū alia milia sexcentos. Misitq; ad hy
ram regem tyri dicens. Sicut egisti cum
dauid patre meo et misisti ei ligna cedri
na. ut edificaret sibi domum in qua et ha
bitaret. sic fac mecū. ut edificem domum
nomini dni dei mei. et consecrem eam ad
adolendum incensū coram illo. et fumi
ganda aromata. et ad ppositionē panū
sempiternam. et holocausta matutina et
uespe. sabbatis quoq; et neomenijs et
sollemnitatibus dni dei nri in sempiter
num que mandata sunt isrl. Domus aut
quam edificare cupio magna ē. magn9
est enim deus noster sup omnes deos.
Quis g potent prevalere ut edificet ei
dignam domū. Si celum et celi celorū
capere eum non queunt. quantus ego sum
ut possim ei edificare domū. Sed ad hoc tan
tum ut adoleatur incensum coram illo.
Mitte ergo michi uirū eruditū qui nouit
operari in auro et argento. ere ferro. pur
pura. coco. et iacincto. et qui sciat sculpe
re celatura cum his artificibus quos mecum
habeo in iuda et ihrlm. quos preparauit
dauid pater meus. Mitte et ligna cedrina
mitte michi et arcechina. et pinea de
libano. Scio enim quod serui tui noue
rint cedere ligna de libano. Et erunt

seruu meq̃ cum seruis tuis ut parent̃ michi
ligna plurima. dom⁹ enĩ quã cupio edifica
re magna est nimis et mirabilis. Preterea o
parui q̃ cesuri sunt ligna seruis tuis dabo
m abaria tritici choros .xx. milia. et ordei
choros totidẽ. olei q̃q; lata .xx. milia. hyt
aut̃ hyram rex tyri p litteras quas miser
at salomoni. Quia dilexit dñs populm
suũ: idcirco te regnare fecit sup eum.
Et addidit dicens. Benedictus dñs ds
isrl qui fecit celum et terram qui dedit
dauid regi filium sapientẽ. et eruditũ.
et sensatũ. atq; prudentem ut ędificaret
domũ dño et palaciũ sibi. Misi g̃ t uirũ
prudentem et scientissimũ hyram fratrẽ
meũ. filiũ mulieris de filiabus dan. cuius
pater tyrius fuit. qui nouit operari in au
ro et argento. ere et ferro. et marmore. et
ligno. in purpura quoq; et iacincto. et bys
so. coco. et qui sciat celare omnẽ sculpturã.
et adinuenire prudenter q̃d cũq; in ope
necessariũ est. cũ artificibus tuis. et cũ ar
tificibus dñi mei dauid patris tui. Triticũ
g̃ et ordeum. et oleũ. et uinũ que pollici
tus es dñe mi. mitte seruis tuis. Nos au
tẽ cedimus ligna de lybano quot necessaria
habueris. et applicabimus ea ratibus per
mare in ioppe. tuum erit transferre ea
in ihrlm. Numerauit g̃ salomon omnes
uiros proselytos qui erant in terra isrl. p
dinumerationẽ quam dinumerauerat da
uid patr̃ eius. et inuenti sunt. c. l. milia
et tria milia. dc. fereq; ex eis. lxx. qui
humeris onera portarent. et. lxxx. milia
qui lapides in montibus cederent. Tria
milia autem et trecentos ppositos opum
populi. Et cepit salomon edificare domũ
dñi in ihrlm in monte moria qui demon
stratus fuerat dauid patri eius. in loco quẽ
parauerat dauid in area ornam ihebusei. Ce
pit aut̃ edificare mense secũdo. anno quarto
regni eius. Et hec sunt fundamenta que
iecit salomon ut ędificaret domũ dei. lon
gitudinis cubitos in mensura prima. ce
gnita. latitudinis cubitos .xx. Porticũ ũ
ante frontem que tendebatur in longum
iuxta mẽsuram latitudinis domus cubitorũ
.xx. Porro altitudo .c. xx. cubitorum erat.
Et deaurauit eam intrinsecus de auro
mundissimo. Domũ quoq; maiorẽ texit
tabulis ligneis abiegnis. et lamminis auri
obrizi affixit. p totum. sculpsitq; in ea pal
mas et quasi catenulas. se inuicẽ comple
ctentes. Strauit quoq; pauimentũ templi
preciosissimo marmore. decore multo. Porro
aurum erat probatissimum. de cuius lam
minis texit domũ. et trabes eius et postes et
parietes. et ostia. et celauit cherubim in pa
rietibus. fecit quoq; domum sci sanctorũ. lon
gitudinem iuxta latitudinẽ domus .xx. cubi
torum. et latitudinem similit̃ .xx. cubitorum.
et lamminis aureis texit eam quasi talen
tis sexcentis. Si; et clauos fecit aureos ita
ut singuli claui siclos quinquagenos ap
penderent. Cenacla quoq; texit auro. fecit
etiam in domo sci sanctorum cherubim duo.
ope statuario. et texit eo sauro. Ale cheru
bim .xx. cubitis extendebantur. ita ut una
ala haberet cubitos quinq;. et tangeret
parietẽ domus. et altera quinq; cubitos
habens. alam tangeret alterius cherub. Si
militer cherub alterius ala quinq; habebat
cubitos et tangebat parietem. et ala eius
altera quinq; cubitorũ. alam cherub alterius
contingebat. Igitur ale utriusq; cherubim
expanse erant. et extendebantur p cubitos
.xx. Ipsi autem stabant erecti pedib⁹. et fa
cies eorum ũse erant ad exteriorẽ domum.
fecit quoq; uelum ex iacincto purpura coc
co. et byssо. et intexuit ei cherubim. Ante

foref etiam templi duas columpnas/ que .xxv. cubitos habebant altitudinis. Porro capitella earum .v. cubitorum. necn & quasi catenule/ in oracō: & fuppoſuit eas capitib; columnarum. Malogranata etiam centū/ que catenulis interpoſuit. Iplaſq; columnas poſuit in ueſtibulo templi/ unam a dextris & alteram a ſiniſtris. Eamq; a dextris erat uocauit Iaachin. hoc ē firmitas/ & que ad lucem booz hoc eſt in robore. Fecit quoq; altare eneum uiginti cubitorum longitudinis/ & uiginti cubitorum latitudinis/ & decem cubitorum altitudinis. Mare etiam fuſile decem cubitis a labio uſq; ad labium rotundum per circuitum/ quinq; cubitos habebat altitudinis/ & funiculus triginta cubitorum ambiebat gyrum eius. Similitudo quoq; boū/ erat ſubter illud/ & de eis cubitis quedam erant ſecus celature quaſi duobus ueribus/ labrum maris circumibant. Boues autem erant fuſiles/ ſuper quos mare ſuperpoſitum erat. Quorum tres reſpiciebant ad aquilonem. & alii tres occidentem. Porro tres alii meridiem & tres qui reſpiciebant orientem mare habentes ſuper poſitum. Poſteriora autem boum erant intrinſeca/ ſub mari. Porro uaſtitas eius habebat menſuram palmi/ & labium illius erat q; ſi labium calicis uel repandi lilij/ capiebat q; menſuras trecta milia metretas. Fecit quoq; decē labes/ & poſuit .v. a dextris/ & .v. a ſiniſtris/ ut lauarent in eis omnia que in holocauſtum oblatum erant/ Porro in mari lauabantur ſacerdotes. Fecit autem & candelabra aurea .x. ſecundum ſpeciē quam iuſſerat fieri. & poſuit ea in templo. quinq; a dextris/ quinq; a ſiniſtris. Mēſas quoq; decē poſuit/ & in templo quinq; a dextris & quinq; a ſiniſtris. Fialas quoq; aureas centum. Fecit etiam atrium ſacerdotum. & baſilicam grandem. & oſtia in baſilica que erant ex. Porro mare poſuit in latere dextro contra orientem ad meridiem. Fecit autem & lebetas quoq; & forcipes & fialas. & complerunt omne opus regis in domo dei. hoc eſt columpnas duas & capitella et captta. et quaſi quedam retacula que capitta tegerent. ſup epiſtilia/ Malogranata .cc. quadringenta. et retacula duo. ita ut bini ordines malogranatorum ſinglis retaculis iungerentur/ que pregerent epiſtilia et capitta columnarū. Baſes etiam fecit et conchas quas ſuppoſuit baſibus/ Mare unum. boues .xii. duodecim ſub mari/ et lebetas. et cratagras et fialas. Omnia uaſa fecit ſalomoni hyram pater eius in domum dñi/ ex ere mundiſſimo. In regione iordanis fudit ea rex in argilloſa terra inter ſocoth et ſabaatha. Erat autem multitudo uaſorum innumerabilis/ ita ut ignorarent pondus eris. Fecitq; ſalomon omnia uaſa domus dei. et altare aureum et menſas/ et ſup eas panes propoſitionis. Candelabra quoq; cum lucernis ſuis ut lucerent ante oraculum iuxta ritum. ex auro puriſſimo/ Et floretta quedam et lucernas et forcipes aureos. omnia de auro mundiſſimo facta ſunt. Omnia materia quoq; et thuribula et phialas et mortariola ex auro mundiſſimo/ Et oſtia celature templi domus interioris. id eſt in ſcā ſcōrum. et oſtia templi foris ſecus/ aurea. Sicq; completum eſt omne opus/ quod fecit ſalomon in domo dñi. Intulit q; ſalamon omnia que uouerat dauid pater ſuus argentum et aurum/ et uniuerſa poſuit in theſauris domus dei. Poſt que congregauit maiores natu iſrl. et cunctos principes tribuū et capita familiarum. de filiis iſrl in ihrlm. ut adducerent archam federis dñi de ciuitate dauid que eſt ſyon. Venerunt q; ad regem omnes uiri iſrl/ in die ſollempni menſis ſeptimi. Cumq; uenuſſent cuncti ſeniores iſrl/ portauerunt leuite archam et tulerunt eā. et omne ſkarium tabernaculi. Porro uaſa tabernaculi que erant in tabernaculo portauerunt ſacerdotes cum leuitis. & erant

salomon et uniuſus cetus iſrł et omnes
qui fuerant congregati ante archam. im
molabant arietes et boues absq; ullo nu
mero. tanta enim erat multitudo uicti
marum. Et intulerunt sacerdotes arcā
federis dñi in locum suum. id est ad ora
culum templi in scā scōrum. subter alas
cherubin. ita ut cherubin expanderent
alas suas sup locum in quo posita erat
archa et ipsam archam tegerent cum ue
ctib; suis. Vectium autem quib; portaba
tur archa quia paululum longiores erāt
capita apparebant ante oraclm. Sed quis
paululum extra sanctuarium erant. et extra
secus eos uideri
non poterat. fuit itaq; archa ibi usq; in p̄
sentem diem. In archa
nichil aliud erat nisi duę tabule quas posuerat moyses in
oreb. quando legem dedit dñs filiis iſrł
egredientib; ex egipto. Egressis autem
sacerdotibus de sanctuario omnes enim sac
dotes qui ibi potuerant inueniri sanctifica
ti sunt. nec adhuc illo tempore uicis et
ministrorum ordo inter eos diuisus erat.
tam leuite quam cantores. id ē. et qui sub
asaph erant et qui sub eman. et qui sub
ydithun. filii et fratres eorum uestiti bis
sinis. cimbalis et psalteriis et citharis
concrepabant. stantes ad orientalem pla
gam altaris. cum eis sacerdotes. ex
centes tubis. Factum
est cunctis pariter
et tubis et uoce et cimbalis et organis
et diuersi generis musicorum concinentibus.
et uocem in sublime tollentib; longe
sonitus audiebatur. ita ut cum dñm lau
dare cepissent et dicere. confitemini dño
quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius.
impleretur domus dei nube. nec possent
sacerdotes stare et ministrare propter cali
ginem. Completerat enim gloria dñi do
mum dei. Tunc salomon ait. dñs pollicitus
est ut habitaret in caligine. Ego ante
edificaui domum nominis tui. ut habita
ret ibi in perpetuum. Et conuertit faciem suam
et benedixit uniuerse multitudini iſrł. Stabat
omnis turba stabat autem tota erat. Benedi
ctus dñs deus iſrł. qui quod locutus est dauid pa
tri meo opere implenit. dicens. Ex die qua eduxi
populum meum de terra egipti. non elegi
ciuitatem de cunctis tribubus iſrł. ut edi
ficaretur in ea domus nominis mei. neq; eligi
quemquam alium uirum ut esset dux populo
meo iſrł. sed elegi hierusalem ut sit nomen meum
in ea. et elegi dauid ut constitueret eum
sup populum meum iſrł. Cumq; fuisset uolun
tatis dauid patris mei ut edificaret domum
nomini dñi dei iſrł. dixit dñs ad eum. Quia
hec fuit uoluntas tua ut edificares domum
nomini meo. bene quidem fecisti habens
do hmōi uoluntatem. Verumtamen edi
ficabis domum. uerum filius tuus qui egre
dietur de lumbis tuis. ipse edificabit do
mum nomini meo. Compleuit ergo dñs ser
monem suum quem locutus fuerat. et ego
surrexi pro dauid patre meo. et sedi super
thronum iſrł sicut locutus est dñs. et edifi
caui domum nomini dñi dei iſrł. et posui
in ea archam in qua est pactum dñi quod
pepigit cum filiis iſrł. Steteratq; coram al
tari dñi. coram uniuerso cetu iſrł. et extendit manus suas. Siquidem
fecerat salomon basim eneam et posue
rat eam in medio basilice. habentem quinq;
cubitos longitudinis. et quinq; cubitos
latitudinis. et tres cubitos in altitudine. Steteratq;
super eam et deinceps flexis genibus
contra uniuersam multitudinem iſrł. et palmas
in celum leuauit. ait. dñe deus iſrł non est si
milis tui in celo et in terra. qui custodis
pactum et misericordiam cum seruis tuis qui
ambulant coram te in toto corde suo. qui

prestraſti ſeruo tuo dauid patri meo que
cumq; locutus fueras ei: et que ore pmiſe
ras ope compleſti: ſicut et preſens tẽp⁹
pbat. Nunc g̃ dn̄e ds̄ iſrl̄ implę ſeruo
tuo dauid patri meo quecumq; locutus
es dicens. Non deficiet tibi vir coram me
qui ſedeat ſup thronum iſrl̄. tm tamen ſi
cuſtodierint filij tui uias ſuas. et ambu
lauerint in lege mea. ſicut et tu ambula
ſti coram me. Et nunc dn̄e ds̄ iſrl̄ firmet
ſermo tuus quem loquutus es ſeruo tuo
dauid. Ergone creditur eſt ut habitet
ds̄ cum hominib; ſup terram? Si celum
et celi celorum te non capiunt: quanto ma
gis domus iſta quam edificaui? Sed ad hoc
tantum facta ẽſt ut reſpicias oratione ſer
uitutis et obſecrationem eius dn̄e ds̄ meus:
audias preces quas fundit famulus
tuus coram te: ut apias oculos tuos ſuper
domum iſtam diebus et noctibus ſuper
locum in quo pollicitus es ut inuocare
tur nom̃ tuum: et exaudires orationem
quam ſeruus tuus orat in eo. Exaudi pce
famuli tui. et populi tui iſrl̄. Quicumq;
orauerit in loco iſto exaudi de habita
culo tuo id ẽ de celis: et ꝓpitiare. Si pecca
uerit quiſpiam in proximum ſuum. et iura
re contra eum paratus uenerit. ſeq; ma
ledicto conſtrinxerit coram altari in do
mo iſta: tu audies de celo et facies iudici
um ſeruorum tuorũ. tu ut reddas impio
uiam ſuam in caput ꝓpium. et ulciſcaris
uſtum. retribuens ei ſecm̃ uſticiam ſu
am. Si ſuperatus fuerit populus tuus iſrl̄
ab inimicis: peccauerint enim tibi. et con
uerſi egerint penitentiam. et obſecraue
rint nom̃ tuum. et fuerint deprecatim
loco iſto. tu exaudi de celo et ꝓpitiare
peccatis populi tui iſrl̄. et reduc eos in
terram quam dediſti eis et patrib⁹ eoꝝ.
Si clauſo celo pluuia non fluxerit ꝓpt̃
peccata populi tui. et deprecati fuerint
in loco iſto et confeſſi nomini tuo. et con
uerſi a peccatis ſuis cum eos afflixeris:
exaudi de celo dn̄e et dimitte peccata ſer
uorum tuorum. et populi tui iſrl̄. et do
ce eos uiam bonam ꝑ quam ingrediantur.
et da pluuiam terre quam dediſti ꝑpl̃o
tuo ad poſſidendum. Fames ſi orta fuer
rit terra. et peſtilentia. eruigo. et aurugo
et locuſta. et bruchus: et hoſtes uaſtauerit
regionũ portas obſederint ciuitatis:
omnisq; plaga et infirmitas preſſerit.
ſi quis de populo tuo iſrl̄ fuerit depcatus:
cognoſcens plagam. et infirmitatem ſuam
et expanderit manus ſuas in domo hac.
tu exaudi de celo. de ſublimi ſcilicet ha
bitaculo tuo. et ꝓpitiare et redde unicui
q; ſecundum
uias ſuas: quas noſti eum habere in
corde ſuo! Tu enim noſti corda filiorum
hominum. ut timeant te et ambulent
in uiis tuis. cunctis diebus quib; uiuũt
ſup faciem terre quam dediſti patribus
nris. Etenim quoq; qui non eſt de
populo tuo iſrl̄. ſi uenerit de terra lon
ginqua propt̃ nomen tuum magnũ.
et propter manũ tuam robuſtam. et bra
chium tuũ extentum. et adorauerit in
loco iſto. tu exaudies de celo firmiſſimo
habitaculo tuo. et facies cuncta ꝑ qui
buſ inuocauerit te ille pegrinus. ut ſci
ant omnes populi terre nomen tuum.
et timeant te ſicut populus tuus iſrl̄:
et cognoſcant quia nom̃ tuum inuo
catum ẽ ſup domũ hanc quam edifica
ui. Si egreſſus fuerit populus tuus
ad bellum contra aduſarios ſuos ꝑ
uiam in qua miſeris eos. adorabunt
te contra uiam in qua ciuitas hec eſt
quam elegiſti. et domus quam edificaui

nomini tuo: tui gaudias de celo preces
eorum et obsecrationē. et ulcisceris. Si
autem peccauerint tibi. neq; est homo
qui nō peccet. et iratus fueris eis et tradi
deris hostibus. et captiuos eos duxerint
in terram longinquam. uel certe que
uicina est. et conuersi corde suo in terra ad
quam captiui ducti fuerint. egerint
penitentiam et deprecati fuerint inter
ra captiuitatis sue dicentes. peccauimus
iniquē fecimus. iniuste egimus. et reuersi fuerint
adhuc intimo corde suo
et tota anima sua in terra captiuitatis
sue ad quam ducti sunt adorauerint te
contra uiam terre sue quam dedisti pa
tribus eorum. et urbis quam elegisti. et
domus quam edificaui nomini tuo
ut gaudias de celo hoc est firmo habita
culo tuo preces eorum et facias iudicium
et dimittas populo tuo quamuis pec
cauerit. Tu es enim dns mr̄s. aperiantur que
so oculi tui et aures tue intente sint ad
orationem que fit in loco isto. Nunc q̄
consurge dne dns in requiem tuam. tu
et arca fortitudinis tue. Sacerdotes
tui dns induantur salutē. et sci tui letен
tur in bonis. dne dns ne auertas faciem
xpi tui. memento misericordiarum dauid
serui tui.

Cumq; complesset salomon fundens
preces. ignis descendit e celo. et de
uorauit holocausta et uictimas. et
maiestas dni impleuit domum. nec po
terant sacerdotes ingredi templum
dni. eo quod impleset maiestas dni
templum dni. Et omnes filii israel
uidebant descendentem ignē. et glām
dni sup domum. Et corruentes pro
ni in terram sup pauimentum stratum
lapide adorauerunt. et laudauerunt do
minum. q̄m bonus. q̄m in eternū mise
ricordia eius. Rex autem et omis populus
immolabat uictimas coram dno. Macta
uit q̄ rex salomon hostias boum. xxii. oy.
arietum. c. xx. milia. et dedicauit domum
dei rex et uniuersus populus. Sacerdotes
autem stabant in officiis suis. et leuite in
organis carminum dni que fecit dauid rex
ad laudandum dnm q̄m in eternū misericordia
hymnos dauid canentes p manus suas.
Porro sacerdotes canebant tubis ante eos.
cunctus q; israel stabat. Sanctificauit q̄q;
salomon medium atrij ante templū dni.
obtulerat enim ibi holocausta et adipes
pacificorum. q̄a altare eneum quod fece
rat non poterat sustinere holocausta et sa
crificia et adipes. fecit q̄ salomon sollem
nitatem in tempore illo septem diebus.
et omnis israel cum eo. ecclā magna ualde
ab introitu emath usq; ad torrentē egipti.
fecitq; die octauo collectam. eo quod dedi
casset altare septem diebus. et sollem
nitatem celebrauit diebus septem. Et die
octauo, mensis septimi dimisit po
pulum ad tabernacla sua letantes atque
gaudentes sup bono quod fecerat dns
dauid et salomoni et israel populo suo.
Compleuitq; salomon domum dni et
domum regis. et omnia que disposuerat
in corde suo ut faceret in domo dni et
in domo sua. et prosperatus est. Apparuit
autem ei dns nocte et ait. Audiui orati
onem tuam. et elegi locum istum mihi
in domum sacrificii. Si clausero celum et
pluuia non fluxerit. et mandauero et
precepero locuste ut deuoret terram. et
misero pestilentiam in populum meum
conuersus autem populus meus sup q̄s
inuocatum est nomen meum. deprecatus
me fuerit. et exquisierit faciem meam.
et egerit penitentiam a uiis suis pessi

nis. et ego exaudiam de celo et ppiabor
peccatis eorum et sanabo terram eorum.
Oculi quoq; mei erunt aperti. et aures mee er
de ad orationem eius qui in loco isto ora
uerit. Elegi enim et sanctificaui locum istū
ut sit nomen meū ibi in sempiternū! et p
maneant oculi mei et cor meum ibi cunctis
diebus. Tu quoq; si ambulaueris coram me
sicut ambulauit dauid pater tuus. et feci
uxta omnia que precepi tibi. et iustificias me
as iudicia q; seruaueris. suscitabo thronū
regni tui sicut pollicitus sum dauid patri
tuo dicens. Non auferetur de stirpe tua uir
qui sit princeps in isrl. Si autem auersi fueritis
et dereliqueritis iustificias meas et precepta mea
que proposui uobis. et abeuntes seruieritis dijs
alienis. et adoraueritis eos. euellam uos de ter
ra mea quam dedi uob. et domum hanc quam
edificaui nomini meo proiciam a facie mea. et
tradam eam in parabolam et in exemplum
cunctis populis. et domus ista erit in pue
bum uniuersis transeuntibus! et dicent. stupe
tes. Quare fecit dns terre huic et domui huic.
Respondebuntq; Quia dereliquerunt dnm de
um patrum suorum. qui eduxit eos de terra
egipti. et apprehenderunt deos alienos. et ad
orauerunt eos atq; coluerunt! ideirco uenerunt
sup eos uniuersa hec mala. Expletis autem xx. an
nis postquam edificauit salomon domū dni
et domum suam! ciuitates quas dederat hyra
salomoni edificauit. et habitare ibi fecit filios
isrl. Abiit quoq; in emath suba et obtinuit ea.
Et edificauit palmiram in deserto! et alias ci
uitates munitissimas edificauit in emath.
Extruxitq; bethoron superiorem et bethoron in
feriorem. ciuitates muratas! habentes portas
et uectes et seras. baalad etiam et omnes urbes
firmissimas. que fuerunt salomonis. cunctas
q; urbes quadrigarum. et urbes equitum. Quic
que uoluit salomon atq; disposuit edificauit.
in hierusalem. et in libano! et in uniuersa terra pote
statis sue. Omnem populum qui derelictus
fuerat de cetheis. et amorreis. et pherezeis. et
euheis et iebuseis qui non erant de stirpe isrl!
de filijs eorum et de posteris quos non inter
fecerant filij isrl subiugauit salomon in tri
butarios usq; in diem hanc. Porro de filijs
isrl non posuit ut seruirent operibus regis.
Ipsi enim erant uiri bellatores. et duces pri
mi et principes quadrigarū et equitum eius.
Omnes autem principes exercitus regis salo
monis fuerunt. ccl! qui eruditebant populum
filiam quoq; pharaonis transtulit de ciuitate da
uid in domum quam edificauerat ei. Dixit
enim. Non habitabit uxor mea in domo dā
regis isrl. eo quod sanctificata sit. quia ingressa
est eam arca dei. Tunc obtulit salomon holo
causta dnō sup altare dnī. quod exstruxerat
ante porticum. ut p singulos dies offerret
in eo uxta preceptum moysi. in sabbatis et
kalendis et in festis diebus ter p anni! id est
in sollempnitate azimoꝝ. et in sollemnitate
tabernaculorum. Et constituit uxta dispositio
nem dauid patris sui officia sacerdotum in
ministerijs suis. et leuitas in ordine suo. ut
laudarent et ministrarent coram sacerdotib;
uxta ritum uniuscuiusq; diei! et ianitores
in diuisionibus suis p portam et portam.
Sic enim precepat dauid homo dei. Nec preter
gressi sunt de mandatis regis tam sacerdotes
quam leuite et omnib; que preceperat! et in
stodys thesaurorum omnes impensas pparas
habuit salomon et eo die q fundauit
domum dnī! usq; in die quo perfecit eam.

Tunc abiit salomon in hesion gaber
in bialath. ad oram maris rubri que est in ter
ra edom. Misit autem ei hyram p manū seruoꝝ
suorum naues et nautas gnaros maris. et
abierunt cum seruis salomonis in ophir! tu
lerunt q; inde quadringenta talenta auri. et

attulerunt ad regem salomonē. Regina
quoq; saba cum audisset famam salomo
nis uenit ut temptaret eum enigmatibus
in ierusalem cum magnis opibus et came
lis qui portabant aromata et auri pluriū
gemmasq; pciosas. Cumq; uenisset ad salo
monem locuta ē ea quecumq; erant in cor
de suo. Et exposuit ei salomon omnia que
pposuerat. nec quicquā fuit quod ei non
ptexuerit. Quod postquam uidit
sapientiam salomonis. et templum
quam edificauerat necnō cibaria mense eius
et habitacula seruorum. et officia mini
strorum eius. et uestimenta eorū pincernas
quoq; et uestes eorum. et uictimas quas
immolabat in domo dñi. non erat ꝑ stupo
re ultra in ea spūs. Dixitq; ad regē. Verus
sermo quem audieram in terra mea de uer
tutibus tuis. et sapientia tua. Non credebā nar
rantibus. donec ipsa uenissem et uidissem
oculis meis. et probassem uix medietatem sapi
entie tue michi fuisse narratam. Maiorem fa
mam uirtutibus tuis. Beati uiri tui et be
ati serui tui hi qui assistunt coram te in
omni tempore. et audiunt sapientiam
tuam. Sit dns ds tuus benedictus. quo
uult te ordinare sup thronū suū regē dñi
dei tui. quia diligit deus israhel. et uult ser
uare eum in ēternum. Idcirco posuit te sup
eum regem ut facias iudicia atq; iustitiā.
Dedit autē regi. cxx. talenta auri. et aro
mata multa nimis. et gemmas pciosis
simas. Non fuerunt aromata talia. ut hec
que dedit regina saba regi salomoni. Sed
et serui hyram cū seruis salomonis attu
lerunt aurum de ophir. et ligna thina.
et gemmas preciosissimas de quibus fecit
rex de lignis scilicet thinis. gradꝰ in domo
dñi et in domo regis. et cythares quoq; et
psalteria cantoribus. Nunquam usa sunt
in terra iuda ligna talia. Rex autē salomon
dedit regine saba cuncta que uoluit. et que
postulauit. multo plura quam attulerat ad
eum. Que reuersa abiit in terram suam cū
seruis suis. Erat autem pondus auri qđ affe
batur salomoni p annos singulos. sexcenta
sexaginta sex talenta auri. exceptis ea simis
quam legati diuersarum gentium et negotia
tores afferre consueuerant. Omnes reges arabie
et satrapes terrarum qui comportabant auri
et argentum salomoni. fecit g rex salomon
ducentas hastas aureas. de summa sexcento
rum aureorum qui in hastis singulis expendeban
tur. trecenta. quoq; sculpta aurea. trecentorum aureo
rum quibus regebantur sculpta singula posuitq; ea
rex in armamentario quod erat constructum ne
more. fecit quoq; rex solium ebureum gran
de. et uestiuit illud auro mundissimo. Sex gradus quibus ascendebatur ad solium. et scabel
lum aureum. et brachiola duo altrinsecus.
et duos leones stantes iuxta brachiola. sed
et alios duodecim leoninos stantes sup sex
gradus ex utraq; parte. Non fuit tale solium
in ullis regnis. Omnia quoq; uasa conui
uii regis erant aurea. et uasa domus saltus
libani ex auro purissimo. Argentum enim
in diebus illis p nichilo reputabatur. Siquidē
naues regis ibant in tharsis cum seruis hy
ram semel in annis tribus. et deferebant inde
aurum et argentum. et ebur. et simias et pa
uos. Magnificatus ē g salomon sup omnes
reges terre diuiciis et gla. Omnes q; reges ter
rarum desiderabant faciem uidere salomonis.
ut audirent sapientiam quam dederat ds in
corde eius. et deferebant ei munera uasa ar
gentea et aurea. et uestes et arma et aroma
ta. equos et mulos p singulos annos. Ha
buit quoq; salomon. xl. milia equorum in
stabulis. et curruum et equitū. xii. milia.
constituitq; eos in urbibus quadrigarum. et

ubi erat rex in iherlm. Exercuit etiam potestatem sup cunctos reges a fluuio euphratem usq; ad terram philistinoꝝ et usq; ad terminos egipti. tantamq; copiam pecuniæ argenti in iherlm quantam lapidū. et cedrorum tantam multitudinem uelut siconioꝝ que gignuntur in campestribus. Addu celantur autem et equi de egipto cunctis q; regionibus. Reliqua uō opum salomonis p monū et nouissimoꝝ scripta sunt in uerbis nathan pphē. et in libris ahie silonitis. in uisione quoq; addo uidentis contra iheroboam filiū nabath. Regnauit autē salomon in iherlm sup omnem isrl. xl. annis. Dormi ritq; cum patribus suis. et sepelierunt eum in ciuitate dauid. regnauitq; p eo roboam filius eius. Profectusq; ē roboam in sychem. illuc enim cunctus isrl conuenerat ut constituerent eum regem. Quod cum audisset iheroboam filius nabath qui erat me gipto. fugerat quippe illuc ante salomonem. statim reuersus est. Vocauerunt eum. et uenit. Et locuta sunt ad roboam dicentes. Pater tuus durissimo iugo nos oppressit tu leuiora impa patre tuo. qui nob grauem imposuit seruitutē. et paululū de onere sub leua ut seruiamus tibi. Qui ait. Post tres dies reuertimini ad me. Cumq; abisset populus. iniit consilium cum senibus qui steterant coram patre eius salomone dum adhuc uiueret dicens. Quid datis consilij ut respondeā populo. Qui dixerunt ei. Si placueris populo huic. et lenieris eos uerbis clementib;. seruient tibi omni tempore. At ille reliquit consilium senum. et cum iuuenib; tractare cepit qui cum eo nutriti fuerant. et erant in comitatu illius. Dixitq; ad eos. Quid uob uidet. uel respondere quid debeo populo huic qui dixit mihi. subleua iugum quod imposuit nobis pater tuus. At illi responderunt ut

X.

iuuenes et nutriti cum eo in deliciis. atq; dixerunt. Sic loquēris populo qui dixit tibi pater tuus aggrauauit iugum nrm. tu subleua. et sic respondebis ei. Minimus digitus meus grossior est lumbis patris mei. Pater meus imposuit uobis iugū graue. et ego maius pondus apponam. Pater meus cecidit uos flagellis. ego uō cedam scorpionibus. Venit g̃ iheroboam et uniuersus populus ad roboam die tertio. sicut precepat eis. Respondit; rex dura derelicto consilio seniorū. locutus q; est iuxta uoluntatem iuuenum uoluntatem. Pater meus graue uob imposuit iugum. et ego maius pondus apponam. Pater meus cecidit uos flagellis. ego uō cedam scorpionibus. Et non acquieuit populi precibus. Erat enim uoluntatis dei ut compleretur sermo eius quem locutus fuerat p manum achie silonitis. ad iheroboam filiū nabath. Populus autem uniuersus rege diuersa dicente. sic locutus est ad eum. Non ē nobis pars in dauid. neq; hereditas in filio ysai. Reuertere in tabnacula tua isrl. tuam autem pasce domum tuam dauid. Et abiit isrl in tabnacula sua. Super filios autem isrl qui habitabant in ciuitatib; iuda regnauit roboam. Misitq; rex roboam aduram qui erat tributis. et lapidatus est a filys isrl. et mortuus est. Porro rex roboam currum festinauit ascendere. et fugit in iherlm. Recessitq; isrl a domo dauid. usq; ad diem hanc. Venit autem roboam in iherlm. et conuocauit uniuersam domū iuda et beniamin. c. lxxx. milia electorum atq; bellantium ut dimicaret contra isrl. et conuerteret ad se regnū suum. Factusq; est sermo dei ad semeiam hominem dei dicens. Loquere ad roboam filiū salomonis regem iuda. et ad uniuersū isrl qui ē in iuda et beniamin. Hec dicit dns.

XI.

slon ascenderas neq; pugnabitis cont̃ fr̃s
uros. Reuertatur unusquisq; in domũ suam:
quia mei gestum est uoluntate. Qui
cum audissent sermonem dni reuersi sunt
nec perrexerunt contra iheroboam. Habi
tauit autem roboam in ihrlm: et edifica
uit ciuitates munitas in iuda, et extruxit
q; bechlem. et artem. et thecue. bechsur
quoq; et soccoth. odollam. necnon et geth.
et maresa. et zyph. sed et adoram. et la
chis. et azeca. saraa quoq; et ahyalon. et
hebron que erat in iuda et in beniamin
ciuitates munitissimas. Cumq; clausiss: xvij.
eas muris posuit in eis principes. cibo
rumq; horrea. hoc̃ olei et uini. Sed et in
singlis urbibus fecit armamentaria scutor
et hastarũ. firmauitq; eas multa diligen
tia. et imperauit super iudam et beniamin.
Sacerdotes autem et leuite qui erant i
uniuerso isrl uenerunt ad eum de cunctis
sedibus suis. relinquentes suburbana
et possessiones suas. et transeuntes ad
iudã et ihrlm eo quod abiecisset eos ie
roboam et posteri eius ne sacerdotio
dni fungerentur. Qui constituit sibi
sacerdotes excelsorum. et demoniis. et
uitulorum q; quos fecerat. Sed et de cunctis
tribubus isrl qui cum q; dederant cor
suum ut quererent dnm deũ isrl uene
runt in ihrlm ad immolandas uictimas
dno deo patrum suorum. et roborauerũt
regnum iuda. et confirmauerũ
roboam filiũ salomonis p tres annos.
Ambulauerunt enim in uiis dauid et salo
monis tantum annis tribus. Duxit autẽ
roboam uxorem maalath filiã iheri
muth filij dauid. abiail quoq; filiã he
liab filiam ysai. que peperit ei filios. ieos.
et somoriam. et zoam. Post hanc quoq;
accepit maacha filiam absalon. que pe
perit ei abia. et athai. et ziza. et salomith. A
mauit autem roboam maachã filiam ab
salon super omnes uxores suas et concubi
nas. Nam uxores decem et octo habebat. con
cubinas autem sexaginta. et genuit xxviij fi
lios. et lx filias. Constituit ũ in capite abi
am filium suum maacha ducem super fr̃s suos.
Ipsum enim regem facere cogitabat. quia
sapientior fuit et potentior super omnes fi
lios eius. et in cunctis finibus iuda et ben
iamin. et in ũniuersis ciuitatibus munitis.
Plurimas quoq; eis fecerat plurimas. et multas pe
perit uxores. Cumq; roboratum fuisset reg
num roboam et confortatum. dereliquit legem
dni et omnis isrl cum eo. Anno autem quinto
regni roboam ascendit sesac rex egipti
in ihrlm. quia peccauerant dno cum mille
ducentis curribus [redacted]. et lx. milibus equi
tum. nec erat numerus uulgi quod ue
nerat cum eo ex egypto. libies scilicet et
troglodite. et ethiopes. ceperuntq; ciuitates
munitissimas in iuda. et uenit usq; in
ihrlm. Semeias autem propheta ingressus est
ad roboam et principes iuda qui congre
gati fuerant in ihrlm fugientes sesac.
dixitq; ad eos. Hec dicit dns. Vos reliqui
stis me. et ego reliqui uos in manu sesach.
Consternatiq; principes isrl et rex dixe
runt. Justus est dns. Cumq; uidisset dns
quod humiliati essent. factus est sermo dni
ad semeiam dicens. Quia humiliati sũ
non disperdam eos. dabogq; eis pauxillum
auxilium. et non stillabit furor meus
super ihrlm per manum sesac. Verumtamen
seruient ei ut sciant distantiam seruitu
tis mee. et seruitutis regni terrarũ.
Recessit itaq; sesac rex egipti ab ihrlm.
sublatis thesauris domus dni et domus
regis. omniaq; subtulit. et clipeos aureos
os quos fecerat salomon. per quib; fecit

encos. et tradidit illos principib; saita
rionum qui cūsto diebant uestibūlum pa
lacy. Cumq; introiret rex domum dñi ue
niebant scitary et tollebant eos. Jterūq;
referebant ad armamentariū suum. Ve
rūm tamen quia humiliati sunt. aūsae
ab eis ira dñi. nec delecti sunt penitus.
siquidem et in iuda inuenta sunt opa
bona. Confortatus est g̃ rex roboam in
ihrlm atq; regnauit. Quadraginta aūt
et unꝰ anno erat cum regnare cepisset.
et xvii. annis regnauit in ihrlm urbe
quam elegit dñs. ut confirmaret nomẽ
suum ibi de cunctis tribubus isrl. nomẽ
q; matris eius naama ammanitis. fecit
aūt malū. et non pparauit cor suū ut
quereret dñm. Opa autem roboam pma
et nouissima scpta sunt in libris semeie
pphe. et addo iddi. et dilgenter ex
posita. Pugnauerūntq; adūsum se roboam
et iheroboam cunctis diebus. Et dormi
uit roboam cum patribus suis. sepultusq;
est in ciuitate dauid. et regnauit abia filꝰ
eius p eo. Anno xviij. regis iheroboam xviij.
regnauit abia sup iudam tribus annis.
regnauitq; in ihrlm. Nomen q; matris eiꝰ
michaia filia uriel de gabaa. et erat bel
lum inter abia et iheroboam. Cumq;
iniisset abia certamẽ. et haberet bellico
sissimos uiros. et electorū. cccc. milia. ie
roboam instruxit contra aciem. dcccc. mi
lia uirorum qui et ipsi electi erant et ad
bella fortissimi. Stetit g̃ abia sup montẽ
someron qui erat in ephraim et ait. Au
di iheroboam. et omis isrl. Num ignora
tis quod dñs ds isrl dederit regnū dauid
in sempiternū ipsi et filijs eius pactū sa
lutis. Et surrexit iheroboam filꝰ nabat
seruus salomonis filij dauid. et rebella
uit contra dñm suū. Congregatiq; sunt
ad eū uiri uanissimi et filij belial. et pua
luerūt contra roboā filiū salomonis. Porro
roboā erat rudis et corde pauido. nec po
tuit resistere eis. Nunc g̃ uos dicitis quod
resistere possitis regno dñi quod possidet
p filios dauid. habentisq; grandẽ populi mꝰ
tudinẽ atq; uitulos aureos qs fecit uobis
ieroboā. deos. et eiecistis sacerdotes dñi
filios aaron atq; leuitas. et fecistis uobis
sacerdotes sicut omnes populi terre. Qui cūq;
uenerit et initiauit manū suā in tauro. i
bubꝰ et in arietib; septem. fit sacdos eoꝝ
qui n sunt dij. Nostrum dñs ds ē quē non
relinquim. sacdotes q; ministrant deo de
filijs aaron. et leuite sunt in ordine suo.
holocausta q; offerunt dño p singlos dies
mane et uespe. et thimiama uxta legis
precepta confectum. et ponunt panes
in mensa mundissima. eq; apud nos candē
labrū aureū et lucerna eius. ut accendantur
semp ad uespam. Nos quippe custodimus
precepta dñi dei nri quē uos reliquistis. et
in exercitu mo duc ds ē et sacdotes eius. q; clan
gunt tubis. et resonat contra uos filij isrl. No
lite pugnare contra dñm deum patrū uestrorū. qa
non uob expedit. Hec illo loquente. iheroboam
retro molichatur insidias. Cumq; ex aduso hostiū
staret ignorantem iudam suo ambiebat
exercitu. Respiciens q; iudas uidit instare
bellum. et retrouersus et posterguim. et cla
mauit ad dñm. ac sacerdotes tubis canere
ceperunt. Omnesq; uiri iuda uociferati sūt.
et ecce illis clamantibus pterritus est ds. ihe
roboam. et omnem isrl qui stabat contra
so abia et iuda. fugerunt filij isrl iudam. et
tradidit eos deus in manus eorum. Percus
sit ergo eos abia et populus eius plaga mag
na. et corruerunt uulnerati isrl quingen
ta milia uirorum fortium. Humiliati q;
sunt filij isrl in tempore illo et uehementis

sime confortatꝰ filij uidaꝰ eo qꝺ ꝑgeret in dñoꝺo
patrū suoꝝ. ꝓ secuꝫ ē aūt abia fugientē ihero
boam. et cepit ciuitates eius bethel et filias eiꝰ
et ihesana cū filiabꝰ suis. ephron quoq; et filias
eius. Nec ualuit ultra resistere iheroboam in
diebus abiaꝰ quē percussit dñs et mortuus est.
Igit̄ abia confortatus in imperio suo accepit
uxores quatuordecim. ꝑcreauitq; xxii filios
et xvi filias. Reliqua aūt sermonum abia
et operū. uarijq; eiꝰ scripta sunt diligentissime
in libro ꝓphe addo. dormiuit aūt abia cum
patribꝰ suis. et sepelierunt eū in ciuitate ꝺꝺ.
regnauitq; asa filius eius ꝓ eo. In cuiꝰ dieb; q̄e
uit terra annis x. Fecit aūt asa qꝺ bonū et
placitum erat in conspectu dñi dei sui. et
subuertit altaria peregrinoꝝ cultus et excelsa.
et confregit statuas lucosq; succidit. ac p̄ cxv.
cepit iude ut quereret dñm deum patrum
suorum. et faceret legem et ut̄m̄ mandata;
et abstulit e cunctis urbib; iuda aras et
phana. et regnauit in pace. Edificauitq; q;
urbes munitas in iuda quia quietus erat.
et nulla temporib; ei bella surrexerant pa
cem dño largiente. dixit aūt iudę. Edificem
ciuitates istas. et uallem⁹ muris et robo
remus turribꝰ. et portis et seris. donec a
bellis quieta sunt omnia. eo quod quesierim⁹
dñm deum patrū noꝝ. et dederit nob
pacem p gyrum. Edificauerunt g. et nullum
in extruendo impedimentū fuit. Habuit
autem asa in exercitu suo portantiū scuta et
hastas de iuda trecenta milia. de beniamin
ꝺ scutatoꝝ et sagittarioꝝ ducenta lxxx. mi
lia. omes isti uiri fortissimi. Egressus ē aūt
contra eos zara ethiops cum exercitu decies
centena milia et curribꝰ. ccc. et uenit
usq; mareſa. Porro asa prexit obuiam et con
struxit aciem ad bellū in ualle sephata que
est iuxta mareſa. et inuocauit dñm dm et
ait. dñe non ē apud te ulla distantia utrū
in paucis auxilieris an in plurib⁹. Adiuua
nos dñe deus nr̄ quia in te confisi. et in nomine tuo uenimus contra hanc mul
titudinē. Dñe deus nr̄ tu es. non ꝓualeat
contra te homo. Percussit itaq; dñs ethiopes
coram asa et uida. fugerunt q; ethiopes. et p
secutus est eos asa et populus qui cum eo e
rat usq; gerar. et corruerunt ethiopes usq;
ad interitionem. quia dño cedere contriti
sunt. et exercitui eius ꝓliante. Tulerunt g; spo
lia multa et pepercerunt omnes ciuitates per
circuitum gerar. Grandis quippe cunctos ter
ror inuaserat. et diripuerunt urbes et multā
predam asportauerunt. Sed et caulas ouiū de
struentes. tulerunt pecoꝝ infinitam multi
tudinem et camelorum. reuersi sunt ihrlm.
Azarias aūt filius oded facto in se spū dei e
gressus ē in occursum asa. et dixit ei. Audite
me asa et omnis iuda et beniamin. Dñs uo
biscum. quia fuistis cū eo. Si quesieritis eū
inuenietis. Si aūt dereliqueritis. delinquet
uos. Transibunt aūt multi dies in isrl. ab
q; deo uero. et absq; sacerdote doctore. et absq;
lege. Cumq; reuersi fuerint in angustia
sua, ad dñm dm isrl. et quesierint eum repe
rient eū. In tempore illo non erit pax egredi
enti et ingredienti. sed terrores erunt undi
q; in cunctis habitatoribꝰ terrarum. Pugna
bit enim gens contra gentem. et ciuitas con
tra ciuitatē. quia dñs conturbauit eos in oi
angustia. Vos g; confortamini. et nō dissol
uantur manus uestre. erit enim merces ope
ri uestro. Quod cum audisset asa uba saluator ꝓphā
azarię filij oꝺꝺ. ꝓphe confortatus ē et abstu
lit ydola de omni terra iuda et beniamin
et ex urbib; quas ceperat montis ephraim. et
dedicauit altare dñi quod erat ante porticū
dñi. congregauitq; uniuersū iudā. et beniamin
et aduenas cum eis de ephraim. et de manas
se. et de symeon. plures enim ad eum con

fugerant. et isrl. uidentes quod dns ds ulti⁹ ēet cum eo. Cūq; uenissent ihrlm mense tertio et anno quintodecimo regni asa immolauerunt dno m die illa de manubijs et predā quā adduxerat boues. dcc. et arietes. vij. ml.
Et inierunt ex more ad corroborandū fedus ut quererent dnm dm patrū suoꝝ in toto corde et in tota anima sua. Si quis autem inquirere noluisset dnm dm isrl moriat. a minimo usq; ad maximū. a uiro usq; ad mulierem.
Jurauerunt q; dno uoce magna in iubilo et in clangore tube. et in sonitu bucinarū. oms qui erant in iuda cum execratione. Oms enī iurauerunt in omni corde suo et in tota uoluntate sua quesierūt eum et inuenerunt. Requieuitq; eis dns requiem p circuitū. Et maacha matrē asa regis ex auguste deposuit ne per regno. eo quod fecisset in luco simulacrū priapi. quod omē contriuit. et in frusta comminuens combussit in torrente cedroꝝ. Excelsa aute de luda sunt in isrl. Attamen cor asa erat p fectum cunctis diebus eius. Ea que uouerat pater suus et ipse intulit in domū dni. argentū et aurū uasorūq; diuersam supellectilē. Bellum ū non fuit usq; ad. xxxv. annū regni asa. Anno aute xxxvi. xxx. vi. regni eius ascendit baasa rex isrl in iudā et muro circūdabat ramā. ut nulli⁹ exire posset egredi de regno asa. Prevaluit g asa argentū et aurū de thesauris domus dni et de thesauris regis. misitq; ad benadab regem syrie q habitabat in damasco dicens. Fedus inter me et te est. pater quoq; meus et pater tuus habuere concordiam. Quamobrem mitte tibi argentū et aurum. ut rupto federe quod habes cū baasa rege isrl facias eum a me recedere. Quo compto benadab misit principes exercituū suorū ad urbes isrl. qui percusserunt hayloth. et dan et abelmaim. et omnes thesaurus urbes nephthalim. Quod cum audisset baasa desiuit edificare ramā. et intermisit opus suum. Porro asa rex assumpsit omnem iudā. et tulerunt lapides de rama et ligna que edificationi preparauerat baasa. edificauitq; ex eis gabaa et maspha.
In tempore illo uenit anani propheta ad asa regem iuda. et dixit ei. Quia habuisti fiduciam in rege syrie. et non in dno deo tuo. idcirco euasit exercitus syrie regis ex manu tua.
Nonne ethiopes et libies multo plures erant quadrigis et equitibus. et multitudine nimia. Ipse cū dno credidisses. tradidit in manu tua.
Oculi enim eius contemplantur omnem terrā. et prebet fortitudinē his q corde perfecto credunt in eum. Stulte q egisti. et propterea ex hoc tempore contra te bella consurgent.
Iratusq; asa contra videntem. iussit eum mitti in nerui. Valde quippe super hoc fuit indignatus. et interfecit de populo in tempore illo plurimos. Opa autem asa primum et nouissima. scripta sunt in libro regum iuda et isrl. Egrotauitq; et asa anno trigesimo nono regni sui dolore pedum uehementissimo. et nec in infirmitate sua quesiuit dnm. sed magis in medicorū arte confisus est. Dormiuitq; cum patribus suis. et mortuus est anno quadragesimo primo regni sui. et sepelierunt eum in sepulchro suo quod foderat sibi in ciuitate dauid. Posuerūntq; eum super lectulū suum plenum aromatibus. et unguentis meretricis que erant pigmentarioꝝ arte confecta. et combusserunt super eum ambitione nimia. Regnauit aute iosaphat filius eius pro eo. et munitus est contra isrl. Constituitq; multum numerum in cunctis urbibus iude. que erant uallate muris. presidiaq; disposuit in terra iuda. et in ciuitatibus ephraim quas ceperat asa pater eius.
Et fuit dns cum iosaphat. quia ambulauit in uijs dauid patris sui primis. et non speuit in baalim. sed in deo patris sui. et perrexit in preceptis illius. et non iuxta peccata

xvi.

xvii.

isrł. Confirmauitq; dñs regnū in manu
eius. & dedit omis iuda munera iosaphat
facteq; sunt ei infinite diuicie et multa
glia. Cuiq; sumpsisset cor eius audacia ppter
uias dñi. etiam excelsa et lucos de iuda
abstulit. Tertio autem anno regni sui misit
de principib; suis. banail et abdiam et za
chariam. et nathanael. et micheam ut do
cerent in ciuitatib; iuda. et cū eis leuitas
semeiam. et nathaniā. et zabadiam. et asael
quoq; et semiramoth. et ionathan. adoniāq;
& thobiā. & tobadoniam leuitas. et cū eis elisama. et ioram sa
cerdotes. Docebantq; in iuda habentes li
brum legis dñi. et circuibant ciuitates
urbes iuda atq; erudiebant populum.
Factusq; est pauor dñi sup omia regna
rarū que erant p gyrum iuda. nec aude
bant bellare contra iosaphat. Sz et phili
stei iosaphat munera deferebant. et uectī
gal argenti. Arabes quoq; adducebant
pecora arietum. septē milia septingentos.
et hircos totidē. Creuit autem iosaphat.
magnificatus est usq; in sublime. atq;
edificauit in iuda domos ad instar turri
um. urbes q; munitas. et multa opa pa
rauit in urbib; iuda. Viri quoq; bellato
res et robusti erant in hierusalē. quorū iste
numerus. p domos et familias singlos.
In iuda principes exercitus. echnas dux. et
cum eo robustissimi. ccc. milia. Post hē
iohannan princeps. et cū eo. cc. lxxx. milia.
Post istū quoq; amasias filius zechri conse
cratus dño. et cū eo ducenta milia uiroꝝ
fortiū. Hunc sequebatur robust ad pliu
heliada. et cum eo tenentiū arcum et cli
peū ducenta milia. Post istum etiā iozā
bath. et cum eo centū. lxxx. milia expedi
torū multū. Hi omnes erant ad manū
regis. exceptis aliis quos posuerat in
urbibus munitis et in uniuerso iuda.

xviij. Fuit g iosaphat diues et inclitus multū.
et affinitate contum cū est achab. Descen
ditq; post annos ad eum in samariam. Cui
cuius aduentū mactauit achab arietes et
boues plurimos. populo qui uenerat
cum eo. psuasitq; illi ut ascenderet ra
moth galaad. Dixitq; achab rex isrł ad io
saphat regem iuda. Venis mecū in ramoth
galaad. Cui ille respondit. Vt ego et tu.
sicut populus tuus sic et populus meus.
tecum q; erimus in bello. Dixitq; iosa
phat ad regem isrł. Consule obsecro im
sentiarum sermonē dñi. Congregauit g
rex isrł pphārum quadringentos uiros.
et dixit ad eos. In ramoth galaad ad bel
landum ire debemus. an quiescere. At illi.
Ascende in quiuit. et tradet eā in manu
regis. Dixitq; iosaphat. Num quid n est hic
pphes dñi. ut rogemus eum. Et ait rex isrł ad iosaphat. Est uir unus
a quo possumus querere uoluntatē dñi.
Sz ego odi eum. quia n pphat mihi bo
num sz malum omni tempore. Est aut
micheas filius iemla. Dixitq; ei iosaphat.
Ne loquaris rex hoc modo. Vocauit g
rex isrł unum de eunuchis. et dixit ei.
Voca cito micheam filium iemla. Porro
rex isrł et iosaphat rex iuda utq; sedebāt
ni solio suo. uestiti cultu regio. Sedebāt
autem in area iuxta portam samarie. om
nes q; pphe uaticinabantur coram eis.
Sedechias ū filius chanana fecit sibi cor
nua ferrea. et ait. Hec dicit dñs. His uen
tilabis syriam. donec conteras eā. Omnes
q; pphe similiter pphabant. atq; dicebāt.
Ascende in ramoth galaad et prosperabis.
et tradet eos dñs in manu regis. Num
cuius autem qui ierat ad uocandū miche
am. ait illi. En uerba omniū pphārum
uno ore regi annuntiant. queso ut sit
sermo tuus ut eis ñ dissentiat. loquarisq; prospera.
Cui respondit micheas. Viuit dñs quia quodcūq; dixit

dñs meus: hoc loquar. Venit ergo ad regem. Cui rex ait. Michea: ire debemus in ramoth galaad ad bellandum an quiescere? Cui ille respondit. Ascende: cuncta enim prospera uenient et tradentur hostes in manus tuas. Dixitq; rex. Jsam atq; tām te adiuro: ut nichil loquaris nisi quod uērum ē in nomine dñi. At ille ait. Vidi uniuersum isrl dispersum in montibus: sicut oues absq; pastore. Et dixit dñs. Non habent isti dominos: reuertatur unusquisq; in domū suā in pace. Et ait rex isrl ad iosaphat. Nonne dixi tibi quod nō prophetaret iste mihi quicquā boni: sed ea que mala sunt? At ille: idcirco ait audite uerbum dñi. Vidi dñm sedentē in solio suo: et omnē exercitū celi assistentē ei a dextris et sinistris. Et dixit dñs. Quis decipiet achab regem isrl ut ascendat et cadat in ramoth galaad? Cumq; diceret unus hoc modo et alius aliter: processit spūs et stetit coram dño et ait. Ego decipiam eum. Cui dñs. In quo modo decipies? At ille respondit. Egrediar: et ero spūs mendax in ore omniū prophetarū eius. Dixitq; dñs. Decipies et prualebis: egredere et fac ita. Nunc ergo ecce dedit dñs spūm mendacij in ore omniū prophetarum tuorum: et dñs locutus ē de te mala. Accessit autem sedechias filius chanane: et percussit michee maxillam et ait. Quam uiam transiuit dñs a me ut loqueretur tibi? Et ait michees: Cernes in die illo quando ingressus fueris cubiculum de cubiculo ut abscondaris. Dixitq; rex isrl dicens. Tollite micheā et ducite eum ad amon principē ciuitatis. et ad ioas filium amalech: et dicite. Hec dicit rex. Mittite hunc in carcerē: et date ei panis modicum et aquē parum: donec reuertar in pace. Dixitq; michees. Si reuertens fueris in pace: non est locutus dñs in me. Et ait. Audite populi omnes. Igitur ascenderunt rex isrl et iosaphat rex iuda in ramoth galaad. Dixitq; rex isrl ad iosaphat. Mutabo habitum: et sic ad pugnandum uadā: tu aut induere uestibus tuis. Mutato q; rex isrl habitu: uenit ad bellum. Rex autem syrie precepat ducibus equitatus sui dicens. Ne pugnetis contra minimū aut contra maximum: nisi contra solum regem isrl. Itaq; cum uidissent principes equitatus iosaphat: dixerunt. Rex isrl iste ē. Et circūdederunt eum dimicantes. At ille clamauit ad dñm. et auxiliatus est ei: atq; auertit eos ab illo. Cum enim uidissent duces equitatus quod non esset rex isrl: reliquerunt eum. Accidit autē ut unus e populo sagittam incertum iaceret: et percuteret regē isrl inter cerui cem et scapulas. At ille auriga suo ait. Conuerte manum tuam et educe me de acie: quia uulneratus sum. Et finita ē pugna in die illo. Porro rex isrl stabat in curru suo contra syros usq; ad uesperā: et mortuus est occidente sole. Reuixit autē iosaphat rex iuda domū suā pacifice in ihrlm. Cui occurrit hyeu filius anani uidens: et ait ad eum. Impio prebes auxilium et his qui oderunt dñm amicicia iungeris? et idcirco iram quidem dñi meruisti: si; bona opera inuenta sunt in te: eo q̄d abstuleris lucos de terra iuda et preparauerit cor tuum ut requireres dñm. Habitauit q̄ iosaphat in ihrlm. Rursum q; egressus ē ad populum de berlsabee usq; ad montē effraim. et reuocauit eos ad dñm deum patrum suorum. Constituitq; iudices terre in cunctis ciuitatibus iuda munitis per singula loca. Et precipiens iudicibus: uidete aut quid faciatis. Non enim hominis exercetis iudicium si; dñi. et quodcunq; iudicaueritis in uos redundabit.

Sit timor dñi uobiscum: et cum diligen
tia cuncta facite. Non est enī apud dñm dm
nrm iniquitas! nec psonarū acceptio. nec
cupiditas munerū. In ierlm quoq; consti
tuit iosaphat leuitas. et sacerdotes. et pn
cipes familiaꝝ ex isrl! ut iudicium et cau
sam dñi iudicarent inhabitatoribꝫ eius.
Precepitq; eis dicens. Sic agitis in timore
dei fideliter! et corde pfecto. Omnē causam
que uenerit ad uos fratrū uestrorꝫ qui ha
bitant in urbibꝫ suis. inter cognationem &
cognationē. ubicunq; questio est de lege
de mandato. de cerimoniis. de iustificatiō
onibꝫ. ostendite eis. ut non peccent in dñm!
et ne ueniat ira sup uos. et sup fratres uros.
Sic ergo agetis! non peccabitis. Amarias
autem sacerdos et pontifex ur! in his que ad
dnm pertinent psidebit. Porro zabadyas filius
ismahel. qui est dux in domo iude sup ea o
pera erit! que ad regis officium pertinent;
habetisq; magistros leuitas coram uobis!
Confortamini et agite diligenter. et erit
dñs uobiscum. Post hec congregata sunt
Syr. filii moab. et filii ammon. et cum eis de am
manitis ad iosaphat! ut pugnarent contra
eum. Veneruntq; nūtii. et indicauerūt iosa
phat dicentes. Uenit contra te multitudo
magna de his locis que transmare sunt.
et de syria! Et ecce constituerunt in asasoꝫ
thamar. que est engaddi. Iosaphat autem
timore perterritus totum se contulit ad roga
dum dñm! et predicauit ieiunium in uniuer
so iuda. Congregatusq; est iudas ad precan
dum dñm! si et omnes de urbibꝫ suis uenerūt
ad obsecrandū eum. Cunq; stetisset iosa
phat in medio cetu iude et ierlm. in domo
dñi ante atrium nouum! ait. Dne ds patrū
nrorum. tu es ds in celo. et dnaris cunctis
regnis gentium. in manu tua est fortitudo
et potentia! nec quisquam tibi potest resi
stere. nonne tu ds noster interfecisti omnes
habitatores terre huius. coram populo tuo
isrl. et dedisti eam semini abraham amici
tui in sempiternū; habitaueruntq; in ea! et
exstruxerūt in ea sanctuarium nomini tuo di
centes. Si irruerint sup nos mala. gladius
iudicii. pestilentia et fames! stabimus coram
domo hac. et in conspectu tuo in qua invo
catum est nomen tuum. et clamabimus
ad te in tribulationibꝫ nris! et exaudies. sal
uosq; facies. Nunc igitur ecce filii ammoꝫ.
et moab. et mons seyr. p quos non concessisti
isrl ut transiret quando egrediebantur de
egypto. sed declinauerūt ab eis. et non inter
fecerunt illos. econtrario agunt. et minan
tur eicere nos de possessione qua tradidisti
nobis deus noster. Ergo non iudicabis eos? In
nobis quidem nō tanta est fortitudo! ut possi
mus huic multitudini resistere. que irruit
sup nos. Sed cum ignoremus quid agere debea
mus. hoc solum habemus residui! ut oculos
nros dirigamus ad te. Omnis uero iuda sta
bat coram dño! cum paruulis et uxoribꝫ
et liberis suis. Erat autē iaziel filius zacharie.
filii banaie. filii iehiel. filii mathanie leuites.
de filiis asaph! super quem factus est spūs dñi in
medio turbe. et ait. Attendite omnis iuda
et qui habitatis ierlm! et tu rex iosaphat;
hec dicit dñs uobis. Nolite timere. nec pa
uescatis hanc multitudinem! non est enim
pugna ura sed dei. Crastina ascendetis contra eos.
Ascensurus enim est sup clivum noie sis! et inue
nietis illos in sumitate torrentis. qui est con
tra solitudinē iheruel. Non eritis uos qui dimi
cabitis! sed tantum confidenter state. et uide
bitis auxilium dñi super uos. O iuda et ierlm
nolite timere nec paueatis! crastina egredie
mini contra eos et dñs erit uobiscum. Iosaphat
ergo et iuda et omnis habitatores ierlm ceci
derunt proni in terram coram dño! et ado

rauerunt cum. Porro leuite de filiis caath. et de filiis chore laudauerẽ dñm deum isrl. uoce magna in excelsum. Cumq; mane surrexissẽt! egressi sunt p desertum thecue. Profectisq; eis stans iosaphat in medio eor dixit. Audite me iuda! et omnis habitatores ierlim. Credite in dño deo uro! et securi eritis. Credite ꝓphetis eius! et cuncta euenient prospera. Deditq; consilium populo et statuit cantores dñi ut laudarent eum in atriis sanctis et ante ederent exercitum! ac uoce consona dicerent. Confitemini dño! qum in ẽternum misericordia eius. Cumq; cepissent laudes canere. uertit dñs insidias eor in semetipsos. filios seleuch ammon. et moab. et montis seyr! qui egressi fuerant ut pugnarent contra iudam. et percussi sunt. Stamq; filii ammon et moab. consurrexerunt aduersum habitatores montis seyr! ut interficerent et delerent eos. Cumq; hoc opere perpetrassent! etiam in semetipsos uersi mutuis se concidere uulneribus. Porro iuda cum uenisset ad speculum eam que respicit solitudinem. uidit omnem late regionẽ plenam cadaueribus! nec quenq; superẽ qui necem potuisset euadere. Uenit ergo iosaphat et omnis populus cum eo ad detrahenda spolia mortuor. inuenerunt q; inter cadauera uariam supellectilem! uasa quoq; et uestes pretiosissimas. et diripuerẽ ita ut omnia portare non possent! nec p triduum spolia auferre. p prede magnitudine. Die autem quarto congregati sunt in ualle benedictionis. Et ideo nomen qui ibi benedixerant dño. uocauerẽ locum illum ualle benedictionis usq; in presentem diem. Reuersiq; sunt omnis uir iuda et habitatores ierlim. et iosaphat ante eos in ierlim cum leticia magna. eo q̃d dedisset eis dñs gaudium de inimicis suis! ingressiq; sunt ierlim cum citharis. et psalteriis. et tubis. in domum dñi. Intrauit autem pauor dñi super omnia regna terre! cum audissent q̃d pugnasset dñs contra inimicos isrl. Quietauit regnum iosaphat! et prebuit ei dñs pacem p circuitum. Regnauit igitur iosaphat super iudam. et erat triginta. duor annor cum regnare cepisset! xxv. annis et quinq; regnauit in ierlim. Nomen matris eius azuba filia selay. Et ambulauit in uia patris sui asa nec declinauit ab ea! faciens que placita erant coram dño. Uerumtamen excelsa non abstulit! adhuc populus non direxerat cor suum ad dñm deum patrum suor. Reliqua autem gestor iosaphat priorum et nouissimor. scripta sunt in uerbis hieu filii anani! que digessit in libro regum isrl. Posthec iunxit amicitias iosaphat rex iuda. cum ochozia rege isrl. cui opera fuerẽ pessima! et particeps fuit ut faceret naues que irent in tharsis. fecerunt q; classem in asiongaber. Prophetauit autem eliezer filius dodan de maresa ad iosaphat dicens. Quia habuisti fedus cum ochozia! percussit dñs opera tua. Contriteq; sunt naues! nec potuerunt ire in tharsis. xxi.

Dormiuit autem iosaphat cum patribus suis. et sepultus est cum eis in ciuitate dauid! regnauitq; ioram filius eius pro eo. Qui habuit fratres filios iosaphat! azariam. et iahiel. et zachariam. et azariam. et michael. et saphatiam. Omnes hi filii iosaphat regis. Deditq; eis pater suus multa munera auri. et argenti. et pretiosa cum ciuitatibus munitissimis in iuda! Regnum autem ioram tradidit eo q̃d esset primogenitus. Surrexit autem ioram super regnum patris sui. Cumq; se confirmasset. occidit omnes fratres suos suo gladio! et quosdam de principibus. Triginta duo annor erat ioram cum regnare cepisset! et octo regnauit in ierlim. Ambulauitq; in uiis

regum isrl' sicut egerat domus ahab' filia quippe ahab erat uxor eius' et fecit malum in conspectu dñi. Voluit autem dñs disperdere domũ dauid. propter pactum quod inierat cum eo' et quia promiserat ut daret illi lucernã. et filiis eius omni tempore In diebus illius rebellauit edom ne esset sub dicione iude' et constituit sibi regem. Cũq; transisset ioram cum principibus. et cunctis curribus et equitatu qui erat secum. surrexit nocte et percussit edom qui se circumdederat. et omnes duces equitatus sui. Attamen rebellauit edom. ne esset sub dicione iuda usq; ad hanc diem. Eo tempore et lobna recessit ne esset sub manu illius. Dereliquerat enim dñm deum patrum suorum. insuper excelsa fabricatus est in urbibus iuda' et fornicari fecit habitatores ierlim. et prevaricari iudam. Allatę sunt autẽ ei littere ab helya pphã' in quibus scriptum erat. Hec dicit dñs ds dauid patris tui. quia non ambulasti in uiis iosaphat patris tui. et in uiis asa regis iuda. sed incessisti per regum isrl' et fornicari fecisti iudam. et habitatores ierlim. imitatus fornicationẽ domus ahab. insuper et fres tuos domum patris tui meliores te occidisti' Ecce dns percutiet te plaga magna cum populo tuo. et filios et uxores tuas' et universa substantia. Tu autem egrotabis pessimo languore uteri' donec egrediantur uiscera tua. paulatim p dies singulos. Suscitauit ergo dñs contra ioram spm philistinorum et arabum. qui confines sunt ethiopibus. Et ascenderunt in terrã iuda et uastauerunt eam' diripuerunt q; cunctam substantiam. que inuenta est in domo regis. insuper et filios eius. et uxores' nec remansit ei filius. nisi ioachaz. qui minimus natu erat. Et sup hec omnia percussit eum dñs aluo languore insanabili. Cumq; dies succederet dies. et tempora spacia uoluerentur' duorum annorum expletus est circulus. et sic longa consumptus tabe ut egereret etiam uiscera sua' languore pariter et uita caruit. Moritur autem est in infirmitate pessima. et non fecit ei populus secũm morẽ combustionis geniti' sicut fecerat maioribus suis. Triginta duorum annorum fuit cum regnare cepisset. et octo annis regnauit in ierlim' ambulauitq; non recte et sepelierunt eum in ciuitate dauid. uerumtamen non in sepulchris regum. Constituerunt autẽ habitatores ierlim ochoziam. filium eius minimũ regem pro eo' Omnes enim maiores natu qui ante eum fuerant interfecerant latrones arabum qui irruerant in castra. Regnauitq; ochozias filius ioram regis iuda. Quadraginta duorum annorum erat ochozias cum regnare cepisset. et uno anno regnauit in ierlim' nomen matris eius ocholia filia ambri. Et ipse ingressus est per uiã domus ahab' mater enim eius impulit eum ut impie ageret. Fecit igitur malũ in conspectu dñi sicut domus ahab' ipsi enim fuerãt consiliarii post mortem patris sui in interitum eius' ambulauitq; in consiliis eorũ. Et perrexit cum ioram filio ahab rege isrl' in bellum contra azael regem syrie in ramoth galaad' Vulneraueruntq; syri ioram. Qui reuersus est ut curaretur in iezrael' multas enim plagas in supdicto certamine. Igitur ochozias filius ioram rex iuda descendit ut inuiseret ioram filium moab in iezrael egrotantem. Voluntatis quippe fuit dei aduersum ochoziam ut ueniret ad ioram' Et cum uenisset egredi cum eo adũsum hieu filium namsi. quem unxit dñs ut deleret domũ ahab. Cum ergo euerteret hieu domũ ahab inuenit principes iuda. et filios fratrũ

ochozie qui ministrabat ei: et interfecit illo.
Ipsaq; pquirens ochoziam cōprehendit laten
tē in samaria: adductāq; ad se occidit: et sepe
lierunt eū eo qđ esset filius iosaphat q; quesi
erat dnm in toto corde suo: nec erat ultra
spes aliqua ut de stirpe regnaret ochozie.
Siquidē athalia mr eius uidens quod mor
tuus esset filius suus: surrexit et interfecit omne
semen regum domus iorā. Porro iosabeth
filia regis tulit ioas filiū ochozie: et furata
e eū de medio filiorum regis: cū interficerent
ur: absconditq; eū cū nutrice sua in cubicu
lo lectōrū. Josabeth aūt que absconderat eū
erat filia regis ioram uxor iojade pontificis:
soror ochozie: et id circo athalia non interfe
cit eum. fuit q; cum eis in domo dei absconditus
sex annis: quibus regnauit athalia su
p terram. Anno aūt septimo confortat ioia
da assumpsit centuriones. azariam filiū iero
am. et ismael filiū iohannam: azariam quoq; filiū obed. et maasiam filiū
adaie. et elisaphat filium zechri. et iniit cum
eis fedus. Qui circuientes iudam congrega
uerunt leuitas de cunctis urbibus iuda: et
principes familiarum isrl: uenerunt q; in
ierlm. Iniit q; omnis multitudo pactum in
domo dni cū rege. Dixitq; ad eos ioiada. Ec
ce filius regis regnabit sicut locutus e dns
sup filios dauid: iste est q; sermo quē facie
tis. Tertia pars uestrum qui uenitis ad
sabbatū sacerdotū et leuitarum. et ianitō
rū. erit in portis: tertia ū pars ad domum
regis: et tertia ad portam que appellatur
fundamenti. Omne ū reliquum uulgus sit in
atriis domus dni: nec quis quā aliter ingre
diatur domū dni nisi sacerdotes: et qui mi
nistrant de leuitis. Ipsi tantūmō ingredi
antur qui sanctificati sunt: et omē reliquū uulg
obseruet custodias dni. Leuite aūt circūdēt
regem habentes singli arma sua: et si qs alr
ingressus fuerit templum. interficiatur:
sintq; cum rege et intrante et ingrediente:
fecerunt q leuite et uniuersus iuda iuxta
omnia que preceperat ioiada pontifex: et
assumpserunt singuli uiros qui sub se erant:
et uenerant p ordinem sabbata cum his qui
iam impleuerant sabbatum et egressi erant.
Siquidem ioiada pontifex non dimiserat
abire turmas: que sibi per singulas ebdo
madas succedere consueuerant. Dedit q; ioia
da sacerdos centurionibus lanceas clipeos q;
et peltas regis dauid quas consecrauerat in do
mo domini: Constituit q; omnem ipli re
nentium pugiones a parte templi dextra
usq; ad partem templi sinistram coram alta
ri et templo p circuitum regis. Et eduxerunt
filium regis: imposuerunt ei diadema: dede
runt q; in manu eius testimonium legem: et consti
tuerunt eum regem. Unctq; eum ioiada pon
tifex et filii eius: imprecati q; sunt atq; dixerūt.
Viuat rex. Quod cum audisset athalia uo
cem scilicet currentium atq; laudantium re
gem: ingressa ē ad populum in templum dni.
Cumq; uidisset regem stantem sup gradum
in introitu et principes turmas q; cuncta eum
omnem quoq; populum terre gaudentem atq;
clangentem tubis et uniuersi generis orga
nis concinentem uocem q; laudantium: sci
dit uestimenta sua et ait. Insidie insidie.
Egressus autem ioiada pontifex ad centuriō
nes et principes exercitus: dixit eis. Educite
illam foris extra septa templi: et interficiatur
foris gladio. Precepit q; sacerdos ne occideretur in domo domini: Et imposuerunt centu
rionibus eius manus. Cumq; intrasset portam
equorum domus regis: interfecerunt eam
ibi. Pepigit autem ioiada fedus inter se uni
uersum q; populum et regem: ut esset popu
lus domini. Itaq; ingressus e omnis popu
lus domum baal et destruxit eam: et altaria

ac simulacra illius confregerunt. Mathan quoq; sacerdotem baal interfecerunt ante aras. Constituit autem ioiada prepositos in domo dñi. et sub manibus sacerdotum et leuitarum qs distribuit dauid in domo dñi ut offerent holocausta dño sicut scriptum ē in libro moysi in gaudio et canticis iuxta dispositionem dauid. Constituit quoq; ianitores in portis domus domini ut non ingrederet eam immundus in omni re. Assumpsit q; centuriones et fortissimos uiros ac principes populi et omne uulgus terre et fecerunt descendere regem de domo domini et introire p medium portę superioris in domum regis et collocauerunt eum in solio regali. Letatusq; ē omnis populus terre et urbs quie uit. Porro athalia interfecta ē gladio. Septem annorum erat ioas cum regnare cepisset et quadraginta annis regnauit in hierlm. Homen matris eius sebia de bersabee. fecit q; qđ bonum ē coram domino cunctis diebus ioiade sacerdotis. Accepit autem ioas uxores suas de quibus genuit filios et filias. Post q; placuit ioas ut instauraret domum dñi. Congregauit q; sacerdotes et leuitas et dixit eis. Egredimini ad ciuitates iuda et colligite de uniuerso isrł pecuniam ad sarcienda templi dei uestri p singulos annos festinate q; hoc facere. Porro leuite egere negligentius. Vocauit q; rex ioiadā principē et dixit ei. Quare non fecisti cure ut cogeres leuitas inferre de iuda et de hierlm pecuniam que constituta est a moyse seruo dei in tabernaculum testimonij. Athalia enim impiissima et filij eius destruxerant domum dei et de omnibus que sanctificata fuerant templo dñi. ornauerat phanum baalim. Precepit q; rex et fecerunt archam et posuerunt eā iuxta portam domus dñi foris. Et predicatum est in iuda et hierlm ut deferrent singuli pecuniam dño quod constituit moyses seruus dei super omnem isrł in deserto. Lecta itaq; sunt cuncti principes et omnis populus et ingressi contulerunt in archam donec impleretur. Cumq; tempus esset ut deferrent archam coram rege per manus leuitarum uidebant enim multam pecuniam. Ingrediebatur scriba regis et quem primus sacerdos constituerat. effundebantq; pecuniam que erat in archa. Portoq; archam reportabant ad locum suum. sicq; faciebant per singulos dies. Et congregata est infinita pecunia quam dederunt rex et ioiada his qui erant operibus domus dñi. At illi conducebant et ea cesores lapidum et artifices operum singulorum ut instaurarent domum dñi. fabros quoq; ferri et eris ut quod casurum erat fulciretur. Egerunt q; hi qui operabantur in doctrina et obducebatur paries cicatrix per manus eorum ac fulciebant domum dñi instauratione prestinum et firmum eam stare fecerunt. Cumq; omnes complessent omnia opera deferentes coram rege et ioiada reliquam partem pecunie de qua facta sunt uasa templi in ministerium holocausti phiale quoq; et cetera uasa aurea et argentea. et offerebantur holocausta in domo dñi iugiter cunctis diebus ioiade. Senuit autem ioiada plenus dierum et mortuus ē. cxxx. annorum erat cum moreretur. Sepelierunt q; eum in ciuitate dauid cum regibus eo quod fecisset bonum cum isrł et cum domo eius. Postquam autem mortuus ē ioiada ingressi sunt principes iuda et adorauerunt regem. Qui delinitus obsequiis eorum acquieuit eis et dereliquerunt templum dñi dei patrum suorum. seruieruntq; sculptilibus et facta est ira contra iudam et hierlm propter hoc peccatum. Mittebatq; eis prophetas ut reuerterentur ad dñm quos protestantes illi audire nolebant. Spūs itaq; dñi induit zacharian filium ioiade sacerdotis et stetit in conspectu populi et dixit eis. Hec dicit dñs. Quare transgredimini preceptum dñi quod uobis non proderit et dere

xxxiij
holocausti

liquistis dnm ut derelinqueret uos. Qui congregati aduersus eum miserunt lapides iussu regis impium in atrio domus dni. et non est recordatus ioas rex misericordie quam fecerat ioiada pater illius secum. et interfecit filium eius. Qui cum moreretur ait. Videat dns et requirat. Cuius euolutus est annus ascendit contra eum exercitus syrie. uenitq; in iudam et ierlm et interfecit cunctos principes populi. atq; uniuersam pdam miserunt regi damasci. Et certe cum pmodicus uenisset numerus syrorum tradidit dns in manibus eorum infinitam multitudinem. eo quod dereliquissent dnm deum patrum suorum. In ioas quoq; ignominiosa exercuere iudicia. et abeuntes dimiserunt eum in languoribus magnis. Surrexerunt autem contra eum serui sui in ultionem sanguinis filij ioiade sacerdotis. et occiderunt eum in lectulo suo et mortuus est. sepelieruntq; eum in ciuitate dauid. sed non in sepulchris regum. Insidiati sunt ei zabad filius semaath ammanitis. et iosabath filius semerith moabitidis. Porro filij eius ac summa pecunie que adunata fuerat sub eo et instauratio domus dei. scripta sunt diligenius in libro regum. Regnauit autem amasias filius eius p eo. Viginti quinq; annorum erat amasias cum regnare cepisset. et uiginti nouem annis regnauit in ierlm. nomen matris eius ioiadan de ierlm. Fecitq; bonum in conspectu dni. uerumtamen non in corde pfecto. Cumq; roboratum sibi uideret impium. iugulauit seruos qui occiderunt regem patre suum. sed filios eorum non interfecit sicut scptum e in libro legis mosi. u pcepit dns. non occidentur patres p filijs. neq; filij p patribus suis. sed unus quisq; in peccato suo morietur. Congregauit g amasias iudam. et constituit eos p familias tribunos q; et centuriones. in uniuerso iuda et beniamin. et recensuit a uiginti annis et sursum. inuenitq; triginta milia iuuenum qui egrederentur ad pugnam. et tenerent hastam et clipeum. Mercede quoq; conduxit de isrl centum milia robustorum. centum talentis argenti. Venit autem ad illum homo dei et ait. O rex ne egrediatur tecum exercitus isrl. non est dns cum isrl et cum cunctis filijs effraim. Quod si putas in robore esse exercitus bella consistere. superare te faciet deus ab hostibus. Dei quippe est adiuuare. et in fugam uertere. Dixitq; amasias ad hominem dei. Quid g fiet de centum talentis que dedi militibus isrl. Et respondit ei homo dei. Habet dns unde dare tibi possit. multo his plura. Separauit itaq; amasias exercitum qui uenerat ad eum ex ephraim. ut reuerterentur in locum suum. At illi contra iudam uehementer iratu. reuersi sunt in regionem suam. Porro amasias confidenter conduxit populum et abiit in uallem salinarum. percussitq; filios seyr decem milia. et alia decem milia uiuorum ceperunt filij iuda. et adduxerunt ad pruptum cuiusdam petre. precipitauerunt eos de summo in preceps. q uniuersi crepuerunt. At ille exercitus que remiserat amasias ne secum iret ad prelium. diffusus e in ciuitatibus iude a samaria usq; bethoron. et interfectis tribus milibus diripuit pdam magnam. Amasias u post cedem ydumeorum et allatos deos filiorum seir. statuit illos in deos sibi. et adorabat eos. et illis adolebat incensum. Quamobrem iratus dns contra amasiam. misit ad illum pphetam qui diceret ei. Cur adorasti deos qui non liberauerunt populum suum de manu tua. Cum hec ille loqueretur. respondit ei. Ejum consiliarius regis es. Quiesce. ne interficiam te. Discedens q; pphta suo inquit quod cogitauerit dns occidere te. qui cum feceris hoc malum. et insuper non acquieueris consilio meo. Igitur amasias rex iuda misso pessimo consilio misit ad ioas filium ioachaz filij hyeu regem isrl. dicens. Veni uideamus nos mutuo.

xxv.

At ille remisit nuncios dicens: Carduus q̄
est in lybano misit ad cedrum lybani dicens:
Da filiam tuam filio meo uxorē. Ecce bestie
que erant in silua lybani transierunt. et cō
culcauerunt carduū. Percussisti edom
et ideirco erigitur cor tuū in superbiam. Sede
in domo tua. Cur malum aduersum te puocas.
ut cadas tu et iuda tecum. Noluit audire
amasias. eo quod dñi esset uoluntas. ut tra de
retur in manibus hostiū. ppt̄ deos edom.
Ascendit g̃ ioas rex israel. et uiderunt se
sibi conspectus. Amasias autem rex iuda erat
in bethsames iude. Corruitq; iudas coram israel.
et fugit in tabernacula sua. Porro amasiam
regem iuda filium ioas. filij ochozie cepit
ioas rex israel in bethsamis. et duxit in ihrlm.
Destruxitq; muros eius a porta effraim usq;
ad portam anguli. quadringentas cubitis.
Omne quoq; aurum et argentū. et uniuer
sa que reppererat in domo dñi. et apud obed
edom. in thesauris etiam domus regie.
necnō et filios obsidum. reuersus est samariam.
Vixit autē amasias filius ioas rex iuda post
quam mortuus est ioas filius ioachaz rex
israel. quindecim annis. Reliqua uō sermonū
amasie. priorum et nouissimorū. scripta sunt
ne libro regum iuda et israel. Qui postquam
recessit a dñō. tetenderunt ei insidias in
ihrlm. Cumq; fugisset lachis. miserunt et
interfecerunt eum ibi. reportantes q; sup eqs
sepelierunt eum cum patribus suis. in ciuita
te dauid. Omis autē plebs iuda filiū eius ozam
annoꝝ sedecim constituit regem. p patre
suo amasia. Ipse edificauit aylach et restitu
it eam ditioni iude. postquam dormiuit rex
cum patribus suis. Sedecim annoꝝ erat ozi
as cum regnare cepisset. et quinquaginta
duobus annis regnauit in ihrlm. nomen
matris eius iecholia de ihrlm. Fecitq; quod bo
num erat in oculis dñi. iuxta omnia que fece
rat amasias pater eius. et exquisiuit dñm in diebus
zacharie intelligentis et uidentis dñm. Cumq;
requireret dñm. direxit eum in omnibus deus
q; egressus est et pugnauit contra philistym.
et destruxit murū geth. et murū iabnie et mu
rum azoti. Edificauit quoq; oppida in azoto.
et philistym. et adiuuit eum dñs contra phili
stym. et contra arabas qui habitabant in gur
baal. et contra ammonitas. Expendebantq;
ammonite munera ozie. et diuulgatum est
nomen eius usq; ad introitum egipti. propter crebras
uictorias. Edificauitq; ozias turres in ihrlm
sup portam anguli et sup portam uallis. et reli
quas in eodem muri latere. firmauitq; eas.
Extruxitq; etiam turres in solitudine. et fodit
cisternas plurimas. eo quod haberet multa
pecora tam in campestribus quam in bere
mo. agricolas quoq; habuit et uinito
res in montibus et in carmelo. erat quip
pe homo agri culture deditus. Fuit autem
exercitus bellatorum eius qui procedebant
ad prelia sub manu iehiel scribe maasie. q; doc
toris et sub manu ananie. qui erat de ducib⁹
regis. Omnis q; numerus principum p fami
lias uirorum fortium duo milia sexcentorum
et sub eis unusquisq; exercitus trecentorum et
septem milium quingentorum qui erant ap
ti ad bella. et p regem contra aduersarios di
micabant. Preparauit quoq; eis ozias id e
tempore exercitui clipeos. et hastas. et galeas
et loricas. arcusq; et funda. ad iaciendos lapi
des. Et fecit in ihrlm diuersi generis machi
nas quas muris turribus collocauit et in anglis
murorū ut mitterent sagittas et saxa grandia.
Egressum q;ē nomen eius procul. eo quod
auxiliaretur ei dñs et corroborasset illum.
Sed cum roboratus esset elleuatum ē cor eius
in interitum suum. et neglexit dñm deum
suum. Ingressus q; templum dñi. ad dolere
uolens incensum super altare thimiamatis.

xxvi.

statimq; ingressus est post eum azarias sa
cerdos et cū eo sacerdotes dñi septuaginta
uiri fortissimi restiterunt regi atq; dixerūt
Non est tui officij ozia ut adoleas incensū
dño: sed sacerdotum hoc est filioꝝ aaroꝝ
qui consecrati sunt ad huiuscemodi minis
terium. Egredere de sanctuario ne contempse
ris: quia non reputabitur tibi in glā a dño
deo. Iratusq; est ozias: et thuribulū in ma
nu tenens ut adoleret incensum minabat
sacerdotibus. Statimq; orta est lepra in fron
te eius coram sacerdotibus in domo dñi
supaltare thymiamatis. Cumq; respexisset
eum azarias pontifex et omnes reliqui sac
dotes: uiderunt lepram in fronte eius: et
festinato expulerunt eum: sed et ipse per
rexit acceleratus egredi eo quod sensisset
ilico plagam dñi. Fuit ḡ ozias rex leprosus
usq; ad diem mortis sue et habitauit in do
mo separata plenus lepra: ob quam exclus
us fuerat de domo dñi. Porro ioathan filius ei⁹
rexit domū regis: et iudicabat populū terre.
Reliqua aut sermonū ozie: primi et nouissi
moꝝ: scripsit ysaias filius amos ppha. Dormi
uitq; ozias cum patrib⁹ suis. et sepelierunt
eum in agro regalium sepulchroꝝ. eo quod
esset lepr⁹us: regnauitq; ioathan filius ei⁹ p eo.
Viginti quinq; annorum erat ioathan cum xxvij.
regnare cepisset: et sedecim annis regnauit
in hierlm. Nomen matris eius iherusa filia
sadoch. fecitq; quod erat rectū coram dño.
iuxta omnia que fecerat ozias pater ei⁹. excep
to quod non est ingressus in templū dñi.
et adhuc populus delinquebat. Ipse edifi
cauit portā domus dñi excelsam: et in muro
ophel multa construxit. Urbes quoq; edifi
cauit in montib⁹ iuda: et in saltibus castella
et turres. Ipse pugnauit contra regē filioꝝ
ammon et uicit eos: dederuntq; ei filij am
mon in tempore illo centū talenta argenti:
et decem milia choros tritici. et totidē choros
ordei. Hec ei p̄buerunt filij ammon in anno
secūdo et tercio. Corroboratus q; est ioathan eo
quod direxisset uias suas coram dño deo suo.
Reliqua autem sermonū ioathan et omnes
pugne eius et opa: scripta sunt in libro regū
iuda et isrl. Viginti quinq; annorū erat cum
regnare cepisset: et sedecim annis regnauit
in hierlm. Dormuitq; ioathan cum patribus
suis: et sepelierunt eum in ciuitate dauid:
et regnauit achaz filius eius p eo. Viginti an xxviij.
norum erat achaz cum regnare cepisset: et se
decim annis regnauit in hierlm. Non fecit
rectum in conspectu dñi sicut dauid pat⁹ ei⁹:
sed ambulauit in uijs regum isrl: insup et
statuas fecit baalim. Ipse est qui adoleuit
incensum in ualle hennoꝝ: et lustrauit fi
lios suos in igne iuxta ritum gentiū quas
interfecit dns in aduentu filioꝝ isrl. Sacrifi
cabat quoq; et succendebat thymiama in
excelsis et in collibus: et sub omni ligno fron
doso. Tradidit q; eum dns ds eius in manu re
gis syrie qui percussit eum: magnamq; pdā
cepit de eius impio. et abduxit in damascū.
Manib⁹ quoq; regis tradit⁹ est et pcus
sus plaga grandi. Occidit q; phacee filius
romelie de iuda centū uiginti milia in die
uno omnes uiros bellatores: eo quod reli
quissent dnm deum patrū suoꝝ. Eo de tēpore
occidit rechrim ut potens ex effraim. maasi
am filium regis: et ezricam ducem domus
eius: helchanam quoq; secundū a rege. Ceptiq;
filij isrl de fratribus suis ducenta milia
mulierū. puerorū et puellarū et infinitam
pdam: pulerunt q; eam in samariam. Erat
pestatē erat ppha dñi nomine obed: qui egs
sus obuiam exercitui uenienti in samariā
dixit eis. Ecce iratus dns ds patrū uroꝝ con
tra iudam tradidit eos in manibus uris:
et occidistis illos atrocit ita ut celū pungat

ura crudelitas: insup et filios iuda et ihrlm
uultis uobis subicere in seruos et ancillas.
Quod nequaquam facto opus e: peccatis eni
sup hoc dno deo uro. Sz audite consiliu meu
et reducite captiuos quos adduxistis de frib
uris: quia magnus furor dni imminet uob.
Steterunt itaq; uri de principib filioru effraim
azarias filius iohanan. barachias filu moso
lamoth. ezechias filius sellum. et amasias
filius adali contra eos: qui ueniebant de plio:
et dixerunt eis. Non introducetis huc cap
tiuos: ne peccemus dno. Quare uultis adi
cere sup peccata nra: et uetera cumulare de
licta: Grande quippe peccatu e: et ira furo
ris dni immineat sup isrl. Dimiserunt itaq; uri
bellatores predam et unusa que ceperant co
ram principibus: et omni multitudine. Surre
xerunt itaq; uiri quos supra memoraui: et app- xxix
hendentes captiuos omnes qui nudi erant
uestierunt de spoliis. Cumq; uestissent eos
et calciassent. et refecissent cibo ac potu. un
xissent quoq; ppt labore. et adhibuissent
eis curam. quicumq; ambulare n poterat
et erant imbecillo corpore: imposuerunt eos
umentis. et duxerunt ibericum cuctatem
palmarum ad frs eorum: ipsiq; reuersi sunt
samariam. Tempore illo misit rex achaz ad
regem assiriorum postulans auxilium. Ve
nerunt q; idumei et percusserunt multos ex
uda: et ceperunt pdam magnam. Philistym
quoq; diffusi sunt p urbes campestres. et ad
meridiem iuda: ceperunt: bethsames: et aylon.
et gaderoth. socho quoq; et thamnan. et zam
ro cum uiculis suis: et habitauerunt in eis. Hu
miliauerat enim dns iudam ppt achaz regem iuda.
eo quod nudasset eum auxilio: et contemptui
habuisset dnm. Adduxit q; contra eum regem phu
lasar regem assyriorum: q et afflixit eum. et nullo
resistente uastauit. Sed achaz spoliata domo
dni. et domo regis et principum dedit regi assyrioy
munera et tam nichil ei profuit: insup et tempe
angustie sue auxit contemptu in dnm. Ipse pe
rex achaz immolauit uictimas dys damasci p
ersonis suis: et dixit. dy regum syrie auxi
liantur eis. quos ego placabo hostys et ade
runt michi: cum e contrario ipsi fuerint ruine
eius et uniuerso isrl. Diripuit itaq; achaz omniu
uasis domus dni atq; confractis. clausit tanu
as templi dei: et fecit sibi altaria in unoquoq;
angulis ihrlm. In omnibus quoq; urbib iuda
excitauit aras ad exacuendu thus: atq; ad iracu
diam prouocauit dnm deum patrum suorum.
Reliqua autem sermonum eius et omniu opum
ejus et nouissimoru: scripta sunt in libro re
gum. Dormuitq; achaz cum patribus suis:
et sepelierunt eum in ciuitate ihrlm. neq;
enim receperunt eum in sepulchris regum isrl:
regnauitq; ezechias filius eius p eo. Jste ezec
chias regnare cepit cum uiginti quinq; esset
annoru: et uiginti nouem annis regnauit
in ihrlm: nom matris eius abia filia zacha
rie. Fecitq; quod placitum erat in conspectu
dni: iuxta omnia que fecerat pater eius dauid.
Ipso anno et mense primo regni sui aperuit ual
uas domus dni: et instaurauit eas. Adduxitq;
sacerdotes atq; leuitas. et congregauit eos in
partem orientalem: dixitq; ad eos. Audite me
leuite et sanctificamini: mundate domum dni dei
uestri patrum uestrorum: auferte omnem immunditiam de sancta
rio. Peccauerunt patres nri et fecerunt malum
in conspectu dni dei nri: dereliquerunt eum.
Auerterunt facies suas a tabernaculo dni dei nri:
et prebuerunt dorsum. Clauserunt ostia que erant
in porticu. et extinxerunt lucernas: incensumq;
non adoleuerunt. et holocausta non obtulerunt
in sanctuario deo isrl. Concitatus est itaq; furor
dni sup iudam et ihrlm: tradiditq; eos in co
motionem. et in uastitatem. et in sibilu sicut ipsi
cernitis oculis uris. En corruerunt patres nri
gladys: filii nri et filie nre et coniuges capti

ue ducte sunt propt̃ hoc sceles. ¶Nunc g̃ pla
cet mihi ut meamus fedus cũ dn̄o deo isrl:
et auertat a nobis furorem ire sue. filij mei
nolite negligere: uos elegit dn̄s ut stetis coram
eo et ministretis illi: colatis eum et accendatis
incensum. Surrexerunt g̃ leuite maath filius
amasie. et ioel filius azarie de filijs caath. Por
ro de filijs merari. cis filius abdi. et azarias filius
ualleel. de filijs aũt gerson ioha filius zemma
et eden filius ioha. At ũ de filijs helisa. phan
suiri. et iehiel. De filijs quoq; asaph zacha
rias et machanias. ¶Necnon de filijs eman ia
uel et semei. Sed et de filijs ydithũ semeias et
oziel. Congregauerunt q; frs suos et sanctificati sũt
et ingressi iuxta mandatũ regis et imperiũ dn̄i.
ut expiarent domũ dn̄i. Sacerdotes quoq;
ingressi templũ dn̄i ut sanctificarent illud. ex
tulerunt omnẽ immundiciã quam inue
nerant in uestibulo domus dn̄i. quam
tulerunt leuite et asportauerunt ad torrentẽ
cedron foras. Ceperuntaũtem p̃ma die mẽsis p̃
mi mundare. et in die octaua eiusdẽ mẽsis
ingressi sunt porticũ templi dn̄i. Expiauc
runtq; templum diebus octo: et in die sexta
decima mẽsis eiusdẽ quod ceperant impleuerũt.
Ingressi sunt quoq; ad ezechiam regẽ et duce
runt ei. Sanctificauim omnẽ domũ dn̄i. et altare
holocausti eius. uasaq; eius: necnon et mensam
propositionis cũ omnib; uasis suis. emendamq;
supellectilem templi quam polluerat rex achaz
in regno suo postquam peccauerat ei. et ecce expo
sita sunt omnia coram altari dn̄i. Consurgens q;
diluculo ezechias rex aduna uit omnes principes
ciuitatis: et ascendit in domũ dn̄i. Obtulerũtq;
simul tauros septẽ. et arietes septem. agnos
septem. et hircos septem. p peccato. p regno. p
sanctuario. dixit quoq; sacerdotibus filijs aaron.
ut offerrent sup altare dn̄i. Mactauerunt g̃ tau
ros. et susceperunt sacerdotes sanguinẽ: ut fu
derent illum sup altare. Mactauerunt etiã arietes:
et illorum sanguinem sup altare fuderunt. Im
molauerunt agnos: et fuderunt sup altare
sanguinem. Applicuerunt hircos pro peccato
coram rege et uniuersa multitudine: impoſu
erunt q; manus suas sup eos. et immolauerũt
illos sacerdotes. et asperserunt sanguinem eorũ
coram altari: propitiatio uniuersi israhel. p
omni quippe isrl precepit rex ut holocaustũ
fieret: et pro peccato; constituit quoq; leuitas
in domo dn̄i cum cymbalis et psalteriis et
citharis: secundum omnem dispositionem
dauid et gad uidentis regis et nathan pro
phẽ. Siquidem dn̄i preceptum fuit: p ma
num prophetarum eius. Steterunt q; leuite
tenentes organa dauid et sacerdotes tubas.
Et iussit ezechias ut offerrent holocaustum
super altare. Cũq; offerretur holocausta. ceperunt
laudes canere dn̄o et cantare tubis: atq; in
diuersis organis q̃ dauid rex isrl preparaue
rat concrepare. Omnis autem turba adoran
te: cantores et hi qui tenebant tubas erant
in officio suo donec complerentur holocaustũ
cumq; finita ẽt oblatio mandauit rex
et omnes qui erant cum eo: et adorauerunt.
Et precepit q; ezechias et principes leuitis ut
laudarent dn̄m sermonibus dauid: et asaph
uidentis. Qui laudauerunt eum magna
letitia: et incuruato genu adorauerunt.
Ezechias autem etiam hec addidit. Implestis
manus uras dn̄o: accedite et offerte uictimas
& laudes in domo dn̄i. Obtulit g̃ uniuersa multitudo hos
tias & laudes: & holocausta mente deuota. Porro
numerus holocaustorum que obtulit multitu
do hic fuit. tauros septuaginta. arietes centum
agnos ducentos. Sanctificauerunt boues sex cen
tos. et oues tria milia. Sacerdotes uero pauci
erant: nec poterant sufficere ut pelles holo
caustorum detraherent. Vnde et leuite frs eo
rum adiuuerunt eos donec impleretur opus
dei. et sanctificarentur animi sacerdotes. Leuite quippe fa
cilius rem sanctificant. quam sacerdotes. fuerunt

g holocausta plurima. adipes pacificorum
et libamina holocaustorum: et completus
est cultus domus dñi. Letatusq; est ezechias
et omnis popls: eo qd ministerium dñi cito
expletu. De repente quippe hoc fieri placu
it. Misit quoq; ezechias ad omnem isrl: et
iudam: scripsitq; eplas ad omnem effraim. et
manassen ut uenirent in domu dñi i ihrlm:
et facerent phase dño deo suo. Inito g consi
lio regis et principu et uniuersi cetus ihrlm:
decreuerunt ut facerent phase mense secdo.
Non enim occurrerant facere in tempore
suo: qa sacerdotes q posserent sufficere sanctifica
non erant: et popls necdu congregat fuerat
in ihrlm. Placuit q; sermo regi et omi mul
titudini. et decreuerunt ut mitterent nun
cios in uniuersum isrl de bersabee usq; dan:
ut uenirent et facerent phase dño deo in
ihrlm. Multi enim non fecerant: sicut lege
prescptu e. Cucurrerunt cursores cu eplis
ex regis imperio et principum eius in uniu
sum isrl et iudam: iuxta quod rex pceperat p
dicantes: filij isrl reuertimini ad dñm deum
abraham et isaac et isrl: et reuertetur ad reliquias
que effugerunt manum regis assiriorum.
Nolite fieri sicut patres uri et frs qui recesse
runt a dño deo patrum suorum: et tradidit eos
in interitum ut ipi cernitis. Nolite indura
re cervices uras sicut patres uri: tradite
manus dño et uenite ad sanctuarium eius quod
sanctificauit in eternum. Servite dño deo ves
tro: et auertetur a uobis ira furoris eius.
Si enim uos reuersi fuerius ad dñm: frs uri
et filij habebunt misericordiam coram dñis su
is qui illos duxerunt captiuos: et reuertendi
tur in terram hanc. Pius enim et clemens e
dns deus nr: et non auertet faciem suam a
uobis si reuersi fuerius ad eum. Igitur cur
sores pergebant uelociter de ciuitate in ci
uitatem p terram ephraim et manasse
usq; zabulon: illis irridentibus et subsannan
tibus eos. Attamen quidam uiri ex aser et ma
nasse et zabulon ad quiescentes consilio: uene
runt ihrlm. In iuda u facta e manus dñi: ut
daret eis cor unum et facerent iuxta pceptu
regis et principum uerbum dñi. Congregati q;
sunt ihrlm ppli multa ut facerent sollempni
tatem azimorum in mense secdo, et surgentes
destruxerunt altaria que erant in ihrlm: atq;
uniuersa in quibus idolis adolebatur incen
sii subuertentes proiecerunt in torrentem cedron.
Immolauerunt autem phase quartadecima
die mensis secdi: sacerdotes quoq; atq; leuite
tandem sanctificati obtulerunt holocausta in do
mo dñi: et steterunt in ordine suo iuxta dis
positionem et legem moysi hominis dei. Sa
cerdotes u suscipiebant effundendu sanguine
de manibus leuitarum eo quod multa tur
ba sanctificata non esset: et idcirco leuite immola
rent phase: his qui n occurrerant sanctificari
dño. Magna etiam pars popli de effraim et
manasse et yssachar et zabulon que sanctificata
n fuerat comedit phase: n iuxta quod scptu
est. Et oravit ezechias p eis dicens: dns bon
ppicabitur cunctis qui in toto corde requi
runt dnm dm patrum suorum: et non im
putabitur eis quod minus sanctificati sunt.
Que cu audisset dns: et placatus e populo.
fecerunt q; filij isrl qui inuenti sunt i ihrlm
sollempnitate azimoru septe dieru in leti
tia magna. laudantes dnm p singlos dies:
leuite quoq; et sacerdotes p organa que suo
officio congruebant. Et locutus e ezechias
ad cor omniu leuitaru qui habebant intelli
gentiam bonam sup dnm: et comedebant
septem diebus sollempnitatis immolantes
uictimas pacificoru: et laudantes dnm dm
patrum suoru. Placuitq; uniuerse multitudini
ut celebrarent etiam alios septe dies: quod et
fecerunt cum ingenti gaudio. Ezechias aut

rex iuda pbuerat multitudini mille tauros. et
septem milia ouiū: pncipes ū dederant tauros
mille: et oues decem milia. Sanctificata ē g sacerdo
tum plurima multitudo: et hilaritate pfusa.
omnis turba iuda tam sacerdotū et leuitarum
quam uniuse frequentie que uenerat ex isrl:
pselytor quoq: de terra isrl. et habitantiū in
iuda. factaq: ē grandis celebritas in ihrlm: q̄lis
a diebus salomonis filij dauid regis isrl in ea
urbe non fuerat. Surrexerunt autem sacerdo
tes atq: leuite benedicentes dnō: et exaudita ē
uox eorum pueniteq: oratio in habitaculū scm
eius. Cuiq: hec fuissent rite celebrata. egressus
est omnis isrl qui interfuit fuerat in urbib:
iuda et fregerunt. succenderuntq: lucos: demo
lita sunt excelsa. et altaria destruxerunt. non
solum de universo iuda. et beniamin. seō et de
effraim quoq: et manasse: donec penitus e
uerterent. Reuersiq: sunt omnes filij isrl: in
possessiones et ciuitates suas. Exechias ū con
stituit turmas sacerdotales et leuiticas p di
uisiones suas unuiuscuiq: in officio proprio.
tam sacerdotum uidelicet quā leuitaꝝ. ad ho
locausta et pacifica: ut ministrarent et confi
terentur. canerentq: in portis castroꝝ dni.
Pars autem regis erat ut de ppa ei substantia
offerretur holocaustū. mane semp et uespe:
sabbatis quoq: et kalendis et solempnita
tibus ceteris: sicut scptū ē in lege moysi. Pre
cepit etiam populo habitantiū ihrlm ut darent
partes sacerdotib: et leuitis: ut possint uaca
re legi dni. Qd ut perbruisset in omnibus mul
titudinis: plurimas obtulere pmicias filij isrl
frumenti. uini. et olei. mellis quoq: et omniū
que gignit humus decimas opulerunt. Sed
et filij isrl et iuda qui habitabant in urbib:
opulerunt decimas boum et ouiū. decimas
q̄ scorum que uouerant dno deo suo: atq: uni
uersa portantes fecerunt aceruos plurimos.
Mense tertio cepunt aceruorum face fundam
ta: et mense septimo compleuerunt eos. Cumq:
ingressi fuissent ezechias et pncipes eius ui
derunt aceruos: et benedixerunt dno et pplo
isrl. Interrogauitq: ezechias sacerdotes et le
uitas: cur ita iacerent acerui. Respondit illi
azarias sacerdos pmus de stirpe sadoch: dices.
Ex quo cepunt offerri pmicie in domo dni.
comedimus et saturati sumus: remansitq:
plurima eo quod benedixerit dns populo suo:
reliquiarum autē est copia ista quam cernis
Precepit g ezechias ut ppararent horrea in
domo dni. Quod cum fecissent: intulerunt
tam pmicias quā decimas: et quecūq: uoue
rant fideliter. fuit aut pfectus eorū chonenias
leuita: et semei frat eius secds. Postquē ibey
el et azarias et naath. et asael. et ierimoth
iozabad quoq: et eliel. et ismarias. et maath.
et benaias. ppositi sub manibus chonenie
et semei fris eius: ex imperio ezechie regis et
azarie pontificis domus dni: ad quos omnia
pertinebant. Chore filius iemna leuites. et
ianitor orientalis portē. ppositus erat his que
sponte offerebantur dno. pmicijs quoq: et con
secratis in scā scorum: et sub cura eius eden et
beniamin. iesue. et semeias. amarias quoq:
et sechenias. in ciuitatibus sacerdotū. ut fi
deliter distribuerent fratribus suis partes
minoribus atq: maioribus. exceptis mascb
ab annis tribus. et sup hec cunctis qui in
grediebantur templum dni: et qcqd p dies
singlos conducebat in ministerio atq: obser
uationibus iuxta diuisiones suas sacerdotū
iuxta familias. et leuitas a uicesimo anno et
supra p ordines et turmas suas: universoq:
multitudini tam uiroꝝ quā ubis eorum
uerius q: seruos. fideliter abi de his que sancta
ta fuerant pbebant. Et filiorū aaron pagos
et suburbana urbiū singlaꝝ dispositi erant
uiri. qui partes distribuerent universo sexu
masculino de sacerdotibus et leuitis. scdm g

ezechias unúsa que dirum in omi iuda: ope
ratusq; ē bonū et rectū et uerū coram dnō do
suo in unúsa cultura ministerij dom dñi
ut ta legē et cerimonias uolens requirere
dnm dm suū in toto corde suo: fecitq; et p
speratus ē. Post que et huiuscemodi ueri
tatē uenit sennacherib rex assyriorū: et in
gressus iudam obsedit ciuitates mūnitas
uolens eas capē. Quod cum audisset ezechias
uenisse scilicet sennacherib et totū bellū im
petū uertisse contra ihrlm: initio cū pncipibus
consilio uirisq; fortissimis ut obturarent ea
pta fontium que erant extra urbē: et hoc
omiū decernente sententia congregauit
plurimā multitudinē. et obturauerunt cunc
tos fontes et riuum qui fluebat in medio
terre dicentes: ne ueniant reges assyriorū
et inueniant aquarum habundantiā. Edifi
cauit quoq; agens industrie omne murū
qui fuerat dissipatus: et exaltauit turres
desup. et foris secū alterū murū. Instauravit
q; mello in ciuitate dauid. et fecit umusi
generis armaturā et clipeos: constituit q;
pncipes bellatorum in exercitu. Et conuocauit
unuersos in platea porte ciuitatis: ac locut⁹
ē ad cor eorum dicens: Viriliter agite
et confortamini: nolite timere nec pauea
tis regem assiriorum et uniuersam multitu
dinem que ē cum eo: multo enim plures no
biscum sunt. quam cum illo. Cum illo ē bra
chium carneum: nobiscum dns deus nr̄ q;
auxiliator ē nr̄ pugnat q; pro nobis. Confor
tatus q; ē pplus huiuscemodi uerbis ezechie
regis iuda. Que post quam gesta sunt. mi
sit sennacherib rex assyriorum seruos suos
in ihrlm: ipse enim cum uniuerso exercitu
obsidebat lachis ad ezechiam regem iuda:
et ad omnem pplm qui erat in urbe dicens.
Hec dicit sennacherib rex assiriorum. In quo
habentes fiduciam sedetis obsessi in ihrlm:

Num ezechias deceptt uos ut tradat mori
in fame et sitt: affirmans quod dns ds ur li
beret uos de manu assyriorū: Nūquid n iste
est ezechias qui destruxit excelsa illi⁹ et altaria
et precepit iude et ihrlm dicens: coram altari
uno adorabitis: et in ipso comburetis incensū:
An ignoratis que ego fecim et patres mei cunctis terrarū pplis:
Numquid ptaluerunt dij gentiū omniū q; terrā liberare
regionem suam de manu mea: Quis est de
umusis dijs gentium quas uastauerunt pa
tres mei. qui potuerit eruere populū suum
de manu mea: ut possit etiam ds ur eruere
uos de hac manu: Non ergo decapiat ezechias
nec uana psuasione deludat: neq; credatis ei.
Si enim nullus potuit ds cunctar gentium
atq; regionū liberare populū suū de manu
mea et de manu patrū meorū: consequens
nec ds uester poterit eruere uos de hac manu.
Sed et alia multa locuti sunt serui eius contra
dnm deum: et contra ezechiam seruū eius.
Epistas quoq; scripsit plenas blasphemie in
dnm deum isrl: et locutus ē aduersus eum.
Sicut dij gentium ceterarum non potuerūt
liberare pplos suos de manu mea: sic et deus
ezechie eruere n poterit poplm suū de manu
ista. Insuper et clamore magno lingua iudaica
contra populum qui sedebat in muris ihrlm
psonabat: ut terreret eos et caperet ciuitatē. Locu
tus q; ē contra deum ihrlm: sicut aduersum
deos populorum terre: opa manuū homiū.
Oraūerunt ergo ezechias rex et ysaias filius amos
pphetes aduersus hanc blasphemiam: ac uo
ciferati sunt usq; in celum. Et misit ds ange
lū qui pcussit omne uirū robustū et bellato
rem et pncipē exercitus regis assyriorū: reuer
susq; est cū ignominia in terram suam. Cūq;
ingressus esset in domū dei sui: filij q; egressi ex
de utero ei⁹ interfecerunt eū gladio. Salua
uitq; dns ezechiam et habitatores ihrlm de
manu sennacherib regis assyriorū et de manu
omniū: et pstitit eis quietem p circuitum.

Multa etiam deferebant hostias et sacrificia
dño ihrlm. et munera ezechie regi iuda. q̃ exal
tatus ẽ posthec coram cunctis gentibus. In dieb⁹ ii°
illis egrotauit ezechias usq; ad mortẽ. et orauit
dñm et exaudiuit; eum et dedit ei signũ. Sz ñ
iuxta beneficia que acceperat retribuit. ꝙa ele
uatum ẽ cor eius. et facta est contra eũ ira.
et contra iudam et ihrlm. Humiliatusq; est
postea eo quod exaltatũ fuisset cor ei⁹. tã ipse
quam habitatores ihrlm. et idcirco non uenit
in eos ira dñi in diebus ezechie. fuit aũt ezechi
as diues et inclitus ualde. et thesauros sibi
congregauit plurimos argenti. auri. lapidũ
pciosi. aromatum et armoniũ omniũ generis.
et uasoũ magni pcij. Apotecas quoq; frumẽti
uini et olei. et psepia omnium iumentorum.
caulas q; pecoribus. et urbes fec̃t edificauit.
Habebat quippe greges ouiũ et armentoũ
innumerabiles. eo quod dedisset ei dñs sub
stantiam multam nimis. Ipse est ezechias q̃
operuit superiorẽ fontẽ aquarũ gyon. et ad
uexit eas subter ad occidentem urbis dauid. In
omnib; op̃ibus suis fecit pspere que uoluit.
Iactãm in legatione principũ babilonis qui
missi fuerant ad eum ut interrogarent de
portento quod acciderat sup terram. dereliq̃t
eũ dñs ut temptaretur. et nota fierent omnia
que erant in corde eius. Reliqua aũt sermo
num ezechie et misericordiarũ eius scripta sunt in
uisione ysaie filij amos prophẽ. et in libro re
gum iuda et isrl. Dormiuitq; ezechias cum
patribus suis. et sepelierunt eũ sup sepul
chra filiorum dauid. et celebrauit eum ois exercitus
o iuda et habitatores ihrlm.
regnauitq; manasses filius eius p eo. Duode
cim annoꝝ erat manasses cum regnare cepit. xii. xxv.
set. et quinquaginta quinq; annis regnauit
in ihrlm. fecitq; malum coram dño. iuxta os
abhominationes gentiũ quas subuerterat dñs
coram filijs isrl. Et conuersus instauraut excelsa
que demolitus fuerat ezechias pater eius.
construxitq; aras baalim. et fecit lucos. et adо
rauit omnem militiam celi et coluit eã. Edifi
cauit quoq; altaria in domo dñi de q̃ dixerat
dñs. in ihrlm erit nom meũ in etnũ. Edifica
uit aũt ea cuncto exercitui celi in duobus atr̃is
domus dñi. et transiuit; fecit filios suos pire
nem in valle hennom. Obseruabat somnia.
et sectabatur auguria. maleficis artibus inser
uiebat. Habebat secũ magos et incantatores.
multa q; mala operatus ẽ coram dño ut irritа
ret eũ. Sculptile quoq; et conflatile signum
posuit in domo dñi. de qua locutus est dñs
ad dauid et ad salomonẽ filiũ eius dicens.
In domo hac et in ihrlm quam elegi de cun
ctis tribubus isrl ponam nom meũ in sempi
ternum. et mouere non faciam pedem isrl de
terra quam tradidi patribus eorũ. ita dum
taxat si custodierint facẽ que pcepi eis. cun
ctamq; legem et cerimonias atq; iudicia que
mandaui p manum moysi. Igitur manasses
seduxit iudam et habitatores ihrlm. ut face
rent malum sup omnes gentes quas subuerte
rat dñs a facie filiorum isrl. Locutusq; ẽ do
minus ad eum. et ad pplm illius. et attendere
noluerunt. Id circo sup induxit eis pncipes
et exercitus regis assiryorum. cepitq; ma
nassen. et uinctum catenis atq; compedi
bus duxerunt in babilonem. Qui postquã
coangustatus ẽ orauit dñm deum suum.
et egit penitentiam ualde coram dño deo
patrum suorum. Deprecatus q; eum et obse
cauit intente. et exaudiuit orationem eius.
reduxit q; ihrlm in regnum suum. et cog
nouit manasses quod dñs ipe sit deus.
Post hec edificauit murum extra ciuitatẽ
dauid ad occidentem gyon in conualle. ab
introitu porte piscium per circuitum usq;
ad ophel. et exaltauit illum uehementer.
Constituit q; pncipes exercitus in cunctis

ii°

ciuitatibus iuda mūntis. et abstulit de
os alienos et simulachra de domo dñi.
aras quoq; quas fecerat in monte dom
dñi. et in ihrlm. et proiecit omia extra ur
bem. Porro instaurauit altare dñi et im
molauit sup illud uictimas et pacificas
et laudem. precepitq; iude ut seruiret
dño deo isrl. Attamen adhuc populus
immolabat in excelsis. dño deo suo. Re
liqua autem gestorum manasse. et ob
secratio eius ad dñm suū. uerba quoq; ui
dentū qui loquebantur in nomine dñi
dei isrl. continentur in sermonib; regū
isrl. Oratio quoq; eius et exauditio. et
cuncta peccata atq; contempt. loca etā
in quibus edificauit excelsa. et fecit sta
tuas et lucos. antequam ageret peniten
tiam. scripta sunt in sermonib; ozaę. Dor
miuit g manasses cum patribus suis.
et sepelierunt eū in domo sua. regnauitq;
p eo filius eius ammon. Viginti duorum
annorum erat ammon cū regnare cepisset.
et duobus annis regnauit in ihrlm. feceq;
malum in conspectu dñi sicut fecerat ma
nasses pater ei. et cunctis ydolis que ma
nasses fecerat fabricatus. immolauitq;
seruiuit. et non est reueritus faciē dñi.
sicut reueritus est faciem dñi manasses
pater eius. et multo maiora deliquit. Cūq;
coniurassent aduersus eū serui sui. inter
fecerunt eum in domo sua. Porro reliqua
populi mutatudo cesis his qui ammon
p cusserant. constituerunt iosiam filiū ei
regē p eo. Octo annorū erat iosias cū regna
re cepisset. et triginta et uno anno regna
uit in ihrlm. fecitq; quod erat rectū in con
spectu dñi. et ambulauit in uijs dauid pa
tris sui. non declinauit neq; ad dexteram
neq; ad sinistram. Octauo aut anno regni
sui cum adhuc ēet puer. cepit querere dm
patris sui dauid. et duodecimo anno postquā
cepit mūdare iudam et ihrlm ab excelsis
et lucis. simulachrisq; et sculptilibus. Destruxe
runtq; coram eo aras baalim. et simulachra
que supposita fuerant demolitu sunt. Lucos
etiam et sculptilia succidit atq; comminuit.
et sup tumulos eorum qui eis immolarat con
fuderat fragmenta dispsit. Ossa preterea
sacerdotum combussit in altarib; ydolorum.
mundauitq; iudam et ihrlm. et in urbib;
manasse et effraim et symeon. usq; neptalim
cuncta subuertit. Cumq; altaria dissipasset
et lucos. et sculptilia contriuisset in frusta.
cunctaq; delubra demolitus ēet de uniuersa
terra isrl. reuersus est in ihrlm. Jn anno oc
tauodecimo regni sui. mūdata iam terra. et
templo dñi. misit saphan filium eselie. et ma
asiam principem ciuitatis. et ioha filiū ioa
haz a commentarijs. ut instauarent domū
dñi dei sui. Qui uenerunt ad helchiam sacer
dotem magnū. acceptaq; pecunia ab eo que
illata fuerat in domo dñi. et quam congrega
uerant leuite et ianitores de manasse et effra
im. et uniuersis reliquijs isrl. ab omi quoq; iu
da et beniamin et habitatoribus ihrlm. tradi
derunt in manibus eorū qui perant operis
in domo dñi. ut instauarent templū et in
firma queq; sarcirent. At illi dederunt eam
artificibus. et cementarijs. ut emerent lapi
des de lapidicinis et lignа ad commissuras
edificij et ad contignationem domorum quas
destruxerant reges iude. qui fideliter cuncta
faciebant. erant autem ipposita operantium
gabaā et abdias de filijs merari. zacharias
et moollam de filijs caath qui urgebant op.
omnes leuite scientes organis canere. Super
uenientes qui ad uarios usus onera portabant.
erant scribe et magistri de leuitis ianitores.
Cumq; offerrent pecuniam que illata fuerat
in templum dñi. reppert helchias sacerdos

librum legis domini qui datus fuerat p ma
num moysi. Erat aut ad saphan scribam.
librum legis in templo in domo dñi.
et tradidit ei. At ille introlit uolumen ad re
gem: et nunciauit ei dicens. Omnia que de
disti in manus seruorum tuorum: ecce com
plantur. Argentum quod repertum e in domo
dñi conflauerunt: datum q: e p pfectos artificū
et diuersa opa fabricantium. Preterea tradidit
michi helchias sacerdos hunc librum. Quem
cum rege presente recitasset et audisset q: ille
uerba legis. scidit uestimenta sua. et p̄cepit
helchie et achiam filio saphan. et abdon filio
micha. saphan quoq: scribe et asaie seruo regis
dicens. Ite et orate dñm p me et p reliquijs isrl
et iuda: sup uerbis sermonib: libri istius q
repertus est. Magnus enim furor dñi stillauit
sup nos: eo quod non custodierint patres nri
uba dñi ut facerent omnia que scripta sunt
in isto uolumine. Abyit g helchias et hi qui
missi simul a rege fuerant ad oldam pphetam
uxorem sellum. filij thecuath. filij thafia cu
stodis uestis. que habitabat in thrlim in secūdo
et locuti sunt ei uerba que supra narrauimus.
At illa respondit eis. Hec dicit dns ds isrl.
dicite uiro qui misit uos ad me: Hec dicit dns
Ecce ego inducam mala sup locum istum.
et sup habitatores eius. omnia maledicta
que scripta sunt in libro hoc quem legerunt
coram rege iuda: quia dereliquerunt me. et
sacrificauerunt dijs alienis. ut me ad ira
cundiam puocarent in cunctis operibus ma
nuum suarum. Idcirco stillabit furor meus
sup locum istum: et non extinguet. Ad re
gem aut iuda q misit uos p dño deprecan
do: sic loquimini. Hec dicit dns ds isrl.
Quia audisti uerba uoluminis. atq: emolli
tum est cor tuū et humiliatus es in conspectu
dñi sup his que dicta sunt contra locū hunc
et habitatores thrlim. reuersusq: facie mea
scidisti uestimenta tua. et fleuisti coram me:
ego quoq: exaudiui te dicit dns. Jam enim
colligam te ad patres tuos. et inferēris in se
pulchrum tuum in pace: nec uidebunt oculi
tui omne malū q̄d ego inducturus sū sup
locum istū. et sup habitatores eius. Retule
runt itaq: regi cuncta que dixerat. At ille
conuocatis unūsis maioribus iuda et thrlim
ascendit domū dñi: unāq: omnes uiri iuda
et habitatores thrlim sacerdotes et leuite et
cunctus populus a minimo usq: ad maxi
mum. Quibus auditis omnibus in domo dñi. legit
rex omnia uerba uoluminis: et stans in tri
bunali suo pepulit fedus coram dño ut am
bularet p eum et custodiret p̄cepta et testi
monia et iustificationes eius in toto corde suo.
et in tota anima sua: facerētq: que scripta fu
nt in uolumine illo quod legerant. Adiunxe
runt quoq: sup hoc omnes qui reperti fuerāt
in thrlim et beniamin: et fecerunt habita
tores thrlim iuxta pactum dñi dei patrū
suorū. Abstulit q̄ iosias cunctas abhomi
nationes de uniūsis regionib: filioꝝ isrl:
et fecit omnes qui residui erant in isrl ser
uire dño deo suo. Cunctis diebus eius: no
recesserunt a dño deo patrū suorū. Fecit
aut iosias in thrlim phase dño quod immo
latum est quartadecima die mensis primi:
et constituit sacerdotes in officijs suis: hor
tatusq: est eos ut ministrarent in domo
dñi. leuitis quoq: ad eruditionē omnis isrl
sanctificabatur dño. Locutus est. Ponite arcam
in sanctuario templi quod edificauit salomon
filius dauid rex isrl: nequaquā enim eam
ultra portabitis. Nunc aut ministrate dño
deo uro et populo eius isrl. et p̄parate uos
p domos et cognationes uras in diuisio
nibus singulorum sicut p̄cepit dauid rex
isrl: et descripsit salomon filio eius. Ministra
te in sanctuario p familias curmasq: leuitica

xxxv.

et sanctificate immolate phase. frib etiam uris
ut possint uerba quelocutus e dns
in manu moysi facere. pparate. Tedit pre
ea iosias omni populo qui ibi fuerat inuent
m sollempnitatem phase agnos et edos de
gregibus et reliqua pecoris triginta milia.
boum q. tria milia. hec de regis substantia
uniuersa. bucel quog. eius sponte quod
uoluerant obtulerunt. tam pplo quam sa
cerdotibus et leuit. Porro helchias zachari
as et iechihel principes domus dni dederunt
sacerdotibus ad faciendum phase pecora
commixtim duo milia septingenta. et boues.
cccc. Chonenias autem et semeias etiam et na
thanael. fres eius nec non asabias iahiel et io
sabadut principes leuitarum dederunt cetis
leuitis ad celebrandum phase quinq. milia
pecorum. et quingentos boues. Preparatumq.
e ministerium. et steterunt sacerdotes officio
suo. leuite quoq. in turmis iuxta regis impe
rium. et immolatum e phase. Aspserunt q.
sacerdotes manus suas sanguine. et leuite
detrahebant pelles holocaustorum. et sepeli
unt ea ut darent p domos et familias sin
gulorum. et offerrentur dno sicut scriptum e
in libro moysi. De bubus quoq. fecerunt simi
liter. et assauerunt phase super ignem iuxta
quod lege preceptum e. Sanctificas u hostias co
xerunt in lebetibus et cacabis. in ollis. et festinato
distribuerunt uniuerse plebi. sibi autem et sa
cerdotibus postea parauerunt. Nam oblatio
nem holocaustorum et adipum usq. ad noc
tem sacerdotes fuerant occupati. Unde leui
te et sibi et sacerdotibus filiis aaron parauе
runt nouissimis. Porro cantores filii asaph
stabant in ordine suo. iuxta preceptum da
uid. zasaph. et eman. et idithun propheta
regis. Janitores uero p portas singulas obser
uabant. ita ut nec puncto quidem discede
rent a ministerio. quam obrem et frs eorum
leuite parauerunt eis cibos. Omnis igitur cultura
dni tunc completa e in die illa ut facerent phase.
et offerrent holocausta dni. sup altare iuxta
preceptum regis iosie. fecerunt filii isrl qui repe
riebantur ibi phase in tempore illo. et sollemp
nitatem azimorum septem diebus. Non fuit
phase simile in isrl a diebus samuelis prophe.
sed nec quisquam de cunctis regibus isrl pha
se fecit sicut iosias sacerdotibus et leuitis et om
ni iuda et isrl qui repertus fuerat. et habitan
tibus in ihrlm. Octauo decimo anno regni iosie.
hoc phase celebratum e. Postquam instaurave
rat iosias templum. ascendit nechao rex egyp
ti ad pugnandum in charcamis iuxta eufra
ten. et processit in occursum eius iosias. At
ille missis ad eum nunciis ait. Quid mihi
et tibi e rex iuda. non aduersum te hodie uenio.
sed contra aliam pugno domum ad quam ds
me festinare precepit. Desine aduersum de
um facere qui mecum e. ne interficiat te. Nolu
it iosias reuerti. sed pparauit contra eum bellum.
nec adquieuit sermonibus nechao ex ore dei.
uerum putauit ut dimicaret in campo mageddo.
Jbiq. uulneratus a sagittariis dixit pueris
suis. Educite me de prelio. quia oppido uulnera
tus sum. Curruantulerunt eum de curru mi
litum currum qui sequebatur eum. et in eo re
gio. et asportauerunt in ihrlm. Quoruus q. e
et sepultus in mausoleo patrum suorum.
et uniuersus iuda et ihrlm luxerit eum. hieremi
as maxime. cuius omnes cantores atq. canta
trices usq. in presentem diem lamentationes sup
iosiam replicant. et quasi lex obtinuit in isrl.
ecce scriptum fertur in lamentationibus. Reliq.
autem sermonum iosie. et misericordiarum eius
que lege preceptum est dni. opa quoq. illius prima
et nouissima. scripta sunt in libro regum isrl
et iuda. Tulit q. populus terre ioachaz filium
iosie. et constituit regem pro patre suo in ihrlm
Viginti trium annorum erat ioachaz cum reg

xxxvj.

nare cepisset: et tribus mensib⁹ regnauit in
ihrlm. Amouit aut̃ eũ rex egipti cũ uenisset
ihrlm: et condempnauit terram centũ talen
ta argenti. et talento auri. Constituitq; re
gẽ p eo eliachim fratrem eius sup iudã et ihrlm
et uertit nomẽ eius ioachim: ipsũ ũ ioachaz tu
lit secũ et adduxit in egiptũ. Viginti quinq;
annoz erat ioachim cũ regnare cepisset:
et undecim annis regnauit in ihrlm: fecitq;
malũ coram dño deo suo. Contra hunc ascen
dit nabuchodonosor rex chaldeoz et uinctũ
catenis duxit in babylonem: ad quam et
uasa dñi transtulit et posuit ea in templo
suo. Reliqua aut̃ ũboz ioachim et abhomi
nationũ ei quas operatus ẽ. et que inuenta
sunt in eo: continent̃ in libro regũ isrl. et iuda.
Regnauit g̃ ioachim filius eius p eo. Octo
annoz erat ioachim cum regnare cepisset.
et trib⁹ mensibz ac decẽ diebus regnauit in ihrlm:
fecitq; malum in conspectu dñi. Cumq; annu
tarulus uoluisset: misit nabuchodonosor
rex qui et adduxerunt eũ in babylonẽ aspor
tans simul preciosissimis uasis dom⁹ dñi:
regem ũ constituit sedechiam patruũ eius
sup iudam et ihrlm. Viginti et un⁹ annis erat
sedechias cum regnare cepisset. et undecim
annis regnauit in ihrlm: fecitq; malũ in oculis
dñi dei sui: nec erubuit faciem ieremie p
phẽ loquentis ad se ex ore dñi. A rege quoq;
nabuchodonosor recesserat qui adiurauerat
eum p deum: et indurauit cor et cervicem
suam ut nõ reuerteretur ad dñm deũ isrl. Sed
et omnes principes sacerdotũ et populus
plurimi sunt inique: iuxta omnes abho
minationes gentium: et polluerunt domũ
dñi quam sanctificauerat sibi in ihrlm. Mit
tebat autẽ dñs ds patrũ suoz ad illos p manũ
nunciozum suoz de nocte consurgens et co
tidie commonens: eo quod parceret po
pulo et habitaculo suo. At illi subsannabãt
nuncios dñi et parui pendebant sermones
eius. illudebantq; pphis donec ascenderet
furor dñi in populum eius: et nẽ nulla cura
eo. Adduxit enim sup eos regem chaldeoz: et
interfecit iuuenes eorum gladio in domo sanc
tuarii sui. Non ẽ miseratus adolescentis et uirginis:
et senis: nec decrepitum quidem: sed omnes tradi
dit manibus eius. Omniaq; uasa domus
dñi tam maioza quam minoza. et thesauros
templi et regis et principum: transtulit
in babylonem. Incenderunt hostes domũ
dñi: et destruxerunt murum ihrlm: omnes
turres combusserunt: et quecquid preciosi
fuerat demolitu sunt. Siquis euaserat gla
dium ductus in babylonẽ seruiuit regi
et filiis eius: donec imperaret rex pser
et complerentur sermo dñi ex ore ieremie
et celebraret terra sabbata sua. Cunctis enim
diebus desolationis egit sabbatum: usq; dũ
completerentur septuaginta anni. Anno
autem primo cyri regis pser: ad explendũ
sermonẽ dñi quẽ locutus fuerat p os ie
remie: suscitauit dñs spm cyri regis pser:
qui iussit predicari in omni regno suo
etiam p scripturam dicens. Hec dicit cyr⁹
rex pser. Omnia regna terre dedit mi
hi dñs ds celi: et ipse preceptt michi ut edifi
carem ei domũ in ihrlm que ẽ in iudea.
Quis est uobis est in omni populo eius:
sit dñs deus suus cum eo et ascendat.

Explicit paralypomenon liber secundus.

Explic̃ paralipomenon lib⁹ scd⁹

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Incip̄ plog⁹ bi Jrōimi p̄sbr̄i. in lib⁹ mas
loth. id ē p̄uboz salomonis.
Chromatio ⁊ heliodoro epī⁹: Je
ungat epistola. Jrōimus.
quos ungit sacerdotiū: imo
karta n̄ duudat quos xp̄i ne
ctar amor. Commentarios in
osee. amos. zachariā. malachi
am. quo⁹ poscatis scripsissem
si licuisset pre ualitudine.
O utinā solatia sumptuū.
notarios nr̄os. & librarios sus
tentatis: ut uobis potissimū
nr̄m desudet ingeniū. Et ec
ce ex latere frequens turba
duūsa poscentiū: quasi aut
equū sit me uobis esurien
tib; aliis laborare: aut in ra
tione dati & accepti cuiqm
pret uos obnoxius sim. Itaq;
longa egr̄tatione fractus. ne
penitus hoc anno reticerē. &
apud uos mutus essem: tri
duū hoc opus uro nomini conse
crauī. interp̄tationē uidelicet tru sa
lomonis uoluminū: ovasloth quas
hebrei parabolas. uulgata editio. pu
bia uocant: Coeleth quod grece eccle
siasten. latine concionatorē possumus
dicere: sirasirim. q̄d in nr̄a lingua ver
tatur canticū canticoz. Fert & panere
thos ihu filij sirach liber: et alius pseu
dographus qui sapientia salomonis
inscribit. Quoz porro hebraicū reppe
ri n̄ ecclesiasticū ut apud latinos. ⁊ pa
rabolas p̄notatū: Cui uncti erant. ec
clesiastes. & canticū canticoz: ut simi
litudinē salomonis. n̄ solū librorū nu
mero: ⁊ rē materiarū genere coeqret.
Sed⁹ apud hebreos nusqm ē: quia &
ipse titulus greca eloquentia redolet. & non
nulli scriptoz ueterū hoc ee uidet phylo
nis affirmant. Sicut g̃ iudith. & thobi.
et machabeoz libros. legit q̄dē eccl̄ia
⁊ int̄ canonicas scripturas n̄ recipit: sic &
hec duo uolumina legat ad edificatio
nē plebis. n̄ ad auctoritatē ecclesiasticoz
dogmatū confirmandā. Si cui sane. lxx. septuaginta
interp̄tum magis editio placet: habeat
eam a nobis olim emendatā. Neq; enī
sic noua cudimus: ut uetera destruamus. Et
tam ei diligentissime legerit: sciat magis
nr̄a intelligi que n̄ in tercio uas trans
fusa coacuerunt: ⁊ statum de plo purissi
me cōmendata teste suo sapore seruaue
runt. Explicit plog⁹. Incipit plog⁹ sci ieron̄i:
in libro pro
uerbiorum salo
monis.

Tribus nomini
bus uocatum
fuisse salomonē scripturę
manifestissime docent: pa
cificū. id est salomonē. et
iudida hoc ē dilectū dn̄i: et nunc q̄d dici
tur celeth. id est ecclesiasten. Ecclesiastes autē
greco sermone appellatus. qui cetū id est
ecclesiam congreget. quē nos nuncupare
possumus concionatorē quod loquatur ad
pplm: & sermo ei⁹ n̄ specialit ad unū. ⁊
ad unūsos generalit dirigat. Porro pa
cificus et dilectus dn̄i ab eo q̄d in regno
ei⁹ pax fuerit. & cū dns dilexerit: appellat⁹
ē. Iam & psalm⁹ quadragesim⁹ quart⁹ &
septuagesim⁹ prim⁹: dilecti & pacifici tru
lo p̄notant. Qui tamen et si ad ppheti
am xp̄i ecclie p̄mentes felicitatē & ui
res salomonis excedunt: tū Itaq; uxta & secdm̄ hystoriā sup salomonē
numerū uocabuloz tria uolumina edi conscripti sunt.

dit. Pŭbia ecclíasten. cantícŭ cantícoꝝ. In pŭbis paruulŭ docens. quasi de officiis p sententias eruditens. vnde & ad filiŭ sermo crebro repetat. In ecclíasten ŭ manere uirŭ ætatis instituens. tæquaqm ī mundi reb⁹ putat ēe ꝑpetuŭ. ſ. caduca & breuia uanissa quę cernim⁹. ad æternŭ iã consŭmatŭ uirŭ & calcato sæclo ꝑparatŭ in cantico cantícoꝝ sponsę iungit amplexib⁹. Nisi enim ꝑius rei querim⁹ uana & pompis sæcli renunciantes. expeditos nos ad aduentŭ parauerim⁹. ñ possŭm⁹ cantare cantícŭ cantícoꝝ. Sed & hoc diligentius attendendum ē. ꝑ tres libros auctore⁹ duíos ēe titulatos. In pŭbis enĩ notantur pŭbia salomonis filii dauid regis ísrahel. In ecclíasten ŭ ŭba ecclíastes filii dauid regis ísrł. Supfluŭ quippe ē hic ísrł. qđ male in grecis & in latinis codicib⁹ inuenit. In cantico autẽ cantícoꝝ. nec filii⁹ dauid. nec rex ísrł. siue iberlin ꝑscribĩ. ſ. tantŭ cantícŭ cantícoꝝ salomonis. Sic enim pŭbia. & rudis institutio ad duodecĩ trib⁹. & ad cultŭ ꝑtinet ísrł. et quoñ contemptŭ mundi ñ nisi metropolitis conuenit hoc ē habitatoribus iherlo. ita cantícŭ cantícoꝝ ad eos ꝑpe facit. qui tantŭ supna desiderant. Ad incipientes & ꝑficientes. et patria dignitas & regnŭ ꝑpriŭ merito uendicat auctoritas. Ad ꝑfectos ŭ ubi ñ timore eruditŭ discipls ſ. amore ꝑpriŭ nom⁹ sufficiat. & equalis magister ē. et nescit ēe se regere. Explicit

q oĩa referimur ad xpm.

Tres plogus. Item prologus.

libros salomonis id ē pŭbia ecclíasten. & cantícŭ cantícoꝝ. uetęri septuaginta int̃pretŭ auctoritate reddidi. ul ante positas lineas supflua quęq; designans. ul stellis titulo ꝓnotatis ea quę minus habebant⁹ inferens. quo plen⁹ paula et eustochiũ cognoscatis. quid in libris sĩm⁹ sit. quid redundet. Necñ etiam illa quę imperiti translatores male in linguã nrãm de greco sermone uertentes obliterans & antiquans. curiosissima ueritate corrigi. et ubi ꝑpostero ordine atq; pŭso. sententiarŭ fuerat lumen ereptŭ. suis locis restituens. ſcz intelligi qđ latebat. Porro in eo libro qui a plerisq; sapientia salomonis inscribit⁹. & in ecclíastico quę esse ibu filii sýrach nullus ignorat. calamo temperauí. tantumm⁹ canonicas scripturas uobis emendare desiderans. & studuí meum certis magis quã dubiis cõmendare. Ideo greco et hebreo ꝑfunctula utraq; in libro ꝓmissa ē. quia ñ nulla de greco ob illuminationẽ sens⁹. et legentis ædificationẽ uel in serta hebraice translationi⁹ extrinsecus uncta sunt. Et idcirco qui legis semp pergrãtu memento. Explicit plogus. Incipiunt capla eiusdem libri.

I De parabolis salomonis.
II Affectu patris alloquit filiuo blandiciis peccatoꝝ ñ acqiescẽ.
III Non ambulandŭo cum impiis.
IIII Sapientia idest xpc loquit foris idest ī luce palã ut relicta ĩfantia malicia paruuli sim⁹.
V Sapientia hortat conũtu ad dñm & ꝓfert spm.
VI Sapientia comminat contemptorib⁹ suis. ſ. prudentiã.
VII Sapientia hortat suscipe sermones suos. ſcpũ &
VIII Sapientia docet ñ obliuiscẽdũ ēe legẽ suã. ꝑcepta.
VIIII Habenda ēe fiducia in dñm. et ñ hesitandũ in oratione nec confidẽ prudentię ꝑpriæ.
X Sapientia hortat ne eloqa dñi negligant.
XI Sapientia docet non esse hominem maluolũ imitandum. nec uiã eius.

.xiii Sapientia hortat disciplinã patris amplecti.
.xiiii Sapientia monet fugere uersa sua.
.xiiii Sapientia loquit auscultando sermones suos. et seruari cor a prauis cogitationib.
.xv Sapientia monet inclinari aurẽ prudentie. et longari ab a muliere meretrice papue fornicaria.
.xvi Sapientia monet sponsores amicorum non esse negligentes.
.xvii Sapientia pandit que odit dns. & qd detestet.
.xviii Sapientia affectu patris loquitur precepta recondere. et mandata seruare.
.xix Sapientia hortatur custodiendu a muliere extranea. hoc est a muliere proxima.
.xx Blandit pectas sapiẽtie ne acquiescamus prave doctrine.
.xxi Sapientia hortatur disciplinã magis diligendam. et non aurũ uel pecuniam.
.xxii Sapientia loquitur. id est xpc dicens p se omia facta et semp se cum patre fuisse.
.xxiii Sapientia id est xpc edificauit sibi domũ.
.xxiiii Sapientia loquit p quẽ facta sunt omia & regunt. p ipsam adduntur anni uite.
.xxv De parabolis salomonis.
.xxvi Pond dolosũ & fraudulentũ abhominatio est apd deum.
.xxvii De iustis qui ppria diuidendo diuores fiunt. et aliena rapientib: qd in egestate sint.
.xxviii Propter peccata labiorum ruina proximat malo.
.xxviiii Qui custodit os suũ. custodit animã suã.
.xxx Sapiens mulier edificat domũ suam. stulta uero struendam destruit.
.xxxi Est uia que uidetur homini iusta. nouissima aut eius ducunt ad mortem.
.xxxii Iustitia liberat gentẽ. miseros facit pplos peccatũ.
.xxxiii Melius est uocari ad olera cum karitate. qua ad uitulum saginatum cum odio.
.xxxiiii Abhominatio dñi cogitationes male.
.xxxv Homo pus suscitat lites & uhemens separat principes.

.xxxvi Omni tempore diligit qui amicus est. & frater in angustiis comparatur.
.xxxvii Impius cũ in profundũ uenit peccatorũ. contemnit.
.xxxviii Qui inuenit mulierẽ bonã. inuenit bonũ thesaurum. et hauriet iocunditatẽ a dño.
.xxxix De fenebratoribus misericordie. fenerat domino qui miseretur pauperi.
.xl. Quod nullo modo castũ se habere cor.
.xli Abhominatio est apd dñm pond & pond.
.xlii Misericordiam magis placet dño qm uictimas.
.xliii De superbis et superbis.
.xliiii De fugiendo homine iracundo.
.xlv Gaudere patre sup filio corde prudenti.
.xlvi De ereuntibus est qui ducunt ad mortẽ.
.xlvii De iusto cadente septies & surgente.
.xlviii De agro hominis pigri stulto & uinea stulti.
.xlix Raro inferendũ pedẽ ad amicos.
.l Respondendũ stulto iuxta stultitiã suã. ne sibi sapiens esse uideatur.
.li Ex labiis suis uerbigerũ iniquus.
.lii Melior est manifesta correptio quam amor absconditus.
.liii Aperto prauo in sacramentis.
.liiii De deceptore uirtutum.
.lv De stulto uocio spm pferente.
.lvi De iustis & impiis inuicem se abhominantibus.
.lvii Omnis sermo domini ignitus.
.lviii De uia difficili. aquile. nauis. colubri. et reliquorum.
.lix Sacramentum de muliere fori.
.lx Retributio de fructibus manuum. et laus ex operibus.

Explicunt capitula

Incipit liber proverbiorum quem hebrei masloth appellant.

PARABOLE

Salomonis filii dauid regis ysrl' ad sciendam sapientiã. et disciplinã: ad intelligẽda uba prudentie. & suscipiendam eruditionẽ doctrine: iustitiã et iudicii. et equitatẽ: ut dẽt parulis astutia. adolescẽtia scientia. et intellectus. Audiens sapiens sapiẽtior erit: et intelligens gubernacula possidebit: Animaduertet parabolam et interpretationẽ: uerba sapientiũ et enigmata eor. Timor dñi principiũ sapientie. Sapientiã atq; doctrinã stulti despiciunt. Audi fili mi disciplinã patris tui: et ne dimittas legẽ matris tue: ut addat gĩa capiti tuo. et torques collo tuo.

Fili mi si te lactauerint peccatores: ne acquiescas eis. Si dixerint uenu nobiscum insidiemur sanguini. abscondamus tendiculas contra insontẽ frustra. deglutiamus eum sicut infernus uiuentẽ. & integrũ quasi descendentẽ in lacũ: omnẽ pretiosam substantiã reperiemus implebimus domos nras spoliis. sortẽ mitte nobiscum.

marsupiũ unũ sit omniũ nrm.

Fili mi ne ambules cũ eis: Prohibe pedem tuũ a semitis eor. Pedes enim eor ad malum currunt: et festinant ut effundant sanguinẽ. frustra autem iacat rete ante oculos pennatorum. Ipsi quoq; contra sanguinẽ suum insidiantur: et moliuntur fraudes contra animas suas. Sic semite omnis auari: animas possidentiũ rapiunt.

Sapientia foris predicat. in plateis dat uocẽ suã: In capite turbarũ clamitat: in foribus portarũ urbis. profert uerba sua dicens. Usq; quo paruuli diligitis infantiã. et stulti ea que sibi sunt nociua cupient: et imprudentes odibunt scientiam: Conuertimini ad correptionẽ meã: Ecce proferam uobis spm meum. et ostendam uba mea: Quia uocaui & renuistis. extendi manũ meã. et nemo fuit qui aspiceret: Despexistis omne consiliũ meum. et increpationes meas neglexistis:

Ego quoq; in interitu uro ridebo. et subsannabo cum uobis qd timebatis aduenerit: cũ irruerit repentina calamitas. et interitus quasi tempestas ingruerit: quando uenerit sup uos tribulatio. & angustia. Tunc inuocabunt me & non exaudiam: mane consurgent et non inuenient me: eo qd odio sam habuerint disciplinã. et timorẽ dñi non susceperint. nec acquieuerint consilio meo. & detrahserint uniuerse correptioni mee. Comedent igit fructus uie sue: suisq; consiliis saturabuntur. Auersio parulorum interficiet eos: et prosperitas stultorum perdet illos. Qui autem me audierit absq; terrore requiescet: & habundantia perfruetur. malorũ timore sublato.

Fili mi si susceperis .II. tu. sermones meos. et mandata mea abscondideris penes te ut audiat sapientiã auris

tua? inclina cor tuū ad agnoscendā pru
dentiā. Si enim sapientiā inuocaueris. &
inclinaueris cor tuū prudentiæ? si quesi
eris eam quasi pecuniā. et sicut thesau
ros effoderis illam? tunc intelliges ti
morē dñi. et scientiā dei inuenies. Quia
dñs dat sapientiā? et ex ore eius scien
tia & prudentia. Custodiet rectoꝝ sa
lutē. & pteget gradientes simpliciter?
seruans semitas iusticiæ. et uias sanctoꝝ
custodiens. Tunc intelliges iusticiā et
iudiciū & equitatē? et omnē semitā bo
nā. Si intrauerit sapientia cor tuū. et
scientia animæ tuæ placuerit? consiliū
custodiet te. et prudentia seruabit te? ut
eruaris de uia mala. et ab homine qui
puersa loquit̄. qui relinquunt iter rectū.
et ambulant p uias tenebrosas. qui le
tant̄ cum male fecerint. et exultant in
rebꝫ pessimis. quoꝝ uiæ pueꝛſæ & in ſa
mes gressus eoꝝ? ut eruaris a muliere
aliena. et ab extranea que mollit ser
mones suos. et relinquit ducē pubertatis suæ. & pacta dei sui oblita est? Inclinata ē enim ad mortē domꝰ eius. & ad
inferos semitæ ipsius. Omnes qui ingredi
untur ad eā nō reuertent̄. nec apprehendent
semitas uitæ? ut ambules in uia bona. et
calles iustoꝝ custodias. Qui enim recti
sunt habitabunt in terra? et simplices
permanebūt in ea. Impii aũ de terra per
dentur? et qui inique agunt auferent̄ ex

Fili mi ne obliuiscaris iii. Tea.
legis meæ? et pcepta mea custodiat
cor tuū; longitudinē enim dierū & an
nos uitæ. et pacē apponent tibi. Misericordia
et ueritas? nō te deserant. Circūda eas
gutturi tuo. & describe in tabulis cor
dis tui? et inuenies grām et disciplinā
bonā coram deo & hominibus.

Habe fiduciā in dño ex toto corde tuo?
et ne innitaris prudentiæ tuæ. In om
nibꝫ uiis tuis cogita illū? et ipse dirige
gressus tuos. Ne sis sapiens apud temet
ipsū? time dñm & recede a malo. Sanitas
quippe erit umbilico tuo? et irrigatio os
suū tuoꝝ. Honora dñm de tua substan
tia. et de pmciis omnū frugū tuarū?
& implebunt̄ horrea tua saturitate. et
uino torcularia redundabunt.

Disciplinā dñi fili mi ne abiicias? nec
deficias cū ab eo corripieris. Quem
enim diligit dñs corripit? & quasi pat̄
in filio cōplacet sibi. Beatus homo q̄
inuenit sapientiā? & qui affluit pruden
tia. Melior ē acquisitio eius negotiatione
argenti et auri? primi & purissimi fructꝰ
eius. Pretiosior ē cunctis opibꝫ? & omnia
que desiderant̄ huic nō ualent cōparari.
Longitudo dierū in dextera eius? in sinistra
illius diuitiæ et gla. Viæ eius uiæ pulchræ? &
omnis semitæ illius pacifice. Lignū uitæ ē
his qui apprehenderint eā? & qui tenue
rit eam beatꝰ. Dñs sapientia fundauit
terrā? et stabiliuit celos prudentia. Sa
pientia illius eruperūt abyssi? & nubes ro
re concrescunt.

Fili mi ne effluant hec ab oculis tuis.
Custodi legē atq; consiliū? & erit uita
animæ tuæ? et gratia faucibꝫ tuis. Tē ambu
labis fiducialiter in uia tua? & pes tuus
nō impinget. Si dormieris nō timebis? quie
sces. et suauis erit somn⁹ tuus. Ne pauei
as repentino terrore? irruentes tibi poten
tias impioꝝ. Dñs enim erit in latere
tuo? et custodiet pedē tuū ne capiaris.
Noli prohibere bene facere eū qui potest?
si uales et ipse bene face. Ne dicas amu

fili mi.

Hic incipiendū ē
i Refectio qñ hylbo. fr
phapio-ureal kl augꝰ
anniuſ. Sm aiñ
a prologo lib' paboleꝝ
ſcdm ordē.

co tuo. uade et reuertere. et cras dabo tibi
statum possis dare. Ne moliaris amico tuo
malū: cū ille in te habeat fiduciā. Ne
contendas adūsus hominē frustra: cū ip
se tibi nichil mali fecerit. Ne emuleris homi
nē iniustū. nec imiteris uias eius: quia ab
hominatio dñi ē omīs illusor: et cū sim
plicib⁹ sermocinatio eius. Egestas a dño i
domo impi: habitacula aut iustor benedicent. Illusores ipse deludet: et man
suetis dabit grām. Etiam sapientes pos
sidebūt: stultor exaltatio ignominia.

Audite filii disciplinā patris: et
et attendite ut sciatis prudentiam.
Donū bonū tribuā uobis: legē meam
nō derelinquatis. Nam et ego filius fui
patris mei tenellus. et unigenit coram ma
tre mea: et docebat me atq; dicebat.
Suscipiat uba mea cor tuū: custodi pre
cepta mea et uiues. Posside sapientiā: pos
side prudentiā: ne obliuiscaris neq; decli
nes a ubis oris mei. Ne dimittas eā et cus
todiet te: dilige eā et seruabit te. Principi
um sapientie: posside sapientiā: et in omī
possessione tua acquire prudentiā. Arripe
illam: et exaltabit te. Glorificaberis ab ea:
cū eam fueris amplexat. Dabit capiti tuo
augmenta grātiarum: et corona inclita pre
teget te.

Audi fili mi et suscipe
uba mea: ut multiplicent tibi anni uitē tue.
Viam sapientie monstrabo tibi: ducā te
p semitas equitatis. Quas cū ingressus
fueris nō arctabunt gressus tui: et curren
nō habebis offendiculū. Tene disciplinā ne
dimittas eā: custodi illā quia ipsa ē uita
tua. Ne delecteris semitis impior: nec
tibi placeat malor uia. Fuge ab ea ne tran
eas p illā: declina et desere eā. Non e
nim dormiunt nisi male fecerint: et
rapit somn ab eis. nisi supplantauerint
Comedunt panē impietatis: et uinū ini
quitatis bibunt. Justor semita quasi
lux splendens procedit et crescit usq; ad
perfectam diē. Uia impior tenebrosa: nes
cunt ubi corruunt.

Fili mi ausculta sermones meos: et ad
eloquia mea inclina aurē tuā. Ne re
cedant ab oculis tuis: custodi ea in me
dio cordis tui. Uita enim sunt inuenien
tib⁹ ea: et unusq̄sq; carni sanitas. Omni cus
todia serua cor tuū: quia ex ipso uita
procedit. Remoue a te os prauū: et detra
hentia labia sint procul a te. Oculi tui
recta uideant: et palpebre tue precedant
gressus tuos. Dirige semitā pedib⁹ tuis:
et omīs uie tue stabilient. Ne declines ad
dextrā neq; ad sinistrā: auerte pedē tuū
a malo. Vias enī que a dextris sunt no
uit dñs: prauę sunt que a sinistris sūt.
Ipse aut rectos faciet cursus tuos: inue
ra aut tua in pace producet.

Fili mi attende sapientiā meā. et pru
dentie mee inclina aurē tuā: ut custo
dias cogitationes. et disciplinā labia tua
conseruent. Fauus enī stillans labia
meretricis. et nitidior oleo gutt ei: nouissi
ma aut illi amara quasi absinthium: et acu
ta quasi gladi biceps. Pedes ei descendunt
in mortē: et ad inferos gressus illius pene
trant. Et semitā uite nō ambulant: uagi
sunt gressus ei. et inuestigabiles. Nunc ergo
fili audi me: et ne recedas a ubis oris
mei. Longe fac ab ea uiā tuā: et ne
appropinques foribus domus ei. Ne des alie
nis honorē tuū. et annos tuos crudeli: ne forte impleant extranei uiribus
tuis. et labores tui sint in domo alie
na: et gemas in nouissimis quando cō

sumpseris carnes et corp̃ tuū? & dicas.
Cur detestat̃ sum disciplinā. et mere
pationib⁹ n̄ acquieuit cor meū? nec au
diui uocē docentiū me, et magistris
n̄ inclinaui aurē meā? Pene fui in
oī malo? in medio eccl̃ie & sy̓nago
ge. Bibe aq̃m de cisterna tua? et fluen
ta putei tui. Diffundant̃ fontes tui fo
ras? et in plateis aquas tuas diuide.
Habeto eas solus? nec sint alieni par
ticipes tui. Sit uena tua benedicta?
et letare cū muliere adolescentie tue.
Cerua karissima et gratissim⁹ hinnu
lus? ubera ei⁹ inebrient te oī tēpore?
& in amore illi⁹ delectare iugit̃. Quare
mi fili seduceris ab aliena? et foueris
in sinu alteri⁹? Respicit dñs uias ho
minis? & oēs gressus illi⁹ considerat.
Iniquitates sue capiunt impiū? & fu
nib⁹ peccator̃ suor̃ constringit̃. Ipse
morie⁹ quia n̄ habuit disciplinā? et
multitudine stultitie sue decipiet̃.

Fili mi si spoponderis p amico tuo? V.
defixisti apd̃ extraneū manū tuam;
illaqueat̃ es ubis oris tui? & capt̃ ꝓpriis
sermonib⁹ tuis. Fac ig̃ qd̃ dico fili mi.
et temetipsū libera? quia incidisti in
manū proximi tui. Discurre festina? sus
cita amicū tuū. Ne dederis somnū ocu
lis tuis? nec dormitent palpebre tue.
Cruere quasi damula de manu ? &
quasi auis de insidiis aucupis. Vade ad
formicā o piger et considera uias eius. et
discе sapientiā. Que cū n̄ habeat du
cē nec p̃ceptorē. nec p̃incipē. parat estate
cibū sibi. et congregat in messe qd̃ co
medat. Vsq; quo piger dormis? quando
consurges a somno tuo? Paululū dor
mies? paululū dormitabis? paululū
conseres manū ut dormias? et ueniet tibi
qsi uiator egestas. & pauperies quasi
uir armat̃. Si uō impiger fueris. ueniet̃
ut fons messis tua? et egestas longe fu
giet a te. Homo apostata uir inutilis.
graditur ore pūso: annuit oculis. terit pe
de. digito loquit̃? prauo corde machi
nat̃ malū? et in oī tempore iurgia se
minat. Huic extemplo ueniet pditio
sua? et subito conteret̃? nec habebit ul
tra medicinam.

Sex sunt que odit dñs? septimo
detestat̃ anima ei⁹. Oculos sublimes. lin
guā mendacē. manū effundentes innocē
tum sanguinē? cor machinans cogitatio
nes pessimas? pedes ueloces ad currendū
in malū? proferentē mendacia testem
fallacē? et eū qui seminat inter fres
Conserua fili mi ꝓ discordias.
ꝓcepta patris tui? & ne dimittas le
gem matris tue. Liga ea in corde tuo
iugit̃? et circūda ea gutturi tuo. Cum
ambulaueris gradiant̃ tecū? cū dor
mieris custodiant te. et euigilans lo
quere cū eis? quia mandatū lucerna ē.
et lex lux. & uia uite increpatio disci
plinē. Ut custodiant te a muliere ꝓ ne
mala? et a blanda lingua extranee. Ne
concupiscat pulchritudinē ei⁹ cor tuū? ne
capiaris nutib⁹ illi⁹. Preciū enim scorti
uix unius est panis? Mulier aut̃ uiri pre
ciosam animā capit. Numqd̃ abscondē
potest homo ignē in sinu suo ut uestimenta illi⁹ n̄ ardeant? aut ambulare su
p prunas. ut n̄ cōburant̃ plante eius?
Sic qui ingredit̃ ad mulierē proximi sui?
n̄ erit mund⁹ cū tetigerit eā. Non gran
dis ē culpa cum quis furat̃ fuerit: fu
rat̃ enim ut esurientē impleat animā?

Et habebit se.

dephensus quoq; reddet septuplū. et
omnē substantiā dom suę tradet. Q
autē adulter est ꝓpter cordis inopiā. pdet
animā suā. Turpitudinē & ignominiam congregat sibi. et opprobriū illi non
delebit. quia zelus & furor uiri n parcet in die uindictę. nec acquiescet cuiquā ꝓcibus. nec suscipiet ꝓ redemptione dona plurima.

vij.

Fili mi custodi sermones meos. & ꝓcepta mea reconde t. fili mi honora dñm & ualebis. ꝓter eū ñ ne timueris alienū. Serua mandata mea & uiues. et legem meam quasi pupillam oculi tui. Liga eā in digitis tuis. scribe illam in tabulis cordis tui. Dic sapientię soror mea es. et prudentiā uocā amicā tuā. ut custodiat te a muliere extranea. et ab aliena quę ūba sua dulcia facit. De fenestra enim dom mee ꝑ cancellos. ꝓspexi. & uidi parulos. consideraui uecordē iuuenē. qui transit ꝑ plateā iuxta angulū. et ꝓpe uiā domus illius gradiē. in obscuro aduespascente die. in noctis tenebris & caligine. Ecce mulier occurrit illi ornatu meretricio ꝑparata ad capiendas animas. garrula et uaga quietis impatiens. nec ualens in domo consistere pedibus suis. Nunc foris. nūc in plateis. nunc iuxta angulos insidians. apprehensumq; deosculatur iuuenē. et procaci uultu blandit dicens. Victimas ꝓ salute debui. hodie reddidi uota mea. Idcirco egressa sum in occursū tuū. desideras te uidere. et repperi. Intexui funibus lectū meū. stratū tapetibus pictis ex egypto. aspersi cubile meū myrra & aloe. & cynnamomo. Veni inebriemur uberibus. & fruamur cupitis amplexibus. donec illuscescat dies. Non ē enim uir in domo sua. abiit uia longissima. Saculū pecunie secū tulit. in die plene lune reuertetur domū suā. Irretiuit eū multis sermonibus. & blandiciis labioꝝ ꝑtraxit illū. Statim eā sequit quasi bos ductus ad uictimā. et quasi agn lasciuiens. & ignorans. & nescit q̄d ad uincula stultus trahat. donec transfigat sagitta iecur ei. Velut si auis festinet ad laqueū. et nescit quia de periculo animę illius agit. Nunc g fili audi me. & attende ūbis oris mei. Ne abstrahat in uiis illius mens tua. neq; decipiaris semitis eius. Multos enim uulneratos deiecit. et fortissimi quiq; interfecti sunt ab ea. Uie inferi domus eius penetrantes in interiora mortis.

viij.

Numq̄d n sapientia clamitat. et prudentia dat uocē suā. In summis excelsis q; ꝺcabo sup uiam in medijs semitis stans. iuxta portas ciuitatis in ipsis fori ꝺcibus loquit dicens. O uiri ad uos clamito. & uox mea ad filios hominū. Intelligite paruuli astutiā. & insipientes animaduertite. Audite q̄m de rebus magnis locutura sum. et apti sunt labia mea ut recta ꝑducent. Veritatē meditabit guttur meum. et labia mea detestabunt impiū. Iusti sunt oēs sermones mei. n est in eis prauū quid neq; ꝑuersum. Recti intelligentibus. & equi inuenientibus

Accipite disciplinā meā et n pecuniā. et doctrinā magis quam aurū eligite. Melior ē enim sapientia cunctis opib; pciosissimis. et omne desiderabile ei n potest cōparari. Ego sapientia habito in consilio. & eruditis intersum cogitationib. Timor dñi odit malū. Arrogantiā & superbiā. et

uiā prauā ⁊ et os bilingue detestor.
Oēi est consiliū et equitas ⁊ mea ꝑ prudentia. mea ē fortitudo. ꝑ me reges regnant ⁊ et legū conditores iusta decernunt. ꝑ me ꝓncipes imperant ⁊ & potentes decernunt iusticiā. Ego diligentes me diligo ⁊ et qui mane uigilant ad me. inuenient me. Mecū sunt diuitie et glā ⁊ opes superne & iustitia. Oe lior ē fructus meus ⁊ auro & lapide ꝑ cioso ⁊ et genimina mea argento electo. In uiis iusticie ambulo. in medio semitarū iudicii ⁊ ut ditē diligentes me. et thesauros eoꝝ repleam.

Dns possedit me initio uiaꝝ ⁊ ante quā quicq̄m faceret a ꝓncipio. Ab eterno ordinata sū. et ex antiquis ⁊ ante q̄m terra fieret. Nondum erant abyssi ⁊ & ego iam concepta erā. Nec dū fontes aquaꝝ eruperant. necdū montes graui mole constituerant ⁊ ante colles ego parturiebar. Adhuc terrā nō fecerat ⁊ et flumina. et cardines orbis terre. Quando ꝑparabat celos aderam ⁊ q̄ndo certa lege & gyro uallabat abyssos. Quando etherea firmabat sursū ⁊ et librabat fontes aquaꝝ. Quando circūdabat mari terminum suū. et legē ponebat aquis ne transirent fines suos ⁊ Quando appendebat fundamenta terre. cū eo eram cuncta cōponens ⁊ et delectabar ꝑ singulos dies. ludens coram eo omni tempore ⁊ ludens in orbe terrarū ⁊ & deliciē meē cū filiis hominū. Nūc ergo fili audite me. Beati qui custodiunt uias meas. Audite disciplinā ⁊ & estote sapientes ⁊ et nolite abicere eā. Beatus homo qui audit me ⁊ qui uigilat ad fores meas quotidie ⁊ et obseruat ad postes ostii mei. Qui me inuenerit inueniet uitā ⁊ et hauriet salutē a dño. Qui autē in me peccauerit ledet animā suā. Omnes qui me oderūt diligunt mortem. IX

Sapientia edificauit sibi ꝑ tē. domū ⁊ excidit columpnas septē. Immolauit uictimas suas ⁊ miscuit uinū ⁊ et ꝓposuit mensā suā. Misit ancillas suas ⁊ ut uocarent ad arcē ⁊ & ad menia ciuitatis. Si quis ē paruul ⁊ ueniat ad me. & insipientib⁹ locuta ē. Venite comedite panē meū ⁊ et bibite uinū q̄d miscui uob⁹. Relinquite infantiā et uiuite ⁊ & ambulate ꝑ uias prudētie. Qui erudit derisorē ipse sibi iniuriā facit ⁊ et qui arguit impiū. generat macula sibi. Noli arguere derisorē ⁊ ne oderit te. Argue sapientem ⁊ et diliget te. Da sapienti occasionē ⁊ et addet ei sapientia. Doce iustū ⁊ et festinabit accipe.

Principiū sapientie timor dñi ⁊ et scientia scōꝝ prudentia. ꝑ me enī multiplicabunt dies tui ⁊ & addent tibi anni uite ~~tue~~. Si sapiens fueris. tibi metipsi eris. Si aut illusor. solus portabis malū. Mulier stulta & clamosa. plena q̄ illecebris. et nichil omnino sciens. sedit in foribus domus sue sup sellā in excelso urbis loco ⁊ ut uocet transeuntes uiā. & ꝑgentes itinere suo. Quis ē paruulus ⁊ declinet ad me. & uecordi locuta ē. Aque furtiue dulciores sunt ⁊ et panis absconditus suauior. Et ignorauit quod gygantes ibi sint ⁊ & in ꝓfundis inferni conuiue eius. Qui applicat illi descendet ad inferos ⁊ nam q̄ abscesserit ab ea saluabitur. X

Filius sapiens letificat patrē ⁊ filius ū stulte mestitia ē matris sue. Non ꝓderunt thesauri impietatis ⁊ iustitia ū liberabit a morte. Non affliget dns fa

Qui nutrit mendacijs hic pascit uentos: idem autē ipse sequit aues uolantes.

me aiam̃ iusti? et insidias impior̄ sub uertet. Egestatē opata est man⁹ remissa? man⁹ aut̄ fortiū diuitias parat. Qui cō gregat in messe fili⁹ sapiens ē? qui aut̄ sternit estate. fili⁹ confusionis. Benedict̄ dn̄i sup̄ caput iusti? os aut̄ impior̄ o pit iniquitas. Memoria iusti cū lau dib⁹? et nom̄ impior̄ putrescet. Sapiens corde. p̄cepta suscipiet stult⁹ cecid̄ labijs. Q̄ui ambulat simplicit̄. ambulat confi denter? qui aut̄ depr̄auat uias suas. ma nifest⁹ erit. Qui annuit oculo? dabit do lorem. Stultus labijs uerberabit̄ et qui palam arguit pacificat. Vena uite os iusti: et os impiorum operit iniquitatem.

Odia suscitat rixas? et uniuersa delicta operit karitas. In labijs sapientis inue nietur sapientia? et uirga in dorso. eius qui indiget corde. Sapientes abscondūt scientiā? os aut̄ stulti confusioni proxi mū est. Substantia diuitis urbs fortitu dinis ei⁹? pauor paupum egestas eor̄. Op⁹ iusti ad uitā? fruct⁹ aut̄ impii ad pecca tū. Via uite custodiens disciplinā? q̄ aut̄ increpationes relinquit errat. Ab scondunt odia labia mendacia? Q̄ui p̄ fert contumelias insipiens ē. In multi loquio peccatū n̄ deerit? qui aut̄ mo derat̄ labia sua. prudentissim⁹ est. Ar gentū electū lingua iusti? cor aut̄ im pior̄ p̄ nichilo. Labia iusti eruditur plurimos? qui aut̄ indocti sunt in cor dis egestate morient̄. Benedictio dn̄i di uites facit? nec sociabit̄ eis afflictio. Quasi p̄ risū stult⁹ opat̄ scelus? sapien tia aut̄ est uiro prudenti. Quod timet impi⁹ ueniet sup̄ eū? desiderū suū ius tis dabit̄. Quasi tempestas transiens n erit impi⁹? iust⁹ aut̄ quasi fundamentū sempiternū. Sicut acetū dentib⁹ et fumus oculis? sic piger his qui misit eū. Ti mor dn̄i apponet dies? et anni impior̄ breuiabunt̄. Expectatio iustor̄ letitia? spes aut̄ impior̄ p̄ibit. Fortitudo sim plicis uia dn̄i? et pauor his qui operant̄ malū. Iust⁹ in eternū n̄ cōmouebit̄? im pii aut̄ n̄ habitabūt sup̄ terrā. Os iusti parturiet sapientiā? lingua prauorū p̄ibit. Labia iusti considerant placita? et os impiorū p̄uersa. xi.

Statera dolosa abhominatio ē apd̄ dn̄m? et pond⁹ equū uoluntas ei⁹. Vbi fuerit superbia ibi erit et cōtu melia. Vbi aut̄ humilitas ibi et sapien tia. Simplicitas iustor̄ diriget eos? et sub plantatio p̄uaricor̄ uastabit illos. Non p⁹ derunt diuitie in die ultionis? iustitia aut̄ liberabit a morte. Iustitia simplicis diriget uiā ei⁹? et in impietate sua corruet impi⁹. Iustitia rector̄ liberabit eos? et i nsidijs suis capient̄ iniqui. Omnis ho mine impio. nulla erit ultra spes? et expectatio sollicitor̄ p̄ibit. Iustus de angustia liberat̄ ē? et tradet̄ impi⁹ p̄ eo. Simulator ore decipit amicū suū? iusti aut̄ liberabunt̄ scientia. In bonis iustor̄ exultabit ciuitas? et in p̄ditione impior̄ erit laudatio. Benedictione iustor̄ exal tabit̄ ciuitas? et ore impior̄ subuertet̄. Qui despicit amicū suū indigens cor de ē? uir aut̄ prudens tacebit. Qui am bulat fraudulenter reuelat archana? Q̄ aut̄ fidelis ē. animi celat cōmissū. Vbi n ē gubernator. p̄plus corruet? Sal⁹ aut̄ ubi multa consilia. Affliget̄ malo q̄ fidē facit p̄ extraneo? qui aut̄ cauet la queos securus erit. Mulier gratiosa in ueniet gl̄am? et robusti habebūt diuitias. Bene facit anime sue uir misericors?

q̃ aũt crudelis est. et ꝓpinquos abiicit.
Impi facit op̃ instabile. seminanti
aũt iustitiã merces fidelis. Clementia
ꝓparat uitã. et sectando malos mortẽ.
Abhominabile dño cor prauũ. & uo
luntas ei in his qui simpliciter ambu
lant. Q̃ manu in manu. nõ erit innocens
malus. semen aũt iustoꝝ saluabit̃. Cir
culus aureus in naribus suis. mulier pul
chra et fatua. Desiderium iustoꝝ omne bo
nũ est. prestolatio impioꝝ furor.

Alii diuidunt. ꝓpria & diuites fiunt.
alii rapiunt non sua. & semp in
egestate sunt. Anima que benedicit
impinguabit̃. et qui inebriat. ipse q̃
inebriabit̃. Qui abscondit frumenta. ma
ledicet̃ in pplis. Benedictio aũt sup ca
put uendentiũ. Bene consurgit dilu
culo qui querit bona. Qui aũt inuesti
gator malor est. oppimet̃ ab eis. Qui
confidit in diuitiis suis corruet. iusti
aũt quasi uirens folium germinabit.
Qui conturbat domũ suã. possidebit
uentos. et qui stultus est seruiet sapien
ti. Fructus iusti lignum uite. et qui susci
pit animas. sapiens est. Si iustus in terra
recipit. quanto magis impius & peccator.
Qui diligit disciplinã. diligit sciẽciã. xij.
qui aũt odit increpationes. insipiens
est. Qui bonus est hauriet a dño gratiã. q̃
aũt confidit cogitationibus suis impie
agit. Non roborabit̃ homo ex impieta
te. et radix iustoꝝ nõ cõmouebit̃. Mu
lier diligens. corona est uiro suo. & pu
tredo in ossibus eius. que confusione est
dignas gerit. Cogitationes iustoꝝ iudi
cia. consilia impioꝝ fraudulenta. Ver
ba impioꝝ insidiant̃ sanguini. os
iustoꝝ liberabit eos. Verte impios &
nõ erunt. domus aũt iustoꝝ permanebit.
Doctrina sua nosci uult̃ qui aũt uanus
et egens est. patet contemptui. Melior est
pauper et sufficiens sibi. quã gloriosus et
indigens pane. Habet iust animas iu
mentoꝝ suoꝝ. uiscera aũt impioꝝ cru
delia. Qui operat̃ terrã suã saturabit̃ pa
nibus. qui aũt sectat̃ ocium. stultissimus est.

Qui suauis est inuitat̃ modestiã: insipiẽs mortiferã
gloriã. Desiderium impij monimentũ est pessimoꝝ.
radix autem iustorum proficiet.

Propter peccata labioꝝ ruina. ꝓxi
mus malo. effugiet aũt iust de
angustia. De fructu oris sui unusquis
que replebit̃ bonis. et ultra opa manuũ su
arũ retribuet̃ ei. Via stulti recta in oculis
ei. qui aũt sapiens est audit consilia.
Fatuus statim indicat iram suã. qui
aũt dissimulat iniuriã callidus est. Qui
q̃d nouit loquit̃ iudex iustitie est. qui aũt
mentit̃. testis est fraudulentus. Est qui pro
mittit & quasi gladio pungit̃ cogitatio
nes. Lingua aũt sapiẽtiũ sanitas est.
Labium ueritatis firmum erit in ꝑpetuum.
Qui aũt testis est repentinus. concinnat lin
guã mendacii. Dolus in corde cogitanti
um mala. Qui aũt iniuriam pacis consi
lia. sequit̃ eos gaudium. Non contristabit
iustum quicq̃d ei accident. impii aũt re
plebunt̃ malo. Abhominatio est dño la
bia mendacia. qui aũt fideliter agunt.
placent ei. Homo uersutus celat sciẽ
tiam. et cor insipiẽtium. puocat stultici
am. Manus fortium dominabit̃. que aũt re
missa est. tributis seruiet. Si error in corde
uiri humiliabit eũ. & sermone bono
letificabit̃. Qui negligit dampnum
ꝓpter amicũ. iust est. Ater aũt impios
decipiet eos. Non inueniet fraudulen
tus lucrum. et substantia hominis erit

auri ꝑcum. In semita iusticiæ uita ? xiij.
uer aut deuiũ ducat ad mortẽ. Fili sa
piens doctrina patris ? qui aut illusor
ẽ nõ audit cũ arguit. De fructu oris sui
homo saturabit bonis ? anima aut ꝓuari
cator iniqua.

Qui custodit os suũ. custodit animã
suã ? Qui aut inconsiderat est ad
loquendũ sentiet mala. Vult & nõ vult
piger ? anima aut opantiũ impinguabitur. Verbũ mendax iust detestabit ?
impi aut confundit. & confundet. Iusti
cia custodit innocentis uiã ? impietas
ũ peccatores supplantat. Est quasi
diues cũ nichil habeat ? & ẽ quasi pau
p cũ in multis diuitiis sit. Redemp
tio anime uiri diuitiæ suæ ? qui aut
paup ẽ. increpationẽ nõ sustinet. Lux
iustor lætificat ? lucna aut impior
extinguet. Int superbos semp iurgia
sunt ? qui aut agunt cuncta cũ consi
lio reguntr sapientia. Substantia fes
tinata minuetur ? que aut paulatim
colligit manu multiplicabit. Spes que
differt affligit animã ? lignũ uitæ de
siderium ueniens. Qui detrahit alicui
rei. ipse se in futurũ obligat ? q aut
timet ꝓceptũ. in pace uersabit.

Filio doloso nichil erit boni : seruo aut sapienti ꝓspe
rum accidet : dirigent ine eũ. Lex sapientis fons uite : ut
declinet a runa mortis. Doctrina bona dabit gra
tiam : in tenere contemptor uiarum. As —

tutus omia agit cũ consilio ? qui aut
fatuus ẽ aperit stulticiã. Nuncius impii
cadet in malũ ? legat fidelis sanitas.
Cgestas et ignominia ei qui deserit
disciplinã ? qui aut acquiescit argu
enti glorificabit. Desiderium si cõpleat.
delectat animã. Detestant stulti eos
qui fugiunt mala. Qui cũ sapienti
bus graditr sapiens erit ? amicus stultorum
efficietr similis. Peccatores ꝑsequi tur
malũ ? & iustis retribuent bona. Bon
relinquet heredes filios et nepotes ? et
custodit iusto substantia peccatoris.
Multa abi in noualibus patrũ ? & alius
congregant absq; iudicio. Qui parcit
uirge odit filiũ suũ ? qui aut diligit
illũ. instanter erudit. Iustus comedit et
replet animã suã ? uenter aut impior i
Sapiens mulier. xiij. Insaturabilis.
edificat domũ suã ? insipiens qq;
extructam destruet manibus suis.
Ambulans recto timore. & timens
dñm ? despicit ab eo qui in fami gradit
uia. In ore stulti uirga superbie ? labia
sapientiũ custodiunt eos. Vbi nõ sunt
boues. ꝑsepe uacuũ ẽ ? ubi aut plurime segetes. ibi manifesta fortitudo bo
uis. Testis fidelis nõ mentiet ? ꝓfert
mendaciũ dolosus testis. Querit deri
sor sapientiã & nõ inuenit ? doctrina
prudentiũ facilis. Vade contra uirũ
stultũ ? & nescat labia prudentiæ. Sa
pientia callidi ẽ intelligere uiã suã ?
& imprudentia stultorum errans. Stul
tus illudit peccatũ ? inter iustos mora
bit gra. Cor quod nouit amaritudinẽ
anime suæ ? in gaudio eius nõ miscebit
extraneus. Domus impiorum delebit tabernacula iustorum germinabunt.

Est uia que uidet homini iusta ?
nouissima aut eius deducunt ad
mortẽ. Risus dolore miscebit ? & extrema gaudii luctus occupat. Vias suas re
plebit stultus ? & super eum erit uir bon.
Innocens credit omni uerbo ? astutus
considerat gressus suos. Sapiens timet
et declinat a malo ? stultus transilit.

et confidit.
OPRATIENS opabit stulticiā: & ur uer
sipus odiosus ē. Possidebunt paruuli
stulticiā: et astuti expectabunt scientiā.
Iacebunt mali ante bonos: & impii an
te portas iustor. Etiam primo suo pau
p odiosus erit: amici ū diuitū multi.
Qui despicit proximū suū peccat: qui
aut miseret paupi. beatus erit. Qui ar
det in dño. misericordiam diligit. Errant
qui opant malū. Misericordia & ueritas p
parant bona. In omi tempore erit ha
bundantia. Vbi aut ubera sunt plura
ma. ibi frequent egestas. Corona sapi
entiū diuitie eor: fatuitas stultor ho
prudentia. Liberat animas testis fide
lis: & profert mendacia uersipellis. In ti
more dñi fiducia fortitudinis: & filiis
ei erit spes. Timor dñi fons uite: ut
declinet a ruina mortis. In multitu
dine ppli dignitas regis: & in pauci
tate plebis ignominia principis. Qui
patiens ē multa gubernat pruden
tia: qui aut impatiens ē. exaltat stul
ticiā suā. Vita carnū sanitas cordis:
putredo ossiū inuidia. Qui calump
niat egenū. exprobrat factori ei: Hono
rat aut eū qui miseret paupi. In ma
licia sua expellit impi: sperat aut iu
stus in morte sua. In corde prudentis
requiescit sapientia: & indoctos quosq;
Justicia eleuat Peccatū
gente: miseros facit pplos peccatū. Ac
ceptus ē regi minist intelligens: ira
autē eius inutilis sustinebit. Re
sponsio mollis frangit iā: sermo du
rus suscitat furore. Lingua sapienti
um ornat scientiā: os fatuor ebullit
stulticiā. In omi loco oculi dominū
contemplant bonos et malos. Lingua
placabilis lignū uite: quę aut immo
derata ē conteret spm. Stult irridet disci
plinā patris sui: qui aut custodit ire
pationes astutior fiet. Domus iusti plurima fortitudo:
& in fructib: impij conturbatio. In abundantia iustitia
uirt maxima est: cogitationes autem impiorum
eradicabuntur. Labia sapientium disseminabunt
scientiam: cor stultorum dissimile erit
Dieh
me impior abhominabiles dño. uota
iustor placabilia. Abhominatio ē dño
uia impi: qui sequit iustitiā diligit
ab eo. Doctrina mala deserenti uiam
uite: qui increpationes odit morietur. In
fernus & perditio coram dño: quanto ma
gis corda filior hominū. Non amat
pestilens eū qui se corripit: nec ad sapi
entes gradit. Cor gaudens exhylarat fa
ciem: in merore animi deicit spc. Cor
sapientis querit doctrinā: & os stultor
pascit imperitia. Omnis dies pauperis
malis: secura mens quasi iuge conuiui
um. Melius est parū cū timore dñi: quo
thesauri magni & insatiabiles.
Melius ē uocare ad olera cū caritate:
quam ad uitulū saginatū cū odio.
Vir iracundus prouocat rixas: qui pati
ens ē mitigat suscitatas. Iter impior
quasi sepis spinar: uia iustor absq;
offendiculo. Filius sapiens letificat
patrē: et stult homo despicit matrē
suā. Stultitia gaudiū stulto: & uir pru
dens dirigit gressus. Dissipant cogita
tiones ubi non est consiliū: Vbi aut plu
res sunt consiliarii. confirmant. Le
tatur homo in sententia oris sui: et
sermo oportun est optim. Semita
uite supiori eruditi: ut declinet de in
ferno nouissimo. Domū superbor de
molietur dñs: et firmos faciet terminos

uidue. Abbominatio dñi cogita
tiones malę. & purus sermo pulcher
rimus firmabit ab eo. Conturbat do
mũ suã qui sectat auaricã. qui aut
odit munera uiuet. ℣ misericordiam et fidem purgantur
peccata. ℣ timorem autẽ domini declinat omnis a malo.
Oens iusti meditabitur obedientiam. os impiorum
redundat malis. Longe est dominus ab impijs et
orationes iustorum exaudiet.
Lux oculorum leti
ficat animã. fama bona impin
guat ossa. Auris quę audit increpatio
nes uitę. in medio sapientiũ cõmora
bit. Qui abiicit disciplinã despicit ani
mã suã. qui aut acquiescit increpati
onib⁹ possessor ẽ cordis. Timor dñi dis
ciplina sapientię. et głam pcedit humi
litas. Hominis ẽ animũ preparare. &
dñi gubernare linguã. Oĩs uię homi
nũ patent oculis ei. spirituũ ponde
rator ẽ dñs. Reuela dño opa tua. & di
rigent cogitationes tuę. Vniuersa ppt
semetipsum operatus ẽ dñs. impiũ qq
ad diem malũ. Abbominatio dñi om
nis arrogans. etiam si manu ad ma
num fuerit. nõ erit innocens. Initia uie bene facere
iusta. accepte autem apud deum magis quã immolare
hostias. Misericordia et ueritate redimitur iniquitas.
et in timore domini declinatur a malo.
Cum placuerint domino uie hominis. inimicos
quoq;
ei conuertit ad pacẽ. Melius est parũ cũ
letitia. qm multi fruct cum iniqtate. Cor hominis disponit uiã suã. sed
dñi est dirigere gressus eius. Diuinatio
in labiis regis. in iudicio nõ errabit os
ei. Pond⁹ et statera iudicia dñi sunt.
& opa ei⁹ oĩs lapides sacculi. Abbomina
biles regi qui agunt impie. qm iusti
cia firmabit⁹ solium. Voluntas regũ la
bia iusta. qui recta loquit⁹ diliget⁹.
Indignatio regis nuncij mortis. et
uir sapiens placabit eã. In hylaritate
te uultus regis. uita et clemtia ei⁹ quasi
ymber serotin⁹. Posside sapientiã. quia
auro melior ẽ. et acquire prudentiã.
quia pciosior ẽ argento. Semita iustor⁹
declinat mala. custos animę suę ser
uat uiã suã. Contritionẽ pcedit sup
bia. & ante ruinã exaltat⁹ spũs. Melius ẽ
humiliari cũ mitib⁹. quã diuidere spo
lia cũ superbis. Eruditus in ubo reperi
et bona. et qui in dño sperat beatus ẽ.
Qui sapiens corde ẽ. appellabit⁹ pru
dens. et qui dulcis eloquio. maiora p
capiet. Fons uitę eruditio possidentis.
doctrina stultor⁹ fatuitas. Cor sapi
entis erudiet os ei⁹. et labiis illi⁹ addet
grãm. Fauus mellis uba cõposita.
dulcedo animę et sanitas ossibus. Est
uia quę uidet⁹ homini recta. & nouis
simũ ei⁹ ducat ad mortẽ. Anima la
borantis laborat sibi. quia cõpulit
eũ os suũ. Vir impius fodit malũ.
& in labiis ei⁹ ignis ardescit.
Homo pũsus fusitat lites. & uerbo
sus separat pncipes. Vir linguos⁹
lactat amicũ suũ. et ducit eũ p uiã
nõ bonã. Qui annuit⁹ oculis cogitat
praua. mordens labia sua pficit ma
lum. Corona dignitatis senectus. quę
in uiis iustitię reperiet⁹. Melius ẽ pa
tiens. uiro forti. et qui dominat⁹ ani
mo suo. expugnatore urbiũ. Sortes mit
tunt⁹ in sinũ. sed a dño temperant⁹. Me
lior ẽ buccella sicca cũ gaudio. quã
dom⁹ plena uictimis cum iurgio. Ser
uus sapiens dominabit⁹ filiis stultis.
et inter fres hereditatẽ diuidet. Sicut
igne pbat⁹ argentũ. et aurũ camino.
ita corda pbat dñs. Malus obedit
linguę iniquę. & fallax obtempat

xvi.

xvii.

labijs mendacib⁹. Qui despicat pau
perē. exprobrat factori ei⁹: et qui in ruina
lętat alteri⁹. nō erit impunitus. Corona
senū filij filiorū: et gla filiorū patres eor.
Non decent stultū ūba cōposita: nec pn
apē labijs mentiens. Gemma gratissi
ma expectatio prestolantis: quocūq;
se uerterit prudent⁹ intelliget. Qui ce
lat delictū. querit amicicias: qui altero
sermone repetit. separat federatos. Plus
ꝓficiat correctio apd prudentē: qm cen
tum plage apd stultū. Semp iurgia
querit malus: angls aut⁹ crudelis mit
tet contra eū. Expedit magis ursę oc
currere raptas fetib⁹: quā fatuo confi
denti sibi in stultitia sua. Qui reddit
mala ꝓ bonis: nō recedet malū de do
mo ei⁹. Qui dimittit aquā caput ē
iurgior⁹: et ante quā pateat⁹ contume
lia iudicū dese⁹it. Qui iustificat
impiū. et qui condempnat iustū: ab
hominabilis est uterq; apud deum. Quid prodest habere
diuicias stulto: cum sapiencia emere non possit?

Qui altam facit domum suam querit ruinam: et qui
fugit discere incidet in malum.

Omni tēpore diligit qui amic⁹ est:
et frat⁹ in angustijs cōprobatur. Ho
mo stultus plaudet manib⁹: ei spopon
derit ꝓ amico suo. Qui meditat discor
dias. diligit lites: et qui exaltat os suū.
querit ruinā. Qui ꝓui cordis ē. non
inueniet bonū: et qui uertit linguam
incidet in malū. Natus ē stultus
in ignominia sua: sed nec pater in fa
tuo lętabit⁹. Animꝰ gaudens ętatē flo
ridam facit: spūs tristis exsiccat ossa.
Munera de sinu impi⁹ accipit: ut pū
tat semitas iudicij. In facie prudē
tis lucet sapiencia: oculi stultorū in fi
nib⁹ terre. Ira patris filij⁹ stultus: et do
lor matris que genuit eū. Non ē bo
nū dampnū inferre iusto: nec pcutere
principē qui recte iudicat. Qui mode
rat sermones suos. doctus ac prudēs
ē: et ꝓfluus spū uir eruditus. Stult⁹ etiā
si tacuerit. sapiens reputabit⁹: et si com
presserit labia sua intelligens. Occasi
ones querit qui uult recedere ab ami
co: omni tempore erit exprobrabilis. Ne
recipit stult⁹ uerba prudentie: nisi ea
dixeris que uersantur in corde ei⁹.
Sapiēs cū in ꝓfundū uenerit peccatorū
contempnit: sed sequit⁹ eū ignominia.
et obprobriū. Aqua ꝓfunda ūba ex ore
uiri: et torrens redundans fons sapi
entię. Accipe psonā impiī in iudicio nē bonū:
ut declines a ueritate iudicii. Labia
stulti immiscent se rixis: et os ei⁹ puo
cat iurgia. Os stulti contritio eius:
et labia ipsi⁹ ruina anime ei⁹. Uerba bi
linguis quasi simplicia: et ipsa pueni
unt usq; ad interiora uentris. Pigrum decet timo
re: animę autem effeminatorum esurient. Qui mol
lis et dissolutus est in opere suo: frater est sua
opera dissipantis. Turris fortissima

xviij.

nom dn̄i: ad ipsam curret iustus et ex
altabit⁹. Substancia diuitis urbs robo
ris ei⁹: et quasi murus ualid⁹ circūdans
eū. Ante quā conteratur exaltatio cor ho
minis: et ante quā glorificet⁹ humilia
bit⁹. Qui prius respondet quā audiat:
stultū se ē demonstrat. et confusione
dignū. Spūs uiri sustentat imbecillita
tem suā: spūm uero ad irascendū facile
quis poterit sustinere. Cor prudens
possidebit sciencia: et auris sapienti
um quere⁹ doctrinā. Donū hominis
dilatat uia eius: et ante principes ei⁹
spaciū ei facit. Justus prior ē accusa
tor sui: uenit amicus eius et inuesti

gabit eum. Contradictiones cōpri
mit sors: et inter potentes quoq; diui
dicat. Frater qui adiuuatur a fratre.
quasi ciuitas firma: et iudicia quasi
uectes urbiū. De fructu oris uiri re
plebitur uenter eius: & genimina labiorū illius saturā
bunt eū. Mors & uita in manu linguæ: qui dili
gunt eam comedent fructus eius. Qui expellit mulie
rem bonā expellit bona: qui autem tenet adultе
ram stultus est et insipiens.

Qui inuenit mu
lierē bonā. inuenit bonū: & hau
riet iocunditatē a dño. Cū obsecratio
nib⁹ loquet̄ pauper: et diues effabit̄ ri
gide. Vir amabilis ad societatē: ma
gis erit amicus quā frater. Melior est
pauper qui ambulat in simplicitate su
a: quā diues torquens labia insipiēs.
Vbi nō est sapientia animę. nō est bonū:
et qui festin⁹ est pedib⁹ offendit. Stul
titia hominis subplantat gressus ei⁹:
et contra dñm feruet animo suo. Diuitiæ
adduunt amicos plurimos: a paupere
aut̄ & hi qs habuit separant̄. Testis fal
sus nō erit impunit⁹: et qui mendacia
loquit̄ nō effugiet. Multi colunt psonā
potentis: et amici sunt donantib⁹.
Fratres hominis paupis oderunt eū:
insup et amici eius recesserūt ab eo. Qui
tantū uba sectat̄. nichil habebit: qui
aut̄ possessor ē mentis. diligit animā
suā: et custos prudentię inueniet bo
na. Testis falsus nō erit impunit⁹: & q̄
loquit̄ mendacia pibit. Non decent
stultū deliciæ: nec seruū dominari pnā
pib⁹. Doctrina uiri p patientiā noscit̄:
et gla ei⁹ ē inuadere preterire. Sicut fre
mitus leonis. ita et regis ira: & sicut ros
sup herbam. ita et hylaritas ei⁹. Dolor
patris filius stultus: et tecta uxor p
stillantia litigiosa mulier. Domus et
diuitiæ dant̄ a parentib⁹: a dño aut̄
propriæ uxor prudens. Pigredo immit
tit soporē: et anima dissoluta esuiet.
Qui custodit mandatū custodit ani
mā suā: Qui aut̄ negligit uias suas.
mortificabit̄.

Fenerat̄ dño qui
miseret̄ pauperis: et uicissitudinē su
am reddet ei. Erudi filiū tuū ne de
speres: ad interfectionē aut̄ eius ne po
nas animā tuā. Qui patiens ē. sus
tinebit dampnū: et cum rapuerit.
aliud apponet. Audi consiliū. & sus
cipe disciplinā: ut sis sapiens in no
uissimis tuis. Multæ cogitationes i
corde uiri: uoluntas aut̄ dñi pma
nebit. Homo indigens misericors ē:
et melior pauper. quā uir mendax. Ti
mor dñi ad uitam: et in plenitudine
cōmorabit̄ absq; uisitatione pessimi.
Abscondit piger manū suā sub ascel
la: nec ad os suū applicat eam. Pesti
lente flagellato stultus sapientior erit:
si aut̄ corripueris sapientē. intelliget
disciplinā. Qui affligit patrē. & fugat
matrē: ignominiosus et infelix. Si
cesses fili audire doctrinā: nec igno
res sermones scientiæ. Testis iniquus
deridet iudicium: et os impiorū deuorat
iniquitatē. Parata sunt derisoribus iu
dicia: et malleis parientes stultorū cor
pori. Luxuriosa res uinū. et tu
multuosa ebrietas: Quicumq; his de
lectatur nō erit sapiens. Sicut rugit
leonis. ita et terror regis. Qui prouocat
eum peccat in animā suā. Honor est
hominis qui separat se a contentioni
bus: omnis aut̄ stultus miscebit̄ contume
liis. Propter frigus piger arare noluit:
mendicabit ergo estate: & non dabitur ei.

xix.

xx.

Sicut aqua ꝓfunda. sic consiliū in
corde uiri: ⁊ homo sapiens exhauri
et illud. Multi homines misericordes
uocant: uirū aut fidele quis inueni
et. Justus qui ambulat in simplicitate
sua: beatos post se filios derelin
quet. Rex qui sedet in solio iudicii:
dissipat omne malū intuitu suo.

Quis potest dicere mundū est
cor meū: purus sum a peccato:
Pondus et pondus. mensura et men
sura: utrūq; abhominabile ē apud
dm. Ex studijs suis intelligit puer:
si munda et recta sint opa ei. Aurē au
dientē et oculū uidentē dns fecit utr
umq;. Noli diligere somnū ne te e
gestas oppmat: Aperi oculos tuos. ⁊
saturare panib⁹. Malū ē. malū ē. di
cit omis emptor: et cum recesserit tū
gloriabit. Aurū et multitudo gemmarū.
et uas ꝓciosum labia scientie. Tolle
uestimentū ei⁹ qui fideiussor extitit
alieni: et ꝑ extraneis aufer pignꝰ ab
eo. Suauis ē homini panis mendā
cij: et postea implebit os ei⁹ calculo.
Cogitationes consiliū roborabunt: et
gubernaculis tractanda sunt bella.
Et qui reuelat mysteria. et ambulat
fraudulenter. et dilatat labia sua: nō
cōmiscearis. Qui maledicit patri suo
et matri: extinguet lucerna ei⁹ in me
dijs tenebris. Hereditas ad quā festi
nat in ꝓncipio: in nouissimo bene
dictione carebit. Ne dicas reddā ma
lum: expecta dominū et ipse liberā
bit te.

Abhominatio ē apd dnm pond⁹ et pond⁹: Statera dolo
sa nō ē bona. A dno dirigunt gressꝰ
uiri: quis aut hominū intelligere
potest uiā suā: Ruina ē homini
deuorare scōs: et post uota retractare.
Dissipat impios rex sapiens: et inuer
uat sup eos fornicē. Lucerna dni spi
raculū hominis: que inuestigat om
nia secreta uentris. Misericordia et ueritas
custodiunt regē: et roborat clemētia
thronus ei⁹. Exultatio iuuenū fortitu
do eorū: et dignitas senū canities.
Liuor uulneris absterget mala: et
plage in secretioribus uentris. Sicut
diuisiones aquarū. ita cor regis in ma
nu dni: quocūq; uoluerit inclinabit
illud. Omnis uia uiri recta sibi uidet:
appendit aut corda dns.

Facere misericordiam et iudiciū: magis
placet dno q̄m uictime. Exaltatio
oculorū et dilatatio cordis: lucerna im
piorū peccatū. Cogitationes robusti
semp in habundantia: omis aut pigꝰ
semp in egestate ē. Qui congregat the
sauros lingua mendacij. uana et excors
ē: et impinget ad laqueos mortis. Ra
pine impiorū detrahent eos: quia no
luerūt facere iudicium. Pusa uia uiri
aliena ē: qui aut mundus est. rectū op⁹
ei⁹. Melius est sedere in angulo domatis:
q̄m cū muliere litigiosa. et in domo
cōmuni. Anima impii desiderat ma
lū: nō miserebit ꝓximo suo. Multato
pestilente sapientior erit paruul⁹: et
q̄ sectat sapientiā sumet scientiā. Ex
cogitat iustus de domo impij: ut
detrahat impios a malo. Qui obtu
rat aurē suam ad clamorē pauperis:
et ipse clamabit et nō exaudiet. Qui
absconditi extinguit iras: et donū in
sinu indignationē maximā. Gaudiū
iusto ē facere iudiciū: et pauor ope

rantib⁹ iniquitatē. Vir qui erauerit
a uia doctrine⁹ in cetu gigantū cō
morabit. Qui diligit epulas in egesta
te erit⁹ qui amat uinū et pinguia n̄
ditabit. Pro iusto dat impi⁹ et p rec
tis iniquus. Melī ē habitare in terra
deserta⁹ quā cū muliere rixosa et ira
cunda. Thesaurus desiderabilis et oleū
in habitaculo iusti⁹ et imprudens ho
mo dissipabit illud. Qui sequit iusti
tiā et misericordiam⁹ inueniet uitā. et
iusticiā et gl̄am. Ciuitatē fortiū as
cendit sapiens⁹ et destruxit robur fi
ducie ei⁹. Qui custodit os suū et lingu
am suā⁹ custodit ab angustiis aiam
Superb⁹ et arrogans uocat Ꝑ suā.
indoct⁹ qui in ira opat superbiā. De
sideria occidunt pigrū⁹ noluerūt
enim quicq̄m manus eius operari. Tota die
concupiscit et desiderat⁹ qui aut iust⁹
ē. tribuet. et n̄ cessabit. Hostie impio⁹
abhominabiles⁹ que offerunt ex scelē.
Testis mendax peribit⁹ uir obediens lo
quet victoriā. Vir impi⁹ procaci⁹ offir
mat uultū suū⁹ qui aut rectus est.
corrigit uiā suā. Non ē sapientia. n̄
ē prudentia⁹ n̄ ē consiliū contra dn̄m.
Equus paratus ad diē belli⁹ dn̄s aut
salutē tribuet. O eli est nom̄ bonū.
q̄m diuitie multe⁹ sup aurū et argē
tum gr̄a bona. Duues et paup obui
auerunt sibi⁹ utriq; operator est dn̄s.
Callid⁹ uidet malū et abscondit se⁹
innocens pertransiit et afflictus est
dampno. Finis modestie timor dn̄i⁹
diuitie et gl̄a et uita. Arma et gladij
in uia pūsi⁹ custos aut animē suē longe recedit ab eis. Pūbū
ē, adolescens iuxta uiā suā⁹ etiā cū
senuerit n̄ recedet ab ea. Diues paupe
ribus impat⁹ et qui accipit mutuū o
seruus ē fenerantis. Qui seminat ini
quitatē metet mala⁹ et uirga ire sue
consūmabit. Qui pi⁹ est ad misericor
benedicet de panib⁹ eī⁹ suis dedit paupi Victor honorē
acquirit qui dat munera⁹ animam autem auferet
accipientium Lice derisorem et exibit cum eo
iurgium⁹ cessabunt q; et contu
melie. Qui diligit cordis mundiciā⁹
ppt̄ gr̄am labiorū suorū. habebit ami
cum regē. Oculi dn̄i custodiunt sa
pientiā⁹ et subplantant uba iniq. Dic
piger, Leo ē foris⁹ in medio platearū
occidend⁹ sū. Fouea pfunda os alie
ne⁹ cui iratus ē dn̄s incidet in eam.
Stultitia colligata ē in corde pueri⁹
et uirga disciplīe fugabit eā. Qui
calumpniat paupē ut augeat diui
tias suas⁹ dabit ipse ditiori et egebit.
Inclina aurē tuā et audi uba sapiē
tū⁹ appone aut cor ad doctrinā me
am⁹ que pulchra erit ⁊ cum seruaue
ris eam in ore tuo⁷ et redundabit
in labiis tuis⁹ ut sit in dn̄o fidu
cia tua unde et ostendi eā ⁊ hodie.
Ecce descripsi eā ⁊ tripliciter in cogita
tionib⁹ et scientia⁷ ut ostenderē tibi
firmitatem et eloquia ueritatis.
respondē illis ex his qui misert te.
Non facias uiolentiā paupi. quia
paup ē⁹ neq; contteras egenū in por
ta⁷ quia dn̄s iudicabit causā eor⁹ et cō
figit eos qui confixerūt aiam eor⁹.
Noli ē amicus hominū iracundo.
neq; ambules cū uiro furioso⁹
ne forte discas semitas eor⁹ et su
mas scandalū anime tue. Noli ē
cū his qui defigunt manus suas⁹ et
qui uades se offert ꝑ debitis. Si nō

ñ habes unde restituas? quid causę
ē. ut tollas opimentū de cubiculo
tuo? Ne transgrediaris ⁊minos an
tiquos? quos posuer̄ patres tui. Vi
disti uirū uelocē in ope suo. coram re
gib⁹ stabit? nec erit ante ignobiles.
Quando sederis ut comedas cū p̄n
cipe. diligent̄ attende quę posita sit̄ xxvij
ante faciem tuā. et statue cultrū i
gutture tuo? si tam̄ habes potestatē
in animā tuā. Ne desideres de cibis
ei? in quo ē panis mendacij. Noli la
borare ut diteris? ⁊ prudentię tuę po
ne modū. Ne erigas oculos tuos ad
opes quas habere ñ potes? quia fac
ient sibi pēnas quasi aquile. et uola
bunt in cęlum. Ne comedas cū ho
mine inuido. et ne desideres cibos ei?
qm̄ in similitudine arioli. et conuec
tus estimat. quod ignorat. Comede
et bibe dicet t̄? et mens ei? non ē tecū.
Cibos quos comederas euomes? ⁊ pdes
pulchros sermones tuos. In auris in
sipientiū ne loquaris? quia despicient
doctrinā eloquii tui. Ne adtingas
⁊minos parulor̄. et agrū pupillor̄
ne introeas? Propinquus enim eor̄
fortis ē et ipse iudicabit contra te
causam illor̄. Ingrediat̄ ad doctrinā
cor tuū? et aures tuę ad uba scientię.
Noli subtrahere a puero disciplinā?
si enim pauseris eū uirga ñ morietur.
Tu uirga pcutiēs eū? et animā eius
de inferno liberabis.
Fili mi si sapiens fuerit animus tuus?
gaudebit tecū cor meū? et exultabit
renes mei cū locuta fuerint recta la
bia tua. Non emulet̄ cor tuū pecca
tores. ⁊ in timore dñi esto tota die.
quia habebis spē in nouissimo. ⁊ ps
talterium tua ñ auferet̄. Audi fili mi
et esto sapiens? et dirige in uia ani
mū tuū. Noli ē in conuiuiis pota
tor̄. nec i cōfessionib⁹ eor̄ qui car
nes ad uescendū conferunt? quia ua
cantes potab⁹ et dantes symbola con
sumentur. et uestiet̄ pannus dormita
tio. Audi patrē tuū qui genuit te. ⁊
ne contempnas cū senuerit mat̄ tua.
Veritatē eme. ⁊ noli uendere sapien
tiā. et doctrinā. ⁊ intelligentiā. Ex
ultat gaudio pat̄ iusti? qui sapien
tē genuit letabit̄ in eo. Gaudeat pat̄
tuus et mat̄ tua? et exultet quę genu
it te. Prebe fili mi cor tuū michi? et
oculi tui uias meas custodiant; Fo
uea enim pfunda ē meretrix? ⁊ puteus
angustus aliena. Insidiatur in uia
quasi latro? et quos incautos uide
rit interficiet. Cui uę. cui patri uę.
cui rixę. cui fouee. cui sine causa
uulnera. cui suffusio oculor̄. nonne
his qui morant̄ in uino. ⁊ student
calicib⁹ epotandis. Ne intueris ui
nū cū nitet. cū splenduerit
in uitro color ei? Ingredit̄ blande. ⁊
in nouissimo mordebit ut coluber? ⁊
sicut regulus uenena diffundet. Oculi
tui uidebunt extraneas. et cor tuū lo
quet̄ peruersa? Et eris sicut dormiens in me
dio mari? et quasi sopit⁹ gubernator
amisso clauo? et dices. Verberauer̄t
me. ⁊ ñ dolui? traxer̄t me. et ego ñ
sensi. Quando euigilabo? ⁊ rursus uina
reperiā. Ne emuleris uiros malos. xxviij
nec desideres esse cū eis? quia rapinas
meditat̄ mens eor̄. et fraudes labia
eor̄ loquunt̄. Sapientia edificabit̄

dom⁹? & prudentia roborabit̃. In doctrina replebunt̃ cellaria: omnis substantia p̃ciosa et pulcherrima. Vir sapiens fortis ẽ: & vir doctus. robustus & valid⁹? quia cū dispositione mitte bellū: et erit salus: vbi multa cōsilia sunt. Excelsa stulto sapientia? i porta n̄ aperiet os suū. Qui cogitat malefacere: stult⁹ uocabit̃. Cogitatio stulti peccatū ẽ? & abhominatio hominū detractor. Si desperaueris tabescis in die angustię? immanuet̃ fortitudo tua.

Eripe eos q̄ ducunt̃ ad mortē? et qui trahunt̃ ad interitū liberare ne cesses. Si dixeris nescimus n̄ suppetunt? qui inspector cordis ipse intelligit? et seruatorē animę tuę nichil fallit? reddetq; homini iuxta opa sua. Comede fili mi mel q̄a bonū ẽ? et fauū dulcissimū gutturi tuo. Sic & doctrina sapientię animę tuę? Q̄uā cū inueneris habebis spem in nouissimis. et spes tua n̄ peribit. Ne insidieris & quietis impietatē in domo iusti? neq; vastes requiem eius.

Septies enim cadet iustus & resurget? impi aut̃ corruent in malum. Cum ceciderit inimicus tuus ne gaudeas. et in ruina ei⁹ ne exultet cor tuū? ne forte uideat dñs. & displiceat ei? et auferat ab eo iram suā. Ne cōtendas cū pessimis. nec emuleris impios? q̄m n̄ habent futurorū spem mali. & lucerna impiorū extinguet̃. Time deum fili mi & regē? et cū detractoribus n̄ cōmiscearis? q̄m repente consurget pditio eorū. et ruinā utriq; quis nouit? Hec quoq; sapientib⁹. Cognoscere psonā in iudicio? n̄ est bonum.

Qui dicit impio iust⁹ es? maledicent ei pp̄li. et detestabunt̃ eos tribus? Q̄ui arguunt laudabunt̃? et sup ipsos ueniet benedictio. Labia deosculabit̃ q̄ recta ūba respondet. Prepara foris opus tuū. et diligenter exerce agrū tuū? ut postea edifices domū tuā. Ne sis testis frustra contra proximū tuū? nec lactes quēquā labiis tuis. Ne dicas quom fecit michi sic faciā ei? reddā unicuiq; secūm opus suum.

Per agrū hominis pigri transiui et p̄ uineā uiri stulti? et ecce totum repleuerant urticę? operuerant superficiem ei⁹ spinę. et maceria lapidū destructa erat. Q̄d cū uidissem posui cor meum? & exemplo didici disciplinā. Parūm q̄m dormies. modicū dormitabis? paupertas tua ueniet q̄si cursor egestas tua? & mendicitas q̄si uir armatus. Usq; q̄ piger dormis? usq; q̄ de sōno surges?

Hec q̄q; p̄bole salomonis quas transtulerunt uiri ezechie regis iuda. xxv.

Gloria dei celare ūbum? & gla regū inuestigare sermonem. Celum sursū. & terra deorsū? et cor regum inscrutabile. Aufer rubiginē de argento? et egredietur uas purissimū. Aufer impietatē de uultu regis? et firmabit̃ iustitia thron⁹ ei⁹. Ne glorioſus apparas cor̄ rege? & in loco magnoz ne steteris. Melius est enim ut dicat̃ tibi ascende huc? q̄m ut humilieris cor̄ principe. Q̄ę uiderūt oculi tui ne proferas in iurgio cito? ne postea emendare non possis. cū dehonestauerit te amicus tuus. Causam tuā tracta cū amico tuo. et secretū extraneo ne reuelas? ne forte insultet tibi cum audierit. et

Subaudit ignora se quando repp hec quasi q̄ repentino mortem rapiat. sicut.

exprbrare nñ cesset. Mala aurea ī lec
tis argenteis? qui loquit uerbū ī
tempore suo. Inauris aurea & mar
garita fulgens? qui arguit sapien
tem. et aurē obedientē. Sic frigus
nuis in die messis? ita legatus fide
lis ei qui misit eū. animā illi? re
quiescere facit. Nubes et uentus &
pluuię. nñ sequentes? uir gloios? et
pmissa nñ complens. Patientia len
ēt princeps? & lingua mollis con
fringet duriciā. Mel inuenisti. co
mede qđ sufficat tē? ne forte saciat?
Subtrahe pedē tuū de domo pximi tui?
ne forte' satiat? oderit te. La
culū et gladius & sagitta acuta?
homo qui loquit contra pximū
suū falsū testimoniū. Dens putri
dus & pes lassus. qui spat sup infi
dēi in die angustię? et amittit
palluū in die frigoris. Acetū in ni
tro & qui cantat carmina cordi pessimo. Sicut tinea
uestimento & uermis ligno? ita tristicia uiri nocebit
cordi. Si esurierit inimicus tuus ciba illum? si si
tierit da ei aquam bibere. &

Prunas enim congregabis sup ca
put eius? & dñs reddet tibi. Ventus
aquilo dissipat pluuias? & facies
tristis linguā detrahentē. Melius ē se
dere in angulo domatis? qm cū mu
liere litigiosa. & in domo cōmuni.
Aqua frigida anime sitienti & nun
tius bonus de terra longinqua.
Fons turbatus pede & uena cor
rupta? iustus cadens coram impio. Si
cut qui mel comedit nō multū. nñ est
ei bonū? sic qui scrutator ē maiestatis
opprimet a gla. Sicut urbs patens.
et absq; murorū ambitu? ita uir q̄
nñ potest in loquendo cohibere spm
suū. Quom nix estate. et pluuia in
messe? sic nō decens ē stulto gla. Sīa
sic auis ad alta trānsuolans. & passer
quolibet uadens? sic maledictū frus
tra. planū in quēpiā supuenit. Fla
gellū equo, chamus asino. et uirga ī
dorso imprudentiū. Ne respondeas
stulto iuxta stultitiā suā? ne efficia
ris ei similis. Responde stulto iuxta
stultitiā suā? ne sibi sapiens ēe ui
deat. Claudus pedibus et iniquitatē
bibens? qui mittit uba p nuncii
stulti. Quom pulchras frustra ha
bet claudus tibias? sic indecens est in
ore stultorū parabola. Sic qui mittit
lapidē in aceruū mercurij? sic qui
tribuit insipienti honorē. Quomodo
si spina nascat in manu temulenti?
sic parabola in ore stultorū. Iudicū
determinat causas? et qui imponit
stulto silentiū uas mitigat. Sicut
canis qui reuertit ad uomitū suū?
sic imprudens q̄ iterat stultitiā suā.
Uidisti hominē sapientē sibi
uidere? magis illo spē habebit stul
tus. Dicit piger; Leo in uia. leena in
tritibus. Sicut ostiū uertit in car
dine suo? ita piger in lecto suo. Ab
scondit piger manū sub ascellas suas?
et laborat si ad os suū eas conuerterit.
Sapientior sibi piger uidet? septē
uiris loquentibus sententias. Sicut q̄
apprehendit auribus canē? sic q̄ tran
sit et impatiens ē. cōmiscet rixe al
terius. Sicut furius ē qui mittit fā
ceas et sagittas in morte? sic uir q̄
fraudulenter nocet amico suo. et cū
fuerit deprehensus dicat. Iudes feci.

xxvi

Cū defecerint ligna extinguet ignis:
et susurrone subtracto. uirgia con
quiescunt. Sicut carbones ad prunas.
et ligna ad ignē: sic homo iracundus
suscitat rixas. Verba susurronis qsi
simplicia: et ipsa pueniunt ad ui
ma uentris. Quomodo si argento fer
uidō ornare uelis uas fictile: sic la
bia tumentia cū pessimo corde sociata.
Labiis suis intelligit inimicus:
cū in corde tractauerit dolos. Quādo
summiserit uocē suā. ne credideris
ei: qm̄ septē nequicie sunt in corde
illi. Qui operit odiū fraudulenter: re
uelabit malicia ei⁹ in concilio. Qui fo
dit foueā incidet in eā: et qui uolui
lapidē reuoluet ad eū. Lingua fallax nō
amat ueritatē: et os lubricū operatur
ruinas. Ne gloueris in crastinū: ig
norans quid superueniura pariat di
es. Laudet te alien⁹ et nō os tuū. ex
traneus et nō labia tua. Graue ē sax
um. et onerosa arena: sed ira stulti
utroq; grauior. Ira nō habet misericordiā.
nec erumpens furor: et impetū con
citatū ferre quis poterit?
Melior ē manifesta correptio: qm̄
amor absconditus. Meliora sūt uul
nera diligentis: qm̄ fraudulenta odi
entis oscula. Anima saturata calca
bit fauū: anima esuriens. et amara
p dulci sumit. Sicut auis transmi
grans de nido suo: sic uir qui re
linquit locū suū. Vnguento & uari
is odoribus delectat cor: et bonis ami
ci consiliis anima dulcorat. Amicū
tuū et amicū patris tui ne dimi
seris: et domū fratris tui ne ingre
diaris in die afflictionis tue. Melior
ē uicin⁹ iuxta: qm̄ frat⁹ procul. Stude
sapiente fili mi. et letifica cor meū:
ut possis exprobranti respondere sermo
nē. Astutus uidens malū. abscondi
tus ē: paruuli transeuntes sustinue
re dispendia. Tolle uestimentū ei⁹ q̄
spopondit p extraneo: & p alien⁹ au
feret pign⁹. Qui benedicit proximo
suo uoce grandi de nocte consurgēs:
maledicenti similis erit.
Tecta p stillantia in die frigoris.
et litigiosa mulier: cōparant. Qui reg
nat eam quasi qui uentū teneat: &
oleū dextere suę uocabit. Ferrū fer
ro acuit: et homo exacuit faciē ami
ci sui. Qui seruat ficū comedet fruc
tus ei⁹: et qui custos ē dñi sui glorifi
cabit. Sicut in aquis respon
dent uultus prospicientiū: sic corda
hominū manifesta prudē
tibus. Infern⁹ et perditio nō replebunt:
similiter & oculi hominū insatiabiles.
Sicut⁹ probat in conflatorio argentū.
et in fornace aurū: sic probat homo
ore laudantis. Cor iniqui exquirit ma
lum: cor autem rectum exquirit scientiam. Si contuderis stultū
in pila quasi ptisanas feriente desuper pi
lone non auferetur abeo stultitia eius.
Diligenter agnosce uultum pecoris tui.
et osq; greges considera: Non enī habe
bis uigil potestatē? si corona durat
in generatione generationū.
Apta sunt prata. et apparuerūt her
be uirentes: et collecta sūt fenā de
montibus. Agni ad uestimentū tuū:
et hedi agri pretium. Sufficiant tibi lac
capris in cibos tuos. in necessaria do
mus tue: et ad uictū ancillis tuis. fu
git impius nemine persequente: iust⁹
aut⁹ quasi leo confidens absq; ter

rore erit. Ppt̃ peccata terre multa
pncipes eius: et ppt̃ hominis sapien
tiã. et hoꝝ scientiã que dicunt ui
ta dulcis longioꝝ erit. Vir pauꝑ ca
lumpnians pauperib⁹: similis ẽ ym
bri uehementi. in quo paratur fa
mes. Qui derelinquunt legẽ laus
dant impiũ: qui custodiunt succẽ
duñ contra eum. Uiri mali nõ cogi
tant iudiciũ: qui aũt requirũt dñm.
animadũtunt omia. Melior ẽ pauꝑ
ambulans in simplicitate sua: qm
dines prauis uiarib⁹. Qui custodit
legẽ. filius sapiens ẽ: qui aũt pascit
cõmessatores confundit patrẽ suũ.
Qui coaceruat diuitias usuris & fœ
nore liberali: in pauperes congregat eas.
Qui declinat aurẽ suã ne audiat le
gẽ: oratio eius erit execrabilis.
Qui decipit iustos in uia mala. i
interitu suo corruet: et simplices
possidebunt bona eius. Sapiens sibi vi
det uir diues: pauꝑ aũt prudens
scrutabit eũ. In exultatione iustoꝝ
multa gla ẽ: regnantib⁹ impiis ru
inę hominũ. Qui abscondit scelera
sua. nõ dirigẽt: qui aũt confessus fue
rit. et reliquerit ea. misericordiam conse
quẽt. Beatus homo qui semp ẽ pa
uidus: qui ũ mentis ẽ durę. corru
et in malũ. Leo rugiens. et ursus esu
riens: pncips impius sup pplm pau
perẽ. Dux indigens prudentia mul
tos opprimet p calumpniã. Qui
aũt odit auaritiã. longi fient dies
eius. Hominẽ qui calumpniat̃ ani
mę sanguinẽ. si usq; ad lacũ fuge
rit: nemo sustinet. Qui ambulat
simpliciter saluus erit: qui pũsis
ingratũ uus. concidet semel. Qui
opat̃ terrã suã. saturabit̃ panib⁹: q
sectat̃ ociũ replebit̃ egestate. Vir fi
delis multis laudabitur: qui aũtẽ
festinat ditari nõ erit innocens. Qui
cognoscit in iudicio faciẽ. nõ facit be
ne. Iste et p buccellã panis deseret ue
ritatẽ. Vir qui festinat ditari. & alios
inuidet: ignorat qđ egestas superue
niat ei. Qui corripit hominẽ. gram pt
ea inueniet apud eũ: magis qm ille
qui p linguę blandimenta decipit. Qui
subtrahit aliquid a patre suo & ma
tre. et dicit hoc nõ ẽ peccatũ: partici
ceps homicidę ẽ. Qui se iactat & di
latat. iurgia concitat: q ũ spat in
dño sanabit̃. Qui confidit in corde
suo. stultus erit: qui aũt graditur sapien
ter. ipse saluabit̃. Qui dat pauperi nõ
indigebit: qui despicit deprecantẽ sus
tinebit penuriã. Cum surrexerint
impii abscondent̃ homines: cũ illi
perierint. multiplicabunt̃ iusti. Viro
qui corripientẽ dura ceruice contẽp
nit. repente sine remedio conteret̃. & eũ
sanitas nõ sequetur. In multiplica
tione iustoꝝ letabit̃ uulgus: cum im
pii sumpserint pncipatum. gemet
pplus. Vir qui amat sapientiam. le
tificat patrẽ suũ: qui aũt nutrit scor
tũ. perdet substantiã. Rex iust erigit
terrã: uir auarus destruet eã. Homo
qui blandis fictisq; sermonib⁹ loq̃
tur amico suo: rete expandit pedi
bus eius. Peccatis uirũ inuolu
uet laqueus: et iustus laudabit atq;
gaudebit. Nouit iust causã pauperis: impius ignorat scientiã. Homines
pestilentes dissipant ciuitatẽ: sapi

entes ū aūtunt furorē. Vir sapiens
si cū stulto contenderit/ siue irascat.
siue rideat. nō inueniet requiē. Viri
sanguinū odiūt simplicē/ iustū aut
querunt animā ei.

Totū spm suū profert stultus/ sapiens
differt et reseruat in posterum.
Princeps q libēter audit ūba mendacii/ oīs
ministros habebit impios. Paup et
creditor obuiauerūt sibi/ utriq illumi
nator ē dns. Rex qui iudicat in ueri
tate pauperes/ thronus ei in eternū fir
mabit. Virga atq correptio tribuit
sapientiā/ puer aut qui dimittit uo
luntati sue confundet matrē suā. In
multiplicatione impioꝝ multiplica
buntur scelera/ et iusti ruinas eoꝝ vi
debunt. Erudi filiū tuū et refrigera
bit te/ et dabit delicias aīe tue.
Cū ppheta defecerit dissipabit ppls/
q ū custodit legē beat⁹ est. Seruus nō
potest ūbis erudiri/ quia q̄d dicas in
telligit. et respondere contemnit.
Vidisti hominē uelocē ad loquendū/
stultitia magis speranda ē. quā illius
correptio. Qui delicate a puericia nu
trit seruū suū/ postea illū sentiet con
tumacē. Vir iracundꝰ prouocat rixas/ et
qui ad indignā dū facile ē erit ad pec
cata plurima. Superbū sequit̄ hu
miliras/ et humilē spiritu suscipiet
gla. Qui cū fure participat odit am
mā suā/ audiuit et nō indicat.
Qui timet hominē cito corruet/ et q̄
spat in dño sublevabit̄. Multi requi
runt facē principis/ et a dño iudiciū
egredit̄ singulor. Abhominant̄ iusti
uirū impiū/ et abhominant̄ impii
eos qui in recta sunt uia. Verbū custodi

xxv.

ens filius. extra pdītionem erit. Verba con
gregantis/ filij uomentis. Visio q̄m
locutus ē uir cū quo ē dns/ et qui do
cet̄ morante confortat aut. Stultissi
mus sū uiroꝝ/ et sapientia hominū
nō est mecū. Non didici sapientiā/ et
noui sctoꝝ scientiā. Quis ascendit in
celū. atq descendit/ Quis contraxit
spm in manibus suis/ Quis colligat
uit aquas quasi in uestimento/ Quis
fixerunt oīs fines terre/ Quod
nomē est eius/ et q̄d nomen filij ei
Omnis sermo dī. Scutum
igneum: clipeus ē sperantib⁹ in se.
Ne addas quicquā ūbis illi/ et ar
guaris mentiarisq mendax. Duo
rogaui te/ ne deneges mihi antequā
moriar. Vanitatē et ūba mendacia.
longe fac a me/ mendicitatē et diuti
as ne dederis mihi/ tribue tantuꝰ
uictui meo necessaria. ne forte satia
tus illiear ad negandū et dicā. q̄s
ē dns/ et egestate compulsus furer.
et peiurē nomē dī mei. Ne accuses
seruū ad dñm suū/ ne forte maledi
cat tibi et corruas. Generatio que pat
ri suo maledicit/ et que matri suę nō
benedicit. Generatio que sibi munda
uidet̄/ et tamē nō est lota a sordib⁹ suis.
Generatio cui excelsi sunt oculi/ et pal
pebre ei in alta sublimate. Generatio q̄
pdentib⁹ gladios habet. et cōmandit
molaribus suis/ ut comedat inopes de
terra. et pauperes ex hominib⁹. San
gui suge duę sunt filię/ dicentes. af
fer. affer. Tria sunt insatiabilia/ et
quartū quod numq̄m dicit sufficit.
Infernū. et os uulue. et terra que nō sa
ciat̄ aqua. Ignis ū. numq̄m dicit
sufficit. Oculum qui subsannat pa

rē. et despiat partū matris suę. ef-
fodiant eū corui de torrentib⁹. & come-
dant illum filii aquilę.

Tria sunt difficilia m̄. et quartū
penit⁹ ignoro. Viā aquilę i celo.
uiam colubri sup petrā. uiā nauis
in medio mari. et uiā uiri in adoles-
centia. Talis ē & uia mulieris adul-
terę. quę comedit. & tergens os suū.
dicit. n̄ feci opera malū. Super tria
mouet terra. & quartū q̄d n̄ potest
sustinere. p seruū cū regnauerit. p
stultū cū saturat⁹ fuerit cibo. p odi-
osam mulierē cū in matrimoniū fu-
erit assumpta. & p ancillā cū heres
fuerit dn̄ę suę. Quatuor sunt minu-
ma terrę. et ipsa sunt sapientiora sa-
pientib⁹. Formicę ppls infirm⁹. qui
pparant in messe cibū sibi. Lepuscu-
li plebs imualida. quę collocat in
petra cubile suū. Regē locusta non
habet. et egredit⁹ unū sa p turmas.
Stellio manib⁹ nitit. et morat⁹ in
edib⁹ regis. Tria sunt quę bene gr̄e
diunt. et quartū q̄d incedit feliciter. Leo fortissim⁹ bestiar ad nullū
pauebit occursū. Gallus succinctus
lumbos & aries. n̄ est rex qui resistat
ei. Et qui stultus apparuerit p̄q̄m
elevatus ē in sublime. Si enim intel-
lexisset. ori imposuisset manū. Qui
aut⁹ fortit⁹ p̄mit ubera. ad eliciendū
lac. et p̄mit butyrū. Et qui uehemē-
ter emungit. elicit sanguinē. Et q̄
puocat iras. p̄ducit discordias.

Verba lamuel regis. Visio qua erudi-
uit eū mat̄ sua. Quid dilecte mi.
Quid dilecte uteri mei. Quid dile-
cte uotor⁹ meor⁹. Ne dederis mul[i]er[ib⁹] substantiā tuā. et diuitias tu-
as ad delendos reges. Noli regib⁹ o
Lamuhel noli regib⁹ dare uinū. qa
nullū secretū ē. ubi regnat ebrietas.
ne forte bibant. & obliuiscant⁹ iudi-
cior⁹. et mutent causā filior⁹ pauper.
Date siceram merentib⁹. et uinū his
qui amaro sunt animo. Bibant et
obliuiscant⁹ egestatis suę. & doloris
n̄ recordent⁹ ampli⁹. Aperi os tuū mu-
to. & causis omniū filior⁹ qui p̄tran-
eunt. Apri os tuū. discerne q̄d iust-
tum ē. & iudica inopē & pauperem.

Mulierē fortē quis inueniet. Aleph
Procul & de ultimis finib⁹ p̄ciū ei⁹.
Confidit in ea cor uiri sui. et spoliis Beth
n̄ indigebit. Reddet ei bonū et n̄ Gimel
malum omnib⁹ diebus uitę suę. Que- Deleth
siuit lanā et linū. et opata ē consi-
lio manuū suar. Facta ē quasi na- He
uis institoris. de longe portat panem
suū. Et de nocte surrexit deditq; p̄dā Vau
domesticis suis. et cibaria ancillis su-
is. Consideauit agrū et emit eū. de Zai
fructu manuū suar plantauit ui- Heth
neā. Accinxit fortitudine lumbos su-
os. et roborauit brachiū suū. Gustā- Theth
uit et uidit quia bona ē negotiatio
eius. n̄ extinguet⁹ in nocte lucerna ei⁹.
Manū suā misit ad fortia. & di- Joth
giti ei⁹ apprehenderūt fusū. Manum Caph
suā aperuit inopi. et palmas suas ex-
tendit ad pauperem. Non timebit Lameth
domui suę a frigoribus nimis. omnes enī
domestici ei⁹ uestiti sunt duplicib⁹.
Stragulatā uestē fecit sibi. byssus & Mem
purpura indumentū ei⁹. Nobilis i Nun
portis uir ei⁹. quando sederit cū sena-
toribus terrę. Sindonē fecit & uendi- Samech

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

dit? et cingulū tradidit chananeo.
Jun Fortitudo et decor indumentū ei? et
fe ridebit in die nouissimo. Os suū ape
ruit sapiēcie? et lex clemēcie i lin
Sade gua ei. Considerauit semitas domus
coph suę? et panē ociosa nō comedit. Sur
rexerunt filii ei? et beatissimā predi
Res cauerī? uir ei? et laudauit eā. Multę
filię congregauerī diuitias? tu sup
Sin gressa es uniuersas. Fallax grā et va
na ē. pulchritudo? mulier timens
Tau dnm ipsa laudabit. Date ei de fru
ctu manuū suaꝝ? et laudent eā in
portis opa sua. Explicunt pbię.

Incipiunt capla libri ecclesiastes.

I Verba ecclesiastes filij dauid regis ihe
rusalē. Vanitas uanitatum dixit ecclesiastes.
II Quid amplius habet homo de uniuerso labore suo quo laborat sub sole? Generatio preterit et generatio aduenit? terra autem in eternum stat. Oritur sol et occidit. et ad locum suum reuertitur? ibiq; renascens. gyrat per meridiem. et flectit ad aquilonem, lustrans uniuersa. in circuitu pergit spūs? et in circulos suos reuertit. Omnia flumina intrant in mare? et mare non redundat. Ad locum unde exeunt flumina reuertuntur? ut iterum fluant. Cuncte res difficiles non potest eas homo explicare sermone. Non saturatur oculus uisu? nec auris impletur auditu. Quid est quod fuit? ipsum quod futurum est: Quid est quod factum
III Quid in multa sapiēcia multa sut indignatio.
IIII Vox clamantis de desertis et mundi copiosa.
V Quid omia tempus habent? suis spaciis transeunt.
VI Quo uis fructus hominū et iumentoꝝ.
VII Quod spūs filioꝝ adam ascendat sursum. et spūs iumentoꝝ descendat deorsum.
VIII Substantia hominis pereat ociosa.
IX De funiculo triplici.
X Non temere quid loquendum ad dm.
XI Soluendū est uotū quod deo promittitur.
XII Auarus non implebitur pecunia. Tedio.
XIII De uiro habente diuitias non est uti permisso
XIIII Non est opus homini maiora se querere.
XV Nec uidere sinus ad uidendum.
XVI Sapiencia hominis lucet in uultu ei?
XVII Quod non pertransit cito contra malos. Sentencia? ideo homines perpetrāt mala.
XVIII Sunt uisa sapientes. et opa eoꝝ in manu dei.
XIX Quod nescit homo finem suum.
XX Muscę morientes perdunt unguenta suauitatē.
XXI Qui fodit foueam. incidet in eam.
XXII Detractoribus nō fidē parui malum.
XXIII Laudatur terra p rege sapiente.
XXIIII Quod pecunie obediunt omnia.
XXV De dilectione peregrinoꝝ et aduenarū.
XXVI Vane semini et seminū et uespene cessemanū tua.
XXVII De ausenda ira et malicia de corde.
XXVIII Recordādū carnis semp a iuuentute usq; in finē.
XXIX Questio amigdali florentis. locuste pingues. et dissipatio capparis.
De funi argenteo. et uitta aurea et hydria.
Non est amplius requirendū preter deum timendum? et mandata eius obseruanda.

Explicit capla. Incipit liber ecclesiastes.

Prologus huius libri in fine.

ē. ipsū qđ faciendū est. Nichil sub so-
le nouū. nec ualet quisquā dicere. ec-
ce hoc recens ē. Iam enim p̄cessit in se-
culis. que fuer̄t ante nos. Non ē p̄or
memoria. sed nec eor̄ quidē que postea
futura sunt erit recordatio. ap̄d eos
qui futuri sunt in nouissimo. Ego
ecclesiastes fui rex isr̄l in iherlim. & p̄
posui in animo meo querere et inues-
tigare sapienter̄ de omnib⁹ que fiunt
sub sole. Hanc occupationē pessi-
mā dedit ds filiis hominū. ut occu-
parent̄ in ea. Vidi que fiunt cuncta
sub sole. et ecce uniuersa uanitas. et
affluctio spūs. Quersi difficile corrigū-
tur. et stultor⁹ infinit⁹ est numerus.
Locutus sum in corde meo dicens. Ec-
ce magnus effectus sum. & p̄cessi sa-
pientia oñs qui fuer̄t ante me i iheru-
salē. et mens mea contēplata est
multa sapienter̄ & didici. dedi q: cor
meū ut scirē prudentiā atq: doctri-
nā. errores q: & stultitiā. et agnoui qđ
in his quoq: esset labor & affluctio
spūs. eo quod in multa sapientia mul-
ta sit indignatio. et qui addit scie-
tiā. addit et laborē. Dixi g̃ in corde
meo: uadā & affluā deliciis. & fruar
bonis. et uidi qđ hoc quoq: ēt uani-
tas. Risū reputaui errorē. et gaudio
dixi: Quid frustra decipis. Cogitaui
in corde meo abstrahere a uino carnē
meā. ut animū meū transferrē ad
sapientiā. deuitarēq: stultitiā. donec
uiderē quid ēt utile filiis hominū.
quo facto op⁹ est sub sole. numero
dierū uitē sue. Magnificaui opera
mea. edificaui mihi domos. plantā-
ui uineas. feci ortos. & pomeria. et
consiti ea cuncti generis arborib⁹. ex-
struxi mihi piscinas aquarū. ut irriga-
rē silua lignor⁹ germinantiū. Posse-
di seruos et ancillas. multāq: familia
am habui. Armenta quoq: & magnos
ouiū greges. ultra oñs qui fuer̄t an-
te me in iherlim. Coaceruaui mihi argen-
tū et aurū. et substantias regū ac p̄-
uinciar̄. feci mihi cantores et canta-
trices. et delicias filior⁹ hominū. Scy-
phos & urceos in ministerio ad uina
fundenda. et supgressus sū opib⁹ oñs
qui fuer̄t ante me in iherlim. Sapien-
tia quoq: p̄seuerauit mecū. & omnia
que desiderauer̄t oculi mei nō negaui
eis. nec p̄hibui cor meū. quin omni
uoluptate fruerer̄. & oblectarer se in
his que parauerā. et hanc rat⁹ sum
partē meam. si uterer labore meo. Cū
q: me conuertissem ad uniuersa opa que
fecerant manus meē. et ad labores i q̄b⁹
frustra sudauerā. uidi in omnib⁹ uani-
tatē. & afflictionē animi. & nichil p̄
manere sub sole. Transiui ad contem-
plandam sapientiā. errores q: & stulti-
tiā. Quid ē inquā homo ut sequi
possit regem factorē suū. Et uidi qđ
tantū p̄cederet sapientia stultitiā.
quantum differt lux a tenebris. Sa-
pientis oculi in capite ei⁹. stult⁹ in tene-
bris ambulat. Cognoui qđ unū utri-
usq: ēt interitus. Et dixi in corde meo.
Si un⁹ et stulti & mis occasus erit. qđ
mihi p̄dest qđ maiorē sapientiē dedi
opam. Locutus q: cū mente mea. ani-
maduerti qđ hoc quoq: ēt uanitas.
Non enim erit memoria sapientis si-
milit⁹ ut stulti in p̄petuū. et futura
tempora oblitione cuncta parit⁹

opient. Omnē doctū similē ut ī doctus? et īcirco reduxit me uitę meę. uidens mala cē unūsq; sub sole? & cuncta uanitatē atq; afflictionē spūs. Rursus detestatus sū omnē industriam meā. et quę sub sole studiosissime laboraui? habiturus hērdē pō me quē ignoro utrū sapiens an stultus futurus sit? et dominabit in laboribus meis quibus desudaui et sollicitus fui. Et ē quicq̄m tam uanum? Unde cessaui? renunciauitq; cor meum ultra laborare sub sole. Nā cū alius laboret in sapientia & doctrina. et sollicitudine? homini ocioso quę sita dimittet. Et hoc g uanitas? & magnū malū. Quid g pderit hominu de unūsq; labore suo. et afflictione spūs qua sub sole cruciatus ē. Cuncti dies ei? doloribus & erumpnis pleni sunt? nec p noctē mente requiescit. Et hoc nonne uanitas est. Nonne melius ē comedere & bibere? & ostendere animę suę bona de laboribus suis. Et hoc de manu dī ē. Quis ita uorabit. et deliciis affluet ut ego. Homini bono in conspectu suo dedit dūs sapientiā. et scientiā & lętitiā? Peccatori aut dedit afflictionē. et curā superfluam? ut addat et congreget. & tradat ei q̄ placuit deo. Sed et hoc uanitas? et cassa sollicitudo mentis. iij.

Omnia tēp? habent? et suis spatiis transeunt unūsq; sub celo. Tēp? nascendi? et tēp? moriendi. Tēp? plantandi? & tēp? euellendi q̄d plantatū est. Tēp? occidendi? & tēp? sanandi. Tēp? destruendi? et tēp? ędificandi. Tēp? flendi? & tēp? ridendi. Tēp? plangendi? & tēp? saltandi. Tempus spargendi lapides? et tēp? colligendi. Tempus amplexandi? et tēp? longe fieri a cōplexib?. Tēp? acquirendi? & tēp? pdendi. Tēp? custodiendi? & tēp? abiciendi. Tēp? scindendi? & tēp? consuendi. Tēp? tacendi? et tēp? loquendi. Tēp? dilectionis? & tēp? odij. Tēp? belli? et tēp? pacis. Q̄d habet amplius homo de labore suo? Uidi afflictionē quā dedit dūs filiis hominū? ut distendant in ea. Cuncta fecit bona in tempore suo? et mundū tradidit disputationi eor? ut nō inueniat homo op? quod operatus ē dūs ab initio usq; ad finē. Et cognoui quod nō esset melius? nisi lętari et facere bene in uita sua. Omis enim homo qui comedit et bibit. et uidet bonum de labore suo? hoc donū dei ē. Didici q̄d omnia opa que fecit dūs pseuerent in ęternū? Non possum? eis quicq̄m addere. nec auferre? que fecit dūs ut timeat? Quod factum ē. ipsum permanet? Quę futura sunt iam fuerunt. et dūs instaurat q̄d abiit. Uidi sub sole in loco iudicii impietatē? et in loco iustitię iniquitatē. Et dixi in corde meo. Justū & impiū iudicabit dūs? & tēp? omnis rei tunc erit. Dixi in corde meo de filiis hominū? ut probaret eos dūs. & ostenderet similes esse bestiis. Idcirco unus interitus est hominis & iumentorū? & equa utrumq; conditio. Sicut moritur homo? sic & illa moriuntur. Similē spirant omnia? & nichil habet homo iumento amplius? Cuncta subiacent uanita-

ti? et omma pgunt ad unū locū. De
terra facta sunt. et in terrā pariē re
Quis nouit si spe ¶uertent.
filior adam ascendat sursū? & si
spe iumentor descendat deorsum?
& deprehendi nichil ee melq̄ letari
hominē in ope suo? et hanc ee partē
illi. Quis enim eū adducet? ut post
se futura cognoscat. ¶Verti me ad iiij.
alia. et uidi calumpnias que sub so
le geruntr? et lacrimas innocentū
et consolatore nemine? nec posse re
sistere eor uolentie. eunctor auxilio
destitutos? Et laudaui magis mortu
os qm uiuentes? et felicorem utq;
iudicaui qui necdū natus e? nec ui
dit mala que sub sole fiunt. Rursq̄
contemplat sum omis labores homi
nū? et industrias animadūti. pare
re mundie primi. & in hoc g uani
tas? et cura supflua e. Stultus cōplicat
manus suas? et cōedit carnes suas
dicens. Melius e pugillus cū requie?
qm plenā utraq; man cum labore &
afflictione animi. Considerans repperi
etiā uanitatē sub sole. Unus e. et
secūm n habet. n filiū. non frem? et
tamen laboē n cessat. nec saciantr
oculi ei diuitiis? nec recogitat dicens.
Cui laboro. & fraudo aiam meā bo
nis? In hoc quoq; uanitas e? & afflic
tio pessima. Melius e g duos simul
ee quā unū? Habent enim emolum
tum societatis sue. Si unus ceciderit?
ab altero fulciet. Ve soli? quia cū ce
ciderit. n habet subleuantē. Et si dor
mierint duo? fouebunt mutuo, & un?
quom calefiet. Et si quispiā puale
rit contra unū? duo resistunt ei.

Funiculus triplex difficile rumpit.
Melior e puer paup sapiens. rege
sene & stulto? qui nescit puidere i pos
terū? Quod & de carcere cathenas q;
interdū quis egrediat ad regnū? et
alt natus in regno. inopia consum
mat. Vidi cunctos uiuentes q ambu
lant sub sole? cū adolescente secūdo q
consurgēt p eo. Infinitus e numer?
ppli omniū qui fuer ante eū? &
qui postea futuri sunt. n letabunt
in eo. Sed & hoc uanitas? & afflictio spe.
Custodi pedē tuū ingrediens domū
dei? & appropinqua ut audias. Melio
enim melior e obedientia. qm stultor
victime? qui nescunt quid faciant
mali. Ne temere quid loquaris? neq;
cor tuū sit uelox ad pferendū sermo
nē coram do. Ds enim in celo. & tu sup
terrā. Ideo sint pauci sermones
tui. Multas curas sequūt somnia? et
in multis sermonib; inuenit stulti
cia. Si quid uouisti do. ne moreris
reddere? Displicet enim ei infidelis
& stulta promissio? si. quodcumq; uoue
ris redde. Multo melius est n uouere?
qm post uotū promissa n reddere. Ne
dederis os tuū ut peccare faciat car
nē tuā? neq; dicas coram angelo n e
puidentia? ne forte iratus ds sup
sermones tuos dissipet cuncta opa
manuū tuar. Ubi multa sunt som
nia. plurimę uanitates. et sermones
innumeri? tu ū dm time. Si uideris
calumpnias egenor et uiolenta iu
dicia. et subuerti iustitiā in prouincia. &
n mireris sup hoc negocio. quia excel
so alius excelsior e. et sup hos quoq;
eminentiores sunt alii? & insuper

unuſq; terre rex unpat seruientu. Auaru ſ ñ implebit pecunia: et qui amat diuitias fructus ñ capiet ex eis. Et hoc ē uanitas. Vbi multe sunt opes: multi et qui comedunt eas. Et quid pdest possessori: nisi qđ cernit diuitias oculis suis. Dulcis ē somn⁹ operanti siue paru. siue multu comedat: saturitas aut diuitis ñ sinit dormire eū. Est & alia infirmitas pessima: quā uidi sub sole. Diuitie conseruate in malu dñi sui. Pereunt enim in afflictione pessima. Genuerat filiu qui in summa egestate erit. Sicut egress⁹ est nudus de utero matris sue. sic reuertet: et nichil auferet secu de labore suo. Miserabilis prors⁹ infirmitas. Quom uenit: sic reuertet. Quid ē. pdest ei quod laborauit in uentum: cunctis diebus uite sue comedit in tenebris. & in curis multis: et in erumpna atq; tristicia. Hoc itaq; michi uisu ē bonu: ut comedat quis et bibat. & fruat letitia ex labore suo quo laborauit ipse sub sole. numero dieru uite sue quos dedit ei ds: et hec est pars illi. Et omnu hominu cui dedit ds diuitias atq; substantia potestatēq; ei tribuit ut comedat ex eis. et fruatur parte sua. et letet de labore suo: hoc ē donu dei. Non enim satis recordabit dieru uite sue: eo qđ ds occupet delicijs cor ei. Est & aliud malu qđ uidi sub sole: et quidē frequens apd homines. Vir cui dedit ds diuitias & substantia et honore & nichil deest anime sue ex omnibus que desiderat: nec tribuit ei potestatem ds. ut comedat ex eo: s; homo extra neus uocauit illud. Hoc uanitas et magna miseria ē. Si genuerit quis piam centu: & uixerit multos annos. et plures dies etatis habuerit: & anima illi⁹ ñ utatur bonis substantie sue sepulturaq; careat: de hoc ego pnuntio qđ melior illo

ruſtra enim ſ sit abortiu. Venit et pgit ad tenebras: & obliuione delebitur nom⁹ ei⁹. Non uidit solē: neq; cognouit distantia boni & mali. Etia si duobus milibus annis uixerit. & ñ fuerit pfruit⁹ bonis: Nonne ad unu locu pgant omnia: Omnis labor hominis in ore ei⁹: s; anima illi⁹ ñ implebit. Quid habet amplius sapiens ab stulto: et quid paup. ñ ut pgat illuc ubi ē uita. Oculus ē uidere qđ capias: quā desiderare qđ nescias; s; & hoc uanitas ē: & pstigio spe. Qui futuru ē. iam uocatu ē nomen ei⁹. & scit⁹ quod homo sit: et ñ possit contra fortiore se in iudicio contendere. Verba sunt pluruma: multamq; in disputando habentia uanitate. Quid necesse ē homini maiora se querere: cū ignoret quid cōducat sibi in uita sua. numero dieru pegrinationis sue et tempore q̄ ut umbra pterit. Aut quis ei poterit indicare. quid pt eum futuru sub sole sit. Melius est nom⁹ bonu qm unguenta pciosa: et dies mortis die natiuitatis. Melius est ire ad domu luctus: qm ad domu conuiuij. In illa enim finis cunctoꝝ admonet hominē: et uiuens cogitat quid futuru sit. Melior ē ira risu: quia p tristiciam uultus corrigit animus delinquentis.

Cor sapientiū ubi tristicia ē. & cor stul
torū ubi lętitia. Melⁱ est a sapiente
corripi. qm stultoꝝ adulatione decⁱ
pi. Quia sicⁱ sonitus spinaꝝ ardentiū
sub olla. sic risus stulti. sed & hoc uā
nitas. Calumpnia conturbat sapien
tē. & pdet robur cordis ulli. Melior
ē finis orationis. qm principiū. Me
lior ē patiens. arrogante. Ne uelox
sis ad irascendū. quia ira in sinu
stulti requiescat. Ne dicas quid pu
tas cause ē. quod priora tempora me
liora fuere quā nunc sunt. Stulta
ē enim huiuscemodi interrogatio. Ve
rior ē sapientia cū diuitiis. & ma
gis pdest uidentibus solē. Sicut enim
protegit sapientia. sic protegit pecunia.
hoc aut plus habet eruditio & sapi
entia. qd uitam tribuunt possessori
suo. Considera opa dī. qd nemo possit
corrigere quē ille despexerit. In die
bona fruere bonis. et malum diem
prauę. Sicut enim hanc. sic & illam
fecit ds. ut nō inueniat homo contra
eū iustas querimonias. Hec quoq;
uidi in diebus uanitatis meę. Iustus
perit in iustitia sua. & impius mul
to uiuit tempore in malitia sua. Noli
ē iustus multū. neq; plus sapias
quā necesse ē. ne obstupescas. Ne im
pie agas multū. et noli ē stultus. ne
morieris in tempore nō tuo. Bonū ē
te sustentare iustū. sed & ab illo ne sub
trahas manū tuā. qui deum timet.
nichil negligit. Sapientia confortabit
sapientē. sup decē principes ciuitatis.
Non ē enim homo iustus in terra.
qui faciat bonū & nō peccet. Sed & cunc
tis sermonibus qui dicunt ne acom
modes cor tuum. ne forte audias seruū
tuū maledicentē tibi. scit enim tua cō
scientia. quia et tu crebro maledixis
ti aliis. Cuncta temptaui in sapientia.
Dixi sapiens efficiar. & ipsa longius
recessit a me. multo magis quā erat.
& alta. pfunditas. quis inueniet eā.
Lustraui uniuersa animo meo. ut scī
rē et considerarē. et quererē sapientiā
& rationē. & ut cognoscerē impi
etatē stulti. et errorē imprudentiū.
Et inueni amariorē morte mulierē. que
laqueus uenatoꝝ ē. et sagena cor ei.
Uincula cum sunt manus illius. Qui
placet deo effugiet eam. Qui aut pec
cator ē capietur ab illa. Ecce inueni
hoc dixit ecclesiastes. unū & alterū ut
inuenirē rationē quā adhuc querit
anima mea. & nō inueni. Virū de mil
le unū reperi. mulierē ex omnibus nō
inueni. Solūmodo hoc inueni. qd fe
cerit ds hominē rectū. & ipse se infi
nitis miscuerit questionibus. Quis ta
lis ut sapiens ē. et quis cognouit
solutionē uerbi. Sapientia hominis
lucet in uultu ei. et potentissimus fa
ciē illius cōmutabit.

Ego os regis obserua. & preceptū iu
ramenti dī. Ne festines recedere
a facie eius. neq; permaneas in opere
malo. quia omne qd uoluerit faci
et. et sermo illius potestate plenus ē. nec
dicere ei quisquam potest quare ita fa
cis. Qui custodit preceptum. nō experi
etur quicquā mali. Tempus et responsionē.
cor sapientis intelligit. Omni negotio
tempus ē. & opportunitas. et multa
hominis afflictio. quia ignorat p
terita. et uentura nullo scire potest

numero. Non ē in hominis dictione p
bibere spm: nec habet potestatē in die
mortis: nec finit quiescere ingruente
bello: neq; saluabit impietas impiū.
Omia hec consideraui: & dedi cor meū
um in cunctis opib; que fiunt sub
sole. Interdū dominat homo homini:
in malū suū. Vidi impios sepultos
qui etiam cū ad uiuerent i loco
scō erant: & laudabant in ciuitate.
quasi iustoz opum: s; & hoc uanitas
Eenim quia nō pfert ¶ est.
cito contra malos sententia: absq;
ullo timore filii hominū ppetrant
mala. Ar tamen peccator ex eo quod
centies facit malū. et p patientiaz
sustentat: ego cognoui quod erit bo
num timentib; dm. qui uerent faci
em ei. Non sit bonū impio. nec plon
gent dies ei: s; quasi umbra transeāt
qui nō timent facie dñi. Est & alia ua
nitas: que fit sup terrā. Sunt iusti.
quib; multa ptingunt quasi opa egi
runt impioz: Et sunt impi qui ita se
cari sunt. quasi iustoz facta habeāt.
Dixi et hoc uanitas ē. et uanissimū iu
dico. Laudaui ego letitiā: quod nō esset
hominu bonū sub sole. nisi qđ come
dere et biberet. atq; gauderet. & hoc
solum secū auferret de labore suo. in
dieb; quos dedit deus ei sub sole. Et appo
sui cor meum ut scirem sapientiā: et in
telligem distinctionem ḡ sit ītra. Et homo
qui dieb; ac noctib; somnū oculis nō
capit: et intelligat qđ omnium operum dī
nullā possit homo inuenire rationē
eoz que fiunt sub sole: Et quanto plus
laborauerit ad querendū. tanto mi
nus inueniat: Etiā si dixerit sapi
ens se nosse: nō poterit reperire.
Omia hec tractaui in corde meo: ut
curiose intelligerem. i v.
Sunt iusti atq; sapientes: & o
pera eoz in manu dī: Et tamen
nescit homo utrū amore an odio
dignus sit. S; & omia in futuro ser
uantur incerta: eo qđ unū sa eque
eueniant iusto & impio. bono. et
malo. mundo et immundo. immo
lanti uictimas & sacrificia contemp
nenti. Sicut bonus sic & peccator. Ut
puerus ita & ille qui uerū degerat.
Hoc est pessimū inter omia que sub so
le fiunt: quia eadē cunctis eueni
unt. Vnde & corda filioz hominuz
implent malicia. & contemptu i ui
ta sua: et post hec ad inferos dedu
centur. Nemo ē qui semp uiuat: & q
huic rei habeat fiduciā. Melior ē
canis uiuus leone mortuo: uiuentes
enī sciūt se esse morituros: Mortui ū
nichil nouerunt amplius. nec habebūt
ultra mercedē: quia obliuioni tradi
ta ē memoria eoz. Amor quoq: & odi
um et inuidia. simul perierūt: nec ha
bent partē in hoc seculo. & in ope qđ
sub sole geritur. Vade ergo et comede i le
titia panē tuū. et bibe cū gaudio ui
nū tuū: quia deo placent opa tua.
Omni tempore sint uestimenta tua
candida: & oleum de capite tuo nō
deficiat: Perfruere uita cū uxore tua q̄
diligis cunctis diebus uite instabilita
tis tue: qui data sunt tibi sub sole omni
tempore uanitatis tue.
Hec ē enim pars in uita. & in labo
re tuo: quo laboras sub sole.
Quodcūq; potest manus tua facere in

stanter opare? quia nec op̃. nec ratio. nec scientia. nec sapientia erit apd inferos quo tu ppas. Verti me alio. uidi sub sole. nec uelocium ee curssum. nec fortium bellum: nec sapientium panem. nec doctor diuitias. nec arteficiũ gram: s; temp. casumq; in omnib. Ne scit homo finem suum. s; sicut pisces capiunt hamo. & sic aues comphendunt laqueo. sic capiunt homines tempore malo cum eis ex templo supuenerit. Hanc quoq; uidi sub sole sapientiam & pbauu maxima. Ciuitas parua. et pauci in ea uiri: uenit contra eam rex magnus. & uallauit eam. extruxitq; munitiones p gyrum. et perfecta est obsidio: inuentusq; in ea uir paup & sapiens. liberauit urbem p sapientiam suam. et nullus deinceps recordat est hominis illi paupis. & dicebam ego melior est sapientia fortitudine. Quom̃ & sapientia paupis contepta e. & uba eius n̄ sunt audita. Verba sapientiũ audiunt in silentio. plus qm clamor principis inter stultos. Melior est sapientia quam arma bellica. et qui in uno peccauerit. multa bona perdet. X. Muscę morientes. Ppdiunt suauitatem unguenta. Preciosior est sapientia et gla parua ad temp stultitia. Cor sapientis in dextera eius. & cor stulti in sinistra illius. Sed et stultus in uia ambulans. cum ipse insipiens sit. omnes stultos estimat. Si spe potestatem habentis ascenderit sup te. locum tuum ne dimiseris. quia curatio cessare faciet peccata maxima. Est et malum qd uidi sub sole. quasi p errorem egrediens a facie principis. posuit stultum in dignitate sublimi. & diuites sedere deorsum. Vidi seruos in eqs. & principes ambulantes quasi seruos qui fodit foueam. Sup tria. mordebit in ea. et qui dissipat sepem. mordebit eum coluber. Qui transfert lapides affliget in eis. et qui scindit ligna. uulnerabit ab eis. Si retusum fuerit ferrum & hoc n̄ ut prius. s; hebetatum erit multo labore exacuet. & post industria sequet sapientia. Si mordeat serpens in silentio. nichilomin habet qui occulte detrahit. Verba oris sapientis gratia. & labia insipientis precipitabunt eum. Initium uerbor eius stultitia. & nouissimum oris illius error pessimus. Stultus uba multiplicat. Ignorat homo quid ante se fuerit. et quod post futurum e. quis illi poterit indicare. Labor stultorum affliget eos. qui nescunt in urbem pgere. Ve tibi terra cui rex puer est. et cuius principes mane comedunt. Beata terra cui rex nobilis est. & cui principes uescunt in tempore suo. ad reficiendum. & n̄ ad luxuriam. In pigricis humiliabit contignatio. & in infirmitate manuum pstillabit domus. In risum faciunt panem ac uinum ut epulent bibentes. & pecunię obediunt omnia. In cogitatione tua regi ne detrahas. et in secreto cubiculi tui ne maledixeris diuiti. quia aues celi portabunt uocem tuam. & qui habet pennas annunciabit sententiam. XI. Mitte panem tuum sup transeuntes aquas. quia post multa tempora inuenies illum. Da partem septem necn

& octo? qua ignoras quid futurū sit
malū sup terrā. Si repleue fuerint nu
bes? ymbres sup terrā effundent. Si
ceciderit lignū ad austrū aut ad aq̄
lonē? in quocūq; loco ceciderit ibi e
rit. Qui observat uentū n̄ seminat?
et qui considerat nubes numq̄m me
tet. Quēm ignoras que sit uia spūs.
& qua ratione conpingant̄ ossa in
uentre pregnantis? sic nescis opa dī
qui fabricator ē omniū. Mane semi
na semen tuū. et uespe ne cesset ma
nus tua? quia nescis quid magis
oriat̄ hoc aut illud? et si utrūq; si
mul melius erit. Dulce lumen? & delecta
bile ē oculis uidere solē. Si annis mul
tis uixerit homo & in his omnib⁹ lēt̄
fuerit. meminisse debet tenebrosi tē
poris. & multōr dierū? qui cū uene
rint uanitatis arguuntur p̄terita.
Lętare ig̃ iuuenis in adolescentia tua.
et in bono sit cor tuū in dieb⁹ iuuen
tutis tuę? & ambula in uiis cordis
tui. et in intuitu oculōr tuōr? & scito
q̄d p omnib⁹ his adducet te dūs in iu
dicium. Tolle iram a corde tuo? & di.
& amoue malitiā a carne tua? ado
lescentia enim & uoluptas? uana sūt.
Memento creatoris tui in dieb⁹ iuuē
tutis tuę? ante q̄m ueniat tēp⁹ af
flictionis. et appropinquent anni de
quib⁹ dicas n̄ michi placent? ante
quā tenebrescat sol. & lum̄. et luna.
& stellę? et reuertant̄ nubes post pluu
iam? Eodo cōmouebunt̄ custodes do
mus. & nutabunt uiri fortissimi.
et otiosę erunt molentes in minuto
numero. & tenebrescent uidentes p
foramina? et claudent hostia i platea

in humilitate uocis molentis? & cō
surgent ad uocē uolucris? & obsurde
scent omnes filię carminis. Excelsa q̄q;
timebunt? et formidabunt in uia.
Florebit amigdalū. et impingua
bitur locusta. & dissipabit̄ cappa
ris. q̄m uadit homo in domum ęternita
tis suę? et circuibunt in platea plan
gentes. Ante q̄m rumpat̄ funis ar
genteus. et reuertatur uitta aurea. &
conteratur̄ hydria sup fontē. et confrun
gatur rota sup cysternam. et reuer
tatur̄ puluis in terram suam. un
de erat? et spiritus redeat ad deum
qui dedit illum. Vanitas uanita
tum. dixit ecclesiastes? et omnia va
nitas. Cumq; esset sapientissimus
ecclesiastes? docuit pplm. et enarra
uit quę fecerat? et inuestigans cō
posuit parabolas multas. Quesiuit
uerba utilia? et conscripsit sermo
nes rectissimos. ac ueritate plenos.
Verba sapientium sicut stimuli?
et quasi claui in altum defixi? quę
p magistrorum consilium data
sunt a pastore uno. Hīs amplius
fili mi ne requiras; faciendi plures
libros nullus est finis? frequensq;
meditatio carnis afflictio est. Fi
nem loquendi. omnes pariter au
diamus. Deum time? et ~~omnia~~
mandata eius obserua. hoc est
enim omnis homo? et cuncta quę
fiunt adducet deus in iudicium
pro omni errato. siue bonum. siue
MALVM SIT. Explicit liber
ecclāstes. ūsiū numō. d. ccc. Incipit
canticū canticōrum. q̄d hebraice dici
tur. SYRASSIRIM.

octingentos.

Vox ecclē optantis xp̄i aduentum.

SCV LE TVR ME osculo oris suy: quia meliora sunt ubera tua vi no: fragrantia unguentis optimus. Oleum effusum nomen tuū: ideo adolescentule dilexerunt te. . . . . Trahe me p̄t te: curremꝰ i odorē unguentoꝝ tuoꝝ. Ad adolescentulas. Introduxit me rex in cellaria sua. Exultabimꝰ & letabimur in te: memores uberū tuoꝝ su p̄ uinū. Recti diligunt te. Vox ecclē: . . . Nigra sum .s. formosa filie iherusalē: sicꝫ tabernacula cedar: sicꝫ pelles salomonis. . . . . Nolite me cōsiderare qđ fusca sim: quia decoloravit me sol. Filij matris meꝫ pugnaverunt contra me: posuerūt me custode in uineis: uineā meā nō custodiui. Vox ecclē ad xp̄m. Indica mihi quē diligit anima mea. ubi pascas. ubi cubes in meridie: ne vagari incipiā p̄ greges sodaliū tuoꝝ. Vox xp̄i ad ecclām. Si ignoras te o pulchra inter mulieres: egredere. & abi post uestigia gregū: et pasce edos tuos iuxta tabernacula pastoꝝ. Equitatui meo in curribus pharaonis: assimilavi te amica mea. Pulchre sunt genę tue sicut turturis: collū tuū sicut monilia. Vox amicoꝝ. Murenulas aureas faciemꝰ tibi: uermiculatas argento.

Vox ecclē de xp̄o. Dum est rex in accubitu suo: nardus mea dedit odorē suū. Fasciculus myrre dilectus mihi: mihi inter ubera mea cōmorabit. Botrus cypri dilectus mihi: mihi in uineis engaddi. Vox xp̄i. Ecce tu pulchra es amica mea: ecce tu pulchra: oculi tui columbe. Vox ecclē: Ecce tu pulcher es dilecte mi et decorus: lectulus noster floridus: tigna domoꝝ nostraꝝ cedrina: laquearia nostra cypressina. Ego flos campi: & lilium conuallium. . . . . Sicut lilium inter spinas: sic amica mea inter filias. Vox ecclē. Sicut malus inter lignа siluarum: sic dilectus mihi inter filios. Sub umbra illius quē desideraueram sedi: & fructus eius dulcis gutturi meo. Introduxit me rex in cellā uinariā: ordinauit in me karitatē. Fulcite me floribus: stipate me malis: quia amore langueo. Leua eius sub capite meo: et dextera illius amplexabitur me. Vox .x. Adiuro uos filie iherusalē per capreas ceruosq; camporū: ne suscitetis. neq; euigilare faciatis dilectam quoadusq; ipsa uelit. Vox ecclē. Vox dilecti mei. Ecce iste uenit saliens in montibus: transiliens colles. Similis est dilectus meus capreę hinnuloq; ceruoꝝ. En ipse stat post parietē nostrum. respiciens p̄ fenestras: prospiciens p̄ cancellos. Et dilectus mihi loquitur mihi. Surge, propera amica mea. columba mea. formosa mea: et ueni. Jam enim hyemps trāsiit: imber abiit & recessit. Flores apparuerunt in terra nostra. tempus putationis aduenit. Vox turturis audita est in terra nostra: ficus protulit grossos suos: uinee florentes dederūt odorē suum. Vox xp̄i. Surge amica mea speciosa

mea et uenu⁹ colúba mea in foraminib⁹ petre. in cauerna maceríe. Ostende mihi faciē tuā: sonet uox tua in auribus meis: uox enim tua dulcis. & facies tua decora. Vox aduſ hereſes. Capite nob⁹ uulpes paruulas. que demoliunt uineas. Nā uinea nrā floruit. Vox eccle. Dilectus mꝰ mihi & ego illi: qui paſcit inter lilia: donec aſpiret dies: et inclinent umbre. Reuertere. ſimilis eſto dilecte mi capree. aut hinnulo ceruoꝝ ſup montes bether. iij.

Vox eccle electe de gentibus. In lectulo meo p noctes quesiui quē dilexit anima mea: quesiui illum & nō inueni. Surgā & circuibo ciuitatē: p uicos & plateas. querā quē dilexit anima mea. Quesiui illū: & nō inueni. Inuenerūt me uigiles: qui custodiunt ciuitatē. Eccla de xō dicit. Quem quē dilexit anima mea uidistis. Paululū cū pertransiſſē eos: inueni quē dilexit anima mea: Tenui eū. nec dimittā: donec introducā illū in domū matris mee. & in cubiculū genitricis mee. Vox xpi. Adiuro uos filie iherlm p capreas. ceruosq; campoꝝ: ne ſuſcitetis. neq; euigilare faciatis dilectā: donec ipſa uelit. Synagoga ad eccla. Que ē iſta que aſcendit p desertum ſicē uirgula fumi ex aromatibus myrre & thuris: & uniuſi pulueris pigmentarij. Vox eccle. En lectulū ſalomonis ſexaginta fortes ambiunt ex fortiſſimis iſrl. Omis tenentes gladios. & ad bella doctiſſimi. Vnuſcuiuſq; enſis ſup femur ſuū: ppt timores nocturnos. Ferculū fecit ſibi rex ſalomon de lignis lybani. "de xō dicit.

Columpnas eius fecit argenteas: reclinatoriū aureū: aſcenſū purpureū: medium caritate conſtrauit: ppt filias iheruſlē. Vox eccle: de xpo Egredimini & uidete filie ſyon regē ſalomonē. in diademate quo coronauit eū mat⁹ ſua: in die deſpōſationis illi⁹. & in die lētitie cordis eius. iiij Quā pulchra es amica mea. Vox ei quā pulchra es. oculi tui columbarū: abſq; eo qđ intrinſecus latet. Capilli tui ſicut greges capraꝝ: que aſcenderunt de monte galaad. Dentes tui ſicut greges tonſarū: que aſcenderūt de lauacro: Omis gemellis fetib⁹: & ſterilis nō eſt inter eas. Sicut uitta coccinea labia tua: et eloquiū tuū dulce. Sicut fragmen mali punica. ita gene tue: abſq; eo qđ intrinſecus latet. Sicē turris dauid collū tuū: que edificata ē cum ppugnaculis. Omis clypei pendent ex ea: omis armatura fortium. Duo ubera tua ſicut duo hinnuli capree gemelli qui paſcunt inter lilia: donec aſpiret dies. et inclinent umbre. . . . . Vadā ad montem myrre: et ad collē thuris. . . . . Tota pulchra es amica mea: & macula nō eſt in te. Veni de lybano ſponſa mea: ueni de lybano. veni. Coronaberis de capite amana de uertice ſanir. & hermon: de cubilib⁹ leonū. de montib⁹ pardorum. Vulnerasti cor meū ſoror mea ſponſa: uulnerasti cor meū i uno oculoꝝ tuoꝝ. & in uno crine colli tui. Quā pulchre ſunt mamme tue ſoror mea ſponſa: Pulchriora uba tua uino: et odor unguentoꝝ tuoꝝ ſup omnia aromata. Fauus diſtillans labia tua ſponſa: mel & lac ſub lin-

gua tua: & odor uestimentor tuor si
cut odor thuris. Ort conclusus soror
mea sponsa: ortus conclusus. fons sig
natus. Emissiones tue paradysus ma
lor punicor: cū pomor fructū. Cy
pri cū nardo: nardus et crocus fistula
& cynnamomū. cum uniuersis lignis
lybani. Myrra & aloe. cū omnib⁹ pmis
unguentis. Fons ortor puteus aqua
rū uiuentiū: que fluunt impetu
de lybano. ℟ eccle spō donat̄ hymn Surge
aquilo. & ueni auster: pfla ortū me
um. et fluant aromata illi. ℣ eccla de xo
dicit. Veniat dilectus mis in ortū ℣.
suū: & comedat fructū pomor suor.
xpc dicē. Veni in ortū meū soror mea
sponsa: Messui myrrā meā cū aroma
tib⁹ meis. Comedi fauū cum melle
meo: bibi uinū meum cū lacte meo.
xpc ad aplos dicē. Comedite amici: bi
bite. et inebriamini karissimi. Ego dormi
o: et cor meū uigilat. Vox eccle: Vox
dilecti mei pulsantis: Aperi mihi soror
mea. amica mea. columba mea. īma
culata mea. quia caput meū plenū
est rore: & cincinni mei guttis noctiū.
Expoliauī me tu
nica mea: quomō induar illa: Lauī
pedes meos: quomō inquinabo illos.
Vox eccle de xpo Dilectus mis misit ma
nū suā p foramē: & uenter mis intremu
it ad tactū ei.
Surrexi: ut aperiam dilecto meo. Manꝰ
mee stillauerunt myrrā: digiti mei
pleni myrra probatissima. Pessulum
ostij mei aperui dilecto meo: At ille de
clinauerat. atq; transierat. Anima
mea liquefacta est: in locutus est. Que
siui & nō inueni illū: uocaui. et nō
respondit michi. Inuenerunt me cus
todes qui circueunt ciuitatē: percusse
runt me. et uulnerauerūt me. Tulerūt
michi pallium meū. custodes murorum.
Adiuro uos filie ierlm si inueneri
tis dilectū meū: ut nuncietis ei quia
amore langueo. Vox Synagg. Qualis
est dilectus tuus ex dilecto: o pulcher
rima mulierum: Qualis est dilectus tuus
ex dilecto: quia sic adiurasti nos: Vox
eccle de xpo. Dilectus mis candidus & ru
bicundus: electus ex milib⁹. Caput eius
auri optimi: comę eius sicut elate pal
marum. nigre quasi cornix. Oculi eius
sicut columbe sup riuulos aquarū.
que lacte sunt lote: et residentes iuxta
fluenta plenissima. Gene illius sicut are
ole aromatū consite a pigmentariis.
Labia eius lylia distillantia myrrā pmam.
Manꝰ illius tornatiles aureę: plene ia
cinctis. Venter eius eburneus: distinctus
saphyris. Crura illius columpne mar
moree: que fundate sunt sup bases
aureas: Species eius ut lybani: electus
ut cedri: guttur illius suauissimum: &
totus desiderabilis. Talis est dilectus
mis: et iste est amicus mis. filie ieru
salē. Vox synag ad eccl̄am. Quo abiit
dilectus tuus o pulcherrima mulie
rum: Quo declinauit dilectus tuus: &
querem eum tecū. Dilectus meus Vox eccle: ℣j.
descendit in ortū suū ad aiolā aro
matis: ut pascat̄ in ortis. & lylia colli
gat. Ego dilecto meo. et dilectus mis
michi: qui pascit̄ inter lylia. Pulchra Vox ad eccl.
es amica mea. suauis. & decora. sicut
ierlm: terribilis. ut castrorum acies or
dinata. Auerte oculos tuos a me: quia
ipsi me auolare fecerūt. Capilli tui

sicut grex caprarū. que apparuerūt de
galaad. Dentes tui sicut grex ouium. q̄
ascenderunt de lauacro. Omnis ge
mellis fetib⁹ et sterilis nō est in eis. Si
cut cortex malipunice. sic gene tue
absq; occultus tuus. Sexaginta sunt
regine. & octoginta concubine. & ad
olescentularū nō est numer⁹. Spōs⁹ dīcit.
Una ē columba mea. perfecta
mea. una ē matri sue. electa genitri
ci sue. Viderūt eā filie sion et beatissimā
p̄dicauerūt. regine. & concubine. & lau
dauerunt eā. Que ē ista que p̄gredi
tur quasi aurora consurgens. pul
chra ut luna. electa ut sol. terribilis
ut castrorū acies ordinata. Vox eccl̄ie.
ad synag̃. Descendi ad ortū nucum.
ut uiderē poma conuallis. ut inspice
rē si floruisset uinea. et germinasset
mala punica. Vox synagog̃. Nescaui.
anima mea conturbauit me. ꝓpter
quadrigas aminadab. Vox ꝯsolatoris.
Eccl̄ie ad synag̃. Reuertere reuertere sunamitis. reuertere
reuertere. ut intueamur te. Vox synagoge.
Vij. cap⁹ Quid uidebis in sunamite. nisi chorū
castrorū. Vox x̄i ad eccl̄am. Quā pulch
sunt gressus tui. in calciamentis fil
a p̄incipis. Junctura femorū tuorū sic
monilia. que fabricata sunt in manu
artificis. Umbilicus tuus crater tor
natilis. numq̄m indigens poculis.
Venter tuus sicut acerus tritici. ual
latus lilijs. Duo ubera tua sicut duo
hinnuli gemelli capree. Collū tuū
sicut turris eburnea. Oculi tui sic
piscine in esebon. que sunt i porta
filie multitudinis. Nasus tuus sic
turris libani. que respicit contra da
masci. Caput tuū ut carmelus. &
come capitis tui sicut purpura regis
uincta canalib⁹. Quā pulchra es. et
quā decora karissima in deliciis. Sta
tura tua assimilata ē palme. & ubera
tua botris. Sponsa de s. cruce dicit.
Dixi ascendā in palmā. apprehendā
fructus eius. Et erunt ubera tua sic
Spōs⁹ ad sponsa. botri uinee. et odores tui sic malor⁹
Gutt̄e tui sicut uinū optimū. Eccl̄a
de x̄po dicit. Dignū dilecto meo ad
potandū. labijs q; et dentib⁹ illius ru
minandū. Spōsa de spōso. Ego dilecto
meo et ad me conuersio eius. Eccl̄a ad x̄pm.
Veni dilecte mi. egrediamur in agrū. co
moremur in uillis. Mane surgamus ad u
neas. Videamus si floruit uinea. si flore
fructus parturiunt. si floruerūt mala
punica. ibi dabo t̄ ubera mea. Mandra
gore dederunt odorē in portis nris.
Omnia poma noua & uetera dilecte mi.
Sponsa. seruaui t̄. Vox patriarchar⁹ de x̄. Quis
mihi det te frātrem meū sugentē ubera
matris mee. Vt inueniā te foris & de
osculer te. et iam me nemo despiciat.
Apprehendā te. & ducā te in domū ma
tris mee. & in cubiculū genitricis
mee. Ibi me docebis. & dabo t̄ poculū
ex uino condito. et mustū malor⁹
granator⁹ meor⁹. Leua ei⁹ sub capite
meo. & dextera illius amplexabit me.
Vox x̄pi. Adiuro uos filie
iherlm. ne suscitetis neq; euigilare fa
ciatis dilectā donec ipsa uelit. Vox sy
nagoge de eccl̄a. Que ē ista que as
cendit de deserto deliciis affluens. in
nixa sup dilectum suū. Vox sponsi
p spōsā. Sub arbore mala suscitaui te.
ibi corrupta ē mater tua. ibi uiolata
ē genitrix tua. Eccl̄a ad x̄pm. Pone

me ut signaculū sup cor tuū. ut sig .x
naculū sup brachiū tuū? quia fortis .xi
ē ut mors dilectio? dura sicē infernus .xii
emulatio: lampades ei? lampades ig .xiii
nis. atq; flammax. Aquę multę nō .xiiii
potērūt extinguere karitatē? nec flu .xv
mina obruent illā. Si dederit homo .xvi
omnē substantiā dom? suę p dilecti .xvii
one? quasi nichil despiciēt eū. xp̄e .xviii
ad synagogā de eccl̄a. Soror nr̄a parua ē? .xix
& ubera nō habet. Quid faciam? sorori .xx
nr̄æ in die q̄ndo alloquenda est. xp̄e .xxi
sibi respōdet. Si murus ē? edificemus .xxii
sup ea ppugnacula argentea? Si ost .xxiii
tium ē? conpungam illud tabulis .xxiiii
cedrinis. Respondit eccl̄a. Ego mur? & .xxv
ubera mea sicē turris? ex quo facta sū .xxvi
cor̄ eo quasi pacē reperiens. Synaḡ. .xxvii
eccl̄e dicit. Vinea fuit pacifico. in ea .xxviii
quę habet pplos? tradidit eā custodib? .xxix
ut affert p fructu ei? mille argenteos. .xxx
xp̄o dicēt. Vinea mea cor̄ me ē. Mille .xxxi
tu pacifici? & ducenti his qui custo .xxxii
diunt fructū ei. Vox xp̄i. Quę .xxxiii
habitas in hortis amici auscultant? .xxxiiii
fac me audire uocē tuā. Vox eccl̄e ad .xxxv
fuge dilecte mi. & assimilare capreę. .xxxvi
hinnuloq; ceruoꝝ? sup montes aro .xxxvii
matū. Expl̄. lib̄ Syrassirim. id̄ ē can .xxxviii
tica canticoꝝ. ūsuum numio. cc lxx. .xxxix

I De diligenda iustitia. Jn̄ cap̄ lib̄ sapie: .xl
II Sapiēcia in malivola aiam ñ introibit. .xli
III Custodiendū a iniquitate & detractione. .xlii
IIII De cogitatiōibus impioꝝ. .xliii
V De consilio iudeoꝝ aduersus xp̄m. .xliiii
VI De sanctis martyribus. Tartarę ymi .xlv
VII Ad impiū salim q̄d gesserint recipiant? & fili .xlvi
VIII Filii adulterorū & ꝺ. meōrū mater etc.
VIIII De dormientib̄ in xp̄o ñ lugendis. .xlvii

De iustoꝝ aduſ̄ pleruoꝝ suos iusta sentēcia.
Jn̄ de martyrib̄ q̄d in ppetuū uiuent.
De iudicibus terre.
Concupiscendos sermones sapientię.
De incorruptionē proximari ad deuꝝ.
De ppria nativitatis ortu salomonis.
Salomonē accepisse spm̄ sapientię.
Sapientiam ubiq; attingere.
Sapientia attingit a fine usq; ad finē
fortiter. & disponit omia suauit.
Quod continens cē nemo possit nisi ds det.
Salomon orat accipe spm̄ sapientie.
De sapientia sanatos omīs q̄ placuerūt dō.
De sapientia eductū pplm̄ isrl̄ de egypto.
De sanctis martyribus. Tsint.
Qd delinquēta pplo ultōes bestię imisse
Qd an dim sit oia aq̄m quota rousan lucanū.
Quod spe ses suauis sit in omib̄.
Patientia di dare locū penitētie peccatoꝝ.
Bonitate di cogitanda & spanda miam ei.
De ydolatriis.
De querentibus deum in opib̄ ei.
De irridendum ydolatrie erroreꝝ.
Quod in misericordia ds disponat omia.
De adiuentionib̄ ydoloꝝ & de cultoꝝ eoꝝ.
Ydolatrę causa nefanda omia inducta.
Quod misericordia di sanauerit iustos.
Qđ mortis & uitę solus dns habeat potestē.
Subsannat inuentores ydolatrię.
De risse dim. eā delectamēta pplo animā se.
Qd creatura dō factori suo deseruiat.
Quod sermo dim pascat credentes in se.
Quanta ee di iudicia & inenarrabilia.
Presumptio stulta confundebat consciētiā.
Qd scis inter tenebras egypti lux ñ defuit.
De nocte qua pcessit ds promissa egypti.
Qd moyses in virtute corporis s. fide et ope
ratione eduxerit de egypto pplm.
Qualiter educti sunt de egypto filii isrl̄.

|| ducentoꝝ octogesima.

xlvii Qualiꝫ transacto mare deſideranterit carnes. & acceperit coturnices.

xlviii Quod magnificauerit dñs pplm ſuum quē eduxit de terra egypti.

Explicunt capitula. Incipit liber ſapientie ſa lo mo nis.

ILIGITE IVSTICIAM QVI IUDICATIS TERRAM

Sentite de dño in bonitate. & in ſimplicitate cordis querite illum. quoniam inuenitur ab his qui non temptant illum. apparet autem eis qui fidem habent in illum. Peruerſe enim cogitationes ſeparant a deo. probata autem uirtus corripit eos qui inſipientes ſunt. in malitia.

Inſipientem enim animam non introibit ſapientia. nec habitabit in corpore ſubdito peccatis. Spūs enim ſpūs diſciplinę effugiet fictum. & auferet ſe a cogitationibus que ſunt ſine intellectu. & corripietur a ſuperueniente iniquitate. Benignus eſt enim ſpūs ſapientie. & non liberabit maledictum a labiis ſuis. quoniam renum illius teſtis eſt deus. & cordis illius ſcrutator eſt uerus. & linguę illius auditor. quoniam ſpūs dñi repleuit orbem terrarum. & hoc quod continet omnia ſcientiam habet uocis. Propter hoc qui loquitur iniqua non poterit latere. nec preteriet illum corripiens iudicium. In cogitationibus enim impii interrogatio erit. ſermonum autem illius auditio ad deum ueniet. ad correptionem iniquitatum illius. Quoniam auris zeli audit omnia. & tumultus murmurationum non abſconditur.

Custodite ergo uos a murmuratione que nichil prodeſt. & a detractione parcite linguę. quoniam ſermo obſcurus in uacuum non ibit. Os autem quod mentitur occidit animam. Nolite zelare mortem in errore uitę ueſtrę. neque acquiratis perditionem in operibus manuum ueſtrarum. quoniam deus mortem non fecit. nec lętatur in perditione uiuorum. Creauit enim ut eſſent omnia. & ſanabiles fecit nationes orbis terrarum. Non eſt in illis medicamentum exterminii. nec inferorum regnum in terra. Juſtitia enim perpetua eſt & immortalis. iuuſtitia autem mortis eſt acquiſitio. Impii autem manibus et uerbis accerſierunt illam. & eſtimantes illam amicam. defluxerunt. et ſponſiones poſuerunt ad illam. quoniam (mortis) digni ſunt qui ſunt ex parte illius.

Locuti ſunt enim apud ſe non recte cogitantes. Exiguum & cum tedio eſt tempus uitę nostrę. & non eſt refrigerium in fine hominis. et non eſt qui agnitus ſit. reuerſus ab inferis. quia ex nichilo nati ſumus. et poſt hoc erimus tamquam ſi non fuerimus. quoniam fumus afflatus eſt in naribus noſtris. et ſermo ſcintille ad commouendum cor nostrum. quo a cinere facta anima eſt. et corpus noſtrum. & ſpūs diffunditur tamquam mollis aer. & tranſibit uita noſtra tamquam uestigia nubis. & ſicut nebula diſſoluetur que fugata eſt a radiis ſolis. & a calore illius

Incipit plog in libꝝ ſapie. Liber ſapie apud hebreos nuncupatur. Vñ et ipe Iheſus filius Sirach grece magis eloquentia redolet. Hunc iudei philonis ee affirmant. Quidam ſapie notarum. quia in eo xpi aduentus et ecclie ſapia prius apertius et euidentius exprimit. Explicit plog.

aggrauata. & nomen nr̃m obliuio
nem accip̃et p̃ tẽp̃. & nemo memo
riam habebit opum nr̃ar. Vmbre
enim transit ẽt tẽp̃ nr̃m. & n̄ est re
uersio finis nr̃i. q̃m consignata ẽ. et
nemo reuertet̃. Venite g̃ & fruam̃ bo
nis que sunt. & utam̃ creatura tamq̃
in iuuentute celeri. Vino pretioso. et
unguentis nos impleam̃. & n̄ p̃tere
at nos flos temporis. Coronem̃ nos
rosis anteqũ marcescant. Nullum
pratũ sit q̃d n̄ pertranseat luxuria
nr̃a. Nemo nr̃m sit exsors luxurie
nr̃e. ubiq; relinquam̃ signa letitie.
q̃m hec ẽ pars nr̃a. & hec ẽ sors.
Opprimam̃ paupem iustũ. & non
parcam̃ uidue. nec ueterani re
uerear̃ canos multi temporis. Sit
aũt fortitudo nr̃a lex iustitie. Q̃ d̃
enim infirmũ est. inutile inuenietur.
Circũueniam̃ g̃ iustũ. q̃m inutilis est
nob̃. & contrarius ẽ opib̃ nr̃is. & imp
perat nob̃ peccata legis. & diffamat i
nos peccata discipline nr̃e. Promittat
se sciam̃ dei habere. & filiũ dei se no
minat. Factus ẽ nob̃ in traductione
cogitationũ nr̃ar. Grauis ẽ nob̃ etiã
ad uidendũ. q̃m dissimilis ẽ aliis ui
ta illi. & immutate sunt uie eius. Tam
q̃m nugaces estimati sum̃ ab illo.
et abstinet se a uijs nr̃is tamq̃m ab
immundicijs. & p̃fert nouissima ius
tor̃. et gl̃iatur patrẽ se dm̃ habere. Vi
deam̃ ergo si sermones illi ueri sunt.
& temptem̃ que ueniura sunt illi. &
sciam̃ que erunt nouissima illi. Si e
nim ẽ uerus dei filius suscipiet illũ. &
liberabit eũ de manu contrarior̃. Cõ
tumelia & tormẽto interrogem̃ illũ.
ut sciam̃ reuerentiã ipsi. & p̃bem̃ pa
tientiã ei. O) orte turpissima condẽp
nem̃ illũ. Erit enim respectus ex ser
monib̃ illi. Hec cogitauerũt. & erraue
runt. Excecauit enim illos malicia eor̃.
& nescierũt sacramenta dei. neq; speue
runt mercedẽ iustitie. nec iudicaue
runt honorẽ animar̃ scar̃. q̃m ds̃ cre
auit hominẽ incorruptibilẽ. & ad ima
ginẽ sue similitudinis fecit illũ. In
uidia aũt diaboli mors introiuit in
orbe terrar̃. imitant̃ aũt illũ qui sũt
Vstor aũt animę iij. Tex parte illi.
in manu dei sunt. & n̄ tanget illos tor
mentũ mortis. Visi sunt oculis insi
pientiũ mori. & estimata ẽ afflictio
exitus illor̃. Et ab itinere iusto abie
runt in exterminiũ. & q̃d a nob̃ ẽ iter
exterminij. Illi aũt sunt in pace. Et si
cor̃a hominib̃ tormenta passi sũt. spes
illor̃ immortalitate plena ẽ. In pau
cis uexati. in multis bene disponent.
q̃m ds̃ temptauit illos. & inuenit il
los dignos se. Tamq̃m aurũ in for
nace p̃bauit illos. et quasi holocau
sta hostie accepit illos. & in tempore
erit respectus illor̃. Fulgebũt iusti &
tamq̃m scintille in harundineto
discurrent. Iudicabunt nationes. &
dominabunt̃ pplis. & regnabit dñs
illor̃ in ppetuũ. Qui confidunt i
illo. intelligent ueritatẽ. & fideles i
dilectione acquiescent illi. q̃m do
nũ et pax est electis eius.
O) Iij aũt secũdm que cogitauerũt cor
reptionẽ habebunt. qui neglexerũt
iustũ. & a dño recesserunt. Sapienti
am enim et disciplinã qui abiicit
infelix ẽ. & uacua ẽ spes illor̃. &

labores sine fructu. & in habilia
sunt opa illoꝝ. Mulieres coꝝ insen
sate sunt. et nequissimi filii coꝝ.
maledicta creatura illoꝝ. qm felix
sterilis & incoinquinata que ñ nouit
thoꝝ in delicto. habebit fructū in
respectione animarū scōrū. & spado
qui ñ operatus ē p manū suas iniq
tem. nec cogitauit aduersus dñm ne
quissima. Dabit enim illi fidei do
nū electū. & sors in templo dñi ac
ceptissima. Bonoꝝ enim laboꝝ glo
riosus ē fructus. & que ñ concidat ra
dix sapientie.

Filij aut adulteroꝝ in consuma
tione erunt. & ab iniquo thoro
semen exterminabit. Et siquide lon
ge uite erunt in nichilū computabi
tur. & sine honore erit nouissima se
nectus illoꝝ. & si celeri defuncti fue
rint. ñ habebūt spem. nec in die ag
nitionis ad locutionē. Nationes enī
iniquę dire sunt consumationis. O
qm pulchra ē casta generatio. cū ka
ritate. Immortalis ē enim memoria
illius. qm apd dm nota ē. & apd ho
mines. Cum psens ē imitantur illā.
& desiderant eā cū exduxerit. & in
ppetuū coronata triumphat. incoinqui
natoꝝ certaminū premiū uincens.
Vltrigena impioꝝ multitudo ñ e
rit utilis. & spuria uitulamina ñ
dabunt radices altas. nec stabile fir
mamentū collocabunt. & si in ramū
in tempore germinauerint. infirmi
ter posita a uento cōmouebunt. et
a nimietate uentoꝝ eradicabunt.
Confringent enim rami inconsuma
ti. et fructus illoꝝ inutiles. & acerbi
ad manducandū. & ad nichilū apti.
Ex iniquis enim oñs filij qui nas
cent. testes sunt nequitie aduꝰ
parentes in interrogatione sua.
Vitus aut si morte ꝓoccupat fue
rit. in refrigerio erit. Senectus enim
uenerabilis ē ñ diuturna. neq; an
noꝝ numero computata. Cani sunt
aut sensus hominis. & etas senec
tutis uita immaculata. Placens dō
factus dilectus. et uiuens inter pecca
tores translatus ē. Raptus ē ne ma
licia mutaret intellectum eius. aut
ne ficto decipet animā illius. Fasci
natio enim nugacitatis obscurat bo
na. et inconstantia concupiscentie
transuertit sensū sine malicia. Con
sūmatus in breui explauit tēpora
multa. placita enim erat dō anima
eius. ꝓpter hoc. ꝓpauit educere illū
de medio iniquitatū. Populi aut
uidentes & ñ intelligentes. nec po
nentes in ꝓcordiis talia. qm gra
dii & misericordia in scōs eius. & respect
in electos illius. Condempnat aut
iustus mortuus. uiuos impios. et
iuuentus celeri consūmata. longa
uitam iniusti. Videbunt enim fi
nē sapientis & ñ intelligent qd co
gitauerit de illo dñs. & quare mu
nierit illū dñs. Videbunt enim &
contempnent. illos aut irridebit
dñs. et erunt post hec decidentes si
ne honore. et in contumelia inter
mortuos in ppetuū. qm dirumpet
illos elatos sine uoce. & cōmouebit
illos a fundamentis. et usq; ad su
premū desolabunt. & erunt gemen
tes. et memoria illoꝝ peribit. Venit

in cogitatione peccatoꝝ suoꝝ tumidi?
& traducent illos gr aduſo mugtates
Tunc ſtabunt iuſti v. Ipſoꝝ
in magna conſtantia aduſus e
os qui ſe anguſtiauerꝝ? et qui abſtu
lerunt labores illoꝝ. Videntes turba
buñ timore horribili? & mirabunñ
in ſubitatione inſperate ſaluatis? ge
mentes p anguſtia ſpꝰ dicentes. int̃
ſe penitentiam agentes? & p angu
ſtia ſpꝰ gementes. Hi ſunt qꝫ habu
imus aliq̃do in deriſu? & in ſimi
litudine imꝓperij. Nos inſenſati
uitam illoꝝ eſtimabam̃ inſaniã? &
finẽ illoꝝ ſine honore. Ecce quom̃ cõ
putati ſunt int̃ filios dñi? & int̃ ſcos
ſors illoꝝ ẽ. Ergo erraum̃ a uia ue
ritatis. et iuſtitie lum̃ ñ luxit nob?
& ſol intelligentie ñ eſt ortus nob.
Laſſati ſumus in uia iniquitatis &
pditionis. & ambulauim̃ uias difficiles? uiã aut̃ dñi ignoraum̃. Quid
nob̃ pfuit ſuperbia? aut quid diuitia
rũ iactantia contulit nobis? Tranſ
ierunt omĩa illa tamq̃m umbra. &
tamq̃m nunci̊ pcurrens? & tamq̃
nauis que pertranſit fluctuante a
quã. cui? cum pterierit ñ eſt ueſti
giũ inuenire. neq; ſemitã carine il
lius in fluctib? aut auis que tranſ
uolat in aere nullũ inuenit̃ argu
mentũ ictꝰ ueneris illi? Ꝙ tantũ ſonit̃
alaꝝ uerberans leuẽ uentũ. & ſcin
dens p uim ictꝰ ueneris aerẽ. commo
tus alis tranſuolauit. & poſt hoc
nullũ ſignũ inuenit̃ ictꝰ ueneris illi?
aut tamquã ſagitta emiſſa in locũ
deſtinatũ. diuiſus aer continuo in
ſe reclusus ẽ. ut ignoret̃ tranſitus
illius? Sic & nos nati continuo deſi
tum̃ eſſe. et uirtutis quide ſignuꝫ
nullũ ualuim̃ oſtendere? in malig
nitate aut̃ nr̃a conſumpti ſum̃. Ta
lia dixerũt in inferno hi qui pecca
uerunt? qm̃ ſpes impi tamquam
lanugo ẽ que a uento tollit̃? & tam
quã ſpuma gracilis que a procella
diſpgit̃? & tamq̃m fumꝰ qui a uento
diffuſus ẽ? et tamq̃m memoria hoſpi
tis unius diei pretereuntis.
Iuſti aut̃ in ꝑpetuũ uiuent? & apud
dñm ẽ merces eoꝝ? et cogitatio illoꝝ
apud altiſſimũ. Ideo accipient regnũ
decoris. & diadema ſpeciei de manu
dñi? qm̃ dextera ſua teget eos? & bra
chio ſuo defendet illos. Et accipiet
armaturã zelus illi? et armabit crea
turã ad ultionẽ inimicoꝝ. Induet
ꝑ toracem iuſticiã? et accipiet ꝑ galea
iudicii rectũ. Sumet ſcutũ inexpug
nabile equitatẽ? acuet aut̃ duram
ad lanceã. & pugnabit cũ illo or
bis terrarꝫ contra inſenſatos. Ibunt
directe emiſſiones fulgurũ. & tamq̃
bene curuato arcu nubiũ getmina
buñt? et ad certũ locũ inſilient. & a
petroſa ira plene mittent̃ grandi
nes? et ſcandescet in illos aqua maris?
& flumina concurrent durẽt. Cont̃
illos ſtabit ſpꝰ uirtutis? & tamq̃m
turbo uentꝰ diuidet illos? & ad be
ramũ pducet omnẽ terrã iniquitatis
illoꝝ? & malignitas cãpet ſedes po
tentiũ. Melior ẽ ſapientia qm̃ uires? v.
et uir prudens magis qm̃ fortis.
Audite g reges & intelligite?
Diſcite iudices finiũ terre. Prebe
te aures uos qui continetis multa

tudines. et placitis uob in turbis na-
tionū? qm data ē a dño potestas uo-
bis. & uirtus ab altissimo? qui interroga-
bit opa ura. & cogitationes scrutabi-
tur? Qm cum essetis ministri regni
illi? nō recte iudicastis? neq; custo-
distis legē iustitiæ? neq; secūm uo-
luntatem dī ambulastis, horrende
et cito apparebit uob? qm iudicium
durissimū in his qui psunt fiet. Exi-
guo enim conceditur misericordia? potē-
tes aut potenter tormenta patiuntur.
Non enim subtrahet psonā cuiquā
dīs? nec uerebit magnitudinē cuius
quā. qm pusillū et magnū ipse fe-
cit? et equaliter cura ē illi de omnib?
Fortioribus aut? fortior instat cruciā-
tio. Ad uos g reges sunt hi sermo-
nes mei? ut discatis sapientiā. & nō
excedatis. Qui enim custodierint
iustitiā eius iuste iudicabunt? et
qui didicerint iusta. inuenient qđ
respondeant.

Concupiscite g sermones meos?
diligite illos. et habebitis disci-
plinam. Clara ē. & quę numquam
marcescet sapientia? et facile uidet
ab his qui diligunt eam? & inuenie-
tur ab his qui quærunt illā. Præ-
occupat qui se concupiscunt? ut
illis se prior ostendat. Qui diluculo
uigilauerit ad illam. nō laborā-
bit. Assidentē enim illam in foribus
suis inueniet. Cogitare g de illa.
sensus ē consummatus? et qui uigi-
lauerit ppter illam. cito erit securus?
qm dignos se ipsa circuit quærens.
et in uiis suis ostendit se illis hy-
lariter? et in omni prudentia occur-
ret illis. Initium enim illius uerissima
est disciplinę concupiscentia. Cura
aut disciplinę dilectio ē? & dilectio
custodia legum illius est. Custodire
aut legum? consummatio incorrupti
Incorruptio aut? facit Tonus ē
ē primum deo. Concupiscentia itaq;
sapientię? deducet ad regnum perpetuū.
Si g delectamini sedib? & sceptris re-
gens pplī? diligite sapientiā ut i p
petuo regnetis. Diligite lumen sa-
pientię? omnes qui præestis pplis.
Quid ē aut sapientia. et quemād
modū facta sit referam. et nō abscō
dam a uobis sacramenta dī? s; ab ini
tio nativitatis investigabo. & ponā
in lucē scientiā illius. et nō præteri
bo ueritatē neq; cū invidia tabescē
te iter habeō? qm talis homo nō erit
particeps sapientię. Multitudo aut
sapientium sanitas ē orbis terrę? &
rex sapiens plī stabilimentum est.
Ergo accipite disciplinā p sermone
meos? & p[ro]derit uobis. Itaq; eruditi
ni p sermones meos et p[ro]derit uobis.

Sum quidē & ego mortalis vij.
homo similis omnib? & ex gene
re terreno unus qui p[ro]x fictus
ē. et in uentre matris figuratus sum
caro. Decē mensium tempore coagu
latus sum in sanguine? ex semine
hominis. et delectamento somnij
conuenientis. & ego natus accepi
cōmunē aerē. et in similiter factā
decidi terrā? & primā uocē simileq;
omnib? emisi plorans? In iniolum
tis nutritus fui. et curis magnis.
Nemo enim ex regib? aliud habuit
nativitatis initium. Vna g introitus

est. omnib; ad uitam / & similis erit.
Propter hoc optaui. et datus est
mihi sensus / & inuocaui. et ue
nit in me spc̃ sapientie. & ꝓposui il
lam regnis & sedib;. et diuitias nu
chil eē duxi in cōparationib; illi? nec
cōparaui illi lapidē pciosum? qm
omne aurū in cōparatione illi? ba
rena ē exigua? & tamq̃m lutū estima
bit argentū in conspectu illi? Sup
salutē & speciem dilexi illam? & ꝓpo
sui ꝓ luce habere illam? qm inextin
guibile ē lumen illi? Venerunt aut̃
mihi oīa bona pariter cū illa / Et
innumerabilis honestas p manꝰ illi?
et lętatus sum in omnib; qm ante
cedebat me ista sapientia? et ignora
bam qm omnium mater ē. Eam sine
fictione didici. et sine inuidia com
munico / et honestatē illius non
abscondo. Infinitus enim thesaur?
est hominib; quo qui usi sunt par
tices facti sunt amicicie dei / ꝓpter
discipline dona cōmendati. Oī mihi
aut̃ dedit ds dicere ex sententia. et
ꝓsumere digna hoc quę in dant̃ /
qm ipse sapientię dux ē. & sapien
tum emendator. In manu enim il
lius et nos et sermones nri / & omīs
sapientia. & operū scientię disci
plina. Ipse enim mihi dedit hoc quę
sunt scientia uera? ut sciam dispo
sitionē orbis terrę. et uirtutes ele
mentoꝝ. Initiū & consūmationē et
medietatē temporū. uicissitudinū ꝓ
mutationes. et cōmutationes tempo
rū. horę mutationes et diuisiones tē
porū / anni cursus. & stellę dispo
sitiones. naturas animaliū. & iras
bestiarū? uim uentoꝝ & cogitationes
hominū? differentias uirgultoꝝ. &
uirtutes radicū? et quecunq; sunt
absconsa et improuisa didici. Omnium
enim artifex docuit me sapientia.
Est enim in illa spc̃ intelligentię. scā.
unicus. multiplex. subtilis. mobilis.
disertus. incoinquinat?. certus. suā
uis. amans bonum. acut?. qui nichil
uetat bene facere / humanus. benig
nus. stabilis. certus. securus? omnē
habens uirtutē. omnia ꝓspiciens.
& qui capiat oēs spc̃ intelligibiles /
mund?. subtilis. Omnib; enim mobi
lib; / mobilior est sapientia.
Attingit aut̃ ubiq; / ꝓpter suā mun
dicitiam. Vapor ē uirtutis di? et
emanatio quędam ē claritatis om
nipotentis dei sincera? et ideo nichil
inquinatū in illam incurrit. Candor
ē enim lucis eternę / et speculū sine
macula di maiestatis / et imago bo
nitatis illi? Et cum sit una. omnia
potest. & ꝑmanens in se oīa innoꝝ
uat? et p nationes in animas scās
se transfert / amicos dei & ꝓphas cō
stituit. Neminē enim diligit deus?
nisi eum qui cū sapientia inhabitat.
Est enim hec speciosior sole. & super
omnē stellaꝝ dispositionē luci com
parata inuenit̃ prior. Illi enim suc
cedit nox. / Sapientia autem non
Suꝑ.
uincit malicia / attingit ḡ á fi
ne usq; ad finē fortiter / & dis
ponit oīa suauiter. Hanc amaui
et exquisiui ea à iuuentute mea / et
quesiui sponsam mihi eam assumere. &
et amator factus sum formę illi? be
neficitatē glorificat. conuersationē

habens di? ⁊ et omniu dns dilexit
illam. Doctrix ē enim disciplīe di?
& electrix operum illi? ⁊ si diuitiē
appetunt in uita? quid sapientia
locupletius? que omnia operat? Si aut sen
sus operat? quis horū que sunt magis
qm illa ē artifex? Et si iustitiā quis
diligit? labores huius magnas habent
uirtutes. Sobrietatē enim & sapien
tiam docet. et iustitiā et uirtutem?
quibus utilius nichil est in uita homi
nibus. Et si multitudinē scientie
desiderat quis. scit preterita. et de fu
turis estimat? scit uersutias sermo
nū et dispositiones argumentorū.
Signa et monstra scit antē qm fiāt? & euentus temporū & seculoꝝ. ⁊
posui ꝙ hanc adungere michi ad
conuiuendū? sciens qm communica
bit meā de bonis. et erit allocutio
cogitationis & tedii mei. habebo
ppter hanc claritatē ad turbas? et
honorē apud seniores. Iuuenis &
acutus inueniar in iudicio? et ī con
spectu potentū amabilis erō? & fac
es principū mirabuntur me. Tacentē
me sustinebunt? et loquentē me re
spicient? & sermocinantē me plura.
manū ori suo imponent. ⁊ preterea ha
bebo p hanc immortalitatē? & me
moriam eternā his qui post me fu
turi sunt relinquā. Disponā pplos?
et nationes michi erunt subiecte.
timebunt me audientes reges hor
rendi. In multitudine uidebor bonus?
et in bello fortis. Intrans in domū
meā? conquiescā cū illa. Non enim
habet amaritudinē conuersatio illi?
nec tediū conuictus ipsi? ⁊ letitiā
& gaudiū. Hec cogitans apud me &
cōmemorans in corde meo. qm immor
talis ē in cognatione sapientie. & ī
amicitia illius delectatio bona? & in
opib⁹ manuū illius honestas sine de
fectione. & in certamine loquēle il
lius sapientia. & p̄claritas in cōmu
nicatione sermonū ipsi? circuibam
querens ut m̄ illam assumerē. Puer
aut eram ingeniosus? et sortitus sū
animā bonā. Et cum essē magis
bonus? uenī ad corp⁹ incoinquinatū.
Et ut scirē qm aliter nō possum ēe cō
tinens nisi dns det. et hoc ipsum erat
sapientia scire cui? esset hoc donū? adij
dnm & deprecatus sū illum? et dixi ex
toto p̄corde meo.

IX.

Deus patrū nrōꝝ et dne misericordie qui
fecisti omia uerbo tuo? & sapien
tia tua constituisti hominē. ut
dominaretur creature tue. que à te fa
cta ē. ut disponat orbē terrē in equi
tate. et iustitia & in directione cor
dis iudicia iudicet? da michi sedū
tuā assistricē sapientiā. & noli me
reprobare à pueris tuis. qm ego seruus
tuus sū. & filius ancille tue? homo in
firm⁹ et exiguu temporis. & minor ad
intellectum iudicij et legū? et si quis
erit consummatus inter filios hominū?
si à fuerit ab illo sapientia tua? ī ni
chilum cōputabit. Tu aut me elegis
ti regē in pplo tuo. et iudicē filioꝝ
tuoꝝ et filiarū? Et dixisti edificare te
plum in monte scō tuo. & in ciuita
te habitationis tue altare? similitu
dinē tabernaculi sc̄i tui qd̄ pparasti
ab initio. et tecū sapientia que nō
uit opa tua? que et affuit tunc cū

obe terrarū facere? & scelerat q̄d pla
cuī cēt oculis tuis. et quid directū
in p̄ceptis tuis. Mitte illā de celis
sās tuis? & a sede magnitudinis tue.
ut mecū sit et mecū laboret? ut sciam
quid acceptū sit apud te. Scit enim il
la omīa et intelligit? & deducet me
opib⁹ meis sobrie? et custodiet me in
sua potentia. Et erunt accepta opera
mea? & dispona pplm tuū iuste? & ero
dignus sedū patris mei. Quis enim
hominū poterit scire consiliū dī? aut
quis poterit cogitare quid uelit dns?
Cogitationes enim mortaliū timide?
& incerte, prudentie nre. Corpus enī quod
corrumpit aggrauat animā? & deprī
mit terrena inhabitatio sensū multa
cogitantē. Et difficile estimabim⁹ que
in terra sunt. et que in p̄spectu sunt
inuenim⁹ cū labore? Que in celis sē
aut. quis inuestigabit. Sensū aut tu
um quis sciuit. nisi tu dederis sapiē
tiam. et miseris spm scm tuū de altis
simis. & si correcte sunt semite eor q̄
in terris sunt? & que tibi placent di
dicerunt homines.

Quam p sapientiā sanata sunt? quic
q̄ placuerunt t dnē a principio.
Hec illū qui primus factus formatus e patrem orb̄ X.
terre cū solus cēt creatus. custodiuit
& eduxit illū a delicto suo? et dedit
illi uirtutē continendi omīa.

Ab hac ut recessit insipiens in ira sua?
per iram homicidij fratricidas depere
rit, ppt̄ quē cum aqua deleret terrā?
iterū sanauit sapientia
per contemptibile lignū iustū gu
bernans, hec et in consensu nequi
ce cū se nationes contulissent. sciuit
iustū & conseruauit sine querela dō?
et in filiis misericē forte custodiuit.
Hec iustū a peremptib⁹
impius liberauit fugientē. descen
dente igne in pentapolim? cui in tes
timonium nequitie fumigabunda
constat terra. & incerto tempore fru
ctus habentes arbores? et incredibi
lis anime memoria. stans figmen
tum salis Sapientia enim p̄tereuntes.
n̄ tantū in hoc lapsi sunt ut ignora
rent bona? s; et insipientie sue reliqu
erunt hominib⁹ memoriā. ut in his
que peccauerunt nec latere potuisset.
Sapientia aut̄ hos qui se obseruant?
a doloib⁹ liberabit
Hec aut̄ pfugi ire fratris iustū.
deduxit p uias rectas? & ostendit illi
regnū dei? et dedit illi sciam scor?
Honestauit illū in laboib⁹ & cōple
uit labores illius. In fraude circūue
nientiū illū affuit illi? & honestum
fecit illū. Custodiuit illū ab inimicis?
& a seductoib⁹ tutauit eum, & certa
men forte dedit illi ut uincceret & sci
ret q̄m omniū potentior e sapientia.
Hec uenditū iustū n̄ dereliquit?
s; a peccatoib⁹ liberauit eū. Des
cenditq; cū illo in foueā. et in uincu
lis n̄ dereliquit illū? donec afferret il
li sceptrū regni. et potentiā aduersus
eos qui eum deprimebant. Et menda
ces ostendit qui maculauerāt illū?
Et dedit illi claritatē eternā.
Hec pplm iustū et semen sine que
rela. liberauit a nationib⁹? que il
lum comprimebant. Intrauit in animā
serui dni et stetit contra reges horren
dos in portentis et signis, & reddidit

iustis mercede labor suor: et deduxit
illos in uia mirabili. & fuit illis in ue-
lamento diei: et in luce stellarū per noc-
tem. Et transtulit illos p mare ru-
brum: et transuexit p aquā nimiā.
Inimicos aut illor demersit in mare:
et ab altitudine inferi eduxit. Ideo
iusti tulerunt spolia impior. & de-
cantauerunt dne nomen scm tuū.
et uictricē manū tuā laudauerunt
pariter: Quia sapientia aperuit os mu-
tor. et linguas infantiū fecit diser-
tas. Direxit opa illor in manib pro-
phete sancte: iter fecerunt p deserta
que non inhabitabant: et in locis de-
sertis fixerunt tabernacula. Steterunt contra
hostes: et de inimicis se uindicauerūt.
Siti erunt et inuocauerunt te dne: &
data e illis de petra aqua altissima: &
requies sitis de lapide duro. Per que
enim penas passi sunt inimici illor
a defectione potus sui: et cū habun-
darent filii ista letati sunt: per hec cū
illis deesset. bene cum illis actum e.
Nam p fontē quidē sempiterni fluminis
humanū sanguinē dedisti inuis-
tis. Qui cū minuerent introductione
infantiū occisor: dedisti illis habun-
dantē aquā inspatā salutis. ostendens
p sitim que tunc fuit quemadmodum tuos exaltares: et aduersarios
illor necares. Cum enim temptati fuerunt
et quidē cū misericordia disciplinā accipi-
entes: Scierunt quēadmodū cum ira
iudicati impii tormenta paterentur.
Nos quidē tanquā patrē monens
probasti: illos aut tanqm durus rex
interrogans condemnasti. Absentes
enim et presentes similit torquebant.
Duplex enim illos accepit dolor: & ge-
mitus cū memoria preteritor. Cū enim
audierunt p sua tormenta bene fecisse
agi: cōmemorati sunt dnm. & mirante
in finē exitus. Qui euē enim in expositione
prauā. pietatē dereliquerunt: in finē exitus
mirati sunt. Non similit iustis
facientis: Per cogitationib aut insensat.

XI.

inimicitates illorum.

Vod quidā errantes colebant
inuios serpentes. et bestias supuacu-
as: immisisti illis multitudinē mu-
tor animaliū in ultionem: ut sci-
rent quia p que peccat quis. p hec & torquet. Non enim impossibilis erat
omnipotē manus tua. que creauit orbē
terrar ex materia inuisa immittere
illis multitudinē ursor. aut audā-
ces leones: aut noui generis ira plena.
aut ignotas bestias. aut uapore ig-
neū spirantes. aut odore fumi. pferen-
tes. aut horribilis ab oculis scintillas
emittentes: Quarū non solum lesura po-
terat illos exterminare. sed & aspectus
p timore occidere. Sed & sine his uno spū
occidi poterant psecutione passi ab
ipsis factis suis. et dispersi p spūm uirtu-
tis tue: Sed omnia in mensura & nume-
ro et pondere disposuisti. Multū enim
ualere tibi soli subest semp: et uirtu-
ti brachii tui quis resistet.

Quoniā tanqm momentū stateræ.
sic ante te est orbis terrar: & tan-
quam gutta roris antelucani que de-
scendit in terrā. Sed misereris omnium
qm omnia potes: et dissimulas peccata
hominū. propter penitentiā. Diligis
enim omnia que sunt. et nichil odisti
horū que fecisti: nec enim odiens

aut fecisti.

aliquid constituisti, Q uomodo aut̃ posset aliquid pmanere nisi tu uoluisses? aut quod a te uocatũ non esset conseruatum? Parcis aut̃ omnib⁹: qm tua sunt dne qui animas amas. xvi.

O quã bonus et suauis ẽ dne spūs tuus in nobis! Ideoq; hos qui exerrant paulatim corripis! et de quib⁹ peccant ammonens alloqueris. ut relicta malicia credant in te dne. Illos enĩ antiquos inhabitatores scē tuę terrę quos exhorruisti odiens. qm odibilia tibi opa faciebant p medicamina & sacrificia impia filios suos necatores. sine miserę animę. et cõmestores uiscerũ hominũ. et deuoratores sanguinis. a medio sacramento tuo. et auctores parentes animarũ in auxiliatarũ uoluisti pdere p manũ parentũ nrorũ: ut digna peregrinatione puerorũ dei. quę tibi omnium carorũ ẽ terra S; & his tanqm hominib⁹ perfecisti? et misisti antecessores exercitus tui uespas ut illos paulatim exterminarent? non quia impotens eras in bello subicere impios iustis. aut bestiis seuis. aut uerbo duro simul exterminare? sed paulatim iudicans dabas locũ penitentię. non ignorans qm iniqua est natio eorũ. et naturalis malicia ipsorũ: et qm non potest mutari cogitatio illorũ in ppetuũ. Semen enim erat maledictũ ab initio! nec timens alicuĩ ueniã dabas peccatis illorũ. Quis enim dicet tibi quid fecisti. Aut quis stabit contra iudiciũ tuũ. & Aut quis in conspectu tuo ueniat iudex iniquorũ hominũ? aut quis te imputabit si nationes perierint qs tu fecisti? Nec enim ẽ alius ds qm tu cui cura ẽ de omnib⁹: ut ostendas qm non iniuste iudicas iudicium! neq; rex neq; tyrannus in conspectu tuo minabitur de his quos perdidisti. Cum sis enĩ iustus iuste omnia disponis? ipsum quoq; qui non debet puniri condemnas! et extraneum estimas a tua uirtute. Virtus enim tua iustitię tuę est! & ob hoc qđ omnium dns es omnib⁹ te parcere facis. Virtutẽ enim ostendis tui q non crederis ẽ in uirtute consummatus! & hos qui te nesciunt audaciã tradũcis. Tu aut̃ dominator uirtutis cum tranquillitate iudicas! et cum magna reuerentia disponis nos! Subest enim tibi cui uolueris posse. Docuisti aut̃ populum tuum p talia opa. qm oportet iustum ẽ & humanum! & bonę spei fecisti filios tuos! qm iudicans das locũ in peccatis penitentię. Si enim inimicos seruos tuos & debitos morti ei tanta cruciasti attentione & liberasti dans tempus & locũ p quę possit mutari malicia! ei quanta diligentia iudicasti filios tuos quorũ parentibus iuramenta et conuentiones dedisti bonarũ promissionũ! Cum enĩ nobis disciplinam das. inimicos nros multiplicater flagellas! ut bonitatẽ tuam cogitem iudicantes! & ei de bonis iudicatur. sperem misericordiam tuã. Vnde & illis q in uita sua insensate & iniuste uixerũt? p hęc quę coluerunt deiecisti tormenta. Et enim in errorẽ uię durius errauerunt. deos estimantes hęc quę in animalib⁹ sunt simulacra! infantium insensatorũ more uiuentes. Propter hoc tanqm pueris insensatis! iudicium in derisu⁹ dedisti. Qui aut̃ iu

dubnis & marparionib⁹ n̄ correpta sunt. dignū dei iudiciū expta sunt. In his enim que patiebantur. molestē ferebant. in quib⁹ patientes indignabantur. p hec quos putabant deos in ipsis cū gemmis arentur uidentes illum quē olim negabant se nosse! uerū deum agnouerunt. Propt̄ quod et finis condempnationis illos ueniet sup illos.

Iam sunt aut̄ oīs hominesxiij. in quib⁹ n̄ subest sciencia dei! & de his que uident̄ bona n̄ potuerunt intelligere cū qui est! neq; op⁹ attendentes agnouerunt quis eēt artifex! s; aut ignē. aut spīm. aut aerem. aut gyrum stellar. aut nimā aquam. aut solem & lunā! rectores orbis terrar deos putauerunt. Quor si specie delectati deos putauerunt! sciant quanto his dominator eor⁹ speciosior est. Speciē enim generator hec omnia constituit. Aut si uirtutē & op⁹ eor⁹ mirati sunt! intelligant ab ipsis. qm̄ qui hec constituit fortior ē illis. A magnitudine enim speciei & creature! cognoscabiliter poterit hor⁹ creator uideri. S; tamen adhuc in his minor ē querela. & hi enim fortassis errant! deum querentes & uolentes inuenire. & cum eī in op⁹ illius conūsentur. inquirunt! et p̄sua sum habent qm̄ bona sunt que uidēntur. Iterū aut̄ nec his debet ignosci. Si enim tantū potuerunt scire. ut posset estimare sēcm̄ quomodo hui⁹ dñm n̄ facilius inuenerunt! Infelices aut̄ sī & inī mortuos spes illor ē! qui appellauerunt deos opa manuū hominū! auru & argentū. artis inuentionē & similitudines animaliū. aut lapidē inutileq;. opus manū antiquū! aut siquis artifex faber de silua lignū rectū secauerit. & hui⁹ docte eradat omnē corticē. et arte sua usus diligent̄ fabricet uas in utile in conūsationē uite! reliquas aut eius opis ad pparationē esce adiutauit! et reliquū hor⁹ quod ad nullū usū facit. lignū curuū et uertiab⁹ plenū scalpat diligent̄ p uacuitatē suā. & p sciencia artis sue figuret illud. & assimulet illud imagini hominis aut alicui ex animalib⁹ coparet. plumens rubrica et rubicundū faciens fuco colorē illius. et omnē maculā que in illo ē plumens tersā! & faciat ei dignā habitationē in pariete ponens illud. et confirmans ferro ne forte cadat! psp̄iciens illi. sciens qm̄ n̄ potest se adiuuare. imago enim est et opus ē illi adiutoriū! et de substantia sua & de filiis suis. & de nuptiis uocū faciens inq̄rit. Nō erubescat loqui cū illo qui sine anima ē! et p̄ sanitate quidē infirmū deprecat. & p̄ uita mortuum rogat! & inadiutorium inutile inuocat. et p̄ sanitate petit ab eo qui ambulare n̄ potest! & de adquirendo. et de opando. et de omnib⁹ rerum eventu petit ab eo qui in omnib⁹ ē inutilis. Iterū alius nauigare cogitans. & p̄ feros fluctus incipiens iter facere! ligno portante se. fragilius lignum inuocat. Illud enim cupiditas adquirendi excogitauit. & artifex sapiencia fabricauit sua. tua aut̄ pater gubernat puidentia! qm̄ dedisti in mari uiam. et inter fluctus semitā firmissimā! ostendens qm̄ potens es & omnib⁹ sanare etiam si sine ratequis adeat. S; ut n̄ eēnt uacua sapi-

artifex tuę opa⁹. ꝓpt̄ hoc etiam ęrigu
o ligno credunt homines animas su
as⁹ & transeuntes⁹ mare ꝑ ratē liberari
sunt. Ab initio enim cū perirent sup
bi gygantes. spes orbis terrarū ad ratē
confugiens remisit scō⁹ semen natiuj
tatis⁹ quę manu tua erat gubernata.
Benedictum ē enim lignū ꝑ quod fit
iustitia. & manus autē quod fit ydolū
maledictum ē. et ipsū & qui fecit illud.
Quia ille quidē operatus est⁹ illud autē
cum ēet fragile. dīs cognominatus est.
Similit autē odio sunt deo impius et
impietas ei⁹. & enim quod factum est⁹
cū illo qui fecit tormenta patiet̄. Propter
hoc & ydolis nationū n̄ erit respectus⁹
qm̄ creaturę dei in odiū facte sunt. et
in tentationē animę hominū. & in mus
cipulis pedib⁹ insipientiū. Initium enim
fornicationis ē exquisitio ydolorū⁹ & adin
uentio illoꝝ corruptio uitę ē. Neq; enī
erant ab initio⁹ neq; erunt in ppetuū.
Supuacuitas enim hominū hoc adinue
nit in orbe terrarū⁹ Et ideo breuis illoꝝ
finis inuentus ē. Acerbo enim luctu
dolens pater. cito sibi rapti filii fecit
imaginem⁹ et illum qui tunc quasi ho
mo mortuus fuerat. nunc tamq̄m dīm
colere cepit⁹ et constituit inter seruos
suos sacra & sacrificia. Deinde inuen
ta tempore. conualescente impia cō
suetudine. hic error tamq̄m lex custo
dita ē⁹ & tyrannoꝝ impio colebantur
figmenta. Hos quos⁹ in palam hono
rare n̄ poterant homines ꝓpter⁹ quod
longe essent elonginquo figurā illoꝝ
allatam. euidentē imaginē regis qē
honorare uolebant fecerunt⁹ ut illum
qui aberat tamq̄m presentē colerent
sua sollicitudine. Fugit autē ad hoꝝ au
ram⁹ et hos qui ignorabant artifices ꝑ
ambitionē diligentiā. Ille enim uolens plus
placere illi qui se assumpsit⁹ et laborā
uit arte sua ut similitudinē in melius
figuraret. Multitudo autē hominum
adducta ꝑ speciem operis. cū qui ante tē
pus tamquā homo honoratus fuerat⁹
nunc ut dīm estimauerunt. & hęc fu
it uitę humanę deceptio⁹ Q in aut affec
tu aut regib⁹ deseruientes homines
in cōmunicabile nomen lapidib⁹ & lig
nis imposuerunt. Et n̄ sufficerat erra⁹
se eos circa dī scientiā⁹ Sed et in magno
uiuentes⁹ in scientię bello. tot & tā mag
na mala pacē appellant. Aut enim fi
lios suos sacrificantes⁹ aut obscura sacri
ficia facientes. aut insanię plenas in
gilias habentes⁹ neq; uitam neq; nup
tias mundas iam custodiunt⁹ Sed alius
alium ꝑ inuidiā occidit. aut adulterāis⁹
contristat. Et omnia cōmixta sunt⁹ san
guis. homicidiū. furtū. & fictio⁹ corrup
tio. infidelitas. turbatio. et periurioꝝ⁹
tumultus bonoꝝ⁹ dei immemoratio.
animarū inquinatio. nativitatis immu
tatio⁹ nuptiarū inconstantia⁹ inordinatio
mechię et impudicitię. Infandoꝝ enim
ydoloꝝ cultura omnis mali causa ē⁹ et
initium & finis. Aut enim dū letantur⁹
insaniunt⁹ aut certe uaticinantes falsa⁹
aut uiuunt iniuste. aut peierāt cito.
Dum enim confidunt in ydolis que sī⁹
sine anima⁹ male iurantes non timent se
n̄ sperant. Vtraq; ꝙ illis euenient dig
ne⁹ qm̄ male senserunt de deo attendē
tes ydolis⁹ & iniuste iurauerunt in do
lo contemnentes iustitiā. Non enim
iuramentum ē iurus⁹ sed peccantiuoꝝ

pena pambulat semp multop puari
XV. cationē. Tu aut̄ ds nr suauis et
uerus es! patiens & in misacia disponēs
omnia. Nam enim si peccauerim tui sum⁹
scientes magnitudinē tuā! & si nō pecca
uerim⁹ sanus qm apud te sum⁹ comput
tati. Nosse enim te consummata iustitia ē!
et scire iustitiā et uirtutē tuam.
radix est immortalitatis.

Non enim in errorē induxit nos homi
nū male artis exogitatio. nec umb⁹
pictura. labor sine fructu. effigies sculta
p uarios colores! cui⁹ aspectus insensato
dat concupiscentiā! & diligit mortue imā
ginis effigiem sine anima. Malos amā
tores digni. qui spē in talib⁹ habent! &
qui faciunt illos. et qui diligunt & qui
colunt. Nam & figulus molle terrā pmens
laboriose fingit ad usus nr̄os unūq̄dq;
uas! & de eodē luto fingit que munda
sunt in usum uasa! similiter & que hi⁹
sunt contraria. Horū aut̄ uasoꝝ q̄ usus
sit uidet ē figulus! & cū labore uano
XVI. dīm fingit de eodē luto ille qui paulo
ante de terra factus fuerat! et post pusil
lum se ducat unde accepit ē! Repetit⁹
debitū animē quā habebat. Nam est illi cu
ra. nō quia laboraturus ē. nec qm bre
uis uita illi ē! sed conterat⁹ aurifab⁹ et
argentarius! & eraios imitat⁹ et glām
pretert! qm̄ res supuacuas fingit. Cinis
est cor eius! et terra supuacua spes illi⁹.
& luto uilior uita illius! qm̄ ignorauit
qui se finxit. & qui inspirauit illi animā
que operatur! et qui insufflauit spm̄ ui
talem. Nam estimauerunt ludū esse ui
tam nr̄am! et conūsationē uite cōpositā
ad lucrū! & oportere undecumq; etiam
ex malo acquirere. Hic enim sup oēs
scit se delinquere! qui ex terre materia
fragilia uasa et sculptilia fingit. Oēs
enim insipientes et infelices supramodū
anime supbi sunt. inimica ppli tui et
inpantes illi! Quōn ydola omīa na
tionū estimauerunt deos quib⁹ nec
ocloꝝ usus ē ad uidendū. neq; nares
ad capiendū spm̄! neq; aures ad au
diendū. nec digiti manuū ad tractan
dum! & pedes eoꝝ pigri ad ambulan
dū. Homo enim fecit illos! & qui spm̄
mutuatus ē hinc finxit illos. Homo e
nim sibi simile homo potest dīs fin
gere! cum sit enim mortalis. mortuū
fingit manib⁹ impius. Melior ē enim
ipse his quos colit! quia ipse quidem
uixit cū esset mortalis! illi autem nū
quā. & animalia miserrima colunt.
Insensate enim cōparata his. aliis st̄
deteriora! nec aspectu aliquis ex his
animalib⁹ bona potest conspicere. Effu
gerunt aut̄ dei laudē et benedictionē
eius! Propter hoc p hec similia passi sū
digne tormenta! et p multitudinē bes
tiarū exterminati sunt. Pro quib⁹ tam
tas bene disposuisti pplm tuū quibus
dedisti concupiscentiam delectamenti
sui nouū saporē. escam parans ex or
tygometrā! ut illi quide concupiscentes
escam. ppt̄ ea que illis ostensa & mis
sa sunt. etiam a necessaria concupiscen
tia auerterent! hi aut̄ in breui inopē
facti nouā gustauerūt escam. Oportue
bat enim illis quide sine excusatione
supuenire meritū exercentib⁹ tyran
nidē. His aut̄ tantū ostendere quem
admodū inimici illoꝝ exterminabantur.
Etenim cum supuenit illis ira bestia
rū ira! morsib⁹ puersoꝝ colubroꝝ exar

minabant̃ S; ñ in ꝑpetuũ ꝑmansit ira
tua? s; ad correptionẽ in breui turba
ti sunt? Signũ habentes salutis ad cõ
memorationẽ mandati legis tue. Qui
enim conuersus est ñ ꝓ hoc quod uide
bat sanabat̃? s; ꝓ te omniũ saluato
rẽ. & in hoc autem ostendisti inimi
cos nr̃os? quia tu es qui liberas ab om
ni malo. Illos enim locustaꝝ & musca
rũ occiderunt morsus. et ñ est in
uenta sanitas animẽ illoꝝ? quia dig
ni erant ab huiusmodi ex̃minari? fi
lios aut̃ tuos nec draconũ uenena
ꝺoꝝ uicerunt dentes.

Misericordia enim tua aduenies sana
bat illos. In memoria enim ser
monũ tuoꝝ examinabant̃ et salua
bant̃? ne in altam incidentes obliui
onẽ. ñ possent tuo ~~diuino~~ auxilio. Ne
enim neq; herba neq; malagma sana
uit illos? s; tuus dñe sermo q̃ sanat
omnia.

Tu es dñe qui uite & mortis habes potestatẽ? & deducis
usq; ad portas mortis et reducis. Ho
mo aut̃ occidit quidẽ ꝓ malitiã am
mã̃ suam? et ei exierit spũs ñ reuertetur
nec reuocabit animã que recepta est?
s; tuã manũ effugere impossibile est.

Negantes enim nosse te impiũ? ꝓ
fortitudinẽ brachii tui flagellati
sunt, nouis aquis & grandinibus et
pluuiis ꝑsecutionẽ passi sunt? & ꝓ
ignẽ consumati. Quod enim mira
bile erat in aqua que omnia extinguit
plus ignis ualebat? ordinem est enim
obsequi uictori. Quoda enim tempore
mansuebat̃ ignis? ne cõburerent̃ que
ad impios missa erant animalia? s;
ut ipsi uidentes scirent q̃m dei iu
dicio patiuntur ꝑsecutionẽ. Et quoda
tempore in aqua supra uirtutẽ ignis ex
ardebat unde? ut inique terre natio
nẽ exterminaret. Per quos angelos esca
nutristi populum tuum?

Et paratum panem de celo prestitisti
illis sine labore. omnẽ delectamẽ
tum in se habentẽ. & omnis saporis
suauitatẽ. Substantia enim tua & dul
cedinẽ tuã quã in filios habes ostendebas? et deseruiens uniuscuiusq; uo
luntati? ad quod quis uolebat conuer
tebat̃. Nix aut̃ & glacies sustinebant
ignis & ñ tabescebant?

Ut scirent q̃m fructus inimicoꝝ ex
terminabat ignis ardens in gran
dine et pluuia coruscans. Hoc aut̃ ue
rum ut nutrirent̃ iusti? etiam sue uir
tutis oblitus ẽ. Creatura enim
tibi factori deseruiens exardescat in tor
mentũ aduersus iniustos? & lenior
fit ad benefaciendũ ꝓ his qui in te
confidunt. Propt̃ hoc & tunc in omnia
transfigurata. omnium nutricia gr̃ie tue
deseruiebant. ad uoluntatẽ horũ qui
a te desiderati sunt? Ut scirent
filii tui quos dilexisti dñe q̃m ñ na
turalis fructus pascunt homines?
s; sermo tuus hos qui in te credide
runt conseruat. Quod enim ab igne
ñ poterat exterminari. statim ab exiguo
radio solis calefactum tabescebat? ut
notũ omnibus esset. q̃m oportet preue
nire solẽ ad benedictionẽ tuã? & ad ori
entẽ lucis te tibi adorare. Ingrati enim
fides tamquã hyberna lis glacies ta
bescat? et dissipetur tamq̃m aqua supe
rfluua. O aqua enim sunt iu
dicia tua dñe et inenarrabilia uba

xvii.

tua? ꝑpter hoc indisciplinate anime errauerunt. Dum enim psuasu habent iniqui posse dominari nationi sce? uinculis tenebraru et longe noctis compedita. Inclusi subtectis fugitiui. ꝑpetue puidentie iacuert. Et du putant se latere in obscuris peccatis tenebroso obliuionis uelamento dispsi sunt? pauentes horrende et cu admiratione nimia ꝑturbati. Neq: enim que continebat illos spelunca sine timore custodiebat. q̄m sonitus descendens ꝑturbabat illos? et psone tristes apparentes pauore illis prestabant, et ignis quide nulla uis poterat illis lumen prebere? nec syderum limpide flamme illuminare poterant illam noctem horrendam.

Apparebat aut illis subitaneus ignis timore plenus? et timore peius si illius que n uidebat facies? estimabant deteriora ee que uidebant? et magice artis apposita erant derisus. et sapiencie gloria correptio eu contumelia. Illi enim qui ꝑmittebant timores et turbationes expellere se ab anima languente? hi cum derisu pleni timore languebant. Nam et si nichil illos exmonstris ꝑturbabat? transitu animaliu et serpentu sibilatione comoti. tremebundi pereibant? et aere que nulla ratione quis effugere posset negantes se uidere. Cum sit enim timida nequitia. dat testimonium condempnatione? semp enim ꝑsumit seua conturbata conscientia. Nichil e enim timor nisi ꝑsumptionis aduersus? ꝑdicio cogitationis auxilio. Et du animo minor e expectatio? maiore computat

sacrima eius cause. de qua tormentum ꝑstat. Illi aut qui impotenter uere nocte et ab infimis et ab altissimis inferis supueniente. eunde somnu dormientes aliq̄ndo monstror agitabant timore. aliquando anime deficiebant tradictione? Subitaneus enim illis et insperatus timor supuenerat Vande si quisq̄m ex illis decidisset? custodiebatur in carcere sine ferro reclusus. Si enim rusticus quis erat aut pastor. aut agricola. hor oparius ꝑoccupatus et? ineffugabile sustinebat necessitate. Vna enim cathena tenebre omes eras colligat. Siue sic sibilans. aut uis spissos ramos aquu sonus suauis. aut uis aque decurrentis nimiu. aut son ualid ꝑcipitate petraru. aut ludentiu animaliu cursus inuisus. aut mugientium ualida bestiaru uox. aut resonans de altissimis montiu echo? deficientes faciebat illis ꝑ timore. Omnis enim orbis terre limpido luminabat lumine? et n impedítis opib: continebat. Solis aut illis supposita erat grauis nox? ymago tenebraru que supuentura illis erat. Ipsi q̄ sibi erant grauiores tenebris.

xviii. Sanctis aut tuis maxima erat lux. Et hor quide uoce audiebant? sed figura non uidebant. Et quia n et ipsi ꝑ eade passi erant magnificabant? et qui ante lesi erant q̄m non ledebant gras agebant? et ut eet differentia donu petebant. ꝑpter qd igne ardentem columpna duce habuerunt ignotu ie? et sole sine lesura boni hospicii prestiti. Digni quide illi carere luce et patri carcere tenebre. qui inclusos aut hoc diebant filios tuos? ꝑ qs inapiebat

incorrupti legis lumen scio dari. Cū co
gitarent iustos occidere infantes. & uno
exposito filio & liberato. in traductio
nem illoꝝ multitudinē filiorꝝ abstulit
ti! & pariē illos pdidisti in aquā ual
dam. Ista enim nox ante cognita est a
patribꝰ nris! ut uere scientes quibꝰ iu
ramentis credideriūt animēquiores
eēnt Suscepta ē autē a pplo tuo sanctā
quidem iustorum! —
multoꝝ autē exterminatio. Sicut enim
lesisti aduersarios! sic nos puocans ma
gnificasti. Adsconse enim sacrificabat
iusti pueri bonoꝝ! et iustice legē in con
cordiam disposuerāt. Simulq; bona & ma
la recepturi iustos patrias decantā
tes laudes. Resonabat autē in conuen
tus inimicoꝝ uox! et flebilis audiebat
planctus ploratoꝝ infantiū. Simili au
tem pena seruus cū dño afflictus! et
popularis homo regis similia passus.
Simulq; ḡ omis uno nomine mortis.!
mortuos habebant innumerabiles. Nec
enim ad sepeliendū unus sufficiebant.!
qm uno momento que erat pdanoꝝ na
tio illoꝝ exterminata est. De omnib⁹ enim
ñ credentes, ppt beneficia! tunc cū pri
mis fuit exterminiū primogenitoꝝ! spo
ponderunt pplm dei se eē. Cum eni qui
etum silentiū continerent omia. & nox
in suo cursu medii iter haberet! ompc
sermo tuus de celo a regalibꝰ sedibꝰ du
rus debellator in mediā exterminij terrā
psiluit! gladius acutus insimulatio
impium tuū portans. et stans replebat
omia morte! et usq; ad celū attinge
bat stans in terra. Tunc continuo u
isus somnioꝝ malorꝝ turbauerunt illos!
et timores supuenerunt inperati! & alii
alibi, prostratus semiuiuus. propt quā mor
etatur causā demonstrabat mortis. Vi
siones enim que illos turbauerunt hec
pmonebant! ne insci quare mala pate
rentur. perirent. Tetigit autē tunc et
iustos temptatio mortis! et cōmotio in
heremo facta ē multitudinis! si ñ diu
permansit ira tua.

Properans enim homo sine querela
deprecari, p pplis, pferens seruitu
tis sue sancti orationē. & p incensū dep
cationē allegans restitit ire. et finē im
posuit necessitati! ostendens qm tuus
est famulus. Vicit autē turbas n̄ iura
te corporis nec armatura potentie! sed
uerbo illi qui ingrabat se iubebat! iura
menta parentū et testamentū cōmemo
rans. Cum enim iam Trans.
Cacerbatum ceciderent sup alterū
trum mortui. interstetit & amputauit
impetū! & diuisit illam que ad iniuos
ducebat uiam. In ueste enim poderis
qui habebat. totus erat orbis terrarū.!
et parentū magnalia in quatuor ordi
nibꝰ lapidū erant sculpta! et magnu
ficentia tua in diademate capitis illi⁹
erat scripta. Hec autē his cessit qui ex
terminabat! & ex hoc exterminat. Erat
enim sola temptatio ire sufficiens.
Impius autē usq; in nouissimū sine
misericordia ira supuenit. Presciebat enim
& futura illoꝝ! qm cū ipi pmisissent
ut seducerent & cū magna sollicitudi
ne pmisissent illos! consequebant illos
penitentie actus. Adhuc enim inter
manus habentes luctū. & deplorantes
ad monumenta mortuoꝝ. aliā sibi as
sumpserūt cogitationē insanie! & qs
rogantes, precerant! hos tamqm fu

grauios ꝓsequebant. Ducebat enim il
los ad hunc finē digna necessitas. et
hoꝝ quę acciderant cōmemoratione
amittebant: ut quę deerant tormenta
repleret puniti: et ꝑfs quidē tuus
mirabiliter transiret: illi autē nouam
mortē inuenirent. Omnis enim cre
atura ad suū genus ab initio refi
gurabatur. deseruiens tuis ꝑceptis:
ut pueri tui custodirentur illesi. Flam
mis castra eoꝝ obumbrabat. & ex aq
quę ante erat. terra arida apparuit:
et in mari rubro uia sine impedimen
to. et campus germinans de profundo
unico: ꝑ quem omis natio transiuit
quę tegebatur tua manu. Videntes mi
rabilia et monstra tamquā equi enim
depauerunt. & tamq̄m agni exultaue
runt: Te benedicentes dne quia libe
rasti illos. Te memores enim erant adhuc
eoꝝ quę in incolatu illoꝝ facta fuerāt:
quēadmodū ꝑ natione animalium
eduxit terra muscas: & ꝑ piscib⁹ eruc
tauit fluuius multitudinē ranarū.
Nouissime autē uiderunt nouā crea
turā auiū: cū adducti concupiscentia
postulauerunt escas epulationis.
In allocutione enim desiderii ascendit
illis de mari ortygometra: et ulciscentes
peccatoꝝ⁹ supuenerunt. non sine illis
quę ante facta erant argumentis ꝑ
uim fluminū. Iuste enim patiebantur
secūm suas nequitias. Nam enim detestabi
liore in hospitalitatē⁹ instituerunt. Alii
quidē ignotos nō recipiebant aduenas:
Alii autē bonos hospites in seruitutē ac
ciebant. Et nō solum hoc. sed alius qui
respectus erit illoꝝ: qm̄ inuita recipie
bant extraneos. Hi autē cum lecticia
receperunt: hos qui eisdē usi erant iusti
is. fortissimis afflixerunt dolorib⁹. Pau
si sunt autē cecitate sicut illi in foribus
iusti: cum subitaneis coopti essent te
nebris. unusquisq; ostii sui transitū
querebat. In se enim elementa dū con
uertunt sicut in organo qualitatis so
nus immutat: et omnia suū sonū cus
todiunt. Vnde estimari & ex ipso certo
uisu potest. Agrestia enim in aquati
ca conuertebantur: et quecūq; erant na
tantia in terra transiebant. Ignis in
aqua ualebat supra suā uirtutē: et
aqua extinguentis naturę obliuisce
batur. Flammę econtrario corruptibi
lium animaliū non uexauerūt carnes
ambulantiū: nec dissoluebant ullam
quę facile dissoluebat̄ sicut glacies bo
nam escam. In omnib⁹ enim dne mag
nificasti ꝑplm tuū & honorasti: et nō
despexisti in omni tempore & in omni
loco coadsistens eis. Explicit liber sapi
entie. Incipit ꝓlogus in libro ihu filij
S y r a c h.

Multorum nobis & maiorum ꝑ le
gē et ꝓphas aliosq;
qui secuti sunt il
los sapientia dignō
tratam. in quib⁹
~~iii quib⁹~~ oportet laudare israel doctrinę
et sapientię causā: quia nō solum ipsos
loquentes necesse ē peritos. sed etiam ꝑ
traneos posse et dicentes & scribentes
doctissimos fieri. Auus meus ihe post
quā se ampli⁹ dedit ad diligentiam le
gis lectionis & ꝓphiarum. & aliorū li
broꝝ. qui nobis a parentib⁹ nris tra
dita sunt. uoluit & ipse scribere aliqd

hoz que ad doctrinā & sapiam̄ pmanent: & ut desiderantes discerent. et illoz pia facti magis magisq; attendant animo: et confirmēt ad legitimā uitam. Hoz tor uos uenire cū benuolentia. & attentione et studio lectionē facere: et uenā habere in illis in quib⁹ uide mur sequentes imaginē sapientię: et deficere in uerboz compositione. Nam deficerunt & uerba hebraica: quando tis lata fuerunt ad alteram linguā. H on solū aut̄ hec. s: et ipsa lex & pphe: cęt̄q; alioz librōz nō paruā habent differen tiam. q̄ndo inter se dicunt̄. Nam i oc tauo et tricesimo anno temporib⁹ pto lomei euergetis regis. postquā puen in egyptum. & cū multū temporis ibi fe cisset: inuenit libros relictos. nō paruę ne q; contemnende doctrinę. Itaq; bonū & necessariū putauī. & ipse addere ali quam diligentiam et laborē impertan di istum librū: & multa uigilia adhibui doctrinā in spacio temporis ad ulā que ad finē ducunt librū dare: & illis q̄ uo luunt animū intendere et discere quem admodū oporteat instituere mores. qui ad legē dñi pposuerunt uitam agere.

Explicit plogus ihu filii sȳrach;

Incipiunt capitula eiusdem.

I Omnis sapientia a domino deo est.
II Timauit sapientię timor domini.
III De acquisitione sapientię et seruanda mādata.
IIII Adhęrentes ad iustitiam dei in iustitia et timore stare debere.
V Qui timent dñm sustinebunt misericordiam ei.
VI De peccatoribus sustinentiam.
VII De honore parentum et quod benedictio patris firmat domos filiorum.
VIII Bona opera cum mansuetudine facienda et alia non querenda. Pdis oculis.

IX De demonijs & pupill⁹. ab inope nō auferen
X De pupillo & uidua. De studio sapientię.
XI Tempore tribulationis fide ac iustitia standū.
XII De non confidendo in diuitijs.
XIII De conuīuione. XV De grā amica.
XIIII De amico non permanente.
XV De doctrina sapientię.
XVI De accipiendo filio. & inuestigāda sapientia.
XVII De non faciendis malis.
XVIII Non annuncio me ante dm̄ iustificare.
XIX De mandato utendo. XXII De suo bono.
XX De filijs eruditis. XXIIII De parentib⁹ honorandis.
XXI De timore dei & honore sacerdotū.
XXII De defunctis. XXVII De nō lugendo.
XXIII De mortuo non gaudendo.
XXIIII De utendis malis.
XXV De non dando potestate in se quēquā mulieri.
XXVI De amico antiquo nō derelinquendo.
XXVII De conuīuio iusto. XXVIII De iudicib⁹.
XXVIIII De auaricia. XXXV De superbia.
XXX Humilem exaltat sapientia.
XXXI In bonis non obliuiscendum malorum: et in malis reminiscendū bonoz. XXXVIII De demonijs.
XXXII De amicis. XL De spectante diuitijs.
XXXIII Qui non labitur in uerbo beatus est.
XXXIIII De bene faciendo quia mors nō tardat.
XXXV Ne in manu consilij sui hominē ds relinquerit.
XXXVI De filijs impijs. XLV De fuga abscōdi adeo.
XXXVII De disciplina disciplina. XLVII De quod ds de terra creauerit hominē. XLVIII De ad dm̄.
XXXVIII Non demorandū ad dm̄. L De semp orando deo.
XXXIX De continentia animę.
XL Ne ebriosus nō dubitabit. et qui spernit modica paulatim cadit. et quod mulieres & uinum apostatare faciunt a deo.
XLI Amico et inimico nō pdenda secreta.
XLII Ante admonitionē corripiendū primū.
XLIII Bonum est anguere quam uastari.

lvii Ofiu p ofusioē pmittit de amico fac̄ inimic̄.
lviii Verbum parabolar̄ o.
lviiii Non adiciendum peccatū sup peccatio.
lx Stuppa collecta synagoga peccatorum.
lxi Risus facit in alta uoce.
lxii Pigrum lapide luteo lapidari.
lxiii Qui narrantū non ītendō. dormienti simil̄ ē.
lxiiii Conuicia dissoluunt amicicias.
lxv Oratio. lxvi De doctrina oīs.
lxvii Iuramentuo sine peccato non eēt.
lxviii Dispositio mutti peccare uolentis.
lxviiii Laus sapientie.
lxx Que tria sapientia placeant. et que displi
lxxi cant et non est insuspicabilis.
lxxii De nequicia mulieris. lxxiii De muliere bona.
lxxiiii Propt̄ inopiā multos delinquere.
lxxv Fidere fidē cum qui amici mutat archana.
lxxvi De remissione peccati lxxvii De malo lingue.
lxxviii De fenore. lxxix De dato in primuo.
lxxx De misericordia paupertuo.
lxxxi De frugalitate honesta & hospitalitate.
lxxxii De disciplina filiou. lxxxiii De bono sanitatis.
lxxxiiii Vigilia honesta bene facit carnes.
lxxxv De conuenencia. lxxxvi De ebrietate.
lxxxvii De rectoub. lxxxviii Cū stulto oīa facienda.
lxxxix Timenti dm̄ non occurrent mala.
xc De disciplina seruou. xci De sonis.
xcii De diuinationē auguria sōnia uanitate eēt.
xciii De ruinab̄ dm̄. xciiii De oblatiōe muner̄.
xcv De disciplina custodiende legis.
xcvi Oratio humilis nubes penetrat.
xcvii Oratio ad dm̄. xcviii Oratō sapientie.
xcviiii De eo qui tantū nomine amicus est.
c Qualit̄ tractandū cum singulis.
ci Virou scōr̄ querendo societas.
cii Animā uiri sancti uacuationeo esse quam
ciii septem circumspectores.
civ De uersuta & sophystica locutione.
cv De mendacio. cvi De cāndo tēpore ifirmitatis.
cvi De cogitis. cvii De singulis artificib̄.
cviii De sapientia. cix Oratio dare spm̄ intelligitiue.
cx Vita hominis substantia.
cxi De ingo graui sup filios adam.
cxii De indigentia muscę.
cxiii De mensura et iudicio motus.
cxiiii Ab omnibus uicijs declinandum.
cxv In reuelatione secreti gemmandū ñ ē simonē.
cxvi De disciplina insensati & fatui.
cxvii Dñi fecisse et mirabile ei sē narrare.
cxviii Laus creature. cxviiii Laus patrū.
cxx Laus dauid fortissimi. cxxi Laus salomonis.
cxxii Laus helie. cxxiii Laus helisei.
cxxiiii Laus iosie regis. Tacerus.
cxxv Prr̄ dauid & ezechiā & iosiā oīs pec
cxxvi Laus iheremie. cxxvii Laus symonis.
cxxviii Oratio ihu filij syrach. cxxix Oro salomonis.

Explicunt capitula.

Incipit liber ihu filii S̄y R a c h.

mnis
sapien
tia a
dño
deo ē.
et cuo
illo fu
it sem
p̄ et
ē ante

euum. arenā maris & pluuie guttas.
et dies sēc̄i quis dinumerauit. Altitu
dinē cēli & latitudinē terre & profundū
abyssi quis mensus ē. Sapientiā da p̄
cedentē oīa quis inuestigauit. Prior
omniū creata est sapientia & intellec
tus prudentie ab eterno. fons sapientie ver
bum dei in excelsis. et ingressus illius
mandata eterna. Radix sapientie cui
reuelata ē. et astutias illius quis ag

nouit. Disciplina sapiē cū reuelata ē ymaginibꝫ & multiplicatione ingressꝰ illi qui intellexit.

Vnus ē altissimus creator omnipotens rex potens & mirabilis. sedens sup thronū illius. et dominans dñs. Ipse creauit illā spū scō. & uidit et dinumerauit. et mensus ē. et effudit illā sup oīa opa sua & sup omnē carnē. Secundū datū suū. prebet illā diligentibꝫ se. Timor dñi gla et gloriatio. et letitia. & corona exultationis.

Timor dñi delectabit cor. & dabit letitiā & gaudiū in longitudinē dierum. Timenti dñm bene erit in extremis. et in die defunctionis suę benedicet. Dilectio dei honorabilis sapientia. Quibꝫ autē apparuerit in uisu. diligunt eam in uisione. & in agnitione magnalium suorꝫ. Initium sapientię timor dñi. & cū fidelibꝫ in utero creata ē. et cum electis feminis credita. et cū iustis & fidelibꝫ agnoscat. Timor dñi sapientię religiositas. Religiositas custodiet & iustificabit cor. Iocunditatē atq; gaudiū dabit. Timenti dñm bene erit. in diebꝫ consummationis illius benedicet. Plenitudo sapientię timere dñm. & plenitudo a fructibꝰ illi. Omnē domū illius implebit a generationibꝫ. & receptacula a thesauris illi. Corona sapientię timor dñi. replens pacē et salutis fructū. & uidit et dinumerauit eā. Vtraq; autē sunt dona dei. Scientiā & intellectū prudentię sapientia cōparauit. & gloriam tenentiū se exaltat. Radix sapientię ē timere dñm. Rami enim illius longeui. In thesauris sapientię. intellectus & scientię religiositas. execratio autē peccatoribꝫ sapientia. Timor dñi expellit peccatū. Nam qui sine timore ē. non poterit iustificari. Iracundia enim animositatis illi. subuersio illius ē. Usq; in tempꝰ sustinebit patiens. & postea reddito iocunditatis. Bonꝰ sensus usq; in tempꝰ abscondet uerba illius. & labia multorꝫ enarrabunt sensus illi. In thesauris sapientię significatio disciplinę. execratio autē peccatoribꝫ

Fili concupiscens in cultura di. sapientiam conserua iustitiā. & dñs prebebit illā tibi. Sapientia enim et disciplina timor dñi. & qđ bñ placitū est illi. fides et mansuetudo. adimplebit thesauros illius. Ne fueris incredulus timori dñi. et ne accesseris ad illū duplici corde. Ne fueris ypocrita i conspectu hominū. et n scandalizeris labiis tuis. Attende in illis ne forte cadas & adducas animę tuę ihonorationē. et reuelet dñs absconsa tua. et in medio synagoge elidat te. qm accessisti malignie ad dñm. et cor tuū plenum est dolo et fallacia.

Fili accedens ad seruitutē dei. sta in iustitia et timore. et prepara animā tuā ad temptationē. Dirige cor tuū & sustine. inclina aurem et accipe uerba intellectus. & ne festines in tempꝰ obductionis. Sustine sustentationes dei. Coniungere deo. sustine. ut crescat in nouissimo uita tua. Omne quod tibi adplicatū fuerit accipe & in dolore tuo sustine. et in humilitate tua patientiā habe. qm in igne. probatur aurū et argentū. homines uero receptibiles in camino humiliationis. Crede deo et recuperabit te. & dirige

uiam tuã. & spera in illũ: seruia timo
rem illius. & in illo uetꝛ scẽ.

Qui timent dñm sustinere misericordiam ei⁹ iij
et ñ deflectatis ab illo ne cadatis.
Qui timetis dñm credite illi: & ñ euã
cuabit merces uꝛa. Qui timetis dñm
spate in illũ: & in oblectatione ueniet
uobis misericordia. Qui timetis dñm dilige
te illũ: & illuminabunt corda uꝛa. Re
spicite filii nationes hominũ & scitote.
quia nulli sperãt in dño et confusus ẽ? p
mansit in mandatis eius et derelictus
ẽ. Aut quis inuocauit illũ? & despexit
eum? Quia pius & misericors dñs ẽ. et re
mittit in tempore tribulationis pecca
ta: et protector est omnib⁹ exquirentib⁹ se
in ueritate. Ve duplici corde. & labiis
scelestis: et manib⁹ male facientib⁹. &
peccatori terram ingredienti duab⁹ uiis.
Ve dissolutis corde. qui ñ credunt
deo: ideo ñ protegentur ab eo. Ve his
qui perdiderunt sustinentiã. qui dere
liquerunt uias rectas. & deuerterũt in
uias prauas: et quid facient cũ inspi
cere cœperit dñs? Qui timent dñm nõ
erunt incredibiles uerbo illius: & qui
diligunt illũ conseruabunt uiã illi⁹.
Qui timent dñm inquirent que bene
placita sunt illi: et qui diligunt eum
replebunt lege ipsius. Qui timent do
minũ preparabunt corda sua: & in cõ
spectu illius sanctificabunt animas
suas. Qui timent dñm custodiunt
mandata illi⁹: & patientiam habebunt
usq; ad inspectionẽ illius. dicentes si
penitentiã non egerimus incidemus
in manus dei: et non in manus homi
num. Sicut enim magnitudinẽ illi⁹ sic
& misericordia ipsius cũ ipso ẽ. Fili sapien
tie gratia uestꝛa: & natio illoꝝ obedien
tia & dilectio. Iudicium patris audite fi
lii dilecti: et sic facite ut salui sitis. Dñs
enim honorauit patrẽ in filiis: & iudi
cium matris exquirens firmauit in filios.
Qui diligit dñm exorabit p peccatis. et
continebit se ab illis: et in oratione die
rũ exaudiet. et sicut qui thesaurizat.
ita et qui honorificat matrẽ suam.
Qui honorificat patrẽ iocundabit
in filiis: et in die orationis suę exaudiet.
Qui honorat patrẽ suũ De honore parentũ
suũ iocundabit in filiis: & in die
orationis suę exaudiet. Qui honorat pa
trẽ suũ uita uiuet longiore: & qui obe
dit patri refrigerabit matrẽ. Qui timet
dñm honorat parentes: et quasi dominis
seruiet his qui se genuerunt in ope
et sermone: et omni patientia. Honora
patrẽ tuũ ut superueniat tibi benedictio a
deo: et benedictio illi⁹ in nouissimo ma
net. Benedictio patris firmat domos
filiorũ: maledictio aũt matris eradicat
fundamenta. Ne gloueris in contumeli
a patris tui: ñ ẽ enim tibi gla. f; confu
sio. Gla enim hominis ex honore patris
sui: & dedecus filii patris sine honore.
Fili suscipe senectam patris tui: & ne
contristes eũ in uita illi⁹: & si defecerit
sensu. ueniã da: & ne spernas eum
in tua uirtute. Elemosina enim patris ñ
erit in obliuione. Nam p peccato ma
tris restituet tibi bonũ: & in iustitia
edificabit tibi. & in die tribulationis
cõmemorabit tui. Sicut in sereno gla
cies: soluent tua peccata. Qui a matre
fame ẽ qui relinquit patrẽ: et ẽ male
ductus a deo qui exasperat matrẽ.
Fili in mansuetudine opa tua pfice:

& sup hominū gram diligeris. Quanto
magnus es humilia te in omnib. & co
ram dō inuenies gram? Q in magna
potentia dei solius. et ab humilib honoratꝰ. Altiora te ne quesieris. & fortio
ra te ne scrutatus fueris? & que p̄cepit
tibi ds illa cogita semp? & in pluribꝫ
opib eius ne fueris curiosus. Non ē
enim tibi necessariū? ea que absondita
sunt videre oculis tuis. In supuacuis
rebꝫ noli scrutari multiplicater? et in
pluribꝫ opib eius n̄ eris curiosus. Plu
ma enim sup sensum hominū? ostensa
sunt tibi. Illudos enim supplantabit
suspicio illoꝝ? & in uanitate detinuit
sensus illoꝝ. Cor durū male habebit
in nouissimo? et qui amat periculum
in illo peribit. Cor ingrediens duas vi
as n̄ habebit requiem? & prauū cordis
in illis scandalizabit. Cor negim gra
uabit in doloribꝫ? & peccator adiciet ad
peccandū. Synagoge supboꝝ n̄ est sani
tas? frugē enim peccati eradicabit in
illis et n̄ intelligetur. Cor sapientis in
telligit in sapientia? & auris bona au
diet cum omni concupiscentia sapien
tiam. Sapiens cor & intelligibile abstī
nebit se a peccatis? & in opib iustic
successus habebit. Ignē ardentē extin
guit aqua? et elemosina resistit pecca
tis? et ds. pspector ei? Qui reddit gram
meminit ipostum? & in tempore casus tui
inuenies firmamentū. De elemosina et
Fili elemosinā pauperis ne pauperibus
defraudes? & oculos tuos ne auer
tas a paupe. Animā esurientē ne
despexeris? et n̄ exasperes paupē in
inopia sua. Cor inopis ne affligeris
& n̄ prolongas datum angustiatū.

Recognitionē contribulati ne abicias?
et non auertas faciem tuam ab egeno.
Ab inope non auertas oculos, ppt̄ uram?
et n̄ dereliquas querentib tibi male
dicere retro. Maledicentis enim tibi i
amaritudine animę exaudiet precatio
illius? exaudiet aut̄ eum qui fecit illū.
Congregationi pauperum affabilem te
facito? et presbitero humilia animam
tuam? & magnato humilia caput tuū.
Vedima pauperi sine tristicia aurē tuā?
et redde debitū tuum. & responde pa
cifica in mansuetudine. Libera eū qui
iniuriā patitur de manu superbi? & n̄
accide feras in anima tua. De pupillis
Iudicando esto pupillis mi & quasi
patrem? & p uiro matri illoꝝ?
et eris tu uelut filius altissimi obe
diens? et miserebit tui magis quā mat.
Sapientia filius De studio sapientie
suis uitam inspirat et suscipit
inquirentes se. et prebit in uia iusti
cie? & qui illam diligit. diligit uitam?
& qui uigilauerint ad illam complec
tent̄ placore eius. Qui tenuerint
illam uitam hereditabunt? & quo ītro
ibit benedicet ds. Qui seruiunt ei obse
quentes erunt scō? et eos qui diligunt
illam diligit ds. Qui audit illam iu
dicabit gentes? et qui intuet̄ illā pma
nebit confidens. Si crediderit ei hereditā
bit illam? et erunt in confirmatione cre
atur illoꝝ? qm in temptatione ambu
lat cum eo. & in prīs eligit eū. Timo
rem et metum & approbationē inducet
sup illū? et cruciabit illū in tribulatio
ne doctrine sue. donec temptet illū in
cogitationib illius & credat animę il
luis? et firmabit illum. et rect addu

cet directum ad illū? & letificabit eum.
& denudabit absconsa sua illi? & thesaurizat sup illū sapientiā et intellectū
iusticie. Si aut̄ obtemperauerit derelinqt
eū? et tradet eū in manū inimici sui.

In tēpe p fide ac iusticia standū & p salute.
ii. Conserua tempꝰ & deuita a malo?
p anima tua ñ confundaris dicere
uerum. Est enim confusio adducens
peccatū? et ē confusio adducens gra
tiam & gl̄am. Ne accipias faciē adū
sus faciem tuā? nec aduersus animam
tuā mendacium. Non reuerearis pxi
mū tuū in casu suo? nec retineas uer
bum in tempore salutis. Non absconas sapientiā tuam in decore eius. In
lingua enim agnoscit̄ sapientia? et
sensus & scientia. & doctrina in uerbo
sensati? et firmamentū in opib⁹ iusti
cie. Non contradicas ūbo ueritatis ul
lōmodo? & de mendacio ineruditionis
tue noli confundere. Non confundaris
confiteri peccata tua? et ne subiicias te
oñi peccato. Noli resistere contra faciē
potentis? nec coneris contra ictum flu
minis. Pro iusticia agonizare p anima tua? & usq; ad mortē certa p iustica
a? et dñs expugnabit p te inimicos tuos. Noli actatus esse in lingua tua? et
inutilis & remissus in opib⁹ tuis. Noli eē sicut leo in domo tua? euertens
domesticos tuos & opprimens subiectos tibi. Non sit porrecta manus tua
ad accipiendū? & ad dandū collecta.

Noli autem De ñ confidendo in diuitis
dere ad possessiones iniquas? et
ne dixeris ē michi sufficiens uita? Multi enim pderit in tempore uindicte
& obductionis. Non sequaris concupiscentiam cordis tui? et ñ dixeris quom
odo uiuā. aut quis me subiiciet p̄pter fructa mea? deus enim uindicans uindicabit. Ne dixeris peccaui & quid acciderit michi triste? altissimus est enim
patiens reddito. De p̄pitiato peccato
noli eē sine metu. neq; adiicias peccatum sup peccatū? & dicas miseratio
dei magna ē? multitudinis peccatorum
meorum miserebit̄. Misericordia enim & ira
ab illo cito proximat? et in peccatores
respicit ira illius. De conuersione

Non tardes conuerti ad dñm? & ne differas de die in diem. Subito enim
ueniet ira illius? et in tempore uindicte disperdet te. Noli esse zelotes in diuitiis iniustis? nichil enim pderunt̄
in die obductionis & uindicte. Non
ueniles te in omnē ueritatē? & non eas
in omnia uia? Sic enim peccatores pbat̄
duplex lingua. Esto firmus in uia
dñi et in ueritate sensus tui. & scientia tua? & prosequatur te ūbum pacis &
iusticie. Esto mansuetus ad audiendū
uerbum dei ut intelligas? & cū sapientia
a profectus responsum ueri. Si est tibi
intellectus respondeat proximo? Sin aut̄
sit manus tua sup os tuū? ne capiaris
in ūbo indisciplinato & confundaris.
Honor & gl̄a in sermone sensati? lingua imprudentis subuersio ē ipsi? Non
appellēris susurro? & lingua tua ca
piaris et confundaris. Sup furē enim
est confusio & penitentia? et denotatio pessima sup bilinguē? Susurro
tori aut̄ odium et inimicicia et contumelia. Justifica pusillum? & magnū
similiter. Noli fieri p amico inimico proximo. Impperitū enim & contu

meliam malus hereditabit? & omis pec
cator mundus & bilingus. Non te extol
las in cogitatione anime tue uelut tau
rus! ne forte edatur uirtus tua per
stulticiam? et folia tua comedat & fruc
tus tuos perdat! et relinquaris uelut
lignū aridum in heremo. Animam
enim nequā dispdet qui se habet et in
gaudiū inimicis dat illū! et deducet
in sortem impioz. De amica grata

Verbum dulce multiplicat amicos.
et mitigat inimicos! et lingua eucharis
gratiosa in bono homine habundabit.
Multa pacifica sint tibi? & consiliarī
t̄ sit unus de mille. Si possides ami
cū in temptatione posside eū? et non
facile credas illi. Est enim amicus se
cundū tempꝰ suū? et nō pmanebit in
die tribulationis. Et est amicus qui
conuertitur ad inimicicā? et ē amicus
qui odiū & rixam & contumelia detu
Est aut̄ amicus Idabit.
focius mense? et nō pmanet in die ne
cessitatis. Amicus si pmanserit fixus.
erit tibi quasi coequalis! & in domesti
cis tuis fiducialiter aget. Si humilia
uerit se contra te & a facie tua abscon
derit se! unanimē habebis amicicā
bonā. Ab inimicis tuis separare? et ab
amicis tuis attende. Amicus fidelis pro
tectio fortis! Qui aut̄ inuenit illū inue
nit thesaurū. Amico fideli nulla est cō
paratio? et nō est digna ponderatio auri
& argenti contra bonitatē fidei illius.
Amicus fidelis medicamentū uite et
immortalitatis? & qui metuunt dñm.
inueniūt illum. Qui timet deum
eque habebit amicicā bonam? quia se
cundū illū erit amicus illius.

Fili a iuuentute De doctrina sapie
tia accipe doctrinā? & usq; ad canos
inuenies sapientiam. Quasi is qui arat
et seminat accede ad illam! et sustine
bonos fructus illius. In ope enim illi⁹
exiguū laborabis! & cito edes de gene
rationib; illius. Quā aspa ē nimiuꝰ
sapientia in doctis hominib;! et nō pua
nebit in illa exors. Quasi lapidis uirtꝰ
pbatio erit in illis! & nō demorabunt̄
placere illam. Sapientia enim doctri
ne secūm nomen est eius? et nō multis
est manifesta. Quibꝰ aut̄ manifesta ē!
pmanet usq; ad conspectum dei.

Audi fili.

Et accipe consiliū intellectus? & ne
abicias consiliū meū. Inice pedē tuū
in compedes illius? & in torques illi⁹
tuū collū. Subice humerū tuū & por
ta illam? et ne acadieris uinculis ei⁹.
In omni animo tuo accede ad illam?
& in omni uirtute tua serua uias ei⁹.
Inuestiga illam et manifestabit̄ tibi.
& continens factus ne derelinquas
eam. In nouissimis enim inuenies re
quiem in ea? & conuertet̄ tibi in oblec
tationē, et erunt t̄ compedes eius in
protectione fortitudinis et basis uirtu
tis! et torques illius in stola glorie.
Decor enim uite ē in illa! & uincula
illius alligatura salutaris. Stolā glo
rie indues eam? et coronam gratulati
onis suppones t̄. fili si attenderis in
disces eam? et si accōmodaueris ani
mum tuū sapiens eris. Si inclinaue
ris aurē tuam excipies doctrinā? et
si dilexeris audire sapiens eris. In
multitudine prebiterꝰ prudentiū
sta? et sapientie illoꝰ ex corde comun

gere? ut omnē narrationē dei possis audire? et p̄bia laudis ñ effugiant a te. Et si uideris sensatum cuigla ad ulū? et gradus hostiū ulus exterat pes tuus. Cogitatū habe in p̄ceptis dei. & in mandatis illius maxime assiduus esto? et ipse dabit t̄ cor. et concupiscentia sapientię dabit̄ tibi. De ñ faciendis

Noli facere mala? et ñ te malis apprehendent. Discede ab iniquo? et deficient mala abste. Fili ñ semines mala in sulcis iniustię? et ñ metes ea in septuplum. Noli querere ab homine ducatū? neq: a rege cathedrā honoris.

Non te iustifices ante dñm? quia scrutator cordis ipse est. et penes regem noli uelle uideri sapiens. Noli querere fieri iudex nisi ualeas uirtute irrumpere iniquitates? ne forte extimescat facies potentis. & ponas scandalū in equitate tua. Non pecces in multitudine ciuitatis. nec te immittas in pplm. neq: alliges duplicia peccata? nec enim in uno eris immunis. Noli ee pusillanimis in anima tua, horare et facere elemosinam non despicias, Ne ducas in multitudine munerum meorū respiciet ds? & offerenti me do altissimo suscipiet munera mea. Non irrideas hominē in amaritudine animę? est enim qui humiliat & exaltat circūspector ds. De mdacio uitando ad amicū

Noli amare mendacū aduersus fratrem tuū? neq: in amicū simulte facias. Noli uelle mentiri omne mendacium? assiduitas enim illius ñ est bona. Noli uerbosus ee in multitudine presbiterorū? et ñ iteres uerbū in tua ora tione. Non oderis laboriosa opa? et rusticationē ab altissimo creatā. Non te reputes in multitudine indisciplinatorū? memento ire quia ñ tardabit. Humilia ualde spm tuū? quia undita carnis impii ignis et uermes. Noli p̄uaricari in amicū pecunia differenti? neq: fratrem karissimum auro spreueris. Noli discedere a muliere sensata & bona quā sortitus es in timore dñi? gratia enim uerecundię illius sup aurū.

Non ledas seruum De bono seruo operantem in ueritate? neq: mercenarium dantē animā suam. Seruus sensatus sit tibi dilectus quasi anima tua. Non defraudes illū libertate. neq: inopē derelinques illū. Pecora t̄ sunt attende illis? et si sunt utilia psequerent apud te. De filiis

Huius t̄ sunt erudi illos? et curua illos a puericia illorū. Filię t̄ sunt seruia corp̄ illarū? et ne ostendas hylarem faciem tuam ad illas. Trade filiā et grande opus feceris? et homini sensato da illam. Mulier si ē tibi secundum animā tuam ñ picias illam? & odibili ñ credas te ī toto corde. De parentibus

Honora patrē tuū? et gemitū matris tuę ne obliuiscaris. Memento quia nisi p illos ñ fuisses? et retribue illis quomō & illi t̄. De timore dñi & honore sacerdotii

Ex tota anima tua time dñm? & sacerdotes illius sanctifica. Diligę eum in omni uirtute tua qui te fecit? & ministros eius ñ derelinquas. Honora dñm ex tota anima tua? et honorifica sacerdotes & ppurga te cū brachus. Da illis partem sicut mandatum ē tibi primitiarum & purgationis? et de negligen

tua purga te cū paucis. Dantū brachioꝝ tuoꝝ. et sacrificioꝝ sanctificationis offeres dño munera sc̄oꝝ. et pauperi porrige manū tuam. ut pficiat ꝑpitiatio. et benedictio tua gratia datus in conspectu omnis uiuentis. De defunctis

Et mortuo nō phibeas grām. Non desis plorantib⁹ in consolatione. et cum lugentib⁹ ambula. Non te pigeat uisitare infirmū. ex his enim in dilectione firmaberis. In oīb⁹ opib⁹ tuis memorare nouissima tua. et in eternum non peccabis. De nō litigando VIII.

Non litiges cum homine potente. ne forte incidas in manū illi⁹. Non contendas cum uiro locuplete. ne forte constituat litem ꝯ te contra. Multos enim pdidit aurū atq: argentū. et usq: ad reges extendit et conuertit. Non litiges cum homine linguoso. et nō strues in igne ei⁹ ligna. Non cōmunices homini indocto. ne male de pgenie tua loquat. Ne despicias hominē auertentem se a peccato. neq: improperes ei. memento qm oīs sumꝰ in correptione. Ne spernas hominē in sua senecta. et enim ex nobis senescunt.

Noli de mortuo inimico tuo gaudere. scias qm oīs morimur. et in gaudiū nolumꝰ uenire. Ne despicias narrationē presbiteroꝝ sapientiū. et in prouerbiis illoꝝ conuersare. Ab ipsis enim disces doctrinā intellectus. et seruire magnatus sine querela. Non te pteriat narratio sanctoꝝ. et ipsi enim didicerunt a patrib⁹ suis. qm ab ipsis disces intellectum. et in tempore necessitatis dabis responsū. Non incendas carbones peccatoꝝ arguēs eos. et ne incendaris flamma ignis peccatoꝝ illoꝝ. De uitandis malis

Fuc̄adis malis

Ne contra facias stes contumelios⁹. ne sedeat quasi insidiator cū tuo. Noli fenerare homini fortiori te. Quod si feneraueris. tamq̄m pditum habe. Non spondeas sup uirtutem tuā. quod si spoponderis quasi restituens cogita. Nō iudices contra iudicē. qm secūm quod dignū est iudicat. Cum audace nō eas in uia. ne forte graueꝛ mala sua in te. Ipse enim secūm uoluntatē suā uadit. et simul cū stultitia illius p̄ris. Cū uacando nō facies rixam. et cū audace nō eas in desertū. qm michi est ante eū sanguis. et ubi nō est adiutoriū elidet te. Cum fatuis nō consiliū habeas. nō enim poterunt diligere nisi que ipsis placent. Coram extraneo nō facias consiliū. nescis enim quid pariet. Non omni homini cor tuū manifestes. ne forte inferat ti gras et conuertet tibi. De mulieribus IX.

Non zelet mulierē sinus tuus. ne ostendat sup te malicia doctrine neqm. Non des mulieri potestatē anime tue. ne ingrediat in uirtute tua. et confundaris. Ne respicias mulierē multiuolā. ne forte incidas in laqueos illi⁹. Cum saltatrice ne assiduus sis. nec audias illam. ne forte pereas in efficacia illius. Virginem ne conspicias. ne forte scandalizeris in decore illius. Non des fornicariis animā tuam in ullo. ne pdas te et hereditatē tuam. Noli circumspicere in uias ciuitatis. nec oberraueris in plateis illius. Auerte faciem tuā a muliere compta. et nō circumspicias speciē alienā. Propter speciem mulieris multi perierunt. et ex hoc concupiscentia q̄si ignis exardescit. Omnis mulier que est

Fmulieribus

fornicaria? quasi stercus ab hominib⁹ pe
tra eumtib⁹ conculcabit. Speciem mulie
ris alienę multa admirata. reprbi facti sū.
Colloquiū enim illi⁹ quasi ignis ardes
cit. Cum muliere aliena ne sedeas om
nino. nec accumbas cum ea sup cubituꝫ?
et nō alterceris cū ea in uino⁹. ne forte de
clinet cor tuū in illam? et in sanguine
tuo labaris in pditionē. Non relinquen
de derelinquas amicū dū amicū antiquū
antiquuꝫ? nouus enim nō erit similis
illi. Vinum nouū amicus nouus? ueterasꝫ
cet. et cum suauitate bibes uinū. Non ze
les gl̄am & opes peccatoris? nō enim scis
quę futura sit ipsius subuersio. Hon pla
ceat t̄ munera munistoꝝ? sacris qm̄ usq;
ad inferos nō placebit mpi? Longe abesto
ab homine potestatē habente occiden
di? & nō suspicaueris timorē mortis. Si
accesseris ad illū noli aliquid cōmittere.
ne forte auferat uitam tuā. Communio
nē mortis fugito? qm̄ in medio laqueoꝝ
ingrederis? et sup dolentiū arma ambu
labis? Satin uitatē tuam caue te a pri
mo tuo? et cum sapientib⁹ et prudentib⁹
tracta. De conuiuijs iustis
Vitā iusti sit t̄ conuiue. et in timo
re dī sit gl̄atio t̄? & in sensu sit tibi
cogitatus dī? et omīs narratio tua in
preceptis altissimi. In manu artificum
opa laudabitur? & princeps ppli in sa
pientia sermonis sui? in sensu uero se
nioꝝ uerbum. Terribile ē in ciuitate sua
homo linguosus? & temerarius in uerbo
suo odibilis erit. De iudicibus .x.
Iudex sapiens iudicabit ppm suū?
& principatus sensati stabilis erit. Secdo
iudicē ppli. sic et ministri ei⁹? & quales
rectores ciuitatis. tales & inhabitantes
in ea. Rex insipiens pdet ppm suū? & ci
uitates inhabitabunt̄ p sensum pruden
tum. In manu dei potestas terre? et ꝑce⁹
bilis omīs iniquitas gentiū? & in tempe
tore⁹ in tempe⁹ suscitabit sup illam. In ma
nu dei potestas hominis? & sup faciē scri
bę imponet honorē suū. Omīs iniurię ne
memineris? et nichil agas in opib⁹ iniurię
Odibilis coram deo ē & hominib⁹ superbia?
⁊ execrabilis omīs iniquitas gentiū. Reg
num a gente in gentem transfert? ppter
iniustitias. & iniurias. et contumelias. &
diuersos dolos. De auaritia
Auaro autē nichil ē crudelius. Quid su
perbit terra & cinis? Nichil ē iniquiꝰ
quā amare pecuniā. Hic enim & animā
suam uendalem habet? qm̄ in uita sua p
iecit intima sua. Omīs potentatus breuis
uita. Languor⁹ pluriꝰ grauat medicoꝰ.
Breuem languorē precidit medicus? sic
& rex hodie est & cras morietur. Cum enim
morietur homo? hereditabit serpentes & bes
tias. et uermes. De superbia
Initium superbię hominis apostatare a deo?
qm̄ ab eo qui fecit illum recessit cor ei⁹? qm̄
initium peccati ē omīs superbia. Qui tenue
rit illam adimplebit̄ maledictis? & sub
uertet eos in finem. Propterea exhonorauit
dñs conuentus maloꝝ? & destruxit eos usq;
in finē. Sedes ducū superboꝝ destruxit do
minus? & sedere fecit mites p illis. Radi
ces gentium superbarum arefecit dñs? et
plantauit humiles ex ipsis genib⁹. Ter
ras gentium euertit dñs? & pdidit eas
usq; ad fundamentū. Arefecit ex ipsis.
et pdidit illos? & cessare memoriā eoꝝ
fecit a terra. Pdidit dñs memoriā superbo
rum? & reliquit memoriā humilium
sensu. Non est creata hominib⁹ superbia?

neq; iracundia nationū mulierū. Semen hominū honorabit hoc quod timet dominū. Semen aut hoc & honorabit hominū quod preterit mandata dī. In medio fratrū rector illoz in honore. & qui timent dñm erunt in oculis illius. Gra diuitū honoratoz & pauperū timor dei. Timor dī est nō despicere hominē iustum paupere. & nō magnificare uirū peccatore diuite. Magnus & iudex & potens est in honore. & nō est maior illo qui timet dīm. Seruo sensato libere seruient. & uir prudens & disciplinatus nō murmurabit correptus. & insipiens nō honorabit. Noli extollere in faciendo opere tuo. & noli cunctari in tempore angustie. Melior est qui operat & habundat in omnib; q; quā qui gloriatur & eget pane. Fili in mansuetudine seruia animam tuā. & da illi honorē secm meritum suū. Peccanti in animā suam quis iustificabit. & quis honorificabit honorante animā suam. Pauper gloriatur p disciplinam & timorē suū. & est homo qui honorificat propter substantiam suā. Qui aut gloriat in pauptate. q; quanto magis in substantia. Et qui gloriat in substantia. pauptatē uerecat.

Sapientia humiliati xj.
& exaltabit caput illius. & in medio magnatoz considere illū facet. Non laudes uirū in specie sua. neq; spernas hominē in uisu suo. Breuis in uolatilib; est apis. & initiū dulcoris habet fructus illius. In uestitu ne gloriens unqm. nec in die honoris tui extollaris. q; mirabilia opa altissimi soli. & gloriosa & abscondita. & inusa opa illius. Multa tyranni sederunt in throno. & insuspicabilis portabit diadema. Multi potentes oppressi sunt ualide. & gloriosi traditi sūt in manū alteroz. Prius quā interroges ne increpes quēquam. et cū interrogaueris corripe iuste. Prius q; audias ne respondeas uerbū. & in medio sermonē ne adicias loqui. De ea re quae te nō molestat. ne certeris. & in iudicio peccantiū ne consistas. Fili ne in multis sint actus tui. & si diues fueris non eris immunis a delicto. Si enim secutus fueris nō apprehendes. & nō effugies si pedē curreris. Est homo laborans & festinās & dolens impius. & tantomagis nō habundat. Est homo marcidus egens re cuperatione. plus deficiens uirtute & habundans pauptate. & oculus dei respexit illum in bonū. et erexit illū ab humilitate ipsius. & exaltauit caput ei. et mirati sunt in illo multi. & honorauerunt dīm. Bona et mala. uita & mors. pauptas & honestas. a deo sunt. Datio aut dī permanet iustis. & prospectus illi successus habebunt in eternū. Est qui locupletat parce agendo. & hec e pars mercedis illius in eo quod dicit. inueni requiem michi. & nunc manducabo de bonis meis solus. et nescit quod tempus preterat. et relinquet omnia alijs & morietur. Sta in testamento tuo et in illo collóquere. & in ope mandatoz tuoz uetera fac. Ne manseris in opib; peccatoz. confide aut in dō. & mane in loco tuo. Facile e enim in oculis dī subito honestare pauperē. Benedictio dñi in mercedem iusti festinat. et in horore uelocius processus illius fructificat. Ne dicas q̄d est michi opus. et que erunt michi ex hoc bona. Ne dicas sufficiens sum. & quid

Ier hoc pessimabor.

H die bonoꝝ ne immemor sis malꝝ.

& in die malꝝ ne immemor sis bonꝝ! Of m facile est coram dō in die obitus retribuere unicuiq; scdm uias suas. O alicā ore obliuonē facit luxu ne magne? & in fine hominis denudati o opum ulius. Ante mortē ne Laudes hominē quemqm! qm in filiis suis agnoscatur uir. Non omnē hominē īduc as in domum tuā? multe enim insidie sunt dolosi. Sicut enim eructuāt precordia ferantū. & sicut pdix indu catur in caueam. et ut caprea in laqueum! sic et cor superbox. Et sicut pspectu uidens casum, primi siu. bona enim ī mala conuertens insidiat? & in electis imponit maculam. A scintilla una au getur ignis! & ab uno doloso augetur sanguis. Homo uero peccator sangui nu insidiat. Attende tibi a pestifero. fa bricat enim mala! ne forte inducat su p te subsannationē in ppetuū. Admit te ad te alienigenā et subuertet te in torrente! tempore! et abalienabit te a uis. ppriis.

Elemosina

Si bene feceris. scito De elemosina. xvj. cui feceris? & erit grā in bonis tuis multa. Bene fac iusto! & inuenies retri butionē magnā et si ñ ab ipso! certe a dño. Non ē ei bene qui assiduus ē in malis. et elemosinā non dantī qm et altissimus odio habet peccatores. & mi seretur ē penitentib. Da misericordi et ne suscipias peccatorē! & impis et pecca toribꝫ reddet uindictam! custodiens eos in die uindicte. Da bono & ñ rece xvij peris peccatorē. Bene fac humili! & ñ dederis impio. Phibe panes illi dari! ne in ipsis potentior te sit. Nam du plicia mala inuenies in omnib bonis! qm & altissim odio habet peccatores. & impi is reddet uindictam. De amicis S. sermonis

Non agnoscet in bonis amicus! et ñ absondet in malis inimicus. In bo nis uris inimici illius! in tristicia & in malicia illius amicus agnitus ē. Non credas inimico tuo in eternū. Sic enim eramentū erugināt nequicia illi! & si humiliat uadat curuus abice animꝫ tuū! et custodi te ab illo. Non statuas illū penes te. nec sedeat ad dexterā tu am! ne conuersus stet in loco tuo. ne forte conuersus in locum tuū inqrat cathedrā tuam! et in nouissimo cognoscas uerba mea. & in sermonib mea stu mueris. Quis medebit in cantatori a serpente percusso! & omnib qui appropiant bestiis! et qui comitatur cū uiro iniq! & obuolutus in peccatis ei. Una hora tecum permanebit! Si autē declinauerit ñ sustinebit. In labris suis indulcat inimicus! et in corde suo insidiat ut te subuertat te in foueam. In oculis suis lacrimat inimicus! & si inuenerit tēp ñ satiabit sanguine. Si inuenerit te mala! inuenies eum ultio priore. In o culis suis lacrimatur inimicus! & qsi aduuans subfodiet plantas tuas. Ca put suū mouebit & plaudet manu! et multa susurrans cōmutabit uultū suum. De societate diuitum superbarum S. diuers. superb.

Qui tetigerit picē inquinabit ab ea! et qui cōmunicauerit superbo idu et superbiam. Pondus sup se tollit qui honestiori se cōmunicat! & ditiori te ne socius fueris. Quid cōmunicabit caccab ad ollam! Quando enim se col liserint! confringet. Diues iniuste agit

& fremebit? paup aut̄ ihesus tacebit. Si
langu?is fueris assumet te? & si n̄ ha
bueris derelinquet te. Si habes omni
um tecū? et euacuabit te & ipse n̄ do
lebit sup te. Si necessarius illi fueris.
supplantabit te. et subridens spē da
bit narrans t̄ bona. et dicet. quid op
est tibi? et confundet te in cibis suis
donec te exinanitat bis & ter. & in nouis
simo deridet te. post ea uidens dere
linquet te. & caput suū mouebit ad
te. Humilia te deo. & expecta manū eius?
Attende ne seductus in stultitia humi
lieris. Noli ēe humilis in sapientia tua?
ne humiliatus in stultitiam seducaris.
Aduocatus a potentiore discede? ex hoc
enim magis te aduocabit. Ne impē
sis ne impingaris? & ne longe sis ab eo
ne eas in obliuionē. Ne reputes ex equo
loqui cum illo? ne credas multis uerbis
illius. Ex multa enim loquela temptā
bit te? et subridens interrogabit te. De
absconditis tuis ne immittas animo illi?
& conseruabit uerba tua. & n̄ parcet
de malicia et de uinculis. Caue t̄ & at
tende diligenter auditui tuo? qm̄ cū
subuersione tua ambulas. Audiens
uero illa quasi in somnis iude? et ui
gilabis omni uita tua. Diligē din? et
inuoca eum in salute tua. Omne ani
mal diligit simile sibi? sic & omis ho
mo proximum sibi. Omis caro ad simi
lem sibi coniunget? et omis homo si
mili sui sociabitur. Si cōmunicabit
lupus agno aliquando? sic peccator
iusto. Que cōmunicatio sco hominī
ad canem? aut que pax bona. diui
ti ad pauperem? Venatio leonis ona
ger in deserto? sic pascua sunt diui
tum pauperes. & sicut abhominatio ē
superbo humilitas? sic execratio diuitis
paup. Diues cōmotus confirmat̄ ab
amicis? humilis aut̄ cum ceciderit ex
pellit̄ & a notis. Diuita decepto mul
ti recuperatores? locutus ē superba et
iustificauer̄t illum. Humilis decep
tus ē insup & arguit̄? locutus ē sen
satē et n̄ est ei datus locus. Diues loc
tus ē et omis tacuerunt? et uerbū illi
usq: ad nubes pducent. Paup locut?
est et dicunt quis est hic? et si offen
derit subuertent illum. Bona ē sub
stantia cui n̄ est peccatū & in consci
entia? et nequissima pauptas in ore
impij. Cuius facies & color immutat?
~~diluci de demonstrat aut gaudium~~
~~animi aut doloris~~. Cor hominis immu
tat faciem eius? siue in bona siue in
mala. Vestigiū cordis boni & facie bo
nam difficile inuenies? et cum labore.

Beatus uir xiiij.

Beatus uir qui n̄ est lapsus uerbo ex ore suo?
et n̄ est stimulatus in tristicia de
licti. Felix qui n̄ habuit animi sui tris
ticiam? & non excidit ab spe sua. Viro
cupido et tenaci sine ratione ē substan
tia? & homini iuuido ad quid auruo?
Qui congregat ex animo suo iniuste ali
is congregat? et in bonis illius alius
luxuriabitur. Qui sibi nequā est, cui
alij bonus erit, & n̄ iocundabit̄ in bo
nis suis. Qui sibi inuidet nichil ē illo
nequius? et hec reddita ē malicie illi.
Et si bene fecerit ignorant et n̄ uolens
facit? et in nouissimo manifestat ma
liciam suam. Nequā est oculus liuidi?
et auertens faciem. et despiciens ani
mas suā. Insatiabilis oculus cupi

di in parte iniquitatis? & ñ satiabit̃ do
nec consumet arefaciens aiam suã.
Oculus malus ad mala. et ñ satiabit̃ pane? indigens. et in tristicia erit sup
mensam suã. De infacundo q̃ mors ñ tardat

de infacundo q̃ mors ñ tardat

Fili si habes bene fac tecum! et dõ di
gnas oblationes offer. Memor esto
q̃m mors ñ tardat! & testamentũ infe
ros quia demonstratum est t. Testa
mentum enim huius mundi! morte mo
rieris. Ante mortẽ bene fac amico tuo!
et secdm uires tuas exporrigens da pau
peri. Non defrauderis a die bono! et
particula boni doni ñ te p̃terat. Non
ne alius relinques labores tuos & dolo
res. In diuisione sortis da et accipe! &
iustifica aiam tuã. Ante obitũ tuum
opare iusticiã? q̃m ñ est apud inferos
inuenire escã. Omis caro sicut tinea
ueterascet! et sicut folium fructificans in
arbore uiridi. Alia generat̃ et alia de
cidit̃? sic generatio carnis et sangui
nis! alia finit̃. et alia nascit̃. Omẽ op̃
corruptibile in fine deficiet! et qui il
lud opat̃ ibit cum ipso! & omne opus
electum iustificabit̃. et qui opat̃ illud
honorabit̃ in illo. Beatus uir qui in sa
pientia sua morabit̃? & qui in iustitia
sua meditabit̃? et in sensu cogitabit
circũspectionẽ dei. Qui excogitat uias
illius in suo corde! et in absconsis illius
intelligens uadens post illã. quasi ues
tigator. et in uiis illius consistens. Qui
respiciat p fenestras ei! et in ianuas illius
audiens. Qui requiescat iuxta domum
illius! et in parietib; illius figens palũ.
Statuet casulam suã ad manus illius!
et requiescent in casula ei bona p̃ e
uum. Statuet filios sub tegmine illius
& sub umbra illius morabit̃. Protegetur
sub tegmine illius a feruore! et in gla ei
requiescet. Qui timet dñm faciet illud. &
et qui continens ẽ iustitiæ app̃hendet
illam? et obuiauit illi quasi mat̃ ho
norificata! et quasi mulier a uirginita
te sua suscipiet illã. Cibabit illã pane u
te & intellectus! et aqua sapientiæ salu
taris potabit illum. Et firmabit̃ in illo
et ñ flectetur! & continebit illã & non
confundet̃? et exaltabit illã apd̃ pri
mos suos. & in medio ecclie aperit os ei. &
et implebit illã spũ sapientiæ & intel
lectus! et stolam gloriæ induet illã. Jo
cunditatẽ et exultationẽ thesaurizabit
sup illã? & nomine eterno hereditabit
illum. Homines stulti ñ app̃hendent
illam? et homines sensati obuiabũt illi.
Homines stulti ñ uidebunt illã? Longe
enim abest a superbia & dolo. Viri men
daces ñ erunt illius memores! et uiri
ueraces inuenient̃ in illa. & succesum
habebunt usq; ad inspectionẽ dñi. Nõ
est speciosa laus in ore peccatoris? q̃m
a deo p̃fecta est sapientia. Sapientiæ e
nim dei astabit laus! & in ore fideli ha
bundabit! & dominator dabit eam illi.
Non dixeris p dñm abest! quæ odit enim
ne feceris. Non dicas ille me inplana
uit? ñ enim necessarii sunt illi homines
impii. Omne execramentũ erroris odit
dñs! & ñ erit amabile timentib; illum.
Ds ab initio constituit
hominẽ et reliquit illũ in manu
consilii sui. Adiecit mandata & p̃cepta
sua. Si uolueris conseruare mandata
conseruabunt te! & in ppetuũ fidẽ pla
catam facere. Apposuit t aquã & ignẽ!
ad quod uolueris porrige manũ tuã.

Ante hominē uita et mors. bonū et
malum. quod placuerit ei dabit illi.
qm multa sapientia dī & fortis in po
tentia. uidens oīs sine intermissione.
Oculi dñi admirantes eā. et ipse agnos
cet omnē opam hominis. Nemini mā
dauit impie agere. & nemini dedit spa
cium peccandi. Non enim concupis
cat multitudinē filioz infidelium. et
multiuo. De filius impius XVI.
Ne lætaueris in filiis impiis si
multiplicent. ñ oblectaris super
ipsos. si ñ est timor dī cum illis. Non
credas uitæ illoz. et ne respexeris in
labores illoz. Melior ē enim unus ti
mens dñm quā mille filii impii. & utile
ē mori sine filiis quā relinquere filios
impios. Ab uno sensato inhabitabit
patria. & a tribus impiis deseretur. Oculta
alia uidit oculus mis. et fortiora hoz
auduit auris mea. In synagoga pec
cantiū exardebit ignis. & in gente in
credibili exardescet ira. Non exoraue
runt. p peccatis suis antiqui gigantes.
qui destruxerunt confidentes suæ
uirtuti. et ñ pepercit peregrinationi il
loz. & execratus ē illos p superbia illoz.
Non misertus ē illis genti totā perdens.
et exultantē se in suis peccatis. & sicut
sexcenta milia peditū qui congregati
sunt in duriciam cordis sui. & si unus
fuisset cervicatus. mirū si fuisset im
munis. Misericordia enim & ira ē cum illo.
potens exorator. et effundens iram secun
misericordiam suā. Secundum correptio illi homi
nis secm opa sua iudicat. Non effugiet
in rapinā peccator. & ñ retardabit suf
ferentia misericordiam facientis. Omnis
misericordia faciet locū unicuiq; secm me
ritum opum suoz. & secm intellectū
peregrinationis ipsius.
Non dicas a deo abscondar. & ex sum
mo quis mei memorabit. in pplo
magno ñ agnoscar. Quæ ē enim anima
mea in tam immensa creatura. Ecce cæ
lum et cæli cæloz. abyssus & universa
terra. & quæ in eis sunt in conspectu il
lius cōmouebuntur. Montes simul & col
les et fundamenta terræ. et cū conspexe
rit illa dñs tremore concutientur. & in om
nib⁹ his insensatū est cor. et omē cor
intelligit ab illo. & uias illius quis in
telliget et cogitationem qm nec oculus ui
debit hominis. Nam plurima opa illius
sunt in absconsis. si opa iustitiæ ei quis
enunciabit. aut quis sustinebit. Longe
enim ē testamentū a quibusdā. et
interrogatio hominū in consummatione
ē. Qui immorat corde cogitat inania.
& uir imprudens & errans cogitat st
ulta.
Audi me fili & disce disciplinā sensus. & in uer
bis meis attende in corde tuo. Et dicam
in æquitate disciplinā. & scrutabor enar
rare sapientiā. et in uerbis meis atten
de in corde tuo. Et dico in æquitate spe
ratiuntes quas posuit dñs in opa sua ab
initio. et in ueritate enuncio scientiā
ei. In iudicio dī opa ipsius ab initio.
& ab institutione ipsoz distinxit partes
illoz. et inicia ipsoz in gentib⁹ suis. Or
nauit in æternum opa illoz. Nec esuri
erunt nec laborauerunt. et ñ destitue
runt ab opib⁹ suis. Unusquisq; proximū sibi
ñ angustiabit usq; in æuum. Non sis in
credibilis uerbo illius. Post hæc dñs in
terram respexit. & implebit illam bonis
suis. Omnia animalia omnis uitalis denunciavit

ante faciem ipsius? et ipsa iterum reuer
sio illoz. xvij.
S creauit de terra hominē. et secdm
imaginē suam fecit illum? & iterū
conuertit illū in ipsam? et secdm se ues
tiuit illum uirtute. Numerū dierū
et tempus dedit illi? et dedit illi potes
tatē eoz que sunt sup terrā. Posuit ti
morē illius sup omnem carnē? et do
minatus ē bestiaz & uolatiliū. Creauit
et ipso aduocatū simile ipsi. Consiliū
et linguā. & oculos. et aures. et cor de
dit illis excogitandi? & disciplina in
tellectus replenit illos. Creauit illi sci
entiam spūs? sensu implenit cor illoz?
et mala & bona ostendit illis. Posuit
oculū eoz sup corda ipsoz. ostendere
illis magnalia operum suoz? ut & nomē
sanctificationis collaudent. et gloriam
in mirabilibus illi? ut magnalia enarrēt
operum ei. Addidit illis disciplinā? & le
ge uite hereditauit illos. Testamentū
eternū constituit cū illis? et iusticiā
& iudicia sua ostendit illis. & magnalia
honoris ei? audierunt aures illoz? & honorē
uocis audierunt aures illoz. Et dixit il
lis. Attendite ab omni iniquo? et man
dauit illis unicuiq; de proximo. Vie illoz
coram ipso sunt semp? nō sunt absconse
se ab oculis ipsius. In unāquāq; gen- xviij.
tem ppositi rectorē? & pars dei israel facta
ē manifesta? et omnia opa illoz uelut
sol in conspectu di? et oculi eius sine
intermissione inspicientes in uias eoz.
Non sunt absconsa testamenta p iniqui
tatē eoz? & omnes iniquitates eoz in
conspectu di. Elemosina uiri quasi sac
culum cū ipso? et gratiam hominis qsi
pupillam conseruabit? et postea re
surget et retribuet illis retributionem
unicuiq; in caput ipsoz? & conuertet
in inferiores partes terre. Penitentib;
autē dedit uiam iusticie? et confirma
uit deficientes sustinere? & destinauit
illis sortē ueritatis. De conuersione
Conuertere ad dñm & relinque pecca
ta tua? Precare ante faciem dei &
minue offendicula. Reuertere ad dñm.
et auertere ab iniusticia tua et nimis
odito execrationē? & cognosce iustitias
& iudicia dei? et sta in sorte ppositionis
et orationis altissimi di. In parte uia
de sci sci? cum uiuis et dantib; confes
sionē deo.
Hoc demoueris in errore impioz?
ante mortē confitere. A mortuo qsi
nichil perit? confitebaris uiuens. Si
confessio
uius et sanus & confitebaris et laudab
dñm? et gloriaberis in miserationib;
iusti. Quam magna misericordia dei? & p
pitiatio illius conuertentib; ad se. Non
enim omnia possunt ee in hominib; /
qm non ē immortalis filius hominis.
& in uanitate malicie placuerunt. Quid
luce dius sole? & hic deficiet. Aut quid
nequius excogitauit caro & sanguis. &
hoc arguetur. Uirtute altitudinis eli
ipse conspicit? et omnes homines terra et
cinis. Qui uiuit in eternū? creauit om
nia simul. Ds solus iustificabit? & ma
net iudex rex in eternū. Quis sufficiat enarrare opa illius. Quis enim
uestigauit magnalia eius? Virtute
autē magnitudinis ei quis enuncia
bit? & quis adiciet enarrare misericor
dias eius? Non ē minuere neq; adicere? nec
est inuenire magnalia dei. Cum con
summauerit homo tunc incipit? et

cum quieuerit operabit. Quid ē homo. et que grā illius? & quid bonū. aut quid nequā illius. Humerus dierum bonorū ut multū centū anni. quasi gutte aque a mari depute sunt? et sicut calculus arene sic anni in die euū. Propter hoc patiens ē dñs in illis? et effundet sup eos misericordiam suā. Vidit psumptionem cordis illoz qm mala est? & cognouit subuersionē illoz. qm nequā ē. Ideo adimpleuit propitiationē suā in illis? et ostendit illis uiam equitatis. Misericordia hominis proximū suū? misericordia aut dei sup omnē carnē. Qui misericordiam habet & docte erudit qsi pastor gregē suū. Misereat excipiens doctrinam misericordie. et qui festinat in iudicijs eius.

Fili in bonis ñ deficiat querela? & omni dato ñ deficiat tristicia uerbi mali. Nonne ardorē refrigerabit ros. Sic et uerbū melius qm datum. Nonne ecce uerbum sup datū bonum? et utraq; cū homine iustificato. Stultus acriter improperabit? et datus indisciplinata tabescere facit oculos. Ante iudicium para iustificationē tibi? & ante qm loquaris discere. Ante languorē adhibe medicinā? et ante iudicium interroga te ipsum? & in conspectu dñi inuenies propitiationē. Ante languorē humilia te? et in tempore infirmitatis ostende conuersationē tuam.

Non impedias orare semp. et ñ ueteris usq; ad mortē iustificari? qm merces dñi manet in eternū. Ante orationē prepara animā tuam? et noli ē quasi homo qui temptat dñm.

Memento ire in die consummationis? et temp retributionis in conuersatione facies. Memento pauptatis in tempore habundantie? et necessitatē paupertatis in die diuitiarū. A mane usq; ad uespum immutabit temp? & hec omnia creata in oculis dñi. Homo sapiens in omnib mentur? et in diebz delictoz attendet ab inicia. Omnis assutus agnoscit sapientiā? et inuenienti eam dabit confessionē. Sensati in uerbis. et ipsi sapienter egerunt? & intellexerunt ueritatē et iusticiā? et implauerūt proberbia et iudicia.

Post concupiscentias tuas ne eas? & a uoluntate tua auertē. Si prestes anime tue concupiscentias ei? faciet te in gaudiū inimicis tuis. Ne oblectēris in turbis nec in modicis? assidua ē enim cōmissio illoz. Ne fueris mediocris in contentione et fenore? & ñ est tibi nichil in sclo? erit enim inuidus tue uite. xix.

Sparius ebriosus ñ locupletabit? et qui spernit modica paulatim decidet. Vinum et mulieres apostatare faciunt sapientes? & arguunt sensatos? & qui se iungit fornicarijs erit nequā. Putredo & uermes hereditabūt illum? et exaltabit in exemplum mali? & tollet de numero animā ei. Qui creditor cito leuis corde ē. & minorabit? & qui delinquit in animā suā in sup habebitur. Qui gaudet iniquitatē denotabitur? et qui odit correptionem minuet uita. Et qui odit loquacitatē? grauiat malitiam. Qui peccat in animam suā penitebit? et qui iocundatur in malicia denotabit. Ne ire

res uerbū neḡm et durū? et ñ minora
Amico et imnico Iberis.
Noli narrare sensum tuū? et si ē t
delictum noli denudare. Audiet enim
te & custodiet te. & quasi defendens
peccatū odiet te? et sic áderit t semp.
Audista uerbū aduersus proximū? com
moriat̄ in te. fides qm̄ ñ te di rūpet.
A facie uerbi parturit fatuus? tamq̄
gemt̄ parturi infantis. Sagitta infixa femo
ri ca- nis? sic uerbū in corde stulti. Cor
ripe amicū. ne forte ñ mallexerit et
dicat ñ feci ? aut si fecerit ne iterum
addat facere. Corripe proximū ne forte
ñ dixerit? & si dixerit ne forte iteret. Co
ripe amicū. sepe enim fit cōmissio? & ñ
omī uerbo credas. Est qui labit̄ in lin
gua sua? s; ñ ex animo. Quis ē enim q
ñ deliquerit in lingua sua.
Corripe proximū ante qm̄ cōminaris?
et da locū timori altissimi? Quia
omīs sapientia timor dñi. & in ulla time
re dñm. In omī sapientia dispositio le
gis? et ñ est sapientia nequitie disciplī
na? & ñ est cogitat̄ peccatoꝝ prudentia.
Est nequicia ipsa execratio? & ē insipi
ens qui minuit̄ sapientia. Melior est
homo qui deficit sapientia. & deficiēs
sensu in timore? quā qui habundat
sensu. et transgredit̄ legē altissimi. Est
sollertia certa et ipsa iniqua? & ē qui
emittit uerbū certū enarrans uerita
tem. Est qui nequiter humiliat se? et
interiora ei⁹ plena sunt dolo. Et ē iust⁹
qui se nimiū sūmittit? a multa hu
militate. Et ē iustus qui inclinat fa
ciem et fingit ñ uidere se quod ig
noratū est? Et si ab imbecillitate uī
rū ueret̄ peccare? si inuenerit temp⁹
malefaciendi malefaciet. Ex uisu cognos
citur uir? & ab occursu faciei cognoscit̄
sensatus. Amictus corporis et risus dentī
um. & ingressus hominis? enunciant de
illo. Est correptio mendax in ira contu
melioſi? et ē iudicatū quod ñ placet esse
bonū? & est tacens et ipse est prudens.

Quam bonū est LXX.
arguere quā irasci? et confitentem
in oratione ñ prohibere. Concupiscentia
spadónis deuirginauit iuuencula? sic
qui facit p uim iudicatū iniquum.
Quam bonum ē correptū manifestare
penitentiā? sic enim effugies uolunta
rium peccatū. Est tacens qui inuenit̄
sapiens? et ē odibilis qui prox ē ad lo
quendū. Est aut̄ tacens ñ habens sen
sum loquēdi? et ē tacens. sciens tempus
apti temporis. Homo sapiens tacebit
usq; ad temp⁹? Iasciu⁹ aut̄ et imprū
dens ñ seruabunt temp⁹. Qui multis
utit̄ uerbis ledit animā suā? et qui
potestatē sibi assumit et inuisto odiet̄.
Est processio in malis uiro indisciplī
nato? et ē inuentio in detrimentuo.
Est datū quod ñ est utile? et ē datuo
cui⁹ retributio duplex. Est propt̄ gl̄am
minoratio? et qui ab humilitate leua
bit caput. Est qui multa redimat
modico pcio? et restituens ea in sep
tuplum. Sapiens in uerbis seipsum
amabilem facit? grē aut̄ fatuoꝝ effun
dentur. Datus insipientis ñ erit utilis
tibi? oculi enim illius septemplices
sunt. Exigua dabit et multa improp
rabit? et aperiet os illius inflammato
ē. Hodie fenerat⁹ quis et cras exp̄etat?
et odibilis homo huiusmodi. Fatuo ñ
erit amicus. et ñ erit grā bonis illius.

Qui enim edunt panē illius falsę lin
gue sunt? quoniens et quanta irridebū
eum. Neq; enim quod habendū erat
directo sensu distribuit? Similiter et
quod nō erat habendū. Lapsus falsę lin
gue quasi qui pauimto cadens? nao
et casus malox festinanter uenient.
Homo acharis quasi fabula uana?
in ore indisciplinatox assidua erit.
Ex ore sapiēs reprobabit parabola? Non
enim dicet in tempore suo illā. Est
qui uetatur peccare ab inopia? et in
requę sua stimulabit. Est qui pdit
animā suam p confusione? et ab im
prudenta psona pdet eā. Psonę autē
acceptione pdet se.

Est qui preconfusione promittet a
mico? et lucratus ē eum inimicū
gratis. Obprobrium neq; in homine
mendaciū? et in ore indisciplinatox
assidue erit. Potior fur ē quā assidu
itas uiri mendacij? Ptionē autē am
bo hereditabunt. Mores hominum
mendaciū sine honore? et confusio
illox cum ipsis sine uetermissione.

Sapiens in uerbis
pducet seipsum? et homo prudēs
placebit magnātus. Qui operatur terrā
suā maltabit aceruū frugū? et qui
operatur iustitiā. ipse exaltabit. Qui
uero placet magnātus? effugiet in
quitatē. Xenia et dona excecant ocu
los iudicū? et quasi mutus in ore au
tur correptiones eox. Sapientia absco
sa et thesaurus inuisus? que utilita
in utrisq;. Melior ē qui celat insi
pientiā suam? q̄m homo qui absco
dit sapientiā suam. xxi.

Fili peccasti nō adiicias uerū? sz et
de pristinis deprecare ut ē dimittant.
Quasi a facie colubri fuge peccata? et
si accesseris ad illa suscipient te. Den
tes leonis dentes ei? interficientes a
nimas hominū. Quasi rumphea bis
acuta omīs iniquitas? plagę illius
nō est sanitas. Obiurgatio et iniurię
adnullabunt substantiā? et domus
que nimię locuples ē adnullabitur
superbia? sic substantia superbi eradica
bitur. Deprecatio pauperis ex ore usq;
ad aures uenit, et iudicū festinato
aduenit illi. Qui odit correptiones
uestigiū est peccatoris? Q̄ qui timet
dm? conuertit ad cor suū. Vir alon
ge potens lingua audaci? et sensatus
sat labi se ab ipso. Qui edificat domū
suam impendiis alienis? quasi qui col
ligit lapides suos in hyeme.

Stuppa collecta synagoga peccan
tium? et consummatio illox flam
ma ignis. Via peccantiū complanta
ta lapidib? et in finē illox inferi. et
tenebre. et pene. Qui custodit iustici
am? continebit sensū eius. Consum
matio timoris dī? sapientia et sensus. Nō
erudiet? qui nō est sapiens in bono. Est
autē insipientia que habundat in ma
lo? et nō est sensus ubi ē amaritudo.
Scientia sapientis tamq̄m inundatio
habundabit? et consiliū illius sic fons
uite pmanet. Cor fatui quasi uas con
fractum? et omnē sapientiā nō tenebit.
Verbum sapiens quocūq; audierit
insipiens laudabit? et adiicet. Audiuit
luxuriosus et displicebit illi? et iacet il
lud post dorsum suū. Narratio fatui
quasi sarcina itineris? Iam in labiis sen
sati inuenietur gratia. Os prudentis que

ritur in ecclesia? et uerba illo cogitabunt in cordib⁹ suis. Tam q̃m domus exmunata. sic fatuo sapientia? et scientia. et insensato inenarrabilia uba. Compedes in pedib⁹ stulto doctrina? & quasi uncula manuum sup manū dextere.

Fatuus in risu exaltat uocē suā? uir autē sapiens uix tacite ridebit. Ornamentū aureū prudens doctrina? et quasi brachiale in brachio dextro. Pes fatui facilis in domū primi? et homo pitus confundet a psona potentis. Stultus a fenestra respiciet in domū? uir autē eruditus foris stabit. Stultitia hominis auscultare p ostiū? et prudens grauabit contumelia. Labia imprudentiū stulta narrabūt? uba autē prudentiū stēdera ponderabunt. In ore fatuor cor illor? et in corde sapientiū os illor. Dum maledicat impius diabolum? maledicat ipse animā suam. Susurr o conquinabit animā suam? et in omnib⁹ odiet? & qui manserit odiosus erit? tacitus et sensatus honorabitur. In lapide luteo lapidatus est piger? et oīs loquent sup aspernatione illius. De sterore boum lapidat⁹ ē piger? et oīs qui tetigerit eum excutiet manū. Confusio patris est de filio indisciplinato? in filia autē in diminoratione fiet. filia autē prudēs hereditas uiro suo? nam que confundit in contumelia fit genitoris. Patrem et uirū confundit audax? & ab impiis ī minorabitur. Ab utrisq; autē inhonorabit. Musica in luctu importuna narratio? flagella et doctrina in oī tempore sapientia. Qui docet fatuū? quasi qui conglutinat testam.

Qui narrat ubi ī adtendentia? quasi qui excitat dormientē de graui somno. Qui enumerat stulto? & in fine dicat. quis ē hic. Supra mortuum plora q̃ deficit enim lux eius? & sup fatuū plora. deficit enim sensu. Modicum plora supra mortuū quia requieuit. Nequissimi enim nequissima uita supra mortē fatui. Luctus mortuj septem dieb⁹? fatuj autē & impij oīs dies uite illor. Cū stulto ī multum loquaris? & cum insensato ne abieris. Serua te ab illo. ut ī molestiam habeas? et ī conquinaberis in peccato illi. Declede ab illo & inuenies requiem? et ī accedēs in stultitia illius. Sup plumbū grauabit? et quod illi alium nomen q̃m fatuus? Harenā. & sale. et massam ferri facilius ē portare? q̃m hominē imprudentē. & fatuū. et impium. Lignamentū ligneū colligatū fundamento edificij ī dissoluetur? sic et cor confirmatū in cogitatione consilij. Cogitatus sensati? in oī tempore uel metu ī deprauabit. Sicut palee in excelsis. et cementa sine impensa posita. contra faciem uenti ī pmanebunt? sic et cor timidū in cogitatione stulta contra impetū timoris ī resistit. sic et cor trepidum in cogitatione fatua oī tempore ī metuet? sic et qui in p̃ceptis dī pmanet semp. pungens oculū deducens lacrimas? & qui pungit cor. p fert sensum.

Mittens lapidē in uolatilia decutilla? sic et qui conuicat amico dissoluit amicitiā. Ad amicū eos si. p duxeris gladiū ī desperes? est enim

regressus ad amicū. Si apparuerit os
tuū? nō tumeas. Sit enim recordatio ex
opo conuicio & impperio. et superbia?
et mysterii reuelatione & plaga dolo
sa. In his omnib; effugiet amicus. Ho
dem posside cum amico in paupta
te illius? ut et in bonis illi? letetis. In
tempore tribulationis illius p̄manе
illi fidelis? ut et in hereditate illi? co
heres sis. Ante ignē camini uapor &
fumꝰ ignis non altatur? sic et ante san
guinem maledicta et contumelia. &
mine. Amicū salutare nō confundar .y
& a facie illius nō me abscondā? & si ma
la mihi euenerint p̄ illū sustinebo.
Omis qui audiet? cauebit se ab eo. Qui
dabit ori meo custodiā. et supra labia
mea signaculū certū? utinе cadā ab
ipsis. et lingua mea pdat me. xxiij.
Ohe pater & dominator uite meę.
ne derelinquas me in consilio il
lox? nec sinas me cadere in illa exp
bratione. Quis supponit in cogitatu
meo flagella. et in corde meo doctrinā
sapientię. ut ignorationib; eox nō
parcat michi. et nō appareant delic
ta eox ne adinuescant ignorantię męe.
et multiplicentur delicta mea et peccata
mea habundent? & nō cadā in conspec
tu aduersanox. et gaudeat inimicus
Ohe pater & ds uite mis?
męe? ne derelinqs me in cogitatu
illox. Extollentiā oculox meox ne dede
ris michi? & omē desiderū aute a me.
Aufer a me uentris concupiscentias. &
concubitus concupiscentię ne appre
hendant me? & animę irreuerenti &
infrunito ne tradas me.
Audite filii? os audite filii? & q

custodierit illam nō p̄cibit labis su
is? nec scandalizabitur in opib; no
uissimis. In uanitate sua apprehendi
tur peccator? & superb; et maledicus
scandalizabit in illo. Iuratioui non
assuescat os tuū? multus enim casus
in illa. Nominatio uero di non sit
assidua in ore tuo? et nominib; sox
nō admiscearis? qm̄ nō eris immunis ab
Sicut enim seruus Teis.
interrogatus assidue a liuore nō
minuit? sic omis iurans et nominās
in toto. a peccato nō purgabit. Vir
multū iurans implebitur iniq̄tate.
& nō discedet a domo illius plaga. Et
si frustrauerit delictum ipsius sup
ipsum erit? et si dissimulauerit delin
quet duplicater. & si in uacuū iurauе
rit nō iustificabit? Replebit enim retri
butione dom illius. Et & alia loquela
contraria morti? nō inuenat in heredi
tate iacob. & enim a misericordib; om
nia hec auferent? et in delictis nō uo
lutabunt. Indusaplinose loquele nō
assuescat os tuū? est enim in illa uer
bum peccati. Memento patris et ma
tris tuę? in medio enim magnatorū
consistis? ne forte obliuiscatur te ds
in conspectu illox? & assiduitate tua
infatuatus impium patiaris? & op
tuisses nō nasci. et dieb; natiuitatis tu
e maledicas. Homo assuetus in uer
bis impperii? in omnib; diebs suis nō
eruditur. Duo genera habundant i
peccatis? et tertium adducet iram et
pditionē. Anima callida quasi ignis
ardens nō extinguet donec aliquid
glutiat. & homo neqm in ore carnis
suę nō desinet donec incendat ignē.

homini fornicario omis panis dulcis
ñ satiabit transgrediens usq; ad fi
nem homo qui Iuen.
transgredit lectum suū. contemp
nens in animā suam. et dicens. quis
me uidet. tenebre circūdant me. &
parietes cooperiunt me. & nemo cir
cumspiat que uereor. delictor meor
ñ memorabit altissim? & ñ intelligit
qm omia uidet oculus illi? qm ex
pellit a se timorē di huiusmodi hom
inis timor. et oculi hominū timen
tes illum? & ñ cognouit qm octi dñi
multo plus lucidiores sup solem cir
cumspicientes omis uias hominū. et
pfundū abyssi & hominū corda intu
entes in abscondita partes? Do ño enī
deo ante quā crearentur omia sunt
cognita. sic & post pfectum respicit
omia? Hic in plateis ciuitatis uindi
cabit quasi pullus equinus fugabi
tur. et ubi ñ spabit apprehendetur.
& erit dedecus omib? eo quod ñ intel
lexerit timorē dñi. Sic & mulier omis
relinquens uirū suū? et statuens he
reditatē ex alieno matrimonio. Primo
enim in lege altissimi incredibilis fiet?
et secdo uirū suum dereliquit? Tertio
in adulterio fornicata ē & ex alio uiro
filios statuit sibi. Hec in ecclia addu
cetur? & in filios ei respicietur. Non ra
dent filii ei radices? et rami ei non
dabunt fructum. Derelinquet ī ma
ledictum memoriā illius? et dedecus
illius ñ delebit. Et agnoscent q dere
licta sunt qm nichil melius qm ti
mor di? et nichil dulcius qm respicere
in mandata dñi. Ista magna est seq
dñm? Longitudo enim dierū assu
metur ab eo. xxiiij.
Sapientia laudabit animā suam?
et in deo honorabit? et in medio
ppli sui gl̄abitur. & in ecclis altissimi
aperiet os suū? et in conspectu uirtutis il
lius gloriabit. & in medio ppli exalta
bitur? & in plenitudine scā gloriabit.
Et in multitudine elector habebit lau
dem? et inter benedictos benedicet
dicens. Ego ex ore altissimi pdiui? p
mogenita ante omnē creaturā. Ego
feci in celis ut oriret lumen indefici
ens? et sicut nebula texi omnē terrā.
Ego in altissimis habitaui? & thron
meus in columpna nubis. Gyrū celi
circuiui sola. & in pfundū abyssi
penetraui. et in fluctib? maris am
bulaui? & in omi terra steti. et ī omi
pplo et in omi gente primatū habui?
& omniū excellentiū. & humiliū cor
da uirtute calcaui. & in his omib?
requiē quesiui? & in hereditate eius
morabor. Tunc pcepit & dixit mihi
creator omniū? et qui creauit me re
quieuit in tabernaculo meo. & dixit
mihi. In iacob inhabita. et in isrl he
reditare? & in electis meis mitte radices.
Ab initio ante secla creata sum? & usq
ad futurū seclm ñ desinā. et in habitati
one scā coram ipso ministraui. Et sic ī
syon firmata sum. & in ciuitate sctā
ta similiter requieui? et in iherlm po
testas mea. Et radicaui in pplo hono
rificato? et in parte dei mei hereditas
illius? & in plenitudine scōr detentio
mea. Quasi cedrus exaltata sum in
lybano? & quasi cypressus in monte
syon. & quasi palma exaltata sum in
cades? et quasi plantatio rose in iheri

cho. Quasi oliua speciosa in campis? et quasi platanus exaltata sum iuxta aquā in platis. Sicut cinamomū & balsamū aromatizans odorem dedi. Quasi myrrha electa dedi suauitatem odoris? et quasi storax & galbanū. & ungula. et gutta. & quasi libanus nū in casis uaporaui habitationē meā? et quasi balsamū non mixtum odor meus. Ego quasi terebinthus extendi ramos meos? et rami mei honoris & grē. Ego quasi uitis fructificaui suauitatem odoris? & flores mei fructus odoris. et honestatis. Ego mr pulchre dilectionis & timoris. et agnitionis? et spē spei. In me gra omnis uitē & ueritatis? in me omis spes uitē et uirtutis. Transite ad me oēs qui cōcupiscitis me? & a generationib⁹ meis implemini. Spūs enim mis sup mel dulcis? et hereditas mea sup mel & fauum. Memoria mea in generationem seculoz. Qui edunt me adhuc esurient? & qui bibunt me adhuc sitient. Qui audit me nō confundet? & qui operantur in me nō peccabunt. Qui elucidant me? uitam eternā habebunt. Hec oīa liber uitē. et testamentū altissimi? & agnitio ueritatis. Legē mandauit moyses in precepto iustificationū & hereditatem domui iacob et isrl' promissionis. Posuit dauid puero suo excitare regē ex ipso fortissimū in throno honoris sedentē in sempiternū. Qui implet quasi physon sapientiā. et sicut tygris in diebus nouoz. Qui adimplet quasi euphrates sensum? & multiplicat qsi iordanis in tempore messis. Qui mittit disciplinā suam sicut lucē? et assistens quasi gyon in die uindemie. Qui pscrutat prius scire ipsā? & infirmoz nō inuestigabit eā. Amari enim habundauit cogitatio ei? & consilium illius ut abyssus magna. Ego sapientia effudi flumina? Ego qsi tra mes aque immense de fluuio. Ego quasi fluuius doryx? et sicut aqueductus exiui de paradyso. Dixi. rigabo meum ortū plantationū? & inebriabo partus mei fructum? et ecce factus est michi trames habundans. et fluuius meus, ppinquauit ad mare? qm doctrinam quasi ante lucanū illumino oīb⁹? & enarrabo illam usq: in longinquo. Penetrabo inferiores partes terre? et inspicā oīs dormientes? et illuminabo oīs sperantes in dño. Adhuc doctrinam quasi, pphiam effundam? et relinquam illam querentib⁹ sapientiam? et nō definam, pgenies illoz usq: in seculū seculi. Videte qm non solū mihi laboraui? s: omnib⁹ exquirentib⁹ ueritatem. In tribus placatum ē spūs meo? que sunt, pbata corā deo & hominib⁹. Concordia fratrū et amor, proximoz? et uir & mulier sibi consentientes. Tres species oduit anima mea? & aggrauor ualde anime illoz. Pauperē superbum. et diuitē mendacem? et senem fatuū. & insensatū. In iuuentute tua nō congregasti? et quomodo inuenies in senectute tua? Quam speciosum canitie iudicium? et presbiteris cognoscere consilium. Quā speciosa ueterani sapientia? & gloriosis intellectus et consilium. Corona senum multa peritia? et gla illoz timor dei. Nouem insuspicabilia cordis magnificauit? & decimū dicā in

xxv.

lingua hominū. Homo qui iocun
datur in filiis! uiuens et uidens
subuersionem inimicorū. Beatus qui
habitat cum muliere sensata! & qui
lingua sua nō est lapsus! et qui non
seruiuit indignus se. Beatus qui in
uenit amicū uerū! & qui enarrat ius
ticiam aurī audienti. Quam magnī
qui inuenit sapientiā. & scientiam!
s; nō est sup timentes dñm. Timor dī!
sup omnia suppositus. Beatus cui do
natum ē habere timorē dei. Huic ti
mori illī! cui assimilabitur. Timor
dī inicium dilectionis eius! fidei autē
inicium ad gluttinandum est ei.

Omnis plaga tristicia
cordis est! et omnis malicia nequi
mulieris. & omnē plagam & nō plagā
uidebit cordis! et omnem nequiciā et
nō nequiciā mulieris! & omne obductū
et nō obductum odientiū! & omnicoꝝ
uindictam et nō uindictam inimicoꝝ.
Non est caput nequius sup caput cō
lubri! et nō est ira sup iram mulieris.
Commorari leoni et draconi placebit!
quā habitare cum muliere neqm. Ne
quicia mulieris immutat faciem ei.
& obcecabit uultum suū tanquā ur
sus! et quasi saccum ostendit in medio
primoꝝ ei! et audientis suspirabit mo
dicum. Breuis omnis malicia sup ma
liciam mulieris. Sors peccatoꝝ cadat
sup illam, Ascensus arenosus in pe
dib; uetorum! sic mulier linguata bo
num quieto. Ne respicias in mulieris
speciem! et nō concupiscas mulierē in
specie, Mulieris ira. & irreuerentia! &
confusio magna. Mulier si primatū
habeat! contraria ē uiro suo. Cor bu
mule & facies tristis et plaga mortis! mu
lier nequā. Manus debiles et genua dis
soluta! mulier que nō beatificat uiruꝝ
suū. A muliere factum ē inicium pecca
ti! et p illam omnes morimur. Non des
aque tue egressū nec modicū! nec muli
eri nequā uiam ad pdeundi. Si nō ambu
lauerit ad manum tuā! confunder te
in conspectu inimicoꝝ. A carnib; tuis
abscede illam! ne semp te abutatur.

Mulieris bone xxvi.
Beatus uir! numerus enim anno
rum illoꝝ duplex. Mulier fortis oblec
tat uirū suum! et annos uite illius ī
pace implebit. Pars bona, mulier bo
na! in parte bona timentiū dñm. da
bitur uiro, pficiens bonis. Diuitis autē
et pauperis cor bonum. in omni tempo
re uultus illoꝝ hylaris. A tribꝫ timuit
cor meum! & in quarto facies mea mu
tr. Delatura ciuitatis et collectionem
ppli. et calumpniā mendacē! sup mortē
omnia grauia. Dolor cordis et luctus mu
lier zelotypa. In muliere zelotypa, fla
gellum lingue! omnib; cōmunicans. Si
cut boum iugum quod mouet ira
et mulier nequā! Qui tenet illam
quasi qui apprehendat scorpionem,
Mulier ebriosa ira magna & contu
melia! et turpitudo illi! non contege
tur. Fornicatio mulieris in excellentia
oculoꝝ! et in palpebris illius agnoscet.
In filia nō auertente se firma custodi
am! ne inuenta occasione utatur se.
Ab omni irreuerentia oculis caue! &
ne mireris si te neglexerit. Sicut uiator
sitiens ad fontē os aperit. et ab omni
aqua, proxima bibet! et contra omnē pa
lum sedebit! et contra omnē sagittā

apiet pharetrā donec deficiat. Grā mu
lieris sedulę delectabit uirū suum: &
ossa illius impinguabit. Disciplina
illi datus deo. Mulier sensata & tacita
tā est immutatio eruditę animę.
Grā sup grām: mulier scā & pudorata. Omnis autē ponderatio non est
digna continentis animę illi. Sicut
sol oriens mundo in altissimis dei:
sic mulieris bonę species in ornamentum domus eius. Lucerna splendens su
p candelabrū sēm: et species faciei ei
sup staturam stabilę. Columpnę aureę
sup bases argenteas: et pedes firmi
sup plantas stabilis mulieris. Fundamenta eterna sup petrā solidam:
et mandata dī in corde mulieris sęę.
In duobus contristatum ē cor meū: &
in tercio iracundia michi aduenit.
Vir bellator deficiens p inopiam. & uir
sensatus contemptus. et qui transgreditur a iustitia ad peccatū: ds para
uit eū ad rumpheam. Due species
difficiles et periculose michi apparuerunt. Difficile quid negotians a negligentia: et ñ iustificabitur caupo a
peccatis labiorum. xxvii.

Propter inopiam multa deliquerit:
et qui querit locupletari auertat
oculū suum. Si in medio compagines
lapidum palus figatur: sic et inter
medium uenditionis & emptionis an
gustiabit peccatum: et conteret cum de
linquente delictum. Si ñ in timore
dñi tenueris te instanter: cito subuertetur domus tua. Si in pressura cribri
remanebit pulvis: sic aporia homini
in cogitatu illius. Vas figulj pbat
fornax: et homines iustos temptatio
tribulationis. Sicut rusticatio de ligno
ostendit fructum illi: sic uerbū ex co
gitatu cordis hominis. Ante sermonē
non laudes uirū. Hec enim tempta
tio ē hominū. Si quesieris iusticiam
apprehendes illam: et indues quasi
podere honous: & inhabitabis cū ea.
& protget te in sempiternū: & in die
agitationis inuenies firmamentū. Vo
latilia ad sibi similia conueniunt: & ue
ritas ad eos qui operantur illam reuertetur.
Leo uenationi insidiatur semp: sic pecca
ta operantib; iniquitatem. Homo sēs
in sapientia manet sicut sol: nā stul
tus sicut luna immutatur. In medio
sensatorum serua uerbum tempori: in me
dio autē cogitantiū assiduus esto.
Narratio peccantiū odiosa: & risus
illorum in delictis peccati. Loquela mul
tū urans horripilationē capiti sta
tuet: & in reuerentia ipsius obturatio
aurium. Effusio sanguinis in ira sup
borum: et maledictio illorum audit grauis.

Qui denudat archana amici.
perdit fidem: et ñ inuenies amicū
ad animū tuum. Diuge primū: et
coniungere fide cum illo. Quod si
denudaueris absconsa illius: ñ pse
queris post eum. Sicut enim homo
qui perdet amicū suū: sic qui perdit a
micā primi sui. & sicut qui dimittit
auē de manu sua: sic reliquisti primū
tuū. et ñ eum capies. Non illum sequeris qm longe abest. Effugit enim qua
si caprea de laqueo. qm uulnerata est
anima eius: & ultra eum ñ poteris
colligare: et male ducti ē concor
datio. Denudare autē amici mysteria:
desperatio ē anime infelicis. Annuens

oclo fabricat unquā? et nemo eū abiciet. In conspectu oculoꝝ tuoꝝ condulcabit os suum? et super sermones tuos admirabit. Nouissime autē puerilis os suū? et in ruinis tuis dabit scandalum. Odiosa audaci et nō coequabit ei? & dñs odiet illum. Qui in altū mittit lapidem cadet super caput eius? & plaga dolosa. dolosi diuidet uulnera. & qui foueā fodit in illam decidet? & q̄ statuit lapidē, primo offendet in eo. Qui laqueū alio ponit? ipse in illo. Facinus nequissimū consiliū super ipsum deuoluet? et nō agnoscet unde adueniet illi. Illusio et impium super hoc et undicta? sicut leo insidiabit illi. Laqueo ipsius qui oblectantur casu iustoꝝ? dolor autem consumet illos ante q̄m moriant. Ira & furor utraq; execrabilia? & uir peccator continens erit illoꝝ. xxviij.

Qui uindicari uult a deo. inueniet uindictam? et peccata illi seruans? seruabit. Relinque, primo tuo nocenti te? et tunc deprecanti tibi peccata soluentur. Homo homini, seruat iram? et a deo querit medelam. In hominē similem sibi nō habet misericordiam? et de peccatis suis deprecatur? Ipse dum caro sit reseruat iram? et propitiationē petit a deo. Quis exorabit, p delictis illius? Memento nouissimoꝝ? et desine inimicari? Tabitudo enim & mors imminet in mandatis. O memorare timoreꝫ di? et nō irascaris, primo. O memorare testamenta al[illegible]tissimi? et despice ignorantiam [illegible], primi. Abstine te a lite? et minues peccata. Homo enim iracund incendit litem? et uir peccator turbabit amicos? & in medio pacē habentiū immittit inimicicias. Secūdum enim ligna siluę sic ignis exardescit? & secūdm uirtutē hominis sic iracundia illi erit. Et secūdm substantiam suā exaltabit urbē suā. Certamen festinatū incendit ignē? et lis festinans effundet sanguinē? & lingua testificans adducet mortē. Si sufflaueris quasi ignis exardebit? et si expueris super illam extinguet? Utraq; ex ore proficiscuntur.

Susurro et bilinguis maledictus? multos enim turbabit pacē habentes, lingua tertia multos commouit? et dispersit illos a gente in gentem. Ciuitates munitas diuitū destruxit? et domos magnatoꝝ effodit. Uirtutes populoꝝ concidit? et gentes fortes dissoluit. Lingua tertia mulieres uiri tas eiecit? et priuauit illas de laboribus suis. Qui respicit illam nō habebit requiem? nec habebit amicū in quo requiescat. Flagelli plaga liuorē facit? Plaga autē linguę cōminuet ossa. O ulti ceciderunt in ore gladii? s; non sic quasi qui interiert p linguā suā. Beatus qui tectus ē a lingua nequā? q̄ in iracundia illius nō transiuit & qui nō adtraxit iugū eius? et in uinculis illius nō est ligatus. Iugū enim illius iugū ferreū est? & uinculū illi uinculum ereum ē. O ors illi mors nequissima? et utilis potius inferus q̄m ille. Perseuerantia illius nō permanebit? s; obumbrabit uias iniustoꝝ? In flamma ignis nō cōburet iustos, qui relinquunt dñm incident in illam? et exardebit in illis. et nō extinguet? & immittet in illos

quasi leo/ et quasi pard⁹ lede ᵹ illos. Se/
pi aures tuas spinis. et noli audire/
linguā neq̄m/ & ori tuo facito ostia
et seras auriᵬ tuis. Aurū tuū & ar/
gentū tuū confla/ et uerbis tuis faci
to staterā/ et frenos ou tuo rectos/ et at
tende ne forte labaris in lingua/ & ca
das in conspectu inimicoꝝ insidianti
um t̄/ et sit casus tuus insanabilis ī

Qui facit xxix. ¶ mortē
misdiam fenerat⁹ primo suo/ et
qui preualet manu mandata seruat.
fenerare primo t̄ in tempore necessi
tatis illius/ et iustificā redde primo in
tempore suo. Confirma uerbū et fide
liter age cū illo/ et in oī tempore in
uenies quod t̄ necessariū est. Multa
quasi inuentionē estimauerunt fen⁹.
et prestiterunt molestiam his qui se
adiuuauerunt. Donec accipiant os
culantur man⁹ dantis/ et in promissio
nib⁹ humiliant uocē suam/ & in tem
pore redditionis postulabit temp⁹/ et
loquetur ūba tedii & murmuratio
nū/ et tempꝰ causabit. Si aut̄ potuerit
reddere aduersatur/ solidi uix reddet
dimidiū/ & cōputabit illud quasi in
uentionē. Sin aut̄/ fraudabit illū pe
cunia sua. et possidebit illum inimi
cū gratis/ & conuicia et maledicta
reddet illi. et p honore & beneficio red
det illi contumeliam. Multa ñ causa
nequicie ñ fenerata sunt/ & fraudari
gratis timuerūt. Verūtamen sup hu
milem animo fortior esto/ & p elemosi
na ñ trahas illum.

Propter mandatū assume paupē.
et ppter inopiā eius ne dimittas
eum uacuū. Pde pecuniā ppter frēm
& amicū/ et ñ abscondas illam sub la
pide in pditionē. In preceptis altissimi
pone thesaurū tuum/ et pderit tibi
magis quam auruo).

Condude elemosinā in corde pau
peris/ & hec p te exorabit/ ab oī
malo. Clemosina uiri quasi sacculuo
cū ipso/ et grām hominis quasi pu
pillam conseruabit/ et postea resur
get et retribuet illis retributionē unu
cuiq; in caput illoꝝ. Sup fortem potē
tes et sup lanceā/ aduersus inimicoꝝ
tuū pugnabit. Vir bonus fidē facit
primo suo/ et qui pdiderit confusio
nem derelinquet sibi. Grām fideiussoris ne obliuiscaris/ dedit enim p te
animā suam. Repromissorem fugit pec
catoꝝ. & immundus. Bona repromissoris
sibi asserbit peccatoꝝ/ et ingratus sen
su derelinquet liberantē se. Vir repro
mittit de primo suo/ et cum pdiderit
reuerentiam relinquet⁹ ab eo. Repmis
sio nequissima multos pdidit dirigē
tes/ et cōmouit illos quasi fluct⁹ ma
ris. Viros potentes egrians migrare fe
cit/ et uagata sunt in gentib⁹ aliens.
Peccator transgrediens mandata dñi
incidet in promissionē nequā/ & qui co
nabitur multa agere incidet in iudi
cium. Recupera primū satim uirtutē
tuam/ et attende t̄ ne incidas.

uite hominis aqua & panis et uestimē
tum/ et dom⁹ tegens turpitudinem.
Melior ē uictus pauperis sub tegmine
asserū/ quā epule splendide in pére
gre sine domicilio. Minimū p mag
no placeat t̄/ et inpperiū peregrina
tionis ñ audies. Vita neq̄m hospitan

di de domo in domū? et ubi hospitabitur ñ fiducialiter aget. nec apiet os. Hospitabit et pascet. & portabit ingratos? & adhec amara audiet. Transi hospes. et orna mensam? & que in manu habes ciba ceteros. Fer a facie honoris amicor meor? necessitudine dom̄ mee hospicio michi factꝰ es fratꝛ. Grauia hec homini habenti sensum? correptio dom̄ et unpperium feneratoris. xxx.

Qui diligit filiū suū. assiduat illi flagella? et lettur in nouissimo suo. et ñ palpet. pramor hostia. Qui docet filium suum laudabit in illo? & in medio domesticor in illo glabit. Qui docet filium suum in zelū mittet inimicū? et in medio amicor gloriabitur in illo. Mortuus ē pater illius. et quasi ñ est mortuus? similem enim sibi reliquit post se. In uita sua uidit et letatus ē in illo? in obitu suo ñ est contristatus. nec confusus ē cora inimicis? Reliquit enim defensorē dom̄ contra inimicos? et amicis reddentem gram. Panimabꝰ filior colligabit uulnera sua? et sup omnē uocē turbabunt uiscera eius. Equus indomitus euadit durus? et filius remissus euadit preceps. Lacta filiū et pauebit te facit? lude cū eo & contristabit te. Non conrideas illi ne doleas? et in nouissimo obstupescent dentes tui. Non des illi potestatē in iuuentute? et ne despicias cogitatus illius. Curua ceruicē eius in iuuentute sua? et tunde latera ei dum infans est? ne forte induret & ñ credat tibi? & erit tibi dolor animę. Doce filium tuū & opare in illū? ne in turpitudine illius offendas.

Melior ē pauper sanus et fortis uiribꝰ. qm̄ diues imbecillis & flagellat malicia. Salus animę in scitate uultus? et melior ē omni auro & argento? & corp̄ ualidū qm̄ census immensus. Hon ē census sup censum saluus corpori? et ñ est oblectatio sup cordis gaudium. Melior ē mors qm̄ uita amara? et requies eterna qm̄ languor pseuerans. Bona abscondita in ore clauso? quasi appositiones epulax circūposite sepulchro. Quid. pderit libatio ydolo. Hec enim manducat? nec odorabitur. Sic qui effugat a dño & portans mercedes iniquitatis. Videns oculis & ingemiscens sicut spado cōplectens uirginē et suspirans. Tristitiam ñ des animę tuę? et ñ affligas te metipsum in consilio tuo. Iocunditas cordis hec ē uita hominis? et thesaurus sine defensione sanctitatis? & exultatio uite ē longeuitas. Miserere animę tuę placens deo? et contine & congrega cor tuū in scitate eius? et tristitiam longe expelle a te. Multos enim occidit tristitia? et ñ est utilitas in illa. Zelus et iracundia minuent dies? & ante tempus senectam adducet cogitatus. Splendidū cor bonū in epulis? Epule enim illi diligentes fiunt. xxxi.

Vigilia honestatis tabefaciet carnē? et cogitatus illi auferet somnuꝫ. Cogitatus presentię auertit sensum? et infirmitas grauis sobriā facit animam. Laborauit dues in congregatione substantię? et in requie sua replebitur bonis suis. Laborauit pau

p in diminutione victus: et in fine mops fit. Qui auru diligit n iustificabitur: & qui insequitur consup tione replebitur ex ea. Oluta data st in auri casu: et facta e in specie ipsius pditio illoz. Lignum offensionis est aurum sacrificantiu. Ve illis qui sectantur illud: et omis imprudens depict in illo. Beatus dives qui inuentus e sine macula: et qui post aurum non abiit: nec sperauit in pecunia et thesauris. Quis e hic et laudabim eum: Fecit enim mirabilia in uita sua. Quis pbatus est in illo et pfectus inuentus e. & erit illi gla eterna: Qui potuit transgredi et n est transgressus: & facere mala. & n fecit: Ideo stabilita sunt bona illius in dño: et elemosinas illius enarrabit omis ecclia scoz.

Supra mensam magnam sedisti: Sn aperias sup ullam faucem tuam prior. Hon dicas si multa sunt que sup ullam sunt: Memento qm malus oculus neqm, Nequius oculo quid creatum est. Ideo ab omi facie sua lacrimas cum uiderit. Ne extendas manum tuam prior & inuidia contaminatus erubescas: nec coprimaris in conuiuio. Intellige primum tuum ex ipso. uere quasi homo frugibus que ti apponuntur: & n cum mã ducas multum odio habearis. Cessa prior causa disciplinę: et noli nimius e: ne forte offendas. & si in medio multoz sedisti: prior illic n extendas manum tuam: nec prior poscas bibere. Quã sufficiens e homini eruditio unus exiguus: & in dormiendo non laborabis ab illo: & n sentes dolorem. Vigilia & colera. et tortura: uro ifirmito. Somnus sanitatis in homine parco: dormiet usq: in mane: & anima illius cum ipso delectabit. & si coactus fueris in edendo multu. surge e medio et uome et refrigerabit te: & n adduces corpori tuo infirmitatem. Audi me fili. et ne spernas me: et in nouissimo intelleges mea uerba. In omnib opib tuis esto uelox: & omis infirmitas n occurret ti. Splendidus in panib benedicent labia multoz: & testimoniu ueritatis illi fidele. In nequissimo pane murmuratio ciuitas: et testimoniu nequicie illi uerum e. Diligentes in uino noli puocare: multos enim exterminauit unus. Ignis pbat ferru durum: sic uinum corda superboz arguet in ebrietate potatus. Equa uita unus hominibus in sobrietate: si bibas illud moderate eris sobrius. Sue e uita que minuitur uino. Quid defraudat uitam: Mors.

Unu in iocunditate creatum e non in ebrietate: ab inicio. Exultatio anime & cordis: unum moderate potatum. Sanitas e & corpori et anime sobrius potus. Sinu multu potatu: irritationem et iram & ruinas multas facit. Amaritudo anime: uinu multu potatu. Ebrietas animositas imprudentis offensio. minoratis uirtutem. et faciens uulnera. In conuiuio unu n arguas primum: et n despicias eum in iocunditate illius. Verba improperii n dicas illi: et n pmas illum in repetendo.

Electorem te posuerunt noli extolli.

xxxvij

esto in illis quasi unus ex ipsis. Curã illoꝝ habe. & sic considera. et omnis cura tua explicata recumbe ut leuéris ꝓpter illos. ut ornamentũ gratiæ accipias coronam. et dignationem consequaris conrogationis. Loquere maiorꝝ natu decet enim te. primum uerbũ diligenti sapientiã. et ñ impedias musicam. Vbi ñ est auditus non effundas sermonẽ. & importune noli extolli in sapientia tua. Gemmula carbũculi in ornamento auri. et comparatio musicoꝝ in conuiuio uini. Sicut in fabricatione auri signum ẽ smaragdi. sic numerus musicoꝝ in iocundo et moderato uino. Audi tacens. & p reuerentia accedet t̃ bona grã. Adolescens. loquere in tua causa uix. Si bis interrogatus fueris. habeat caput responsum tuũ. In multis esto quasi insciꝰ. et audi tacens simul & quæres. In medio magnatoꝝ ñ presumas. et ubi sunt senes ñ multum loquaris. Ante grandinẽ parabit chorusca tio. et ante uerecundiam parabit grã. & p reuerentia accedet t̃ bona grã. Et hora surgendi non te trices. ꝑcurre autem prior in domũ tuam et illic auocare et illic lude. et age cogitationes tuas. & ñ in delictis et uerbo superbo. Super bis omnib⁹ benedicato dñm qui fecit te. et mebriantẽ te ab omnib⁹ bonis suis. Qui timet dñm excipiet doctrinam eius. et qui uigilauerint ad illũ inuenient benedictionẽ. Qui quærit legẽ replebitur ab ea. & qui insidiose agit scandalizabit in ea. Qui timent dñm inuenient iudicium iustum. & iustitias quasi lumen accendent. Peccator ho mo uitabit correptionẽ. et secũm uoluntatem suam inueniet comparationem. Vir consilii ñ dispdet intelligentiam. alienus et supbꝰ ñ pretermittet timorem. etiam postquam fecerit cum eo finem consilio. et suis insectationib⁹ arguetur.

Fili sine consilio nichil facias. et post factum ñ pœnitebis. In uia ruinæ ñ eas. et ñ offendas in lapides. nec credas te uiæ labilose. & ne ponas animæ tuæ scandalum. et á filiis tuis caue. et á domesticis tuis attende. In omi ope crede ex fide animæ tuæ. hæc ẽ enim conseruatio mandatoꝝ. Qui credit deo attendit mandatis. et qui confidit in illo non minorabitur. xxxiii

Timenti dñm non occurrent mala. sed in temptatione dꝰ illum conseruabit. et liberabit á malis. Sapiens ñ odit mandata et iustificabit. & ñ illudetur quasi in procella nauis. Homo sensatus credit legi dñi. et lex illi fidelis. Qui interrogationẽ manifestat. parabit uerbũ. et sic deprecatus exaudietur. & conseruabit disciplinã. & tunc respondebit. Precordia fatui quasi rota carri. et quasi axis uersatilis cogitatus illius. Equus emissarius sicut amicus subsannator. sub omni supraseden tu hinnit. Quare dies diem superat. et rursũ lux luce. et annus annum á sole. á dñi sapientia separati sunt. facto sole et precepium custodiente. & immutabit tempora et dies festos ipse. & ex illis dies festos celebrauerunt ad horam. Ex ipsis exaltauit et magnificauit dꝰ. et ex ipsis posuit in numerũ dierũ. & homines omnes de solo. & ex

terra unde creatus ē adam. In multa
tudinē disciplinę dñi separauit eos? &
immutauit uias eoꝝ. Ex ipsis benedixit
& exaltauit? et ex ipsis sanctificauit &
ad se applicauit. Ex ipsis maledixit
et humiliauit? & conuertit illos ad
separationē ipsoꝝ. Quasi lutū figuli
in manu ipsius? plasmare illud & dis
ponere. Omnes uię ei? secūm dispositio
nem eius? sic homo in manu illius
qui se fecit? reddet illis secūm iudiciū
suū. Contra malū bonum stetit. & con
tra mortē uita? sic et contra uirum
iustum peccator? & sic intuere in om
nia opa altissimi. Duo duo. unū contra
unum? et ego nouissimus uigilaui? et
quasi qui colligit racemos post uinde
matores. in benedictione dei & ipse
speraui? et quasi qui uindemiat reple
ui torcular? Respicite quia nō soli mihi la
borauī? sed omnibus exquirentibus disciplinā.

Audite me magnates et omnis
populi? et rectores ecclię auribus per
pite. filio et mulieri. fratri & amico.
non des potestatē super te in uita tua?
et nō dederis alteri possessionem tuam?
ne forte pęniteat te et deprecaris p illi
us. Dum adhuc supes et aspiras? nō
immutabit te omnis caro. Quia eius est
enim ut filii tui te rogent? quia te re
spicere in manu filiorum tuorum. In omnib
opibus tuis præcellens esto? ne dederis
maculam in gloriam tuā. In die consu
mationis dierum uitę tuę? & in tempo
re exitus tui? distribue hereditatē tuā.

Gibaria et uirga
& onus asino? panis & disciplina et
opus seruo. Operare in disciplina? & quę
rit requiescere. Læua manus illi? & que
rit libertatē. Iugum & lorū curuant
collum durum? et seruum inclinant ope
rationes assiduę. Seruo maligno tortu
ra et compedes. mitte illum in operatio
nem ne uacet? Multam enim malitiā
docet ociositas. In opus constitue illum?
sic enim decet illum. Quod si non
obaudierit curua illum in compedibus?
et nō amplifices super omnem carnem. Ver
um sine iudicio nichil facias graue.
Si est tibi seruus? sit tibi sicut anima
tua. Quasi fratrem sic eum tracta? quia
in sanguine animę comparasti eum. Si
leseris eum iniuste in fugā conuertet?
et tollens discesserit quem que
ris? et in qua uia queras illum nescis.

Vana spes et mendacia. xxxiiii.
Cuum uiro insensato? et somnia ex
tollunt imprudentes. Quasi qui appre
hendit umbrā et persequitur uentum?
sic et qui attendit ad uisa mendacia.
Secūm hoc uisio somniorum. Ante faciem
hominis simulatio alteri hominis,
Ab immundo quid mundabitur? et
a mendace quid uerum dicetur?
Diuinatio erroris et augurium men
dacia & somnia male facientium
uanitas est? et sicut parturientis cor
tuum fantasiæ patet? nisi ab altissi
mo fuerint missa uisitatio. Ne dederis
in illis cor tuum? multos enim errare
fecerunt somnia. et exciderunt spen
tes in illis. Sine mendacio consumma
bitur uerbum? et sapientia in ore fide
lis cōplanabitur. Qui non est tempta
tus quid scit? Vir in multis exper
tus cogitabit multa? et qui multa didi
cit. enarrabit intellectum. Qui non
est expertus pauca recognoscit? Et aut

In multis fa⁹ us ē multaplicabit malicia. Qui temptatus ñ est. qua lia sat. et qui implan⁹atus ē habun dauit nequicia. Q ulta uidi enar rando. et plurimas uerboꝝ consue tudines. aliquotiens usq; ad mor tem periclitatus sum hoꝝ causa. et liberatus sū gra di.

Spō timentū dñm queret. & in re spectu illius benedicent. Spes enim illoꝝ in saluantē illos. & occi dea in diligentes se. Qui timet dñm nichil trepidabit et ñ pauebit. quia ipse ē spes ei. Timentis dñm beata ē anima ei. ad quē respicit. et qui ē fo rtitudo eius. O culi dñi sup timentes eum. protector potentie firmamentū uirtutis. Tegimen ardoris & umbracu lum meridiani. de precatio offensioni. et adiutoriū casus. exaltans animā & illuminans oculos. dans sanitatē et uitam & benedictionē.

Immolāntis ex iniquo. oblatio est ma culata. et ñ sunt beneplacite subsā nationes iniustoꝝ. Dñs solus sustinē tib; se in ua ueritatis et iustice. Do na iniquoꝝ ñ pbat altissim. nec respi cit in oblationib; iniquoꝝ. nec i mul titudine sacrificioꝝ eoꝝ ppiabitur peccatis. Qui offert sacrificiū ex sub stantia paupum. quasi qui uictimat filiū in conspectu patris sui. Panis e gentium uita pauperis ē. qui defrau dat illum homo sanguinis. Qui au fert in fudore panē. quasi qui occi dit prīmū suum. Qui effundit san guinē & qui fraudem facit mercedē mercennario. fratres sunt. Vnus edi ficans. et unus destruens. q̄d pdest illis nisi labor. Vnus orans. et unus maledicens. cuius uocē exaudiet ds. Qui baptizatur a mortuo et uerum tangit eum. quid pficit lauatio eius. Sic homo qui ieiunat in peccatis suis et iterum eadē faciens. Quid pficit humiliando se. Orationē illius quis exaudiet.

XXXV.

Qui conseruat uerbū. multiplicat orationē. Sacrificiū salutare atten dere mandatis. et discedere ab omni iniquitate. & propitiationē uitare fac ficiis sup iniusticiis. et deprecatio pro peccatis recedere ab iniustitia. Recu buet gram qui offert similagine. & qui facit misericordiam offert sacrificiū. Beneplacitū est dño. recedere ab in quitate. Nō apparebis ante conspectū dei uacuus. Hec enim omia. propter mandatū dei fiunt. Oblatio iusti im pinguat altare. et odor suauitatis ē in conspectu altissimi. Sacrificiū iusti accepcum ē. et memoriā eius ñ obliui scetur dñs. Bono animo gla redde deo. et ñ minuas primitias manuū tuarū. In oīi dato hylarē fac uultū tuū. et in exultatione sanctifica de cimas tuas. Da altissimo sedm datum eius. et in bono oculo adinuentionē facito manuū tuarū. qm dñs retbu ens ē. et septies tantū reddet t. Noli offerre munera praua. ñ enim susapi et illa. & noli inspicere sacrificiū in iustum. qm dñs iudex est. et ñ est apd illum gla psone. Non accipiet dñs psonam in paupem. et precatio nem lesi exaudiet. Non despiciet pre ces pupilli. nec uiduam si effundat loquelam gemitus. Nonne lacrime

uduę ad maxillam descenduntꝫ & ex
clamatio cuius sup educentem eas.
A maxilla enim ascendunt usq; ad ce
lum: et dns exaudiet delectabit in il
lis. Qui adorat dm in oblectatione
suscipiet: et deprecatio illius usq; ad
nubes appropinquabit.

Oratio humiliantis se nubes pene
trabit: et donec ppinquet ñ con
solabitur: & ñ discedet donec aspiciat
altissimus. Et dns ñ elongabit. sed
iudicabit iustos et faciet iudiciũ: et
forcipem non habebit in illis patien
tiam ut contribulet dorsũ illoꝝ: & gen
tib; reddet uindictam. Donec tollet
plentitudinẽ superboꝝ & sceptra iniquoꝝ
contribulet: donec reddat hominibus
secm actus suos. et secm opa ade et
secm psumptionẽ illius: donec iudi
cet iudiciũ plebis suę. et oblectabit
iustos misericordia sua.

Speciosa misericordia dei in tempore tri
bulationis: quasi nubes pluuię i
tempore siccitatis. Miserere nri dns om
nium et respice nos: & ostende nobis
lucẽ miserationũ tuarũ: & mitte timo
rem tuũ sup gentes quę ñ exquisie
runt te: et cognoscant quia non est
dns nisi tu. ut enarrent magnalia tu
a. Alleua manũ tuam sup gentes ali
enas: ut uideant potentiam tuã. Sic
enim in conspectu eoꝝ sãficatus es in
nobis: sic in conspectu nro magnifica
beris in illis: ut cognoscant te sicut &
nos agnouim. qm non ẽ dns preter te
dnẽ. Innoua signa: et immuta mira
bilia. Glorifica manũ: & brachiũ dex
trum. Excita furorẽ: et effunde iram.
Extolle aduersariũ: & affluge inimicũ.
festina tẽp et memento finis: ut e
narrent mirabilia tua. Ira flammę
deuoret qui saluat: et qui pessimant
plebem tuã inueniant pditionẽ. Con
tere caput principũ inimicoꝝ dicen
tium: nõ est alius preter nos. Con
grega oms trib; iacob. et cognoscant
quia ñ est ds nisi tu: ut enarrent mag
nalia tua: et hereditabis eos sicut ab
inicio.

Miserere plebi tuę sup quã in
uocatũ est nomen tuũ: & isrl quem
coequasti pmogenito tuo. Miserere
ciuitati sanctificationis tuę iherlm:
ciuitati requiei tuę. Reple syon in
enarrabilib; uerbis tuis: & gla tua
pplo tuo. Da testimoniũ quia ab
inicio creaturę tuę sunt: et fusata p
cationes quas locuti sunt in nomine
tuo pphę priores. Da mercedẽ, dne susti
nentib; te ut pphę tui fideles inue
niant: & exaudi orationes seruoꝝ tuoꝝ.
Secm benedictionẽ aaron da pplo tuo.
& dirige nos in uiã iusticię: et sciant
oms qui inhabitant terrã. quia tu es
ds conspector seloꝝ. Omnẽ escam man
ducabit uenter: & est cib; cibo melior.
fauces contingunt cibum ferre: & cor
insensatũ uerba mendacia. Cor prauũ
dabit tristiciam: et homo peritus re
sistet illi. Omnẽ masculum excipiet
mulier: et ẽ filia melior filia. Species
mulieris exhylarat faciem uiri sui: &
sup omnẽ concupiscentiã hominis.
supducat desideriũ: sic ẽ lingua cura
tionis et mitigationis & misericordię. Hõ
est ux illius secm filios hominũ. Qui
possidet mulierẽ bonã: inchoat pos
sessionẽ. Adiutoriũ secm illum est &

columpna ut requiet. Vbi ñ est sepis diripiet possessio: et ubi ñ est mulier. gemiscet egens. Cui credit qui ñ habet nidum. et deflectens ubicumq; obscurauerit: quasi succinctus latro gradiet de ciuitate in ciuitatem. xxxvii

Omis amicus dicit et ego amicicia copulaui. Sed ē amicus solo nomine amicus. Nonne tristicia inest usq; ad mortē. Sodalis aut & amicus in adimicicia conuertet. O presumptuo nequissima: unde creata es. Cooperire aridam malicia: et dolositate illius. Sodalis amico comocundat in oblectatione: et in tempore tribulationis aduersarius erit. Sodalis amico condolet causa uentris: & contra hostem accipiet scutū. Non obliuiscaris amici tui in animo tuo: & ñ immemor sis illi in opib; tuis. Noli consiliari cum socero tuo: & a zelantib; te absconde consiliū. Omis consiliarius p̄dit consiliū: & est consiliarius in semetipso. A consiliario seruia animā tuā: priuato que sit illi necessitas: et ipse enī animo suo cogitabit. ne forte mittat fudē in terram. et dicat t̄ bona ē uita tua: et stet econtrario uidere quid t̄ eueniat.

Cum uiro religioso tracta de sanctate. et cū iniusto de iusticia: et cū muliere de his que emulat. cum iuuondo de bello. cum negociatore de traiectione: cū emptore de uenditione. cum uiro iuuido de gratis agendis: cum impio de pietate. cū inhonesto de honestate: cū opario agrario de omni ope. cum opario annuali de consūptione anime: cū seruo pigro de multa operatione. Nō attendas his in omī silio: sed cum uiro sc̄o assiduus esto:

quēcumq; cognoueris obseruantē timorē dī: cui anima ē sicdm animam tuā. Quicūq; tenebras inuebuerit in tenebris non condolebit t̄: et cor bom consilii statue tecū. Non ē enim t̄ aliud plus

Anima uiri sā Tullo. enunciat aliquando uera: quam septē arcūm spectores sedentes in excelso ad speculandū. Et in his omīb; deprecare altissimū: ut dirigat in ueritate uiam tuā. Ante omīa opa uerbū uerax precedat te: et ante omnē actum consiliū stabile. Verbum negm̄ immutabit cor. Quatuor partes oriūtur: bonum et malū. uita & mors: et dominatrix ulloz ē assidua lingua. Vir peritus multos eruditur: & anime sue suauis ē.

Qui sophistice loquit odibilis est: omnu re defraudabit. Non est enim data illi a dño gra: omī enim sapientia defraudatus ē. Est sapiens anime sue sapiens: & fructus sensus illius laudabilis. Vir sapiens plebē suam erudit: et fructus sensus illius fideles sunt. Vir sapiens implebit benedictionib: et uidentes illum laudabunt. Vita uiri in numero dieru: dies aut isrl̄ innumerabiles sunt. Sapiens in pplo hereditabit honorē: & nomen illius erit uiuens in eternū. Fili in uita tua tempta animā tuam: & si fuerit negm̄. non des illi potestatē. Non enim omīa omnib; expediunt: et ñ omni anime omē genus placet. Noli auidus ee in omni epulatione: et ñ te effundas sup omnē escam. In

multus enim esus erit infirmitas: et
X audacias appropinquabit usq: ad cole
ra. Propter crapulā multi obierunt: q
autē abstinens ē. adiicet uitam. xxxviij
Honora medicū propter necessi
tatē: et enim illum creauit altissi
mus. A deo ē enim omīs medela: & a
rege accipiet donationē. Disciplina
medici exaltabit caput illi: et in con
spectu magnatoꝝ collaudabitᵘ. Altissi
mus creauit de terra medicinā: & uir
prudens nō abhorrebit illā. Nonne
a ligno indulcata ē amara aqua.
Ad agnitionē hominū uirtus illoꝝ:
et dedit hominib⁹ scientiā altissim⁹
honorari in mirabilib⁹ suis. In his
curans mitigabit dolorē: et unguenta
rius faciet pigmenta suauitatis. & un
dionē conficiet sanitatis: et nō consu
mabuntᵘ opa eius. Pax enim dei sup
faciem terre.

Fili in tua infirmitate ne despicias
temetipsum: sed ora dnm et ipse curabit
te. Auerte a delicto. & dirige manū: et
ab oī delicto munda cor tuū. Da
suauitatē et memoriā similaginis: &
impinguia oblationē. et da locū medi
co. Nam et enim illum dns creauit: et non
discedat a te quia opa eius sunt ne
cessaria. Est enim tempꝰ quando in ma
nib⁹ eoꝝ meorum. Ipsi uero dnm de
precabuntᵘ: ut dirigat requiem eoꝝ.
& sanitatē propter conuersationē eoꝝ.
Qui delinquit in conspectu ei⁹ qui fe
cit eū: incidat in manū medici.

Fili in mortuū deduc lacrimas:
et quasi dira passus incipe plorare: &
secundum iudiciū contege corpus illius:
et nō despicias illū. Propter
delaturam autē amare fer luctum illi
una die: et consolare propter tristitiā: &
fac luctum secundū meritū eius uno die
uel duob⁹ propter detractionē: Ā tristitia
enim festinat mors. et coopiet uirtutē:
et tristitia cordis flectit cruciē. In ab
ductione pmanet tristitia: et substan
tia inopis secundū cor ei⁹. Non dederis in
tristitia cor tuū: sed repelle eam a te: et
memento nouissimoꝝ. Noli obliuisci.
neq: enim ē conuersio et huic nichil
pderis: et teipsum pessimabis. Memor
esto iudicii mei sic enim erit et tuū:
Oi heri. & hodie. In requie mor
tui requiescere fac memoriam ei⁹: et
consolare illum in exitu spūs tui. Sapi
entiam scribe in tempore uacuitatis:
et qui minoratᵘ actu. sapientiā capiet:
Sua sapientia replebitur. Qui tenet
aratrū: et qui gl'iatur in aculeo stimu
lo boues agitat: et conuersatur in op⁹
eoꝝ: et narratio ei⁹ in filiis tauroꝝ. Cor
suū dabit aduersandos sulcos: & uigi
lia ei⁹ in sagina uaccarū.

Sic omīs faber et architectus
qui noctem tamq̄m diem transigit:
Qui sculpit signacula sculptilia. et as
siduitas eius uariat picturā: cor suum
dabit in similitudinē picture: et uigi
lia sua pficiet op⁹. Sic faber ferrarius
sedens iuxta incudem. et considerans
op⁹ ferri. Vapor ignis uret carnes ei⁹:
et in calore fornacis concertat. Uox
malleo insonat aurē eius: et contra si
militudinē uasis oculus ei⁹. Cor suū
dabit in consummatione operum: & ui
gilia sua ornabit in pfectione. Sic figu
lus sedens ad opus suū conuertens
pedib⁹ suis rotam. qui in sollicitudinē

positus ē semp ꝓpter op̄ suum? & innumera ē omnis opatio ei. In brachio suo firmabit luctum? et ante pedes suos curuabit uirtutē suā. Cor suum dabit ut consummet limationē? & uiglia sua mundabit fornacē. Omīs hi in manib⁹ suis sp̄auerunt? et unūsq; in arte sua sapiens ē. Sine his omīb⁹ n̄ edificāt ciuitas? & n̄ inhabitabunt nec inambulabunt. et in ecclia non transilient. Sup sellam iudicis n̄ sedebunt? et testamentū iudicii n̄ intelligent? neq; palam facient disciplinā & iudiciū? & in paraboliſ n̄ inuenientur? ſ; creaturā eius confirmabunt. et deprecatio illoꝝ in opatione artis ac comodantes animā suā. et conquirentes in lege altissimi. xxxvj.x.

Sapientiā omniū antiquoꝝ exq̄ret sapiens? et in pphis uacabit; narrationē uiroꝝ nominatoꝝ conseruabit? et in uersutias parabolaꝝ simul introibit. Occulta puerboꝝ exquiret? & in absconditis parabolaꝝ conuersabit. In medio magnatoꝝ ministrabit? & in conspectu p̄sidis apparebit. In terra alienaꝝ gentiū ptransiet? bona enim et mala in hominib⁹ tempta bit. Cor suū tradet ad uiglandū diluculo ad dn̄m qui fecit illū? & in conspectu altissimi deprecabitur. Aperiet os suū in oratione? et p delictis suis deprecabit. Si enim dn̄s magn̄ [illegible] cabit. uoluerit? spū intelliḡie replebit illum? Et ipse tamq̄m ymbres mittet eloquia sapientie suę? et in oratione confitebit dn̄o. Et ipse diriget consiliū ei et disciplinā? & in absconditis suis cōsiliabitur. Ipse palam faciet disciplinam doctrinę suę? et in lege testamenti dn̄i gloriabit. Collaudabunt multi sapientiā eius? et usq; in sēcm non delebit. Non recedet memoria ei? et nomen ei requiret a generatione in generationē. Sapientiam ei enarrabunt gentes? et laudē eius enunciabit ecclia. Si pmanserit nom̄ eius. derelinquet plus q̄m mille? et si requieuerit, pderit illi. Adhuc consiliabor. ut enarrem? ut furore enim repletus sum. In uoce dicit. Obaudite me diuini fructus? et quasi rosa plantata sup riuos aquaꝝ fructificate. Quasi lybanus odorē suauitatis habete? Florete flores quasi lylium? date odorem. et frondete in grām et collaudate cāticū? et benedicite dn̄m in opib⁹ suis. Date nomini eius magnificentiā? et confitemini illi in uoce labioꝝ uroꝝ. In canticis labioꝝ et cytharis? et sic dicetis in confessione opa dn̄i uniuersa bona ualde. In uerbo ei stetit aqua sicut congeries? et in sermone oris illi sicut receptacula aquaꝝ? q̄m in p̄cepto ipsius placor fit? et n̄ est minoratio in salute illi? Opa omīs carnis cor̄ illo? et n̄ est quicquā absconditū ab oculis ei. A sēco et usq; in sēcm respicit? & nichil ē mirabile in conspectu ei. Non ē dicere quid ē hoc. Aut quid est illud? omnia enim in tempore suo querent. Benedictio illi quasi fluuius inundabit? et quom̄ cataclysm̄ arida inebriauit? sic ira ipsius gentes quę n̄ exquisierunt eum hereditabit. Sicuo modo conuertit aquas in siccitatē. et siccata ē terra. et uię illi uuis illoꝝ directę sunt? sic peccatoꝝ offensiones

Im ira ei. Bona bonis creata sunt ab
initio: sic nequissimis bona et mala.
Principium
necessarie rei uite hominū. aqua. ignis. et ferrū: lac. et panis similagineus. & mel. et botrus uue. et oleū & uestimentū. Hec omia sās in bona: sic et impiis et peccatoribus in mala conuertent. Sunt spūs qui ad uindictam creati sunt: et in furore suo confirmauerunt tormenta sua. In tempore cōsummationis effundent uirtutē: & furorē eius qui fecit illos confundet. Ignis. grando. fames & mors: omnia hec ad uindictam creata sunt. Bestiarum dentes. et scorpii. & serpentes: et rumphea uindicans in exterminium impios. In mandatis ei epulabunt. et super terrā in necessitate preparabunt: et in temporibus suis non preterient uerbū. Propterea ab initio confirmata sum. & consiliatus sū: et cogitaui et scripta dimisi: omia opa bona: & omne opus hora sua subministrabit. Nō est dicere hoc illo nequius ē: omia enim in tempore suo comprobabunt. Et nunc in omi corde et ore collaudate: et benedicite nomen dñi.

Occupatio magna creata .xl.

Ē omnibus hominibus. et iugū graue super filios adam. a die exitus de uentre matris eorū usq: in diem sepulture in matrē omnium: cogitationes eorū & timores cordis: adinuentio exspectationis et dies finitionis: residentes super sedem gloriosā usq: ad humiliatū in terra et cinere: ab eo qui utitur iacinctho & portat coronam. usq: ad eum q̄ cooperitur lino crudo: furor zelus tumultus fluctuatio. et timor mortis. iracundia pseuerans & contentio. In tempore refectionis in cubile somni nocturnis immutat scientiam ei: modicum tamq̄m nichil in requie. et ab eo in somnis quasi in die respectus: conturbatus ē in uisu cordis sui tamq̄m q̄ euaserit in die belli. In tempore salutis sue exurrexit. et admirans ad nullum timorē: cum omi carne ab homine usq: ad pecus. et super peccatores septuplum. Adhec mors. sanguis. contentio. et rumphea: oppressiones. fames. contritio. & flagella. Super iniquos creata sunt hec omia: et propter illos factus ē cataclysm̄. Omia enim que de terra sunt in terrā conuertentur: & aque omnis in mare conuertent. Omē munditia et iniquitas delebit: et fides in seculū stabit. Substantie iniustor sicut fluuius siccabunt: et sicut tonitruum magnū in pluuia psonabunt. In aperiendo manū suas letabit: sic peccatores in consummatione tabescent. Plepotes impiorū nō multiplicabunt ramos: et radices immunde super cacumen petrose sonant. Super omnem aquā uiriditas: et ad horam fluminis ante omne fenum euellet. Grā sicut paradisus in benedictionibus: et misericordia in seculo permanet. Vita sibi sufficientis operanti condulcabit: et in ea inuenies thesaurū filii. Edificatio ciuitatis confirmabit nomen: et super hanc mulier immaculata cōputabitur. Vinū et musica letificant cor: & super utraq: dilectio sapientie. Tybie et psalterium suauē facient melodiā: & super utraq: lingua suauis. Grām et speciem desi

derabit oculus tuus: et sup hoc uir desiderabilis. Amicus & sodalis in tempore conueniens: et sup utrosq; mulier cū uiro. Fratres in adiutorium in tempore tribulationis: et sup eos misericordia liberabit. Aurum et argentū & constitutio pedū: & sup utrūq; consiliū beneplacitū. Facultates et uirtutes exaltant cor: & sup hec timor dñi. Non ē in timore dñi minoratio: et nō est in eo querere adiutoriū. Timor dñi sicut paradysus benedictionis: & sup omnē gloriam operuit illū.

Fili in tempore uite
tue ne indigeas: Melius est enim mori q̄m indigere. Vir respiciens in mensam alienam. nō est uita ei in cogitatione uictus. Alit enim animam suā cibis alienis. Vir aut̄ disciplinatus et eruditus: custodiet se. In ore imprudentis condulcabit̄ inopia: & in uentre ei ignis ardebit.

Omors quā amara .xli.
ē memoria tua homini pacē habenti in substantiis suis: uiro q̄etо et cui uie directe sunt in omnib⁹: adhuc ualenti accipere cibū. O mors bonū est iudicium tuum homini indigenti. et qui minorat̄ uiribus defecto ętate. et cui de omnib⁹ cura ē: & incredibili qui perdit sapientiā. Noli metuere iudicium mortis. Memento que ante te fuerūt: et que sup uentura sunt t̄. Hoc iudicium a dño omni carni: & quid supuenit in beneplacita altissimi. siue decē. siue centū. siue mille anni: Nō est enim in inferno accusatio uite. Filii abhominationū sunt filii peccatorū: et qui conuersant̄ seculis domos impiorū. Filii orū peccatorū periet hereditas: et cū semine illorū assiduitas obprobrii. De patre impio querunt̄ filii: q̄m propter illū sunt in obprobrio. Ve uobis uiri impii qui dereliquistis legē dñi altissimi: & si nati fueritis in maledictione nascemini: et si mortui fueritis in maledictione erit pars uīa. Omnia que de terra sunt in terrā conuertent̄: sic impii a maledicto in perditionē. Luctus hominū in corpora ipsorū: nom̄ aut̄ impiorū delebitur. Cura habe de bono nomine: hoc enim magis permanebit t̄ q̄m mille thesauri magni pretiosi. Bone uite numerus dierū: bonū aut̄ nomen permanebit in eternum. Disciplina in pace conseruate filii. Sapientia enim abscondita. et thesaurus inuisus: que utilitas in utrisq;. Melior est homo qui abscondit stulticiā suā: q̄m homo qui abscondit sapientiā suā. Verūtamen reuereminī in his que procedunt de ore meo: Non ē enim bonum omnē irreuerentiā obseruare: et nō omnia omnib⁹ bene placent in fide

Erubescite
matrē et patrē de fornicatione: et a presidente et a potente de mendacio: A principe & a iudice de delicto: A synagoga et plebe de iniquitate: A socio & amico de iniustitia: De loco in quo habitas. de furto: De ueritate dei & testamento: De discubitu in panib⁹. et ab obfuscatione dati. et accepti: A salutantib⁹ de silentio: A respectu mulieris fornicarie: & ab aspersione uultū cognati. Ne aspernas faciem a primo tuo: et ab auferendo partē. et non reflectendo. Ne respicias mulierē aliam ne

& ne seruieris ancillē ei⁹ neq; steteris ad
lectum ei⁹. Ab amicis de sermonib⁹ io
pperū⁹ et cum dederis ne imppares. Ho xlij
dupliceſ sermonē auditus de reuelati
one sermonis absconditi⁹ & eris uere si
ne confusione⁹ et inuenies grām in cō
spectu omniū hominū. Ne p his om
nib⁹ confundaris⁹ et ne accipias pso
nam. ut delinq̄s. De lege altissimi et
testamento. et de iudicio iustificare
impiū⁹ de ūbo socioꝝ et uiatoꝝ. et de
datione hereditatis amicoꝝ. de eq̄lita
te statere et ponderū. et de acquisiti
one multoꝝ & paucoꝝ de corruptio
ne emptionis. et negotiatorū & de
multa disciplina filioꝝ. et seruo pes
simo latus sanguinare. Sup mulierē
neq̄m⁹ bonū est signū. Vbi man mul
te sunt claude⁹ & quodcūq; tradeſ
numera. et appende⁹ Datū uero & ac
ceptiōnē describe. De disciplina insensati &
facui & de senioribus qui iudicantur
ab adolescentulis⁹ & eris eruditⁱ in om
nib⁹ et p̄babilis in conspectu omniū
uiroꝝ. Filia patris abscondita ē uigi
lia⁹ et sollicitudo ei⁹ auferet somnum⁹
ne forte in adolescentia sua adultera
efficiat⁹ et cōmorata cū uiro odibilis
fiat. ne q̄ndo polluat⁹ in uirginitate
sua. et in paternis suis grauīa inue
niat⁹ Ne forte cū uiro cōmorata tris
grediatur⁹ aut certe sterilis efficiat⁹.
Sup filiā luxuriosam confirma cus
todiam⁹ ne q̄ndo faciat te in obprbri
um uenire inimicis⁹ a detractione in
ciuitate et abiectione plebis⁹ & cōfun
dat te in multitudine ppli. O mī bo
mini noli intendere in speciē⁹ et in
medio mulierū noli cōmorari. De
uestimentis enim p̄cedit tinea⁹ et a
muliere iniquitas uiri. Oēlior ē iniq̄
tas uiri q̄m benefaciens mulier⁹ & me X
lior confundens in obprbriū. Memor
ero igit̄ operum dñi⁹ et quę uidi nūn
ciabo. In sermonib⁹ dñi opa ei⁹ Sol
illuminans p̄ oīa respexit⁹ et gl̄a
dñi plenū est op⁹ eius.

Donne dñs fecit scōs enarrare om
nia mirabilia sua. Quę confirma
uit dñs omp̄s stabiliri in gl̄a sua⁹
Abyssum et cor hominū inuestigauit⁹
& in astucia illoꝝ excogitauit. Cognio
uit enim dñs omnē scientiā⁹ et ip̄e
xit in signū eius. annuncians quę
p̄terierunt et quę uentura sunt⁹ re
uelans uestigia occultoꝝ. Non pre
terit illum omīs cogitatus⁹ et nō ab
scondet se ab eo ullus sermo. O ag
nalia sapientie suę decorauit⁹ que est
ante sēm et usq; in sēm. Neq; abiec
tum est neq; minuit⁹ et nō eget aliqu⁹
consilio. Quam desiderabilia oīa opa
eius⁹ et tamq̄m scintilla quę ē. consi
derare. O mīa hec uiuent et manent
in sēm⁹ et in oīi necessitate oīa ob
audiunt ei. O mīa duplicia contr unū⁹
et nō fecit quicq̄m deesse. Vnicuiusq;
confirmabit bona⁹ et quis saciabit⁹
uidens gl̄am eius. xlvij.

Altitudinis firmamentū pulchritu
do ei⁹ species celi in uisione gl̄e⁹
sol in aspectu annuncians ciritum⁹
Opus admirabile op⁹ excelsi. In me
diano curret terrā⁹ & in conspectu
ardoris ei⁹ quis poterit sustinere⁹
Fornacē custodiens in op̄ib⁹ ardoris⁹
triplicat⁹ sol curens montes⁹ radios
igneos exsufflans⁹ et refulgens ra

dus suus obcecat oculos. o Magn⁹ dns q̄
fecit illum. et in sermonib⁹ ei⁹ festinauit
ut ira. & luna in omn̄ib⁹ in tēpore
suo. ostensio temporis. et signū eui.
A luna signū diei festi. Luminare
q̄d minuitur in consummatione. Ver
sis sadin nomen ei⁹ est. crescens am
mirabiliter in consummatione. Alas ca
strorū in excelsis. in firmamento cēli
resplendens gloriosa. Species cēli gl̄a
stellarū. mundū illuminans in excelsis
dns. In uerbis scōr stabunt ad iudi
cium. & n̄ deficient in uigilijs suis.
Vide arcū et benedic qui fecit illum.
Valde speciosus ē in splendore suo.
Circuit cēlū in circuitu gl̄ie suę. ma
nus excelsi aperuerūt illum. Impio iu
o acceleraui nuē. et accelerabunt coru
scationes emittere iudicij sui. Propea
pti sunt thesauri. et euolauerunt
nebule sicut aues. In magnitudine
sua posuit nubes. et confracti sunt
lapides grandinis. In conspectu ei⁹
cōmouebunt montes. et in uolunta
te ei⁹ aspirabit notus. Vox tonitrui
ei⁹ uerberauit terrā. Tempestas aqui
lonis et congregatio spē. et sicut auis
deponens ad sedendum aspexit nuē.
et sicut locustam demergens descen
sus ei⁹. Pulchritudinē coloris ei⁹ am
mirabit̄ oculus. & sup ymbrē eius expa
uescet cor. Zelu sicut salem effundet
sup terrā. et dum gelauerit fiet tam
quam cacumina tribuli. frigid⁹ uen
tus aquilo flauit. et gelauit cristal
lus ab aqua. Sup omnē congregati
onem aquarū requiescet. et sicut lo
rica induit se aquis. & deuorauit
montes. et exuret desertū. et exūguit
uirtute sicut ignē. Medicina omnium
in festinatione nebule. Ros obuians
ab ardore uenient humilem efficiet
eū. In sermone ei⁹ siluit uentus. cogita
tione sua placabit abyssum. et planta
uit illū dns ihc. Qui nauigat mare
enarrat pericula ei⁹. et audientes auri
bus n̄is admirabimur. Iuxta p̄cepta eius
bilia opa. Varia genera bestiarū. et
omniū pecorū. et creatura beluarū. Propt
ipsum consummat hodie. et in manu eius finis.
et in sermone eius cōpositi sunt omnes.
Multa dicem⁹ et deficiem⁹ uerbis. Con
summatio autē sermonū ipse est in
omnib⁹. Benedicentes ad quid ualebimus.
Ipse enim omnipotens sup omnia opa sua.
Terribilis dns et magnus uehemen
tia. et mirabilis potentia ipsius. Glorifi
cantes dnm quantūcumq; potueritis
supualebit adhuc. et admirabilis
magnificentia eius. Benedicentes dnm
exaltate illum quantum potestis. Ma
ior ē enim omni laude. Exaltantes
eum replemini uirtute ne laboretis.
Nō enim comprehendetis. Quis uidit eum
et enarrabit. et quis magnificauit
eum sicut ē ab initio. Multa abscon
dita sunt maiora his. Pauca enim au
dimus operum eius. Omnia autē dns fe
cit. et pie agentib⁹ dedit sapientiam.

Laudemus uiros xliij.
gloriosos. et parentes nr̄os in generati
one sua. Multam gl̄am fecit dns mag
nificentiam, a seculo. dominantes in po
testatib⁹ suis. homines magne uir
tutis. et prudentia sua prediti. nun
tiantes in p̄phis dignitatē p̄phar. &
imperantes in p̄senti pplo. & uirtute
prudentie ppli sanctissima uerba. In

puericia sua requirentes modos musicos: et narrantes carmina scriptu
ras: homines diuites in uirtute pul
chritudinis studiū habentes: pacifi
cantes in domib; suis. Oēs isti in
generationib; gentis suę gl̄am ad
epti sunt: et in diebꝫ suis habent̄
in laudib;. Qui de illis nati sunt:
reliquer̄t nomen narrandi laudes
eoꝝ. Et sunt quoꝝ ñ est memoria.
perierunt quasi ñ fuerunt. et nati
sunt quasi ñ nati: & filii ipsoꝝ cum
ipsis. Sꝫ illi uiri misericordię sunt quoꝝ
pietates ñ defuerunt: et cū semine
ipsoꝝ pseuerat bona hereditas: et
nepotum eoꝝ semen in testamento
stetit & filii ipsoꝝ. Propter illos usq; i
ęternū manet semen eoꝝ: & gl̄a eoꝝ
ñ derelinquet̄. Corpora ipsoꝝ in pa
ce sepulta sunt: et nomen eoꝝ uiuet
in generationes & generationes. Sa
pientiam ipsoꝝ narrent ppli: et
laudem eoꝝ nunciet ecclia.

Enoch placuit deo & translat̄ est
in paradysum: ut det gentib; sa
pientiam. Noe inuentus ē perfect̄ iu
stus: et in tempore iracundię fact̄
est reconciliatio. Ideo demissū est re
liquū terre: cū factum ē diluuiū. Tes
tamenta scti posita sunt apud illum:
ne deleri possit diluuio oēs caro.

Abraham magn̄ pater multitudinis
gentiū: et non ē inuent̄ similis
illi in gl̄a qui conseruaret̄ legē ex
celsi: et fuit in testamento cū illo. In
carne ei̯ stetit stare testamentū: & in
tēptatione inuentus ē fidelis. Ideo
iure iurando dedit illi gl̄am in gente
sua: crescere illum quasi terre cumu
lum. et ut stellas exaltare semen ei̯: &
hereditari illos a mari usq; ad mare:
et a flumine usq; ad terminos terre.
Et ysaac eode̊ fecit modo: propter abra
ham patrē ipsius. Benedictionē om
nium gentium dedit illi: et testamen
tum confirmauit sup caput iacob.
Agnouit eū in benedictionib; suis: et
dedit illi hereditatē. et diuisit ei partē
in tribub; duodecim: & conseruauit il
li homines misericordię. inuenientes grāam
in oculis oēs carnis. vl v.

Dilectus a deo et hominib; moyses:
cui memoria in benedictione ē. Si
milem illū fecit in gl̄a scoꝝ: et magnifi
cauit eū in timore inimicoꝝ: in uerbis
suis monstra placauit. Glorificauit il
lum in conspectu regū: et misit illi co
ram pplo suo. et ostendit illi gl̄am sy
am. In fide & lenitate ipsius scm̄ fecit
illū: et elegit illū de oēi carne. Audi
uit enim eū et uocē ipsius. & induxit
illum in nubem: et dedit eis ad p̄cepta.
et legē uitę & disciplinę. Docere iacob
testamentū: et iudicia sua isrl. Exaltauit
fecit aaron fr̄em eius: et similē sibi de
tribu leui. Statuit ei testamentū eter
num. & dedit illi sacerdotiū gentis. et
beatificauit illū in gl̄a: et circumcinxit
illum zona glorię. Induit illū stolā gl̄ę:
et coronauit illū in uasis uirtutis. Cir
cumpedes et femoralia. & humerale po
suit ei: & cinxit illum tintinnabulis
aureis plurimis in gyro: Dare sonitū
in incessu suo: Auditū facere sonitū
in templo. In memoriā filiis gentis sue.
Stola scā auro & iacincto & purpura
opꝰ textile uiri sapientis. iudicio & ue
ritate predita: Torto cocco opꝰ artifici.

gemmis ꝑcelsis figuratis. ⁊ ligatu
ra aur. et ope lapidarii sculptis in
memoriā ꝯdm numerū tribuū isrl.
Coronā auream sup mitrā eius ꝯpsā
signo scītatis. gla honoris. & opus
uirtutis. Desideria oculoꝝ ornata. Sic
pulchra ante ipsum nō fuerunt talia
usq; ad eternē. Non induc est. ulla
alienigena aliquis. ⁊ tantū filii ipsi⁹
soli. et nepotes ei⁹. & oīe temp⁹ sacrifi
cia ipsius consumpta sunt igni cot
die. Compleuit moyses manū eius. et
unxit illum oleo scō. Factū ē illi in testa
mentū eternū. et semini ei⁹ sicut dies
celi. Fungi sacerdotio et habere laudē.
& glorificari ppl̄m in nomine suo. Ip
sum elegit ab oī uiuente offerre sa
crificiū deo incensū et bonū odorē in
memoriā placare ꝓ ppl̄o suo. & dedit
illi in preceptis suis potestatē in testa
mentis iudicioꝝ docere iacob testimo
nia. & in lege sua lucē dare isrl. Quia
contra illū steterūt alieni. et ꝓpe inui
diam circūdederunt illū in deserto
homines qui erant cū dathan & aby
ron. et congregatio chore in iracundi
am. Vidit dns ds et nō placuit illi. &
consumpti sunt in impetu iracundie.
Fecit illis monstra. et consumpsit eos
in flamma ignis. Et addidit aaron
glām. et dedit illi hereditatē & primi
cias fructuū terre diuisit illi. Panē
ipsis in ꝑmis parauit in saturitatem.
Ham sacrificia dñi edent que dedit
ipsi et semini ei⁹. Ceterū in terra gen
tes nō hereditabit. et pars nō est illi in
gente. Ipse enim pars ei⁹ est & hēdita⁹.
Fines filii eleazari terti⁹ in gla
imitando ipsū in timore di. & stare
in reuerentia gentis. ⁊ in bonitate &
alacritate animē sue placuit dō is
rahel. Ideo statuit ad illū testamen
tū pacis. ꝑncipem scōr et gentis sue.
ut sit illi et semini ei⁹ sacerdotii dig
nitas in eternū. & testamentū dauid
regi filio ire esse de tribu iuda hereditat⁹
ipsi et semini ei⁹. ut daret sapientiā
in cor nrm. iudicare gentē suam in
iustitia ne abolerentur bona ipsoꝝ.
et gla eoꝝ in gentē eoꝝ eternā fieret.

Fortis in bello ihu naue. xlvj.

Successor moysi in ꝓphis. qui fu
it magn⁹ ꝯdm nomen suū. magnu⁹
in salutē electoꝝ di ꝯpugnare insur
gentes hostes ut consequeret⁹ heredi
tatē isrl. Quā gla adeptus ē in tollē
do manū suas. et iactando cont⁹ ciui
tates rompheas. Quis ante illū sic
restitit. Nam hostes ipse dns ꝓduxit.
Aut nō in iracundia eius impetitus
ē sol. & una dies quasi duo. Inuoca
uit altissimū potentē in oppugnan
do inimicos undiq;. & audiuit illū
magn⁹. et ses ds. In sagis grandinis
uirtutis ualde fortis. et impetū fec
contra gentē hostilem. & inclēte su
ꝓdidit contrarios. Vt cognoscant
gentes potentiā eius. quia cont⁹ dm
pugnare nō est facile. Et secutus ē a
tergo potentes. et in diebus moysi or
fericordiā fecit. ipse & caleph filius
iephone stare contra hostem & ꝓhi
bere gentē a peccatis et ꝑfringere
murmur malicie. Et ipsi duo consti
tuti a periculo liberati sunt. a nume
ro sexcentoꝝ miliū peditū. inducere
illos in hereditatē in terrā que ma
nat lac et mel. & dedit dns ipsi

caleph fortitudinē? et usq; in senectutem pmansit illi uirtus? ut ascenderet in excelsum terre locū? et semen ipsi obtinuit hereditatē. & uiderunt oēs filii isrl quia bonū ē obsequi sco deo? et iudices singuli suo nomine quoz ñ est corruptum cor qui ñ auersi sunt a dño. ut sit memoria illoz in benedictione. et ossa eoz pullulent de loco suo? & nomen eoz pmanet in eternū. pmanens ad filios illoz scoz uirorum gloria.

Dilectus a deo suo samuhel. pphā dñi renouauit impium? et unxit principes in gente sua. In lege domini iudicauit congregationē? Et audit dñs iacob. et in fide sua. pbatus ē. pphā. & cognitus ē in uerbis suis fidelib; quia audit dñm lucis? et inuocauit dñm omnipotentē impugnando hostes arctū stantes undiq;; In oblatione uituli immolati intonuit de celo dñs. in sonitu magno auditam fecit uocē suam? et contriuit principes tyriorum et oēs duces philistiim. & ante tempꝰ finis uite sue et fidei testimoniū perhibuit in conspectu dñi & xpi. Pecunias & usq; ad calciamenta ab oī carne non accepit? et ñ accusauit illū homo. Et post hoc dormiuit et notū fecit regi. et ostendit illi finē uite sue? & exaltauit uocē ei de terra in pphetia delere impietatē gentis. xlvij.

Post hoc surrexit nathan. pphā in diebus dauid? et quasi adeps separatus ē a carne. Sic dauid a filiis isrl cū leonib; lusit quasi cū agnis? et ursis simulq; fecit quasi cum agnis ouiū. In iuuentute sua numquid ñ occidit gygantē? & abstulit obprobriū de gente? In tollēdo manū in saxo funde; dereuit exultationē golye? Vbi inuocauit dominū omnipotentē. et dedit in dextera ei? tollere hominē fortē in bello. et exaltare cornu gentis sue. Sic in decē milibus glorificauit eū? et laudauit eū in benedictionib; dñi in offerendo illi coronā glorie. Contriuit enim inimicos undiq;? et exstirpauit philistiim contrarios usq; in hodiernū diem? contriuit cornu ipsoz usq; in eternū. In oī ope dedit confessionē sco excelso in uerbo glie. Ex oī corde suo laudauit dominū et dilexit dñm qui fecit illum. & dedit illi cont inimicos potentiā. Et stare fecit cantores contra altare. & in sono eoz dulces fecit modos. Et dedit in celebrationib; decus. & ornauit tempora usq; ad consummationem uite? ut laudarent scm nomen dñi? et amplificarent mane di sctate. Xpc purgauit peccata ipsius? et exaltauit in eternum cornu ei? & dedit illi testamentū regum et sedem glie in isrl. Post ipsum surrexit filius sensatus? et. ppter illū delecit omnē potentiam inimicoz.

Salomon inpauit in diebus pacis. Cui subiecit ds oēs hostes ut cōderet domū in nomine suo. et pararet sctatē in sempiternū. quemadmodū eruditus est in iuuentute sua? et impletus ē quasi flumen sapientia? et terrā texit anima sua.

& repleſti in cōparationib⁹ enigmata.
ad inſulas longe diuulgatū eſt
nomen tuū. et dilectus es in pace
tua. In cantalenis et prouerbiis. et
cōparationib⁹ et interp̄tationib⁹
mirate ſunt terre. et in nomine
dñi cui ē cognomen ds iſrl. Colleg
ſti quaſi auricalcū aurū. et ut plū
bum cōpleſti argentū. et inclinaſti
femora tua mulieribꝰ. Poteſtatē ha
buiſti in tuo corpore. et deduſti ma
culam in gla tua. & pfanaſti ſem
tuū inducere iracundiā ad libos
tuos. et in ceteris ſtulticiā tuam. ut
faceres impium bipatū. et efrē
impare impium durū. Ds aut ñ
relinquet miſeriam ſuā. et ñ cor
rumpet neq; delebit opa ſua. neq;
pdet abs ſtirpe nepotes electi ſui
et ſemen eꝰ qui diligit dñm ñ cor
rumpet. Oedit aut reliquuoꝰ
iacob et dauid de ipſa ſtirpe. et fi
nem. & finē habuit ſalomon cū pa
tribꝰ ſuis. et reliquit poſt ſe de ſe
mine ſuo gentis ſtulticiā.
— et imminutū prudentia roboā
qui auertit gentem conſilio ſuo.
— et iheroboam filiū nabath
— qui peccare fecit iſrl. et dedit ef
fraim uiā peccandi. & plurima re
dundauerunt peccata ipſoꝝ. Val
de enim auerterunt illos a terra ſu
a. et queſiuit oīs nequitias uſq;
dum ueniret ad illos defenſio. et
ab omnib⁹ peccatis liberauit eos. xlviij.
Et ſurrexit helyas ꝓpha q̄ſi ignis
et uerbum ipſius quaſi facula
ardebat. Qui induxit in illos famē
& emulantes illū inuidia ſua pauci
facti ſunt. non poterant enim ſuſ
tinere p̄cepta dī. Verbo dī contine
uit celum. et deduxit a ſe ignē terre. ſic
amplificatus ē helyas in mirabilib⁹
ſuis. & quis poteſt ſimilit gl̄ari t.
Qui ſuſtuliſti mortuū ab inferis de
ſorte mortis in uerbo dñi dī. Qui de
ieciſti reges ad pniciem. et confregiſti
facile potentiā ipſoꝝ. & gloriosos de
lecto ſuo. Qui audis in ſyna uindictā.
et in choreb uindicta defenſionis. &
unctos reges ad penitentiam. & ꝓphas
facis ſucceſſores poſt te. Qui recept⁹
es in turbine ignis. in curru equoꝝ
igneoꝝ. Qui ſcriptus es in iudicijs
temporꝝ lenire iracundiā dñi. conci
liare cor patris ad filiū. et reſtituere
tribus iacob. Beati ſunt qui te
uiderunt. et in amicicia tua decora
ti ſunt. Nam nos uita uiuimꝰ tan
tum. Poſt mortē aut non erit tale
nomen nrm. Helyas qui in turbi
ne rectus ē. et in helyſeo completus
ē ſpūs eius. In diebꝰ ſuis ñ timuit
principem. et in potentia nemo uicit
illū nec ſuperauit illū uerbū aliq̄d.
et mortuū ꝓphauit corp⁹ eius. In
uita ſua fecit monſtra. & in morte
mirabilia operatus ē. In omnib⁹ iſtis
ñ penituit ppls. et ñ receſſerūt a pec
catis ſuis. uſq; dū abiecti ſunt de
terra ſua. et diſperſi ſunt in omneꝝ
terrā. & relicta eſt gens p pauca. et
princeps in domo dauid. Quida ip
ſoꝝ fecerunt quod placeret dō. alii
aut multa cōmiſerunt peccata.
Ezechias muniuit ciuitatē ſuā.
et induxit in mediū ipſius aq̄. &
& fodit ferro rupē. & edificauit ad

aqm puteū. In dieb⁹ suis ascendit
sennacherib. et misit rabsacen. & sus
tulit manū suam cont illos. & extu
lit manū suam in syon et superb⁹ fac
tus ē potentia sua. Tunc mota sūt
corda & manus ipsoz. et doluerūt
quasi parturientes mulieres. & in
uocauerunt dnm misericordē. ex
pandentes man⁹ extulerūt ad celum.
Et ses dns ds audiuit cito uocem
ipsoz. Nō est cōmemorat⁹ peccatoz il
loz. neq; dedit illos inimicis suis.
s; purgauit illos in manu ysaie sci
pphe. Subiecit castra assyrioz. et
contriuit illos angls dei. Nam fe
cit ezechias qđ placuit dō & fortit
uit in uiā dauid patris sui. quam
mandauit illi ysaias ppha magi &
fidelis in conspectu dei. In dieb⁹ ip
sius retro redit sol. et addidit regi
uitā. Spū magno uidit ultima. et
consolatus ē lugentes syon usq; in
sempiternū. ostendit futura et ab
scondita ante qm euenirent. xlix.

Memoria iosie i compositiōe odoris facti. op pigmen
tarii. In oī ore quasi mel indulca
bitur ei memoria. et ut musica in cō
uiuio uini. Ipse ē directus diuinit⁹
in penitentiā gentis. & tulit abho
minationes impietatis. et guberna
uit ad dnm cor ipsius. & in dieb⁹
peccatoz corroborauit pietatē.

Preter dauid & ezechiam. et iosiā.
omēs peccatū commiserūt. Nam
reliquerunt legē potentes regis iude.
et contempserunt timorē dei. Dede
runt enim regnū suum alius. et
gtam suā alienigenę genti. Incen
derunt electam sanctitatis cuita
tem. et desertas fecerunt uias ipsius
in manu iheremię.

Nam male tractauerunt illū qui
a uentre matris consecratus est
pphā. euertere. & eruere. et pdere. &
rursū edificare et renouare.

Ezechiel qui uidit conspectū gle.
qm ostendit illi in curru cheru
bin. Nam cōmemoratus ē inimicoz
in ymbri. bene facere illis qui os
tenderunt rectas uias. & duodecim
pphārum ossa pullulent de loco suo.
Nam corroborauerunt iacob & re
dimerunt se in fide uirtutis. Quo
modo amplificem zorobabel. Naoy
et ipse quasi signū in dextra ma
nu isrl. & ihm iosedech qui in die
bus suis edificauerunt domū. et
exaltauerunt templū scm dño. pa
ratum in gtam sempiternā.

Et neemia in memoria multi tē
poris. qui erexit nobis muros euer
sos et stare fecit portas & seras. qui
erexit domos nras. Nemo natus ē
in terra qualis enoch. nam & ipse
receptus est a terra.

Et ioseph qui natus ē homo pn
ceps fratrū. firmamentū gentis.
rector frūm. stabilimentū ppli. et
ossa ipsius uisitata sunt. et post
mortem pphauerunt. Sed & sem
apud homines gtam adepti sunt.
et sup omnē animā in originē adā.

Symon onie filius sacerdos L.
magni qui in uita sua suffulsit
domū. et in dieb⁹ suis corrobora
uit templū. Templi etiam altitu
do ab ipso fundata ē. duplex edifi
catio. et excelsa parietis templi.

In dieb⁹ ipsius remanauer⁹ putei aquæ⁹ / et quasi mare adimpleti sũ supra modum. Qui curauit gentẽ suam. et liberauit illã a pditione. / Qui prevaluit amplificare civitatem. Qui adeptus ẽ gl̃am in conuersationẽ gentis. / et ingressũ domus & atrii amplificatus ẽ. Quasi stella matutina in medio nebulę. / et quasi luna plena in dieb⁹ suis lucet. / et quasi sol refulgens. sic ille effulsit in templo dĩ. Quasi arcus refulgens inter nebulas gl̃ę. / & q̃si flos rosæ in dieb⁹ vernis. Quasi lylia quę sunt in transitu aquę. / et quasi thus redolens in dieb⁹ estatis. q̃si ignis effulgens et thus ardens in igne. / Quasi vas auri solidum. ornatũ omi lapide pciosо. Quasi oliua pullulans. et cypress⁹ in altitudinẽ se tollens in accipiendo ipsum stolam gl̃ę. / et vestiri eũ consumatione virtutis. In ascensu altaris sci gl̃am dedit sanctatis amictum. / in accipiendo aũt partes de manu sacerdotũ et ipse stans iuxta aram; circa illũ corona frũm quasi plantatio cedri in monte lybano. / sic circa illum steterũt quasi rami palmę. et oms filii aaron in gl̃a sua. Oblatio aũt dñi in manib⁹ ipsor⁹ corã omni synagoga isrl̃. / et consummationẽ fungens in aram amplificare oblationem .. excelsi regis. Porrexit manũ suã in libatione. / & libauit de sanguine vuæ. / effudit in fundamẽto altaris odorẽ diuinũ excelso ꝑncipi. Tunc exclamauer⁹ filii aaron / in tubis. pductilib⁹ sonauer⁹. / et audituam fecerunt magnã uocẽ in memoriã coram dño. Tunc omis populus simul. ꝑperauerunt et ceciderunt in facies sup terrã adorare dñm suũ. / et dare preces omipotenti do excelso. & amplificauer⁹ psallentes in uocib⁹ suis. et in magna domo auctus ẽ sonus suauitatis ꝑplenus. / Et rogauit ppls dñm excelsuo in prece usq; dum pfectus ẽ honor dñi. / et mun⁹ suũ pfecerunt. Tunc descendens exultit manũs suas in omnẽ congregationẽ filior⁹ isrl̃. / dare gl̃am deo a labiis suis et in nomine ipsius gl̃ari. Et venerauit orationẽ suam uolens ostendere virtutẽ dei. / Et plus orauit dñm omnium quia magna fecit in omi terra. / qui auxit dies nros a uentre matris nr̃ę. et fecit nobiscũ secm suam misericordiam. Det nob⁹ iocunditatem cordis. et fiat pacẽ in dieb⁹ nr̃is in isrl̃ ꝑ dies sempiternos. / credere isrl̃ nobiscũ esse misericordiam dei ut liberet eos in dieb⁹ suis. Duas gentes odit anima mea. / tertia autem nõ est gens q̃m oderim. Qui sedent in montẽ seyr et philistiim. / & stultus ppls qui habitat in siccamis. Doctrinã sapientię & disciplinę scripsit in codice isto ihc filius syrach iherosolimita. / qui renouauit sapientiã de corde suo. Beatus qui in istis versabit⁹ bonis. / Qui ponit illa in corde suo. / sapiens erit semp. Si enim hęc fecerit ad omia valebit. / quia lux dĩ uestigiũ ei⁹ est.

Confitebor tibi dñe Ij.

Rex. / et collaudabo te dñe salua

tore meū. Confitebor nomini tuo dñe
aduitor & protector factus es michi &
liberasti corp meū a pditione. A la
queo lingue iniquē & a labiis ope
rantiū mendacium. et in conspec
tum astantiū factus es michi ad
iutor. et liberasti me secdm multi
tudinē miserie nominis tui. A ru
gientib⁹ pparatis ad escā de manu
bus querentiū animā meā. et de
portas tribulationū que circumde
derunt me. A pressura flamine que
circūdedit me. et in medio ignis nō
sum estuat. De altitudine uentris
inferi. et a lingua coinquinata. &
uerbo mendacii. A rege iniquo. et
lingua inusta. Laudabit usq; ad
mortē anima mea dñm. et uita me
a appropinquans erat in inferno
deorsum. Circūdederunt me undiq;
et nō erat qui adiuuaret. Respi
ciens eram aduitoriū hominū. et
nō erat. Memoratus sū misericordie tue
dñe. et cooperationis que a sēculo est.
erues sustinentes te. et liberas eos
de manib⁹ gentiū. Exaltasti sup ter
ram habitationē meā. et p mortē
defluenti deprecatus sum. Inuoca
ui dñm patrē dñi mei. ut nō derelin
quat me in die tribulationis mee.
et in tempore superbor sine aduitorio.
Laudabo nomen tuū assidue. et col
laudabo illud in confessione. & grau
data est oratio mea. Liberasti me de p
ditione. et eripuisti me de tempore
iniquo. Propterea confitebor et laudē
dicam te. et benedicam nomi dñi
cū adhuc iunior sum. Prius quam
oberrem quesiui sapientiā palam
in oratione mea. ante templ postu
labam p illa. et usq; in nouissimū
inquiram eā. & florebit tamquam
precox uua. Letatus est cor meum in
ea. ambulauit pes mis iter rectū.
A iuuentute mea inuestigabā eā.
Inclinaui modice aurē meā et ex
cepi illā. Multam inueni in mei
so sapientiā. et multū profeci in ea.
Dabit michi sapientiam. dabo glo
riam. Consiliatus sū enim ut facerē
illam. zelatus sū bonū et nō confun
dar. Conluctata est anima mea in illa.
et in faciendo eā confirmata sum.
Manus meas extendi in altū. et in in
sipientia ei luxit anima mea. Dirigi
ad illam. et in agnitione inueni eam.
Possedi cū ipsis cor ab initio. ppt̄ hoc
nō derelinquar. Venter mis conturba
tus est querendo illā. Propterea posside
bo bonā possessionē. Dedit enim mi
dñs linguā mercedē meā. et in ipsa
laudabo eū. Appropiate ad me indo
cti. et congregate uos in domū dis
cipline. Quid adhuc retardatis. &
quid dicatis in his. Anime ure sitie
unt uehemēter. Apuit os meū et lo
cutus sum. Comparate uob sine ar
gento. et collū urm subicite iugo.
& suscipiet anima urā disciplinā.
in promto est enim inuenire eam. Vi
dete oculis uris quia modicū labo
raui. & inueni michi multā requiem.
Assumite disciplinā in multo numero
argenti. et copiosū aurū possidete
te in ea. Letet anima urā in miseri
cordia ei. et nō confundemini i lau
de ipsius. Opamini op urm ante
tempus. et dabit uob mercedē urā

in tempore suo.

Et inclinauit salomon genua sua in conspectu tocius ecclie isrl'! et expandit manus suas ad celū & dix. Dñe ds isrl non ē similis t̄ ds in celo sursum. neq; in terra deorsū? qui custodis testamentū tuum et misericordiam pueris tuis euntib; in cōspectu tuo in toto corde seruans puero tuo dauid que locut' es illi! & locutus es in ore tuo et in manu tua impleuisti quasi dies iste. Et nunc dñe ds isrl custodi puero tuo dauid patri meo que locutus es illi dicēs! Non deerit t̄ uir a facie mea sedens in throno isrl. verumtamen si custodierint filij tui legē meā ut in p̄ceptis meis ambulent sicut ambulauerunt in conspectu meo fidelis. Et nunc dñe ds isrl credatur est uerbum. quod locut' es puero tuo dauid. q̄m si uere habitabit ds cum hominib; in terra! Si celum celi non sufficiunt tibi. quantomagis domus hec q̄m edificaui. Sed respicies ad orationē pueri tui & precationē ei. ut exaudias dñe placationē orationis quā puer tuus orat coram te hodie! ut sint oculi tui sup domū hanc die ac nocte. in loco in quo dixisti inuocari nomen tuū. et exaudies orationē quā puer tuus orat in hoc loco. et exaudias p̄cationē pueri tui. & ppli tui isrl si orauerint in loco isto! et exaudies in loco habitationis de celo! et exaudias et ppicia sis si peccauerint tibi in te.

Explicit liber thesu filij syrach

INCIPIT PREFACIO SCI IHERONIMI PRESBITERI IN LIBR IOB

OBSECRO singulos scripturę diuinę libros aduersarios respondere maledictis. qui interpretationem meam reprehensione septuaginta interpretum crimināt. quasi ñ et apud grecos aquila symmachus. & theodotion. uel uerbum e uerbo. uel sensū de sensu. uel ex utroq; cōmixtum. et medie temperatum. genus translationis expresserint. et omīa ueteris instrumenti uolumina origenes obelis. asteriscis q; distinxerit. quos uel addidit. uel de theodotione sumptos translationi antiq̄ inseruit. ptans defuisse. quod additū est. Discant igit obtrectatores mei recipe in toto q̄d in partib; susceperunt. aut interpretationē meā cum asteriscis suis rapiāt. Neq; enim fieri potest ut quos plura intermisse susceperint. non eos de etiam in quib; dam erasse fateant. precipue in iob. cuius ea que sub asteriscis addita sunt subtrahens. pars maxima uoluminis detruncabit. & hoc dumtaxat apud

grecos. Cetrū apud latinos ante eā
translationē quā sub asterisco et
obelis nup̄ edidim̄. septuagenti fer
me aut octuaginta uersus sunt?
q̄b decurtat̄. et laceratus. corros q:
liber. fidutatē suu publice legenti
bus prebeat. Hec aut̄ translatio
nullum de ueteribus sequit̄ int̄pre
tem? s; ex ipso hebraico arabicoq: ser
mone. et interdū syro? nunc uerba.
nunc sensū? nunc simul utrumq:
resonabit. Obliquus enim etiam
apud hebreos totus liber fert̄ & lu
bricus. et quod greci rethores uocāt.
ἁλλη μα τας θη ς κε ηι νος ς. dumq:
aliud loquitur. aliud agit. ut si
uelis anguillā aut murenulā stric
tis tenere manib?. quo fortius pres
seris. tanto citius elabit̄. Q enim
me hanc ob intelligentiā hui uolu
minis lyddeum quendā preceptorē
qui apud hebreos prim̄ haberi pu
tabatur? n̄ paruis redemisse num
mis? cui doctrina an aliquid. pfece
rim nesio. hoc unū scio non potu
isse me interpretari. nisi q̄d ante in
telligeram. A principio itaq: volu
minis usq: ad uerba iob apud he
breos prosa oratio ē. Porro a uer
bis iob in quib? ait. pereat dies
in qua natus sum. et nox in qua
dictum ē conceptus ē homo usq:
ad eum locū ubi ante finē uolu
minis scriptū est. Idcirco ipse me
reprehendo. et ago penitentiam in
fauilla & cinere? exametri uersus
sunt dactilo spondeoq: currentes.
et ppter linguę idioma crebro rei
pientes et alios pedes n̄ earum de
syllabaꝝ s; eoꝝdem temporꝝ. Intuo
quoq: rithmus ipse dulcis. & tinnu
lus fert̄ numerus lege resolutus q̄d
metrica magis q̄m simplex lectio in
telligit̄. A supradicto aut̄ uersu us
q: ad finē libri paruū coma quod
remanet. psa oratione contexitur.
Quod si cui uidet̄ incredulū metra
saluari ēe apud hebreos? et in morē
nr̄i flacci grecique pindari. & alchei.
et saphō. uel psalterū. ul̄ lamen
tationes ieremię. ul̄ omia ferme
scripturaꝝ cantica cōprehendi. Legat
philonē. iosephum eugenē. cesari
ensem eusebium? et eoꝝ testimoni
o me uerū dicere cōprobabit. Audi
ant quapp̄ter canes mei idcirco me
in hoc uoluimine laborasse n̄ ut in
terpretationē antiquā reprehende
rem? s; ut ea quę in illa aut obscu
ra sunt aut omissa. aut certe sep̄
toꝝ uicio depravata. manifestiora
nr̄a interpretatione fierent. Qui et
hebreū sermonē ex parte didicim̄.
et in latino pene ab ipsis cuna
bulis inter grammaticos et rethores
et philosophos detritus sum̄. Quod
si apud grecos post septuaginta edi
tionē iam xp̄i euglio coruscante iu
deus aquila et symmachus. ac the
odotion. iudaizantes heretici sunt
recepti. qui multa mysteria saluato
ris subdola interpretatione celarunt.
& tamen in exaplis habent̄ apud
ecclias. et explanant̄. ab ecclesiasticis
uiris. quanto magis ego xp̄ianus de
parentib? xp̄ianis. et uexillū crucis
in mea fronte portans. cui studium
fuit omissa repetere. depravata cor

rigere. et sacramenta ecclie puro & fi-
dei apire sermone. ul' a fastidiosis.
ul' a maligns lectorib; ñ debeo re-
pbari. habeant qui uolunt uete-
res libros. ul' in membranis purpu-
reis auro argento q; conscriptos. ul'
initialib; ut uulgo aiunt litteris
onera magis ornata q̃m codices. dū
modo mihi meos q; pmittant pau-
peres habere scedulas. et ñ tam pul-
chros codices q̃m emendatos. Vtq;
editio. et septuaginta iuxta grecos.
& mea iuxta hebreos in latinū meo
labore translata ē. Legat uniquisq;
q̃d uult. et studiosum me magis
quã maliuolum pbet.

Explicit prefatio. Incipit liber iob

IR
ERAT
INGER
RA. TVVS.
NOMI
NE IOB.

Et erat uir ille simplex et rectus. ac
timens dñm. & recedens a malo. Na-
tiq; sunt ei septē filii. et tres filie. Et
fuit possessio ei' septē milia ouiū. &
tria milia camelor. Quingenta q;
iuga boum. et quingente asine.
ac familia multa nimis. Erat q;
uir ille magnus inter oēs orien-
tales. Et ibant filii ei' et faciebant
conuiuiū p domos uniquisq; in
die suo. et mittentes uocabant tres
sorores suas ut comederent/biberent cū eis.
Cumq; in orbem transissent dies
conuiuii. mittebat ad eos iob & sāfi-
cabat illos. Consurgens q; diluculo.
offerebat holocausta p singulos. Di-
cebat enim. Ne forte peccauerint
filii mei. et benedixerint dō in cor-
dib; suis. Sic faciebat iob cunctis di-
eb;. Quadā aut die cū uenissent fi-
lii dei ut assisterent corā dño. affuit
inter eos etiam sathan. Cui dixit
dñs. Vnde uenis. Qui respondens
ait. Circuiui terrā. et pambulaui eā.
Dixq; dñs ad eū. Numq̃d consi-
rasti seruū meum iob. quod ñ sit
ei similis in terra. Homo simplex.
et rectus & timens dñm. ac recedens
a malo. Cui respondens sathan ait.
Numquid frustra iob dñm timet.
Nonne tu uallasti eum ac domuo
eius. uniuersamq; substantiā ei' per
circuitū. Opib; manuū ei' benedix-
isti. & possessio illi' creuit in terra. Sed
extende paululū manū tuā et tange cu-
cta que possidet nisi in faciem tuā
benedixerit t. Dixit g dñs ad sat-
han. Ecce uniuersa que habet in ma-
nu tua sunt. tantum in eū ne ex-
tendas manū tuā. Egressus q; est
sathan a facie dñi. Cum aut qua-
dam die filii et filie ei' comederent
& biberent uinū in domo frīs sui p
mogenit. nuncius uenit ad iob q̃
diceret. Boues arabant. et asine pas-
cebant iuxta eos. & irruerūt sabei.
tulerunitq; omia et pueros peusse-
runt gladio. & euasi ego solus. ut
nunciarē t. Cumq; adhuc ille lo-

quarē? uenit alter & dixit. Ignis dī
cecidit ecelo? & tactas oues puerosq;
consumpsit. et effugi ego solus. ut
nunciarē tibi. Sed et illo adhuc lo
quente uenit alius & dixit. Chaldei
fecerunt tres turmas. et inuaserunt
camelos & tulerunt eos? necnon et
pueros peusserunt gladio? & ego ef-
fugi ut nunciarē tibi. Adhuc loqueba
tur ille? et ecce alius intrauit et dixit
filius tuis et filiabꝫ uescentib' et bibē
tibꝫ uinū in domo frīs sui p̄mogeni
ti. repente uent' uehemens irruit a
regione deserti? et concussit quatuor
angulos dom' que corruens oppres
sit liberos tuos et mortui sunt. Et
effugi ego solus ut nunciarē tibi.
Tunc surrexit iob et scidit tunicā
suā? et tonso capite corruens in ter
ram. adorauit et dixit. Nudus egres
sus sum de utero matris meę? & nu
dus reuertar illuc. Dīs dedit. dīs
ablulit. sicut dño placuit. ita fac
tum ē? sit nomen dīi benedictum.
In oīb' his nō peccauit iob? neq;
stultū quid contra dīm locutus ē.

Factum ē aut cum quadam .ij.
die uenissent filii dei et starent
coram dño? uenisset quoq; sathan.
inter eos. et staret in conspectu eius.
ut diceret dīs ad sathan. Vnde ue
nis? Ipse respondens ait. Circuiui
terrā & pambulaui eā. Et dixit dīs
ad sathan. Numquid consideraſti
seruū meū iob. quod nō sit ei similis
in terra. vir simplex et rectus ac ti
mens dīm ac recedens a malo. et ad
huc retinens innocentiā. Tu aut cō
mouisti me aduſus eum? ut affli
gerē illum frustra. Cui respondēs
sathan ait. Pellem p pelle? & cun
cta que habet homo dabit p ani
ma sua. Alioquin mitte manū tu
am et tange os ei' et carnē? et tūc
uidebis quod in faciem benedicat
tē. Dixit q̄ dīs ad sathan. Ecce in
manu tua ē? uerumtam animam
illius serua. Egressus it̄ sathan a fa
cie dīi pausit iob ulcere pessimo.
a planta pedis usq; ad uerticē eius?
qui testa sanies radebat sedens in
sterquilinio. Dixit aut illi uxor
sua. Adhuc tu pmanes in simpli
citate tua? Benedic deo et morere.
Ipse aut ad illam. Quasi una de
stultis mulierib' locuta es. Si bo
na suscepim' de manu dīi? mala
quare nō suscipiamus? In oīb'
his nō peccauit iob labiis suis. Igit'
audientes tres amici iob oīe ma
lum q̄d accidisset ei? uenerunt sin
guli de loco suo. Heliphathemani
tes. et baldatsuites. et sophar naā
mites. Condixerant enim. ut pari
ter uenientes uisitarent eū. et con
solarent'. Cumq; eleuassent pau lo
culos suos nō cognouerunt eū. Et
exclamantes ploraueruntꝫ Scissisq;
uestib' sparserūt puluerē sup ca
put suum in celum. et sederunt
cum eo in terra septē diebꝫ & septē
noctibꝫ? et nemo loquebatur ei ue
bum. uidebant enim dolorem ēē
uehementem. .iij.

Post hec aut apuit iob os suū.
et maledixit diei suo? & locutꝰ
est. Pereat dies in qua natus sum?
et nox in qua dictum ē concept'

Qui hysto Si bona ſ. cantic circa kt septembris.
Hic respondet & Trefecato. Omisso Respondens dic. Eliphaz
themanites dixit ad Job. Si cc. Si aut nondū incepta est. Iohan-
dum & aphorismi libri Job.

est homo. Dies ille uertat in tene-
bris. Non requirat eum ds desup:
et n illustretur lumine. Obscurent
eum tenebre et umbre mortis. Occu
pet eū caligo: et uoluat amaritu
dines. Noctem illam tenebrosus tur
bo possideat. n computet in dieb;
anni: nec numeret in mensib;. Sit
nox illa solitaria: nec laude digna.
Maledicant ei qui maledicunt di
ei: qui parati sunt suscitare leuia
than. Obtenebrent stelle caligine
ei. Expectet lucē et n uideat: nec
ortum surgentis aurore. Quia n
conclusit ostia uentris qui porta
uit me: nec abstulit mala ab oculis
meis. Quare n in uulua mortuus
sum. egressus de utero n statim pe
ri. Quare exceptus genib;. Cur lac
tatus uberib;. Nunc enim dormi
ens silerē. et somno meo requiesce
rē cum regib; & consulib; terre qui
edificant sibi solitudines: aut cū
principib; qui possident aurū. & re
plent domos suas argento: aut si
cut abortiuū absconditū n subsis
terē: uel qui concepti n uiderunt
lucē. Ibi impii cessauerunt a tu
multu: et ibi requieuerūt fessi ro
bore. & quondam uincti pariter si
ne molestia n audierunt uocē ex
actoris. Paruus et magnus ibi st:
et seruus liber a dño suo. Quare da
ta est misero lux. et uita his qui in
amaritudine sunt anime: qui expec
tant mortē et n uenit: quasi effodi
entes thesaurū: gaudentq; uehemen
ter cum inuenerint sepulchrū. Uiro
cui abscondita ē uia: et circūdedit
eū ds tenebris. Ante qm comedā sus
piro: et quasi inundantis aque sic
rugitus meus: quia timor quē ti
mebam euenit mihi: et qd uerebar
accidit. Nonne dissimulaui. Nonne
silui. Et uenit sup me indignatio.

xuij. Respondens aut eliphar themani
tes dixit. Si cœperim loqui tibi:
forsitan moleste accipies. Sed conce
ptum sermonē tenere quis possit:
Ecce docuisti multos: et manus lassas
roborasti. Vacillantes confirmaue
runt sermones tui: et genua trem
entia confortasti. Nunc aut uenit
sup te plaga: et defecisti: tangit te
et conturbatus es. Ubi ē timor tuus:
fortitudo tua. patientia tua: et perfe
ctio uiarū tuarum. Recordare obsec
te, quis unqm innocens periit: aut
quando recti deleti sunt. Quin potius
uidi eos qui operantur iniquitatē. &
seminant dolores & metunt eos flā
te deo perisse: et spū ire ei consump
tos ee. Rugitus leonis et uox leene:
et dentes catulorū leonū contriti sūt.
Tygris perit eo qd n haberet preda:
et catuli leonis dissipati sunt. Porro
ad me dictum ē uerbum absconditum: et quasi furtiue suscepit auris
mea uenas susurri ei. In horrore uisionis nocturne quando solet sopor
occupare homines: pauor tenuit me
et tremor. et omnia ossa mea perter
rita sunt. & cū spūs me p̄sente transi
ret: inhorruerūt pili carnis mee. Ste
tit quidā cuius n agnoscebā uultū.
imago coram oculis meis: et uocem
quasi aure lenis audiui. Numqd
homo deo comparatione iustificabit.

aut factor suo purior erit uir. Ecce qui seruiunt ei ñ sunt stabiles. et in angelis suis reperit prauitatem. quanto magis hi qui habitant domos luteas. qui et terrenū habent fundamentū. consumentur ut lutea tinea. De mane usq; ad uesperam succidentur. et quia nullus intelligit in eternū pibunt. Qui autem reliqui fuerint auferent ex eis. Morientur et ñ in sapientia. Vo ca q̄ si est qui t̄ respondeat. & ad aliquē sanctorū conuertere. Virū stultum interficit iracundia. et parvulum occidit inuidia. Ego uidi stultū firma radice. et maledixi pulchritudini eius statim. Longe fient filii eius a salute. et conterentur in porta. et ñ erit qui eruat. Cuius messem famelicus comedet. et ipsum rapiet armatus. bibent sitientes diuitias eius. Nichil in terra sine causa fit. et de humo ñ oritur dolor. Homo ad laborē natus est. et auis ad uolatū. Quā obrem ego deprecabor dñm. et ad dñm ponā eloquiū meū. Qui facit magna et inscrutabilia. et mirabilia absq; numero. Qui dat pluuiā sup faciem terre. & irrigat aquis universa. Qui ponit humiles in sublime. et merentes erigit sospitate. Qui dissipat cogitationes malignorū ne possint implere manus eorū quod cepant. Qui apprehendit sapientes in astucia eorū. et consilium prauorū dissipat. Per diem incurrent tenebras. et quasi in nocte. sic palpabunt in meridie. Porro saluū faciet egenū a gladio oris eorū. et de manu uiolenti pauperem. Et erit egeno spes. iniquitas autē conturabet os suum. Beatus homo qui corripit a deo. Increpationem ergo dñi ne reppbes. quia ipse uulnerat et medetur. Percutit et manus eius sanabunt. In sex tribulationib; liberabit te. et in septima ñ tanget te malum. In fame eruet te de morte. et in bello de manu gladii. A flagello linguę absconderis. et ñ timebis calamitatē cū supuenerit. In uastitate et fame ridebis. & bestiam terre ñ formidabis. Sed cum lapidib; regionis pactum tuum. et bestię terre pacifice erunt t̄. Et scies quod pacem habeat tabernaculū tuum. et uisitans speciē tuam ñ peccabis. Scies quoq; qm multiplex erit semen tuū. et pgenies tua quasi herba terre. Ingredieris in habundantia sepulchrum. sicut infertur acerus in tempore suo. Ecce hoc ut inuestigauim ita est. quod audiuī mente practa. vi.

Respondens aut iob dixit. Vtinā appenderentur peccata mea quibus iram meruī. et calamitas quā patior in statera. Quasi arena maris hec grauior apparet. unde et uerba mea dolore sunt plena. Quia sagittę dñi in me sunt. quarum indignatio ebibit spm meū. & terrores dñi militant contra me. Numquid rugiet onager cū habuerit herbam. aut mugiet bos. cū ante presepe plenū steterit. Aut poterit comedi insulsū. quod non est sale conditū. aut potest aliquis

gustare? quod gustatū affert mor
tem? Animę enim esurientis etiam
amara dulcia ēe uidentur. Quę prius
nolebat tangere anima mea? nunc
p̄ angustia cibi mei sunt. Quis det
ut ueniat petitio mea. et q̄d expec
to ꝺ̄s tribuat michi ds? et qui cepit ipse
me conterat. Soluat manū suam? et
succidat me. Et hęc michi sit consola
tio ut affligens me dolore ñ parcat.
nec contradicam sermonib⁹ scī. Quę
enim fortitudo mea ut sustineā? aut
quis finis meus. ut patienter agam.
Nec fortitudo lapidum. fortitudo
mea? nec caro mea enea ē. Ecce ñ est
auxiliū michi in me? et necessarij
quoq: mei recesserunt a me. Qui tol
lit ab amico suo misericordiam? timorē
dñi derelinquit. Frēs mei preterierūt
me? sicut torrens qui raptim transi
it in conuallib⁹. Qui tument pruinā?
irruet sup eos nix. Tempore quo fu
erint dissipati peribunt? et ut incalu
erint soluent̄ de loco suo. Inuolute
sunt semite gressuū eor? ambulabūt
in uacuū et peribunt. Considerate semi
tas theman? itinera saba. et expecta
te paulisp. Confusi sunt quia sperau.
uenerunt quoq: usq: ad me? & pu
dore coopti sunt. Hunc uenistis &
modo uidentes plagā meā timetis.
Numquid dixi afferte michi. et de
substantia uīa donate michi? uel
liberate me de manu hostis. et de
manu robustor⁹ eruite me? Docete
me et ego tacebo? et siquid forte ig
norauj instruite me. Quare detrax
istis sermonib⁹ ueritatis? cū euom
nullus sit qui possit arguere me?

VII.

Ad increpandū tantum eloquia cō
amantis? et in uentū uerba pferris.
Sup pupillū irruistis? et subuertere
nitimini amicū uīm. Verumtamen
q̄d cepistis explete. Precor aurē? et
uidete an mentiar. Respondete ob
secro absq: contentione. et loquen
tes. id q̄d iustū est iudicate? et non
inuenietis in lingua mea iniquita
tem? nec in faucib⁹ meis stultitia p
sonabit. Militia ē uita hominis su
p terrā? et sicut dies mercennarii di
es ei? Sicut seruus desiderat umbrā.
et sicut mercennarius prestolat finē
opis sui? sic et ego habui menses ua
cuos. & noctes laboriosas enumera
ui michi. Si dormiero dico quando
consurgā. et rursus expectabo ues
perā? & replebor doloribus usq: ad te
nebras. Induta ē caro mea putredi
ne? et sordib⁹ pulueris. Cutis mea
aruit? et contracta ē. Dies mei velo
ciores transierunt q̄m a texente tela
succidit? et consumpti sunt absq:
ulla spe. Memento quia uentus est vi
ta mea? et ñ reuertetur oculus meus vi
deat bona? nec aspiciat me ulterius
homo. Oculi tui in me? et ñ sub
sistam. Sicut consumit̄ nubes. & p
transit. sic qui descenderit ad inferos
ñ ascendet? nec reuertet̄ ultra in do
mū suam. neq: cognoscet eum amplius
locus ei. Quapropter et ego ñ parcam
ori meo. loquar in tribulatione spi
rit̄ mei. cō fabulabor cū amaritudine
anime mee. Numq̄d mare sū ego.
aut cetus? quia circūdedisti me car
cere. Si dixero consolabit̄ me lectul⁹
meus. et relevabor loquens mecū

in stratu meo? terrebis me p somnia
et p uisiones horrore concutes. Ꝙ
obrem elegit suspendiū anima mea?
et mortē ossa mea. Desperau? nequa
quā ultra iam uiuā. Parce michi
michil enim sunt dies mei. Quid
est homo. quia magnificas eū? aut
quid ap̄ponis erga eum cor tuū? Vi
sitas eū diluculo? et subito p̄bas il
lum. Vsq; quo nō parcis michi? nec
dimittis me. ut glutiā salivā meā.
Peccaui. Quid faciā tibi. o custos
hominū? Quare posuisti me contrā
rium tibi? et factus sum michimetipsi
grauis? Cur nō tollis peccatū meū? &
quare nō aufers iniquitatē meam?
Ecce nunc in puluere dormiā? et si
mane me quesieris nō subsistam. Vnj.
Respondens aut̄ baldadsuites dix̄.
Vsq; quo loqueris talia? et spūs
multiplex sermonis oris tui. Num
quid ds̄ supplantat iudicium? & om
nipotens subuertit quod iustū est?
Etiam si filii tui peccauerunt ei. &
dimisit eos in manu iniquitatis sue.
Tu tamen si diluculo consurrexeris
ad dm̄. et omnipotentē fueris deprecatus?
si mundus et rectus incesseris.
statim euigilabit ad te. et pacatum
reddet habitaculum iustitie tue? in
tantū ut priora tua fuerint parua.
et nouissima tua multiplicentur nimis.
Interroga enim generationem
pristinā? et diligenter inuestiga pa
trum memoriā. Heri terni quippe su
mus. et ignoram? quia sicut umbra
dies nr̄i sunt super terrā. & ipsi doce
bunt te. loquentur tibi? & de corde su
o p̄ferent eloquia. Numq̄d ureſcē
potest scirp̄ absq; humore? aut cres
cet carectum sine aqua? Cum adhuc
sit in flore. nec carpat̄ manu ante
omnes herbas arescit. Sic uie omniū
qui obliuiscunt̄ dm̄? & spes hypo
crite p̄ibit. Non ei placebit uecor
dia sua? et sicut tela aranearū fidu
cia ei. Innitet̄ sup̄ domū suā. & nō
stabit. fulciet eā. et nō consurget. hu
mectus uidet̄ ante q̄m ueniat sol?
et in ortu suo germen ei egredietur.
Sup̄ acerui petrarū radices eius
densabunt̄? & inter lapides cōmo
rabit̄. Si absorbuerit eum de loco
suo? negabit eum et dicet nō nouit
te. Hec est enim lętitia uie ei? ut
rursum de terra alii germinentur.
Ds̄ enim nō proiicet simplicē. nec por
riget manum malignis. donec im
pleat̄ risu os tuū. et labia tua iubi
lo. Qui oderunt te induent̄ confusi
one? et tabernaculū impiorū nō sub
sistet. Respondens aut̄ Job dixit: IX.
Vere scio quod ita sit? et q̄d non
iustificetur homo cōparatus dō.
Si uoluerit contendere cum eo? nō
poterit ei respondere unū p̄ mille.
Sapiens corde ē. et fortis robore?
quis restitit ei. & pacē habuit? Qui
transtulit montes? et nescierūt hi
quos subuertit in furore suo. Qui
cōmouet terrā de loco suo? et colūp
ne ei concutient̄. Qui precipit soli
et nō oriet̄? et stellas claudit quasi
sub signaculo. Qui extendit celos
solus? et graditur sup̄ fluctus maris.
Qui facit arcturū. et oriona? & hia
das. et interiora austri. Qui facit
magna & incōprehensibilia? & mi

rabilia quoꝝ non ē numerus. Si ue
nerit ad me ñ uidebo? si abierit. ñ
intelligam eū. Si repente interro
get. quis respondebit ei? uel quis
dicere potest cur ita facis. Dñs cuius re
sistere irę nemo potest. et sub quo
curuant qui portant orbē. Quan
tus ergo sum ego qui respondeam
ei. et loquar uerbis meis cum eo.
Qui etiam si habuero quippiā ius
tum ñ respondebo. s; meum iudi
cem deprecabor? et cum inuocanti
ꝫaudierit me. ñ credo qđ audie
rit uocē meā. In turbine enim cō
teret me? et multiplicabit uulne
ra mea etiā sine causa. Hon con
cedet requiescere spīm meū? et im
plet me amaritudinib;. Si fortitu
do quęritur? robustissim est. Si equi
tas iudicii? nemo p me audet testi
monū dicere. Si iustificare me uo
luero? os meū condemnabit me.
Si innocentē ostendero? prauū me
ꝯpbabit. Etiam si simplex fuero?
hoc ipsum ignorabit anima mea. &
tedebit me uitę meę. Vnū est quod
locutus sū? et innocentē et impiū
ipse consumet. Si flagellat occidat
semel? et ñ de penis innocentū ri
deat. Terra data ē in manu impii?
uultū iudicū eius opit. Qđ si
ñ ille ē. quis ergo est. Dies mei ue
lociores fuerunt cursore? fugerūt &
ñ uiderunt bonū. Pertransierunt qsi
naues poma portantes? sicut aquila
uolans ad escam. Cum dixero neq;
quā ita loquar? cōmuto faciem meā.
et dolore torqueor. Verebar omīa o
pera mea? sciens qđ non parceres
delinquenti. Si autē et sic impi sum.
quare frustra laboraui. Si lotus fue
ro quasi aquis niuis. et fulserint ve
luti mundissime manꝰ meę? tamen sor
dib; intinges me. & abhominabū
tur me uestimenta mea. Neq; enī
uiro qui similis mei ē respondebo?
nec qui mecū in iudicio ex equo pos
sit audiri. Hon ē qui utrūq; uale
at arguere? et ponere manum suā
in ambob. Auferat a me uirgā suā?
et pauor ei non me terreat. Loquar
& non timebo eū? neq; enim possū
metuens respondere. Tedet animā
meā uitę meę? dimittam aduersum
me eloquiū meū. Loquar in amaritu
dine animę meę? dicam deo. Noli me
condemnare. Indica mihi? cur me
ita iudices. Numqđ bonum tibi uide
tur. si calumpnieris et oppmas me
op manuū tuarū? & consiliū impio
aduuues. Numqđ oculi carnei tibi
sunt. aut sicut uidet homo et tu u
debis. Numqđ sicut dies hominis
dies tui. et anni tui sicut humana
sunt tempora? ut quęras iniquitatē
meā. et peccatū meū scruteris? & sci
as quia nichil impiū fecerim. cū sit
nemo qui de manu tua possit eru
ere. Manus tuę plasmauerunt me.
et fecerunt me totū in circuitu? et
sic repente pręcipitas me. Memento
queso qđ sicut lutū feceris me? et
in puluerē reduces me. Honne sic
lac mulsisti me. et sicut caseū me
coagulasti. Pelle & carnib; uestisti
me? ossib; et neruis cōpegisti me.
Vitam & misericordiam tribuisti mihi?
et uisitatio tua custodiuit spīm me

um. Luct hec cōles in corde tuo? tamen scio quia unūsq̄q memineris. Si peccauī et ad horam pepcisti mī? cur ab iniquitate mea mundū me esse nō pateris? Et si impius fuero ue mihi est? & si iustus non leuabo caput. Saturatus afflictione & miseria? et ppter supbiā quasi leenas capies me. reuersusq: mirabiliū me crucias. Instauras testes tuos contra me? et multiplicas irā tuā aduersus me. & pene militant in me. Quare de uulua eduxisti me? Qui utinam consumptus essem ne oculus me uideret? fuissem quasi nō esseo de utero translat̄ ad tumulū. Nunquid nō paucitas dierū meoū finiet breui? Dimitte q̄ me ut plangā paululū dolorē meum? ante q̄m uadā et nō reuertar ad terrā tenebrosā. et opertam mortis caligine. terrā miseriē. et tenebrarū? ubi umbra mortis ē. et nullus ordo? et sempiternus horror inhabitat. Respondens sophar

Numquid q̄ multa loquit̄ nō et audiet? aut uir uerbosus iustificabit̄? Tibi soli tacebunt homines? et cū ceteros irrideris. a nullo confutaberis? Dixisti enī purus ē sermo meus? et mundus sū in conspectu tuo. Atq: utinā dēs loquereturq: tecū. et aperiret labia sua t̄. ut ostenderet t̄ secreta sapientie? & quod multiplex ēet lex eius. et intelligeres q̄d multo minora exigaris a deo q̄m meret̄ iniquitas tua. Forsitan uestigia dei cōprehendes? et usq: ad perfectum omnipotentē reperies. Excelsior celo ē. et q̄d facies? Profundior inferno? et unde cognosces? Longior terra mensura ei? & latior mari. Si subuerterit omīa. uel in unū coartauerit? quis contradicet ei? Ipse enim nouit hominū uanitatem? et uidens iniquitatē nonne considerat? Vir uanus in supbiā erigitur? et tamq̄m pullū onagri se liberū natū putat. Tu aut firmasti cor tuū? et expandisti ad eū manus tuas. Si iniquitatē que ē in manu tua abstuleris a te. et nō manserit in tabernaculo tuo iustitia? tūc leuare poteris faciē tuam āsq: macula. et eris stabilis & nō timebis. Oblisceris quoq: obliuiscēris. et q̄si aquas que p̄terierint recordaberis? & quasi meridiana fulgor consurget t̄ ad uesperam. & cum te consumptum putaueris orieris ut lucifer. & habebis fiduciā. p̄posita t̄ spe? & defossus securus dormies. Requiesces & nō erit qui te exterreat? & deprecabunt faciem tuā plurimi. Oculi aut impiorū deficient? et effugiū peribit ab eis. & spes eorū abhominatio animē. Respondens Job dixit. xij.

Ergo uos estis soli homines? et uobiscū orietur sapientia? Et mihi est cor sicut et uob? nec inferior uestri sum. Quis enim hec que nostis ignorat. Qui deridet̄ ab amico suo sicut ego? inuocabit deū et exaudiet eū. Deridet̄ enim iusti simplicitas. Lampas contempta apud cogitationes diuitū? parata ad tempus statutū. Habundant tabernacula p̄donum et audacter p̄uocant deū? cum ipse dederit omīa

in manib' eor. Numquid interroga
menta et docebunt te? et uolati
lia cli. & indicabunt t̄. Loquere
terre et respondebit tibi? & narra
bunt pisces maris. Quis ignorat
qd omia hec manus dñi fecerit. In
cui manu anima omis uiuentis?
et spūs uniuse carnis hominis. Nō
ne auris uba diiudicat? et fauces
comedentis saporē? In antiquis ē
sapientia? & in multo tempore pru
dentia. Apud ipsū est sapientia &
fortitudo? ipse habet consiliū et
intelligentiam. Si destruxerit? ne
mo ē qui edificet. Si incluserit ho
minē? nullus ē qui aperiat. Si conti
nuerit aquas. omia siccabunt. & si
emiserit eas. subuertent terā. Apud
ipsum ē fortitudo et sapientia? ip
se nouit & decipientē. & eū qui dece
pit. Adducat consiliarios in stultū
finē? et iudices in stuporē. Baltheū
regū dissoluit? & precinget funē' re
nes eor. Ducat sacerdotes inglorios.
et optimates supplantat? cōmutās
labiū ueracū. et doctrinā senū au
ferens. Effundet despectionē super
pncipes? et eos qui oppressi fuerāt
releuians. Qui reuelat profunda de
tenebris? et pducat in lucē umbrā
mortis. Qui multiplicat gentes. et
pdit eas? et subūsas in integrū re
stituit. Qui immutat cor pncipū
ppli terre? et decipit ut frustra in
cedant p inuiū. Palpabunt quasi
in tenebris et ñ in luce? et errare e
os faciet qsi ebrios. Ecce omia uidit
oculus meus. & auduit auris mea?
et intellexi singula. Scām scientiam

xiij.

uram et ego noui. nec inferior uri fui.
Sed tamen ad omnipotentē loqr. & dis
putare cum dō aspio? Prius uos os
tendens fabricatores mendacij? & cul
tores puersor dogmatū. Atq; utinā
taceretis? ut putaremini ee sapientes?
Audite q correptiones meas? et audi
cum labior meor attendite. Hum
quid ds indiget uro mendacio? ut
p illo loquamini dolos. Numqd fa
cem ei accipitis? et p deo iudicare
nitimini. Aut placebit ei quē celare
nichil potest? aut decipiet ut homo
uris fraudulentis. Ipse uos arguet?
qm in abscondito facē eius accipi
tis. Statim ut se cōmouerit turbabit
uos? et terror ei irruet sup uos. O)e
moria ura cōparabit cineri? & redi
gent in lutū ceruices ure. Tacete pa
lisp? ut loquar qdcumq; in mē meus
suggerit. Quare lacero carnes meas
dentib; meis? et animā meā pono i
manib; meis. Etiam si occiderit me?
in ipso sperabo. Verumtam uias mea
in conspectu ei arguā? et ipse erit sa
luator meus. Non enim ueniet in cō
spectu ei omis hypocrita. Audite ser
monē meū? et enigmata capite aur
ib; uris. Si fuero iudicatus? sao qd
iust inueniar. Quis ē qui iudicet
mecū? Veniat. Quare tacens consu
mor? Duo tantū ne facias mihi? &
tunc a facie tua ñ abscondar. Manū
tuā longe fac a me? et formido tua
ñ me terreat. Voca me & respondebo
t̄? aut certe loquar. et tu responde m̄.
Quantas habeo iniquitates & pecca
ta? Scelera mea et delicta ostende m̄.
Cur facē tuā abscondis? & arbitris

me inimicū tuū? Contra folū quod
uento rapit ostendis potentiā tuam?
et stipulam siccā psequeris. Scribis e
nim contra me amaritudines? & con
sumere me uis peccatis adolescentię
meę. Posuisti in neruo pedē meū? et
obseruasti omnes semitas meas? & uesti
gia pedū meoꝝ considerasti. Qui
quasi putredo consumendꝰ sum? et
quasi uestimentū quod comedit ta
nea. Homo natꝰ de muliere. breui xiiij.
uuens tempore? repletꝰ multis mise
riis. Qui qsi flos egreditꝰ. et conteritꝰ.
et fugit uelut umbra? & numqm in
eodē statu pmanet. Et dignū ducis
sup huicemodi aperire oculos tuos? et
adducere eū tecum in iudiciū. Qis
potest facere mundū de immundo
conceptū semine? Nonne tu qui solus
es? Breues dies hominis sūt? numerus
mensiū eius apud te est. Constituisti ter
minos eius? qui preteriri nō poterunt.
Recede ergo paululū ab eo? ut quiescat
donec optata ueniat sicut mercenna
rii dies eius. Lignū habet spē. si precīo
fuerit. rursū uiresciat? et rami eius pul
lulant. Si senuerit in terra radix eius.
et in puluere emortuus fuerit trun
cus illius? ad odorē aquę germinabit.
& faciet comā quasi cū primū plā
tatū est. Homo uero cum mortuus fu
erit & nudatꝰ. atq; consumptus. ubi
queso est? Quoniā si recedant aquę
de mari. & fluuius uacuefactus ares
cat. sic homo cū dormierit nō resur
get. Donec atteratur celum nō euigila
bit? nec consurget de somno suo. Quis
michi hoc tribuat ut in inferno protē
gas me. et abscondas me. donec pertran
seat furor tuus? et constituas mihi
tempus in quo recorderis mei. Putas
ne mortuus homo rursum uiuat?
Cunctis diebus quibus nunc milito? ex
pecto donec ueniat immutatio mea.
Vocabis me et ego respondebo tibi?
opi manuū tuarū porrige dexteram.
Tu quidē gressus meos dinumera
sti? sed parce peccatis meis. Signasti
quasi in sacculo delicta mea? sed cu
rasti iniquitatē meā. Mons cadēs
defluet? et saxū transfertur de loco
suo. Lapides excauant aquę? et al
luuione paulatim terra consumit.
et homines ergo simulq; pdes. Robo
rasti eū paululū? ut in ppetuū p
transiret. Immutabis faciem eius? et
emittes eū. Siue nobiles fuerint fi
lii eius. siue ignobiles? nō intelliget.
Attamen caro eius dum uiuet dolebit.
& anima illius sup semetipsū lugebit.

Respōdens autē Elyphaz temanites xv.
umqd sapiens respondebit quic
qsi in uentū loquens? & implebit
ardore stomachū suum. Arguis uer
bis eū qui nō est equalis tui? & loque
ris quod nō expedit. Quantū in te
est euacuasti timorē? & tulisti preces
coram deo. Docuit enim iniquitas tu
a os tuū? & imitaris linguā blas
phemantiū. Condempnabit te os
tuū. et nō ego? & labia tua respon
debunt tibi. Humqd primus homo tu na
tus es. & ante colles formatus? Hūqd
consiliū dei audisti? & inferior te e
rit ei sapientia? Quid nosti. qd ig
noremus? quid intelligis. qd nesci
amus? Et senes & antiqui sunt in
nobis multo uetustiores qm patres

tuu. Numq̄d grande ē ut consolet̄ te ds. Sed uerba tua prava hoc p̄ hibent. Quid te eleuat cor tuū. & quasi magna cogitans attonitos habes oculos. Quid tumet contra dm̄ spē tuus. ut p̄feras de ore tuo huiscemodi sermones. Quid ē homo ut immaculat̄ sit. et ut iust̄ appareat nat̄ de muliere. Ecce int̄ scōs ei⁹ nemo immutabilis. & celi nō sunt̄ mundi in conspectu ei⁹. q̄ntomagis abhominabilis & inutilis homo q̄ bibit quasi aquas iniquitatē. Ostendam t̄ audi me. q̄d uidi narrabo t̄. Sapientes confitent̄ & nō abscondūt patres suos. quib⁹ solis data ē terra. & nō transibit alien⁹ p̄ eos. Cunctis dieb⁹ suis impi⁹ superbit. & numer⁹ annor⁹ incertus ē tyrannidis eius. Sonit⁹ terroris semp̄ in aurib⁹ illi⁹. & pax cū sit ille semp̄ insidias suspicabit̄. Non credit quod reuerti possit de tenebris ad lucē. circumspectans undiq; gladiū. Cū se mouerit ad querendum panē. nouit q̄d paratus sit in manu ei⁹ tenebrarum dies. Terrebit eū tribulatio. & angustia uallabit eū. sicut regē qui preparat̄ ad bellū. Tetendit enī adūsus dm̄ manū suā. et contra omnipotentē roboratus ē. Cucurrit aduersus eum erecto collo. et pingui cerui⁹ armat⁹ est. Operuit facies ei⁹ crassitudo. et de lateribus ei⁹ aruina dependet. Habitabit in ciuitatib⁹ desolatis. et in domib⁹ desertis q̄ in tumulos redacte sunt. Non dirabit̄ nec p̄seuerabit substantia ei⁹. nec mittet in terra radicē suā. Hō recedet de tenebris. ramos ei⁹ arefaciet flamma. et auferet̄ spū oris ei⁹. Non credat frustra errore deceptus. q̄d aliquo p̄cio redimend⁹ sit. Ante quā dies eius impleant̄ p̄ibit. et manus eius arescent. Decutiet quasi uinea in p̄mo flore botrus eius. & quasi oliua. proiciens florē suū. Congregatio aut̄ hypocritē sterilis. & ignis deuorabit tabernacula eor̄. q̄ munera libent̄ accipiunt. Concepit dolorē & peperit iniquitatē. et uterus ei⁹ preparat dolos. xvi.

Audiui frequenter. Respondet iob ami⁹ talia. consolatores onerosi omnes uos estis. Numq̄d habebunt finē uba uentosa. aut aliquid t̄ molestum ē si loquaris. Potui et ego similia uob̄ loqui. atq; utinā esset anima uā. p̄ anima mea. et consolarer ego uos sermonib⁹. & mouerē caput meū sup uos. Roborarē uos ore meo. et mouerē labia quasi parcens uobis. Sed quid agam. Si loquar⁹ fuero nō quiescet dolor ms. & si tacuero nō recedet a me. Nunc autem oppressit me dolor meus. & in nichilum redacti sunt oēs artus mei. Rugę meę testimoniū dicunt cont̄ me. et sustentat̄ falsiloquus aduersus faciem meā contradicens mi. Collegit furorē suum in me. et cōminans mihi infremuit cont̄ me dentib⁹ suis. Hostis meus terribilib⁹ oculis me intuit̄ est. Aperuerunt sup̄ me ora sua. exprobrantes percusserūt maxillam meā. saciati sunt penis meis. Conclusit me ds apd iniquū. et manib⁹ impior⁹ me tradidit. Ego

ille quondã opulent⁹ repente contri
tus sum⁹? tenuit ceruicẽ meã. confre
git me. et posuit me q̃si in signum.
Circũdedit me lanceis suis⁹? conuul
nerauit lumbos meos. Non pepcit⁹
et effudit in terrã uiscera mea. Conci
dit me uulnere sup̃ uulnꝰ⁹? irruit i
me q̃si gygas. Saccũ consuui sup
cutẽ meam⁹? et opuit cinere corpus
meũ. Facies mea tumuit a fletu⁹?
et palpebre mee caligauerunt. Hec
passus sũ absq; iniquitate manꝰ me
e⁹? cũ habere mundas ad dñm p̃ces.
Terra ne operias sanguinẽ meum⁹?
neq; inueniat locũ in te latendi cla
mor mꝰ. Ecce enim in celo testis mꝰ⁹?
et conscius mꝰ in excelsis. Verbosi
amici mei⁹? ad dñm stillat oculꝰ meus⁹?
atq; utinã sic iudicaret⁹ uir cũ deo.
quomodo iudicat filꝰ hominis cũ
collega suo. Ecce enim breues annꝰ
transeunt⁹? et semitã p̃ quã nõ reuer
tar ambulo. Spũs meus attenuabit⁹? xvij.
dies mei breuiabunt⁹? et solũ mihi
superest sepulchrũ. Non peccaui⁹? et
in amaritudinib⁹ moratur oculꝰ mꝰ.
Libera me dñe et pone me iuxta te⁹?
et cuiꝰ uis manꝰ pugnet contra me.
Scio ergo longe fecisti a disciplina⁹? et
propterea nõ exaltabunt⁹. Predã pollice
tur socius⁹? et oculi filiorꝰ eius⁹ deficient.
Posuit me quasi in prouerbium uul
gi. et exemplũ sum coram eis. Nunc
autẽ deridebunt me iuniores tempore
quorꝰ nõ dignabar patres ponere cũ
canib⁹ gregis mei. Caligauit ab iniq
natione oculi mei⁹? et membra mea q̃si
ad nichilum redacta sunt. Stupebũt
uisu sup̃ hoc⁹? et innocens contꝝ hypo
critam suscitabit⁹. Et tenebit uirꝰ⁹
uiam suã⁹? et mundis manib⁹ addet
fortitudinẽ. Vos autẽ omes conuertimi
ni et uenite⁹? et nõ inueniã in uobis
ullũ sapientẽ. Dies mei transierunt⁹?
cogitationes mee dissipate sunt⁹? tor
quentes cor meũ. Noctem uertẽt
in diem⁹? et rursũ post tenebras spe
ro lucẽ. Si sustinuero infernꝰ domꝰ
mea ẽ⁹? et in tenebris straui lectulum
meũ. Putredini dixi. Pater mꝰ es⁹?
mater mea⁹? et soror mea uermibus.
Vbi est q̃ nunc prestolatio mea⁹? et
patientiam meam q̃s considerat⁹. In
profundissimũ infernum descendent
omia mea. Putasne saltem. ibi erit
requies mihi⁹? Respondens autẽ Baldad
Usq; ad quẽ finem ũba fines dixit⁹? xviij.
tractabis⁹? Intellige prius et sic
loquam. Quare reputati sumꝰ ut ju
menta. et sordium coram te⁹? Quid
p̃dis animã tuã in furore tuo⁹? Num
quid propter te derelinquet terra⁹? et
transferent rupes de loco suo⁹? Non
ne lux impii extinguet⁹? nec splen
debit flamma ignis ei⁹? Lux obtene
brescet in tabernaculo illius⁹? et lucerna
que sup̃ eũ, est extinguet⁹? Arctabunt
gressus uirtutis ei⁹? et p̃cipitabit
eum consiliũ suum. Immisit enim
in rete pedes suos⁹? et in maculis ei⁹
ambulabat. Tenebit⁹ planta illius
laqueus⁹? et ardescet contra eũ si
tis. Abscondita ẽ in terra pedica ei⁹?
et decipula illius sup̃ semitã. Vn
diq; terrebunt eũ formidines⁹? et
circumuoluent pedes ei⁹. Attenuet⁹ fame
robur ei⁹? et media uuadat costas
illius⁹. Deuoret pulchritudinẽ cutis

euſ⁹ conſumat brachia illi⁹ primo
genita mors. Auellat⁹ de tabernaco
lo ſuo fiducia ei⁹: et calcet ſup eum
quaſi rex interit⁹. Habitent in tab
naculo illi⁹ ſoci ei⁹ qui ñ eſt⁹: & aſp
gatur in habitaculo ei⁹ ſulphur.
Deorſum radices ei⁹ ſiccent⁹: ſurſum
aut⁹ atterat⁹ meſſis ei⁹. Memoria illi⁹
pereat de terra⁹: et ñ celebret⁹ nomen
ei⁹ in plateis. Expellat eū de luce in
tenebras⁹: et de orbe transferat eū.
Non erit ſemen ei⁹ neq; pgenies in
pplo ſuo⁹ nec ulle reliquie in regi
onib⁹ ei⁹. In die ei⁹ ſtupebunt no
uiſſimi⁹: et p̄mos inuadet horror.
Hec ſunt ergo tabernacla uniqui⁹
et iſte locus eius qui ignorat⁹ dm.

Usq; quo Reſpondens iob ait xix
affligitis animā meā⁹: et atteri
tis me ſermonib⁹. Ecce decies confu
diſtis me⁹: et ñ erubeſcatis oppri
mentes me. Nempe & ſi ignorauj⁹
mecū erit ignorantia mea. At uos cō
tra me erigimini⁹: & arguitis me
obprbrijs meis. Saltem nunc intel
ligite quia ds ñ equo iudicio affli
xerit me⁹: & flagellis ſuis me cinx
erit. Ecce clamabo uim patiens⁹: &
nemo audiet. Vociferabor⁹: et ñ eſt
qui iudicet. Semitam meā circum
ſepſit. et trānſire ñ poſſum⁹: & i cal
le meo tenebras poſuit. Expolia
uit me gla mea⁹: et abſtulit coro
nam de capite meo. Deſtruxit undiq;
et pereo⁹: et quaſi euulſe arboris abs
tulit ſpem meā. Iratus ē furor ei⁹
contra me⁹: et ſic me habuit quaſi
hoſtem ſuū. Simul uenerūt latrones
ei⁹. et fecerunt ſibi uiā p̄ me⁹: & ob
ſeſerunt in gyro tabernaculū meū.
Frēs meos longe fecit a me⁹: et noti
mei quaſi alieni receſſerūt a me. De
reliquerūt me p̄pinqui mei⁹: et qui
me nouerant obliti ſunt mei. Inq̄
lini domꝰ mee: & ancille mee ſicut
alienū habuerunt me⁹: & q̄ſi pere
grinus fui in oculis eor⁹. Seruū me
um uocaui et ñ reſpondit⁹: ore p̄pio
deprecabar illū. Alitū meū exhorruit
uxor mea⁹: et orabam filios uteri ma.
Stulti quoq; deſpiciebant me⁹: & cū
ab eis receſſiſſem detrahebant mihi.
Abhominati ſunt me quondā con
ſiliarii mei⁹: et quē maxime diligebā
aduerſatus ē me. Pelli mee conſumptis
carnib⁹ adheſit os meū⁹: et derelicta
ſunt tantūmodo labia circa dentes
meos. Miſereminī mei. miſereminī
mei. ſaltem uos amici mei⁹: q̄a manꝰ
dñi tetigit me. Quare pſequimini
me ſicut ds⁹: et carnib⁹ meis ſatura
mini. Quis mihi tribuat ut ſcriban
tur ſermones mei⁹: Quis ñ det ut
exarent⁹ in libro ſtilo ferreo & plūbi
lamina⁹: uel certe ſculpant⁹ in ſilice.
Scio enim q̄d redemptor meꝰ uiuit⁹
et in nouiſſimo de terra ſurrecturus
ſum⁹: et rurſum circūdabor pelle mea
mea⁹: & in carne mea uidebo dm. Quē
viſurus ſum ego ipſe⁹: et oculi mei cō
ſpecturi ſunt⁹: et ñ alius. Reposita
ē hec ſpes mea in ſinu meo. Quare
q̄ nunc dicatis p̄ſequamur eum⁹: & ra
dicē uerbi inueniamus⁹ cont eum⁹:
Fugite q̄ a facie gladij⁹: q̄m ultor in
quitatum gladius ē⁹: et ſcitote eſſe
iudiciū. Reſpondens ſophar naamathi
dicit dicit
dicit cogitationes mee uarie ſuc

cedunt sibi? et mens in diuisa rapit̃.
Doctrinã qua me arguis audiã? et
spũ intelligentie mee respondebit
michi. Hoc scio a principio ex q̃ posi
tus ẽ homo sup terrã quod laus im
piorũ breuis sit? & gaudiũ hypocrite
ad instar puncti. Si ascenderit us
q; ad celum superbia ei? et caput ei⁹
nubes tetigerit. quasi sterculi
miũ in fine pdet̃. & qui eũ uiderãt
dicent. Vbi est? Velut somniũ áuo
lans ñ inueniet̃? transiet sicut u
sio nocturna. Oculꝰ qui eũ uiderat
ñ uidebit? neq; ultr̃ intuebit̃ eum
locus suus. Filii ei⁹ atterent̃ egestate?
et man⁹ illius reddent ei dolorẽ suũ.
Ossa ei⁹ implebunt̃ uicia adolescen
cie ei⁹? et cum eo in puluere dormiet̃.
Cum enim dulce fuerit in ore ei⁹ ma
lum? abscondet illud sub lingua sua.
Parcet illi et ñ derelinquet illud? et
celabit in gutture suo. Panis ei⁹ in
uentre illius uertet̃ in fel aspidũ in
trinsecus. Diuitias q̃s deuorauit? &
de uentre illi⁹ extrahet eas dꝰs. Caput
aspidum suget? occidet eũ lingua vi
pere. Non uideat riuulos fluminũ?
et torrentis mellis et butyri. Luet
que fecit omia? nec tamẽ consumet̃.
Iuxta multitudinẽ adinuentionũ
suarũ. sic et sustinebit. q̃m confringe
ns nudauit paupes. Domũ rapuit.
et ñ edificauit eã? nec ẽ satiatus uẽ
tre ei⁹ & cũ habuerit que cupierat?
possidere ñ poterit. Non remansit
de cibo ei⁹ & ꝓpterea nichil pmane
bit de bonis eius. Cum satiat⁹ fue
rit arctabit̃. estuabit? et omis dolor
irruet in eũ. Vtinã impleat̃ uentr
ei⁹. ut immittat in eũ iram furoris su
i? et pluat sup illũ bellũ suũ. Fuga
et arma ferrea? et irruet in arcum
ereũ. Eductus & egrediens de uagi
na sua? et fulgurans in amaritudi
ne sua. Vadent et uenient sup eum
horribiles? omis tenebre absconditę
sunt in occlis ei⁹. Deuorabit eũ ignis
qui ñ succendit̃? affliget̃ relictus ī
tabernaculo suo. Reuelabunt celi
iniquitatẽ ei⁹? et terra consurget ad
uersus eũ. Aptum erit germen do
mus illi⁹? detrahet̃ in die furoris do
mini. Hec ẽ pars hominis impii á
deo. et hereditas uerboꝝ eius á dño.

Audite queso Respondens autẽ iob ait xxi.
sermones meos? & agite penitẽ
tiam. Sustinete me ut et ego loq̃r?
et post mea si uidebit̃ uerba ridete.
Numquid contr̃ hominẽ disputatio
mea ẽ. ut merito ñ debeã contrista
ri. Attendite me & obstupescite? et
supponite digitũ ori uro. Et ego cũ
do recordar⁹ fuero pertimisco? et con
cutit carnẽ meã tremor. Quare q̃
impii uiuunt. Sublenati sunt. con
fortatiq; diuitiis. Semen eoꝝ ꝑmanet
coram eis? ꝓpinquoꝝ turba et
nepotũ in conspectu eoꝝ. Domꝰ eoꝝ
secure sunt et pacate? et ñ est uga
di sup illos. Bos eoꝝ concepit et non
abortiuit? uacca pepit. et non ẽ pri
uata fetu suo. Egrediunt̃ quasi gre
ges paruuli eoꝝ? et infantes eoꝝ ex
ultant lusibꝰ. Tenent tympanũ et
citharam? & gaudent ad sonitum
organi. Ducunt in bonis dies suos?
et in puncto ad inferna descendũt.
Qui dixerunt dño recede a nobꝭ? sci

etiam uiæ tuæ nolum⁹. Quid est omp̃s ut seruiam ei. & quid nobis p̃dest si adorauerim⁹ illum? Verum tamen quia nō sunt in manu eor̃ bona sua? consiliū impior̃ longe sit a me. Quotiens lucerna impio rū extinguet̃? & supuenet eis inundatio? et dolores diuidet furor⁹ su⁹. Erunt sicut paleæ ante faciem uenti? & sicut fauilla q̃m turbo dis pgit. Dñs seruabit filios illi⁹ dolorē patris? et cum reddiderint tunc sci ent. Videbunt oculi eius interfectionē suam? & de furore omīpotentis bibet. Quid enim ad eū pinet de domo sua post se. et si numerus mensiuor̃ eius dimidiet̃. Numq̃d deū quispiā docebit scientiā? qui excelsos iudicat. Iste moritur robustus & sanꝰ. diues et felix? uiscera eius plena sunt adipe. & medullis ossa illi⁹ irrigant̃. Alius aũ morit̃ in amaritudine animæ suæ. absq; ullis opib⁹? & tamen simul i̇ puluere dormient. et uermes operient eos. Certe noui cogitationes uras? & sententias contra me iniquas. Dicitis enim. Vbi ē domꝰ principis? & ũ ta bernacula impior̃. Interrogate quē libet de uiatorib⁹. et hec eadem illū intelligere cognoscetis? quia in die p̃ditionis seruabit̃ malus. & ad diē furoris ducet̃. Quis arguet coram eo uiā eius? & quę fecit quis reddet illi. Ipse ad sepulchra ducet̃? et in congerie mortuor̃ uigilabit. Dulcis fuit glareis cocyti et post se omnē hominē trahet? & ante se innume rabiles. Quom⁹ igit̃ consolamini me frustra? cum responsio ura repug nare ostensa sit ueritati. xxij.

Numq̃d. Respondens aũt elyphaz dixit deo cōparari potest homo? etiam cum perfecte fuerit scientię. Quid p dest deo si iust⁹ fueris? aut quid ei con.fers si immaculata fuerit uia tua. Numq̃d timens te arguet te. et ueniet tecū in iudiciū & nō ppter malicia tua plurima. et infinitas in quitates tuas? Abstulisti enim pig nus fratrū tuor̃ sine causa? & nu dos spoliasti uestib⁹. Aqm lasso nō dedisti? & esurienti subtraxisti panē. In fortitudine brachii tui possidē bas terrā? et potentissim⁹ obtinebas eā. Uiduas dimisisti uacuas? et la certos pupillor̃ cōminuisti. Propter circumdat̃ es laqueis et conturbat te formido subitanea? & putabas te tenebras si uisurū. et impetu aqua rum inundantiū nō oppimendū. An cogitas quod ds excelsior celo sit. & sup stellarū uertices sublimet̃. Et dicis. Quid enim nouit ds. & q̃si p caliginē iudicat. Nubes latibulū ei⁹ nec nra considerat? et circa cardi nes celi pambulat. Numq̃d semita sęcor̃ custodire cupis. q̃m calcauer̃t uiri iniqui qui sublati sunt ante tē pus suum? et fluuius subuersus fun damentū eor̃. Qui dicebant deo. re cede a nob⁹. et quasi nichil possit fa cere omp̃s estimabant eū. cum ille implesset domos eor̃ bonis? quor̃ sen tentia procul sit a me. Videbunt iusti & letabunt̃? et innocens subsannabit eos. Nonne succisa ē erectio eor̃? et reliquias eor̃ deuorabit ignis. Acqsce de q̃ tecū et habebis pacē? et p hec habe

bis fruct⁹ optamos. Suscipe ex ore illi⁹
lege⁹? et pone sermones ei⁹ in corde tuo.
Si reuisus fueris ad omīpotentē edi
ficaberis? et longe facies iniquitatē
a tabernaculo tuo. Dabit p̄ terra si
lice? et p̄ silice torrentes aureos. Erit
q: omīpc contra hostes tuos? et argen
tum coaceruabit t. Tunc sup omni
potentē deliciis afflues? & eleuabis
ad dm̄ faciem tuā. Rogabis eū. et
exaudiet te? et uota tua reddes. Decer
nes rem. et ueniet t? et in uijs tuis
splendebit lumen. Qui enim humi
liatus fuerit erit in gl̄a? et qui ītel
lexerit oculos suos, ipse saluabit. Saluā
bit innocens? saluabit aut̄ mundi
tia manuū tuaꝝ. Respondēs aut̄ Iob. xxiij.

Nunc quoq: in amaritudine dirit
ē sermo meus? & manus plage mee
aggrauata ē sup̄ gemitū meū. Quis
mihi tribuat ut cognoscā & inueni
am illū? et uenīā usq: ad solū ei⁹?
Ponam coram eo iudiciū? & os meū re
plebo increpationib⁹? ut sciā uerba
que mihi respondeat et intelligam
quid loquat̄ mihi. Nolo multa fo
rtitudine contendat mecū? nec mag
nitudinis sue mole me p̄mat. Propo
nat equitatē cont̄ me? ut pueniat ad
victoriā iudiciū meū. Si ad orientē
non ī apparet? si ad occidentē non in
telligam eū. Si ad sinistrā q̄d agam.
ī apprehendā eum. Si me uertam
ad dexteram? ī nō uidebo illū. Ipse ū
sat uiā meam? et p̄babit me quasi
aurū quod p̄ ignem trānsit. Vestigia
ei⁹ secutus ē pes meus? viam ei⁹ cus
todiui? et ī declinaui ex ea. A man
datis labior ei⁹ non recessi? et in si
nu meo abscondi uba oris ei⁹. Ipse
enim solus ē et nemo auertere po
test cogitationē eius? et anima eius
quodcumq: uoluit hoc facit. Cum
expleuerit in me uoluntatē suā. &
alia multa similia presto sunt ei?
et idcirco a facie ei⁹ turbatus sū. et
considerans eū timore sollicitor. Ds̄
molliuit cor meū? et omīpc conturba
uit me. Non enim perii p̄pter im
minentes tenebras? nec faciē meā
operuit caligo. Ab omīpotente ī sē xxiiij.
abscondita tempora? qui aut̄ nouе
runt eū ignorant dies illi⁹. Alii ter
minos transtulerunt? diripuer̄t gre
ges et pauerunt eos. Asinum pupil
lor̄ abegerunt? et abstulerūt p̄ pigno
re bouē uidue. Subuerterunt paupe
rum uiā? et oppressērt pariter man
suetos terre. Alii quasi ónagri ī de
serto egrediunt̄ ad op⁹ suū? vigilan
tes q: ad p̄dam p̄parant panē liberi⁹.
Agrū ī suum demetunt? & uineā
eius quē ui oppresserunt vindemiāt.
Nudos dimittunt homines. indumē
ta tollentes quib⁹ non ē opimentum
in frigore? quos ymbres montiū ri
gant. et ī habentes uelamen. ample
xant̄ lapides. Vim fecerunt depōan
tes pupillos? et nullꝰ pauperum spo
liauerunt. Nudis & incedentib⁹ abs
q: uestitu? et esurientib⁹ tulerūt spi
cas. Inter aceruos eor̄ meridiati sē.
qui calcatis torcularib⁹ sitiunt. De
ciuitatib⁹ fecerunt uiros gemere. &
animę uulnerator̄ clamabunt. et
ds̄ inultā abire ī patit. Ipsi fuerūt
rebelles lumini⁹? nescierunt uias ei⁹.
Nec reuisi sunt p̄ semitas illi⁹. Oja

ne p̃mo cõsurgit homicida . mtfi
cat egenũ et paupem⁷ p noctem ũ
erit quasi fur. Oculus adulteri ob
seruat caliginẽ⁷ dicens ñ me vide
bit ocl̃s. et opiet vultũ suũ. Pfodũt
in tenebris domos sicut in die con
duxerant sibi⁷ et ignorauerũt lucem.
Si subito apparuerit aurora arbi
trant͂ umbram mortis⁷ et sic in tene
bris quasi in luce ambulant. Leuis
ẽ sup faciem aque. Maledicta sit
pars ei⁹ in terra⁷ nec ambulet p uiã
uinearũ. Ad nimiũ caloẽ transeat
ab aquis nimiũ⁷ et usq; ad infer⁹
peccatũ illius. Obliuiscat͂ eũs mi
sericordia⁷ dulcedo illi⁹ uermis⁹. Nõ
sit in recordatione⁷ s; conteratur͂ qsi
lignũ infructuosũ. Pauit enim ste
rilem et que ñ parit⁷ & vidue bene
ñ fecit. Detraxit fortes in fortitudine
sua⁷ et cum steterit ñ credet uite sue.
Dedit ei dñs locũ penitentie⁷ & ille ab
utitur eo in supbia. Oculi aũt eius
sunt in uias illius. Eleuati sunt ad
modicũ et non subsistent. Et humi
liabuntur sicut omnia & auferent͂⁷
& sicut summitates spicarũ conterẽ
tur. Quod si ñ est ita. quis me po
test arguere ee mendacem⁷ & pone
re ante dñm uerba mea. Respondens

xxv. Potestas aut̃ baldad suites dixit
et terror apud eum est qui facit
concordiã in sublimib⁹ suis. nũq̃d
est numerus militũ eius⁷ et sup
quẽ non fulget lumen illius. Num
quid iustificari potest homo cõpa
ratus deo⁷ aut apparere mundus
natus de muliere. Ecce etiam lu
na ñ splendet⁷ et stelle non sunt
munde in conspectu ei⁹⁷ quanto ma
gis homo putredo. & filius hominis
vermis. Respondens aut̃ iob dixit

xxvi Quam adiutores. Sustq̃d imbecilli⁵⁷
& sustentas brachium ei⁹ qui ñ
est fortis⁷ cui dedisti consilium. Fo
sitan illi qui ñ habet sapientiã⁷ et
prudentiam tuã ostendisti pluri
mam. Cuius quẽ docere voluisti. Nõ
ne eũ qui fecit spiramentũ. Ecce
gygantes gemunt sub aquis⁷ & q̃
habitant cum eis. Nud⁹ est infer⁹
coram illo⁷ et nullũ est operimẽtum
pditionis. Qui extendit aquilonẽ
supuacuũ⁷ & appendit terrã sup
nubilũ. Qui ligat aquas in nubib⁹
suis⁷ ut ñ erumpant pariter deorsũ.
Qui tenet vultum soli sui⁷ et ex
pandit sup illud nebulam suam.
Terminũ circũdedit aquis⁷ usq; dũ
finiant͂ lux et tenebre. Columpne ce
li contremiscunt⁷ et pauent ad nutũ
eius. In fortitudine illius repente
maria congregata sunt⁷ & prudentia
ei⁹ percussit superbum. Spũ eius orna
uit celos⁷ et obstetricante manu eius
eductus ẽ coluber tortuosus. Ecce hec
ex parte dicta sunt viarũ eius⁷ et cũ
vix paruã stillam sermonis ei⁹ audi
erimus⁷ quis poterit tonitruũ mag
nitudinis illius intueri.

xxvii. Addidit quoq; iob assumens para
bolam suã & dixit. Viuit deus
qui abstulit iudicium meũ⁷ et omp̃s
qui ad amaritudinẽ adduxit am
mam meã. quia donec sup ẽ alitus
in me. et spũ dei in naribus meis. ñ
loquent͂ labia mea iniquitatẽ. nec
lingua mea meditabitur menda

cui. Absit a me ut iustos uos ee iu
dice? donec deficiã ee ñ recedã ab in
nocentia mea. Justificationẽ meam
qm cepi tenere ñ deseram? nec enim
reprehendit me cor meũ in omi ui
ta mea. Sicut impi? inimicus meus
et aduersarius meus qsi iniquus. Q
enim spes ẽ hypocrite si auare ra
piat? et ñ liberet ds aiam ei? Hum
quid clamorẽ eius audiet ds? cum
uenerit sup illũ angustia? Aut po
terit in omnipotente delectari? et
inuocare dm in omi tempore? Doce
bo uos p manũ dei que omp̃c habe
at? nec absondã. Ecce uos omes no
stis? et qd sine causa uana loq̃mi
ni? Hec ẽ pars hominis impii apd
dm? et hereditas violentor quã ab
omipotente suscipient. Si multipli
cata fuerint filii eius in gladio erũt?
et nepotes ei? non saturabunt pane. Qui
reliqui fuerint ex eo sepelient in in
teritu? et uidue illi non plorabunt.
Si comportauerit qsi terã argen
tum? et sicut lutũ preparauerit ues
timenta. Preparauit quidẽ? sed iust?
uestiẽt illis et argentum innocens
diuidet. Edificauit sicut tinea do
mũ suam? et sicut custos fecit umb?
culum. Dives cũ dormierit nichil se
cum auferet? aperiet oculos suos et ni
chil inueniet. Apprehendet eũ quasi
aqua inopia? nocte opprimet eum
tempestas. Tollet eum uentus urens
et auferet? et uelut turbo rapiet de
loco suo. Emittet sup eũ et ñ parcet?
de manu ei? fugiens fugiet. Stringet
sup eũ manus suas? et sibilabit sup il
lum intuens locũ eius. Habet argen- xxviij.
tum uenarum suarum principia? et auro locus
est in quo conflatur. Ferrũ de terra
tollit? et lapis solutus calore in es?
uertit. Tempꝰ posuit tenebris? et om
nem uersor finem ipse considerat. Lapi
dem quoq; caliginis et umbrã mor
tis diuidet torrens a populo peregrinã
te? eos quos oblitus ẽ pes egentis
hominis et inuios. Terra de qua ori
ebat panis. in loco suo igne subuersa
est? locus saphyri lapides ei? et glebe
illi? aurũ. Semitã ignorauit auis?
nec intuitꝰ est oculus uulturis. Non cal
cauerunt eam filii ysitor? nec per
transiuit p eã leena. Ad silicẽ extẽ
dit manũ suã? subuertit a radicibus
montes. In petris riuos excidit? et
omne pretiosũ uidit oculus ei. A p
funda quoq; fluuior scrutatus ẽ?
et abscondita produxit in lucẽ. Sa
pientia uero ubi inuenit? et quis ẽ lo
cus intelligentie? Hesat homo pre
cium eius? nec inuenit in terra suauis
ter uiuentiũ. Abyssus dicat ñ est in
me? et mare loquit non ẽ mecũ. Non
dabit aurũ obrizũ p ea? Nec appen
detur argentũ in cõmutatione eius?
Non conferet tinctis indie coloribus?
nec lapidi sardonico pretiosissimo. uel
saphyro. Non adequabit ei aurũ.
uel uitrũ? nec cõmutabunt p ea uasa
auri excelsa et eminentia non me
morabunt in comparatione ei. Trahit
aut sapientia de occultis. ñ adequa
bit ei thopazius de ethiopia? nec
tincture mundissime componet. Un
de ergo sapientia uenit? et quis ẽ locus
intelligentie? Abscondita est ab oculis
omnium uiuentiũ. Volucres quoq; celi

latr? pditio & mors dyerunt. aurib⁹ nr̄is auduum⁹ famā eius. Dś intelligit uiā eius? et ipse nouit locū illi⁹. Ipse enim fines mundi intuet? et oīa que sub celo sunt respicit. Q̄ fecit uentis pond⁹? & aquas appendit mensura. Quando ponebat pluuiis legē. et uiā p̄cellis sonantib⁹? tunc uidit illam et enarrauit. et p̄parauit & inuestigauit. Et dixit homini. Ecce timor dñi ipsa ē sapientia? et recedere a malo intelligētia. Addidit q̄: Iob assumēs parabolā

xxix. Quis michi tribuat ut sim sicut⁹ diebus

quib⁹ ds custodiebat me. Q̄ndo splendebat lucerna eius sup caput meum? et ad lumen eius ambulabam i tenebris. Sicut fui in diebus adolescentie mee? q̄ndo secreto ds erat i tabernaculo meo. Q̄uando erat omnipotens mecū? & in circuitu meo pueri mei. Quando lauabā pedes meos butyro? & petra fundebat mihi riuos olei. Quando p̄cedebā ad portam ciuitatis? & in platea parabant cathedram mihi. Uidebant me iuuenes et absondebant⁹? et senes a⁹ surgentes stabant. Principes cessabant loqui? & digitū supponebant ori suo. Uocē suam cohibebant duces? et lingua eor⁹ gutturi suo adherebat. Auris audiens beatificabat me? & oculus uidens testimoniū reddebat mihi. Q̄uod liberassem pauperem uociferantē? & pupillum cui nō erat adiutor. Benedictio perituri sup me ueniebat? & cor uidue consolatus sum. Justicia induitus sum? et uestiuit me sicut uestimento. et diademate iudicio meo. Oculus fui ceco? et pes claudo. Pater eram paupum? & causam q̄m nesciebam diligentissime inuestigabā. Conterebam molas iniqui? et de dentib⁹ illi⁹ auferebam predam. dicebāq;. In nidulo meo morior? & sicut palma multiplicabo dies. Radix mea aperta est secus aquas? et ros morabit⁹ in messione mea. Gla mea semp innouabit⁹? et arcus meus in manu mea instaurabit⁹. Q̄ui me audiebant et pectabant sententiā ~~mea~~? et intenti tacebant ad consiliū meū. Verbis meis addere nichil audebant? & sup illos stillabat eloquiū meū. Expectabant me sicut pluuiā? & os suum aperiebant quasi ad ymbrē serotinum. Si q̄ndo ridebam ad eos. nō credebant? & lux uult⁹ mei nō cadebat in terrā. Si uoluissem ire ad eos? sedebam primus. Cumq; sederē q̄si rex circumstante exercitu? eram tamen merentib⁹ consolator. Nunc autem deridēt me iuniores tempore. quor⁹ nō dignabar patres ponere cū canib⁹ gregis mei? quor⁹ uirt⁹ manuum erat michi p nichilo. & uita ipsa putabant⁹ indigni. Egestate & fame steriles qui rodebant in solitudine? squalentes calamitate & miseria. et mandebant herbas & arbor⁹ cortices. et radix iuniperor⁹ erat cibor⁹. Qui de conuallib⁹ ista rapientes. cū singula reppertissent? ad ea cum clamore currebant. In desertis habitabant torrentib⁹? & in cauernis terre. ut sup glareā. Q̄ui inter hinnientes dolebantur? et sē sub sentib⁹ deli

cias cōputabant. Filij stultoꝝ et ignobiliū: et in terra penitus ēi parentes. Nunc in eoꝝ canticū uersus sum: & factus sum eis in prouerbium. Abhominant me: et longe fugiunt a me: & faciem meā conspuere nō uerentur. Pharetrā enim suā aperuit et afflixit me: et frenū posuit in ore meo. Ad dexteram oriētis calamitates meę surrexerunt: pedes meos subuerterūt. et oppressērunt quasi fluctibus semitas suas. Dissipauerunt semitas meas: insidiati sunt mihi et preualuerūt. et nō fuit qui ferret auxiliū. Quasi rupto muro & aperta lapsa irruerūt sup me: et ad meas miserias deuoluta sunt. Reclinatus sum in mobilū: abstuli quasi uentū desiderium meum. & uelut nubes ptransiit salus mea. Nunc aut in memetipso marcescat anima mea: et possideant me dies afflictionis. Nocte os meum perforat doloribus: et qui me cōmedunt nō dormiunt. In multitudine eoꝝ consumit uestimentū meū: et quasi capitio tunicę circūdederunt me. Comparatus sum luto: et assimilatus sum fauillę & cineri. Clamo ad te. et nō exaudis me: sto et nō respicis me. Mutatus es in crudelem: & in duricia manus tuę aduersaris mihi. Eleuasti me et quasi sup uentum ponens elisisti ualide. Scio quia mortē tradas me: ubi constituta est domus omni uiuenti. Verumtamen non ad consumptionē eoꝝ emittis manū tuam: et si corruerint ipse saluabis. Flebam quondā sup eo qui afflictus erat: et compatiebatur anima mea pauperi. Expectabam bona: et uenerunt mihi mala. Prestolabar lucē: & ecce tenebre. Interiora mea efferbuerunt absq; ulla requie: preuenerūt me dies afflictionis. Moerens incedebam: sine furore consurgens in turba clamaui. Frater fui draconū: & socius struthionū. Cutis mea denigrata est sup me: et ossa mea aruerunt p̄ feruore. Versa est in luctū cythara mea: et organū meum in uocē flentiū. Pepigi fedus cū oculis meis: ut ne cogitarem quidē de uirgine. Quā enim partē haberet in me ds̄ desup: et hereditatē ompotēs de excelsis. Numquid nō perditio ē iniquo: & alienatio operantibus iniustitiā. Nonne ipse considerat uias meas: et cunctos gressus meos dinumerat. Si ambulaui in uanitate. et festinauit in dolo pes meus: appendat me in statera iusta. et sciat ds̄ simplicitatē meā. Si declinauit gressus meus de uia. et si secutus est oculus mus cor meum: & in manibus meis adhesit macula. seram et alius cōmedat et progenies mea eradicetur. Si deceptus est cor meum sup mulierē. & si ad ostium amici mei insidiatus sum: forte sit alteri uxor mea. et sup illam meruentur alii. Hoc enim nefas est: & iniquitas maxima. Ignis est usq; ad perditionem deuorans: & omnia eradicans genimina. Si contempsi subire iudicium cum seruo meo: et ancille mee cū disceptarent aduersus me. Quid enim faciā cū surrexerit ad iudicandū ds̄: et cū quesierit. quid respondebo illi. Numquid nō in utero fecit me qui et illum operatus est. et formauit me in uulua unus. Si negaui quod uolebant pauperibus: si

XXXJ

oculos uidue expectare feci. Si comedi buccellam meā solus? et nō comedit pupillus ex ea. Quia ab infantia mea creuit mecū miseratio? et de utero matris mee egressa ē mecū. Si despexi pre reuntē eo quod nō haberet indumentum? et absq; operimento pauperem. Si nō benedixerunt mi latera ei? et de velleribus ouium mearū calefactus ē. Si leuauī sup pupillū manū meā. et in ostio xxxii eū uidere me in porta superiorē? humerus meus a iunctura sua cadat? et brachiū meū cū suis ossibus confringat̄. Semp enim quasi tumentes sup me fluctus timui dīm? et pondus eius ferre nō potui. Si putauī aurū robur meū? aut obrizo dixi fiducia mea. Si letatus sum sup multis diuitiis meis? et quia plurima reppererat manus mea. Si uidi solem cū fulgeret. aut lunā incedentē clare. et lętatū est in abscondito cor meū? et osculatus sum manū meā ore meo? Quę ē iniquitas maxima? et negatio contra dīm altissimū. Si gauisus sum ad ruinā eius q̄ me oderat? et exultauī q̄d inuenisset eū malū. Non enim dedi ad peccandū guttur meū? ut exprarē maledicens animam ei? Si nō dixerunt uiri tabernaculi mei? quis det de carnibus eius ut saturemur? Foris nō mansit peregrinus? ostium meū uiatori patuit. Si abscondi quasi homo peccatū meū? et celavi in sinu meo iniquitatē meā. Si expaui ad multitudinē turbā? et despectio propinquorū terruit me. et nō magis tacui? nec egressus sum ostium. Quis mihi tribuat adiutorē ut desiderium meū impetret audiatq; librum

scribat ipse qui iudicat. ut in humero meo portē illum? et circumdem illū quasi coronā mihi? Per singulos gradus meos pronunciabo illum? et quasi principi offeram eū. Si aduersum me terra mea clamat. et cū ipsa sulci eius deflent? si fructus eius comedi absq; pecunia et animā agricolę eius afflixi? Pro frumento oriat̄ mihi tribulus? et pro ordeo spina. Finita sunt

miserunt aut̄ tres uiri uerba iob isti respondere iob? eo q̄d iustus sibi uideret̄. Et iratus indignatusq; heliu. filius barachelbuzites de cognatione ram. Iratus ē aut̄ aduersus iob eo q̄d iustum se ē diceret coram deo? porro aduersus amicos eius indignatus ē. eo quod nō inuenissent responsionē rationabilem. et tamen modo condempnassent iob. Igit̄ heliu expectauit iob loquentē eo q̄d seniores sed ēent qui loquebant̄. cū aut̄ uidisset q̄d nō esset responsio in ore trium uirorum? iratus est uehementer. Respondensq; helihu filius barachel buzites dixit? Iuuenis sum tempore? uos aut̄ antiqui estis? ideirco demisso capite ueritus sum indicare uobis meā sententiā. Speraban enim q̄d etas plures loqueretur? et anni multitudo docere sapientiā. Sed ut uideo spūs est in hominibus? et inspiratio omnipotentis dat intelligentiam. Non sunt longeui sapientes? nec senes intelligunt iudicium. Ideo dicam audite me? ostendā uobis et ego meā sententiā. Expectabam enim sermones uros. Audiui prudentiam uram donec discepta rent uerba uestra? et donec putabā uos aliquid

dicere considerabã. S; ut uideo ñ ẽ
qui arguere possit iob. et respondere
re q̃ uob̃ sermonib; ei? ne forte di
catis inuentum sapientiã. ꝑ dꝰ pre
cat eum. et ñ homo. Nichil locut?
ẽ mihi? & ego ñ sdm uros sermo
nes respondebo illi. Expauerunt
& ñ responderunt ultra? abstule
runtq; a se eloquia. Qm̃ igit̃ expe
ctaui. & ñ fuerunt locuti? steterũt. nec
responderũt ult̃. Respondebo & ego
partẽ meã? et ostendam scientiã
meã. Plenus sũ enim sermonib? &
coartat me spũs uteri mei. Ecce uen
ter mꝰ quasi mustũ absq; spiracu
lo? quod lagunculas nouas disrũ
pit. Loquar & respirabo paululũ?
aperiam labia mea et respondebo. Nõ
accipiã psonã uri? & dim homini
ñ adequabo. Nescio enim qm̃diu
subsistam? et si post modicum tol
lat me factor meus. Audi q̃so iob elo-xxxvij-
quia mea? & oꝰ sermones meos auscul
ta. Ecce aperui os meũ? loquat̃ lin
gua mea in faucib; meis. Simpli
ci corde meo sermones mei? et sen
tentiam labia mea puram loquent̃.
Spũs dei fecit me? et spiraculũ omni
potentis uiuificauit me. Si potes
respondẽ mihi? et aduersus faciem
meã consiste. Ecce & me sicut et te
fecit dꝰ? et de eodẽ luto ego quoq;
format? sum. Verumtamen mira
culũ meũ non te terreat? et eloquia
mea ñ sint tibi grauia. Dixisti q̃ in
auribꝰ meis? et uocẽ uerborũ audiui.
Mundꝰ sum ego et absq; delicto im
maculat? et ñ est iniquitas in me.
Quia querelas in me repperit? ideo deus
arbitrat? est me inimicũ sibi. Posuit
in neruo pedes meos? custodiuit
omnes semitas meas. Hoc est q̃ in q̃
ñ es iustificat?. Respondebo tibi q̃a
maior sit dꝰ homine? aduersus eum
contendis. quod ñ ad omnia uba re
sponderit ei. Semel loquit̃ dꝰ? & secũ
do id ipsum ñ repetit. Somnũ in visi
one nocturna. q̃ndo irruit sopor
super homines. et dormiunt in lec
tulo. tunc aperit aures uiroꝝ. & erudiens eos. instruit disciplina? ut
auertat hominẽ ab his que facit et
liberet eũ de superbia? eruens animã
ei? a corruptione. et uitã illi? ut non
transeat in gladiũ. Increpat quoq;
p dolorẽ in lectulo? & omnia ossa ei?
marcescere facit. Abhominabilis ei
fit in uita sua panis? et animẽ illi?
ab; ante desiderabil̃. Tabescet caro
ei? et ossa que tecta fuerant nuda
buntur. Appropinquauit corruptioni
anima eius? et uita illi? mortiferis.
Si fuerit p eo angel? loquens unum
de mille; ut annunciet hominis e
quitatẽ? miserebit̃ ei? et dicet. libera
eũ ut ñ descendat in corruptionẽ.
inueni in q̃ ei? placeat. Consumpta
ẽ caro ei? a supplicijs? reuertat̃ ad
dies adolescentie sue. Deprecabit̃
dm̃ et placabilis ei erit. et uidebit
faciem ei? in iubilo? et reddet homi
ni iustitiã suã. Respiciet homines
& dicet. Peccaui et uere deliqui? et
ut eram digni ñ recepi. Liberauit
animã suam ne pgeret in interi
tum? et uiuens lucem uideret. Ec
ce hec omnia dꝰ opat̃ trib; uicib? p
singulos? ut reuocet animas eoꝝ

a corruptione. et illuminet luce uiuẽ
tuũ. Attende ꝯ iob et audi me? & tace
dũ ego loquar. Si aũt habes ꝙd lo
quaris? responde mihi. Volo enim
te apparere iustũ. quod si ñ habes.
audi me? tace. et docebo te sapiaiã.

xxxuij. Adhũtans itaq; heliu eã hec locut' est

Audite sapientes ũba mea? et
eruditi ausultate me. Auris e
nim ũba ꝑbat? et guttr escas gustu
diiudicat. Judiciũ eligam̃ nobis?
et int̃ nos uideam̃ quid sit melꝰ.
Quia dixit iob iustus sũ? et dñs
subũtit iudiciũ meũ. In iudican
do enim me mendaciũ est? uolen
s ꝫ sagitta mea absq; ullo peccato.
Quis est uir ut ẽ iob qui bibit sub
sannationẽ quasi aq̃m? Qui gradit
cũ operantib; iniquitatẽ? et ambulat
cum uiris impiis. Dixit enim. Non
placebit uir deo? etiã si cucurrerit
cũ eo. Ideo uiri cordati audite me.
Absit a dõ impietas? et ab oĩpotẽ
te iniquitas. Op̃ enim hominis red
det ei? & iuxta uias singulor resti
tuet. Vere enim dñs ñ condempnabit
frustr? nec oĩpotẽ subũtet iudiciũ.
Quẽ constituit aliũ sup terram?
Aut quẽ posuit sup orbẽ quẽ fa
bricatus est. Si dirigerit ad eum
cor suũ? spm illius et flatũ ad se
trahet. Deficiet oĩs caro simul? &
homo in cinerẽ reuertet. Si habes
ꝯ intellectum audi ꝙd dicã? et au
sculta uocẽ eloqui mei. Numquid
qui ñ amat iudiciũ sanari potest?
Et quom̃ tu eũ qui iustus est in tan
tum condempnas. Qui dicit regi
apóstata? qui uocat duces impios?
qui ñ accipit ꝑsonas ꝑncipũ? nec
cognouit tyrannũ cum disceptaret
cont̃ paupem. Op̃ enim manuum
ei? sunt uniuersi? subito morient? et
in media nocte curuabunt̃ ppli? &
ꝑtransibunt et auferent uiolen
tum absq; manu. Oculi enim ei? sup
uias hominũ? et oĩs gressus eor cõ
siderat. Non sunt tenebre. et ñ est
umbra mortis? ut abscondant̃ ibi
qui operant̃ iniquitatẽ. Hec enim
ultra in hominis potestate ẽ? ut ue
niat ad dm in iudiciũ. Conteret mu
ltos innumerabiles? et stare faciet
alios ꝑ eos. Nouit enim opa eor? &
ideo inducet noctẽ. et conterent̃.
Quasi impios percussit eos in loco
uidentiũ. qui quasi de industria
recesserunt ab eo? et oĩs uias ei?
intelligere noluerunt. ut peruenire fa
cerent ad eũ clamorẽ egeni. et audiret
uocẽ pauperum. Ipso enim concedẽ
te pacẽ? quis ẽ qui condempnet? Ex
quo absconderit uultũ? quis ẽ qui
contemplet̃ eum? Et sup gentẽ est &
sup oĩs homines. Qui regnare fa
cit hominẽ hypocritã. ꝓpter pecca
ta ppli. Quia ꝯ ego locutus sũ ad
dm? te quoq; non prohibebo. Si er
raui? tu doce me. Si iniquitatẽ lo
cutus sum? ultra ñ addam. Num
quid a te dñs ꝙrerit eã? quia displi
cuit t̃. Tu enim cepisti loqui et ñ
ego? ꝙd si quid nosti melius. loque
re. Viri intelligentes loquant̃ mihi?
et uir sapiens audiat me. Job aũt
stulte locutus ẽ? et ũba illi ñ so
nant disciplinã. Pater mi. pbet̃ iob
usq; ad finẽ. Ne desinas ab homi

ne iniquitatis? qui addit sup pec
cata sua blasphemiā. Inter nos in
terim constringat? & tunc ad iu
dicium ꝓuocet sermonib⁹ suis dñm.

Verba heliu .xxxv.

Numquid equa tē uidetur tua co
gitatio. ut diceres iustior deo
sum? Dixisti enim. ñ tibi placet
quod bonum ē. uł quid tibi ꝓderit
si ego peccauero? Itaq: ego respon
debo sermonib⁹ tuis? et amicis tu
is tecū. Suscipe celum et intuere?
contemplare ętbera. qđ altior te sit.
Si peccaueris. quid ei nocebis? &
si multiplicate fuerint iniquitates
tue. quid facies contra eum? Porro
si iuste egeris quid donabis ei? aut
quid de manu tua accipiet? Homi
ni qui similis tui ē nocebit impie
tas tua? & filiū hominis adiuuabit
iustitia tua. Ꝑpter multitudinē ca
lumpniatoꝝ clamabunt? et eiulabit
ꝑpter uim brachii tyrannoꝝ. Et ñ
dixit u̇bi est đs qui fecit me. qui de
dit carmina in nocte? Qui docet
nos sup iumenta terre? et sup uo
lucres celi erudit nos. Ibi clamabūt
et ñ exaudiet. ꝑpter superbiam malo
ꝝ. Non ęq frustra audiet đs? & omp̄o
singuloꝝ causas intuebit. etiā cum
dicis ñ considerat. iudicare coram
eo et exspecta eum. Hunc enim non
infert furorē suū nec ultciscē scel
ualde. Ergo frustra iob aperit os su
um? & absq: sciencia uba multipli
cat. Addens qđ heliu hec locutus ē .xxxvj.

Sustine paululū & indicabo tibi?
adhuc enim habeo qđ ꝓ deo lo
quar. Repetam scientiam meam
a principio? & operatorem meū ꝓba
bo iustum. Vere enim absq: men
dacio sermones mei? et ꝑfecta scien
tia ꝓbabit tibi. Ds potentes ñ abiicit
eos et ipse sit potens? sꝫ ñ saluat im
pios. et iudicia paupib⁹ dabuit. Ht
auferet a iusto oculos suos. et reges
in solio collocat imꝑpetuū. & illic e
rigunt. et si fuerint in cathenis? et
uinciant funib⁹ pauptatis. indica
bit eis opa eoꝝ. et scelera eoꝝ ꝙa uio
lenti fuerunt. Reuelabit quoq:
aurē eoꝝ ut corripiat? et loquetur
ut reuertant ab iniquitate. Si audi
erint et obseruauerint? cōplebunt
dies suos in bono. et annos suos i
glia. Sin autē ñ audierint? transibit
ꝑ gladium et consument in stulti
cia. Simulatores et callidi ꝓuocant
iram di? neq: clamabunt cum uinc
ti fuerint. Morietur in tempestate
anima eoꝝ? & uita eoꝝ inter effemi
natos. Eripiet pauperem de angus
tia sua? et reuelabit in tribulati
one aurē eius. Iguē saluabit te de
ore angusto latissime? et ñ habente
fundamentū subter se. Requies autē
mense tue? erit plena pinguedine.
Causa tua quasi impii iudicata ē?
causam iudiciumq: recipies. Non te
ergo superet ira ut aliquem oppmas?
nec multitudo donoꝝ inclinet te.
Depone magnitudinē tuam absq:
tribulatione? & oīs robustos fortı
tudine. Ne ꝓtrahas noctem? ut as
cendant ppli ꝓ eis. Caue ne declines
ad iniquitatē? hanc enim cepisti se
qui post miseriā. Ecce đs excelsus i
fortitudine sua? et nullus ei simil

in legislatorib⁹. Quis potest scrutari
uias eius? aut quis audet dicere. opat⁹ es
iniquitatē. O) memento quod ignores
op⁹ eius? de quo cecinerunt uiri.
Omīs homines uident eū? et unus
quisq; intuet⁹ procul. Ecce ds magn⁹
uincens scientiam nr̄am? numer⁹
annoz eius inestimabilis. Qui aufert
stillas pluuie et infundet ymbres
ad instar turbinū? qui de nubibus
pluunt que pterunt cuncta de
sup. Si uoluerit extendere nubes
quasi tentorium suū. et fulgurare
lumine suo desup? cardines quoq;
maris operit. P hec enim iudicat po
pulos? et dat escas multis mortali
b⁹. In manib⁹ abscondit lucē? & pre
cipit ei ut rursus adueniat. Annun
ciat de ea amico suo. qđ possessio ei⁹
sit? et ad eam possit ascendere. Sup
hoc expauit cor meū. et a motū est de
loco suo. audiet auditionē in terro
re uocis ei? et sonū de ore illi⁹ pce
dentē. Subter oīs celos ipse consi
derat? et lumen illi⁹ sup terminos
terre. Post eū rugiet sonit⁹. tonabit
uoce magnitudinis sue? et nō muesti
gabit⁹ cum audita fuerit uox ei⁹. To
nabit ds uoce sua mirabiliter? qui
facit magna et inscrutabilia. Qui
precipit niui ut descendat in terrā?
et hyemis pluuijs & ymbri fortitu
dinis sue. Q ui in manu omniū hominū signa
t? ut nouerint singuli opa sua. In
gredietur bestia latibulum suum? & in antro
suo morabit⁹. Ab interioribus egredie
tur tempestas? & ab arcturo frigus.
flante deo concrescat gelu. et rursū
latissime fundunt⁹ aque. Frumen
tum desiderat nubes? & nubes spar
gunt lumen suū. Que lustrant
cuncta p circuitū quocūq; eas uo
luntas gubnantis duxerit. ad omne
quod precepit illis sup faciem orb⁹
terrar⁹ siue in una tribu. siue in ter
ra sua? siue in quocūq; loco. misse
ricordie sue eas ussserit inuenire.
Ausculta hec iob? sta & considera mi
rabilia dei. Numq̄d scis quando pce
perit ds pluuias ut ostenderent lu
cem nubiū eius. Numq̄d nosti se
mitas nubiū magnas et pfectas
scientias. Nonne uestimenta tua
calida sunt. cū pflata fuerit terra
austro. Tu forsitan cū eo fabricat⁹
es celos qui solidissimi quasi ere
fusi sint. Ostende nobis qđ dica
mus illi? nos quippe inuoluim⁹ te
nebris. Quis narrabit ea que loq̄r.
etiam si locutus fuerit homo deuo
rabit⁹. At nunc nō uident lucē. Su
bito aer coget⁹ in nubes? & uentus
transiens fugabit eas. Ab aquilone
aurū uenit? & a deo formidolosa
laudatio. Digne eū inuenire nō pos
sumus? magnus fortitudine & iu
dicio & iustitia et enarrari nō potest.
Ideo timebunt uiri eū? & non au
debunt contemplari oīs qui si
bi uident⁹ esse sapientes. Respondens au

xxxvij.

xxxviij. Quis ē dns iob de turbine dicens

iste inuoluens sententias sermo
nib⁹ imp̄itis. Accinge sicut uir lū
bos tuos? interrogabo te. & respon
de michi. Ubi eras qñdo ponebam
fundamenta terre. Indica mihi si
habes intelligentiā. quis posuit
mensuras eius si nosti? uel qs tetē

dit sup eam lineã. Sup quo bases il
lius solidate sunt. Aut quis demisit
lapidẽ angularẽ eius? cum me lau
darent simul astra matutina et
ubilarent oñs filii dei? Quis con
duisit hostiũ mare q̃ndo erũpebat
quasi de uulua procedens? cũ ponerẽ
nubẽ uestimentum ei. et caligine
illud quasi pannis infantie obuol
uerẽ. Circumdedi illud terminis
meis? & posui uectem et ostia. & dixi.
Usq; huc uenies. & ñ procedes amplius?
& hic confringes tumentes fluctus
tuos. Numquid post ortũ suum
p̃cepisti diluculo & ostendisti auro
re locũ suũ. et tenuisti concutiens
extrema terre? & excussisti impios
ex ea. Restituet ut lutũ signaculũ?
& stabit sicut uestimentũ. Auferet
ab impiis lux sua? & brachiũ excel
sum confringet. Numq̃d ingressus
es profunda maris? & in nouissimis
abyssi deambulasti. Numq̃d aperte
sunt tibi porte mortis? et ostia tene
bre uidisti. Numq̃d considerasti la
titudinẽ terre. Indica mihi si nosti
omia in qua uia habitet lux. et tene
brarũ quis locus sit. ut ducas unũ
quemq; ad terminos suos? et intelli
gas semitas domus eius. Sciebas tunc
quod nascitus esses? et numerũ di
erum tuorũ noueras. Numq̃d in
gressus es thesauros nuis. aut thes
auros grandinis aspexisti? que p̃pa
raui in tempus hostis in die pugne &
belli. Per quã uiam spargit lux. dun
detur estus sup terrã. Quis dedit
uehementissimo ymbri cursũ. & ui
am sonantis thonitruy? ut plueret
sup terrã absq; homine in deserto.
ubi nullus mortaliũ commoratur. ut
impleret inuia & desolata. et pdu
ceret herbas uirentes. Quis est plu
uie pater? uel quis genuit stillas
roris. De cuius utero egressa est glacies?
& gelu de celo quis genuit. In simi
litudinẽ lapidis aque durant? et
superficies abyssi constringit. Numq̃d
conuungere ualebis micantes stellas
pliades? aut gyrũ arctũri poteris
dissipare. Numquid produces luci
ferum in tempore suo? & uesperum
sup filios terre consurgere facies.
Numquid nosti ordinem celi? et
pones rationẽ eius in terra. Hũquid
eleuabis in nebula uocẽ tuam? et
impetus aquarũ opiet te. Numquid
mittes fulgura & ibunt? et reuertен
tia dicent tibi assum. Quis posuit
in uisceribus hominis sapientiã? uel
quis dedit gallo intelligentiã. Quis
enarrabit celoy rationẽ? et concentũ
celi quis dormire faciet. Quando
fundit pulus in terra? & glebe
conpingebant. Numq̃d capies leẽne
predam. & animã catulorũ eius im
plebis? quando cubant in antris. &
in specubus insidiant. Quis pparat
cornuo escam suã. q̃ndo pulli eius ad
dñm clamant? uagientes eo quod ñ
habeant cibos. Numquid nosti tẽ
pus partus ibicum in petris uel par
turientes ceruas obseruasti. Dinu
merasti menses conceptus earũ? & scis
ti tempus partus earum. Incuruan
tur ad fetũ et parunt? & rugitus
emittunt. Separant filii earũ. & pgunt
ad pastum? egrediuntur et ñ reuer

xxxix.

tunt ad eas. Quis dimisit onagrū
suū liberū. & uincula eius quis sol
uit? cui dedi in solitudine domū.
et tabernacula eius in terra salsugi
nis. Contempnit multitudinē ci
uitatis? clamorē exactoris nō audit.
Circumspicit montes pascue sue?
et uirentia quęq; perquirit. Numq̄d
uolet rinoceros seruire tibi? aut mo
rabit ad presepe tuū. Numq̄d liga
bis rinocerota ad arandum lo
ro tuo? aut confringet glebas ual
luum post te. Numq̄d fiducia habe
bis in magna fortitudine eius? & de
relinques ei labores tuos. Numq̄d
credes ei qm reddat semen tuū? & are
am tuā congreget. Penna struthionis
similis ē pennis herodii et accipitris.
Quando derelinquit in terra ouа
sua? tu forsitan in puluere calefacies
ea. Obliuiscit quod pes conculcet ea?
aut bestię agri conterant. Durat ad
filios suos quasi nō sint sui? frustra
laborauit nullo timore cogente. Pri
uauit enim eā ds sapientia? nec de
dit ei intelligentiā. Cum tempus fue
rit. in altum alas erigit? deridet e
quum et ascensorē eius. Numquid
prebebis equo fortitudinē? aut cir
cumdabis collo eius hinnitum. Num
quid suscitabis eū quasi locustas?
Gloria narium eius terror? terrā ungula
fodit. exultat audacter. in occursū
pgit armatis? contempnit pauorē.
nec cedit gladio. Sup ipsū sonabit
faretra. uibrabit hasta & clipeus?
feruens et fremens sorbet terrā. nec
reputat tube sonare clangorē. Vbi
audierit buccinā dicet ua? procul odo
ratur bellū? exhortationē ducū. et
ululatū exercitus. Numq̄d p sapien
tiam tuā plumescat accipiter? expan
dens alas suas ad austrū. Aut ad
preceptū tuū elevabit aquila? et in
arduis ponet nidū suum. In petris
manet & in pruptis silicibus cōmora
tur. atq; in accessis rupibus inde con
templatur escā. et delonge oculi eius
prospiciunt. Pulli eius lambent sangui
nem? et ubicūq; cadauer fuerit. statim
adest. ℣ adiecit dns et locutus est ad iob

Numq̄d qui contendit cū deo? tam
facile conquiescat. Vtiq; qui ar
guit dm? debet respondere ei. Respon
dens autē iob domino dixit
Ecce locutus sum. respondere quid
possum. Manū meā pona sup os me
um. Vnum locutus sum. qđ utinā
nō dixissem? et alterū quibus ultra ni
chil addam. Respondens dns iob de tur
bine dixit
Accinge sicut uir lumbos tuos? interrogabo te. et
indica mihi. Numquid irritū facies
iudicium meū? et condemnabis me.
ut tu iustificēris. & si habes brachiū
sicut ds. et si uoce simili tonas: aptā
da te decore et in sublime erigere. et
esto gloriosus? & speciosis induere uesti
tibus. Dispge superbos furore tuo? & re
spiciens omnē arrogantē humilia.
Respice cunctos superbos. & confunde
eos? et contere impios in loco suo. Ab
scondе eos in puluere simul? & facies
eos demerge in fouea? & ego confitebor
quid saluare te possit dextera tua. Ec
ce behemoth quem feci tecū? fenum
quasi bos comedet. Fortitudo eius in
lumbis eius? et uirtus illius in umbilico

uentris ei⁹. Constringit caudā suā⁹ quasi cedrū: nerui testiculoꝝ ei⁹ ppleti sunt: ossa ei⁹ uelut fistule ereꝫ: car tilago illi⁹ quasi lamine ferree. Ipse ꝓncipuum est uiaꝝ dei. Qui fecit eū applicauit gladium ei⁹. Huic mon tes herbas ferunt: oēs bestie agri ludent ibi. Sub umbra dormit in secreto cálami. & in locis humentib⁹. ꝓtegunt umbre umbrā ei⁹: circum dabunt eū salices torrentis. Ecce absorbebit fluuiū. & nō mirabit: ha bet fiduciā quod influat iordanis mos ei⁹. In oculis ei⁹ quasi hamo ca piet eū: et in fudib⁹ pforabit nare⁹ ei⁹. An extrahere poteris leuiathan hamo? & fune ligabis linguā eius. Numquid pones circulū in narib⁹ ei⁹? et armilla pforabis maxillā ei⁹. Numq̄d multiplicabit ad te pces? aut loquet tibi mollia. Numquid feriet tecū pactum? & accipies eū ser uum sempiternum. Numquid illu des ei⁹ q̄si aui? aut ligabis eū ancillis tuis. Concident eū amici: dimident illū negociatores. Numquid ꝛple bis sagenas pelle ei⁹? & gurgustium piscū capite illius. Pones sup eū manū tuam. Oēm⁹ belli: nec ul tra addas loqui. Ecce spes ei⁹ frus trabit eum: et uidentib⁹ cunctis ꝓ cipitabit. Non quasi crudelis fus citabo eum. Quis enim poterit re sistere uultui meo. Quis ante de dit mihi ut reddā ei. Oīa q̄ sub celo sunt mea sunt. Non parcā ei ūbis potentib⁹? & ad depcandū cō positus. Quis reuelauit faciē indu menti ei⁹? & in medium oris ei⁹ quis introibit. Portas uultus ei⁹ quis aperiet. Ꝑ gyrum dentiū ei⁹ formi do⁹? corp⁹ illius q̄si scuta fusilia. et conpactū squamis se ꝓmentibus. Una uni conuungit⁹? & ne spiracu lum quidē incedit p eas. Una alte ri adherebit⁹? & tenentes se neq; quā separabunt⁹. Sternutatio ei⁹ splendor ignis? & oculi ei⁹ ut pálpe bre diluculi. De ore ei⁹ lampades p cedunt sicut tede ignis accense. De naribus ei⁹ procedit fumus? sicut olle succense atq; feruentis. Anhelus ei⁹ prunas ardere facit? & flamma de ore ei⁹ egredit⁹. In collo ei⁹ morabit⁹ fortitudo? & facies illi⁹ precedet e gestas. Ombra carnū ei⁹ cohereñ tia sibi. Omnes contra eū fulmina? & ad locū alium nō ferent⁹. Cor ei⁹ in durabit⁹ quasi lapis? & stringetur quasi malleatoris incus. Cum sub latus fuerit timebunt angeli? et territi purgabunt⁹. Cum apphen derit eum gladius? subsistere nō po terit: neq; hasta neq; thorax. Reputa bit enim quasi paleas ferrū? & q̄si lignū putridū es. Non fugabit eū uir sagittarū? in stipulam uersi sū ei lapides funde. Quasi stipulā es timabit malleū? et deridebit uibra tum hastā. Sub ipso erunt radii so lis? sternet sibi aurū quasi lutum. feruescere facit quasi ollam ꝓfundū mare? et ponet quasi cū unguenta bulliunt. Post eum lucebit semita? estimabit abyssum quasi senescentē. Non ē sup terrā potestas que cōpa retur ei⁹? qui factus ē ut nullū ti méret. Omē sublime uidet? ipse ē

¶ Respondens autē iob domino dixit.

rex sup unūsos filios supbie. Exly.

Scio quia oīa potes.

& nulla te latet cogitatio.

Quis ē iste qui celat consilium absq; scientiā. Ideo insipienter locutus sum. et q̄ ultra modū excederēt scientiā meam. Audi & ego loquar. Interrogabo. & respōde michi. Auditu auris audiui te. nunc autē oculis meis uidet te. Ideirco ipse me reprehendo. & ago penitentiam in fauilla et cinere. Post hec dominus locutus est ad eliphaz themanitem

IRATVS ē furor meus.

in te & in duos amicos tuos. qm̄ nō estis locuti coram me rectum sicut seruus meus iob. Sumite g̃ uobis septem tauros. & septē arietes. et ite ad seruū meū iob. & offerte holocaustū p uob. Iob autē seruus meus orabit p uobis. Faciem ei⁹ suscipiā. ut nō uob imputet stulticiā. Neq; enim locuti estis ad me recta sicut seruus meus iob. Abierunt g̃ eliphaz themanites. et baldath suites & sophar amathites. et fecerunt sicut locutus fuerat ad eos dñs. et suscepit dñs faciē iob. Dñs quoq; conuersus ē ad penitentiā iob. cum oraret ille p amicis suis. Et addidit dñs. oīa quecūq; fuerant iob duplicia. Ueneruntq; autē ad eū oēs fres sui. & uniuerse sorores sue. et cuncti qui nouerant eū prius. et comederunt cū eo panē in domo ei⁹. & mouerūt sup eum caput. & cōsolati sunt eū sup oī malo q̄d intulerat dñs sup eū. et dederūt ei unusquisq; ouē unā. & inaurem aureā unā. Dñs autē benedixit nouissimis iob magis q̄m principio ei⁹. Et facte sunt ei quatuordecim milia ouiū. et sex milia cameloꝝ. et mille iuga boū. & mille asine. & fuerūt ei septem filii. et filie tres. & uocauit nomen uni⁹ diem. et nomen secūde cassia. et nomen tertie cornustibie. Nō sunt autē inuente mulieres speciose sicut filie iob in uniuersa terra. Deditq; eis pat⁹ suus hereditatē inter fres eaꝝ. Uixit autē iob post hec flagella centum q̄draginta annis. et uidit filios suos. & filios filioꝝ suoꝝ usq; ad quartā generationē. et mortuus est senex & plen⁹ dierum. Amen.

Explicit liber iob.

Incipit prefatio beati hieronimi presbiteri in librum tobie.

Cromatio. et heliodoro epis copis. hieronimus presbiter in dño salutē. Orari nō desino q̄ — adhonis uīe instantiā. Exigitis ut librū enim chaldeo sermone conscriptum. ad latinū stilum trahā. librū utiq; tobie. quē hebrei de catalogo diuinarū scripturaꝝ secantes. his quē apocrypha memorant manapart. ficta satis desiderio uīo. nī tamen meo studio. Arguunt enim nos hebreoꝝ studia. et imputant nob cōtra suum canonē latinis auribus ista tribuere. si medi⁹ esse uidicans pharisaeoꝝ displicere iudicio. et episcopoꝝ iussionib⁹ deseruire. instituti ut potui. Et quia uicina ē chaldeoꝝ lin

gua sermonu hebraico utriusq; lin
gue peritissimū loquacē repperiens
uni dia laborē arripui. et quecūd
ille michi hebraicis uerbis expressit
hoc ego accito notario sermonib latinis exposui. Orationib uris mercedem huius operis cōpensabo. cū gratiā uob dixero me qd uobē estis dignatu complesse Explicit prefatio. Incipit liber tobie.

Tobias ex tribu & ciuitate nepthalim qui
est in superioribus galilee
supra naason post uiam que ducit
ad occidentē in sinistro habens ci
uitatē sephet. cū captus eet in dieb
salmanasar regis assiryor. in capti
uitate tamen positus uiā ueritatis
ñ deseruit. ita ut omia que habere
poterat. cotidie concapti⁹ fratrib
qui erant ex genere suo impertiret.
Cumq; eet unus omnib in tribu
nepthalim. nichil tam puerile ges
sit in ope. Denicq; cū irent omnes
ad uitulos aureos quos iheroboā
fecerat rex isrl. hic solus fugiebat
consortia omniū et pgebat ad ihe
rusalem ad templū dominu. et ibi
adorabat dñm dm isrl. omia primi
tia sua et decimas suas fideliter
offerens. ita ut in tercio anno psely
tis et aduenis ministraret omnem
decimationē. Hec et his similia se
cundū legē dū puerulus obserua
bat. Cū uero factus fuisset uir. ac
cepit uxorē annam de tribu sua ge
nuitq; ex ea filiū nomen suū im
ponens ei. Quē ab infantia sua ti
mere dm docuit. et abstinere ab om
ni peccato. Igit cum p captiuitatē
deuenisset cum uxore sua et filio
in ciuitatē ninue cū omi tribu
sua. et omis ederent ex cibis genti
lium. iste custodiuit animam su
am. et numq̄m contaminat est in
escis eor. & q̄m memor fuit dñi in
toto corde suo. dedit illi ds gratiam
in conspectu salmanasar regis. et
dedit ei potestatē quocūq; uellet
ire habens libertatem quecumq;
facere uoluisset. Pgebat enim p
omis qui erant in captiuitate. et
monita salutis dabat eis. Cū aut
uenisset in rages ciuitatē medor.
et ex his quib honorat fuerat a re
ge habuisset decē talenta argenti.
et cū multa turba generis sui ga
belum egentē uideret qui erat ex
tribu ei. sub cyrographo dedit illi
memoratū pondꝰ argenti. Post mul
tum u temporis mortuo salmána
sar rege. cū regnaret sennácherib
filiꝰ eius p eo. et filios isrl ex eos
haberet in conspectu suo. tobias
pgebat p omnē cognationē suā. & cō
solabat eos. diuidebatq; uni
cuiq; p ut poterat de facultatib
suis. Esurientes alebat. nudis q;
uestimenta pbebat. & mortuos ar

occisis sepulturā sollicit⁹ exhibebat.
Denuq; cum reuisus eēt rex sen-
nacherib fugiens a iudea plagā q̄m
circa eum dñs fecerat ꝓpter blas-
phemiā suā. et nat⁹ multos occide-
ret ex filiis isrł? tobias sepeliebat
corpora eoꝝ. Ut ubi nunciatū est re-
gi. iussit eū occidi? et tulit omnē
substantiā ei⁹. Tobias ū cum filio
suo et cum uxore sua fugiens nu-
dus latuit? quia multa diligebāt
eū. Post dies ū quadraginta q̄nq;
occiderunt regē filii ipsius? & reu-
sus ē tobias ad domum suā. om-
nisq; facultas ei⁹ restituta ē ei. Post
hec uero cum eēt dies festus dñi.
et factum eēt pranduū bonum in
domo tobie? dixit filio suo. Vade
et adduc aliquos de tribu nā tuā
tes dñm? ut epulentū nobiscū. Cumq;
abisset reuisus nunciauit ei unū ex
filiis isrł iugulatū iacēre ī platea.
Statimq; exiliens de accubitu suo.
relinquens pranduū. ieuun⁹ puenit
ad corp⁹? tollensq; illud portauit
ad domū suā occulte ut dum sol
occubuisset. caute sepeliret eum.
Cumq; occultasset corp⁹. manducā-
uit panē cum luctu et tremore? mē-
morans illū sermonē quē dix⁹ dñs
p amos⁹ ꝓpham. Uertā festa uā con-
uertentur in lamentationē & luc-
tum. Cum ū sol occubuisset? abi-
it & sepeliū eū. Arguebant aut⁹ il-
lum oēs ꝓximi sui dicentes. Jā
huic⁹ rei causa interfici iussus es?
et uix effugisti mortis impium? &
iterum sepelis mortuos? Sed tobias
plus timens dm̄ q̄m regē rapiebat
corpora occisoꝝ? & occultabat in do-
mo sua? et medius nocti⁹ sepeliebat
ea. Contigit aut⁹ ut quadā die fa-
tigatus a sepultura ueniens domū
iactasset se iuxta parietē & obdor-
muisset. ex nido hyrundinū dormi-
enti illi calida stercora incidерent
sup oculos ei⁹ fieretq; cecus. Hanc
aut⁹ temptationē ideo ꝑmisit dñs
euenire illi. ut posteris daret exem-
plum patientie ei⁹ sicut et sci iob.
Nam cū ab infantia sua semp dñm
timuerit. et mandata ei⁹ custodierit?
nō est contristat⁹ contra dm̄ quod pla-
ga cecitatis euenerit ei? s; immobil⁹
in dei timore ꝑmansit? agens grās
deo omnib⁹ diebus uite sue. Nam sic
beato iob insultabant reges? ita et
isti parentes et cognati eius irride-
bant uitā ei? Ubi est spes tua? p qua ele-
mosinas & sepulturas facebas? To-
bias aut⁹ increpabat eos dicens. No-
lite ita loqui. q̄m filii soc⁹ sum⁹? et
uitā illam expectam⁹. q̄m dñs dabit
ē his qui fidem suā numq̄m muta-
uit ab eo. Anna ū uxor ei⁹ ibat ad tex-
trinum op⁹ cotidie? et de labore ma-
nuū suaꝝ victum quē cōsequi po-
tuisset deferebat. Unde factum est
ut hedum capreꝝ acciperet detulis-
set domi. Cuius uocē balantis cū
uir ei⁹ audisset dixit. Videte ne furtū
sit redditę domus suis? quia nō
licet nob aut edere ex furto aliq̄d.
aut contingere. Adhec uxor ei⁹ irata
respondit. O manifeste uana facta ē
spes tua. et elemosine tue modo pa-
ruerunt. Atq; his et aliis huiusmodi
ubris exprobrabat ei. Tunc tobias

ingemuit? et cepit orare cū lacrimis di
cens. Justus es dñe et oīa iudicia uiii.
tua iusta sunt? & oīs uie tue mise
ricordia et ueritas et iudiciū. & nē
dñe memor esto mei? et ne uindic
tam sumas de peccatis meis. Neq;
remiscaris delicta mea uł paren
tū meoꝝ qm̄ nō obediuim̄ preceptis
tuis. et tradita sum̄ in captiuitatē.
& direptionē. et mortē? & in fabulā.
et inppium oīb⁹ nationib⁹. in
quib⁹ dispsisti nos. Et nunc dñe
magna iudicia tua? quia nō egim̄
sc̄dm̄ pcepta tua? et nō ambulauim̄
sinceriter cora te. & nunc dñe sc̄dm̄
uoluntatē tuā fac mecū? et pcipe m
pace recipi spm̄ meū. Expedit enim
mihi mori magis qm̄ uiuere. Cū
traq; die cōtigit ut sara filia raguł
hel in ciuitate medoꝝ et ipsa audiret
inppium ab una ancillis patris
sui. qm̄ tradita fuerat septē uiris?
et demoniū nomine asmodeus occi
derat eos mox ut ingressi fuissent
ad eam. Ergo cū pculpa sua increpa
ret puellā? respondit ei dicens. Amplī
ne te nō uideam filiū aut filiā super
terrā? interfectrix uiroꝝ tuoꝝ. Num
quid et me occidere uis. sicut occi
disti septē uiros? Ad hanc uocē p
rexit in supius cubiculū dom̄ sue.
et tribꝰ diebꝰ ac noctibꝰ non manduv
cauit neq; bibit? sed in oratione p
sistens cū lacrimis deprecabat dñm.
ut ab isto inppio liberaret eam.
Factum ē autem die tercia cū com
pleret orationē? benedicens dñm.
dixit. Benedictum ē nomen tuum
dꝰ patrū nrōꝝ. qui cū iratus fuerit
misericordiam facies. et in tempore tribula
tionis peccata dimittis? his qui inuo
cant te. Ad te dñe facie meā conuerto?
ad te oculos meos erigo. Peto dñe. ut
de uinculo inpperii hui absoluas me?
aut certe desup terrā eripias me. Tu
scis dñe quia numq̄m concupiui
uirum? et mundā seruauī animā
meā ab oī concupiscentia. Nunq̄
quā cū ludentib⁹ miscui me? neq;
cū his qui in leuitate ambulant.
participē me prebui. Uirū aut cū
timore tuo nō cum libidine mea cō
sensi suscipe? et aut ego indigna fui
llis. aut illi forsitan michi digni
nō fuerunt? quia forsitan uiro alii
conseruasti me. Non ē enim in ho
minis potestate consiliū tuū. Hoc
aut̄ p certo habet oīs qui colit
te? quia uita eius si in pbatione
fuerit coronabit̄. Si aut̄ in tribulatio
ne fuerit? liberabit̄. & si in correptiōe
fuerit? ad misericordiam uenire licebit.
Non enim delectaris in pditionib⁹
nris? quia post tempestatē tranql
lum facis. et post lacrimationem
& fletū exultationē infundis. Sit
nomen tuū dꝰ benedictū in scla. In
illo tempore gaudiū sunt pces am
boꝝ in conspectu gl̄ie summi dī. &
missus ē angls dñi scs raphael. ut
curaret eos ambos? quoꝝ uno tēpo
re sunt orationes in conspectu dñi
recitate. Igit̄ cum tobias putaret o
rationē suam gaudiri ut mori po
tuisset? uocauit ad se tobiā filiū su
um? dixitq; ei. Audi fili mi uerba
oris mei? et ea in corde tuo q̄si fun
damenta cōstrue. Cum accepit dꝰ

uiii.

Ex. ii hystō. Petro dñe. Tercia primo
anni. sic Tripend ē i Refectio Sancte
filia raguel orāte ad dñm dixit. Tu
scis dñe quia nūqm̄ &c

aiam mea. corp meum sepeli? & ho
norē habebis matri tue omnib dieb
uite ei. Memor enim ee debes que
et q̄nta pcula passa sit ppt te in
utero suo. Cū aut et ipsa cōpleue
rit temp uite sue? sepelies eam ar
ca me. Omib aut dieb uite tue ī
mente habeto dñm. et caue ne q̄n
do peccato consentias. et pterm
tas pcepta di nr̄i. Ex substantia
tua fac elemosinā? et noli aūtere
faciem tuā ab ullo paupe. Ita enī
fiet ut nec a te auertat facies dñi.
Q uom potueris? ita esto misericor.
Si multum t fuerit? habundanter
dbue. Si exiguū fuerit t? etiam ex
iguū libenter impti stude. Premiū
enim bonū t thesaurizas in die ne
cessitatis? q̄m elemosina ab omī pec
cato. et a morte liberat. & nō patietur
aiam ire in tenebras. fiducia mag
na erit coram summo do elemosina
omnib facientib eā. Attende tibi fili oī
ab omī fornicatione? et pter uxorē
tuam numq̄m peccaris crim scire.
Superbiā numq̄m in tuo sensu. aut
in tuo ūbo dominari pmittas. In
ipsa enī initiū sumpsit omīs pdi
tio. Q uicūq aliquid tibi opat fue
rit. statim ei mercedē reddite? et
merces mercenarii tui apd te om
nino nō maneat. Quod ab alio odi
fieri t? hoc ne alteri tu aliq̄ndo fa
cias. Panē tuū cum esurientib et
egenis cōmede? et de uestimentis tuis
nudos tege. Panē tuum & unum
tuū sup sepulturā iusti constitue?
et noli cū eo manducare et bibere
cum peccatorib. Consiliū semp á
sapiente pquire. Omni tempore bene
dic dñm? et pete ab eo ut uias tuas di
rigat & omia consilia tua in ipso ma
neant. Indico etiam t fili mi decisse
me decē talenta argenti. dū adhuc infan
tulus eēs grabelo in rages ciuitate
medor. et cyrographū eius apd me
habeo? & ideo pquire quom ad eū
puenias. et recipias ab eo supmemo
ratū pond argenti. et restituas ei
cyrographū suum. Noli timere fili
mi. Paupem quidē uitā geris? sed
multa bona habebis si timueris
dñm? et recesseris ab omī peccato. &
feceris bene. Tunc tobias respondit
patri suo. et dixit. Omia quecumq
precepisti michi faciā pater. Q uom
aut hanc pecuniā inquirā ignoro?
ille me nescit et ego eum ignoro. Qd
signum dabo ei. Sed neq uiam p q̄m
pgat illuc aliq̄ndo cognoui. Tunc
pater suus respondit illi et dixit. Cyro
graphum quidē illi penes me habeo?
quod dum illi ostenderis statim re
stituet. Sed pge nunc & inquire t ali
quē fidelē uirū qui eat tecū salua
mercede sua dū adhuc uiuo. ut red
pias eā. Tunc egress tobias inuenit
iuuenē splendidū stantē ptectū.
et quasi paratū ad ambulandū. eo
ignorans q̄d angls dī eēt. salutauit
eum et dixit. Vnde te habem bone
iuuenis. At ille respondit. Ex filiis
isrl. & tobias dixit ei. Nosti uiā que
ducat in regionē medor. Cui respon
dit. Noui. & omia itinera ea frequen
ter ambulaui. et mansi apud gabe
lum fratrem nr̄m. qui moratur in ra
ges ciuitate medor. que posita ē in

monte gabathanis. Cui tobias ait. Sustine me obsecro: donec hec ipsa nunciam patri meo. Tunc ingressus tobias indicauit omnia hec patri suo. Super quę admiratus pater rogauit ut introiret ad eum. Ingressus itaq; salutauit eum. et dixit. Gaudium tibi semp sit. Cui tobias ait. Quale gaudium michi erit qui in tenebris sedeo. et lumen celi non uideo. Cui ait raphael. Fortis animo esto: in proximo est ut a deo curetris. Dixit itaq; illi tobias. Numquid poteris producere filium meum ad gabelum in rages ciuitatem medoz. Et cum ratioris restituta tibi mercede tua. Et dixit ei angelus. Ego duca et reduca eum sanum ad te. Cui tobias respondit. Rogo te indica michi de qua domo. aut de qua tribu es tu. Cui raphael angelus dixit. Quid queris mercennariu. an ipsum mercennariu qui cum filio tuo eat. Ne forte sollicitum te reddam ego sum azarias animame magni filius. Et tobias respondit. Ex magno genere es tu. Sed peto ne uascaris quod uoluerim genus tuum cognoscere. Dixit autem illi angelus. Ego sanum duca: et sanum reducam filium tuum. Respondens autem tobias dixit. Bene ambuletis et sit deus in itinere uro: et angelus ei comitetur uobiscum. Tunc paratis omnibus que erant in uia portanda: fecit tobias uale patri suo et matri sue. et ambulauerunt ambo simul. Cumq; peruenisset: cepit flere mater ei et dicere. Baculum senectutis nre tulisti. et transmisisti a nob. Numquid et ipsa pecunia p qua misisti eum. Sufficiebat nob pauperas nra. ut diuitias computarem? hoc quod uidebamus filium nrm. Dixitq; tobias. Noli flere. saluus perueniet filius noster: et saluus reuertet ad nos: et oculi tui uidebunt eum. Credo enim quin angelus dei bonus comitetur ei: et bene disponat omnia que circa ipsum gerunt ita ut cum gaudio reuertatur ad nos. Ad hanc uocem cessauit mater ei flere et tacuit. Profectus est autem tobias. et canis secutus est eum. et mansit prima mansione iuxta fluuium tygris. et exiuit ut lauaret pedes suos. et ecce piscis immanis exiuit ad deuorandum eum. Quem expauescens tobias: clamauit uoce magna dicens. Ne me inuadat me. Et dixit ei angelus. Apprehende branchiam eius: et trahe eum ad te. Quod cum fecisset. attraxit eum in siccum: et palpitare cepit ante pedes ei. Tunc dixit ei angelus. Exenterа hunc piscem: et cor ei et fel. et iecur repone tibi. sunt enim hec necessaria. ad medicamenta utilitatem. Quod cum fecisset. assauit carnem ei: et secum sustulerunt in uia. cetera saluerunt que sufficerent eis quousq; peruenirent in rages ciuitatem medoz. Tunc interrogauit tobias angelum. et dixit ei. Obsecro te azarias frater: ut dicas michi quod remedium habebunt ista que de pisce seruare iussisti. Respondens q: dixit ei. Cordis ei particulam si super carbones ponas. fumus ei exercitat omne genus demonioz. siue a uiro. siue a muliere: ita ut ultra non accedat ad eos. Et dixit ei. Ubi uis ut maneam. Respondens q: angelus ait. Est hic raguhel nomine propinquus uir de tribu tua.

Et fel ualet ad ungendos oculos in quibus fuerit albugo: et sanabuntur ei.

& hic habet filiā nomine sarram. ſ; neq; masculū. neq; feminā ullū habet alium preꝛ eam. Tibi debeꝛ omis substantia eiꝰ. et oportet eā te accipe coniugē. Pcꝛe g eam a patre eiꝰ. & dabit t eam uxoꝛē. Tunc respondit tobias. et dixit. Audiui quia tradita ē uiris septē⁹ et mortui sunt. ſ; et hoc audiui quia dēmoniū illos occidit. Timeo g ne forte et hoc michi eueniant. et cū sim unicus parentū⁹ meoꝝ deponā senectutē illoꝝ cū tristicia ad inferos. Tunc angl⁹ raphael dixit ei. Audi me et ostendam t qui sunt quib⁹ prevalere potest demoniū. Hi namq; qui coniugiū ita suscipiunt. ut dm a sua mente excludant. & sue libidini ita uacent sicē equus et mulus in quib⁹ ñ est intellectus. habet potestatē dēmon sup eos. Tu aut cum accepis eam ingressus cubiculū p tres dies continens esto ab ea. et nichil aliud nisi orationib⁹ uacabis cū ea. Ipsa aut nocte incenso iecore pisces fugabit dēmoniū. Sed ā nocte. in copulatione sanctoꝝ patriarchaꝝ admitteris. Tercia aut nocte benedictionē consequeris. ut filii ex uobis incolumes. pereant. Transacta aut tercia nocte. accipies uirginē cum timore dñi amore filiorū magis quā libidinis ductus. ut in semine abrahe benedictionē in filiis consequaris. Ingressi sunt ad raguhelem. et suscepit eos raguhel cum gaudio. Intuensq; tobiā raguhel. dixit anne uxoꝛi suę. Quā similis ē iuuenis iste consobrino meo. & cū hec dixisset ait. Vnde estis iuuenes frēs nri. At illi dixerunt. Ex tribu neptalim sum. ex captiuitate ninue. Dixitq; illis raguhel. Nostis tobiam frēm meū. Qui dixerunt. Nouim. Cumq; multa bona loqueretur de eo. dixit angl⁹ ad raguhel. Tobias de quo interrogas patꝛē hui⁹ ē. & misit se raguhel ad pedes ei. & cum lacrimis osculatus est eum. et plorans sup collū ei dixit. Benedictio sit t fili mi. quia bonꝰ et optimi uiri filius es. et anna uxoꝛ ei. & sarra filia ipsoꝝ lactmatę sunt. Postq̄m aut locuti sunt. pcepit raguhel occidi arietē. & parari conuiuiū. Cūq; hortaretꝰ discumbere ad prandiū. tobias dixit. Hic ego hodie ñ manducabo. neq; bibam. nisi prius petitionē meam confirmes. & promittas michi dare sarrā filiam tuam. Quo audito ubo raguhel exhauit. sciens quid euenerit illis septē uiris. et timere cepit ne forte huic similiter accideret. Et cū mutaret & ñ daret ullū responsum. dixit ei angl⁹. Noli timere dare illam isti. q̄m huic tm tu dm debeꝛ coniungi filia tua. ppterea alius ñ potuit habere illam. Tē dixit raguhel. Non dubito q̄d ds preces & lactmas meas in conspectu suo admiserit. q̄m ideo uos fecit ad me uenire. ut ista coniungereꝛ cognationi sue secm legē moysi. et nē uoli dubiū gerere quod t eā tradā. Et apphendens dexterā filie sue dexterę tobie tradidit dicens. Ds abraham. et ds ysaac. & ds iacob sit uob cum. & ipse coniungat uos. impleatq; benedictionē suā in uob. Et

// perenni

// et ēdo

accepta carta? fecerunt conscriptio
nē connubii. Et post hec epulati sū
benedicentes dñm. Vocauitq; ad se
raguhel annā uxorē suam? & pce
pit ei ut preparet alterū cubicu
lum. & introduxit in eo sarrā filia
m suā. & lacrimata ē. Dixitq; ei. Fo
ra animo esto filia mea? dñs celi det
tē gaudiū p tristo qđ ppessa es. Et
qm̄ ū cognouerunt? introduxerūt iu
uenē ad eam. Recordatus itaq; to vij.
bias sermonē angli, paruit de cas
sitidi suo partē recens? posuitq;
eam sup carbones unos. Tunc ra
phahel angls apphendit demoniu
um? & religauit eum in deserto su
pioris egypti. Tunc hortatus ē uir
gnē tobias? dixitq; ei. Sarra exur
ge deprecem̄ dñm hodie. & cras? et
sabbato cras. quia istis tribs noctib
dō ungim̄. Tercia aut̄ transacta
nocte? in nō eorū connubio. filii
sōz quippe sumus? & ñ possumus ita
connungi sicut gentes que ignorāt
dm. Surgentes aut̄ pariter instan
ter orabant ambo simul? ut sani
tas daret̄ eis. Dixitq; tobias. Dñe
ds patrū nrōz benedicant te celi &
terra. et mare. & fontes. et flumina?
& oīs creature tue que in eis sunt.
Tu fecisti adam de limo terre? dedi
stiq; ei adiutoriū euā. et nunc tu
dñe scis. quia ñ luxurie causa acci
pio sororem meā? s; sola posteritā
tis dilectione in qua benedicat̄ no
men tuū in scla sclōz. Dixit itaq;
sarra. Miserere nob dñe miserere
nobis? et consenescam̄ ambo pariť
sani, & factum ē circa pullos can

tum accersiri iussit raguhel seruos su
os? & abierunt cū eo ut foderent se
pulchrum. Dicebat enim. Ne simili
modo euenerit ei qđ et ceteris illis
septē qui sunt ingressi ad eā. Cumq;
parassent fossam? reuersus raguhel.
dixit ei. Mitte unā ex ancillis tuis
ut uideat si mortuus ē? ut sepeliā
illum ante qm̄ illucescat. Et misit
unā ex ancillis suis? que ingressa
cubiculū repperit eos salvos. & in
columes pariter dormientes. Et reū
sa nunciauit bonū nuncium. Et be
nedixerunt dm raguhel uidelicet
et anna uxor ei? et dixerunt. Benedi
camus te dñe ds isrl? quia ñ contri
git nob quēadmodū putabam. Fe
cisti enim nobiscū misericordiam tuā? &
exclusisti a nobis inimicū p̄sequentē
nos. Miserans es aut̄ duob unicis
fac eos dñe plenius benedicere te?
et sacrificiū t̄ laudis tue et tue sa
nitatis offerre. ut cognoscat uniuersi
tas gentiū quia tu es ds solus in
uniuersa terra. Statimq; p̄cepit ser
uis suis raguhel ut replerent fossā
qm̄ fecerant prius qm̄ lucesceret.
Uxori aut̄ sue dixit ut instrueret
conuiuiū. et p̄pararent omnia que
in cibos erant ter agentib necessaria. Duas quoq; uaccas pingues
& quatuor arietes occidi fecit & pa
rari epulas omnib uicinis suis.
cunctisq; amicis? & adiurauit ra
guhel tobiam. ut duas ebdomadas
morarent̄ apud eū. De omnib aut̄
que possidebat raguhel dimidiam
partem dedit tobie. et fecit hanc
scripturā. ut pars dimidia post ob

uum eoꝝ que ſuperat? tobis domum
o deueniret. Tunc uocauit ad ſe to
bias angl'm quē quidē hominē eſſe
mabat? dixitq; ei. Azarias frat̄ pero
ut auſcultes uerba mea. Si meipſū
tradam t̄ ſeruū ñ ero condignus
.pudentie tue. Tamen obſecro te:
ut aſſumas t̄ animalia ſiue ſeruos
tua. et uadas ad gabelū in rages ci
uitate medoꝝ? reddasq; ei ẏrographum ſuū. et recipias ab eo pecu
niam. & roges eū uenire ad nupti
as meas. ſcis enim ipſe qm̄ numerat dies pater meus. Et ſi tardauero
una die pluſ contriſtabit̄ anima
ei. Et certe uides quom̄ ragubel cō
iurauerit me cui ad iuramentum
ſpernere ñ poſſū. Tunc raphabel aſ
ſumens quatuor ex ſeruis ragubeli.
et duos camelos in rages ciuitatem
medoꝝ pgrit et inuenies gabelū.
deditq; ẏrographum ſuū? & recepit
omnē pecuniā. Indicauitq; ei de to
bia filio tobie omnia que gesta ſunt.
ſecitq; eum ſecū uenire ad nuptias.
Cumq; ingreſſus eſſet domū ragubel
inuenit tobiā diſcumbentē? & osculis osculatu ſunt inuicē ſe. Et fleuit
gabelus? benedixitq; dñm et dixit.
Benedicat te dñs ds iſrl. quia filius
es uiri optimi. et iuſti & timentis
dm? et elemoſinas facientis. et dicat̄
benedictio ſup uxorē tuā. & ſup pa
rentes uros? ut uideatis filios uros.
et filios filioꝝ uroꝝ uſq; in tertiā &
quartā generationē. Et ſit ſanctū urm
benedictum a do iſrl qui regnat in
ſeca ſeculoꝝ. Cumq; omnes dixiſſent am?
acceſſerunt ad conuiuiū. Et; et cum

timore dñi nuptiaꝝ conuiuiū ꝑcere
bant. Cum ū moras faceret tobias
cauſa nuptiaꝝ? ſollicit̄ erat pater ei⁹
tobias dicens. Putas quare morat̄
filius meus. aut quare detent⁹ eſt ibi.
Putasne gabelus mortuus ē? & ne
mo illi pecuniā reddit. Cepit autē
contriſtari nimis ipſe & anna uxor
ei⁹ cū eo. & ꝑpunt ambo ſimul flere
eo q̄d die ſtatuto minime rediret̄
filius eoꝝ ad eos. Flebat & mater ei⁹ inre
mediabilib⁹ lacrimis atq; dicebat. Heu
me fili mi ut q̄d te miſim⁹ ꝑegrinan
lumen oculoꝝ uroꝝ? baculū ſenectutis
nr̄e. ſolatiū uite nr̄e. ſpes poſteritatis nr̄e. Omnia ſimul in te uno habē
tes? te ñ debuim⁹ dimittere a nob. Cui
dicebat tobias. Tace noli turbari. ſa
nus ē filius noſter? ſatis fidelis ē uir
ille cū quo miſim⁹ eū. Illa aut̄ nullo
modo conſolari poterat. ſ: cotidie gy
rans et circū ſpiciebat circuibat u
as omnis ꝑ q̄s ſpes reuenēdi uidebat̄?
ut ꝑcul uideret eū ſi fieri poſſet ue
nientē. At ū ragubel dicebat ad gene
rum ſuū. Oſane hic et ego mittam
nunciū ſalutis de te ad tobiā patrē
tuū. Cui tobias dixit. Ego noui q̄a
pater mis & mater mea modo dies cō
putant? et cruciat̄ ſpē eoꝝ in ipſis. Cū
q; ubis multis rogaret ragubel to
biam et ille cum nulla ratione uel
let audire. tradidit ei ſartā & dimidi
am partē omnis ſubſtantie ſue: in pe
cudis. in pecudib⁹. in camelis. & in ua
cis. et pecunia multa? & ſaluū atq;
gaudentē dimiſit eū a ſe dicens. An
gelus dñi ſcs ſit in itinere uro. ꝑdu
catq; uos incolumes & inueniatis

lx.

x.

omñ recte erga parentes uros? & uide
ant oculi mei filios uros prius quã
moriar. & apphendentes parentes
filiã suã osculati sunt eam et dixe
runt ei. Monentes eã honorare
socrũ diligere maritũ. regere fami
liam. gubernare domũ? & seipsam
irreprehensibilẽ exhibere. Cumq; red
irent puenerunt ad cartã quę ẽ
in medio manere contra ninuue un
decimo die. Dixitq; angls. Tobias XI
frat? scis quẽadmodũ reliquisti pa
trẽ tuũ. Si placet itaq; & p̃cedam.
et ipsi gradu sequant familię iter
rim simul cũ coniuge tua. et cũ
animalib? Cumq; placuisset ut irẽt?
dixit raphabel ad tobiã. Tolle tecũ
& felle piscis? erit enim necessariũ.
Tulit itaq; tobias & felle illo? & abie
runt. Anna ũ sedebat secus uiã coti
die in supcilio montis unde respi
cere poterat de longinquo. Et dum
& eode loco specularet aduentũ ei?
uidit a longe et ilico cognouit ue
nientẽ filiũ suũ. Currensq; nunci
auit uiro suo dicens. Ecce filius tuus
uenit. Dixitq; raphabel ad tobiã. Ar
ubi introieris domũ tuã. statim ad
ora dñm dñm tuũ? et grãs agens ei.
accede ad patrẽ tuũ. et osculare eũ?
statimq; linu sup oculos ei? & felle isto
piscis quod portas tecũ. Scias enim
qm̃ mox aperient oculi eius? et uidebit
pater tuus lumen celi. & in aspectu
tuo gaudebit. Tunc p̃cucurrit ca
nis qui simul fuerat in uia? & q̃si
nuncius blandimento suę caudę ga
udebat. Exurgensq; cecus pat? cepit
offendens pedib? currere. & data ma
nu puero. occurrit obuiã filio suo.
& suscipiens osculat? est eũ cũ uxore
sua? et cepunt flere p̃ gaudio. Cũq;
adorassent dñm. et grãs egissent? con
sederunt. Tunc sumens tobias de fel
le piscis linuit oculos patris sui. et
sustinuit quasi dimidiã fere horã?
cepitq; albugo et oculis ei? quasi mẽ
branum oui egredi? qm̃ apphendẽs
tobias traxit ab oculis ei?. statimq;
uisũ recepit. & glorificabant dñm ip
se uidelicet et uxor ei? et omñs q̃ scie
bant eũ. Dicebatq; tobias. Benedi
co te dñe ds̃ isrl̃ qm̃ tu castigasti
me? et tu saluasti me. Ecce uideo to
biam filiũ meũ. Ingressa ẽ etiã post
septẽ dies sana uxor ei?. et omñs fami
lię. et pecora sana? et camelꝰ et pecuni
a multa uxoris. S; & pecunia qm̃ re
ceperat a gabelo. et narrauit paren
tib; suis omñia beneficia dñi quę fecis
set erga eũ p̃ hominẽ qui eũ duxe
rat. Veneruntq; achior et nabath cõ
sobrini tobię. gaudentes ad tobim?
congratulantes ei de omñib; bonis q̃
erga illũ ostenderat ds̃. et septẽ dies
epulantes cũ gaudio magno gauisi
sunt. Tunc uocauit ad se tobias filiũ XII.
suũ? dixitq; ei. Quid possum? dare tu
ro scõ isti qui uenit tecũ? Respondens
tobias. dixit patri suo. Pater qm̃ mer
cede dabim? ei? Aut quid digniũ pote
rit ẽ beneficus ei? Ille dixit & reduc
it sanũ. pecuniã a gabelo ipse recepit?
uxorẽ ipse me habere fecit. et dęmoniũ
ab ea ipse compescuit? gaudiũ paren
tib; ei? fecit. et meipsũ a deuoratione
piscis eripuit? te quoq; fecit uidere lu
men celi. et bonis omnib? p̃ eũ repleti

sum. Quid illi adhec digni poteri
mus dare. Sed peto te pater ut ro
ges eum si forte dignabit medietate
de omnib quę allata sunt sibi assu
mere. Et uocantes eu pater et filius
tulerunt eu in parte. & rogare cepe
runt ut dignaret dimidiam partem
omniu quę attulerant accepta ha
bere. Tunc dixit eis occulte. Benedi
cite dm celi et coam omnib uiuentib
confitemini ei. qm fecit uobiscu mi
sericordia suam. Sacramen
tum regis abscondere bonu est. opa
aut dei reuelare & confiteri honori
ficum e. Bona e oratio cu ieunio.
et elemosina magis qm thesauros
auri condere. qm elemosina a mor
te liberat. et ipsa e quę purgat pec
cata. & facit inuenire uita eterna.
Qui aut faciunt peccatu et iniqui
tate hostes sunt anime sue. Manifes
to g uob ueritate. et n abscondam
a uob sermone occultu. Quando o
rabas cu lacrimis & sepeliebas mortu
os. et derelinquebas prandiu. & mor
tuos abscondebas p diem in domo
tua. et nocte sepeliebas. ego obtuli o
rationem tuam dno. et quia acceptus
eras do. necesse fuit ut temptatio p
baret te. Et nunc misit me dns. ut
curare te. et sarra uxore filii tui a
demonio liberare. Ego enim sum
raphael angls unus ex septem qui as
tamus ante dnm. Cumq; hec audis
sent turbati sunt. et tremente ceci
derunt sup facies suas. Dixitq; eis
angls. Pax uob nolite timere. Deu
cu eo in uobis p uoluntate di ipse
sum benedicite & cantate illi. Vide
bar quide uobiscu manducare et bi
bere. Ego cibo inuisibili & potu qui
ab hominib uideri n potest unde. Tem
pus e ergo ut reuertar ad eu qui me mi
sit. uos aut benedicite dnm. & enar
rate omia mirabilia ei. Et cum hec
dixisset ab aspectu eor ablatus est. &
ultra eum uidere n potuerunt. Tunc
prostrati p horas tres in facie benedixe
runt deu. et exurgentes narrauerut
omia mirabilia eius. Aperiens aut
tobias senior os suu. benedixit dnm.
et dixit. Magnus es dne in eternu &
in omia secla regnu tuu. qm tu fla
gellas et saluas. deducis ad inferos
& reducis. & n est qui effugiat manuu
tua. Confitemini dno filii israel. & in
conspectu gentiu laudate eu. qm ideo
dispsit uos inter gentes que ignorant
eum. ut uos enarretis mirabilia ei.
& faciatis scire eos quia n est alius
ompotes preter eum. Ipse castigauit nos
propter iniquitates nras. & ipse salua
uit nos propter misericordiam suam. Aspicite
g quę fecit uobcum. et cu timore et
tremore confitemini illi. regeq; secloz
exaltate in opib uris. Ego aut in ter
ra captiuitatis mee confitebor illi.
qm ostendit maiestate suam in gen
tem peccatrice. Conuertimini uniq; pec
catores. & facite iustitia coram deo cre
dentes eo quod faciat uobiscu misericordiam
suam. Ego aut & anima mea in eo le
tabimur. Benedicite dnm omnes elec
ti ei. agite dies letitie. et confitemini
illi. Iherlin ciuitas di castigauit te
dns in opib manuu tuaz. Confitere
dno in bonis et benedic dm secloz ut
reedificet in te tabernaculum suu.

domo nabuchodonosor regis assyri
ut defenderet se. Vocauitq; omes
maiores omnesq; duces bellatores suos.
et habuit cū eis mysteriū consiliū suū
duxitq; cogitationē suā in eo ee. ut
omnē terram suo subiugaret impio.
Quod dictū cum placuisset omnib; uo
cauit nabuchodonosor rex holofernē
principē militiæ suæ. et dixit ei. Egre
dere ad omne regnū occidentis. et
contra eos præcipue. qui contempserūt
imperium meum. Non parcat oculus
tuus ulli regno. omnemq; urbem
munitā subiugabis mihi. Tunc ho
lofernes uocauit duces et magistra
tus uirtutis assyriorū. et dinumera
uit uiros in expeditionē. sicut præ
cepit ei rex. centum uiginti milia pedi
tum pugnatorū. et equites sagittarii
os duodecim milia. omnēq; expeditū
onē suam fecit pire in multitudine
innumerabiliū camelorū cū bis quæ ex
eorum sufficerent copiose. Boum quoq;
armenta. greges q; ouiū. quorū nō erat
numerus. frumentū ex omni syria. in
transitu suo parari constituit. Auru
ū et argentū de domo regis assūpsit
multū nimis. et profectus est ipse et
omnis exercitus cum quadrigis et eq
itib; et sagittarius. qui cooperuerūt fa
ciem terræ sicut locustæ. Cumq; præ
isset fines assyriorū uenit ad montes
magnos ange. qui sunt a sinistro ci
liciæ. ascendit q; omnia castella eorū. et
obtinuit omnē munitionē. Effregit
autē ciuitatē opulentissimā melothi.
prædauitq; omnes filios tharsis. et filios
ismi qui erant contra faciem deserti. et
austrū terræ celeon. et transiuit eu
fratem. et uenit ad mesopotamiā et
fregit omnes ciuitates excelsas quæ e
rant ibi a torrente mambre usq; q
pueniat ad mare. et occupauit ter
minos eius a cilicia usq; ad fines ia
pheth. qui sunt ad austrū. Abdu
xitq; omnes filios madian. ac præda
uit omnē locupletationē eorū. omnes
q; resistentes sibi occidit in ore gladii.
Et post hæc descendit in campos da
masci in diebus messis. et succendit
omnia tecta. omnesq; arbores ac uineas
secuit incidi. Et cecidit timor illius sup
omnes inhabitantes terrā. Tunc misi
runt legatos suos ad uniuersarū urbiū
et principum regis ac principes syriæ
scilicet mesopotamiæ. et syriæ sobal.
et libiæ atq; ciliciæ. qui uenientes ad
holofernē dixerunt. Desinat indig
natio tua circa nos. Melius est enim
ut uiuentes seruiamus nabuchodono
sor regi magno. et subditi simus tibi.
quā morientes cū interitu nostro. ipsi ser
uitutis nostræ dampna patiamur. Omnes
ciuitates nostræ omnesq; possessiones. omnes
montes et colles et campi. armenta
boum greges q; ouiū caprarūq; et eq
rum camelorumq; et uniuersæ facultates
nostræ atq; familiæ in conspectu tuo sunt.
sunt omnia sub lege tua. Nos etiam et
filii nostri serui tui sumus. Veni nobis pa
cifice dñe. et utere seruitio nostro sicut
placuerit tibi. Tunc descendit demon
tib; cum equitib; in uirtute magna.
et optinuit omnē ciuitatē et omnē
inhabitantē. Deuniuersis autē ur
bib; assumpsit sibi consiliarios. ui
ros fortes et electos ad bellū. Tantaq;
metatus principatus illis imbuit. ut

unuꝰ ſarū urbū habitatores prin
capeſ & honorati ſimul cum ppls.
exierunt obuiā uenienti. excipientes
eum cū coronis & lampadib⁹ ducen
tes choros in tÿbiſ et tÿmpanis? nec
iſta tamen facientes feruoratē eius
pectoris mitigare potuerūt. Nā et
ciuitates eoꝝ deſtruxit? et lucos e
oꝝ cecidit. Precepat enim illi na
buchodonoſor rex ut oīs deos
terre cōmunaret? uidelicet ut ip
ſe ſolus diceret ds ab his nationi
buſ que potuiſſent holoferni po
tenti ſubiugari. Pranſiens aut
ſyriam ſubal. et omnē appamiā.
omnēq; meſopotamiā? uenit ad
idumeos in terra gabaā. Occepitq;
ciuitates eoꝝ et ſedit ibi p trigin
ta dies in quib⁹ dieb⁹ precepit ad
unare uniuerſū exercitū uirtuti
ſue. Tunc audientes hec filii iſrl qui
habitabant in terra iuda timuerūt
ualde. Tremor etiā et horror inuaſit
ſenſuſ eoꝝ? ne hoc faceret iherlim &
templo dñi quod fecerat ciuitatib⁹
& templis earū. Et miſerunt i om
nem ſamariā. et p confiniū uſq; ihe
richo. & preoccupauerūt oīs uerti
ces montiū. et muris circūdederunt
uicoſ ſuoſ? & congregauerunt frumē
ta in ꝓparationem pugne. Sacerdoſ
etiam helÿachim ſcripſit ad unuſ
quoſ qui erant contra beſdrelon que
ē contra faciem campi magni uici
ta dothaim. & unuſquiſq; p quos tran
ſitus ēe poterat ad iherlim. ut u
lie cuſtodirent ū anguſtū uer ēe
poterat inter montes. Et fece
runt filii iſrl ſcdm q̄d conſtituerat eis ſacerdos dñi elÿachim. et cla
mauit oīs ppls ad dñm inſtanti
a magna. et humiliauerūt animas
ſuas in orationib⁹ & ieiunijſ ipſi et
mulieres illoꝝ. et induerunt ſe ſacer
dotes aliais. & infantes ꝓſtrauerūt ſe
contra faciem templi dñi. & altare do
mini operuerunt ciliciō. et clama
uerunt ad dñm iſrl unanimit. ne da
ret in ꝓdam infantes eoꝝ. et uxores
eoꝝ in diuiſionē? et ciuitates eoꝝ in
exterminiū. & eſcam eoꝝ in pollutio
nib⁹. Tunc elÿachim ſacerdos dñi
magnuſ circuiuit omnē iſrl. allo
cutuſq; ē eos dicens. Scitote q̄m ex
audiuit dñs preces uras? ſi manen
tes ꝓmanſeritis in ieiunijs et ora
tionib⁹ in conſpectu dñi. Memores
eſtote moÿſi ſerui dñi. qui amalech
confidentē in uirtute ſua. & in po
tentia ſua. et in exercitu ſuo. et i clip
peis ſuis. & in curribus ſuis. et in equi
tib⁹ ſuis? ñ in ferro pugnando. ſ; pre
cib⁹ ſcis orando deuicit. Sic erit unuſ
ſi hoſtes iſrl? ſi pſeueraueritis i hoc
ope q̄d cepiſtis. Ad hanc ꝙ exhorta
tionem eius deꝑcantes dñm ꝓmane
bant in conſpectu dñi ita ut etiam
hi qui holocauſta dño offerebant
precincti aliais offerrent ſacrificia
dño. Et erat cinis ſup capita eoꝝ. &
ex toto corde ſuo omneſ orabant dm
ut uiſitaret ppl'm ſuū iſrl. Nunca
tumq; ē holoferni ꝓnūcij multitudinaſ
ſyrioꝝ q̄d filii iſrl ꝓpararent ſe
ad reſiſtendū. ac montiū iuga cō
cluſiſſent. & furore nimio exarſiſſet
cuneus magna. Vocauitq; oīs ꝓn
cipes moab. et duces ammon? & dix

cis. Dicite michi qui sit ppls iste qui
montana obsidet aut que et quales.
& que sint ciuitates eor. que etiam
sit uirtus eor? aut que sit multitu
do eor. uel quis rex militie illor. Qua
re p omnib; qui habitant in oriente
ista contempserunt & ñ exierunt ob
uiam nob ut susciperent nos cũ pace.
Tunc achior dux filior ammon res
pondens ait. Si dixeris audire dñe
meus ducam ueritatẽ in conspectu
tuo de pplo isto qui in montanis
habitat. et ñ egredietur uerbum falsũ
ex ore meo. Ppls iste ex pgenie chal
deor ẽ. Hic primũ in mesopotamia
habitauit? qm noluerunt sequi deos
patrũ suor qui erant in terra chal
deor. Deserentes itaq; cerimonias
patrũ suor que in multitudine dor
erant. unũ deũ celi colebant? qui
et precepit eis. ut exirent inde & habi
tarent in charram. Cumq; coope
ruisset omnẽ terrã fames descende
runt in egyptũ? illicq; p quadrin
gentos annos sic multiplicati sunt
ut dinumerari eor ñ posset exercitus.
Cumq; grauasset eos rex egypti atq;
in edificationib urbiũ suarum in lu
to et latere subiugasset eos? clama
uerunt ad dñm suum. et percussit to
tam terrã egypti plagis uariis. Cũq;
recessissent eos a se egyptii. et cessaret
plaga ab eis et iterum uellent eos
capere. et ad suũ seruitutẽ reuocare.
fugientib; his. ds celi mare apuit ita
ut hinc inde aque quasi muri soli
darent? et ista pede sicco fundũ ma
ris pambulando transierunt. In quo
loco dũ innumerabilis exercit egyp
tior eos psequeret. ita aquis coopt
ẽ? ut ñ remaneret ul unus q factũ
posteris nunciaret. Egressus etiam
mare rubrũ. deserta syna montis
occurrerũt? in quib numq̃m homo
habitare potuit. ul filius hominis
requieuit. Illic fontes amari obdul
cati sunt eis ad bibendũ? & p annos
quadraginta annonã de celo conse
cuti sunt. Ubicumq; ingressi sunt
sine arcu et sagitta. et absq; scuto.
& gladio ds eor p eis pugnauit. et
uicit? & ñ fuit qui insultaret pplo
isti nisi q̃ndo recessit a cultura dñi
dei sui. Quocienscũq; autẽ preter ipsũ
dñm suũ alterum coluerunt. dati sũt
in predã et in gladiũ? & in obpbriũ.
Quocienscũq; autẽ penituerũt se re
cessisse a cultura dei sui? dedit eis ds
celi uirtutẽ resistendi. Denicq; cha
naneum regẽ. et iebuseũ. & etheũ.
et ceteum. & amorreũ. et omnes potẽ
tes in esebon pstrauerũt. & terras e
or et ciuitates eor ipsi possiderũt?
& usq; dum ñ peccasseint in conspec
tu dei sui. erant cum illis bona. ds
enim illor odit iniquitatẽ. Nam &
ante hos annos cum recessissent a uia
q̃m dederat illis ds ut ambularent i
ea. excommunicati sunt prelis a multis
nationib & plurimi eor capti ad
ducti sunt in terrã ñ suam. Nup
autẽ reuersi ad dñm dñm suũ ex dis
persione qua dispersi fuerant adunati
sunt? & ascenderunt montana hec
omnia. & iterum possident iherlm.
ubi sunt sca eor. Hunc g dñe nos
pquire si ẽ aliqua iniquitas eor in
conspectu dei eor? ascendam ad illos

qm tradens tradet illos dñs eor tibi: & subiugati erunt sub iugo potentie tue. Si aut non ē offensio ppli hui coram dō suo. ñ poterum resistere illis: qm dñs eor defendet illos. & eri mus in obprbrium uniuse terre. Et factum ē cum cessasset loqui achior uba hec: irati sunt omes magnates holofernis. et cogitabant interficere eum. dicentes ad alterutrū. Quis iste est qui filios isrl posse dicat resistere regi nabuchodonosor & exercitui ei. homines in crmes et sine uirtute. et sine perita artis pugne. Ut gnoscat achior qm fallit nos ascendemus in montana. et cum capti fuerint potentes eor tunc cum eisdem gladio transuerberabit: ut sciat omnis gens. qm nabuchodonosor deus terre est. et pter ipsum alius non ē. Factum est aut cum cessassent loqui. indignat holofernis uehemenr. dix ad achior. Q m. pphasti nob dicens. qd gens isrl defendat a dō suo. ut ostendam ē quia ñ est dñs nisi nabuchodonosor cum percusserim eos omnes sicut hominē unū. tunc & ipse cum illis assyrior gladio interibis. et omis isrl terram pditione dispericet. et pbabis qm nabuchodonosor dñs sit uniuse terre. Tuncq: gladius multe mee transiet p latera tua. et confixus cades inter uulneratos isrl et ñ respirabis ultra. donec exterminet cum illis. Porro aut si pbetiam tua ueram extimas. ñ confundat uultus tuus. & pallor qui facie tuam obtinuit. abscedat a te. si uerba mea hec putas impleri non posse. Vt aut noueris quia simul cum illis hec experieris. ecce ex hac hora illorum pplo socaberis: ut dum dignas mea gladu penas exceperit ipse simul ultioni subiaceas. Tunc holofernis precepit seruis suis ut cōprehenderent achior & ducerent eum in bethuliam: et traderent eū in manu filioz isrl. Et accipientes eū seruiholofernis. pfecti sunt p campestria. Sz cum appinquassent ad montana. exierunt cont eos fundibulari. Illi aut diuertentes a latere montis. ligauerunt achior ad arborē manib et pedib et sic unctum de restib dimiserunt eū & reuisi sunt ad dñm suū. Porro filii isrl descendentes de bethulia uenerunt ad eum. quem soluentes duxerunt ad bethuliā: atq: in medio ppli ullum statuentes pcunctati sunt quid rerū eet. quod illum unctū assyrii reliquissent. In dieb illis erant illic pncipes ozias filius micha de tribu symeon. & charmi. qui et gothoniel. In medio utaq: senioz & in conspectu omnū achior dixit omia uba que locutus ipse fuerat ad holofernē interrogat. et qualit ppls holofernis uoluisset. pter hoc uerbum qd dixisset interficere eū? quēadmodū ipse holofernis uisus fuisset eum isrlitis hac de causa tradi. ut dū unceret filios isrl. tunc etiam ipsum achior dui sis iubeat supplicis interire. pter hoc qd dixisset dñs celi defensor eor est. Cumq: unusa achior exposuisset. omis ppls cecidit in faciem adorantes & cōmuni lamentatione & fleu

unanimes et ꝓces suas effuderūt
dicentes. Dñe ds celi & terre intu
ere superbiam illoꝝ. et respice ad no
stram humilitatē? & faciem sc̄oꝝ
tuoꝝ attende? et ostende quia nō
derelinquis ꝑsumentes de te. et
ꝑsumentes de se. & de sua uirtu
te glantes humilias. Finito itaq:
fletu. et p totū diem ppl'oꝝ oratio
ne cōpleta? consolatu sunt achior
dicentes. Dꝫ patrū nr̄oꝝ cuius tu
uirtutē predicasti. ipse t̄ hanc da
bit uicissitudinē? ut eoꝝ magis tu
mentū uideas. Cum ů dīs ds nr̄
dederit hanc libertatē seruus suus.
sit et tecū ds in medio nr̄i? si pla
cuerit t̄ ita ut cum tuis oīb; cō
seris. Tunc ozias finito consilio
suscepit eū in domū suā? et fecit
ḡnā magnā. et uocatis oīb; ꝑs
buteris simul ꝯpleto ieunio refe
cerunt. Postra uero conuocat̄ om
nis ppls. et p totā noctem int̄ eccle
siam orauerunt petentes auxiliū
a do isrl'. holofernis aut̄ altera die vij
ꝑcepit ꝯcuntib; suis. ut ascenderēt
contra bethuliā. Erant aut̄ pedites
bellatoꝝ. centū uiginti milia? et
equites uiginti duo milia preter
ꝑparationes uiroꝝ illoꝝ q̄s occu
pauerat captiuitas & adducti fu
erant de ꝓuinciis et urbib; uni
uerse iduentutis. oīs pariť pa
ratuerunt se ad pugnā cont̄ filios
isrl'? et uenerunt p crepidinē mon
tis usq: ad apicē qui respicit dothā
im. a loco qui dicitur helma usq:
ad celmon. qui ē contra esdrelon.
Filii aut̄ isrl' ut uiderunt multitu
dinē illoꝝ. ꝑstrauerunt se sup terrā?
mittentes cinerē sup capita sua u
nanimes orantes. ut ds isrl' miseri
cordiam suā ostenderet sup ꝓplm
suū. & assumentes arma sua bellica.
sederunt p loca que anguste itine
ris tramitē dirigunt inter montu
osa? et erant custodientes ea tota no
cte. & tota die. Porro holofernis dū
circuit p gyrum repperit q̄d fons
qui influebat aqueductum illoꝝ a
parte australi extra ciuitatē dirige
ret? & inde ꝑcepit aqueductū illoꝝ.
Erant tamē non longe a muris fontes
ex quib; furtim uidebant̄ haurire
aquā ad refocillandū potū quā ad
potandū. Ꝑ; filii ammon & moab
accesserunt ad holofernē dicentes. fi
lii isrl' nō in lancea nec in sagittis cō
fidunt. sed montes defendunt illos?
& munuunt illos colles in ꝯpitio
constituti. Vt q̄ sine congressione
pugne possis supare eos pone cus
todes fontiū. ut non hauriant ex eis
et sine gladio int̄ficies eos? ul' certe
fatigati tradent ciuitatē suā. q̄m
putant montib; positam supari nō
posse. & placuerunt ůba hec cor̄ ho
loferne. et cor̄ omnib; satellitib; ei?
& constituit p gyrum centenarios
p singulos fontes. Cumq: ista custo
dita p dies uiginti fuisset ꝯpleta? de
fecerunt cȳsterne & collectiones aq
rum omnib; inhabitantib; bethu
liam? ita ut nō eēt intra ciuitatē un
de satiarent̄ ul' una die. q̄m ad mē
suram dabat̄ ꝑplis aqua cotidie. Tē
ad oziam congregatu oīs uir. fe
mineq:. uuenes. et paruuli? simꝫ

omīs una uoce dixerunt. Judicet dṡ
inter nos & te. qm fecisti in nos ma
la nolens loqui pacifice cū assyriis.
& ppter hoc uendidit nos dṡ i ma
nib⁹ eor⁹. et ideo nō est qui aduuet.
cū psternant ante oculos eor⁹ in sitī.
& pditione magna. & nunc cōgre
gate unūsquisq; qui in ciuitate suā
ut sponte nos tradam⁹ omīs ppli
holoferni. O) eli enim ē ut capti
ui benedicam⁹ dīm uuentes. qm
mouam. & sim⁹ in obpbriū omī car
ni. cū uideam⁹ uxores nras & infan
tes nros mori ante oculos nros. Con
testamur hodie celum & terrā. & dm
patrū nrōr⁹ qui ulciscit nos scdm
peccata nra. ut iam tradatis ciuita
tem in manu militie holofernis.
& sit finis nr breuis in ore gladii.
qui longior efficit in arditate sua.
Et cum hec dixissent factus ē fletꝰ
& ululatus magn⁹ in ecclia magna
omnib⁹. et p multas horas una uoce
clamauerunt dicentes. Peccauimus
cū patrib⁹ nris. inuiste egim⁹ iniqta
tem secum⁹. Tu quia pius es misere
re nri. Aut in tuo flagello uindi
ca iniquitates nras. et noli tradere
confitentes te. ppō qui ignorat te.
ut nō dicant inter gentes. ubi ē dṡ
eor⁹. & cum fatigati his clamorib⁹.
et his fletib⁹ lassati fuissent. exur
gens ozias infusus lacrimis dixit.
Quo animo estote frēs. & hos qnq;
dies expectemus a dīno misericiam.
forsitan enim indignationē suam
abscidet. et dabit gīam nomini suo.
Si aut transactis quinq; diebus nō
uenerit auxiliū. faciemus hec

VIII uerba que locuti estis. & factum ē
cū audisset hec ūba iudith uidua.
que erat filia merari. filii ioseph. filii ozie. filii helai. filii am
mor. filii gedeon. filii rafom. filii
achitob. filii melchie. filii enan. fi
lii nathanie. filii salathiel. filii sy
meon. filii ruben. Et uir ei⁹ fuit oza
nasses. qui mortuus ē in diebus mes
sis ordiarie. Instabat enim sup ali
gantes manipulos in campo. & ue
nit estus sup caput ei⁹. et mortuus
ē in bethulia ciuitate sua. et sepul
tus ē illic cū patrib⁹ suis. Erat aut
iudith relicta ei⁹ uxor uidua iā an
nis trib⁹. et mensib⁹ sex. et in supio
rib⁹ dom⁹ sue. fecit sibi secretū cubi
culū. in quo cū puellis suis clau
sa morabat. et habens sup lūbos
suos cilicū. ieiunabat omnib⁹ die
bus uite sue preter sabbata. et neo
menia. et festa dom⁹ isrl. Erat aut
eliganti aspectu nimis. cui uir su
us reliquerat diuitias multas. et
familiam copiosā. ac possessiones
armentis boum. & gregib⁹ ouiū ple
nas. Et erat hec in omnib⁹ famosis
sima. qm timebat dīm ualde. nec
erat qui loqueret de ea uerbū ma
lum. Hec ergo cū audisset qm oza
as promisisset quod transacto quinto
die traderet ciuitate. misit ad pres
biteros chabri. & charmin. & uene
runt ad illam. et dixit illis. Quod
ē hoc uerbum in quo consensit oza
as. ut tradat ciuitate assyriis. si intra
quinq; dies nō uenerit uob⁹ aduto
riū. Et qui estis uos. qui temptatis
dīm. Non ē iste sermo qui mise

recordiā, puocet? ſ; potius qui irā
cauet? et furorē accendat. Posiuſ
tis uos tēp̄ miſerationiſ dñi? & in
arbitriū uīm diem conſtituiſtis ei.
ſ; qua patiens dñs. in hoc ipſo pe
timeamur? et indulgentiā lāmiſ poſ
tulem̄. Non enim quaſi homo dñs
ſi cōminabit? neq; ſicut filj homi
niſ ad iracundiā inflammabit. &
ideo humiliem̄ illi animaſ nāſ. et
in ſpū conſtritu humiliato ſeruien
teſ illi. dicam̄ flentes dño? ut ſcdm
uoluntatē ſuam ſic faciat nobiſcū
miſeriam ſuā? ut ſicut conturba
tum ē cor nīm in ſupbia eor? ita
etiā de nīa humiliatē gloriem̄? qo
n ſecūm ſum̄ peccata patrū nōr.
qui dereliquerunt dñm ſuū et ad
orauerunt deos alienos? p ſcelere
qō dati ſunt in gladiū & in rapinā
et in confuſionē mumeiſ ſuis. Hoſ
aut̄ alterū dñm preter ipſū neſcim̄.
qpetem̄ humiles conſolationē ei.?
et requiret ſanguinē nīm de af
flictionib; inimicor nōr? & humi
liabit oīs genteſ quecūq; inſur
gunt cont̄ nos. et faciat illas ſine
honore dñs ds nr. Et nunc frēſ
qm uos qui eſtis preſbiteri in pplo
deo. q uobis pendet anima illor? ?
ad eloquiū uīm corda erigite? ut
memores ſint quia temptati ſunt
patres nīi ut pbarent̄. ſi uere cole
rent dñm ſuū. O) emores ē debent
quom̄ pater nr abraham temptat
eſt? et p multas tribulationes p
batus. di amicuſ effectus ē. Sic
yſaac. ſic iacob. ſic moyſes. & oīs
qui placuerunt dō p multas tri
bulationes fideles tranſierunt. Illi
aut̄ qui temptationes n̄ ſuſcepunt
cū timore dñi. et patientia ſuā? et
impperiū murmurationiſ ſue cont̄
dñm̄ ptulerunt? exterminati ſunt
ab exterminatore. et a ſerpentib; pe
rierunt. & noſ q; n̄ uleiſcam̄ nos
p bis que patimur? ſ; reputantes
peccatis nīis hec ipſa minora ee
ſupplicia. flagella dñi quaſi ſeruj
qui corripiunt? ad emendationē
non ad pditionē nīam euenisſe
credam̄. Et dixerit illi pbri. O mia
que locuta es uera ſunt? et n eſt in
ſermonib; tuis ulla repbensio. Hē
q; ora p nob. qm mulier ſca es? et
timens dñm. Et dixit illis iudith.
Sicut qd loqui potui di ē cogni
tus? ita qō facere diſpoſui; pbate
ſi ex deo eſt? & orate ut firmū
faciat conſiliū meū ds. Stabitis uos
ad portam nocte iſta? et ego exeā
cum abra mea? et orate ut siē dixi
ſtis in dieb; quinq; reſpiciat do
minuſ pplm ſuū iſrl? uos aut̄ no
lo ut ſcrutemini actum meū? & uſ
q; dum renuncie uob. nichil ali
ud fiat niſi oratio p me ad dñm
dñm nīm. & dixit ad eam ozias p̄n
ceps iude. Vade in pace? et dñs ſit
tecū in ultione inimicor nōr. Et
reuertentes abierunt. Quib; aſcen
dentib; iudith ingreſſa ē oratoriū
ſuū? et indiens ſe cilicio. poſuit
cinerē ſup caput ſuū. & proſternens
ſe dño? clamauit ad dñm dicens.
Dñe ds patris mei ſymeon. qui de
diſti illi gladiū in defenſionē alie
nigenar. qui uiolatores ſcauerūt

in cōinquinatione sua? & denudauerunt femur uirginis in confusionē. et dedisti mulieres illoꝝ in prdā? & filias illoꝝ in captiuitatē. & omnē prdā in diuisionē seruis tuis: qui zelauerunt zelū tuū: fiat ue in quesō te dñe ds meus michi uidue. Tu enim fecisti p̄ora. et illa post illa cogitasti? & hoc factum ē quod ipse uoluisti. Omīs enim uie tue parate sunt? et tua iudicia in p̄uidentia tua posuisti. Respice castra assyriorꝝ nunc. sicut nunc castra egyptiorꝝ uidere digna? es? quando post seruos tuos armati currebāt. confidentes in quadrigis & in equitatu suo. et in multitudine bellatorum? s; aspexisti sup castra eoꝝ: & tenebre fatigauerūt eos. Tenuit pedes eoꝝ abyssus? et aque operuerūt eos. Sic fiant & isti dnē qui confidunt in multitudine sua. & i curribꝫ suis. et in contis. & in sagittis suis: & in lanceis suis gl̄iantur? et nesciunt quia tu ipse ds nr̄. qui cōteris bella ab inicio? et dñs nomen est t̄. Erige brachiū tuū sicut ab inicio? et allide uirtutē eoꝝ in uirtute tua. Cadat uirt? eoꝝ in iracundiā tuā. qui p̄mittunt se uiolare sc̄a tua? et polluere tabernaculū nominis tui? et deicere gladio suo cornu altaris tui. Facdñe ut gladio p̄po cuius superbia amputet? capiat lāgo oculoꝝ suoꝝ in me. et pauit cum ex labiis karitatis mee. Da michi in animo constantiā? ut contemp̄nā illum. et uirtutē ei? ut euertā illum. Erit enim in memoriale nominis tui? cum man? feminē deicerit eos. Non enim in multitudine ē uirt? tua dñe? neq; in equoꝝ uirib? uoluntas tua. nec superbi ab inicio placuerunt t̄. s; humiliū et mansuetoꝝ t̄ semp placuit p̄catio. Ds̄ celoꝝ creatoꝝ aquaꝝ. et dñs tot? creaturē cauda me miserā depcantē? et de tua misericordia p̄sumentē. Memento dñe testamenti tui. et da uerbū in ore meo. et in corde meo consiliū corroborā: ut dom̄ tua in tua sc̄ificatione p̄maneat? et oīs gentes agnoscant quia tu es ds. et n̄ est alius p̄t? te. Factū est aut̄ cum cessasset clamare ad dominū. surrexit de loco quo iacuerat p̄strata dñō. uocauitq; abram suā. et descendit in domū suā. abstulit a se aliquid. et cepit se uestimento uiduitatis sue. et lauit corp? suū. & unxit se myrro optimo. et discriminauit crinē capitis sui. & imponens mitrā sup caput suū. et īduit se uestimentis iocunditatis sue? induitq; sandalia pedib? suis. assumsitq; dextraliola. et lylia. & inaures. et anulos. & omnib? ornamentis suis ornauit se. cui etiam dñs contulit splendorē. q̄m omīs ista compositio n̄ ex libidine. s; ex uirtute pendebat. & ideo dñs hanc in illa pulchritudinē ampliauit ut incōparabili decore omnib? oculis appareret. Imposuit itaq; abre sue ascopam uini. & uas olei? et polentā. & lapastes. et panes. & caseum. et p̄fecta est. Cumq; uenisset ad portā ciuitatis inuenit expectantē oziam et p̄bros ciuitatis. Qui cum uidissent eam stupentes mira-

ꝛ sunt nimis pulchritudinē eius. nihil tamen interrogantes eā. dimiserunt transire dicentes. Dñs patrum nrōꝝ det t̄ grām. & omne consiliuum tuū cordis sui uirtute corroboret. & glorietur sup te iherlim. et sit nomen tuū in numero sc̄oꝝ & iustoꝝ. Et dixerunt hi qui illuc oñs erant una uoce. fiat fiat. Iudith ū exans dñm transiuit portas ipsa et abra ei⁹. Factum ē autē cum descenderet montē contra ortū diei. occurrerunt ei exploratores assyrioꝝ. et tenuerunt eā dicentes. Vnde uenis. aut quo uadis. Quę respondit. filia sum hebreoꝝ. ideo ego fugi a facie eoꝝ. q̄m futurum agnoui. q̄d dent̄ uobis in predamonē. p eo quod contempnentes uos noluerunt ultro dare se ipsos. ut inuenirent misericordiam in conspectu uñ. hac de causa cogitaui mecū dicens. Vadam ad faciem p̄nc̄ipis holofernis. et indicē illi secreta illoꝝ. & ostendam illi quo aditu possit obtinere eos. ita ut ñ cadat unus uir de capillo ei⁹. Et cū audissent uiri illi ūba a⁹. considerabant faciem ei⁹. et erat in oculis eoꝝ stupor. q̄m mirabantur pulchritudinē ei⁹ nimis. & dixerunt ad eā. Conseruasti animā tuā eo q̄d tale repperisti consiliū. ut descenderes ad dñm nr̄m. Hoc autē scias q̄m cum steteris in conspectu ei⁹ bene t̄ faciet. & eris gratissima in corde ei⁹. Dixeruntq; illam ad tabernaculū holofernis et nunciauerūt ei. Cumq; intrasset ante faciem ei⁹ statim captꝰ est. in suis oculis holofernes. Dixeruntq; ad eū satellites ei⁹. Quis contempnit pplm hebreoꝝ qui tam decoras mulieres habent. ut ñ p his merito pugnare cont̄ eos debeamus. Videns itaq; holofernē iudith sedentē in chonopeo q̄d erat ex purpura et auro. & smaragdo. & lapidib⁹ p̄ciosis intextū. Et cum in faciem eius intendisset adorauit eum. p̄sternens se sup terrā⁹. et leuauerūt illam seruu holofernis iubente dño suo. Tunc holofernus dix̄ ei. Quo animo esto⁹. et noli pauere in corde tuo. q̄m ego numq̄m nocui uiro. qui uoluit seruire nabuchodonosoꝛ regi. Pplus aut̄ tuus si ñ cōtēpsisset me⁹. ñ leuassem lanceā meā sup illū. Nunc aut̄ dic michi qua ex causa recessisti ab illis⁹. et placuit t̄ ut uenires ad nos. Et dixit iudith. Sume ūba ancille tuę. q̄m si secut̄ fueris ūba ancille tuę⁹ p̄fectā rem faciet dñs tecū. Vnus enim nabuchodonosoꝛ rex terrę. et uniuersis uirtutis ei⁹ quę ē in te. ad correctionē omnium animaꝝ errantiū. q̄m ñ solū homines seruient illi p te⁹ sed & bestię agri obtempabunt illi. Nunciat̄ enim industria animi tui uniu⁹si gentib⁹. & indicatū est omi seclo⁹. q̄m tu solus bon⁹ et potens es. in omni regno ei⁹. & disciplina tua omīb⁹ p uincis p̄dicatur. Nec hoc latet q̄d locutus est achioꝛ⁹. nec illud ignoratur q̄d ei iusseris euenire. Constat enim dñm nr̄m sic peccatis offensū ut mandauerit. pphas suos ad populū q̄d tradat eum. p peccatis suis⁹. et q̄m sciunt se offendisse dñm suū filii isrl⁹ tremoꝛ tuus sup ipsos ē⁹.

XI.

msup etiam fames inualuit eos. & ab
anditate aque iam int̃ mortuos cõ
putant̃. Denq; ordinant ut int̃fici
ant pecora sua. et sanguinẽ eoz bi
bant. et scã dñi di sui que precepit
dns ñ contingi in frumento uino &
oleo cogitauerunt impendere? & uo
lunt consumere que nec manib̃ de
bent contingere. Ergo q̃m hec faci
unt certũ est q̃d in pditione dabũ
tur. Quod ego ancilla tua cognos
cens fugi ab illis. & misit me dns
hec ipsa nunciare t̃. Ego enim an
cilla tua dñm colo etã nunc apud te.
et exiet ancilla tua. et orabo dñm. et
dicet michi q̃ndo eas reddet peccatũ
suũ? et ueniens nunciabo t̃. ita ut
ego adducã te p̃ mediam iherlim? &
habebis omnẽ pplm isrl sic̃ oues
quib; ñ est pastor? et ñ latrabit ul
li contra te. q̃m hec michi dicta sũ
p̃ prudentiã di. Et q̃m iratus ẽ il
lis ds? hec ipsa missa sũ nunciare
t̃. Placuer̃t aut̃ omia uba hec corã
holoferne. et corã pueris ei? & mira
bant̃ ad sapientiam ei?. et dicebant
alter ad alterũ. Non ẽ talis mulier
sup terrã. in aspectu. et pulchritudi
ne? et in sensu uerboz. & dixit ad
illam holofernes. Bene fecit ds qui
misit te ante pplm. ut des illũ tu
in manib; nris? et q̃m bona ẽpmis
sio tua. si fecerit michi hoc ds tuus
erit & meus ds. Et tu in domo nabu
chodonosoz magna eris? et nomen
tuũ nominabitur in unũsa terra.
Tunc iussit eã introire ũ reposita e
rant thesauri ei. & iussit illic mane
re illam? et constituit quid daret̃
illi de conuiuio suo. Cui respondit
iudith. et dixit. Hunc ñ potero man
ducare ex his que michi precepis tri
bui? ne ueniat sup me offensio. Ex
his aut̃ que michi detuli manduca
bo. Cui holofernis ait. Si defecerint
t̃ usta que tecũ detulisti. ũ facia
tibi. & dixit iudith. Viuit anima
tua dñe meus? q̃m ñ expendet om
nia hec ancilla tua. donec faciat ds
in manu mea hec que cogitaui. Et
induxerunt illã seruj ei in tabna
culũ quod p̃eperat? & petit dum
introiret ut daret̃ ei copia nocte. et
ante lucẽ egrediendi foras ad oratio
nẽ. et dep̃candi dnm. Et precepit
cubicularius suus ut sicut placeret
illi exiret et introiret ad orandum
dñm suũ p̃ triduũ. Et exiebat noctib;
in uallem bethulie & baptizabat se
in fonte aque. et ut ascendebat ora
bat dnm dñm isrl ut dirigeret uiam
eius ad liberationẽ pplj sui? & intro
iens munda manebat in tabernacu
lo usq; dũ acciperet escã suã in uespe.
Et factum ẽ quarto die holofernis
fecit etiam seruis suis? & dixit ad ua
gao eunuchũ. Vade et suade hebre
am illam. ut sponte consentiat ha
bitare mecũ. fadum ẽ enim apd as
syrios. si femina irrideat uirũ agna
do? et immunis transeat ab eo. Tunc
introiuit uagao ad iudith & dixit.
Non uereat̃ bona puella introire
ad dñm meũ. ut honorificet̃ ante
faciem ei? et manducet cũ eo. & bibat
unum in iocunditate. Cui respon
dit iudith. Que ego sum ut contẽ
ram dño meo. Omne q̃d erit ante

xij.

oclos ei⁹ bonū et opamū faciā. Quic
quid aut illi placuerit hoc michi erit
opamū omīb⁹ dieb⁹ uite mee. Et sur
rexit et cinauit se uestimento suo⁹. &
ingressa stetit ante faciem ei⁹. Cui aut
holofernis concussum ē⁹ erat enim ar
dens in concupiscentia ei⁹. Et dix ad
eam holofernes. Bibe nunc. & accū
be in iocunditate⁹ qm gram inuenī
sti coā me. Et dixit iudith. Bibam
dne⁹ qm magnificata ē anima mea
hodie p omnib⁹ dieb⁹ meis. Et acce
pit et manducauit & bibit coā ip
so ea que pparauerat illi ancilla ei⁹.
& iocundus factus ē holofernis ad
illam. Bibitq: unū multū nimis.
quantū una die numqm biberat i
uita sua. Vt aut sero factum ē. festi
nauerunt serui illi⁹ ad hospicia sua⁹
& concluſit uagao hostia cubiculi.
et abiit. Erant aut oīs fatigati a
uino⁹ eratq: iudith sola in cubicu
lo. Porro holofernis iacebat in lec
to nimia ebrietate sopitus. Dixitq:
iudith puelle sue ut staret foras
ante cubiculū et obseruaret. Stetitq:
iudith ante lectum orans cū lacrimis⁹
& labioꝝ motu in silentio dicens. Cō
firma me dne ds isrl respice in hac
hora ad opa manuū mearū ut sicut
pmisisti iherlm ciuitatē tuā erigas.
et hoc quod credens p te posse fieri co
gitaui pficā. Et cum hec dixisset. ac
cessit ad columpnā que erat ad caput
lectuli ei⁹ & pugionē eius qui in ea
ligatus pendebat exsoluit. Cumq: e
xtraxisset illum. apphendit comā
capitis ei⁹ et ait. Confirma me dne ds
in hac hora. Et percussit bis in ceruicē
eius. et abscidit caput ei⁹ et abstulit
conopeum ei⁹ a columpnis. & uoluit
corp⁹ eius truncū. et post pusillum
exiuit et tradidit caput holofernis
ancille sue⁹ et iussit ut mitteret illud
in peram suā. Et exierunt due salm
consuetudinē suam quasi ad oratio
nem⁹ et transierunt castra. et gyran
tes uallem uenerunt ad portam ci
uitatis. Et dixit iudith alonge custo
dib⁹ murorꝝ. Aprite portas. qm nobis
cum ē ds qui fecit uirtutē in isrl.
& factum ē cum audissent uiri uo
cem ei⁹. uocauerunt prbros ciuitatis⁹
et concurrerunt ad eā oīs a minī
mo usq: ad maximū qm sperāt
eam iam nō esse uenturā. & accendē
tes luminaria congyrauerūt circa eā
unūsi. Illa aut ascendens in emi
nentiori loco iussit fieri silentium.
Cumq: oīs tacuissent. dix iudith.
Laudate dnm dm nrm qui nō dese
ruit sperantes in se. & in me ancilla
sua adumpleuit misericordiam suā. qm
pmisit domui isrl. & interfecit hostē
ppli sui in manu mea in hac nocte.
Et pferens de pera caput holofernis.
ostendit illis dicens. Ecce caput holo
fernis pncipis militie assyriorꝝ. & ecce
conopeum illius in quo recūbebat
in ebrietate sua⁹ ubi & p manū femi
ne percussit illum dns ds nr. Viuit
autem ipse dns. qm custodiuit me
angls eius. et hinc exiturā. & ibi cō
morantē & inde huc reuertentē⁹ et
nō pmisit ancillā suam coīquinari⁹
s; sine pollutione peccati reuocauit
me uobis gaudentē in victoria sua⁹
in euasione mea. in liberatione uā.

xiij.

ebrietate sua

Confitemini dñi omnis qm bonꝰ qm
in sclm misericordia eꝰ. Vnusquisq; autē adorantes dñm dixerūt ad eam. Benedixit te dñs in virtute sua: quia p te ad nichilū redegit inimicos nros. Porro ozias princeps ppli isrl dixit ad eam. Benedicta es tu filia a dño deo excelso: p omib⁹ mulieribꝫ sup terrā. Benedictus dñs qui creauit celū & terrā: qui te direxit in vulnera capitis principis inimicoꝝ nrōꝝ: q hodie nomē tuū ita magnificauit: ut nō recedat laus tua de ore hominū: qui memores fuerint virtutis dñi in eternū: p quib⁹ non pepercit anime tue: propter angustias & tribulationē generis tui: sed subuenisti ruine ante conspectum dei nri. & dixit omis ppls fiat. fiat. Porro achior uocatus venit et dixit ei. Dñs isrl cui testimoniū dedisti: qd ulciscat de inimicis suis: ipse caput omnium incredulorum incidit in hac nocte: in manu mea. Vt probes quia ita est: ecce caput holofernis qui contemptui superbie sue dñm isrl contempsit: & te interficere minabat dicens. Cum captus fuerit ppls isrl: gladio perforari pectoris latera tua. Videns autē achior caput holofernis: angustiat⁹ pre pauore cecidit in faciem suā sup terrā. et exstinxit anima ei. Postea uꝰ qm resumpto spū recreatus est: procidit ad pedes eius. & adorauit eā et dixit. Benedicta tu in deo tuo i omī tabernaculo iacob: qm in omī gente que audierit nomen tuū: magnificabit deus isrl sup te. Dixit autē iudith ad omnē pplm. Audite me frēs.

xiiij

suspendite caput hoc sup muros nros: et erit cum exierit sol accipiat unusquisq; arma sua: et exite cum impetu. Non ut descendatis deorsum: sed quasi impetū facientes. Te exploratores necesse erit ut fugiāt ad principē suum. exercitandū ad pugnā. Cumq; duces eoꝝ cucurrerint ad tabernaculū holofernis: & inuenerunt eū truncū in suo sanguine uolutatū: decidet sup eos timor. Cumq; cognouerint fugere illos: ut post illos securi: qm dñs conteret eos sub pedib⁹ suis. Tunc achior uidens virtutē quā fecit deus isrl: relicto gentilitatis ritu credidit deo: & circūcidit carnē prepucij sui: et appositus est ad pplm isrl: et omis successio eius usq; in hodiernū diem. Oriente autē sole: suspenderunt sup muros caput holofernis. Accepit autē unusquisq; ut arma sua: et egressi sunt cū grandi strepitu. & ululatu. Quod videntes exploratores: ad tabernaculum cucurrerūt. Porro hi qui in tabernaculo erant uenientes. & ante ingressum cubiculi pstrepentes. exercitati gratia inquietudinē arte moliebant: ut non ab exercitatib⁹. sed a consonantib⁹ holofernes cauillaret. Nullus enim audebat cubiculū intrare assyrioꝝ pulsando aut aperiendo ostia re. Sed cum uenissent duces et tribuni. et uniuersi maiores exercitus assyrioꝝ: dixerunt cubicularis. Intrent exercitatores illum: qm egressi sunt de cauernis suis. ausi sunt prouocare nos ad prelium. Tunc ingressus vagao cubiculum eius: stetit ante ostium

nam. et plausū fecit manib⁹ suis:
suspicabat enim illū cum iudith
dormire. &; cum nullū motū ra
tionis sensu auruū caper: accessit
premans ad cortinā eleuans eā ui
dens cadáuer eⁱ absq; capite holo
fernis in suo sanguine tabefactū
iacere sup terrā. Exclamauit uo
ce magnā cum fletu. et scidit uesti
menta sua: & ingressus tabernacu
lum iudith ñ inuenit eā. Et egre
diens foras ad pplm et dixit. Ecce mu
lier hebrea: fecit confusionē in do
mo regis nabuchodonosor. Ecce enim
holofernis iacet in terra: caput il
lius ñ est in ipso. Quod cū audis
sent pncipes uirtutis assyriorū. sci
derunt omnes uestimenta sua: & in
colerabilis timor & tremor cecidit
sup eos: et turbati sunt animi eorū
ualde: & clamor factus ē in cōpara
bilis in medio castroꝝ eorū. Cumq; omīs egressus decollatum holofernem
audisset. fugit mens & consiliū ab
eis: et solo tremore et metu agitati.
fugę presidiū sumunt: ita ut nullus
loquerē cum primo suo: sed inclina
to capite relictis omīb⁹ euadere be
breos. qs armatos sup se uenire au
dierant: fugientes p uias campoꝝ.
et semitas colluū. Videntes itaq; fi
lii isrl fugientes illos: descendentes
clangentesq; tubis. et ululantes p
illos. et qm assyrii ñ adunati in fu
gam ibant pcipites: filii autē isrl
uno agmine psequentes debilita
bant omīs qs inuenire potuissent.
Misitq; ozias nuncios p omīs ciui
tates & regiones isrl. Omīs itaq; re
gio. omīsq; urbs electam iuuentu
tem misit armatā post eos: et psecu
ti sunt eos in ore gladii. quousq; p
uenirent ad extremitatē finiū suoꝝ.
Reliqui aut̄ qui erant in bethulia
ingressi sunt castra assyriorū: et pdā
quam fugientes assyrii reliquerant
abstulerunt: et ditati sunt ualde. Hi ū qui uictores reuersi sunt in
bethuliā: omīa quecq; illoꝝ erant.
abstulerunt secum: ita ut ñ esset
numerus in pecorib⁹. in iumentis. &
unūsis mobilib⁹ eorū: ita a minimo.
usq; ad magnū omīs diuites fierent
de predationib⁹ eorū. Ioachim autem
summ⁹ pontifex de iherlim uenit in
bethuliā. cum uniūsis prbris suis:
ut uideret iudith. Quę cū egressa ad
illū: benedixerunt illam omīs una
uoce dicentes. Tu gla iherlim. tu leti
cia isrl. tu honorificentia ppli nri:
quia fecisti uiriliter. et confortatū est
cor tuū eo qd castitatē amaueris: et
post uirū tuū alterū nescieris. Ideo
et manus dñi confortauit te: et ideo e
ris benedicta in eternū: et dixē omīs
ppls fiat fiat. p dies autē triginta.
uix collecta sunt spolia assyriorū: a
pplo isrl. Porro autē unūsa quę ho
lofernis peculiaria fuisse. pbata sūt:
dederunt iudith in auro & argento.
et uestib⁹. & gemmis. et omī supelle
ctili: et tradita sunt illi omīa a
pplo: & omīs ppls gaudebat cū mu
lieribus et uirginib⁹. & iuuenib⁹ in or
ganis. & cythāris. Tunc cantauit
canticū hoc dño iudith dicens. In
cipite dño in tympanis: cantate
dño in cymbalis: modulamini il

li psalmū nouū. gultate. & inuoca
te nomen ei. Dñs conterens bella.
dñs nomen ē illi. qui posuit castra
sua in medio ppli sui. ut erpet nos
de manu omniū inimicoꝝ nrōꝝ.
Venit assur ꝙ montiꝫ ab aq̄lone
in multitudine fortitudinis suę.
cui multitudo opuruit torren
tes. et equi eoꝝ cooperuerūt ualles.
Dixē se inensurū fines meos. et ui
uentes meos occisuros gladio. Infan
tes meos dare in preda. et uirgines
in captiuitatē. Dñs aut omipc no
cuit eū. et tradidit illū in manū femi
ne. & confudit eū. Non enim ccidō
potens eoꝝ. a iuuenib⁹ nec filiꝫ ti
tani pausserunt eū. nec excelsi gi
gantes imposuerūt se illi. Iudith
filia merari in specie facei suę dis
soluit eū. Exuit enim se uestimen
to uiduitatis. et induit se uestimē
ta letitię in exultatione filioꝝ isrl.
Unxit enim facē suam unguento.
coligauit crinnos suos mitra.
ad decipiendū illum. Sandalia eius
rapuerunt oculos eius. pulchritudo eius
captiuā fecit animā eius. Imputa
uit pugione ceruicē ei. Horruerūt
pse constantiā eius. et medi auda
ciam ei. Tunc ululauerunt castra as
syrioꝝ. quando apparuerūt humiles
mei. arescentes in siti. Filii puellaꝝ
cōpunxerunt eos. et sicut pueros fu
gientes occiderunt eos. pierunt in
prelio a facie dñi mei. Ymnū cante
mus dño. ymnū nouum cantemus
deo nro. Adonay dne ds magn es
tu. et preclar in uirtute. et quē su
pare nemo potest. Te seruiet omis
creatura tua. quia dixisti et facta
sunt. misisti spm tuū. & creata sunt.
et n est qui resistat uoci tue. Mon
tes a fundamentis mouebunt cū
aquis. petre sicut cera liquescent
ante faciē tuā. Qui aut timent te.
magni erunt apd te p omia. Ve gen
ti insurgenti sup genus meū. Dñs
enim omipc uindicabit meos. in die
iudicii uisitabit illos. Dabit enī ig
nem et uermes in carnes eoꝝ. ut
urant & sentiant usq; in sempiternū.
Et factum ē post hec omis ppls pr
uictoriā uenit ad iherlim. adorare
dñm. Et mox ut purificati sūt. obtu
lerunt omis holocausta. et uota. et
reprimissiones suas. Porro iudith un
uersa uasa bellica holofernis quede
dit illi ppls. et conopeū quod ipsa
sustulerat in anathema obliuionis.
Erat aut ppls iocund̄ secm facē
seoꝝ. et p tres menses gauduū hui
uictorię celebratum ē cum iudith.
Pdies aut illos uniquisq; reduit in sua.
et iudith magnificata est in bethu
lia. et preclarior erat unusquisq; tre isrl.
Erat etiam uirum castitatis aduin
cta. ita ut n cognosceret uirū omib⁹
diebus uitę suę. ex quo defunctus est
manasses uir ei. Erat aut dieb⁹ fes
tis precedens cum gla magna. Man
sit aut in domo uiri sui annos cen
tum quinq;. et dimisit abrā suam
liberā. et defuncta ē ac sepulta cū
uiro suo in bethulia. Luxitq; illā
omis ppls diebus septē. In omi aut
spacio uitę ei. n fuit qui turbaret
isrl. et post mortē ei annis multis.
Dies aut uictorię hui festiuitatis

ab hebreis in numero dierū sc̄oꝝ ac
cepit? et colit̄ a iudeis ex illo tēpore
usq; in presentē diem. Explic̄ lib̄ Judi.
Incipit prologus sc̄i hieronymi pres
bteri: in librum hester.

LIBRVM hester uariis transla
toribꝫ constat ee uitiatū? quē ego
de archiuis hebreoꝝ reuocans. uerbꝫ
e uerbo expressius transtuli. Quē libr
um editio uulgata lacinios̄ binc
inde uoluminibꝫ trahit? addens ea
que ex tempore dici poterant & au
diri? sicut solitū est scolaribꝫ disci
plinis sumpto themate exogitare.
quibꝫ uerbis uim potuit qui iniuriā
passus e. ul̄ ille qui iniuriā fecit.
Vos aut̄ o paula et eustochiū. qm
& bibliotecas hebreoꝝ studuistis
inire? et interpretū certamina cōp
astis. tenentes hester hebraicum
librū p singla uerba mām transla
tionē aspicite: ut possitis agnoscere
me nichil iam augintasse addendo
uel? fidei testimonio simplicit̄ sic
in hebreoꝝ libris habet̄? hystoriā he
braicam latine linguę tradidisse.
Nec affectam laudes hominū? nec ui
tuperationes expauescam. Deo enī pla
cere curantes minas hominū penu
tus nō timem? qm dissipat ds ossa
eoꝝ qui hominibꝫ placere desiderāt?
et sedm aplm qui huiusmodi sunt. ser
ui xpi ee non possunt. Rufin in li
bro hester alphabetū ex mimo usq; ad
thetam litterā secm̄ diuisis in locis?
saluet septuaginta interpretū ordinē
p hoc insinuare studioso lectori. Hos
enim iuxta hebreoꝝ ordinē psequi.
etiam in septuag. una editione ma
luim. Explicit̄ plog. Incip̄ liber hester
ri diebus assueri .i.

QUI regnauit ab india usq; et
ethiopiam sup centū uiginti
septē prouincias? qndo sedit in
solio regni sui. susa ciuitas?
regni ei? groduū fuit. Tertio q̄
anno imperii sui. fecit q̄ de
conuiuium cunctis principi
bꝫ et pueris suis. fortissimis
persarum et medoꝝ inclitis.
& p̄fectis. prouinciaꝝ coram se?
ut ostenderet diuitias gl̄ie
regni sui. ac magnitudinē
atq; iactantiā potentię suę
multo tempore? centū ui
deliceꝫ octoginta diebus.
Cumq; implerent̄ dies con
uiuii. mutauit omnē po
pulum qui inuent̄ ē susis.
a maximo usq; ad minimū?
& septem diebꝫ iussit conuiuiū pre
parari in uestibulo orti & nemoris
quod regio cultu et manu constitū
erat. Et pendebant ex oīi parte ten
toria aerii coloris carbasini · & iacin
thini · sustentata funibꝫ byssinis atq;
purpureis · qui eburneis circulis in
serti erant? & columpnis marmore
is fulciebant̄. Lectuli quoq; aurei.
et argentei sup pauimentum sma
ragdino et pario stratū lapide dis
positi erant. q̄d mira uarietate de
corabat. Bibebant aut̄ qui inuita
ti erant aureis poculis? et aliis at
q; aliis uasis cibi inferebant̄. Vinū
quoq; ut magnificentia regia dig
num erat habundans. et precipu
um ponebat̄? nec erat qui nolen

ret cogeret ad bibendū. ſ; ſic rex ſta
tuerat ꝓponens menſis ſingl̄os de
ꝓcipib⁹ ſuis ſumeret unūquiſq;
quod uellet. Vaſthi quoq; regina
fecit conuiuiū feminaꝝ in palatio
u rex aſſuerus manere conſueuerat.
Itaq; die ſeptimo cū rex eēt hylari
or. et poſt nimiā potionē incalu
iſſet mero. ꝑcepit mauman. & ba
zatha. et arbona. & gabatha. et ab
gatha. & zarath. et charcas. ſeptē
eunuchis qui in conſpectu eī mi
niſtrabant. ut introducerent re
ginam uaſthi cora rege. poſito ſu
ꝑ caput eī diademate. et oſtende
ret cunctis ꝑplis et ꝓcipib⁹. illi⁹
pulchritudinē. erat enim pulchra
ualde. Que renuit. et ad regis im
ꝑium q̄d ꝑ eunuchos mandaue
rat uenire contempſit. Vnde irat⁹
rex. et nimio furore ſuccens. inter
rogauit ſapientes. qui ex more re
gio ſemp ei aderant et illos facie
bat cuncta conſilio. ſcientiū leges
ac iura maioꝝ. erant ꝓmi & ꝑrimꝰ
charſana. et ſethar. & admatha. et
tharſis. & mareſ. et marſana. & mā
mucha. ſeptē duces ꝑſaꝝ atq; me
doꝝ. qui uidebant faciem regis. &
ꝓmi poſt eū reſidere ſolū erant.
cui ſententie uaſthi regina ſubia
cere. que aſſueri regis imꝑiū q̄d
ꝑ eunuchos mandauerat facere no
luiſſet. Reſponditq; mamuchan
audiente rege atq; principib⁹. Non
ſolum regem leſit regina uaſthi. ſ;
et oīs principes et ꝑplos qui ſt̄
in cunctis ꝓuinciis regis aſſueri.
Egredietur enim ſermo regine ad
oīs mulieres ut contemnant uiros
ſuos et dicant. Rex aſſuerus iuſſit
ut regina uaſthi introiret ad eū. &
illa noluit. atq; hoc exemplo. oīs
ꝓcipum coniuges ꝑſaꝝ atq; me
doꝝ parupendent impia marito
rū. unde regis uiſta ē indignatio.
Si ē placet egrediat edictū a facie
tua et ſcribatur uyta legē ꝑſarū
atq; medoꝝ q̄m ꝓteriri illicitū ē.
ut nequaq̄m ultra uaſthi ingredi
atur ad regē. ſ; regnū illi⁹ altera q̄
melior illa ē accipiat. et hoc īo mē
q̄d latiſſimū eſt ꝓuinciaꝝ tuaꝝ di
uulgēt imꝑiū. et cuncte uxores
tam maioꝝ q̄m minoꝝ deferāt ma
ritis ſuis honorē. Placuit conſiliu
um eī regi et ꝓcipib⁹. Feceq; rex uxta
conſiliū mamuchan. et miſit e
piſtolas ad unūſas ꝓuincias regi
ni ſui. ut queq; gens audire & lege
re poterat. duſis linguis. et literis
ē uiros ꝓcipes. ac maiores. in do
mib⁹ ſuis. & hoc ꝑ cunctos ꝑplos di
uulgari. His ita geſtis poſtq̄m re
gis aſſueri deferbuerat indignatio.
recordatus ē uaſthi. et que feciſſet.
uel que paſſa eēt. Dixeruntq; pueri
regis ac miniſtri eī. Querantur reg
puelle uirgines ac ſpeciose. et mit
tant̄ qui conſiderent ꝑ unūſas ꝓ
uincias puellas ꝑcaſas. & uirgines.
et adducant eas ad ciuitatē ſuſan.
& tradant in domū feminaꝝ ſub
manu egei eunuchi qui ē ꝓpoſit⁹
et cuſtos mulierū regaꝝ. et accipiāt
mundū muliebrē. & cetera ad uſus
neceſſaria. et que cū q; int̄ oīs oclis
regis placuerit. ipſa regnet ꝑ uaſthi.

placuit sermo regi: et ita ut suggesse
rant uultu fieri. Erat uir iudeus in
susis ciuitate uocabulo mardocheus
filius iair: filii semei. filii cis de stirpe
geminii qui translat' fuerat de iude
ea tempore quo iechonias rex
gē iuda nabuchodonosor rex baby
lonis transtulerat qui fuit nutrit'
filie fratris sui edisse que altero nomi
ne hester uocabat': et utrumq: pa
rentē amiserat pulchra nimis & de
cora facie. Quibus defunctis pater eius ac ma
ter. mardocheus sibi eam adoptauit
in filiā. Cumq: percrebuisset regis im
perium. et iuxta mandata illius mul
te uirgines pulchre adducerentur
susan. et egeo traderent' eunucho:
hester quoq: inter ceteras puella
tradita est: ut seruaret' in numero
feminarum. Que placuit ei. et inue
nit gratiam in conspectu illius. ut ac
celeraret mundum muliebrem. & tra
deret ei partes suas. et septem puellas
speciosissimas de domo regis. et ta
ipsam quam pedissequas ei ornaret at
que decoleret. Que noluit ei indica
re populum et patriam suam. Mardo
cheus enim precepat ut de hac re
omnino reticeret. Qui deambula
bat cotidie ante uestibulum domus
in qua electe uirgines seruabant'
curam agens salutis hester: & scire
uolens quid ei accideret. Cum autem
uenisset tempus singularum per ordinem
puellarum ut intrarent ad regem. exple
tis omnibus que ad cultum muliebrem
pertinebant: mensis duodecimus uer
tebat'. ita dumtaxat ut sex menses
oleo unguerentur myrrino: et
aliis sex quibus data pigmentis & aro
matibus uterent'. Ingredientesque ad
regem quicquid postulassent ad ornā
tum putabant accipiebant. et ut eis
placuerat composite de triclinio fe
minarum ad regis cubiculum transi
bant: et que intrauerat uespere. egre
diebat' mane. Atque inde in secundas edes
deducebant' que sub manu saltuagi
ni eunuchi erant qui concubinis
regis presidebat: nec habebat potes
tatem ad regem ultra redeundi nisi
uoluisset rex. et eam uocare iussis
set ex nomine. Euoluto autem tempore
per ordinem instabat dies quo hester
filia abiahel fratris mardochei quem si
bi adoptauerat in filiam intrare de
beret ad regem. Que non quesiuit mu
liebrem cultum: sed quecumque uoluit
egeus eunuchus custos uirginum
hec ei ad ornatum dedit. Erat enim
formosa ualde. et incredibili pul
chritudine omnium oculis gratiosa:
& amabilis uidebat'. Ducta e itaque:
ad cubiculum regis assueri mense de
cimo qui uocatur thebeth septimo
anno regni eius: et amauit eam plus
quam omnes mulieres. Habuitq: gratiam
et misericordiam coram eo super omnes muli
eres: et posuit diadema regni in ca
pite eius: fecitq: eam regnare in loco
uasthi. Et iussit conuiuium parari
per magnificum cunctis principibus. et
seruis suis. per connubione et nup
tias hester requiem in unum sis. prin
cipis ac dona largitus est iuxta mag
nificentiam principalem. Cumq: & secon
do quererent' uirgines. et congregarentur
tur: mardocheus manebat ad regis

ranuā. Necdum q; pduerat hester
patriā et pplm suum. uxta man
datum eius. Quicquid ille enim
precipiebat obseruabat hester? et
ita cuncta faciebat ut eo tempore
soluta erat quo eam paruulā nu
triebat. Eo igit tempore quo mar
docheus ad regis ianuā morabā
tur. irati sunt bagathan & thares
duo eunuchi regis qui ianitores
erant. et in pmo palacii limine
psidebant. uoluerunt q; insurge
re in regē et occidere eum? qd mar
docheum ñ latuit. statimq; nun
ciauit regine hester. et illa regi
ex nomine mardochei qui ad se
rem detulerat. Quesitum ē & in
uentū? et appensus uterq; eor i
patibulo. O) andatumq; est hystō
rus et annalib; traditū cora rege.
Post hec rex assuerus exaltauit am
an filiū amadathi. qui erat de stir
pe agag. et posuit solū ei sup om
nes principes. qs habebat? cuncti
q; serui regis. qui in foro palacii
uersabantur. flectebant genu. et
adorabant aman. Sic enim eis pce
pat imperator. Solus mardocheus
ñ flectebat genu. neq; adorabat eū.
Cui dixerunt regis pueri qui ad
fores palacii psidebant. Cur preter
ceteros ñ obseruas mandata regis.
Cumq; hoc crebrius dicerent. & ille
nollet audire? nunciauer aman.
scire cupientes utrū psteueraret in
sententia. Dixerat enim eis se esse
iudeū. Quod cū audisset aman. et
experimento pbasset qd mardoche
us ñ sibi flecteret genu nec se ad
oraret? iratus ē valde. et p nichilo
duxit ut in unū mardocheū mitte
ret manū suas. Audierat enim quod
esset gentis iudee? magisq; voluit om
nē iudeor qui erant in regno assue
ri pdere nationē. Mense primo cu
ius uocabulū est nisan anno duo
decimo regni assueri. missa ē sors i
urnā que hebraice dicat phur. coram
aman quo die et quo mense gens
iudeor deberet interfici. Et ceciderunt
mensis duodecim qui uocat adar?
dixitq; aman regi assuero. Est ppls
p omnes prouincias regni tui dispsus
& a se mutuo separatus. nouis u
tens legib; et cerimoniis? insup et
regis scita contemnens. & optime
nosti qd ñ expediat regno tuo. ut
insolescat p licentiā. Si t placet de
cerne ut pereat. et decē milia talen
tor appendā archariis gazē tue. Tu
lit g rex anulū quo utebat de ma
nu sua? et dedit eū aman filio ama
dathi de pgenie agag hosti iudeor.
dixitq; ad eum. Argentū qd pollice
ris tuum sit? de pplo age qd tibi pla
cet. Vocatiq; sunt scribe regis mense
pmo nisan. terciadecima die eiusde
mensis? et scriptum ē ut iusserat a
man ad omnes satrapas regis. & iudi
ces prouinciarū unius cuiusq; gentium?
ut quecumq; gens legere poterat.
& audire p uarietate linguarū ex no
mine assueri regis. et littere signate
ipsius anulo. misse sunt p cursores
regis ad unūsas prouincias ut oc
ciderent atq; delerent omnes iudeos
a puero usq; ad senē. paruulos &
mulieres uno die? hoc ē terciode

cimo die mensis duodecimi q̄ uocat adar? et bona eor diriperent. Summa aut̄ eplarū hec fuit. ut oīs puincie parent? et pararent se ad predictam diē. festinabant cursores qui missi erant explere regis impium. Statimq; in susis pependit edictum? rege & aman celebrante conuiuiū. et cunctis iudeis qui in urbe erant flentib? Que .iiij. cū audisset mardocheus. scidit ue stimenta sua. et indutus ē sacco. spargens cinerē capiti. et in platea medie ciuitatis uoce magna clamabat. et ostendens amaritudinē animi sui? et hoc cūlatu usq; ad fores palacii gradiens. Non enim erat licitū indutū sacco aulā regis intrare. In omnib; queq; puincis oppidis aclocis ad que crudele regis decretum puenerat planctus ingens erat. apd iudeos ieiunii. ululatus & fletus sacco et cinere multis pstrato utentib;. Ingresse sunt aut̄ puelle hester et eunuchi? nunciauerunt q; ei. Qđ audiens consternata ē? & misit uestem. ut ablato sacco induceret eam. Quā accipe noluit. Accitoq; athac eunucho quē rex ministrū ei dederat. pcepit ut iret ad mardocheū. et disceret cur hoc faceret. Egressq; athac uenit ad mardocheū stantē in platea ciuitatis ante hostiū palacii qui indicauit ei oīa que acciderant quom aman pmisisset ut in thesauros regis p iudeoꝝ nece inferret argentū. Exemplarq; edicti qđ pendebat in susis dedit ut regine ostenderet. & moneret eā ut intret ad regē. et deprecaret eum p pplo suo. Regressusq; athac nunciauit hester oīa que mardocheus dixerat. Que respondit ei? et iussit ut diceret mardocheo. Oīs seruu regis & cuncte que sub ditione ei? sunt norunt. puincie qđ siue uir siue mulier inuocatus interi? atriū regis intrauerit absq; ulla cunctatione statim interficiat. nisi forte rex aureā uirgā ad eā tetenderit. p signo clementie atq; ita possit uiuere. Ego & quom ad regē intrare potero. que triginta iam dieb; nō sum uocata ad eum? Quod cū audisset mardocheus? rursū mandauit hester dicens. Ne putes qđ animā tuā tantū liberes quia in domo regis es p cunctis iudeis. Si enim nunc siluerис p aliam occasionē liberabunt iudei? et tu & dom patris tui peribis. & qs nouit utrū idcirco ad regnū uenisti. ut in tali tempore patareris. Rursumq; hester hec mardocheo iuba mandauit. Vade et congrega omnes iudeos quos in susis reppereris. & orate p me nō comedatis et non bibatis tribus dieb? ac noctib? & ego cū ancillis meis ieiunabo similiter? et tunc ingrediar ad regē contra legē faciens inuocata tradensq; me morti et periculo. Iuit itaq; mardocheus & fecit oīa que ei hester pcepat. Die aut̄ tertio indutа ē hester regalib; uestimentis. et stetit in atrio dom regie. qđ erat interi? contra basilicā regis. At ille sedebat sup solii suum in consistorio palacii cont̄ hostiū domus. Cumq; uidisset hester reginā

stantem placuit oculis ei? et extendit
contra eam uirgã aureã quã tene
bat manu. Quę accedens osculata
est summitatẽ uirgę ei. Dixitq: ad
eam rex. Quid uis hester regina.
Quę est petitio tua? Etiam si dimidi
am regni mei partẽ petieris dabi
tur ẽ. At illa respondit. Si regi
placet obsecro ut uenias ad me ho
die et aman tecũ ad conuiuiũ qđ
paraui. Statimq: rex. Vocate mđo
aman cito? ut hester obediat uolũ
tati. Uenerunt itaq: rex et aman ad
conuiuiũ quod eis regina parauer
at. Dixitq: ei rex postquã uinum
biberat habundanter. Quid petis
ut dẽ tibi et p qua re postulas?
Etiam si dimidiã partẽ regni mei
petieris impetrabis. Cui respondit
hester. Petitio mea et preces istę sũt.
Si inueni grãm in conspectu regis.
et si regi placet ut det michi quod
postulo. et meã impleat petitio
nẽ. ueniat rex & aman ad conuiu
ium qđ paraui eis? et cras regi ape
riam uoluntatẽ meã. Egressus ẽ
itaq: illo die aman lętus. & alacer:
Cumq: uidisset mardocheũ sedẽ
tem ante fores palacij. et nõ soluo
nẽ assurrexisse sibi. sꝫ nec motũ qui
dem de loco sessionis suę. indigna
tus ẽ ualde? et dissimulata ira. re
uersus domũ suã conuocauit ad
se amicos et zares uxorẽ suã. et expo
suit illis magnitudinẽ diuitiarũ
suarũ filiorũq: turbã. et quanta eũ
gl̃a sup oms principes & seruos su
os rex eleuasset. & post hęc ait. Re
gina quoq: hester nullũ aliũ uo
cauit cũ rege ad conuiuiũ præter
me. apud quã etiam cũ rege pran
surus sum? et eũ hęc omĩa habeã.
nichil me habere puto qmdiu ui
deo mardocheũ iudeũ sedentem
ante fores regias. Respondẽtq:
ei zares uxor ei? et cęteri amici. Iu
be parari excelsam trabẽ habentẽ
altitudinis quinquaginta cubitos.
et dic mane regi. ut appendat sup
eam mardocheus? et sic ibis cũ re
ge lętus ad conuiuiũ. Placuit ei
consiliũ et iussit excelsam parari
crucẽ. Noctem illam rex duxit in
somnẽ. Iussitq: afferri sibi hystoriã?
et annales prioꝝ temporꝝ. Quę cũ
illo p̃sente legerentur. ueniũ est ad
eũ locũ ubi scriptũ erat. quomodo
nunciasset mardocheus insidias ba
gathan et thares eunuchoꝝ regum
assuerũ iugulare cupientiũ. Quod
cũ rex audisset ait. Quid p hac fi
de honoris ac p̃mij mardocheus
consecutꝰ est? Dixeruntq: serui illi
ac ministri. Nichil omnino mercę
dis accepit. Statimq: rex. Quis est
inquit in atrio? Aman quippe in
grius atriũ domꝰ regię intrauerat
ut suggereret regi ut iuberet mar
docheum affigi patibulo quod ei
fuerat p̃paratum. Respondẽrt pu
eri. Aman stat in atrio. Dixitq: rex.
Ingrediatur. Cumq: ẽet ingressꝰ. ait
illi. Quid debet fieri uiro quẽ rex
honorare desiderat? Cogitans aũ
in corde suo. et reputans qđ nullũ
aliũ rex nisi se uellet honorare? re
spondit. Homo quẽ rex honorare
cupit. debet indui uestib; regis

& impon sup equū qui de sella
regis ē? et accipe regū diadema su
p caput suū. et ꝑmus de regis ꝑn
cipib⁹ ac tyrannis teneat equū ei⁹.
et p platea ciuitatis incedens cla
met et dicat. Sic honorabit quē
cumq: rex uoluerit honorare. Dix
it ergo rex. festina et sumpta stola &
equo. fac ut locutus es mardoche
o iudeo qui sedet ante fores pala
cii. Caue ne quicqm de his que
locut⁹ es prętermittas. Tulit itaq;
aman stolam et equū indutū q:
mardocheū in platea ciuitatis. &
impositū equo precedebat atq: cla
mabat. Hoc honore condignus
ē quēcūq: rex uoluerit honorare.
Reuisus est mardocheus ad ia
nuam palacij? et aman festinauit
ire in domū suā lugens opto ca
pite. Narrauitq: zares uxori sue
et amicis oīa que euenissent si
bi. Cui responderunt sapientes
quos habebat in consilio & uxor
ei⁹. Si de semine iudeoꝝ ē mardo
cheus. ante quē cadere cepist?
n poteris ei resistere. sed cades ī con
spectu ei⁹. Adhuc illis loquentib⁹
uenerunt eunuchi regis. et cito ēr
ad conuiuiū quod regina para
uerat ꝑgere compulerunt. Intra
uit itaq: rex et aman. ut biberēt
cū regina. Dixitq: ei rex etiam in
sala die postq̄m uino incaluerat.
Que ē petitio tua hester ut det
ť. et quid uis fieri? Etiam si dimi
diam regni mei partē petieris im
petrabis. Ad quem illa respondit.
Si inuenī grām in oculis tuis ō rex?
& si ť placet dona michi animam
meā ꝑ qua rogo. et pplm meū ꝑ
quo obsecro. Traditi enim sumus
ego et ppls meus ut conteramur.
iugulemur & pereamus? atq: utinā
in seruos et in famulas uenderē
mur. & eēt tolerabile malū. et ge
mens tacerē. Hunc aut hostis nr
ē? cui⁹ crudelitas redundat in re
gem. Respondensq: rex assuerus
ait. Quis ē iste et cui⁹ potestatis ut
hec audeat facere? Dixit hest? Hos
tis et inimicus nr pessim? iste est
aman. Quod ille audiens. illico
obstupuit? uultū regis ac regine
ferre non sustinens. Rex autem
surrexit iratus? et de loco conuiuij
intrauit in ortum arboꝝ⁹ consi
tum. Aman quoq: surrexit ut ro
garet hester reginā ꝑ anima sua.
Intelligerat enim a rege sibi paratū
malum. Qui cum reuersus eēt de
horto nemorib⁹ cōsito. et intras
set conuiuij locū. repperit aman
sup lectulum corruisse in quo iace
bat hester? et ait. Etiam reginā uult
oppmere me ꝑsente in domo mea.
Hec dū uerbum de ore regis exierat?
et statum operuerūt faciem ei⁹. Dixq:
arbona un de eunuchis qui stabāt
in ministerio regis. En lignū quod
parauerat mardocheo qui locutus
est ꝑ rege stat in domo aman? ha
bens altitudinis quinquaginta cu
bitos. Cui dixit rex. Appendite eū
in eo. Suspensus ē itaq: aman in
patibulo quod parauerat mardo
cheo? et regis ira quieuit. Die illo
dedit rex assuerus hester regine

domū aman aduſarij iudeoꝝ. & mardocheus ingreſſus ē ante faciem regis. Confeſſa eſt enim heſter qđ eēt patruus eī. Tulitq; anulū quē ab aman recepi uſſerat. et tradidit mardocheo. Heſter aut̄ conſtituit mardocheū ſup domū ſuā. Flechis contem̄ta. pedit ad pedes regis. fleuitq; et locuta ad eum. orauit ut malicia aman agagitę et machinationes eī peſſimas quas excogitauerat contra iudeos uiberet irritas fieri. At ille ex more ſceptrū aureū p̄tendit manu quo ſignū clemētię monſtrabat. Illaq; conſurgēs ſtetit ante eū. et ait. Si placet regi. et inueni grām coram oculis eī. et dep̄catio mea ñ ei uidet̄ contraria ēe. obſecro ut nouis epiſtolis uetteres aman litterę inſidiatoris & hoſtis iudeoꝝ quib⁹ eos in cunctis regis puincis perire p̄ceperat corrigantur. Quomodo enim potero ſuſtinere necē et interfectionē ppli mei. Reſpondit q; rex aſſuerus. heſter regine. et mardocheo iudeo. Domum aman conceſſi heſter. & ipſū iuſſi affigi cruci. qui auſus ē manum in iudeos mittere. Scribite ꝯ iudeis ſicut uobis placet ex regis nomine. ſignantes litteras anulo meo. Hec enim conſuetudo erat ut epliſ quę ex regis nomine mittebant. et illius anulo ſignate erant. nemo auderet contradicere. Accitis q; ſcribis et libraris regis. erat aut̄ tem̄p tertij menſis. qui appellat̄ ſibā. uicesima & tertia illius die ſcripte ſunt epliſ ut omnibus iudeis uolueraſ ad iudeos. & ad principes. peuratores q; et iudices. qui centum uiginti ſept̄ puincis ab india uſq; ethiopiam preſidebant. puincie atq; puincie. ppło et ppło. et iuxta linguas & litteras ſuas. & iudeis ut legi poterant. et audire. Ipſeq; epliſ quę ex regis nomine mittebantur anulo illius ſignate ſunt et miſſe p uelocarios. qui p oēs puincias diſcurrentes ueteres litteras nouis nunciis p̄uenirent. Quib⁹ imperauit rex ut conuenirēt iudeos p ſingulas ciuitates et in unū precipent congregari. ut ſtarent. p animab⁹ ſuis. & oēs inimicos ſuos cū coniugib⁹ ac liberis et unuſquiſq; domib⁹ interficerent atq; deleret. & conſtituta ē p oēs puincias una ultionis dies id eſt tertia decima menſis duodecimi adar. Summaq; epliſ fuit ut in oēib⁹ terris ac ppłis qui regis aſſuetis impiis ſubiacebant notum fieret paratos ēe iudeos ad capiendam uindictam de hoſtib⁹ ſuis. Egreſſi ſunt uelocarij celeres nuncios p̄ferentes et edictū regis pependit in ſuſis. Mardocheus aut̄ de palacio & de conſpectu regis egrediens fulgebat uestib⁹ regis. iacinctinis uidelicet & crimeſ coronā auream portans in capite. & amictus pallio ſerico atq; purpureo. omiſq; ciuitas exultauit atq; letata ē. Iudeis aut̄ noua lux orta uiſa ē. & gaudiū. honor. et tripudiū. apd oēs ppłos urbes atq; puincias quocumq; regis iuſſa uenie

bant mutua ꝯsultatio. epule atq; cō
uiuia. et festus dies in tantū ut
plures alteri⁹ gentis et secte religio
nis et cerimonijs jungerent. Grandi
cum cunctos iudaica nominis
terror inuaserat. Igit̄ duodecimi .ix.
mensis que adar uocari ante iam
diem tertiadecima die quando
cunctis iudeis interfectio parabat̄
et hostes eor insidiabant̄ sangui
ni uersa uice iudei superiores esse
optant. et se de aduersarijs undi
care. Congregatiq; sunt p sin
gulas ciuitates oppida et loca ut
ꝯtenderent manum cont̄ inimi
cos. et psecutores suos. Nullus q:
ausus est resistere eo q̄d omīs ppls
magnitudinis eor formido pene
traret. Nam et principes ducesq;
et procuratores. omīsq: dig
nitas que singulis locis et opib⁹
pterat ꝯtollebant iudeos timore
mardochei que principē ē pala
tij et p ritū cognouerāt. Fa
ma quoq: nominis eius crescebat
cotidie et p cunctor ora uolitabat.
Itaq: percusserāt iudei inimicos su
os plaga magna. et occiderāt eos —
Ualdentes eis q̄d sibi parauerant
facere. In tantū ut etiam in susis
quingentos uiros interficerent exī
decē filios aman agagite hostis
iudeor quor ista sunt nomina?
pharsadatha. et delphon. et espha
tha. et phoratha. et adalia. et ari
datha. et epher. et mestha. et ari
dai. et uaizatha. Quos cum occi
dissent predas de substantijs eor
agere noluerunt. Statimq: nu
merus eor qui occisi erant in su
sis ad regē relatus ē. Qui dixit
regine. In urbe susis interfecere iu
dei quingentos uiros. et alios de
cē filios aman. Quanta putas e
os exercere cedem in uniuersis p
uincijs. Quid ultra postulas? et
q̄d uis ut fieri iubeam. Cui ilia
respondit. Si regi placet det̄ po
testas iudeis. ut sicut hodie fece
runt in susis. sic et cras faciant?
et decē filii aman in patibulis
suspendant̄. Precepitq: rex ut ita
fieret. Statimq: in susis pepen
dit edictū? et decē aman filii sus
pensi sunt. Congregatis iudeis qr
tadecima adar mensis die interfec
sunt in susis trecenti uiri? nec eor
ab illis direpta substantia ē. Sed &
p oīs pincias que ditioni regis
subiacebant. p animab⁹ suis ste
tere iudei interfectis hostib⁹ ac p
secutorib⁹ suis in tantū ut septua
ginta quinq: milia occisor impleꝛ
rent̄? et nullus de substantijs e
or quicq̄d contingeret. Dies aut̄
tertius decim̄ mensis adar unus
apd oīs interfectionis fuit? & qr
todecimo die cedere desierāt quem
constituerāt cē sollempnē? ut i eo
omī deinceps tempore uacarent
epulis gaudio atq: conuiuijs. At
hi qui in urbe susis cedē exercue
rant tertiodecimo et quartodeci
mo eiusdē mensis die in cede uer
sati sunt. Quintodecimo aut̄ die
pausare desierunt? et idcirco eun
dem diem constituerāt sollēpnē
epulaꝛ atq: lētitie. Hi ū iudei

qui in oppidis ñ muratis. atq;
uillis morabant quartãdecimã
diem mensis adar conuiuioꝝ &
gaudii decreuer? ita ut exultent
in eo. et mittant sibi mutuo par
tes epulaꝝ et aboꝝ. Scripsit itaq;
mardocheus omia hec. & litteris
cõprehensa misit ad iudeos qui
in omnib regis assuerꝝ puncis mora
bant. tam in uicino positis. qm
pcul ut quartãdecimã et qntam
decimã diem mensis adar p festis
suscipent? et reuerenter semp anno
sollempni honore celebrarent. qa
in ipsis diebꝫ se ulti sunt iudei de
inimicis suis. et ludus atq; tristicia
in hylaritatẽ gaudiũq; conuersa sit.
ẽntq; isti dies epularũ atq; leti
cie et mitterent sibi inuicẽ aboꝝ
partes & paupibꝫ munuscula lar
girent. Suscepuntq; iudei in sol
lempnẽ ritum cunctaq; que eo tẽ
pore facere cepant? et que mardo
cheus litteris facienda mandaue
rat. Aman enim filius amadathi
stirpis agag hostis & aduersarius iu
deoꝝ? cogitauit contra eos malum
ut occideret illos atq; deleret. et
misit sur qd nra lingua uertitur
in sorte. et postea ingressa ẽ hester
ad regẽ obsecrans ut conat ei lit
teris regis irrita fierent. ut maluo
qd contra iudeos cogitauerat reu
tereꝫ in caput ei. Denuq; & ipsum
et filios eius affixerunt cruci. atq;
ex illo tempore dies isti appellati
sunt furim ideſt sortium. eo qd
fur ideſt sors in urnã missa fuerit
et cuncta que gesta sunt eplẽ id ẽ
libri hui uolumine continentur
queq; sustinuerunt. et que dam
ceps immutata sint susciꝑe iudei
sup se et señ suũ? et sup cunctos
qui religioni eoꝝ uoluerint copu
lari. ut nulli liceat duos hos dies
absq; sollempnitate transigere qs
scriptura testat. et certa expectent
tempora annis sibi iugit succedẽ
tibꝫ. Isti sunt dies quos nulla uoꝝ
quã delebit obliuio. et p singlas
generationes cunctę in toto orbe
puncie celebrabunt. nec ẽ ulla ci
uitas in qua dies pburim id est
sortiũ ñ obseruentur a iudeis. et
ab eoꝝ pgenie que bis cerimonis
obligata est. Scripseruntq; hester
regina filia abihel et mardocheus
iudeus etiã sedam epl'am ut omni
studio dies isti sollempnes sancci
rentur in posterum. et miser ad om
nes iudeos qui in centũ uiginti re
gis assuerꝫ puncis uersabant ut
haberent pacẽ. & susciꝑent uerita
tem obseruantes dies sortiũ. et suo
tempore cũ gaudio celebrarent sic
constituerant mardocheus & hest?
et illi obseruanda susceꝑunt a se.
& a semine suo iciunia atq; clamo
res & sortiũ dies. et omia que libri
hui. qui uocat hester hystoria con
tinentur. Rex ũ assuerus omneꝝ
terrã et cunctas maris insulas fe
cit tributarias cui fortitudo & im
perium & dignitas atq; sublimitas
qua exaltauit mardocheũ scripta
sunt in libris medoꝝ atq; psax. et
quom mardocheus iudaica genera
tis a rege assuero fuerit. & magn

apud iudeos et acceptabilis plebi
fratrū suoꝝ: querens bona pplo. &
loquens ea quę ad pacē suā semp
pertinerent, Quę habentur in hebreo
plena fide expressi. Hęc autē quę
sequuntur scripta reperi in editio
ne uulgata: quę grecoꝝ lingua &
literis continentur. Interim
post finē libri hoc capitulū fere
batur: qđ iuxta consuetudinem
nrām ob-elo. id est ueru prenota
uim. Dixitq; mardocheus; a deo
facta sunt ista. Recordat sum som
ni qđ uideram hęc eade significā
tis: nec eoꝝ quicqm irritū fuit. Par
uus fons qui creuit in fluuiū & ī
lucem solemq; conuersus ē. & in aqs
plurimas redundauit. hester est
quā rex accepit uxorē & uoluit esse
regnam. Duo autē dracones. ego
sum & aman. Gentes quę conue
nerant hi sunt qui delere conati
sunt nomen iudeoꝝ. Gens autē oꝛe
a isrl ē. quę clamauit ad dm & sal
uum fecit dns pplm suū. liberauit
nos de omīb; malis. et fecit signa
magna atq; portenta int gentes &
duas sortes esse pcepit. una ppli
di. et alterā cunctarū gentiū. Ve
nitq; utraq; sors in statū ex illo
tam tempore cora do unūsisgen
tib. et recordat est dns ppli sui ac
miserus hereditati suę. & obser
uabunt dies isti in mense adar qr
tadecima et quintadecima die ei
dem mensis cum omi studio & gau
dio in unū cetum pplo congrega
to in cunctas deinceps generatio
nes ppli isrl. Anno quarto regnā xi.
tab; ptolomeo et cleopatra adtule
runt dosotheus qui se sacerdotē &
leuitā ferebat generis: et ptolome
us filī ei hanc epstam furtim. quā
dixerunt interpretatū esse lisimachī
ptolomei filiū in iherlim. Hoc qq:
principiū erat in editione uulgata
quod nec in hebreo. nec apd ullū
fert interpretum. Anno secdo regnā
te artarxerce maximo pma die mē
sis nisan uidit somnium mardo
cheus filius iabiri filij semei. filij
cis. de tribu beniamin homo iu
deus qui habitabat in urbe susis
ur magn: et int primos aule re
gię. Erat autē de eo numero capti
uoꝝ quos transtulerat nabucho
donosoꝛ rex babylonis de iherlim
cum iheconia rege iudeę. & hoc ei
somniū fuit. Apparuerūt uoces &
tumultus et tonitrua: & terremot
et conturbatio sup terrā. Et ecce duo
dracones magni paratiq: cont se
in prelū. ad quoꝝ clamorē cunctę
concitatę sunt nationes ut pugna
rent cont sortem iustoꝝ: fuitq: di
es illa tenebrę et diserminis. tri
bulationis & angustię. et ingens
formido sup terram. Conturbataq:
gens iustoꝝ timentiū mala sua:
et pparata ad mortē clamauerūtq:
ad dnm. & illis uociferantib fons
paruus creuit in fluuiū maximū:
et in aquas plurimas redunda
uit. Lux et sol ortus ē: et humiles
exaltati sunt. & deuorauerūt inclitos.
Quod cū audisset mardocheus. &
surrexisset de strato. cogitabat qđ
ds facere uellet. et fixum habebat

·xij· in animo sere capiens quid significaret somnuꝫ. Orabatur autē eo
tempore in aula regis cum gabatha.
et thara eunuchis regis qui ianitores erant palacii. Cumq; intelleg-
isset cogitationes eoꝝ. et cura diligē-
tius pundisset. didicit qđ conaren-
tur in regē artaxersen manū mit-
tere. et nunciauit sup eos regi. q̄
de utroq; habita questione confes-
sos duci iussit ad mortē. Rex autē
qđ gestum erat scripsit in cōmen-
tariis. s; et mardocheus regi me-
moriā litteris tradidit. Ꝑ receptuq;
ei rex ut in aula palacii moraret.
datusq; ei p dilatione muneribꝫ.
Aman ū filius amadathi bugeus
erat gloriosissimꝰ corā rege. et uolu-
it nocere mardocheo & pplo eiꝰ p
duobꝫ regis eunuchis qui fuerant
interfecti. Huc usq; phemuꝫ. que
secuntur in eo loco posita erant ū
scriptū est in uolumine. & diripue-
runt bona uł substantias eoꝝ que
in sola uulgata editione repperio.

·xiij· Rex
maximꝰ artaxersis ab india us-
q; ethiopiā. centuꝫ uiginti sep-
tem. puinciaꝝ principibꝫ et ducib
qui ei impio subiecti sunt saluteꝫ
dicit. Cū pluribꝫ gentib imperē.
et unuꝫ sum orbē meę dicioni sub
iugassem. uolui nequaq̄m abuti
potentię magnitudine. s; clementia
et lenitate gubernare subiectos ut
absq; ullo terrore uitam silentio
transientes optata cunctis morta-
lib pace fruerentur. Querente autē
me a consiliariis meis quom hoc
posset impleri. Unus qui sapientia
et fide ceteros precellebat. et erat pr
regem sedis aman nomine. indica-
uit michi in toto orbe terraꝝ pplm
ē dispsum. qui nouis uteretur le-
gibꝫ. contr omniū gentiū faciens cō-
suetudinē. Regum iussa contemp-
neret. et unuꝫ sarū concordiā na-
tionū sua dissensione uiolaret. Qđ
cum didicissem. uidentes unā gen-
tem rebellem aduersum omē homi-
nū genus pūsis uti legibꝫ. nrisq;
iussionib contraire. et turbare sub-
iectarū nob. puinciaꝝ pacē atq;
concordiā iussim ut quoscumq;
aman qui omīb. puincias ꝑposi-
tus ē et sedis a rege. et quē patris lo
co colim monstit. uxorē cū coniugi
bus ac liberis deleant ab inimicis
suis. nullusq; eoꝝ misereat. Quar-
tadecima die duodecimi mensis a-
dar. anni presentis ut nefarii ho-
mines uno die ad inferos descen-
dentes reddant impio nrō pacē
qm turbauerant.

Que secuntur post in eum
locū scripta repperi ū legitur.
Ingressq; mardocheus deprecatus est
dnm memor omniū opum eiꝰ. & dix.
Dne deus rex ompc. in ditione enī
tua cuncta sunt posita. et n̄ est qui
possit tuę resistere uoluntati. si de-
creueris saluare nos. continuo libe-
rabim. Tu fecisti celum et terrā. & q̄c
quid celi ambitu continet. Dns om-
niū es. nec ē qui resistat maiestati
tuę. Cuncta nosti et scis quia n̄ p
superbia et contumelia. et aliq̄ glorię
cupiditate fecerim hoc ut n̄ adora-

uerum aman supbissimū. Libenter
eum p̄ saluare israel etiam uestigia pe
dum ei⁹ deosculari parat⁹ eēm. s; ti
mui ne honorē di transferrē ad ho
minē. et ne quēquā adorarē excep
to do meo. & nunc dn̄e rex ds abra
ham miserere ppli tui quia uolūt
nos inimica nr̄i pdere et hereditā
tem tuā delere. He despicias partē
tuā quā redemisti de egypto. Exau
di ds deprecationē meam. et ppicia
re sorti & funiculo tuo. & conuer
te luctum nr̄m in gaudiū ut uiuentes laudem⁹ nomen tuū dn̄e. &
ñ claudas ora te canentiū. Omnis
quoq; israel pari mente & obsecratiōe
clamauit ad dn̄m eo q̄d eis certa
mors impenderet. Hester quoq; regi-
na confugit ad dn̄m pauens periclō
q̄d imminebat. Cumq; deposuisset
uestes regias. fletib⁹ et luctus ap
ta indumenta suscepit. & p unguē
tis suauis cinere et stercore imple
uit caput. & corp⁹ suū humiliauit
ieiunijs. omnēsq; loca in quib⁹ le
tari ante consueuerat. crinū la
ceratione cōpleuit. & deprecabatur
dn̄m ds israel dicens. D nē mi rex
nr̄ es. solus adiuua me solitariā.
et nec⁹ preter te nullus auxiliator
ē alius. Periculū meū in manib⁹ me
is ē. Audiui a patre meo q̄d tu dn̄e
tulisses israel de cunctis gentib⁹ & pa
tribus nr̄is & omnib⁹ retro maiorib⁹
suis ut possideres hereditatē sempi
ternam. feciſtiq; eis sicut locut⁹ es.
peccauim⁹ in conspectu tuo. et idcir
co tradidisti nos in man⁹ inimicor⁹
nr̄or. colum⁹ enim deos eor. Iust⁹
es. et nunc ñ eis sufficiat q̄d duris
simis nos oppimunt seruitutē. sed
robur manuū suarū ydolor⁹ potenti
e deputantes. uolunt tua mutare
promissa & delere hereditatē tuā. et
claudere ora te laudantiū atq; ex
tinguere gl̄iam templi & altaris
tui. ut apiant ora gentiū & lau
dent ydolor⁹ fortitudinē et p̄dicent carnalem regē in sempiternū.
Ne tradas dn̄e sceptrū tuū bis q̄
ñ sunt. Non rideant ad ruinam
nr̄am. s; conuerte consiliū eor sup
eos. et eū qui in nos cepit seuire.
dispde. Oſtende te
nobis in tempore tribulationis nr̄e.
et mihi da fiduciā regi deor. et uni
uersę dn̄e potestatis. Tribue sermo
nem compositū in ore meo in cōspec
tu leonis. et transfer eor illi⁹ in oditū
hostis nr̄i. ut & ipse pereat & ceteri
qui ei consentiunt. Nos aut⁹ libe
ra manu tua. et adiuua me nullū
aliū habentē auxiliū nisi te dn̄e. Ha
bens omniū scientiā et nosti quia
odierim gl̄iam iniquor⁹ & detestor
cubile incircumcisor⁹ et omnis alieni
genę. Tu scis necessitatē meā quod
abhominer signū superbię & glorię
meę q̄d est sup caput meū in dieb⁹
ostentationis meę. et detester illud
quasi pannū menstruatę. et non
portē in diebus silentii mei & q̄d ñ
comederim in mensa aman. nec mi
placuerit conuiuiū regis. et ñ bi
berim uinū libaminum. & num
q̄m letata sit ancilla tua. ex q̄ huc
translata sum. usq; in p̄sentē die.
nisi in te dn̄e ds abraham. ds fort⁹

sup oms. Craudi uocē illoꝝ q̄ nul-
lam aliam spē habent. et libera nos
de manu inimicoꝝ. & erue me a ti-
more meo. Hec quoq; addita rep-
peri in editione uulgata. & man-
dauit ei haut dubium quin hes-
ter mardocheus ut ingrederet ad
regē & rogaret p̄ pplo & patria su-
a. O amor inquit dierum humi-
litatis tue quom nutrita sis in
manu mea. Quia aman satis a re-
ge locutus ē contra nos in mortē.
et tu inuoca dñm. et loquere re-
gi p̄ nob. & libera nos de morte.
necn̄ & ista que subdita sunt. Die
aut̄ tercio deposuit uestimēta or-
natus sui. et circūdata ē gl̄a sua.
Cumq; regio fulgeret habitu. et
inuocasset omnīū rectorē & sal-
uatorē dñm. assumpsit duas famu-
las. et sup unā quidē innitebat.
quasi p̄ delicias et numia teneritu
dine corp̄ suū ferre n̄ sustinens.
Altera aut̄ famulaꝛ sequebat̄ do-
minā defluentia in humū indu-
menta sust̄ntans. Ipsa roseo uul-
tu p̄fusa. et gratis ac nitenti-
bꝰ oculis. tristem celabat animū. &
nimio timore contractū. Ingressa
q̄ cuncta p̄ ordinē ostia. stetit cont̄
regē ubi ille residebat sup̄ solium
regni sui indut̄ uestibꝰ regis. au-
roq; fulgens & p̄ciosis lapidibꝰ. e-
ratq; terribilis aspectu. Cumq; de-
uasset faciem & ardentibꝰ oculis
furorē pectoris indicasset. regina
corruit. & in pallorē colore muta-
to lassum sup̄ ancillā reclinauit
caput. Conuersusq; ds̄ spīm regis in
mansuetudinē. & festin̄ ac metuēs
exiluit de solio. et sustentans eā.
ulnis suis. donec rediret ad se. bis
ūbis blandiebat̄. Quid habes hes-
ter. ego sum frater tuus. noli metu-
ere. non morieris. Non enim p̄ te
s;. p̄ omnib̄ hec lex constituta est.
Accede q̄ et tange sceptrū. Cumq;
illa reciperet. tulit aurea uirgā. et
posuit sup̄ collū ei. & osculatus ē
eam. & ait. Cur michi n̄ loqueris.
Que respondit. Vidi te dñe q̄si
angelm dei. et conturbatū est cor
meum p̄ timore gl̄e tue. Valde e-
nim mirabilis es dñe. et facies tu
a plena ē gr̄arum. Cumq; loquere
tur rursus corruit. & pene exani-
mata ē. Rex aut̄ turbat̄ ē. & oms
ministri eius consolabant̄ eam.

Exemplar epistole regis artarxersis. qđ
p̄ iudeos ad tota regni sui p̄uincias misit. qđ
& ipsū in ebraico uolumine n̄ habet.

Rex magni artarxersis ab india us-
q; ethiopiā centū uiginti septē
p̄uinciaꝛ ducib̄ ac principib̄
qui n̄re obediunt uissionu salutē
dicat. Multa bonitate p̄cipuum. &
honore qui in eos collatus ē. abusi
sunt in superbiā. & n̄ solum subiectis
regib̄ nituntur̄ oppimere. s;. data si
bi gl̄am n̄ ferentes in ipsos qui de-
derunt moliuntur̄ insidias. Nec cō
tenti sunt grās n̄ agere benefi-
ciis. et humanitatis in se iura u-
iolare. s;. di quoq; cuncta cernentes
arbitrant̄ se fugere posse sententiā.
& in tantā uesanie p̄ruperūt ut eos
qui credita sibi officia diligent̄ ob-
seruant. & ita cuncta agunt. ut

omnū laude sint digni mendacio
nī cuniculis conant subuertere. dū
aures pncipum simplices et ex sua
natura alios estimantes callida fr
aude decipiunt. Que res & ex uete
rib⁹ pbatur hystoris et ex his que
gerunt cotidie quoīdam malis quor
dam suggestionib⁹ regū studia de
prauentur. unde puidendū ē pa
ri omnū puncta nec putare de
beas. si diuersa uideam ex animi
nī uenire leuitate? s; p qualitate
et necessitate tempor ut re i pu
blice posset utilitas ferre sententi
am. & ut manifestus qd dicam in
telligas. Aman fili⁹ amadathi. et
ammo et gente macedo. alieniq; á
pse sanguine. et pietatē nīam sva
crudelitate cōmaculans pegrin á
nob⁹ suscept⁹ est? & tantū in se expt
humanitatē. ut pat⁹ nr uocaretur.
& adoraret ab omīb⁹ post regē scds.
Cui in tantū arrogantie tumorē
sublat⁹ est? ut regno nos puare ni
teret et spū. Nam mardocheū cui fi
de & beneficiis uuum⁹ et consortē reg
ni nñ bester cū omī gente sua. Ho
us quib⁹ da atq; inaudits machi
nis expectauit in mortē. Hoc cogitas
ut illis mfectis insidiaret nrē so
lauduī? et regnū pse transferret
in macedonas. Hos aut a pessimo
mortaluī uideos neci destinatos:
in nulla penit⁹ culpa repperim. s;
contrario ustis utentes legib⁹ et
filios altissimi et maximi. semp q;
inuentis di. Cui⁹ beneficio & patrib⁹
nris. & nob regnū est traditum. & us
q; hodie custodit. Unde eas litteras
quas sub nomine nro ille direxerat.
scatis ee irritas. p quo scelere ante
portas hui⁹ urbis ideo fixus. & ipse
qui machinat⁹ est. et omis cognati
o ei⁹ pendet in patibulis. Non nob
s; deo ei reddente qd meruit. Hoc
aut edictum qd nunc mittam in
cunctis urbib⁹ ppona⁹ ut liceat
iudeis uti legib⁹ suis quib⁹ debri⁹
ee adminiculo. ut eos qui se ad ne
cem eor paraverant possint inter
ficere. Tertiadecima die mensis du
odecimi q̄ uocat⁹ adar. hunc enim
diem omp̄e ds meroris et luctus
eis uertit in gaudiū? unde & uos
inter ceteros dies hanc habeatis
diem? & celebrate eā cum omī lēti
cia? ut et in posterū cognoscat? os
qui fidelit⁹ pfis obediunt digna⁹ p
fide recipe mercede? qui autem in
sidiant regno eor. perire p scelere.
Omis aut⁹ puncta et cuitas que
noluerit sollempnitatis hui⁹ esse
particep sgladio & igne pereat & fe
sic delet⁹. ut nō solum hominib⁹ s;
etiā bestiis inuia sit in sempiter
nū p exemplo contempt⁹ & inobe
dientie. Explicit lib⁹ hest⁹ ter.

Incipit prologus sci ihero
nimi presbiteri: mesdram.

TRUO difficili⁹ sit facere
quod poscatis an negare.
necdū statui. Nam neq;
uobis aliq̄d impantib⁹
abnuere sententie ē? et
magnitudo oneris imposita. ita
ceruices pmit⁹ ut ante sub fasce
ruendū sit q̄m leuandū. Accedit
adhoc iniudor studia qui omne
qd scribim⁹ reprehendendū putant.

& interdū cont̄ se cōsentientia re-
pugnante lacerant. quę occulte
legunt. in tantū ut clamare com-
pellar & dicere. Dñe libera aiam
meā à labiis iniquis & a lingua
dolosa. Terci⁹ annus ē quod scribi-
tis semp atq; rescribitis. ut es-
dre librū uob de hebreo trans fe-
ram quasi ñ habeatis greca & la-
tina uolumina? aut quicq̄d illud
ē q̄d a nob uerat̄. ñ statim ab
om nib⁹ cōspuendū sit. Frustra
aut̄ ut ait quida. nitit. neq; aliud
fatigando nisi odiū quereris? ex-
trem⁹ clementię ē. Itaq; obsecro
uos mi domnion. & rogatu ane
karissimi. ut p̄uata lectione con-
tenti librū ñ efferatis in publicū.
nec fastidiosis ingeratis cibos? ut
tetrus q; eor⁹ supcilium q̄ iudicare
tantum de aliis. et ipsi facere ni-
chil nouer̄t. Si qui aut̄ fratrū sūt
quib⁹ nr̄a ñ displicent his tribu-
atis exemplar. ammonentes ut he-
brea nomina quor⁹ grandis ī hoc
uolumine copia ē. distinctę & p
uersualia transscribant. Fieri
enim. pderit emendasse libros. nisi
emendatio librariorū diligentia cō-
seruet̄. Nec quēquā moueat q̄d
un⁹ a nob ędit⁹ liber ē. nec apo-
crifarū terci & quarti libri som-
nijs delectet̄. quia & apud hebre-
os esdre nec mieq; sermones in
unū uolumen coartant̄. et quę
ñ habent̄ apud illos nec de ui-
ginti quatuor senib⁹ sunt. peul
abiciendа. Si quis aut̄ septuagī-
ta uob opposuerit interpretes.
quor⁹ exemplaria uarietas ipsa la-
cerata et euersa demonstrat. nec po-
test utiq; uerū asseri q̄d duisum ē.
mittite eī ad euglia in quib⁹ mul-
ta ponunt̄ quasi de ueteri testa-
mento quę apd̄ septuaginta int̄
pretes ñ habent̄. uelut illud q̄m
nazareus uocabit̄. & ex egypto uo-
cau filiū meū. et ydebunt ī quē
cōpunxerunt. Multaq; alia que
lationi opi reseruam? & queritę
ab eo ū scripta sint. Cumq; pfer-
re ñ potuerit. uos legite de his
exemplarib⁹ quę nup à nobis edi-
ta maledicor⁹ cotidie linguis con-
fodiunt̄. Si ut ad compendiū ueni
am. certe q̄d illaturus sū equissi-
mū est. Edidi aliq̄d quod ñ habeb̄
in greco. uel aliter habeb̄ quā à me
uersum ē. quid interpretem laniant.
Interrogent hebreos. & ipsis auctō
rib⁹ translationi meę uel a irrogent
uel derogent fidem. Porro aliud est
si clausis q̄d dicat̄ oculis michi uo-
lunt maledicere. et ñ imitant̄ gre-
cor⁹ studiū & benuolentiā qui p̄
septuaginta translatores tam xp̄i
euglio coruscante uideos & ebio
nitas legis ueteris interpres. aqui
lam iudeicet. & symmachū & the-
odotionē curiose legunt. et p̄ on-
genis exaplois laboribus in z̄a ita o ic ecclis de-
dicarunt. Quantomagis latini
grati ē deberent. q̄d exultantē ar-
nerent gram a se aliquid muta-
ri. Primū enim magnor⁹ sumpsi-
um ē et infinitę difficultatis q̄
emplaria posse habere omia. De-
inde etiam qui habuerint et he-

brei sermonis ignari sunt magis errabunt. ignorantes quis e multis ueri dyeri t. Quod etiã sapientissimo cuidã nup apd grecos accidit. ut mdum scripture sensũ relinquens uni cuilibet interpretis segrẽ errorẽ. Hos autẽ qui hebree linque saltem paruã habent scientiã. & latinus nobis ut cumq; sermo ñ deest. & de aliis magis possum udicare. et ea que ipsi intelligũ in nrã lingua pmere. Itaq; liceat grece sibilet. uideq; sylõmendia iactet. numqo mã iuuante xpo silebit eloquium. & ñ pfãa lingua balbuciet. Legant qui uolunt. qui nolunt abiciant. Cuncta plena apicesq; litteras calumpnientur. Magis una karitate puocabor ad studiũ. qm ullor detrchõe & odio detrebor.

Explicit plog. Incipit lib esdre

NANNO PRIMO CYRI REGIS PSAR.

vt impleret uerbum dñi ex ore ieremie. suscitauit dñs spm cyri regis psar. & transduxit uocẽ in uniuso regno suo etiã p scripturas dicens. Hec dicit cyrus rex p sarũ. Omia regna terre dedit michi dñs ds celi. & ipse ꝑcepit michi ut edificarẽ ei domũ in ierlm que est in iudea. Quis ẽ in uob de uniuso pplo eius sit ds illi cum ipso. Ascendat ierlm que ẽ in iudea & edificet domũ dñi di isrl. Ipse est ds qui ẽ in ierlm & oms reliqui in cunctis locis ubicq; habitant aduuuent eũ uiri de loco suo. et argento et auro. et substantia & pecoribꝫ. excepto qd uoluntarie offerunt templo di quod ẽ in ierlm. Et surrexerunt pncipes patrũ de iuda & beniamin et sacerdotes & leuite. omis cui suscitauit ds spm. ut ascenderẽt ad edificandũ tẽplu dñi qd erat in ierlm. Vniuersiq; q̃ erant in circuitu adiuuerẽt manus eoꝝ. in uasis argenteis et auris. in substantia. et uumentis. & in suppellectilib⁹ exceptis his que sponte obtulerant. Rex quoq; cyrus extulit uasa templi dñi que tulerat nabuchodonosor de ierlm. & posuerat ea in templo di sui. Extulit autẽ ea cyr⁹ rex pse p manũ mitridatis filii gazabar. et adnumerauit ea sasabasar principi iude. Et hic ẽ numerus eoꝝ. Phiale aureꝫ triginta. Phiale argenteꝫ mille. Cultri uiginti nouẽ. Scyphi aurei triginta. Scyphi argentei secundi quadringenti & decẽ. Alia uasa alia mille. Omia uasa aurea et argentea. quinq; milia quadringenta. Vniuersa tulit sasabasar cum his qui ascendebant de transmigratione babylonis. in ierusalem. Hi sunt autẽ filii prouincie q̃ ascenderẽt de captiuitate q̃m transtulit nabuchodonosor rex babylonis in babylonẽ. Et reuersi sunt in ierusalem & iuda unusquisq; in ciuitatẽ suã. qui uenerẽt cum zorobabel. iesua. neemia . saraia. rabelaia. mardocai. belran. mesphar. beguai. reum. baana. Numerus uiroꝝ pplⁱ isrl. filii pharos. duo milia. centũ. septuaginta duo. filii area. septin

genta. septuaginta q̄nq;. filii iesse
phecia! trecenti. septuaginta duo.
filii phet-moab filiorum iosue ioab!
duo milia. nongenti. duodecī. filij
belam! mille. ducenti. q̄nq̄ginta q̄
tuor. filii zechthua! nongenti q̄dra
ginta q̄tuor. filii zachai! septingen
ti sexaginta. filij banai! sex
centi. quadraginta. duo. filij bebai!
sexcenti. uiginti tres. filii achath!
mille. ducenti. uiginti duo. filii ado
onicā! sexcenti. sexaginta sex.
filii beguai! duo milia. q̄nq̄ginta
sex. filii adin. q̄dringenti. quinq̄
ginta q̄tuor. filii ater qui erant
ex iezechia! nonaginta octo. filij be
sai! trecenti. uiginti tres. filii iora!
centū. duodecī. filii ason! ducenti.
uiginti tres. filii iebbar! nonagīta
q̄nq;. filii bethlehem! ducenti. ui
ginti tres. Viri nephthe! q̄nq̄ginta
sex. Viri anathot! centū. uiginti
octo. filij azmauet! q̄draginta du
o. filij cariathiarim! cephira & be
roth. septingenti. q̄draginta tres.
filii rama. & gaba! sexcenti. uigin
ti unus. Viri machamas! centū uigin
ti duo. Viri bethel. & gai! ducenti.
uiginti tres. filii nebo! quinq̄ginta
duo. filii magbis! centū. sexaginta
sex. filii belam alteri! mille. ducēti.
q̄nq̄ginta q̄tuor. filij arim! trecēti.
uiginti. filii lodadin. et hono! sep
tingenti. uiginti q̄nq;. filij iheri
cho! trecenti. q̄draginta q̄nq;. filij
senaa! tria milia. sexcenti. t̄ginta.
Sacerdotes. filii adaia. in domo ie
sue! nongenti. septuaginta tres.
filij emmer! mille. q̄nquaginta.
duo. filij phessur! mille. ducenti. q̄
draginta. septē. filij arim! mille. de
cem & septē. Leuite. filij iosue. et
cedhmihel filiorum odeuie! septuagīta
q̄tuor. Cantores. filii asaph! centum.
uiginti octo. filij ianitor filii sellū.
filij ater. filii telmon. filii accub. fi
lij atita. filii sobai! unūsi. centū.
triginta nouē. Nathinnei. filij si
ai. filii asupha. filii thebaoth. filii
ceros. filij siaa. filij phadon. filij
lebana. filii ábaga. filii accub. filij
agab. filii selmai. filii anan. filii gad
el. filii gazer. filii rachaia. filii ra
sin. filii nechoda. filii gazem. filii
aza. filii phasea. filii besē. filii asna
naa. filii munim. filij nephusim. fi
lii becbuc. filii acupha. filii arur.
filij uesluth. filii maida. filij arsa.
filii bercos. filij sisara. filii thema.
filij nasia. filii athuphá. filij servo
rū salomonis. filij sotelthi. filii su
pheret. filii pharuda. filii ala. filij
dercon. filii gerdel. filij saphata. fi
lii atil. filii phocereth. & qui erant
de asebam. filii ammi. Omnis nathin
nei et filii seruor salomonis! trecen
ti nonaginta duo. Et hi qui ascende
runt de thelmela thelarsa. cherub.
et don. & mer. nō potuerūt indica
re domū patrū suor. & semen suū
utrū ex isrl esset. filii delaia. filij to
bia. filii nechoda! sexcenti. q̄nq̄gīta
duo. Et de filiis sacerdotū. filii obia.
filii accos. filij berzellai. qui accepit
de filiab; berzellai galaaditis uxorē
et uocat est nomine eor. Hi quesie
runt scripturā genealogie suę et nō
inuenerūt. et eecti sunt de sacdotio.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

ſtdyrit athersath eas. ut ñ comede
rent de sca scoꝝ donec surgeret sac
dos di doctus atq; ꝑfectus. Omis
multitudo quasi un. quadginta
duo milia. trecenta. quinquaginta. ex
ceptis seruis eoꝝ & ancillis q̄ erant
septē milia. trecenta. xxx. septē. &
in ipsis cantores atq; cantatrices
ducentę. Equi eoꝝ septem. trigin
ta sex. Muli eoꝝ quadringenta. q̄
draginta q̄nq;. Camedi eoꝝ q̄dring
enti q̄ginta quinq;. Asini eoꝝ sep
tingenti. uiginti. Et de ꝓncipib;
patrū cū ingrederent templū dñi
quod ē in iherlm. sponte obtule
runt in domū di ad ꝯstruendū
eā in loco suo. Secdm uires suas de
derunt in impensas opis. auri so
lidos q̄draginta milia. & mille. ar
genti minas q̄nq; milia. & uestes
sacerdotales centū. Habitauerūt
q̄ sacdotes & leuitę de pplo & can
tores. et ianitores. et nathinnei in
urbib; suis. Omnisq; israł in ciui
tatib; suis. Jamq; uenerat mensis uij.
septimus. & erant filii israł in ciuita
tib; Congregatus est q̄ pplus quasi
uir unus in iherlm. & surrexit iosue
filius iosedech. et frēs ei sacerdotes. &
zorobabel filius salatiel. et frēs ei. et
ędificauerūt altare di israł. ut offer
rent in eo holocausta mata sicut scr
tum ē in lege moysi uiri di. Collocā
uerunt aut altare sup baseś suas
deterrentib; eos p circuitū pplis
terrę. et obtulerunt sup illud ho
locaustū dño mane & uespe. fece
runtq; sollempnitatē tabernaclor
sicut scriptū est. & holocaustū dieb
singlis ꝑ ordinē secdm preceptū. op
diei in die suo. Et post hęc holocau
stum uuge tam in kalendis quā in
uniuśis sollempnitatib; dñi quę
erant consecrate. et in omnib; in q̄
b; ultro offerebat muł dño. A pri
mo die mensis septimi cęperūt offer
re holocaustū dño. Porro templū
dñi fundatū necdū erat. Dederūt
aut pecunias latomis. & cemtari
is. Cybum quoq; et potū & oleum.
sydonius. tyriisq; ut deferrent lig
na cedrina de libano ad mare. iop
pes iuxta qd precepat cyrus rex
ꝑsarum eis. Anno aut secdo aduent
eoꝝ ad templū di in iherlm mense
secdo cępunt zorobabel filius salati
hel. et iosue filius iosedech. & reliqui
de frib; eoꝝ sacdotes et leuitę. et
omnis qui uenerant de captiuitate
in iherlm. et constituerunt leui
tas. a uiginti annis et sup. ut
urgerent opus dñi. Stetitq; iosue
& filii eius. et frēs ei. cethmihel. et
filii ei. & filii iuda quasi uir unus.
ut starent sup eos. qui facebant
op in templo di. Filii enadad filii
eoꝝ. et frēs eoꝝ leuitę. Fundato q̄
q̄ cementariis templo dñi steterunt
sacdotes in ornatu suo cū tubis. &
leuitę filii asaph in cymbalis ut
laudarent dñm ꝑ manū dauid regis
israł. Et concinebant in ymnis et
confessione dño. qm bonus. qm in
eternū misericordia eius sup israł. Om
nis quoq; pplus uociferabatur clamo
re magno in laudando dño. eo
q̄d fundatū ęt templū dñi. Plu
rimi etiā de sacdotib; et leuitis

& ꝑncipes patrū et seniores q̄ uide-
rant templū prius q̄m fundatum
eet. et hoc templū in oculis eoꝝ. fle-
bant uoce magna: et multi uocife-
rantes in letitia eleuabant uoces.
Nec poterat quisq̄m agnoscere uo-
cē clamoris letantiū & uocē fletꝰ
ppli. Commixtum enim ppls uoca-
ferabat clamore magno: et uox au-
diebat ꝓcul. Audierunt aut hostes
iude et beniamin quia filii captiu-
itatis ędificarent templū dño deo
isrl: & accedentes ad zorobabel & ad
ꝑncipes patrū dixerūt eis. Ędificemꝰ
uobcum q̄a ita ut uos querim⁹ dm
urm. Ecce nos immolabim⁹ uicti-
mas ex diebꝰ asor addan regis assur:
qui adduxit nos huc. Et dixit eis
zorobabel & ioſue: et reliq ꝑncipes
patrū isrl. Non ē nob & uob ut ędi-
ficem⁹ domū deo nro: sz nos ipsi so-
li ędificabim⁹ dño deo nro. sicut p̄-
cepit nob cyrus rex pſarū. Factum ē
g̃ ut ppls terre impediret manus
ppli iude: & turbaret eos in ędi-
ficando. Conduxerūt quoq: aduer-
sum eos consiliatores ut destrue-
rent consiliū eoꝝ omīb⁹ diebꝰ cyri
regis pſarū: et usq: ad regnū darii
regis pſarū. In regno aut assueri ꝑn
cipio regni ei⁹ scripserūt accusatiōē
adūsus habitatores iude & iherlm.
Et in diebꝰ artarxersis scripsit ber
sellam filius mitridatis & tabel & reliq
qui erant in consilio eoꝝ: ad artar
xersem regē pſarū. Ipla aut accusa
tionis sēpta erat syriace: & legebat
sermone syro. Reumbeltheem. &
sansai scriba. scripserunt epłam u
nam de iherlm artarxersi regi: hui⁹
cemodi. Reumbeltheem & sansai sc̄
ba. et reliqui consiliatores eoꝝ. dynay.
& pharsathei. thersphalei. apharsei.
erchei. babylonij. susanne chanei.
dei elamite & ceteri de gentib⁹ q̄s
transtulit asennaphar magn⁹ & glo-
riosꝰ et habitare eas fecit in ciuita-
tib⁹ samarie. et in reliquis regionib⁹
trans fluuiū in pace. Hoc ē exemplar
epłe: quā miserunt ad eū, artarxer-
si regi serui tui. uiri qui sunt trans
flumen salutē dicunt. Notum sit re-
gi. quia iudei qui ascenderunt a te
ad nos. uenerunt in iherlm ciuita-
tem rebellē. & pessimā: quā ędificant
ꝯstruentes muros ei⁹. & parietes cō-
ponentes. Nunc g̃ notum sit regi.
quia si ciuitas illa ędificata fuerit.
et muri ei⁹ instaurati: tributū & uec-
tigal & annuos reditꝰ nō dabunt: &
usq: ad reges hec nocua pueniet. Nos
g̃ memores salis q̄d in palacio co-
medim⁹. et qui lesiones regis uidere
nefas ducim⁹. Ideirco misim⁹ & nun
ciauim⁹ regi ut recēseas in libꝭ hoꝝ
tuꝝ patrum tuoꝝ: et inuenies scꝑ-
tum in cōmentariis. & scias q̄m urbs
rebellis ē. & nocens regib⁹ & puncia
is: & bella concitant in ea ex diebus
antiquis. Quā obrem & ciuitas ipsa
destructa ē. Nunciam⁹ nos regi. q̄m
si ciuitas illa ędificata fuerit. & mu
ri ipsi instaurati: possessionē trans
fluuiū nō habebis. Verbū, misit rex
ad reumbeltheem. & sansai scribā.
& ad reliqꝭ qui erant in consilio e
oꝝ habitatores samarie & ceteris
transfluuiū: salutē dicens & pacē.

iiij

Accusatio q̄m misistis ad nos. manifeste lecta ē coram me. Ad me p̄cepтum ē. & recensuer̄t inuenerūtq: q̄m ciuitas illa a diēb⁹ antiq̄s aduersum reges rebellat⁹ & seditiones & prelia concitant⁹ in ea. Nam et reges fortissimi fuer̄t in iherlim. qui et dñatu sunt omī regioni que transfluuiū est. Tributum quoq: & uectigal & reddit⁹ accipiebant. Nunc q̄ audiuit sententiā ut prohibeatis uiros illos. & urbs illa n̄ edificet̄. donec si forte a me iussū fuerit. Videte ne negligent̄ hoc impleatis. & paulatī crescat malū contra reges. Itaq: exemplū edicti artarxersis regis lectū ē coā reum & beeltheem. & sansai scriba. et consiliarijs eor̄. et abierūt festinanter in iherlim ad iudeos. & prohibuer̄t eos in brachio et rōbore. Tunc intermissū est op⁹ dom⁹ di in iherlim. & n̄ fiebat usq: ad annū secūdum regni darij regis pſar. Prophauerunt autem aggeus. pphā. & zacharias filius addo. pphantes ad iudeos q̄ erant in iudea & iherlim. in nomine di isrl. Tunc surrexer̄t zorobabel filius salathiel. et iosue filius iosedech & cepерunt edificare templū di in iherlim. & cū eis. pphe di adiuuantes eos. In ipso tempore uenit ad eos tatannai qui erat dux transfluuiū. & starbuzannai. & consiliarii eor̄. sicq: dixerunt eis. Quis dedit uob consiliū. ut domū hanc edificaretis. & muros istauraretis. Ad quod respondimus eis. que essent nomina hominum auctor⁹ illi⁹ edificationis. Oculis aut̄ di eor̄ factus ē sup seniores iudeor̄. & n̄ potuer̄t inhibere eos. Placuitq: ut res ad darium referret̄. & tunc sa tisfacerent ad hāc accusationē illā. Exemplar epſe q̄m misit tatannai dux regionis transfluuiū. & starbuzannai & consiliatores ei⁹ apharsacei qui erant transfluuiū ad darium regem. Sermo que miserant ei scriptus erat. Dario regi pax omīs. Notum sit regi esse nos ad iudeam prouinciā ad domū di magni que ędificat̄ lapide inpolito. et ligna ponunt̄ in parietib⁹. op⁹q: illud diligent̄ extruit̄ & crescat in manib⁹ eor̄. Interrogauim⁹ q̄ seniores illos. et ita dixim⁹ eis. Quis dedit uob potestatem ut domū hanc edificaretis. & muros instauraretis. Et & nomina eor̄ que essent ab eis ut nunciarem⁹ t̄. que scripsim⁹ nomina eor̄ q̄ sunt principes in eis. Huiscemodi aut̄ sermonē responderunt nob dicentes. Nos sum⁹ serui di celi & terre. & edificam⁹ templum q̄d erat extructum ante hos annos multos. quodq: rex isrl magnus edificauerat et extruxerat. Post quā aut̄ ad iracundiā prouocauer̄t patres nri dm celi. tradidit eos in manu nabuchodonosor regis babylonis chaldei. domū quoq: hanc destruxit & pplm ei⁹ transtulit in babylonē. Anno aut̄ primo cyri regis babylonis. cyrus rex. pposuit edictū ut dom⁹ di edificaretur. Nam & uasa templi di aurea & argentea que nabuchodonosor tulerat de templo q̄d erat in iherlim & asportauerat ea in templū babylonis. protulit cyrus rex de templo babylo-

nis/ & data sunt sasabasar uocabulo
que & pncipem constituit. Dixitq;
ei. Hec uasa tolle & uade et pone
ea in templo qđ ē in iherlim/ & dom
di edificetur in loco suo. Tunc itaq;
sasabasar ille uenit et posuit fun
damenta templi di in iherlim/ Ex eo
tempore usq; nunc edificat. & nec
dum completū est. Hunc g̃ si uidet
regi bonū. recenseat in bybliotheca
regis que ē in babylone utrūnā
a cyro rege iussum sit ut edificet do
mus di in iherlim/ et uoluntatē re
gis sup hac remittat ad nos. Tunc
darius rex p̃cepit & recensuerunt ī
bybliotheca librop qui erant reposita
in babylone/ et inuentū est in ecba
thanis qđ ē castrū in madana. p
uincia uolumī unū/ Talisq; scptus
erat in eo cōmentarius. Anno pri
mo cyri regis. cyrus rex decreuit ut
dom di que ē in iherlim edificaret
in loco u immolent hostias/ et ut
ponant fundamenta subportanta
a in altitudine cubitop sexaginta/
et latitudine cubitop sexaginta/ Or
dines de lapidib; impolitis tres/ &
sic ordines de lignis nouis Sump
tus aut de domo regis dabunt.
Et uasa templi di aurea & argen
tea que nabuchodonosor tulerat
de templo iherlim. & attulerat ea
in babylonē reddant & referant
in templo iherlim in locū suum/
que et posita sunt in templo di.
Hunc ergo tatannai dux regiōis
que ē transflumen/ & starbuzan
nai et consiliarij uri. ac pharsa
cei qui estis transflumen. procul re
cedite ab illis/ et dimittite fieri tem
plum di illud a duce iudeop. et a
seniorib; eop/ domū di edificent in
loco suo. Et a me preceptum ē qđ
oporteat fieri a presbiteris iudeop
istis/ ut edificet dom dei/ Scilicet ut
de archa regis idest ut de tributis
que dant de regione transflumi
studiose sumptus dent uiris istis
ne impediat op. Quod si necesse
fuerit. & uitulos. et agnos. & edos
in holocaustū do celi. frumentum.
sal. uinū & oleū secdm ritū sacdo
tum qui sunt in iherlim det eis
p dies singulos ne sit in aliq̃ que
rimonia/ et offerant oblationes do
celi. o rentq; p uita regis & filiop ei.
A me g̃ ppositum ē decretū. ut oīs
homo qui hanc mutauerit uersi
onē. tollat lignum de domo ipsi
& erigat in eo/ Dom aut eius pu
blicetur. Dns aut qui habitare fec
nom suum ibi/ dissipet omia reg
na. et pplm q̃ extenderit manum
suā ut repugnet & dissipet domū
di illam que ē in iherlim. Ego dari
statiu decretū quod studiose imple
ri uolo. Igit tatannai dux regionis
transflumen. et starbuzannai. et
consiliarij ei secdm qđ p̃cepat darius
rex/ sic diligenter exercuit sunt. Seni
ores aut iudeop edificabant & ps
perabant uigta. pphiam aggei p
phetę. & zacharie filii abdo. & edi
ficauerūt & construxerūt iubente do
mino. et iubentib; cyro. & dario. et
artarxersen regib; psarū/ & cōplere
runt domū dei istam usq; ad diē
tertiū mensis adar qui ē anno sexto

regni darii regis. fecerũ autẽ filii isrl
sacerdotes et leuite et reliq filioꝝ tris
migrationis dedicationẽ domꝰ di ĩ
gaudio et obtulerũt in dedicationẽ
domꝰ di. uitulos centũ. arietes duce
tos. agnos qdringentos. hyrcos ca
pras. p peccato totꝰ isrl. duodecim iux
ta numerũ tribuũ isrl. Et statuerũt
sacdotes in ordinib; suis. et leuitas
in muner; suis sup opa di in iherlim. sic
scptum ẽ in libro moysi. fecerũt autẽ
filii transmigrationis pascha qrta
decima die mensis pmi. purificati
enim fuerant sacdotes et leuite qsi
unꝰ omis mundi ad immolandum
pascha. unusis filiis transmigrois.
et frib; suis sacdotib; et sibi. Et come
derunt filii isrl qui reuersi fuerant
de transmigratione. et omis qui se
separauerat a coinquinatione gen
tium terre ad eos ut quererent dnm
dm isrl. Et fecerunt sollempnitatem
azimoꝝ septẽ diebꝰ in lętitia. qm le
tificauerat eos dns. et conuerterat cor
regis assur ad eos. ut adiuuaret ma
nus eoꝝ in ope domꝰ dni di isrl. Pt vij.
in regno
hec autẽ uerba artarxersis regis pse
cras filiꝰ sarie. filiꝰ azarie. filiꝰ hel
cie. filiꝰ sellum. filii sadoch. filii ac
hitob. filiꝰ amarie. filiꝰ azarie. filiꝰ
maroioth. filii zarie. filii ozi. filii
bocci. filiꝰ abisue. filiꝰ finees. filiꝰ e
leazar. filii aaron sacdotis ab ini
cio. ipse ezras ascendit de babylone. et
et ipse scriba uelox in lege moysi
qm dedit dns ds isrl. et dedit ei rex
sclm manũ dni di eius sup eum
omnẽ petitionẽ eius. Et ascenderũt
de filiis isrl. et de filiis sacerdotũ.
et de filiis leuitaꝝ. et de cantoribꝰ. et
de ianitoribꝰ. et de natineis in ihe
rusalem anno septimo artarxersis
regis. uenerũt in iherlim mense qn
to ipse ẽ annꝰ septimꝰ regis. quia
in pmo die mensis pmi cepit as
cendere de babylone. et in pma
die mensis qnti uenit in iherlim.
uxta manum dni sui bonã sup
se. Ezras autẽ parauit cor suũ. ut
inuestigaret legẽ dni. et faceret
et doceret in isrl preceptũ et iudi
cium. Hoc ẽ autẽ exemplar epłe e
dicti. qd dedit rex artarxersis ez
re sacdoti scribe eruditο in sermo
nib; et pceptis dni et ceremoniis ei
in iherlim. Artarxersis rex regũ ez
re sacdoti scribe legis di celi doctis
simo saluti. A me decretũ est ut cu
cumq; placuerit in regno meo de
pplo isrl et de sacdotib; et leuitis
ire in iherlim. tecũ uadat. A facie
regis et septẽ consiliatoꝝ eius missus
es ut uisites iudeam et iherlim ĩ le
ge di tui quę ẽ in manu tua. et ut
feras argentũ et aurũ qd rex et cõ
siliatores eius sponte obtulerunt dõ
isrl cuius in iherlim tabernaclm
ẽ. Et omne argentũ et aurũ qdcũq;
inueneris in uniuersa puincia ba
bylonis. et pplis offerre uoluerit.
et de sacdotib; q sponte obtule
runt domui di sui quę ẽ in iherlm
libere accipe. et studiose eme de hac
pecunia uitulos. arietes. agnos.
et sacrificia. et libamina eoꝝ. et offer
ea sup altare templi di uri qd ẽ
in iherlim. Et quicquid tibi et frib; tu
is placuerit de reliquo argento

& auro ut faciatis! uxta uoluntatē
di uri facere. Vasa quoq; que dant
t̄ in ministeriū domus di tui! tde
in conspectu di in iherlim. S; & cetera
quib; op' fuerit in domo di tui q̄n
tumcūq; necesse ē ut expendas! da
bis de thesauro. & de fisco regis. et
ame. Ego artarxersis rex statui at
q; decreui omīb; custodib; arc. e
publicē qui sunt transflum̄. ut
quodcūq; petierit á uob esras sac̄
dos scriba legis di cēli absq; mora
deus usq; ad argenti talenta cen
tum. & usq; ad truīti choros cen
tum. et usq; ad uini batos centū.
& usq; ad batos olei centū! sal ū
absq; mensura. O mē q̄d ad ritum
di cēli p̄anet tribuat diligent in
domo dei cēli! ne forte irascat cont
regnū regis & filioz ei. Vobisq; no
tum facim' de unūsis sac̄dotib & le
uitis. cantorib. ianitorib. na
thinneis. & ministris dom' di hui!
ut uectigal et tributū. et annona'
ñ habeatis potestatē imponendi
sup eos. Tu aut ezra secm̄ sapientia
am di tui que ē in manu tua cōsti
tue iudices & p̄sides ut iudicent
omī pplo q̄ est transflum̄! & oīs qui
nouerit legē di tui. S; & in
ptos docere libere! & oīs qui
ñ fecerit legē di tui. et legē regis di
ligent' iudiciū erit de eo! siue in mor
tem. siue in exiliū. siue in condēp
nationē substantie ei. uel certe in
carcerē. Benedictus dns deus patrū
nroz qui dedit hoc in corde regis
ut glorificaret domū dñi que ē
in iherlim! & in me inclinauit mi
sericordiā suā coram rege. & consiliato
rib; ei. et unūsis p̄cipib; regis po
tentib;! & ego confortatus manu dñi
di mei que erat in me! congregaui
de isrl principes qui ascenderent
mecū. Hi sunt q̄ principes familia
rum. et genealogia eoz! qui ascen
derunt mecū in regno artarxersis
regis de babylone. De filiis phine
es gerson. De filiis thamar dani
el. De filiis dauid atthus. De fi
liis sechenie & de filiis pharos za
charias! & cū eo numerati sunt ui
ri centū quinq̄ginta. De filiis pha
eth-moab. elio. enai filī azarie! et
cū eo ducenti uiri. De filiis seche
nie filī iezechiel! & cū eo trecenti
uiri. De filiis adan abeth filī iona
than! & cū eo q̄nquaginta uiri. De
filiis helam ysaias filī athalie! et
cum eo septuaginta uiri. De filiis
saphatie zebedia filī michahel! et
cum eo octoginta uiri. De filiis io
ab. obedia filī iehiel! & cū eo du
centi decē & octo uiri. De filiis sello
mith filii iosphie! et cū eo centū.
sexaginta uiri. De filiis bebai zacha
rias filī bebai! & cū eo uiginti & oc
to uiri. De filiis eze adioannan fi
lius eccetan! et cū eo centū decē uiri.
De filiis adonicā qui erant nouissi
mi. & hec nomina eoz. heliphaleth.
et iehiel. & samaas! & cū eis sexagin
ta uiri. De filiis beggui uthai. & za
chur! & cum eo septuaginta uiri.
Congregaui autem eos ad fluuiū
qui decurrit ad bauua. & mansim
ibi diebus tribus! et quesiui in pplo. &
in sac̄dotib; de filiis leui! & ñ inueni

ibi. Itaq; misi eliezer. & eliezer. et ariel. & semeã. et helnathan. & iarib. et alterum helnathan. et nathan. & zacharã. et mesollam principes. & iarib. & helnathan sapientes. et misi eos ad heddo qui est primꝰ in casphie loco. et posui in ore eoꝝ uerba que loquerentur ad addom. et ad frẽs eius nathinneos in loco casphie ut adducerent nob ministros domꝰ dei nr̃i. Et adduxerũt nob p manũ dei nr̃i bonã sup nos uirũ doctissimũ. De filiis mooli filii leui. filii israhel. & sarabiam & filios eiꝰ. & frẽs eiꝰ decẽ et octo. & asebiam et cum eo ysaiam de filiis merari. frẽs eius. et filios eiꝰ uiginti. Et de nathinneis qs dederat dauid & principes ad ministeria leuitaꝝ. nathinneos ducentos uiginti. Oĩs hi suis nominib; uocabant. & predicaui ibi ieiunium iuxta fluuiũ baaua. ut affligerem̃ coram dño deo nr̃o. et peterem ab eo uiã rectam nob & filiis nr̃is. & uniuerse; substantie; nr̃e. Erubui enim petere regem auxiliũ & equites qui defenderent nos ab inimicis in uia. Quia dixeram regi. manꝰ dei nr̃i est sup oĩs qui querunt eum in bonitate. et impium eiꝰ & fortitudo eiꝰ et furor sup oĩs qui derelinquũt illũ. Ieiunauimꝰ autẽ et rogauimꝰ dñm nostrum. p hoc. & euenit nob. p̃spere. & separaui de principib; sacerdotũ duodecim. sarabiam. asabiã. et cũ eis de frib; eoꝝ decẽ. Appendiq; eis aurũ & argentũ. & uasa consecrata domꝰ dei nr̃i que obtulerat rex. et consiliatores eiꝰ & principes eiꝰ. et uniuersus israhel eoꝝ qui inuenti fuerãt. & appendi in manib; eoꝝ argentu talenta sexcenta quinquaginta. & uasa argentea. centum. auri centũ talenta. et crateras aureas uiginti. q̃ habebant (plaust) syclos mille nos. & uasa erea fulgentis optimi duo pulcra ut aurum. & dixi eis. Vos sanctꝰ dñi & uasa sca. & argentũ & aurũ qd̃ sponte oblatum ẽ dño deo patrũ nr̃oꝝ. uigilate & custodite donec appendatis coram principib; sacerdotum & leuitis et ducib; familiaꝝ israhel in iherlim in thesaurũ domꝰ dñi. Susceperunt autẽ sacerdotes & leuite pondꝰ argenti & auri et uasoꝝ. ut deferrent iherlim in domũ dei nr̃i. Promouimꝰ q̃ a flumine baaua duodecimo die mensis primi. ut pgeremꝰ in iherlim. et manus dei nr̃i fuit sup nos. & liberauit nos de manu inimici. et insidiatoris in uia. & uenimꝰ iherlim. & mansimꝰ ibi diebꝰ tribꝰ. Die autẽ quarta appensum ẽ aurũ & argentum et uasa in domo dei nr̃i p manũ remoth filii urie sacerdotis. & cũ eo eleazar filiꝰ phinees. cumq; eis iozadet filiꝰ iosue. et noadaia filius bennui leuite; iuxta numerũ. et pondꝰ omniũ. descriptumq; est omne pondꝰ in tempore illo. Hi; qui uenerat de captiuitate filii transmigrationis obtulerunt holocaustoma ta deo israhel. uitulos duodecim. p omni israhel. arietes nonaginta sex. agnos septuaginta septem. hyrcos. p peccato duodecim. omnia in holocaustum dño. Dederunt autẽ edicta regis satrapis qui erant de cõspectu

IX.

regis & ducib⁹ trans flumē: & eleuauerunt pplm̄ et domū dei. Postq̄m autem hec cōpleta sunt: accesserūt ad me principes dicentes. Non ē separatus pplūs isrl. et sacdotes et leuite a populis terraꝝ. & de abhominationib⁹ eoꝝ: chananei uidelicet. & ethei. et ferezei. et iebusei. et ammonitarū. & moabitaꝝ. & egyptioꝝ et amorreoꝝ. Tulerūt enim de filiab⁹ eoꝝ sibi et filiis suis: et cōmiscuerūt semen sām cū pplis terraꝝ. Manꝰ etiā pncipum et magistratuū fuit in trāsgressione hac prima. Cumq: audissem sermonē istum. scidi pallium meū et tunicā: et euelli capillos capitis mei & barbe: et sedi mestus. Conuenerūt aūt ad me oēs qui timebant uerbum dī isrl p trāsgressione eoꝝ q̄ de captiuitate uenerant: & ego sedebā tristis usq: ad sacrificium uespertinū. Et in sacrificio uespertino surrexi de afflictione mea: & scisso pallio & tunica. curuauiq genua mea: et expandi manꝰ meas ad dñm dīm meum. et dixi. Dñe meus confundor et erubesco leuare faciē meā ad te: q̄m iniquitates nr̄e multiplicate sunt sup caput. et delicta nr̄a creuerūt usq: ad cēlum a diebus patrū nr̄oꝝ. & nos ipsi peccauimus grauit usq: ad diem hanc. Pp iniquitatib⁹ nr̄is tradti sumꝰ ipsi & reges nr̄i. & sacdotes nr̄i in manū regū terraꝝ: in gladiū. in captiuitatē. in rapinā. & in cōfusione uultꝰ sicut et die hac. & nūc quasi parū & ad momentū facta ē deprecatio nr̄a apd dñm dīm nr̄m. ut dimitteret nob reliquie. & daret pacē illi in loco scō eius. et illuminaret oculos nr̄os dē nr̄. et daret nob uitaꝰ modicā in seruitute nr̄am quia seruꝰ sumꝰ: et in seruitute nr̄a n̄ dereliquit nos dē nr̄: et inclinauit sup nos oīa misericordiā coram rege pseꝝ. ut daret nobis uitam et sublimaret domū dī nr̄i & restitueret solitudines eius: & daret nob spem in iuda & iherlm. Et nunc q̄d dicem dē nr̄ post hec: usq dereliquimꝰ mandata tua que precepisti in manu seruoꝝ tuoꝝ pphaꝝ dicens. Terra ad q̄m uos ingredimini ut possideatis eā. terra immunda ē iuxta immundiciā pplōꝝ. et terarum: terraꝝ: in abhominationib⁹ eoꝝ qui repleuerūt eam ab ore usq: ad os incoinquinatione sua. Hunc q̄ filias uras ne detis filiis eoꝝ. et filias eoꝝ ne accipiatis filiis uris: & n̄ quaeratis pacem eoꝝ & prositatē eoꝝ usq: in eternū: et confortemini & comedatis que bona sunt terre: et heredes habeatis filios uros usq: in sclm. & post oīa que uenerunt sup nos in op⁹ nr̄is pessimis et in delicto nr̄o magno. quia tu dē nr̄ liberasti nos de iniquitate nr̄a: et dedisti nob salutē sicut est hodie. ut n̄ conuerterem & irrita facerem mandata tua: neq: matrimonia iungerem cū pplis abhominationū istarū. Numquid irat es nobis usq: ad consūmationē: ne dimitteres nob reliquias & salutē. Dñe dē isrl iust⁹ tu. q̄m derelicti sumꝰ qui saluarem̄ sicut die hac. Ecce coram te sumꝰ in delicto nr̄o. Non enim

stan poterit coram te sup hoc. Sic ꝯ oran x.
te ezra. et implorante eū et flente &
iacente ante templū dr. Collectus ē
ad eum de isrl cetus ḡndis nimis ui
roꝝ et mulierū puerorꝝq:& fleuit po
pulus multo fletu. Et respondit se
chenias filr iechihel de filiis helā:
et dixit ezre. Nos preuaricati sum in
do nr̄o: et duximus uxores alienige
nas de pplis terre. Et nunc si ē pe
nitentia in isrl sup hoc. percutiamus
fedus cum ds do nr̄o. & ciciamus uxores
sas et eos qui de bis nati
sunt: iuxta uoluntatē dn̄i et eoꝝ q̄
timent ꝓceptum dn̄i di nr̄i fiat. Surge tuū ē decernere.
nosq: erimus tecum: Confortare & fac.
Surrexit ḡ ezra & adiurauit ꝓncipes
sacdotum. et leuitarū. & omis isrl
ut facerent secdm ubum hoc: & iu
rauerunt. Et surrexit ezra ante do
mū di: & abiit ad cubiculū ioannā
filr eliasib: et ingressus est illuc. Pa
nem n̄ comedit et aq̄m n̄ bibit: lu
gebat enim transgressionē eoꝝ q̄ de
captiuitate uenerant. Et missa ē uoꝝ
in iuda et iherlm omib⁹ filiis trans
migrationis ut congregarent in ie
rusalem: & omis qui n̄ uenerit i trib⁹
diebus iuxta consiliū principū et se
niorꝝ auferet̄ unusa substantia ei⁹:
et ipse abiicet̄ de cetu transmigra
nis. Conuenerūt ḡ omis uri iuda et
beniamin in iherlm trib⁹ diebus ipse
ē mensis nonus: uicesima die men
sis. Et sedit omis ppls in platea do
mus di: trementes ꝓpter peccatū & plu
uiā. Et surrexit ezra sacdos et dixit
ad eos. Vos transgressi estis & duxi
stis uxores alienigenas ut adderetis sup delictum isrl. Et nunc da
te confessionē dn̄o do patrū uroꝝ.
et facite placitum eius: et separami
ni a pplis terre. & ab uxoribus alieni
genis. Et respondit unusa mul
titudo: dixitq: uoce magna. Iuxta
ubum tuū ad nos: sic fiat. Verum
tamen quia ppls multus est et tēp⁹
pluuie. et n̄ sustinem⁹ stare foris &
op⁹ non ē die unius ul duoꝝ. uchemē
ter quippe peccauimus in sermone is
to. Constituant principes in unusa
multitudine: et omis in ciuitati
bus nris qui duxerūt uxores alieni
genas ueniant in temporibus statu
tis et cū bis seniores p ciuitatē et
iudices eius: donec auertat̄ ira di
nr̄i a nob sup peccato hoc. Iuxta ꝯ io
nathan filr asahel. et iaasia filius
thecue steterunt sup hoc. & mesol
lam et sebethai leuites adiuuerūt
eos: Fecerunt sic filii transmigra
nis, & abierunt. ezra sacdos & uri
principes familiaꝝ in domū patruoꝝ
suoꝝ et omis p nomina sua: & sede
runt in die primo mensis decimi ut
quaerent rem: et consummati sunt
omis uri qui duxerant uxores alie
nigenas usq: ad diem primā men
sis primi. Et inuenta sunt de filiis
sacerdotum qui duxerant uxores alie
nigenas de filiis iosue filii iosedech
& frīs ei⁹ maasia. & eliezer. et iarib.
et godolias: & dederunt manus suas ut
eicerent uxores suas: et p delicto suo
arietē de oib⁹ offerrent. & de filiis
emmer. anani. et zebedia: & de fili
is ferim maasia. & elia. et semeia. et

iehuhel. & ozias. et de filiis fessur. he
lioenai. maasia. ismahel. nathanael.
et ozabeth. & elasa. Et de filiis leui
tarum iozabeth. et semei. & celeia.
ipse ē calita fataia. iuda et eliezer.
& de cantoribꝫ heliasub. & de ian
toribꝫ sellum. et thelem. et uri. Et
isrl de filiis pharos. remia. & ezia.
et melchia. & miamin. et eliezer. &
melchia. et banea. & de filiis helā
mathania. zacharias. et hiehil. &
abdi. et ierimoth. & helia. Et de fi
liis zetua helioenai. et iasib. natha
nia. & ierimuth. & zabeth. et aza
za. Et de filiis bebai. ioannan. an
nania. zabbai. athalaia. & de filiis
beni mosollam. & melluc. et adaia.
iasub. et saal. & ramoth. Et de filiis
phaeth moab. ednaeth. chabal. ba
naias. maasias. matthanias. besele
hel. & benuj. et manasse. Et de filiis
herem. eliezer. iosue. melchias. seme
ias. symeon. beniamin. moloch. sa
marias. De filiis asom. mathan. nai.
matthec. azabec. eliphelech. ieremai.
manasse. semei. De filiis bani. ma
addi. amram. & hubel. banias. &
badaias. et cheilauuania. mari
mumth. & heliasib. matthanias.
mathania. et iasi. & bani. et benui.
semei. & selemias. et nathan. & ada
ias. mechne. dabai. sisai. sarai. ez
rel. et selemau. semeria. sellum. ama
ria. ioseph. De filiis nebuj. iahel. ma
thathias. zabeth. zabina. iedda. et
iohel. baanai. Omīs hi acceperunt
uxores alienigenas. et fuerunt ex
eis mulieres que peperant filios.

Verba neemie filij helchie:

Et factum ē in mense casleu anno
uicesimo. et ego eram in susis cas
tro. & uenit anani unus de frib meis
ipse et uiri iuda. & interrogaui eos
de iudeis qui remanserant et sup
erant de captiuitate & de ierlm. Et
dixerūt mihi, Qui remanserūt & reliq
ti sunt de captiuitate ibi in puinca
a in afflictione magna sunt & ī ob
prio & murus ierlm dissipat ē.
et porte eius combuste sunt igni. Cūq;
audissem uba huicemodi. sedi & fle
ui. & luxi diebꝫ multis. et ieiunabā.
et orabam ante faciem di celi. & dixi.
Queso dne ds celi. fortis. magne. atq;
terribilis. qui custodis pactum. et
misericordiam cū his qui te diligunt &
custodiunt mandata tua. fiant au
res tue auscultantes. & oculi tui apti
ut audias orationē serui tui quam ego
oro coram te hodie nocte & die pro
filiis isrl seruis tuis. et confiteor pro
peccatis filiorꝫ isrl. quibꝫ peccauerūt
tibi. & ego et domus patris mei pecca
uimus. Iniquitate seduxi sum. et nō cus
todiuimus mandatū tuū & cerimonias.
et iudicia que precepisti moysi seruo
tuo. Memento uerbi tui quod man
dasti moysi famulo tuo dicens. Cū
transgressi fueritis ego dispdā uos
in pplos. & si reuertamini ad me. & cus
todiatis mandata mea et faciatis ea
etiam si eiecti fueritis ad extrema ce
li inde congregabo uos. & adducam
in locū quē elegi ut habitaret nomen
meū ibi. Et ipsi serui tui & pplus tu
us. quos redemisti in fortitudine tua
magna & in manu tua ualida. Ob
secro dne sit auris tua attendens

ad orationē ſeruꝝ tuū. & ad orationē
ſeruoꝝ tuoꝝ qui uolunt timere no
men tuū. & dirige ſeruū tuū hodie.
et da ei miſeriam tuā ante uirum
hunc. Ego enim eram pincerna regis.
Factum eſt autē menſe niſan anno
uicēſimo artarxerſis regis. & uinū
erat ante eū. Et leuauj uinū & de
di regi. & eram quaſi languid ante fa
cē eius. Dixitq; michi rex. Quare
uult⁹ tuus triſtis ē cum te egrotū
n uideā. Hon ē hoc fruſtra. ſ; ma
lum neſcio quid in corde tuo ē. &
timuj ualde ac timiſ. & dixi regi.
Rex in ęternū uiue. Quare n mere
at uult⁹ mis. quia ciuitas dom⁹ ſe
pulchroꝝ patris mei deſerta ē & por
te eius combuſte ſunt igni. Et ait mi
chi rex. Pro qua re poſtulas. Et oraui
deū cęli. & dixi ad regē. Si uidet regi
bonū & ſi placet ſeruus tuus ante fa
ciem tuam. ut mittas me in iudeam.
ad ciuitatē ſepulchri patris mei et
ędificabo eā. Dixitq; michi rex. & regi
na quę ſedebat iuxta eū. Uſq; ad qđ
temp⁹ erit iter tuū. & qndo reuerteris.
& placuit ante uultū regis & miſit
me. & conſtituj ei tempus. Et dixi re
gi. Si regi uidet bonū. epiſtas det m
ad duces regionis transflumen. ut
transducāt me donec ueniā in iudę
am. et epiſtam ad aſaph cuſtodē ſalt⁹
regis ut det mihi ligna et tegere poſſim
portas templi dom⁹ & muri ciuitatis.
et domū quā ingreſſus fuero. Et de
dit michi rex. iuxta manū dei mei bo
nam mecū. & ueni ad duces regionis
transflumen. dediq; eis epiſtas regis.
Miſerat autē mecū rex principes mi
litum et equites. Et audierūt ſana
ballat horonites. & tobias ſeruus
ammanites. et contriſtatu ſunt afflic
tione magna qđ uenuſſet homo q̄
quereret proſperitatē filioꝝ iſrl. & ue
ni iheruſalem. & eram ibi dieb⁹ trib⁹. Et
ſurrexi nocte. ego & uiri pauci me
cum. et n indicaui cuiq̄m quid d̄s
dediſſet in corde meo ut facerem in
iheruſalem. Et iumentū n erat mecum
niſi animal cui ego ſedebā. & egreſ
ſus ſum p portā uallis nocte. & an
te fontem draconis. et ad portā ſter
coris. & conſiderabā murū iheruſlm
diſſipatū. et portas eius conſumptas
igni. Et tranſiui ad portā fontis ad
aquęductū regis. et non erat locus
iumento cui ſedebā ut tranſiret. &
aſcendi p torrentē nocte. & conſide
rabam murū. et reuerſus ueni ad por
tam uallis. & redij. Magiſtratꝰ autē
neſciebant quo abiſſem. aut quid
ego facerē. Nec et iudeis & ſacdotib⁹ &
optimatib⁹ & magiſtratib⁹ et reliq̄s
qui faciebant opuſ. uſq; ad id locoꝝ
nichil indicaueram. Et dixi eis. Vos
noſtis afflictionē in qua ſum⁹. quia
iheruſalem deſerta ē. & portę eius conſump
tę ſunt igni. uenite ędificem⁹ muros
iheruſalem. et n ſim⁹ ultra obpbriū. &
indicaui eis manū dei mei q̄d eēt
bona mecū. & uba regis que locu
tus ē michi. & aio. Surgam⁹ et ędi
ficem⁹. Et confortatę ſunt man⁹ eoꝝ
in bonū. Audierunt autē ſanabal
lat horonites. & tobias ſeruus am
manites. et goſem arabs & ſubſan
nauerunt nos. et deſpexerūt dixerūt
q;. Que ē hec res q̄m facitis. Nū

quid contra regem uos rebellatis.
& reddidi eis sermonē: dixiq: ad
eos. Dñs celi ipse nos adiuuat & nos
serui ei⁹ sumꝰ. Surgam⁹ et edificem⁹:
Uos aut non ē pars & iustitia et
memoria in iherlm. Et surrexit elia
sib sacdos magn⁹. et frēs eius sacer
dotes. et edificauerūt portā regis: ipsi
sanctificauerunt eam & statuerūt
ualuas ei⁹: & usq: ad turrē centum
cubitoꝝ sanctificauerūt eam. & usq: ad
turrē ananehel. Et iuxta eum edifica
uerunt uiri iericho: & iuxta eū edi
ficauit zachur filius amri. Portā aut
piscium edificauerūt filii asanaa: ipsi
texerunt eam et statuerūt ualuas
ei⁹ & seras et uectes. Et iuxta eos edi
ficauit marimuth filius urię filij ac
chus: Et iuxta eū edificauit mesol
lam filius barachię filij mese zabal &
iuxta eum edificauit sadoch filius
baana: Et iuxta eū edificauerūt the
cuēnī. Optimates aut eoꝝ nō suppo
suerunt colla sua in ope dñi sui. Et
portā ueterē edificauerunt ioiada
filius phasea. & mosollā filius besodia:
ipsi texerunt. et statuerūt ualuas ei⁹.
et seras & uectes. Et iuxta eos edifi
cauerūt melchias gabaonites. & iadon
meronathites. Uiri de gabaon & mas
pha: p duce qui erat in regione trans
fluuium. Et iuxta eum edificauit ezri
hel filius araia aurifex: et iuxta eū edi
ficauit annani filius pigmentarij: Et
dimiserunt iherlm usq: ad murum
platee latioris. Et iuxta eū edifica
uit raphaia filius hahur princeps uici
iherlm: Et iuxta eū edificauit iedi
da filius aromath. contra domū suā: et
iuxta eū edificauit atthus filius asebo
nie; Mediā partē uici — Edificauit mel
chias filius herem. & asub filius phaemo
ab: et turrē furnoꝝ. Et iuxta eū edifi
cauit sellū filius alloes princeps medie
partis uici iherlm ipse & filii ei⁹. Et
portā uallis edificauit annun. & ha
bitatores zanoe. Ipsi edificauerūt eam.
et statuerūt ualuas ei⁹ et seras. & uectes:
& mille cubitos in muro usq: ad por
tam sterquilinij. & portam sterquilinij
edificauit melchias filius rechab prin
ceps uici bethacarē: ipse edificauit eā.
et statuit ualuas ei⁹. & seras et uectes.
Et portam fontis edificauit sellū filius
colazai princeps pagi maspha: Ipse edi
ficauit eā & texit et statuit ualuas ei⁹
et seras: et uectes & muros piscine syloe in ortum regis. et usq: ad gradus
qui descendunt de ciuitate dauid.
Post eum edificauit neemias filius az
boch princeps dimidię partis uici
bethsur usq: contra sepulchrū dauid.
& usq: ad piscinā quę grandi opere
constructa ē: & usq: ad domū fortiū.
Post eum edificauerūt leuitę: reum fi
lius benni. Post eum edificauit asa
bias princeps dimidię partis uici ce
ilę in uico suo. Post eum edificaue
runt frēs eoꝝ: bebui filius enadad prin
ceps dimidię partis ceilę. Et edifica
uit iuxta eum azer filius iosue princeps
maspha: mensurā secundam contra ascen
sum firmissimi anguli. Post eum in
in monte edificauit baruch filius zac
cai mensurā secundam: ab angulo usq:
ad portam domꝰ heliasib sacdotis
magni. Post edificauit meremuth
filius urię filij accbus mensuram

salam a porta dom̄ helyasib/donec os-
tenderet dom̄ helyasib. & post eū edi-
ficauerunt sacdotes/uiri de campest̄
bus iordanis. Post eum edificauit
beniamin & asub cont̄ domū suam.
Et post eum edificauit azarias filius
maasie. filij ananie/cont̄ domū suā.
Post eū edificauit benuj filj emnad
da mensurā sedam a domo azarie &
usq: ad flexurā & usq: ad angulū
phelel/filius ozi contra flexuram &
turrē que eminet de domo regis ex
celsa. id est in atrio carceris. Post eū
edificauit phedeia filj feros. Natin
nei aut̄ habitabant in ophel/usq:
cont̄ portam aquax ad orientē & tur-
rem que pminebat. Post hec edifica
uerunt thecuitē mensurā sedam
ex regione à turre magna et eminen
ti usq: ad murū templi. sursum
aut̄ a porta equoz edificauerūt sacer
dotes/uniquisq: cont̄ domū suā. Post
eos edificauit sadoc filj emmer ex-
domū suā. Et post eū edificauit se-
meia filj sechenie custos porte orien
talis. Post eū edificauerunt anani
a filj selemie. & anon filj sellom sex
tus/mensurā sedam. Post eū edifica
uit mesollam filj barachie/cont̄ ga-
zophilatiū suū. Post eū edificauit
melchias filj aurifices usq: ad do-
mum nathinneoz. & sceta uicinem
um cont̄ portā iudicialem/& usq:
ad cenaculū anguli. ~~et inter cenacu~~
~~lum anguli~~ In porta gregis edifica
uerunt artifices. & negociatores. fac
tum ē aut̄ cum audisset sanabal
lath q̄d edificarem murū. iratus ē
valde/& mot̄ nimis subsannauit
iudeos/& dixit coram fribus suis. et freq̄n
tia samaritanoz. Quid iudei imbecilles
faciunt. Num dimittent eos gentes.
Num sacrificabunt et cōplebunt in
una die. Numq̄d edificare poterūt
lapides de acervis pulueris q̄ com
busti sunt. Et ait tobias ammanites
prem̄ eius aut. Edificent. Si ascende-
rit uulpis transiliet murū eoz la
pideum. Audi ds nr̄ quia facti sum̄
despectui. Conuerte obprobriū sup caput
eoz. et da eos in despectionē in ter-
ra captiuitatis. Ne operias iniquitatē
eoz. et peccatū horz a facie tua non
delcatur/quia irriserūt edificantes.
Iraq: edificauim̄ murum & cōiunxi
mus totū usq: ad partē dimidiam/
et puocatū est cor ppli ad opandū.
Factū ē aut̄ cum audisset sanabal lath
& tobias. et arabes. & ammani
te. et azoti q̄d obducta esset cicatrix
muri iherim. & q̄d cepissent interrup
ta concludi/irati sunt nimis. & con
gregati omnes pariter ut uenirent. et
pugnarent cont̄ iherim et
molirent̄ insidias. Et orauim̄
dm nr̄m et posuim̄ custodes super
murū die & nocte cont̄ eos. Dixit aut̄
iudas. Debilitata ē fortitudo por
tantis et pulum̄ multa ē/& nos nō po
terim̄ edificare murū. & dixerūt hos
tes nr̄i. Nesciant et ignorent donec
ueniam̄ in medio eoz & interficiam̄
eos/et cessare faciam̄ op̄. Factum ē
aut̄ uenientib; iudeis qui habita
bant iuxta eos & dicentib; nob. p
decē uices ex omnib; locis quib; ue
nerant ad nos. Statui in loco post
murū p circuitū pplm in ordinē

mj.

cum gladiis suis & lanceis. et arcub⁹ pspexi atq; surrexi. et aio ad optimates & magistratus & ad reliquam partem uulgi. Nolite timere facieꝝ eoꝝ. dñm magnu et terribilis mementote & pugnate p frib⁹ uris. filiis uris. et filiab⁹ uris. & uxoub⁹ uris et domib⁹. Factum ē aut cum audissent inimici nri nunciatu ee nob. dissipauit ds consiliu eoꝝ. & reuersi sum⁹ omes ad muros unusquisq; ad op⁹ suu. Et factum ē a die illa media pars uuenu faciebant op⁹. & media pars erant ad bellu. et lanceę. & scuta. et arcus. & loricę. et p̄ncipes post eos in omni domo iuda. edificantium in muro et portantiu honera & imponentiu. Una manu sua faciebāt op⁹. & altera tenebāt gladium. Edificantiu enim unusquisq; gladio erat accinctus renes. & edificabant et clangebant bucina uicta me. Et dixi ad optimates & magistratus. & ad reliqm partē uulgi. Opus grande ē. & latum et nos separata sum⁹ in muro. peul alter ab altero. in loco quocumq; audieritis clangorē tube. illuc concurrite ad nos. Deus noster pugnabit p nob & nos ipsi faciam⁹ opus. et media pars nro teneat lanceas ab ascensu aurore donec egrediant astra. In tempore quoq; illo dixi pplo. Unus quisq; cum puero suo maneat in medio uberim. et sint uob uices p noctem & diem ad opandum. Ego aut & frs mei et pueri mei. & custodes q̄ erant post me n deponebam⁹ uestimenta nra. unusquisq; tantu nudabat ad

v. baptysmu. Et factus ē clamor ppli et uxoru eius magn⁹ aduersus frs suos iudeos. Et erant qui dicerent; filij nri. & filię nrę multę sumus nimis. accipiam⁹ p pane eoꝝ frumentum et comedam⁹ & uiuam⁹. Et erant q̄ dicerent. Agros nros et uineas & domos nras opponam⁹. et accipiamus frumentu in fame. Et alii dicebant. Mutuo sumam⁹ pecunias in tributa regis. demq; agros nros et uineas. Et nunc sicut carnes frum nrorum. sic carnes nrę sunt. & sicut filij eoꝝ. ita filij nri. Ecce nos subiugam⁹ filios nros et filias nras i seruitutē. et de filiab⁹ nris sunt familię. nec habem⁹ unde possint redimi. et agros nros et uineas alij possident. Et iratus sum nimis cū audissem clamorē eoꝝ. & sm uerbum hoc. cogitauitq; cor meum mecū. et increpaui optimates & magistratus et dixi eis. Usuras ne singuli a frib⁹ uris exigatis. & congregaui aduersus eos cōtra onē magnā. et dixi eis. Nos ut potuimus redemim⁹ frres nros iudeos. qui uenditi fuerant gentib⁹ sm possibilitatē nram. Et uos q̄ uenditis frres nros. et emem⁹ eos. & siluerūt nec inuenerunt quid responderent. Dixiq; ad eos. Non ē bona res q̄m facitis. Et re n in timore di nri ambulatis. ne exprobretur nob a gentib⁹ inimicis nris. Et ego et frres mei & pueri mei commodauim⁹ plurimis pecunia et frumentum. n repetam⁹ in cōmune istud. Des alienu concedam⁹ quod debet nobis. Reddite eis hodie agros suos. uineas suas. oliueta sua. et domos suas.

quin potꝰ & centesimã pecunię fru
menti. uini et olei quã exigere sole
ns ab eis. dare ꝓ illis. Et dixerã. Red
dam & ab eis michil querem? sicq;
faciam ut loqueris. Et uocaui sa
cerdotes & adiurauj eos ut facerẽt
iuxta ꝙd dixerã? insup et sinũ meũ
excussi et dixi. Sic excutiat ds omnẽ
uirũ qui nõ compleuerit ũbum is
tud de domo sua et de laboꝝ suis
sic excutiat & uacuus fiat. & dix
omnis multitudo amẽ? et laudã
erunt dñm. Fecit q̃ ppls sic dictum
erat. A die autẽ illa qua ꝑcepit nr̃
us eẽm dux in terra iuda ab anno
uicesimo usq; ad annũ tricesimum
scdm artarxersis regis? ꝑ annos du
odecim ego et frẽs mei annonas q̃
libꝫ debebantꝰ nõ comedi. Duces
autẽ qui fuerãt ante me ꝑmi grauа
uerunt pplm. et acceperunt ab eis ī
pane uino & pecunia cotidie si
clos quadraginta? si & ministri eoꝝ
depresserant pplm. Ego autẽ nõ feci
ita ꝓpt timorẽ dñi. quin potiꝰ in ope
re muri edificauj et agrum nõ emi? et
omnes pueri mei congregati ad opus
erant. Judei namq; & magistratus
et liberi centũ q̃nquaginta uiri. &
qui uenebant ad nos de gentib⁹
que in circuitu nr̃o sunt in mensa
mea erant. Parabatꝰ autẽ michi ꝑ di
es singulos bos unꝰ? arietes ser electi?
ceptis uolatilib⁹. Et inter dies decẽ
uina duisa. & alia multa tribuebã?
insup et annonas ducatꝰ mei nõ que
siuj. Valde enim erat attenuatus
ppls. Memento mei ds mis in bonũ?
scdm omnia que feci pplo huic. Fac
tum ẽ autẽ cum audisset sanaballa
th & tobia. et gosen arabs. et cẽti mi
mici nri. quod edificassem ego mu
rum et non eẽt in ipso residua int̃
ruptio? usq; ad tempus autẽ illud
ualuas nõ posuerã in portis? Misit
sanaballath et gosen ad me di
centes. Veni & ꝑcutiam? fedus pari
ter in uitulis in campo uno. Ipsi
autẽ cogitabant ut facerent michi ma
lum. Misi q̃ ad eos nuncios dicens.
Op̃ grãde ego facio. et nõ possum des
cendere? ne forte negligat cũ uenero
et descendero ad uos. Miserunt autẽ
ad me scdm ũbum hoc ꝑ quatuor ui
ces? & respondi eis iuxta sermonẽ pri
orem. Et misit ad me sanaballath.
iuxta ũbum prius quinta uice pu
erum suum? et epistam habebat ī ma
nu scptam hoc modo. In gentib⁹ au
ditum ẽ. et gosem dix̃ quod tu et
iudei cogitetis rebellare & ꝓpterea
ædifices murũ. et leuare te uelis sup
eos regem? Ꝓpter quã causam. et
ꝓphas posueris qui prędicent de
te in iherlin dicentes. rex in iudea
ẽ. Auditurus ẽ rex ũba hec? idcirco
nunc ueni ut meam? consiliũ pari
ter. Et misi ad eos dicens. Non ẽ fac
tum scdm ũba que tu loqueris. De
corde enim tuo componis hec. Omnes
enim hi terrebant nos? cogitantes
quod cessarent manꝰ nr̃e ab ope &
quiescerem? Quã obcausam magis
confortaui manũ meã? & ingressus
sum domũ samarie filij dalaie. fi
lij mechabebel secreto. Qui ait. Trac
temus nobiscũ in domum dei in me
dio templi & claudam? portas edis.

VI.

quia uenturi sunt ut interficiant te. et nocte uenturi sunt ad occidendū te. & dixi. Num quisquam similis mei fuit? et quis ut ego ingrediet templum & uiuet. Non ingrediar. Et intellexi qđ dñs nō misisset eū? sed qsi uaticinans locut' esset ad me. et tobias & sanaballath conduxissent eū. Accepat enim preciū ut terrerē facerē? et peccarē & haberent malū qđ exprobrarent mihi. Octauo mē dñē. p tobia et sanaballath iuxta opa eor talia. S; & naodie. pphē. et ceteror. pphar qui terrebant me. Completus ē aut murus uicesimo quinto die mensis elul quinquaginta duob; diebꝫ. Factum ē aut cum audissent oēs inimici nri ut timerent uniuse gentes que erant in circuitu nro? & conderent int' semet ipsis? et sarent qđ a dō factum esset op' hoc. S; et in diebꝫ illis multe optimatū iudeor eple mittebant' ad tobiā? et a tobia uenuebant ad eos. Multi enim erant in iudea habentes iuramentū ei: quia gener erat sechenie filii ore? et iohannan filius ei accepat filiā mosollā filii barachie S; et laudabant eum coram me? & uba mea nunciabant ei. & tobias mittebat epas ut terrere t me. Post qm aut edificat' est mur'. et posui ualuas et recensiui ianitores et cantores. et leuitas? p̄cepi anemi frī meo. & ananie p̄nci domus de iherlim? ipse enim erat quasi vir uerax. et timens dm plus ceteris uidebat'. Et dixi eis. Non aperiant portę iherlim? usq; ad calorem solis.

Cumq; adhuc assisterent. clausę portę sunt et opilatę, & posui custodes de habitatoribꝫ iherlim singulos p uices suas? et unūquēq; cōtra domum suā. Ciuitas aut erat lata nimis. et grandis: & ppls paruus in medio ei? et non erant dom' edificatę. Dedit aut dñs in corde meo? et congregaui optimates & magistratꝰ. & uulgus ut recenserē eos, et inueni librū census eor qui ascenderant primū? et inuentū scriptum in eo. Isti filii p uincie qui ascenderunt de captiuitate transmigrationis. qs transtulerat nabuchodonosor rex babylonis: et reuersi sunt in iherlim et in iudeam unusquisq; in ciuitatē suā qui uenerunt cū zorobabel? iesue. neemias. azarias. raamias. naamin. mardocheus. belsar. mesphar. beggoai. naum. baana. Numerus uiror ppli isrl. filii pharos? duo milia. centū. septuaginta duo. filii saphatie? trecenti. septuaginta duo. filii area? sexcenti. quinquaginta. duo. filii phaet. moab. filior iesue. et ioab? duo milia octingenti. decē & octo. filii belam? mille. octingenti. quinquaginta. quatuor. filii ectbua? octingenti. quadraginta quinq;. filii zachai. septingenti. sexaginta. filii bannui? sexcenti quadraginta octo. filii bebai? sexcenti. uiginti octo. filii azgad? duo milia. trecenti. uiginti. duo. filii adonicam? sexcenti. quinquaginta. decē & octo. filii beggoai? duo milia. sexaginta septē. filii adin? sexcenti. quinquaginta quinq;. filii ater. filii ezechie? nonginti. viii. filii asen? tre

centū. uiginti octo. filij besai/trecēti.
uiginti quatuor. filij arep/centum
duodecī. filij zabaion/nongenti q̄n
q̄. Viri bethlehem et netbutha/cē
tum octoginta octo. Viri anatho
th/centū uiginti octo. Viri betha
moth/q̄draginta duo. Viri cariathi
arim cephira et beroth/septingēti.
q̄draginta. tres. Viri geba & rama/
sexcenti. uiginti unī. Viri magma/
centū uiginti duo. Viri geba thra
ma/septuaginta. uiginti tres. Viri
bethel. et hai/centum. uiginti. ts.
Viri nebo alteri/quinq̄ginta duo.
Viri belam alteri/mille. ducenti.
quinq̄ginta. tres. filij arem/trecēti.
uiginti. filij iericho/trecenti. qua
draginta. quinq;. filij lodadid. &
anon/septingenti. uiginti unī. filij
sanaa/tria milia. nongenti. t̄ginta.
Sacerdotes. filij adaia. in domo iosua/
nongenti. septuaginta. q̄tuor. filij
emmer/mille q̄nquaginta duo. fi
lij phassur/mille. ducenti. quadra
ginta septē. filij arem/mille. decē &
septē. Leuite. filij iosue et gamuhel
filioꝝ oduia/septuaginta quatuor.
Cantores. filij asaph/centū quad
ginta octo. Janitores. filij sellū. filij
ater. filij thelmon. filij accub. filij
athita. filij sobai/centū. triginta oc
to. Nathinnei. filij soa. filij aspha.
filij thebaoth. filij ceros. filij sua.
filij phadon. filij lebana. filij agaba.
filij salmai. filij anan. filij geddel
filij gaer. filij raacha. filij rasin. fi
lij necoda. filij gezem. filij aza. filij
phara. filij besai. filij munim. filij
nephosim. filij bacbuc. filij accufa.
filij asur. filij besloth. filij meida.
filij arsa. filij bercos. filij sisara. fi
lij thema. filij nesia. filij athipha.
filij seruoꝝ salomonis. filij sothai.
filij sopheret. filij perida. filij a
hala. filij dercon. filij geddel. filij sa
phatia. filij athil. filij phocereth.
qui erat ortꝰ ex abaim filio ammon.
Omīs nathinnei et filij seruoꝝ salo
monis. trecenti. nongenti. duo. Hi
sunt autē qui ascenderunt de thel
melathe larsa. cherub. addon. et
emmer. & nō potuerūt indicare domū
patrum suoꝝ. & semen suū utrū ex
isrl essent. filij dalaia. filii tobia. filij
negoda/sexcenti. quadraginta duo.
& de sacerdotib; filij abia. filii ac
cos. filij berzellai. qui accepit de fili
ab; berzellai galaadites uxorē/et uo
catus ē nomine eoꝝ. Hi quesierūt
scripturam suā inuentam. & nō inue
nerunt et eiecti sunt de sacerdotio.
Dixitq; athersatha eis ut nō man
ducarent de scā scōꝝ donec staret sa
cerdos doctus & erudit. Omīs mul
titudo quasi unꝰ quadraginta duo
milia. sexcenti. sexaginta/absq; ser
uis et ancillis eoꝝ. qui erant septē
milia. trecenta. triginta septē/et
mulieres eos cantores. & cantatrices du
centę. q̄draginta. q̄nq;/cameli tre
centi. triginta q̄nq;/Asini sex mi
lia. septingenti. uiginti. Huc usq;
refertur. quod in cōmentario scrip
tum fuerit/ex nehemie hystoria tex
tur. Nonnulli autē de principib; fa
miliarū dederunt in opꝰ. Athersa
tha dedit in thesaurū auri drag
mas mille/phyalas quinquagīta.

tunicas sacdotales qngentas tginta. &
de pncipib⁹ familiaꝝ dederunt in
thesaurum opis. auri dragmas uj
ginta milia: et argenti minas duo
milia. ducentas./ et qđ dedit reliqu⁹
ppls auri dragmas uiginti, & ar
genti minas duo milia. et tunica⁹
sacdotales sexaginta septē. Habita
uerunt aut sacerdotes & leuite et
cantores. et ianitores. et cantores. et reliquum
uulgus. & nathinei. & omis isrl in
ciuitatib⁹ suis. Et uenerat mensis
septimus. Filij aut isrl erant in ciuita
tib⁹ suis. Congregatus q: ē omnis
ppls quasi uir unus ad platea quę
est ante portam aquaꝝ. et dixerunt
esdre scribe ut afferret librum le
gis moysi quē precepit dns isrl.
Attulit g esdras sacerdos legē co
ram multitudine uiroꝝ & mulie
rum cunctis q: qui poterant intel
ligere in die prima mensis septi
mi. & legit in eo apte in platea quę
ē ante portā aquaꝝ de mane usq:
ad mediā diem in conspectu uiroꝝ
et mulierū & sapientium. & aures
omnium ppli erant erecte ad librū.
Stetit autem besdras scriba sup g
dum ligneū. quē fecerat ad loquē
dum, & steterunt iuxta eum ma
thatias. et semma. & anania. et
uria. & helchia. et maasia. ad dex
teram ei. et ad sinistrā. phadaia. mi
sabel. & mechia. et asum. & asephb
dana. zacharia. & mosollam. Et
aperuit esdra librū coram omī pplo.
sup unū sum quippe ppli⁹ emi
nebat, & cū aperuisset eum stetit
omis ppls. et benedixit esdras do
mino đo uoce magna. & respondit
omis ppls amen amen. Leuantes
manus suas. et incuruati sunt. et
adorauerunt dm ppm in terra. Por
ro iosue. & baani. et sarabia. ianim.
accub. sepphatia. odia. maasia. celi
ta. azarias. iozareb. annan. falla
ia. Leuite silentiū faciebant in po
pulo ad audiendā legē. Ppls aut
stabat in gradu suo. et legerunt i
libro legis dī distincte & aperte ad i
telligendū. & intellexerunt cū lege
ret. Dixit aut neemias ipsa ē athers
atha. et besdras sacdos scriba & le
uite. interpretantes unuiso pplo. Di
es sanctificatus ē dño đo nro. no
lite lugere. nolite flere. Flebat enim
omis ppls. cum audiret uba legis.
Et dixit eis. Ite comedite pinguia
& bibite mulsum. & mittite partes
eis qui ñ preparauerūt sibi. quia scs
dies dñi est. et nolite contristari.
gaudiū & enim dñi est. fortitudo
nra. Leuite aut silentium faciebāt
in omī pplo dicentes. Tacete quia
dies scs est. & nolite flere. Abiit ita
q: omis ppls ut comederet & bibe
ret & mitteret partes et faceret lę
tam magnā. quia intellexerant ú
ba quę docuerat eos. & in die scdo
congregati sunt pncipes familiaꝝ
uniuersi ppli sacerdotes & leuite
ad besdram scribā ut interpretare
tur eis úba legis. Et inuenerunt
scptum in lege precepisse dñs in ma
nu moysi. ut habitarent filij isrl
in tabernaculis in die sollempni mē
se septimo. & ut predicent & diuul
gent uocē in uniuersis urbib⁹ suis.

& in iherlm dicentes. Egredimini
in montē. & afferte frondes oliuę.
et frondes ligni pulcherrimi. fron
des myrti. et ramos palmaꝝ. & fron
des nemorosi: ut fiant tabernacla
sicut scriptum ē. Et egressus ē ppls.
et attulerunt. fecerunt sibi taberna
cula. unusquisq: in domate suo. &
in atrijs suis. et in atrijs dom dī:
& in platea portę aquaꝝ. et in pla
tea portę ephraim. fecit q̄ uniuersa
ecclesia eoꝝ qui reuerunt de cap
tiuitate tabernacula: & habitaue
runt in tabnaculis. Non enim fe
cerant a diebꝫ iosuę filij nun talis
filijs isrl usq: ad diem illam: & fuit
lętitia magna nimis. Legit aut in
libro legis dī p dies singulos a die
primo usq: ad diem nouissimū: &
fecerunt sollempnitatē septē die
bꝫ. et in die octauo collectam iux
ta ritum. In die aut uicesimo q̄r- ix.
ti mensis huius conuenerūt filij isrl
in ieiunio. et in saccis. & humo sup
eos: et separatū est semē filioꝝ isrl.
ab omni filio alienigena. Et steterūt
et confitebant peccata sua: et ini
quitates patrū suoꝝ. Et consurrexe
runt ad standū: & legerunt in
uolumine legis dñi dī sui quat
in die: et quater confitebantur in
nocte. & adorabant dñm dm suū.
Surrexerunt aut sup gradū leui
tarum iosuę. & bani. cenni hel. reo
on. abani. et sarabias. bani: & eha
ni. & clamauerūt uoce magna ad
dñm dm suum. Et dixerunt leui
tę iosuę & cenni hel. bonni. asebia.
serebias. arebia. odaia. sebna. fa
thaia. Surgite benedicite dño dō uro
ab ęterno usq: in ęternū: & benedi
cant nomini gl̄ię tuę excelso in om
ni benedictione et laude. Tu ipse
ds solus. tu fecisti cęlū celoꝝ & om
nem exercitum eoꝝ: terrā et uniuersa
quę in ea sunt. maria & omnia quę
in eis sunt. et tu uiuificas omnia
hęc: & exercitus cęli te adorat. Tu ipse
dñe ds qui elegisti abrā . et
eduxisti eum de igne chaldeoꝝ. &
posuisti nomen eius abraham: et
inuenisti cor ei fidele coram te. & p
cussisti cum eo fędus. ut dares ei
terrā chananei. ethei. amorrei. et
pherezei. & iebusei. & gergesei. ut
dares semini ei: et impleuit uerba
tua. qm iust es. & uidisti afflictio
nem patrū nrōꝝ in egypto. clamo
remq: eoꝝ audisti sup mare rubrū:
et dedisti signa et portenta in pha
raone et in uniuersis seruis ei: & in
omni pplo terrę illius. cognouisti e
nim quia superbe egerant contra eos.
& fecisti tibi nomen sicut & in hac die.
& mare diuisisti ante eos. et transi
erunt p medium maris in sicca: & se
cutores aut eoꝝ piecisti in profundū
quasi lapidē in aquas ualidas: et
in columpna nubis ductor eoꝝ fu
isti p diem. & in columpna ignis
p noctem: ut appareret eis uia p
quā ingrediebantur. Ad montē q̄q:
synai descendisti. et locutus es cum
eis de cęlo: & dedisti eis iudicia rec
ta. et legē ueritatis. cerimonias et
precepta bona. & sabbatū sanctifica
tum ostendisti eis: et mandata & ce
rimonias & legē precepisti eis in

manu moysi serui tui. Panē quoq; de cælo dedisti eis in fame eorū! et aquā de petra eduxisti eis sitientib⁹! et dixisti eis ut ingrederent̄ & possiderent terrā sup quā leuasti manum tuā ut traderes eis. Ipsi ū & patres nr̄i superbe egerunt et induraverunt ceruices suas! & nō audierunt mandata tua. et noluerunt audire. Et nō sunt recordati mirabilium tuorū que fecerās eis. & induraverunt ceruices suas! et dederunt caput ut conuerterent̄ ad seruitutē suā quasi p contentionē. Tu aut̄ ds̄ ppicⁱ clemens. et miserecors. longanimis. & multe miserationis nō dereliquisti eos! Et quidē cū fecissent sibi uitulū conflatilē et dixissent. iste ē ds̄ tuus q̄ eduxit te de egypto! fecerunt q; blasphemias magnas! Tu aut̄ in miserationibus tuis multis nō dimisisti eos in deserto. Columpna nubis nō recessit ab eis p diem ut duceret eos in uiā! & columpna ignis p noctē. ut ostenderet eis iter p quō ingrederent̄. Et spm̄ tuum bonū dedisti q̄ duceret eos! & manna tuū nō phibuisti ab ore eorū! et aq̄m dedisti eis in situm. Et quadraginta annis pauisti eos in deserto! nichilq; eis defuit. Vestimenta eorū nō inueteraverunt! & pedes eorū nō sunt attriti. Et dedisti eis regna & pplos. & partitus es eis sortes! et possederunt terrā seon. et terrā regis esebon! et terrā og regis basan. Et filios eorū multiplicasti sicut stellas cēli! et adduxisti eos ad terrā de qua dixeras. patribus eorū ut ingrederent̄. et possiderent. Et uenerunt filij. et possederunt terrā. et humiliasti coram eis habitatores terre chanaan̄. et dedisti eos in manibus eorū! et reges eorū et pplos terre ut facerēt eis sicut placebat illis. Ceperunt ita urbes munitas. et humū pinguē! et possederunt domos plenas cunctis bonis! cisternas ab aliis fabricatas. uineas & oliueta. & ligna pomifera multa. & comederunt et saturati sunt. et impinguati sunt! et habundauerunt deliciis in bonitate tua magna. Inuocauerunt aut̄ te ad iracundiā. & recesserunt a te! & peccerunt legē tuam post terga sua! et pphas tuos occiderunt qui contestabant̄ eos ut reuerterentur ad te. Feceruntq; blasphemias grandes! et dedisti eos in manu hostium suorū. & afflixerunt eos. Et in tempore tribulationis sue clamauerunt ad te. et tu de cælo exaudisti. et secūm miserationes tuas multas dedisti eis saluatores! qui saluauerūt eos de manu hostium suorū. Cumq; requieuissent reuersi sunt ut facerent malum in conspectu tuo! et dereliquisti eos in manu inimicorū suorū et possederunt eos. Conuersiq; sunt et clamauerunt ad te! tu aut̄ de cælo audisti et liberasti eos in miserationibus tuis multis tempoub⁹. Et contestatus es eos ut reuerterent̄ ad legē tuā! Ipsi ū superbe egerunt et nō audierunt uocem tuā. & in iudiciis tuis peccauerūt que

facer homo & uiuet in eis. Et dede
runt humerū recedentē & ceruicē
suam indurauerunt. nec audierūt
et protraxisti sup eos annos multos.
& contestatus es in spū tuo. p manū
pphaꝝ tuoꝝ. & nō audierūt. & tradi
disti eos in manu pplorū terraꝝ. In
miseriis aut tuis plurimis nō fe
cisti eos in consumptione nec dere
liquisti eos. quia ds misericors es. et
clemens tu es. Nunc itaq; ds nr
magne fortis & terribilis custodi
cis pactum et misericordiam. ne aucta
a facie tua omnē laborē qui inue
nit nos. reges nrōs. pncipes nrōs.
et sacerdotes nrōs. pphas nrōs. & pa
tres nrōs. et omnem pplm tuū a
diebꝫ regis assur. usq; ad diē hanc.
& tu iustus in omnibꝫ que uenerūt
sup nos quia ueritatē fecisti. nos
aut impie egimus. Reges nri. pncipes
nri. sacerdotes nri. & patres nri. nō fe
cerunt legē tuam. et nō attenderūt
mandata tua. & testimonia tua q̄
testificatus es in eis. Et ipsi in regnis
suis bonis. & in bonitate tua multa
q̄m dederas eis. & in terra latissima
et pingui quā tradideras in cōspec
tu eoꝝ. nō seruierūt tibi. nec reuo
cati sunt a studiis suis pessimis. Ec
ce nos ipsi hodie serui sumus. & terra
q̄m dedisti patribꝫ nrīs ut come
derent panem eius. & que bona sunt
eius. ecce nos ipsi serui sumus in ea. et
fruges eius multiplicant regibꝫ q̄s
posuisti sup nos. ppter peccata. mā. et
corporibꝫ nrīs dominant. & iumen
ta nrīs secm uoluntatē suā. & in
tribulatione magna nos sumus.

Sup omnibꝫ q̄ bis nos ipsi pcutio
fœdus. & scribimus. et signant pn
apes nri leuite nri. & sacerdotes nri.
Signatores aut fuerunt. neemi
as atharsatha filius achilai. et sede
cias. saraias. azarias. melchias.
phessur. amaria. iheremias. atuſ.
sebenia. melluc. arem. meremuth.
obdias. danihel. genton. baruc.
mosollam. abia. miamin. maazia.
belga. semeia. hi sacerdotes. Porro
leuite. iosue filii azanie. benuy.
filius cinnadan .cethmi
hel. & fres eoꝝ sechenia. odeuia.
celicha. phalaia. anan. micha. ro
ob. asebia. zaccur. serebia. saba
nia. oziabanin. banunu. Capita
ppli. pharos. phahath. moab. sela
mi. zechibani. bonni. azgad. be
bai. adonaÿ. beggoay. addin. at
her. ezechia. azur. adeuia. asum.
besai. arsanath. nebai. meesia.
mosollam. azir. mephizabel. sa
doch. iedua. phelthia. anania. ose
e. anania. asub. aloes. phalea. so
bech. reum. arebna. mabsia. ezeki
ia. hanam. anan. melluc. arem. ba
ana. et reliqui de pplo. sacerdotes &
leuite. ianitores. et cantores. nathi
nei. et omnes qui se separauerūt de
pplis terraꝝ ad legē di. uxores eoꝝ.
filii eoꝝ. et filie eoꝝ omnes qui pote
rant sapere sponderūt. p fres su
os. optimates eoꝝ et qui ueniē
bant ad pollicendū & iurandū. ut
ambularent in lege di. q̄m dede
rat in manu moysi serui di. ut fa
cerent et custodirent omnia man
data dñi di nri & iudicia eius. & ce

rimonias ei ut nō darem filias nras
pplo terre: et filias eor nō accipem
filiis nris. Ppli quoq: terre qui in
portant uenalia. et omnia ad usum
p diem sabbati ut uendant. nō ac
cipiem ab eis in sabbato. & in die
sanctificata: Et dimittem annum
septimū: et exactionē unūsq; ma
nus. Et statuem sup nos precepta
ut daremus tertiam partem sicli
p annū ad op dom dei nri. ad pa
nes ppositionis. et ad sacrificium
uespertinū. & in holocaustū sempi
ternum. in sabbatis. in kalendis.
in sollempnitatib. et in sācificatis.
& p peccato ut rogetur p isrl: et in om
nem usum dom dei nri. Sortes q
misim sup oblationē lignor int
sacdotes et leuitas. et pplos ut
inferent in domū dei nri p domos
patrum nrorum. p tempora a tempo
ribus anni. usq; ad annū ut arderet
sup altare dni dei nri sicut scptuo
ē in lege moysi: Et ut afferrem pri
mogenita terre nre. et pmitiua
unūsq; fructus omis ligni. ab an
no in annū in domū dni: & pmitia
ua filiorum nrorum & pecorum nrorum sicut
scptum ē in lege: Et primitiua bo
um nrorum et ouiū nrarum ut offerrē
tur in domo dei nri sacerdotib; q
ministrant in domo dei nri: & pmi
tias aborum nrorum et libanum & po
ma omis ligni. Vindemie quoq: &
olei afferemus sacdotib; ad gazophi
lacium dei nri: et decimā partē ter
re nre leuitis: Ipsi leuite decimas
accipient q omnib; ciuitatib operā
rum nrorum. Erit aut sacdos filius
aaron cum leuitis decimus leui
tarū: & leuite offerent decimā partē
decimē siue in domo dei nri ad gaza
philacium in domū thesauri. Ad ga
zophilacium enim deportabunt filij
isrl et filij leui. pmitias frumenti.
uini. & olei: et ibi erunt uasa sanc
tificata. et sacdotes. & cantores. & ia
nitores. & ministri: et nō dimittam
domū dei nri. Habitauerunt aut
principes ppli in iherlim. Reliqua
uero plebs misit sortē ut tollerent
unā partē de decē. qui habitarent
eēnt in iherlim ciuitate sca: Hoc
o partes in ciuitatib. Benedixit
aut ppls omnib uiris qui se spō
te obtulerant ut habitarent in
iherlim. Hi sunt itaq: principes p
uincie qui habitauerunt in ihe
rusalem: et in ciuitatib iuda. Ha
bitauit aut unusquisq: in possessio
ne sua in urbib suis isrl. Sacdotes.
leuite. nathinnei. & filij seruor sa
lomonis: et in iherlim habitauer.
de filiis iuda. et de filiis beniamin.
De filiis iuda: adaias filius aziam. fi
lij zacharie. filij amarie. filii sapha
tie. filij malalehel. De filiis phares
maasia. filius baruch. filius colaza. filius
azia. filius adaia. filius iozarib. filius za
charie. filius salonitis. Omis filij
phares qui habitauerunt in iher
salem: quadringenti. sexaginta no
uem uiri fortes. Hi sunt filij benia
min: sellum. filius mosollam. filius
iohel. filius phadaia. filius colaiza.
filius masia. filius ethebel. filius asasia.
et post eum gebbai. sellai. nongen
ti. uiginti nouē: et iohel filius zechri.

prepositus eor: et iudas filius sennua
sup ciuitatē scds. Et de sacdotib; ida
ia filius ioarib iachin saraia filius helchi
e filius mosollam. filius sadud. filius
meraioth. filius achitob. pncps domus
di et frēs eor faciētes opa templi.
octingenti uiginti duo. Et daia filius
hieroam. filius phelelia. filius amsi.
filius zachariæ. filius phessur. filius mel
chiæ. et frēs ei⁹ principes patrū: du
centi. quadraginta duo. & amasia fi
lius ezrihel. filius azi. filius mosolla
moth. filius semmer. & frēs eor poten
tes nimis. centū. uiginti octoginta. & p
positus eor zabdiel. filius potentiū.
Et de leuitis sebemia filius asob. filius
zarim. filius asabia. filius boni. et sa
barthai. et iozabeth sup opa quæ erāt
foris ceus in domo di a principib; le
uitar. & mathania filius micha. filius
zebedei. filius asaph. princeps ad lau
dandum et ad confitendum in ora
tione. & bechechias scds de frib; ei⁹
abida filius samau. filius galal. filius
idithun. Omīs leuitæ in ciuitate scā
ducenti. octoginta quatuor. & ianito
res accob. telmon. et frēs eor q̄ cus
todiebant hostia. centū. septuagin
ta duo. & reliqui qui isrl sacdotes et leui
tæ in uniuersis ciuitatib; iuda. un
quisq; in possessione sua. & nathin
nei qui habitabant in ophel. et si
aba. et gaspha. de nathinneis: et
episcop leuitarū in hierlm. azi filius
bani. filius asabiæ. filius mathaniæ. fi
lius michæ. de filiis asaph cantores
in ministerio dom di. Præceptū q̄ppe
regis sup eos erat. et ordo in canto
ribus p dies singulos. & saphatia filius
mesezebel. De filiis zara filii iuda
in manu regis iuxta omne ubū ppli.
et in domib; p oīs regiones eor.
De filiis iuda habitauerūt in cari
arthabe. & in filiab; ei⁹. & in dibon
et in filiab; ei⁹ et in capsehel. et in
uiculis ei⁹. & in ihesue. et in mola
da. et in bethphaleth. & in asersu
al. & in bersabee. et in filiab; ei⁹ &
in siceleg. et in mochona. et in fili
ab; ei⁹ et in remmon. & in sara. et i
hermuth. zanoa. adollam. & in ui
culis eor: lachis. et in regionib; ei⁹
azeca et filiab; ei⁹ & manserunt i
bersabee usq; ad uallem ennom. fi
lii aut̄ beniamin. gabaa. mechmas.
et haia. & bethel. et filiab; ei⁹. anа
thoth. nobe. ananiа. asor. ramа. ge
thaim. adid. seboim. neballath. et
ono. ualle artificū: & de leuitis por
tiones iuda et beniamin. Hi aut̄ xij.
sacdotes & leuitæ qui ascenderūt cū
zorobabel. filio salathiel. iosue. sa
raia. hieremias. esdra. amaria. mel
luc. attus. sechenia. reum. mere
moth. addo. gethon. habia. mia
min. madia. belga. semeia. & ioarib.
adaia. sellum. amoch. elchia. idaia.
isti principes sacdotum. et frēs eor
in diebus iosue. Porro leuitæ. iosua. ben
nui. cedmihel. sarabia. iuda. mat
thanias. sup ymnos ipsi et frēs eor.
et bechecia. & hanni frēs eor: unusquisq;
in officio suo. Iosue aut̄ genuit io
achim: et ioachim genuit eliasib. &
eliasib genuit ioiada. et ioiada ge
nuit ionathan: & ionathan genuit
ialduа. In diebus aut̄ ioachim erant
sacdotes principes familiarū. saraia.

amaria. iheremia. anania. ezra. mo
sollam. amarię. iohannā. melico. io
nathan. sebenię. ioseph. arem. enda.
maraioth. edri. eddai. et zacharia.
maiamun. & moadie. felthibel. ge
gethon. mosollam. abię. zechri. sā
mua. samaię. ionathan. ioiarib. ma
thania. ioiade. azzi. sellai. et elai.
amoc. chor. helchię. asebia. adaię.
nathanahel. Leuitę in diebꝫ eliа
sib. et ioiada. & ionan. et ieddoa. sep
ta principes familiaꝝ. & sacdotes i
regno darij psę. filij leui pncipes
familiaꝝ scpti in libro uboꝝ dierū.
& usq; ad dies ionathan. filij eliа
sib. et pnceps leuitaꝝ asebia. sere
bia. & iesuę filiꝰ cedmihel. & frēs e
oꝝ p uices suas. ut laudarent et
confiterentur iuxta pceptum dauid
uiri dei. & obseruarent eque p or
dinem. mathania. & bechecia. obe
diam. mosollam. thelmon. accub.
custodes portaꝝ. et uestibuloꝝ ante
portas. hi in diebꝫ ioachim filij io
sue. filij iosedech. & in diebꝫ neemię
ducis ezre sacdotes scribeq;. In de
dicatione aut muri iherlim requi
sierunt leuitas de omnibꝫ locis suis.
ut adducerent eos in iherlim. & fa
cerent dedicationē in lętitia. in ac
tione grāꝝ. et in cantico. in cymba
lis. psalteriis. & cytharis. Congrega
ta sunt gnī filii cantoꝝ. et de campes
tribꝫ circa iherlim. & de uillis neto
phati. et de domo galgal. & de regi
onibꝫ gebee. et azmauethi. qm uillas
ędificauerunt sibi cantores in cir
cuitu iherlim. Et mundata sunt sa
cerdotes & leuitę. et mundauerūt
pplm et portas. & murū. Ascendere au
tem feci principes iuda sup muruꝫ
et statui duos choros laudantium
magnos. et ierunt ad dexterā sup
murū. ad portā sterquilinij. & uide
post eos osaias. et media pars pn
cipum iuda. & azarias ezra. et mo
sollam iuda. et beniamin. & semeia.
et iheremias. & de filiis sacdotū in
tubis. zacharias filiꝰ ionathan. filiꝰ
semeię. filiꝰ mathanię. filiꝰ michaię.
filiꝰ zacchur. filiꝰ asaph & frēs eiꝰ se
meia. et azarel. malalai. galalai.
maai. nathanahel. et iuda. & anani.
in uasis cantici dauid uiri dei. et
ezras scība ante eos in porta fontis.
et contra eos ascenderunt in gdubꝰ
ciuitatis dauid in ascensu muri
sup domū dauid. & usq; ad portā
aquaꝝ ad orientē. Et chorus sedis
gras referentiū ibat ex aduerso. et
ego pt eum. Et media pars ppli
sup murū. & sup turrem furnoꝝ.
et usq; ad murum latissimū. et
sup portā effraim. & sup portā anti
quā. et sup portā piscū. & turrem
ananehel. et turrem emath. & usq;
ad portam gregis. Et steterunt in por
ta custodię. steteruntq; duo chori
laudantium in domo dei. & ego. et
dimidia pars magistratuū mecū. &
sacdotes eliachim. maasia. et miami.
michea. elionai. zacharia. & anania.
in tubis. et maasia. & semeia. et elea
zar. & ozi. et iohannan. & melchia.
et elam. & ezer. et clare cecinerūt can
tores. et iezraia. ppositus. & immola
uerunt in die illa uictimas mag
nas. & lętati sunt. Dns enim lętifica

uerat eos lętica magna. ⁊ et uxores
eoꝝ et liberi gauisi sunt. et audita est
lętica iherlim. paul. Recensuerũt ꝙq;
in die illa uiros sup gazophylatia
thesauri ad libamina et ad p̃mi-
al. et ad decimas. ut introferrent p
eos p̃ncipes ciuitatis in decore gr̃e
achoms sac̃dotes & leuitas. q̃a lęti
ficatus ẽ iuda. in sac̃dotib⁹ & leuit.
adstantib⁹ & custodierũt obseruatio
nẽ di sui. et obseruationẽ expiatio
nis. & cantores et ianitores. iuxta
p̃ceptũ dauid. & salomonis filij
ei⁹. Qua in dieb⁹ dauid et asaph. ab
exordio erant principes constituti
cantoꝝ in carmine laudantiũ. & cõ
fitentiũ dn̄o. Et omis̃ isr̃l ⁊ in dieb⁹ zo
robabel. & in dieb⁹ neemię dabat
partes cantorũb⁹ & ianitorib⁹ p dies
singlos. et sanctificabant leuitas. &
leuitę sc̃ificabant filios aaron. ⁊ in xvij.
die aut̃ illa lectum ẽ in uoluminę
moysi audiente pplo. et inuentum
ẽ scriptum in eo quod n̄ debeant
introire ammanites & moabites in
ecclesiam di usq; in ęternũ. eo ꝙd n̄
occurrerint filiis isr̃l cum pane et
aqua. & conduxerũt aduersus eos ba
laam ad maledicendũ eis. & conu
rtit ds n̄r maledictionẽ in benedic
tionẽ. Factum ẽ aut̃ cum audisset
legẽ separauerũt omnẽ alienigenã
ab isr̃l. et sup hoc erat eliasib sac̃
dos qui fuerat positus in gazophi
lacio domꝰ di nr̄i. et p̃xim⁹ tobię. fe
cit ei sibi gazophilatiũ grande. &
ubi erant ante cum ponentes obla
ta. et thus. & uasa. et decimam
frumenta. uini. et olei. partes leuitar̃
& cantoꝝ. et ianitoꝝ. & p̃mitias sa
cerdotales. ⁊ in omnib⁹ aut̃ his n̄ fui
in iherlim. quia anno tricesimo se
cundo artarxersis regis babylonis
uenj ad regem. et in fine dierũ ro
gaui regẽ. & uenj in iherlim. & intel
lexi malum ꝙd fecerat eliasib tobię
ut faceret ei thesaurũ in uestibu
lis domꝰ di. et malum ualde. & pes-
si uasa domꝰ tobię foras
de gazophilacio. p̃cepiq; et emun
dauerunt gazophilacia. & reculi
ibi uasa domꝰ dei. sac̃ficium & thus.
et cognoui q̃m partes leuitar̃ n̄ fu
issent datę. et fugisset unusq; in
regionẽ suã de leuitis & cantorib⁹
et de his qui ministrabant. et eg
causam adusus magistratus. &
dixi. Quare derelictum domũ dei.
& congregatui eos et feci stare in stati
onib⁹ suis. & omis iuda adportabat
decimã frumenta. uini. et olei. in hor
rea. Et constituꝰ sup horrea sale
miã sac̃dotem. et sadoch scribam &
phadaiam de leuitis et iuxta eos a
nan. filiũ zacchur. filium mathanie
q̃m fideles computati sunt. et ipsis
credite sunt partes fr̃um suoꝝ. Or
mento mea deus mis̃. p hoc. & ne dele
as miserationes meas. q̃s feci in do
mo di mei. et cerimonijs ei. In dieb⁹
illis uidi in iuda calcantes torcula
ria in sabbato. et portantes aceruos.
et onerantes sup asinos uinũ. et
uuas & ficus. et omne onus. & inferen
tes iherlim in die sabbati. et cõtesta
tus sum ut in die qua uendẽ lucret
uenderent. Et tyrii habitauerũt in ea.
inferentes pisces et omia uenalia.

et uendebant in sabbatis filiis iuda. & in iherlm. & obiurgaui optimates iuda? et dixi eis. Que ē hec res mala qm uos facitis? & pphanatis diē sabbati. Humqd nō hec fecerūt patres nri.? et adduxit deus nr sup nos oē malum. hoc ē sup ciuitatē hanc. & uos additis iracundiā sup isrl uiolando sabbatum. Factum ē autē cum quiessent portē iherlm die sabbati. dixi. & clauserunt ianuas et pcepi ut nō aperirent eas usq; post sabbatū? et de pueris meis constitui sup portas ut nullus inferret onus die sabbati. & manserunt negotiatores. et uendentes uniuersa uenalia. foris iherlm semel et bis? et contestatus sum eos. & dixi eis. Quare manetis ad uersus murū? Si sacio hoc fecerit? manū in uos mittā. Itaq; ex tempore illo nō uenerunt in sabbato. Dixi quoq; leuitis ut mundarent? et uenirent ad custodiendas portas? et sanctificandū diē sabbati. Et p hoc ē memento mei ds meus? et parce michi secm multitudinē miserationū tuarū. Et & in diebus illis uidi iudeos ducentes uxores azotidas. ammanitidas. et moabitidas? et filii eox ex media parte loquebant azotice. et nesciebant loqui iudaice? Et loquebant uxta linguā pplī et pplī. Et obiurgaui eos & maledixi? & cecidi ex ipsis uiros. et decaluaui eos? et aduraui in dō ut nō darent filias suas filiis eox. et nō acciperent de filiabus eox filiis suis & sibimetipsis dicens. Numquid nō in hiis peccauit salomon rex isrl. & certe in gentib⁹ multus nō erat rex similis ei. et dilectus dō suo erat? et posuit eū ds rex sup omnē isrl. Et ipsum ex ad peccatum duxerūt mulieres alienigene. Numqd et nos inobedientes faciem⁹ omne malū grande hoc. ut preuaricem⁹ in dō nr? ut ducam⁹ uxores pegrinas? De filiis autē ioiada filii eliasib sacerdotis magni. gener erat sanaballath horonites? quem fugaui a me. Recordare dne ds mis aduersum eos qui polluerūt sacerdotiū. ius q; sacerdotale & leuiticū. Igit mundaui eos ab omnib⁹ alienigenis? & constitui ordines sacerdotum et leuitarū. unūquēq; in ministerio suo? et in oblatione lignox in temporib⁹ constitutis. et in primitiis. Memento mei ds meus in bonum. Amen. Explicit liber esdre. Incipit prologus sci hieronimi pbri in libri machabeox primi

MACHABEORVM LIBRI duo. prenotant prelia inter hebreox duces gentēq; pssr. pugnā quoq; sabbatox & nobiles machabei duces triumphos. ex quox nomine & libri idem sunt nuncupati. Hec quoq; hystoria continet etiam inclita illa gesta machabeox fratrum qui sub antiocho rege p sacris legib⁹ dira tormenta ppessi sunt? quos mater pia cum diuersis supplicijs urgeretur? non solum non fleuit. sed et gaudens hortabatur ad gloriam PASSIONIS.

Explicit prologus. Incipiunt capitula libri primi .i.

Vbi euersa iherusalem consensert iudea edicto regis sacrificare ydolis. .ii.

Vbi lex dei cremata est iussu regis an-

thochi pplo sacrificante ydolis. iii
De mathathia et filijs eius lamentantibus populo iherusaleo. iiii
Vbi ministri regis cū cogēt mathathiā sacrificare nolui. s. interfecit sacrificantē. v
Vbi iuda qui non sacrificauerunt fugientes in deserto occisi sunt. vi
Vbi mathathias cum filijs occidit pseudoprophetas. et aras euertit. vii
Vbi mathathias mouēs āmonet filios. viii
Vbi surgit iudas p̄ mortē mathathie ꝺ̄ frīdē israh. ix
Vbi iudas occidit apollonium et seron principem exercitus syrie. x
Vbi antiochus ꝯgregat exercitū cont̄ iudā. et de adūb̄ lysie et victorie iude. xi
Vbi uenit lysias amicus antiochi cum gente a iuda debellatus est. xii
Vbi iudas purificat templū ab īmundicijs gentiū. xiii
Vbi iudas debellauit gentes uolentes perdere israhel. et de thimotheo. xiiii
Vbi symeon ꝓpugnauit gentes missus a iuda fratre suo. xv
Vbi iudas et frēs ei ꝓpugnauit castra thimothei cū curatel munitas et ciuitate effrē. xvi
Vbi iosephus et azarias uoluerūt ꝓpugnare gētes et uicti sunt. et ꝙ iudas ꝓpugnauit filios esau. xvii
De morte antiochi et successione filij ipsi.
Vbi filius antiochi mittit exercitū ad debellādū iudā et unitat et pacē dat fidei ꝯ. et nouo disrup. xviii
Vbi demetrius occiso antiocho et lysia obtinuit regnū. de alchimo et bachide et malitia eor. xix
Vbi iacho misit demetrius nichanorem ad debellandum iudam. xx
Vbi orauit iudas ad dominum et uicit nichanorem et occidit eum. xxi
De romanor fama q̄d oīa regna s̄ subiecerunt.
Vbi iudas mittit legatos romā pro unctione pacis. xxii
Descripta romanor ad iudeos et ut demetrius iudeis non aduersetur. xxiii
Vbi demetrius mittit exercitum ad iudeos debellandos. xxiiii
Vbi iudas mortuus ē in bello postquam ceperat partem bachidis. xxv Finit iudas.
De uiris impijs i malitia bachidis p̄ obtinū
Vbi ionathas suscepit p̄nipatū et ꝓpugnauit filios iambri et bachidem. xxvi
Vbi alchimus uolens templū destruere obmutuit et de consilio impior. pdit. xxvii
Vbi superatus est bachides a symeone et ionatha. et reddidit ei ionathas captiuitatem et pacem firmauit. xxviii
Vbi alexander antiochi filius suscepit regnum. et uoluit cum eo pugnare demetrius et ionathan preuenit ad amaciticias faciendas ad demetrium. xxix Finit ei.
Vbi ionathas tenuit iherlim et mu. xxx
Vbi rex alexander petit auxilium ionathe aduersus demetrium. xxxi
Vbi demetrius petit auxilium ionathe contra alexandrum et rumpnit. xxxii
Vbi alexander ui pugna occidit demetrium. et accepit filiam ptolomei regis uxorem. et de gloria ionathe. xxxiii
Vbi demetrius filius demetrij accepit regnum. et missum ab eo apollonium. ꝓpugnauit ionathan. xxxiiii
Vbi ionathas uenit ad scalonā ei ꝙ. et mittit ei alexander fibulā auream. xxxv
Vbi tholomeus rex surrexit cont̄ alexandrū et ablatā ab eo filiā suā dedit demetrio eo q̄d duo regna habuerit. xxxvi
Vbi occidit alexander rex ad gaddibel. arabe y de morte tholomei regis. xxxvii
Vbi demetrius regnans confirmat fed̄ cum ionatha. et quietis omnibus ꝯcessit demetrius. xxxviii Finit et ꝓfid̄ ceptat.
Vbi tryphon erigit regē anthiochū filiū alexandri. y adūsus demetrū. y auxilio iudeor saluat.

LANDES-UND STADT-BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

Vbi uict⁹ ē demetr⁹ a tryphone & athiocho. xxxix
De amicicia anthiochi cū ionatha & symone. xl
Vbi ionathas pugnauit ē alienigenis. & recuperata uirtute expugnauit eos. xli
Vbi ionathas legatos mittit romanis et sparciatis de renouatione amicicie & pacis. xlii
Vbi principes demetrij cū exercitu fugat xliii
ionatha. & pcipit arabas q̄ uocantur zabadei.
Vbi tryphon assumere uolens regnū xliiii
anthiochi et dolo agit cū ionatha & apd ptolomaidā conclusus est. xliiii
Vbi symonē loco fratrum exercituſ ducem constituit, et de morte ionathe. xlv
Vbi tryphon occidit anthiochum. et regnauit pro eo. xlvi
Vbi demetrius constituit pacem cum symone. et tributa dimisit. xlvii
Vbi symon expugnans gazā exercitū dentis delet. & filium suum ducē ostituit. xlviii
Vbi congregauit rex demetrius exercitū suum & abiit ad mediā ad retrahendā sagittā ut expugnaret tryphonē & misit arsaces rex pthis & medie principē suū. et multū oppnd demetrū. et posuit eū in custodia. xlviiii
Vbi captus demetrius ē a rege pthis & habitus in custodia. & de sublimitate et potentia symonis & quieuit terra. l
Rescripta pacis ad symoneo abſparciatas. li Vbi ppls iudeoꝝ titulos gte symonis duci sue statuerūt tabulis eneis. lii
Vbi anthiochus demetrij filius accepit regnum paternū. & coniuratus symoni. pse cutus tryphonem et fugauit. liii
Rescripta romanoꝝ pacis cū symone cōstitue ad ptolomeū regē & exteros. liiii
Vbi anthiochus demetrij rupta pace. mittit exercitū ad debellandā iudeā ipse pſequitur tryphoneo. liiii
Vbi symon mittit duos filios suos ad cē debeū ducē ptolomeū expugnandū. lvi
Vbi filii symeonis uicerunt cendebeū. et iudas filius symeonis uulneratꝰ est. lvi
Vbi ptolomeus filius abobi occidit symonem cū filiis suis in conuiuio & iohes filius symonis occidit eos q̄ uenerant pdere.

Explicunt capitula · Incipit machabeoꝝ liber primus.

FACTV. EST. POSTQ̄M. PCVSSIT

alexander philippi rex macedo, qui primus regnauit in grecia. egressus de terra cethim darium regē pſe et medoꝝ. constituit plia multa. et omniū optinuit munitiones. & interfecit reges terre. et ptransiit usq; ad fines terre. & accepit spolia multitudinis gentiū. et siluit terra in conspectu ei⁹. & congregauit uirtutē et exercitū fortē nimis. et exaltatū est & elatū cor ei⁹. & optinuit regiones gentiū et tyrannos. et facti sunt illi in tributū. Et post hec decidit in lectum. & cognouit quia moreret⁹, et uocauit pueros suos nobiles qui secum erant nutriti a iuuentute sua. et diuisit illis regnū suū cum adhuc uiueret. Et regnauit alexander annis duodecim. et mortuus ē. et optinuerunt pueri eius regnū unusquisq; in loco suo. Et imposuerunt sibi oēs

diademata post mortē ei⁹ & filij eoꝝ
post eos annis multis, et multipli
cata sunt mala in terra. & exiit ex
eis radix peccatrix anthiochus illus
tris, filius anthiochi regis qui fue
rat rome obses. & regnauit in anno
centesimo et septimo regni grecoꝝ.
In diebꝫ illis exierunt ex isrl filij
iniquⁱ & suaserunt multis dicen
tes. Eamꝰ et disponamꝰ testamentū
cum gentibꝫ que circa nos sūt. qꝛa
ex quo recessimꝰ ab eis inuenerunt
nos multa mala. Et bonꝰ uisus est
sermo in oculis eoꝝ. & destinauerunt
aliqui de pplo. et abierūt ad regē. &
dedit illis potestatē ut facerent iusti
tiam gentiū. & edificauerūt in ihe
rosolimis gimnasiū secm leges na
tionum. & fecerūt sibi preputia & re
cesserunt a testamento scō. et iuncti
sunt nationibꝫ. et uenūdati sunt
ut facerent malum. Et puratum est
ignē in conspectu anthiochi. et ce
pit regnare in terra egypti, ut reg
naret sup duo regna. & intrauit
rex in egyptū in multitudine graui.
et in curribꝫ & elefantis et equitib. &
classibus nauiū multitudine. et pug
nauit bellum aduersus ptolomeū rege
egypti. Et uerit est ptolomeus a fa
cie eius et fugit. et ceciderunt uulne
rati multi. & comprehendit ciuitates
munitas in terra egypti. et cepit spo
lia terre egypti. Et constituit anthiochꝰ
rex quinquaginta milia egyptiorum in centesi
mo & quadragesimo & tertio anno.
et ascendit ad isrl. et ascendit iheru
salimis in multitudine graui. & in
trauit in sanctificationē cum superbia. &
accepit altare aureū. et candelabrū
luminis. et uniuersa uasa eius. mensā
propositionis. & libatoria. et phialas.
et mortariola aurea. & uelum. et co
ronas. & ornamentū aureū quod in
facie templi erat. et comminuit omnia.
& accepit argentum & aurū et uasa
concupiscabilia. et accepit thesauros
occultos quos inuenit. & sublatis
omnibꝫ abiit in terrā suā. et fecit cedē
hominū. & locutꝰ est superbia magna.
& factus est planctus magnus in isrl.
et in omni loco eoꝝ. & ingemuerūt prin
cipes et seniores. iuuenes et uirgines
infirmati sunt. & speciositas mulie
rum immutata est. Omnis maritus sump
sit lamentū. et que sedebant in thro
no maritali lugebant. Et commota
est terra sup inhabitantes in ea. & uni
uersa domus iacob induit confusionē.

Et post duos annos dierū. misit rex princi
pem tributoꝝ in ciuitates iuda. Et
uenit iherusalim cum turba magna. &
locutus est ad eos uba pacifica in dolo.
et credidērunt ei. & irruit sup ciuitatem
repente. et percussit eam plaga magna.
& perdidit populum multum ex isrl. et acce
pit spolia ciuitatis. & succendit eam
igni. et destruxit domos eius. & muros
eius in circuitu. & captiuas duxerūt mu
lieres et natos, et pecora possederūt.
Et edificauerūt ciuitatē dauid muro
magno & firmo. & turribus firmis. et
facta est illis in arcē. & posuerunt illic
gentē peccatricē uiros iniquos. et
conualuerūt in ea. Et posuerūt arma &
escas. et congregauerūt spolia iherusalim
& reposuerunt illic. & facti sunt in

Dñi hyssti. Adapiat. cuius
circa kl octobꝝ. hyc tēpu
piens est Heliodorus. dimissa. et.
Post duos annos diem. &c.

laqueum magnū. & factum ē hoc
ad insidias sanctificationi. et ī di
abolum malum in isrl. Et effuderūt
sanguinē innocentē p circuitū scā
ficationis? & contaminauerūt scā fica
tionē & fugerunt habitatores ihe
rusalem, ppter eos. et facta ē habita
tio extroꝝ. & facta ē extera semine
suo. et nati eī reliquerūt eā. Scā fica
tio eī desolata ē sicut sabbatū. Dies
festi eius conūsi in luctum. sabba
ta eī in obpbriū? honores eī in nichi
lum. Secūm gām eī multiplicata ē
ignominia eī? et sublimitas eī con
uersa est in luctum.

Et scripsit rex anthiochus omī reg
no suo? ut ēt omīs ppls unus.
Et reliquerūt unusq; legē suā? et
consenserunt oīs gentes secūm uer
bum regis anthiochi. Et multi ex
isrl consenserunt ei & sacrificauerūt
ydolis? et coinquinauerūt sabbatuꝝ.
& misit rex anthiochus libros p ma
nus nunciꝝ in iherlm. & in oīs ci
uitates iude. ut sequerentūr legē gen
tium terre. & phiberunt holocausta.
et sacrificia. et placationes fieri ī tem
plo dī. & phiberent celebrari sabba
tum. et dies sollempnes. & coinq̄na
ri scā. & scām pplm isrl. Et iussit edi
ficari aras. et templa. & ydola. et im
molari carnes suillas. et pecora cō
munia. & relinquere filios suos in
circumcisos? & coinquinari animas
eoꝝ in oīb; immundiciis & inab
hominationib; ita ut obliuiscerēn
tur legē. & immutarent oīs iustifi
cationes dī. & quicūq; nō fecissent
uerbum regis anthiochi morerentūr.
Secūm oīa uba hec scripsit oīm reg
no suo. et ppositit pncipes pplo q
hec fieri cogerent? et iussērūt ciuita
tib; iude sacrificare. Et congregā
sunt multi de pplo ad eos qui de
reliquerant legem dnī. & fecerunt
mala sup terram. Et effugauerūt
pplm isrl? in abditis & inabscondi
tis fugitiuoꝝ locis.

Quie quintadecima mensis casleu.
quinto & q̄dragesimo anno ed
ificauit rex anthiochus abhominan
dum ydolū desolationis sup alta
re dī. & p unūsas ciuitates iude
in circuitu edificauerūt aras. & an
te ianuas domoꝝ et in plateis in
cendebant thura & sacrificabant. Et
libros legis dī combusserūt igni scin
dentes eos. et apd quēcumq; inue
niebantūr libri testamenti dnī. Et
quicumq; obseruabant legē dnī
secūm edictum regis trucidabant eū.
In uirtute sua faciebat hec pplo
isrl qui inueniebantūr in oīm men
se in ciuitatib. Et quinta et uicesi
ma die mensis sacrificabant sup
aram que erat contra altare. & mul
ieres que circumcidebant filios su
os trucidabantūr secūm iussum regis
anthiochi. & suspendebant pueros
a cerucib; p unūsas dom eoꝝ. & e
os qui circumcidebant eos trucida
bant. Et multi de pplo definierūt
apd se? ut nō manducarent immun
da. Et elegerunt magis mori. quā
abis coinquinari immundis. Et no
luerunt infringere legē dī scām? et
trucidati sunt. Et facta est ira mag
na super populum ualde.

¶ dieb⁹ illi⁹ surrexit mathathias filius Io-
hannis filii symeonis sacdos de filiis
ioarim ab iherlim: & consedit in mo-
dim et habebat filios quinq;.
Johannam qui cognominabat gad
dis. & symeon qui cognominabatur
thassi. et iudas qui uocabat machabe-
us. & eleazarus qui cognominabatur
abaron: et ionathas qui cognomi-
nabat apbus. Hi uiderunt mala.
que fiebant in pplo iuda et in ihe-
rusalem. & dixit mathathias. Ve
mihi ut quid natus sum uidere con-
tritionē ppli mei. et contritionē ciui-
tatis sce. et sedere illuc cum dant in
manib⁹ inimicor. Sca in manu extra
nor facta sunt: templū ei⁹ sicut ho-
mo ignobilis. Vasa gle ei⁹ captiua ab
ducta sunt: trucidati sunt senes ei⁹ i
plateis. et iuuenes ei⁹ ceciderunt i gla
dio inimicor. Que gens nō hereditā
uit regnū ei⁹ & nō optinuit spolia ei⁹.
Omis compositio ei⁹ ablata est. Que
erat libera. facta ē ancilla: & ecce sca
tio. et pulchritudo tua. et claritas
tua desolata ē. & conquinauerūt ea
gentes. Quo g nob adhuc uiuere. &
scidit mathathias & filii ei⁹ uestimen
ta sua. et opuerunt se cilicijs plan
xerunt q; ualde.

Et uenerunt illuc qui missi erant
a rege antiocho. ut cogerent e
os qui confugerant in ciuitate mo
din. immolare. & thura accendere. &
a lege di discedere. Et multi de pplo
isr consentientes accesserūt ad eos: &
mathathias et filii ei⁹ constanter stete
runt. & respondentes qui missi erāt
ab antiocho: dixerūt mathathie.
Princeps & darissim⁹ et magn⁹ es i hac
ciuitate et ornatus filijs & frib⁹. Ergo
accede prior. & fac iussum regis sicut
fecerunt omes gentes et uiri iuda. et
qui remanserūt in iherlim: & eris tu et
filii tui int amicos regis. et ampli-
catus argento et auro. & muneribus
multis. Et respondit mathathias.
et dixit uoce magna. Si omis gentes
regi antiocho obediunt. ut discedat unusq; a seruitute, legit
patrū suor. et consentiunt mandatis ei⁹: ego
& filij mei. et frēs mei obediem⁹ legi
patrū nror. Propicius sit nobis ds. ñ est
nob utile relinquere legē & iusticias
di. Non audiem⁹ uba regis antiochi
nec sacrificabim⁹ transgredientes legis
nre mandata: ut eam, altera uia. Et
ut cessauit loqui uba hec: accessit
quidā iudeus in omniū oculis sacrifica
re ydolis sup aram in ciuitate modin:
secdm iussū regis. & uidit mathathi
as & doluit. et contremuerūt renes ei⁹:
et accensus ē furor ei⁹ secdm iudicium
legis. & insiliens trucidauit eum sup
aram. Si; et uirū que miserat rex anti-
ochus qui cogebat immolari. occidit
in ipso tempore. et aram destruxit. Et
zelatus ē legē sicut fecit finees zamb:
filio salomi, Et exclamauit mathat
hias uoce magna dicens. Omis qui
zelum habet legis statuens testamē
tum exeat post me. & fugit ipse et
filii ei⁹ in montes. & reliquerūt quecūq;
q; habebant in ciuitate.

Tunc descenderūt multa querentes
iudicium et iusticiam in desertū ut
sederent ibi ipsi et filii eor & mulie-
res eor. et pecora eor: quoniam induraue-

runt sup eos mala. & renunciatū ē uiris regis et gentiū qui erat in iherusalem cauitate dauid. qm̄ discessissent uiri quida qui dissipauerāt mandatum regis in loca occulta in deserto. et abissent post eos multi. & statuo prqerē adūsus eos. & constituerē ad uersus eos ꝓlium in die sabbatoꝝ. & dyerē ad eos. Resistitis et nunc adhuc. & cite et facite sedm̄ uerbum regis et uiuetis. & dyerē. Non gribum. neq; faciem uerbū regis. ut polluam̄ die sabbatoꝝ. & conciauerunt adūsus eos ꝓlium. et ñ respondeē illis. nec lapidē miserunt eis. nec oppilauerunt loca occulta dicentes. Moriam̄ oēs in simplicitate nr̄a. et testes erē sup nos celum et terra. qd̄ muste p dras nos. & mulcerē eos bellū sabbatis. & mortui sunt ipsi et uxores eoꝝ. et filij eoꝝ. & pecora eoꝝ usq; ad mille animas hominū. & cognouit mathathias. et amici ei. et luctū habuerunt sup eos ualde.

Et dyt̄ uir ꝓximo suo. Si oēs fecerimus sicut frēs nr̄i fecerē. & ñ pugnauerim̄ adūsus gentes ꝓ animab⁹ nr̄is. & iustificationib⁹ nr̄is. cito⁹ disperdent nos a terra. & cogitauerē dicula dicentes. Omis homo quicūq; uenerit ad nos in bello die sabbatoꝝ pugnem̄ adūsus eū. ut ñ moriam̄ oēs sic̄ mortui sunt frēs nr̄i in occultis. Tunc congregata ē ad eos synagoga iudeoꝝ fortis uirtut̄ et isrl̄ omis uoluntarī in lege. & omis q̄ fugiebant a malis additi sunt ad eos. & facti sunt illis ad firmamentū. & collegerunt gentiū & peruserē peccatores in ira sua. et uiros uiq; in indignatione sua. & ceteri fugerē ad nationes ut euaderent. & circuiuit mathathias. et amici ei. et destruxerē aras. et ceteros ceciderē pueros inciscūcisos q̄q; inuenerunt in finib⁹ isrl̄ in fortitudine. et pcessum sunt filios superbie. & ipse peratū ē op̄ in manib⁹ eoꝝ. & obtinuerunt legē de manib⁹ gentiū. et de manib⁹ regū. et ñ dederunt cornu peccatori.

Et appropinquerunt dies mathathie moriendi. et dyt̄ filius suus. Hunc confortata est superbia. & castigatio. et tempꝰ eūsiōis. et ira indignationis. Nunc ḡo filii emulatores estote legis. et date animas uras. ꝓ testamento patrū. & memorate opum patrū que fecerē in generationib⁹ suis. et accipietis gl̄am magnā. & nom̄ eternum. Abraham nonne in temptatione inuentꝰ est fidelis. & reputatū ē illi ad iustitiā. Joseph in tē pore angustie sue custodiuit mandatum. et factus ē dñs egypti. Finees pater nr̄ zelando zelū di accepit testamentum. sacerdoty eterni. Jhc dū impleuit uerbum. fact̄ est duc isrl̄. Caleph dū confitificat̄ in eccliā accepit hereditatē. Dauid in sua misericordia consecutus ē sedē regni in seculū. Helyas dū zelat zelū legis. receptꝰ est in celū. Ananias azarias. misahel. credentes liberati sūt de flamma. Daniel in sua simplicitate liberat̄ est de ore leonū. & ita cogitate ꝓ generationes et generationes. quia oēs qui sperant in eū ñ infirmabitur. & a uerbis uiri peccatoris ñ timueritis. quia gl̄a ei⁹ sterc⁹ et uermis ē. hodie extollit̄ et cras ñ inuenit̄. quia

consulsus ē in tra sua. et cogitauit ei pe
rire. Vos g filij confortamini. et uiriliter agite in lege: quia ea fecerit⁹ que
uob⁹ precepta sunt a dño deo uro. In
ipsa gloriosi eritis. Et ecce symeon fr̄
ur sao qđ uir consilij ē: ipsū audite
semp. et ipse erit uob⁹ pat̄. Et iudas ou
dabeus fortis uirtb⁹ a iuuentute sua
sit uob⁹ princeps militiē. et ipse aget bel
lum ppli. & uos adducetis oīs factio
nes legis. et uindicate uindictam ppli
ui: rebuite retributionē gentib⁹ et iten
dite in p̄ceptis legis. Et benedixē eos &
appositus ē ad patres suos et defunc
tus ē centesimo & qdragesimo sexto a
no. et sepult⁹ est. a filius suus in sepul
chris patrū suoꝝ in modin. & planxē
eum oīs isrl planctu magno. iij.
Et surrexē iudas q̄ uocabat macha
baeus filius eius p eo. Et adiuuabant eū
oīs frēs ei⁹ et unusquisq; qui se coniunxe
rant pat̄ ei⁹. & preliabant preliū isrl cū
lęta. & dilatauit gl̄am pplo suo. & ī
duit se lorica sicut gygas. et succinxit se
arma bellica sua in p̄liis. et protegebat
gladio suo castra. Similis factus ē le
oni in op⁹ suis: & sicut catulus leonis
rugiens in uenatione. et persequit⁹ iniq̄s
et perscrutans eos: et q̄ conturbabant
ppm suū: eos succendit flammis. &
repulsi sunt impii p timore ei⁹. et
oīs operarij iniq̄tatis conturbati sūt. &
dirēcta ē salus in manu ei⁹. et exacer
bauit reges multos. & lętificabit ia
cob in op⁹ suis. et in sēm memoria
ei⁹ in benedictione. Et pambulauit ci
uitates iudę. & perdidit impios ex eis.
et auertit ira ab isrl: & nominat⁹ ē usq;
ad nouissimū t̄re. & congregauit gentes.

Et congregauit apollonius gentes. et
a samaria uirtutē multā & mag
nam ad bellandū cont̄ isrl. Et cognō
uit iudas. et exiit obuiā illi: et per⁹
sit & occidit illū. et ceciderūt uulnera
ti multi. & reliqui fugerūt. Et accepit
spolia eoꝝ. et gladiū apollonij abstu
lit iudas: & erat pugnans in eo om
nib⁹ diebus. & audiuit seron princeps
exercitus syrie qđ congregauit iudas
congregationē et ecclīam fideliū se
cū: & ait. Faciā mihi nom̄ et glori
ficabor in regno: & debellabo iudā
et eos q̄ cū ipso sunt: qui spernebāt
uerbum regis. Et pparauerūt se. et as
cenderūt cum eo castra impiorum fortes
auxiliarij ut facerent uindictam in
filios isrl. et appropinquauerūt usq; be
thoron: & exiit iudas obuiā illi cū
paucis. Vt uiderūt aūt exercitū uenī
entē sibi obuiā. dixerūt iudę. Quom̄
poterim⁹ pauci pugnare ad multitu
dinē tantā tam fortem: & nos fatiga
ti sum⁹ ieiunio hodie. Et ait iudas. Fa
cile ē concludi multos in manu paucoꝝ.
et nō est differentia in conspectu dei cę
li liberare in multos et in paucos. quia
nō in multitudine exercitus uictoria
belli: sed de cęlo fortitudo ē. Ipsi ueni
unt ad nos in multitudine contume
ia. et superbia. ut disperdant nos & uxores
nras. et filios nros: et ut spolient nos.
Nos aūt pugnabim⁹ p animab⁹ nris & le
gib⁹ nris. et ipse dns conteret eos an
te faciē nram. Vos aūt ne timueri
tis eos. Vt cessauit aūt loquens. insi
luit in eos subito: & contritus ē seron
et exercit⁹ ei⁹ in conspectu ipsi⁹. & perseque
bat̄ eū in descensu bethoron usq; in

campū. & ceciderunt ex eis octingenti
uiri. Reliqui aut fugerūt in terrā phy
listiim. & crudit timor iude ac frm
ei. et formido sup omes gentes. in ar
cutu eor. & pcuit ad regē nom ei.
et de plus iude narrabant os gentes.

Et audiuit aut anthiochus rex
sermones istos erat ē animo. & mi
sit et congregauit exercitū unūsi reg
ni sui castra fortia ualde. & apuit
erariū suū. et dedit stipendia exerci
tui in annū. & mandauit illis ut es
sent parati ad oia. Et uidit qd de
erat pecunia de thesauris. & tributa
regionis modica. ppt dissensionē et
plagam quā fecat in terra. ut tolleret
legitima que erant a pmis diebus. & ti
muit ne ñ haberet. & semel et bis in
sumpt. et donatiua que dederat ante
larga manu. & habundauerat sup re
ges qui ante eū fuerant. consternat e
rat animo ualde. Et cogitauit in pe
sidem ut accapet tributa regionū. & cō
gregaret argentū multū. Et reliquit
lisiam hominē nobilē de genere re
gali. sup negotia regia a flumine
eufraten usq; ad flumen egypti. et
ut nutriret anthiochū filium suū
donec rediret. Et tradidit ei medū ex
ercitum. & elefantos et mandauit ei
de omib; que uolebat. & de inhabitā
tib; iudea et iherlim. et ut mitteret
ad eos exercitū ad conterendā et exsti
rpandā uirtutē isrl. & reliquas ihe
rusalē. & auferendā memoriā eor de
loco. & ut constitueret habitatores
filios alienigenas in omib; finib; eor.
et sorte distribueret terrā eor. Et
rex assumpsit partē exerciti residui.
et egressus ab anthiochia ciuitate regni
sui. anno centesimo q̄dragesimo. et
septimo. & transfretauit eufratem flu
men. et pambulabat superiores regio
nes. Et elegit lysias ptolomeū filium
dorimini. et nichanorē. et gorgiam
uiros potentes ex amicis regis. Et mi
sit cum eis q̄draginta milia uiroz &
septē milia equitum. ut uenirent in ter
ra iuda et dissiperent eā secm ūbum
regis. Et pcesserunt ut irent cū omī exi
uirtute sua. et uenerūt et applicuerūt
ammaum in terra campestri. Et au
dierunt mercatores regionū nom eor.
et acceperunt argentū et aurū multum
ualde & pueros. et uenerūt in castra
ut acciperent filios isrl in seruos. & ad
dita sunt ad eos exercitus syrie. et terre
alienigenaz. & uidit iudas & frēs ei
quia multiplicata sunt mala. et exer
citus applicabat ad fines eor. & cog
nouerunt ūba regis que mandauit
pplo facere in interitū. et consūmationē.
Et dixerūt unusquisq; ad primū suū. Re
gam dissipationē ppli nri. et pugnem
p pplo nro. et scis nris. Et congrega
tus ē conuentus ut essent parati in pre
liū. et ut orarent & peterent misericō
et miserationes. et iherlim ñ habita
bat sic erat sicē desertū. Non erat qui
ingrederet et egrederet de natis ei. &
sanctū conculcabatur. et filii alienige
nū erant in arce ubi erat habitatio gē
tium. et ablata ē uoluptas ab iacob.
et defecat ibi tybia et cythara. &
congregati sūt & uenerunt in mas
phat contra iherlim quia locus orati
onis erat in masphat ante in isrl. &
ieiunauerūt illa die. et induerūt se

calcauit et cantare in capite suo? et induerunt uestimenta sua. & expanderunt librum legis de quib⁹ scrutabant gentes similitudinē simulachroꝝ suoꝝ. Et uexillū ornamenta sacerdotalia & primitias et decimas. & suscitauerunt nazareos qui impleuerant dies. Et clamauerunt uoce magna in cēlū dicentes. Quid faciem⁹ istis. et quo eos ducem⁹? Et scā tua conculcata sunt et contaminata sunt. & sacerdotes tui facti sunt in luctu et humilitate? & ecce nationes conuenerunt aduersum nos ut nos dispdant. Tu scis que cogitant in nos. Quom⁹ poterim⁹ subsistere ante faciē illoꝝ? nisi tu ds adiuues nos. Et tubis exclamauerunt uoce magna? et pter hoc constituit iudas duces pplī tribunos et centuriones. et pentecontarcos. et decanones. Et dixit his qui edificabāt domos. et sponsabant uxores. & plantabant uineas. et formidolosis. ut reuerterent unusquisq; in domū suā secundum legē? et mouerunt castra & collocauerunt ad austrū emmaum. Et ait iudas. Accingimini & estote filij potentes. estote parati in mane. ut pugnetis aduersus nationes has, que conuenerunt dispdere nos & scā nrā? qm melius est nos mori in bello qm uidere mala gentis nrē et scoꝝ. Sicut autē fuerit uoluntas in cēlo? sic fiat. Et assumpsit gorgias quinq; milia uiroꝝ et mille equites electos. & mouerunt castra nocte ut applicarent ad castra iudeoꝝ. et percutiant eos subito. et filij q̄ erant arcem illi duces. Et audiuit iudas. et surrexit ipse et potentes pugnare uirtutē gentium regis q̄ erat in emmaum. Adhuc enim dispsus erat exercit⁹ a castris. Et uenit gorgias in castra iudeo/chu? et nemineꝝ inuenit. & querebāt eos in montib⁹? qm dix. fugiunt hi a nob. & cū dies factus est. apparuit iudas in campo cū tribus milibus uiroꝝ tantum. qui tegumenta et gladios nō habebant. Et uiderunt castra gentiū ualida et munitos & equitat⁹ in circuitu eoꝝ. & hi docti ad prelium. Et ait iudas uiris qui secū erant. Ne timueritis multitudinē eoꝝ? et impetū illoꝝ ne formidetis. Memin⁹te qualit⁹ saluti facti sunt patres nri in mari rubro/cū sequeret eos pharao cū exercitu multo. & nunc clamem⁹ in cēlū et miserebit nri dominus. et memor erit testamenti patrū nrōꝝ: & conteret exercitū istū ante faciē nrām hodie. & sciant oēs gentes quia ē qui redimat et liberet isrl. Et leuauerunt alienigenę oculos suos et uiderunt eos uenientes et aduersus. & exierunt de castris i prelium. et tuba cecinerunt hi qui erant cū iuda. & congressi sunt et contrite sunt gentes et fugerunt in campū? nouissimi autē ceciderunt in gladio. Et persecuti sunt eos usq; gazeron. & usq; in campos idumee et azoti. et iamnie. & ceciderunt ex illis ad tria milia uiroꝝ. Et reuersus ē iudas et exercit⁹ eius sequens eū. & dix ad pplm. Ne concupiscatis spolia quia bellū contra nos ē? & gorgias. et exercit⁹ eius in monte. ppe nos. sed state contra inimicos uros & expugnate eos? et post hec sumetis spolia. Et adhuc loquente iuda? ecce apparuit pars quedā. prospiciens de monte. Et uidit gorgias quod in fugā conuersi sint iudei. et succensa sunt castra. Fumus enim q̄

uidebat? declarat qd factum ē. Quib⁹ illi conspectis timuerūt ualde? aspiciētes sīmul & iudā et exercitū in campo paratū ad preliū. Et fugerūt oēs i campo alienigenaꝝ? & iudas reuīsus ē ad spolia castroꝝ. et acceperūt aurū multum et argentū. & iacinctū et purpuram marinā, et opes magnas. & cōuīsi ymnū canebant et benedicebant in celū qm bon⁹ est? qm in sēcm misericordia ei⁹. Et facta ē salus magna in isrl in illa die. Quicūq; aut alienigenarū euasērt uenerūt et nunciauerūt lysie unūsa que acciderant. Quib⁹ auditis ille consternat⁹ animo deficiebat? qd n̄ qualia uoluit talia contigerīt i isrl? et qualia mandauit rex.

Et sequenti anno congregauit electoꝝ uiroꝝ sexaginta milia & equitū qn q; milia? ut debellaret eos. & uenerūt in iudeā? et castra posuerūt in bethoron. Et occurrit illis iudas. cū decē milib⁹ uiris. Et uidēt exercitū fortē? & orauit et dix̄. Benedictus es saluator isrl. qui contriuisti impetū potentis in manu serui tui dauid? et tradidisti castra alienigenaꝝ in manū ionathe filij saul & armigeri ei? conclude exercitū istū in manu ppli tui isrl. et confundant⁹ in exercitu suo. & equitib⁹. Da illis formidinē et tabefac audaciā uiriū eoꝝ? & cōmoueant⁹ contritione sua. Deice eos gladio diligentiū te? et collaudēt te oēs qui nouerūt nom tuū in ymno. Et cōmiserūt. et ceciderūt de exercitu lysie quinq; milia uiroꝝ. Videns aut lysias suoꝝ fugā et iudeoꝝ audaciā. et qd parati sunt aut uiuere aut mori fortit? misit anthiochiā. et elegit ex

lius ut multiplicati rursus uenirent in iudeā. Dix̄ aut iudas et frēs ei⁹. Ecce contriti sunt inimici nr̄i? ascendam⁹ nunc mundare sca et renouare. Et congregat⁹ ē oīs exercit⁹? et ascenderūt in montē syon. & ut uiderūt scificationē desertā. et altare pphanatū. & portas exustas? & in atriis urgulta nata sic in saltu ul in montib⁹. et pastoforia diruta? sederūt uestimēta sua. et planxerunt planctu magno? & imposuerūt cinerē sup caput suū. et ceciderūt in faciē sup terrā? et exclamauerūt tubis signoꝝ. et exclamauerūt in celū.

Tunc ordinauit iudas uiros ut pugnarent aduīsus eos, q̄ erant i arce donec emundarent sca. et elegit sacdotes sine macula uoluntatē habentes in lege dn̄i. et emundauerūt sca. & tulerunt lapides contaminationis in locū immundū. Et cogitauit de altari holocaustoꝝ qd pphanatū erat qd de eo faceret. & incidit illi consiliū bonū. ut destrueret illud ne forte eēt illis in obp̄briū? quia contaminauerūt illud gentes, et demolitus sunt illud. Et reposuerūt lapides i mōte dom⁹ in loco apto quoadusq; ueniret pph̄a. et responderet de eis. Et acceperunt lapides integros scm legē. et edificauerūt altare nouū scm illud qd p̄us fuit. & edificauerūt sca & que intus domū intrinsecus. et ecclē & atria scificauerūt. et fecerūt uasa sca noua. & intulerūt candelabrū & altare incensoꝝ. et mensam in templū. et incensū posuerunt sup altare. & accenderūt lucernas que sup candelabrū erant & lucebāt in templo. Posuerūt sup mensā panes

& appenderẽt uelaꝫ et cõsummauerẽt
oĩa opa que fecerẽt. & ante matutinũ
surrexerẽt quinta et uicesima die men
sis nom. hic ē mensis casleu centesimu
q̃dragesimu octauu annũ. et optulerẽt sa
crificiũ secũ lege sup altare holocau
stoꝝ nouũ q̃d fecerẽt secũm tempꝰ. & secũ
dũ die in q̃ contaminauerẽt illud gen
tes in ipsa renouatũ ē cum canticis. &
cythans. et cymbalis. Et cecidit omnis
ppls in facẽ et adorauerẽt & benedixerẽt
in celum cũ qui psperauit eis. et fecerẽt de
dicationẽ altaris dieb⁹ octo. & optule
runt holocausta cũ lętitia et salutaria
laudis. & ornauerẽt facẽ templi coronis
aureis et scutulis. & dedicauerẽt porta
& pastophoria. et imposuerẽt eis ianuas
et facta ē lętitia in pplo magna ualde.
& ablũsum ē oppbrium gentiũ. & sta
uit iudas & frẽs ei & uniuersa ecclia is
rahel. ut agat dies dedicationis altaris
in tempoꝝ suis ab anno in annum p
dies octo a quinta et uicesima mensis
casleu cum lętitia & gaudio. & edifica
uerunt in tempore illo montẽ syon. &
parietes muros altos. & turres fir
mas. ne q̃ndo uenirent gentes. & con
culcarent eũ sicut antea fecerunt. Et col
locauit illic excercitũ ut seruarent eũ.
Et munijt eũ ad custodiendã bethsu
rã. ut haberet pplꝰ munitionẽ cõ
tra faciem idumee.

Et factum ē ut audierẽt gentes ĩ cir
cuitu quia edificatum ē altare et
sanctuariũ sicut prius. et irate sunt
ualde. Et cogitabant tollere gen iacob
q̃ erant inter eos. et cępunt occidere
de pplo et psequi. Et debellabat iu
das filios esau in idumea et eos qui
erant in accabattine quia circũsede
bant israelitas. et percussit eos plaga ma
gna. Et recordatꝰ est malicię filioꝝ bean
qui erant pplo in laqueũ et in scanda
lum insidiantes ei in uia. & conclusi
sunt ab eo in turribꝰ. Et applicauit iu
das et anathematizauit eos. & incendit
turres eoꝝ igni cũ oĩbꝰ qui in eis erãt.
Et transiit ad filios ammon. et inuenit
manũ fortẽ. et pplm copiosum et thy
motheũ ducẽ ipsoꝝ. et cõmisit cũ eis
prelia multa. & contriti sunt in con
spectu eoꝝ et percussit eos & cępit capere
ciuitatẽ & filias ei. et reuersus ē in iude
ã. Et congregate sunt gentes que erãt
in galaad aduersus israelitas qui erant
in finibꝰ eoꝝ ut tollerent eos. Et fuge
runt in dathema munitionẽ. & mi
serunt litteras ad iudã et ad frẽs dicen
tes. Congregate sunt aduersum nos gen
tes p circuitũ ut auferant nos. et pa
rant uenire et occupare munitionẽ
in quã confugimꝰ. et thymotheus est
dux exercitꝰ eoꝝ. Hunc ergo ueni eripe nos
de manibꝰ eoꝝ quia ceciderunt multitu
do de nob. et oĩs frẽs nr̃i qui erant ĩ
locis ubiq; interfecti sũt. & captiuas
duxerẽt uxores eoꝝ et natos. & spolia
et peremerunt illic ferme mille uiros.
Et adhuc epłe legebantꝰ. et ecce alij
nuncij uenerẽt de galilea concissis ue
stimentis. nunciantes sicut ipsa hec duce
tes conuenisse aduersum se ab ptolo
maida. et tyro. & sydone. et repleta ē
omnis galilea alienigenis ut nos con
sumant. Vt audiuit autẽ iudas & po
pulus sermones istos. conuenit ecclia
magna cogitare q̃d facerent fribꝰ su
is qui in tribulatione erant & expug

nabant ab eis. Oxitq; iudas symoni fri suo. elige tibi uiros & uade libera fres tuos in galilea: ego enim & fres mei ionathas ibum in galaditidin. Et reliquit iosephum filiu zacharie & azariam duces ppli cu residuo exercitu in iudea ad custodia: & pcepit illis dicens. Presitote pplo huic et nolite bellu cmittere aduers gentes donec reuertam: & data sunt symoni uiri tria milia ut irent in galilea. iude aut octo milia in galaditidin. Et abiit symo in galyleam. et comisit plia multa cu gentib et contrite sut gentes a facie ei: & psecut est eos usq; ad portam ptoloon idis. & ceciderut de gentib fere tria milia uiroz et accepit spolia eoz: et assumpsit eos qui erant in galylea. & in arbatis cu uxorib & natis et omib q erant illis. et adduxit in iudeam cu leticia magna. Et iudas machabeus et ionathas frater eius transierut iordanem & abierut uia trium dieru p desertum. Et occurrerut eis nabuthei et susceperunt eos pacifice. et narrauerut eis omia que acciderut fribz eoz in galaditide: et quia multi ex eis coprehensi sunt in basara. & bosor et in alimis. et in casphoz. et maceth. & carnain. he oms ciuitates munite et magne. s: et in ceteris ciuitatib galaditidis tenentur coprehensi. & in crastinu constituerut ammouere exercitu ciuitatib his. et comphendere & tollere eos in una die. & comutit iudas et exercitus ei uia in deserto bosor repente & occupauit ciuitate. et occidit omne masculu i ore gladij. & accepit omia spolia eoz et succendit ea igni. Et surrexerut inde nocte: et ibant usq; ad munitione. Et factum e diluculo cu attollassent oculos suos: et ecce ppls multus cui n erat numerus portantes scalas et machinas ut coprehenderent munitione et expugnarent eos. Et uidit iudas quia cepit bellum. et clamor belli ascendit ad celuo sicut tuba. et clamor magn de ciuitate. & dix exercitui suo. Pugnate hodie p fribz uris. & uenit trib ordinib post eos & exclamauert tubis et clamauerunt in oratione: & cognouert castra thymothei quia machabeus e. & refugerunt a facie ei & peussert eos plaga magna. et ceciderut ex eis i illo die fere octo milia uiroz. Et diuitat iudas in maspha et expugnauit & cepit ea. et occidit omne masculum ei. & sumpsit spolia ei. et succendit ea igni. Inde pfect & cepit casbon. & magit. et bosor. et reliquas ciuitates galaditidis. Post hec aut uba congregauit thymotheus exercitu aliu. et castra posuit contra son trans torrente. & misit iudas speculari exercitu. & renunciauert ei dicentes. quia conuert ad eu oms gentes que in circuitu nro sunt exercitus multus nimis. & arabs conduxerunt in auxiliu sibi: et castra posuert sis torrente parati uenire ad te in pliu. Et abiit iudas obuia illis. Erat thymotheus pncipib exercitus sui. Cu appropinquasset iudas & exercitus ei ad torrente aque. si transierit ad nos pmi ne possimus sustinere eu quia potens potenter adsum nos: si uero timuerit & ire et posuerit castra fluui ultra. transfretemus ad eos & potentes adsum illum. Ut aut appropinquauit u

dau.ad torrentē aque statuit sēbas ppli
cans torrentē:et mandauit eis dicens.
Hēmnē hominū reliquerūs s: uenīt
omīs in plium:& transfretauit ad illos
por et omīs ppls p̄t eī. et constituē sē
ante faciē eoz omīs gentes:et pcessērt ar
ma sua et fugerūt ad fanū q̄d est in car
nam:& occupauit ipsā ciuitatē & fanū
et succendit igni eī omīb⁹ qui erant in
ipso.& oppressa ē carnaim et nō potuit
sustinere cont̄ faciem iude. Et congre
gauit iudas unūsos⁹ israelitas q̄ erant
in galaditide a minimo usq: ad maxi
mum. et uxores eoz et natos et gerarū
magnū ualde ut uenirent in terrā iu
de. Et uenerūt usq: ephron.& hec ciui
tas magna in ingressu posita munita
ualde et nō erat declinare ab ea dextera
uel sinistra. s: p mediū iter erat.& inclusē
runt se qui erant in ciuitate. et obstruxe
runt portas lapidib⁹. Et misit ad eos
iudas uōbis pacifice dicens. Transeam⁹
per terrā uram ut eam⁹ in terrā nrām:et
nemo uob nocebit.tantū pedib⁹ transi
bim⁹.& nolebant eis aperire. Et pcepit
iudas pdicare in castris ut applicarent
se uiri uirtutis. & obpug
nauit ciuitatē illam tota die et tota
nocte:& tradita ē ciuitas in manu eī.
et pemerūt omnē masculū in ore gladij.
& eradicauit eā et accepit spolia eā:et
transiuit p totā ciuitatē sup interfectos.
et transgressi sunt iordanē in campo
magno cont̄ faciē bethsan.& erat iu
das congregans extremos et exhortaba
tur pplm sup totā uiā donec uenerūt
in terrā iudā. Et ascenderūt in montē
syon cū lētica et gaudio.& optulerūt
holocausta q̄d nemo ex eis occidisset don
ec reuerterentur in pace.

Et in diebus quib⁹ erat iudas et ion
athas in terra galaad.et symon frr
eius in galylea.contra faciē ptolomaidas:
audiuit iosephus zacharie filius.& aza
rias pncips uirtutis res bene gestas.
et plia que facta sūt.et dixit. Faciam⁹
& ipsi nobis nomē & eam⁹ pugnare adu
sum gentes que in circuitu nro sūt. Et
pcepit his qui erant in exercitu suo.&
abierunt iamnia. Et exiuit gorgias de
ciuitate et uiri eius obuiā illis in pug
nam:& fugati sunt iosephus & azari
as usq: in fines iude. Et ceciderūt in illa
die de pplo israel duo milia uiri. Et fac
ta ē fuga magna in pplo:quia nō audi
erunt iudā et frēs eius existimantes
se forte facturos. Ipsi aut nō erant de
semine uiroz illoz p quos salus facta
ē in israel. Et uiri iudā magnificati sūt
ualde in conspectu israel et omniū gen
tium ū audiebat nomē eoz.& conuene
runt ad eos fausta clamantes:et exiuit
iudas et frēs eius et expugnabant filios
esau in terra que ad austrum ē.& pcus
sit ebron et filias eius & muros eius:et
turres succendit in circuitu. Et mouit
castra ut iret in terrā alienigenaz:& p
ambulabat samariā. In illa die ceciderunt
sacerdotes in bello dum uult fortiter
facere:dum sine consilio exiit in pli
um. Et declinauit iudas in azotum in
terram alienigenaz.et diruit aras eoz
et spolia deoz ipsoz succendit igni:&
cepit spolia ciuitatū.et reuersus est in
terram iude. VI. Et rex anthioch⁹
pambulauit superiores regiones:& au
diuit ee ciuitatē elimaidem in pside

nobilissimā et copiosam in argento & auro: templumq; in ea lociples ualde. Et illic erant uelamina aurea. et loricæ. et scuta que reliquerat alexander philippi rex macedo qui regnauit pr̄ in grecia: et uenit et querebat ciuitatē capere. et depdari eā non potuit: qm̄ innotuit sermo his q̄ erant in ciuitate. & insurrexerūt in prelui. et fugit inde et abiit cum tristicia magna: & reuersus babylonam. Et uenit qui nunciaret ei in psi de quia fugata sunt castra que erant in terra iuda: et quia abiit lysias cum uirtute fortī in p̄mis. et fugat' ē a facie iudeor̄. & mutauerūt arma & uirtutē. et spolia multa que ceperunt de castris que ceciderūt: & quia diruerūt abhominationē quā edificauerat sup altare q̄d erat in iherlim. & sanctificationē sicut pri⁹ circumdederūt muris excelsis: s: & bethsuram ciuitatē suā. & factum ē ut audiuit rex sermones istos: expauit et commotus ē ualde & decidit in lectū. & iacuit in languorē p̄ tristicia qua n̄ erat factum sicut cogitabat. et erat illic dies multos quia renouata ē in eo tristicia magna & arbitrat' ē se mori: & uocauit om̄s amicos suos. et dix̄ illis. Recessit somn⁹ ab oculis meis. & concidi & corruit cor de p̄ sollicitudine: et dixi in corde meo. In q̄ntam tribulationē deueni. et in quos fluctus tristicie in q̄ nunc sum. qua iocund⁹ eram & dilectus in potestate mea: nunc ū reminiscor malor̄ que feci in iherlim: unde abstuli omnia spolia argentea et aurea que erant in ea. et misi auferri habitantes iudeā sine causa. Cognoui q̄ qua ꝓpter ea inuenerūt me mala ista: et ecce pereo tristicia magna in terra aliena. Et uocauit philippū unū de amicis suis. et p̄posuit eum sup unūquemq; regnū suū. & dedit illi diadema & stolam suā. et anulū ut adduceret anthiochū filiū suū. et nutriret eū & regnaret. & mortuus ē illic anthiochus rex anno centesimo. et q̄dragesimo nono.

Et cognouit lysias q̄m mortuus ē rex. et constituit regnare anthiochum filiū ei⁹ quē nutriuit adolescentē: et uocauit nomen ei⁹ eupator. Et hi q̄ erant in arce coluserant isr̄l in circuitu sanctuarij et querebant eis mala semp ad firmamentū gentiū. & cogitauit ut deas dissipare eos. et conuocauit unūquemq; sum pplm ut obsiderent eos. Et congregati sunt simul et obsiderūt eos anno centesimo quinq̄gesimo: et fecerūt balistas et machinas & ceperūt quidā ex eis qui obsidebant et aduxerunt se illi⁹ aliqui ex impiis isr̄l et abierūt ad regē: et dixerunt. Quousq; n̄ facies iudicium & uindicas fres n̄ros. Nos decreuimus seruire patri tuo. et ambulare in p̄ceptis ei⁹. et obsequiis edictis ei⁹. et filij ppli n̄ri ꝓpt̄ hoc alienabant se a nobis. Et quicumq; inuenerant ex nob⁹ interficiebant. et hereditates n̄re diripiebant: et n̄ ad nos tantū extendebant manū. s: & in om̄s fines n̄ros. & ecce applicuerūt hodie ad arcē in iherlim occupare ea: et munitionē in bethsuram munierūt. & n̄ preueneris eos uelociter. maiora quā hec facient: nec poteris opprimere eos.

Et iratus ē rex ut audiuit & conuocauit om̄s amicos suos et p̄nceps exercitus sui et eos q̄ sup equites erant. s: de regnis alijs. et de insulis & ma-

ramus uenerẽt ad eũ exercꝰ conductꝰ
erat numer exercꝰ centũ milia pe
dũ et uiginti milia equitũ. & elefan
tes triginta duo docti ad pl̃ium. Et ue
nerunt p idumeã & applicuerũt ad
bethsuram. et pugnauerũt dies multos.
Et fecerũt machinas et ceciderũt & succen
derunt eas igni. & pugnauerũt uiriliꝫ
ter. Et recessit iudas ab arce. & amouit
castra ad bethzacarã. cont castra regis
et surrexit ante lucẽ. & conflauit exer
citus impeũ cont uiã bethzacharã.
Et cõparauit se exercꝰ in pl̃iũ & tu
bis cecinerunt. & elefantes ostende
runt sanguinẽ uuę et mouũ. ad acu
endos eos in pl̃ium. Et diuiserũt bes
tias p legiones. et astiterũt singlis ele
fantis mille uiri in loricas concate
natis & galeę aureę in capitib eoꝝ. et
quingenti equites ordinati uniuscuiq;
bestię electi erant. Hi ante tempꝰ ubi
cumq; erat bestia ibi erant et quo
cumq; ibat. ibant & ñ discedebant ab
ea. Et turres ligneas sup eos firme
pugnantes sup singlas bestias. et sup
eas machine & sup singlas uiri uir
tutes triginta duo q̃ pugnabant de
sup. et unus magister bestię. Et resi
duum equitatũ hinc et inde statuit
in duas partes tubis exercitũ cõmoue
re & purgare constipatũ legionib ei.
Et ut refulsit sol in clypeos aureos
et eneas. resplenduerũt montes ab eis.
& resplenduerunt campi sicẽ lampade
ignis. et distincta ẽ pars exercꝰ regis
p montes excelsos et alii p loca humi
lia. et ibant caute & ordinate & cõmo
nebant omes inhabitantes a uoce oviꝫ
et armentorum eoꝝ. et incessu turbę & col
lisionis armoꝝ. Erat enim exercꝰ mag
nus ualde et fortis. & applicuit iudas
et exercꝰ eius in pl̃ium. et ceciderũt de
exercitu regis sexcenti uiri. Et uidit ele
azar filiꝰ sauran unã de bestiis loricã
tam loricas regis & erat eminens sup
eneas bestias. et uisum ẽ ei q̃d in ea
esset rex et dedit se ut liberaret pplm su
um. & acquireret sibi nom̃ eternum.
Et accurrit ad eã audaciter in medio
legionis interficiens a dexteris et a sini
stris. et cadebant ab eo huc & illuc.
& uenit sub pedes elefanti. et suppositꝫ
it ei et occidit eũ. Et ceciderũt in terrã
sup ipsũ & mortuus ẽ illic. Et uiden
tes uirtutẽ regis. et impeũ exercitus
ei diuiserunt ab eis. Castra autẽ regis
ascenderũt cont eos in iherlim. Et appli
auit castra regis ad iudeam in monteꝫ
syon. et fecit pacẽ cum his qui erant ī
bethsuram. Et exierunt de ciuitate quia
ñ erant eis ibi alimenta conclusis q̃a
sabbata erant terre. Et cõprehendit rex
bethsuram. et constituit illic custodiaꝫ
seruare eã. Et conuertit castra ad locum
sanctificationis dies multos. Et statuit il
lic balistas et machinas. & ignis iacu
la. et tormenta ad lapides iactandos &
spicula. et scorpios. admittendas sa
gittas & fundibula. Fecerũt autẽ & ipsi
machinas aduersus machinas eoꝝ. et
pugnauerũt dies multos. Ciuitas autẽ non
erant in ciuitate eo q̃d septimus annus
esset. et qui remanserant in iudea de gẽ
tib consumpserant reliquias eoꝝ que
reposite fuerant. & remanserũt in sanc
tis uiri pauci. q̃m obtinuerat eos fames.
et dispersi sunt uniquisq; in locũ su
um. Et audiuit lysias q̃d philipp

quē constituit rex anthiochus cum ad
huc uiueret ut nutriret anthiochū fi
liū suū: ut regnaret et reuersus ē a
pside & media. & exercit⁹ qui abierat
cum ipso. et quia quesierit susape reg
ni negocia: festinauit ire & dicē ad
regē et duces exercit⁹. Deficiam⁹ cotidie:
& esca nob modica ē. & locus quē ob
sidem⁹ ē munit⁹. et meū bit nob or
dinare de regno. Nunc itaq: dem⁹
dextras hominib⁹ istis et faciam⁹ cū
illis pacē & cū oī gente eor⁹: & con
stituam⁹ illis ut ambulent in legitimis
suis sicū pri⁹. Ppt̄ legitima enim ipsor⁹
que despexim⁹ iratus ē & fecerit omnia
hec. Et placuit sermo in conspectu
regis. & p̄nāpū et misit ad eos pacē
facere. et receperunt illā. Et iurauit il
lis rex & p̄nāpes et exercit⁹ de munitio
one: et iurauit rex montē syon et
uidit munitionē loci. & rupit cū
illis iuramenta q̄d iurauit et manda
uit destruere murū in gyro & dis
cessit festinanter et reuersus ē anthio
chiā. & inuenit phylippū dominā
tem ciuitatis et pugnauit aduersus
eū. & ui occupauit ciuitatē. VII.

Anno centesimo quinq̄gesimo et
p̄mo exiit demetri⁹ seleuci filius ab
urbe roma: et ascendit cū paucis in
ciuitatē maritimā et regnauit illic.
Et factum ē ut ingressus ē in domū
regni patrū suor⁹: comprehendit exerci
tus anthiochū & lysiā ut adducerent eos
ad eū. & res ei innotuit: et ait.
Nolite m̄ ostendere faciē eor⁹. Et occi
dit eos exercit⁹. Et sedit demetri⁹ sup
sedē regni sui. & uenerūt ad eū uiri
impii et iniqui ex israel: & alcimus dux
eor⁹ qui uolebat fieri sacerdos: et accusa
uerūt pplm apd̄ regē dicentes. Perdidit
iudas et fratres ei⁹ amicos tuos. & nos
dispersit de terra nostrā. Nunc ḡ mitte
uirū cui credis ut eat & uideat ex
inimicū omne q̄d fecit nob & regionib⁹
regis. et puniet omnes amicos eius & ad
iutores eor⁹. Et elegit rex ex amicis suis
bachidē qui dominabat trans flumen
magnū in regno. et fidelē regi: & misit
eū. et alchimum impiū constituit in sa
cerdotiū: & mandauit ei ut faceret ul
tionē in filios israel. Et surrexerūt & uene
runt cū exercitu magno in terrā iudē:
et misit nuncios et locuti sunt ad iu
dā et ad fratres ei⁹ uerbis pacificis in dolo.
& nō intenderūt sermonib⁹ eor⁹. Viderūt
enim quia uenerūt cū exercitu magno.
Et conuenerūt ad alchimū et bachidē
congregatio scribar⁹. requirere q̄ iusta
sunt et p̄mi assidei qui erant in fi
lius israel & exquirebant ab eis pacē. Dix
erunt enim. Homo sacerdos de semine
aaron uenit & nō decipiet nos. Et locu
tus ē cū eis uba pacifica: & iurauit
illis dicens. Non inferem⁹ uob malū
neq: amicis uris. Et credidērunt ei. & cō
prehendit ex eis sexaginta uiros: et oc
cidit eos in una die sm̄ uerbum q̄d scrip
tum ē. Carnes sanctor⁹ tuor⁹ et sanguinē ip
sor⁹ effuderūt in circuitu hierusalē: & nō e
rat qui sepeliret. Et inciderunt timor &
tremor in omnē pplm quia dixerūt nō
ē in eis ueritas & iudicium. Transgressi sūt
enim constitutū et uus iurandū q̄d
iurauerūt. Et mouit bachides castra ab
hierusalē & applicuit in bethzecha. et
misit et comprehendit multos ex eis q̄
a se refugerant. Et quosdā de pplo

machauit et in puteū magnū, precat⁹ & cōmisit regionē alchimo & reliquit eū ⁊ auxilium in adiutoriū ipsi. Et abiit baduides ad regē. et satis agebat alchimus p principatu sacdotij sui. & conueniunt ad eū oēs qui turbabant pplm suū. et operuerūt terrā iudee, et fecerūt plagā magnā in isrl. Et audit iudas oīa mala que fec alchimus & q̄ cū eo erant filius isrl plus multo q̄m gentes, et erat in oēs fines iude circuitu. & erat uindicta in uiros desertores, et cessauerūt ulō in regionē gere. Vidit aūt alchimus quod preualuit iudas et qui cū eo st. & cognouit quia nō potest sustinere eos, et regressus ē ad regē & accusauit eos multis criminib⁹. Et misit rex nichanorē unū ex principib⁹ suis, nobilioribus qui erat inimicus gerens contra isrl. & mandauit a interre pplm. Et uenit nichanor in iherusalē cū exercitu magno. et misit ad iudā et ad fres ei⁹ uobis pacifice cū dolo dicens. Non sit pugna inter me. et uos, ueniā cū uiris paucis & uideamus faciem uram cū pace. Et uenit ad iudā & salutauerūt se inuicē pacifice. et hostes parati erant rapere iudā. Et audiuit iudas sermonē iude q̄m cū dolo uenerat ad eū et cōtristat⁹ ē ab eo, et amplius noluit uidere faciē ei⁹. Et cognouit nichanor q̄m denudatū ē consiliū ei⁹. et exiuit obuiā iude in pugnā, iuxta caphar salama et ceciderūt de nichanoris exercitu fere quinq; milia uiri, et fugierūt in ciuitatē dauid. Et p hec uba ascendit nichanor in montē syon, & exierūt de sacerdotib⁹ pplī salutare eū in pace. & demonstrare ei holocaustomata, et que offerebant p rege, et irridens spreuit eos et polluit & locut⁹ ē superbe. Et iurauit eū ira dicens. Nisi tradit⁹ fuerit iudas et exercit⁹ ei⁹ in manib⁹ meis, continuo cū regress⁹ fuero in pace, succendā domū istam. Et locut⁹ est cū ira magna. Et intrauerūt sacdotes & steterūt ante faciē altaris templi, et flentes dixerūt. Tu elegisti domū istā dñe, ad inuocandū nomen tuū in ea ut ēt dom⁹ orationis & obsecrationis pplo tuo. Fac uindictā i homine isto et in exercitu ei⁹, et cadant gladio. Memento blasphemias eor & ne dederis ut permaneant. Exiuit nichanor ab iherlm. et castra applicuit ad ceoron. & occurrit illi exercitus syrie. Et iudas applicuit in adasa cū tribus milibus uiris. et orauit iudas. & dixit.

Qui missi erant a rege sennacherib dñe qui blasphemauerūt te, percussit ex eis centū octoginta quinq; milia sic conterat exercitum istum in conspectu nro hodie. & sciat ceteri quia male locut⁹ ē sup scā tuā. et iudica illū secm malicia illi⁹. Et cōmisit exercit⁹ preliū die decima mensis adar. & contrita sunt castra nichanoris. et cecidit ipse p̄m⁹ in plio. Vt uidit aūt exercit⁹ ei⁹ quia ceciderat nichanor, proiecerūt arma sua & fugierūt, et persecuti st eos uia die uni⁹ ab adasa usq; q̄ ueniat⁹ in gazera. & tubis ceciner⁹ post eos cū significationib⁹. Et exierūt de oīb⁹ castellis iude in circuitu, et circumdabant eos comib⁹ & conuertebant uersū ad eos. Et ceciderūt oēs gladio, et nō ē relictus ex eis nec unus. Et acceperunt spolia eor & p̄dam et caput nichanoris amputauerūt. & dextrā ei⁹

q̃m ꝯtenderat supbe. et amulet̃ & sus/
pendet̃ cont̃ iherlm. ⁊ letat̃ ē ppls
ualde? et egert̃ dñe illam in letcia mag
na. & constituut ag omñ̄b⁹ annis dñe
istam. ⁊ decimam die mensis adar. ⁊
siluit t̄ra uda dies paucos. Nm.

Et audiuit iudas nom̄ romanoꝝ
quia sñt̄ potentes uirib⁹. et acq̃escet
ad omīa que postulant̃ ab eis. & qui
cumq; accesserit̄ ad eos statuet̃ cū eis
amicicias. et quia sñt̄ potentes uirib⁹
& audiet̃ plia eoꝝ et uirtutes bonas
q̃s faciunt in galatia. & quia opant̄
ebant eos et dixerit̄ eos subditutū.
& q̃nta fecerit̄ in regione hispanie. et
in potestatē redegerit̄ metalla argenti
et auri. que illuc sunt. et possederuñ
omnē locū consilio suo. & parietia
lucos qui longe erant ualde ab eis &
reges qui supuenerant illis ab extre
mis terre contriuerit̄ et pauserit̄ eos
plaga magna. ⁊ cepti aut̄ dant eis tri
butum omñ̄b⁹ annis. et philippū ꝑ
sennacoꝝ regē & ceteros qui aduersus
eos arma tulerunt. contriuerit̄ bello?
et obtinuerit̄ eos. et antiochū magn
num regē asie qui eis pugnā intule
rat. habens centū uiginti elefantos.
& equitū curruſ. et geneatū magnū
ualde contritū ab eis. et quia ceperit̄
eū uiuū. & statuerit̄ ei ut daret ipse
et qui regnauerit̄ post eum tributū
magnū et daret obsides & constitu
tum et regionē medoꝝ et lydos. et
medos. de optimis regionib⁹ eoꝝ & ac
ceptas eas ab illis dederit̄ eū eum re
gi. et quia q̃ erant apd̃ elladā uolu
erunt ire et tollere eos. & inuenit
sermo his. & miserit̄ ad eos ducē unū
& pugnauerit̄ cont̃ illos. et ceciderit̄ ex
eis multi. et captiuas duxerit̄ uxores
eoꝝ & filios. et diripuerit̄ eos. & terrā
eoꝝ possederit̄. & destruxerit̄ muros eoꝝ
et in seruitutē illos redegerit̄ usq; ad
hunc diem. & residua regna et insulas
que aliq̃ndo restiterant illis exterminā
uerit̄. et in potestatē redegerit̄? cū ami
cis aut̄ suis et q̃ in ipsis requiē habe
bant conseruauerit̄ amicicias. et opu
lentiuerit̄ regna que erant. prima & que
longe. et quia quicūq; audiebant
nomen eoꝝ timebant eos. quib⁹ uero
uellent auxilio ee. ut regnarent. reg
nabant? quos aut̄ uellent ñ regnare
deturbabant. et exaltati sñt̄ ualde & in
omñ̄b⁹ istis nemo portabat diadema.
nec induebat̄ purpura. ut magnifi
caret̄ in ea. ⁊ quia curiā fecerit̄ sibi.
et cotidie consulebant trecenti uigin
ti consiliū agentes semp de multitu
dine ut que digna sunt gerant. et
cōmittunt uni homini magistratū su
um ꝑ singlos annos dominari omni
se terre sue. et omñs obediunt uni. et
ñ inuidia neq; zelus inter eos ē.

Et elegit iudas eupolemū filiū io
hannis filij iacob. et iasonē filium
eleazari. & misit eos romā constituere
cū illis amicicia et societatē. et ut au
ferrent ab eis iugū grecoꝝ. q̃a uiderit̄
q̃d in seruitutē premerent regnū isrl.
& abierit̄ romā uiā multā ualde? et
introierit̄ curiā et dixerit̄. Judas ma
chabeus et fr̄es et ppls iudeoꝝ miserit̄ nos
ad uos statuere uobiscū societatē & pa
cē? et conscribi nos socios. et amicos
uros. ⁊ placuit sermo in conspectu
eoꝝ. et hoc scptum q̃d recepit in ta

bulis eras. et misit in iherlim ut ēt apd
eos ibi memoriale pacis & federatus.
Bene sit romanis et genti iudeoꝝ in
man et in terra in ęternū? gladiq;
& hostis, pcul sit ab eis. Qd si inciti
erit bellum romanis pus aut oīb;
sociis eoꝝ in oī dnatione eoꝝ auxi
liū feret gens iudeoꝝ, p ut tēp dicta
uerit corde pleno. Et pretia ab; ñ
dabunt neq; subministrabūt tritacū.
arma. pecuniā. naues. sic placuit ro
manis. et custodient mandata eoꝝ
nichil ab eis accipientes. Similit aut
et si gens iudeoꝝ pius acciderit bel
lum adiuuabūt romani ex animo, p
ut eis tēp pmiserit. & aduuuanta
b; ñ dabunt fritacū. arma. pecunia.
naues. sic placuit romanis? et custo
dient mandata eoꝝ absq; dolo. Scdm
hec uba constituerūt romani ppo iu
deoꝝ. Qd si pt hec uba hi aut illi ad
dere uel minuere ad hec aliqd uolue
rint faciant ex pposito suo? & quecū
q; addiderint uel dempserint rata e
runt. S; et de malis que fecit deme
trio ex eos. scripsim ei dicentes. Ere
quasta iugū tuū sup amicos nros. &
socios iudeos. Si q; iterū audierint
nos aduersum te facient illis iudiciū?
et pugnabim tecū mari terraq;. ix.
Igitur ut audiuit demetri quia cecidit
mchanor et exercit ei in plio? apposuit
bachide & alchimū rursū mittere in
udeā? et dextrū comu cū illis. & abie
runt uiā que ducit in galgala. & cas
tra posuerūt in mesaloth que ē in ar
bellis et occupauerūt eā. et pemerūt ani
mas hominū multas. In mense pimo
anni centesimi et quinquagesimi & octa

applicuerūt exercitū ad iherlim. & surrexe
runt et abierūt in berothā. uiginti mil
a uiroꝝ. et duo milia equitum. & iu
das castra posuerat in laysa et tria
milia uiri cū eo electi. Et uiderunt
multitudinē exercit quia multa fuit &
timuerūt ualde. et multi subtrahebāt se
de castris. & ñ remanserūt ex eis ñ octo
genta uiri. & uidit iudas qd defluxe
rat exercitus sius. et bellū pugnabat eū.
confract ē corde? quia non habet tē
pus congregandi eos. et dissolut est.
et dixit his qui residui erant. Surga
m et eam ad aduersarios nros si po
terim pugnare aduersus eos. & auer
tebant eū dicentes. Non poterim. si
uolumus animas nras modo. et reuer
tamur ad fres nros. & tunc pugnabi
mus aduersus eos. Nos aut pauci su
mus. Et tait iudas. Absit istam rē fa
cere. ut fugiam ab eis. Et si appropin
quauit tēp nrm. moriam in uirtu
te ppter fres nros. et inferam eis gle
riā. Et mouit exercit de castris. &
steterūt illis obuiā. et diuisit equites i
duas partes. & fundibulary & sagit
tary prebant exercitui. & primi erta
minis omis potentes. Bachides aut
erat in dextro comu. & propinquauit legi
o. ex duabus partib. et clamabant tu
bis. Exclamauerūt aut et q erant ex
parte iude eam ipsi. & cōmota ē terra a
uoce exercituū. et cōmissū ē prelium a
mane usq; ad uespam. & uidit iudas
quia firmior ē pars exercit bachidis
in dextris? & conuenerūt eū ipso omis
stantes corde. et fracta ē dextra pars
ab eis et persecut ē eos usq; ad montē
azoti. Et qui i sinistro comu erant

uidert ꝙd contritū ert dextrū cornu. et sceptū sē p̄t iudā. et qui cū ipso erant a tergo. & ingrauatū ē p̄lio. et ceciderūt uulnerati multi ex his & illis. Et iudas ceciditꝰ & cæteri fugerūt. Et ionathas et symon tulerūt iudā frēm suū & sepelierūt eū in sepulchꝝ patrū suoꝝ in ciuitate modin. et fleuerūt eū omīs ppls isrl planctu magnoꝰ et lugebant dies multos. et dixerūt. Quōm ceciditꝰ potens. q̄ saluū faciebat isrl. Et cætera uba iude belloꝝ et uirtutū que fecit. & magnitudines eiꝰ nō sunt descripta. multa enim erant ualde.

Et factū est p̄t obitū iude emerserunt uiri iniqui in oīb⁹ finib⁹ isrl. et cuncti sunt oīs q̄ operabant iniquitatē. In dieb⁹ illis facta est fames magna ualde. et tradidit se bachidi oīs regio eoꝝ cū ipsis. Et elegit bachides impios uiros. & cōstituit eos dnōs regionis. et exquirebāt. et p̄scrutabant amicos iude. & addvcebant eos ad bachide. et uindicabat illos & illudebat. Et facta est tribulatio magna in isrl. qualis nō fuit ex qua die nō ē uisus ppha. in isrl. Et congregati sē oīs amici iude. et dixerunt ionathe. Ex q̄ frater tuus iudas defunctus ē uir similis ei nō ē qui exeat cont inimicos bachide, et eos qui inimici sē gentis nr̄e. Nunc itaq; te elegim⁹ hodie p eo nobis ē p̄incipē et ducē ad bellandū bellum nr̄oꝝ. Et suscepit ionathas tempore illo p̄incipatū et fuit rē loco iude frīs. Et cognouit bachides et querebat eū occidere. Et cognouit ionathas. et symon frē eiꝰ. & oīs qui eū eo erant. et fugerūt in deserta thecue. et consederūt ad aq̄m lacus aspar. Et cognouit bachides & die sabbatoꝝ uenit ipse et oīs exercitus eiꝰ trans iordanē & misit iohannē frēm suū ducē ppli. Et rogauit nabutheos amicos suos. ut cōmendaret illis apparatū suū. qui erat copios. Et exierūt filij iambri ex medaba. et cōprehenderūt iohem & omīa que habebat et abierūt habentes ea. Post hec uba renunciatū est ionathe & symoni frī eiꝰ quia filij iambri faciunt nuptias magnas et ducunt sponsā ex medaba. filiā unius de magnis p̄incipib⁹ chanaan. cū ambitiōe magna. Et recordati sūt sanguinis iohis frīs sui. et ascenderūt & absconderūt se sub tegumīto montis & leuauerūt oculos suos et uiderūt. et ecce tumultꝰ & apparatꝰ multꝰ. Et sponsꝰ p̄cessit et amici eiꝰ et frēs eiꝰ obuiā illis cū tympanis. & musicis. et armis multis. Et exurrexerūt aduersus eos cū insidiis et occiderūt eos. et ceciderūt multi uulnerati. & residui fugerūt in montē. et acceperunt omīa spolia eoꝝ. & conuersę sunt nuptie in luctū. & uox musicoꝝ ipsoꝝ in lamentū. et uindicauerunt uindictā sanguinis frīs sui. & reuersi sūt ad ripā iordanis. Et audiuit bachides & uenit die sabbatoꝝ usq; ad oīa iordanis in uirtute multa. Et dixit ad suos ionathas. Surgam⁹ et pugnem⁹ cont inimicos nr̄os. non ē enim hodie sic heri. et nudiustertius. Ecce enim bellū ex aduerso. aq̄ ū iordanis hinc et inde. & ripe et paludes.

& salus. et nō ē locus diuitiarū. Hīc
ḡ clamate in cælū ut liberemini de
manu hominū uroꝝ. Et cōmissū
ē bellū. Extendit ionathas manū
suā pugnare bachidē. et diuisit ab eo
retro. Et dissiluit ionathas. et qui
cū eo erant in iordanē & transnata
uerūt ad eos iordanē. & cecidērt de par
te bachidis die illa mille uiri. Et reū
sī sē iherim. et ędificauerūt ciuitates
munitas in iudea munitionē quę
erat in iericho. & in ammaū. et in
bethoron. et bethel. & thamnathan.
et pharā. & thobo. muris excelsis. &
portis et seris. Et posuit custodiā in
eis. ut inimicias exercerent in isrl.
& munuit ciuitatē bethsurā. & ga
zarā. arcē. et posuit in eis auxilia.
& apparatū escaꝝ. Et accepit filios pn
apum regionis obsides. et posuit e
os in arce iherim in custodia.

Anno centesimo quinq̄gesimo
tertio mīse secdo pcepit alchimus
destrui muros dom sc̄e interioris. et
destruy opa pphaꝝ. et cepit destrue
re in illo tempore. & percussus ē alchi
mus. et impedita sūt opa illi. & obclu
sum ē os ei. et dissolutus ē paralysi
m. nec ultra loqui potuit ubū. et
mandare de domo sua. Et mortuus
ē alchim in illo tempore cū tormto
magno. & uidit bachides qm̄ mortu
us est alchim. et reuersus ē ad regē. & si
luit terra duob annis. Et cogitauerūt
omnes iniq̄ dicentes. Ecce ionathas et
qui cū eo sūt in silentio habitant con
fidenter. Nunc ḡ adducam bachidem.
et cōprehendet omnes in una nocte. &
abierunt et consiliū ei dederūt. & sur
rexit ut ueniret cū exercitu magno.
Et misit epīs suis occulte
qui erant in iudea ut cōprehen
derent ionathan. et eos qui cū eo
erant. sed nō potuerūt. quia innotuit
eis consiliū eoꝝ. & apprehendit de
uiris regionis qui principes erant on
liae quinq̄ginta uiros. & occidit e
os. Et secessit ionathas et symon. &
qui cū eo erant in bethbesi quę ē
in deserto. et struxit diruta ei. & fir
mauerūt eā. Et cognouit bachides &
congregauit uniuersā multitudinē
suā. et his qui in iudea erant denū
ciauit & uenit et posuit castra desu
p. a bethbesse. & oppugnauit eā di
es multos. et fecit machinas.

Et reliquit ionathas symonē fra
trē suum in ciuitate. & exiuit in
regionē & uenit cū numero & pcus
sit odaren et frēs ei. et filios fase
ron in tabernaculo ipsoꝝ. & cepit cede
re et crescere in uirtutib.

Symon ū et qui cū ipso erant. ex
erunt de ciuitate et succenderūt
machinas. & pugnauerūt cont bachi
dē et contritus ē ab eis. & afflixerūt
eū ualde. qm̄ consiliū ei et exercitus ei
erat uanus. Et irat est cont uiros
unūqs qui ei consiliū dederūt. ut ue
nirent in regionē ipsoꝝ. et multos
ex eis occidit. Ipse aut cogitauit cū
reliquis abire in regionē suā. & cog
nouit ionathas et misit ad eū lega
tos cōponere cū ipso pacē. et redde
re ei captiuitatē. & libenter accepit.
Et fecit secdm ūba ei. et iurauit ni
chil se ei facturū mali omnib diebus
uitę ei. et reddidit ei captiuitatē quo

pus erat ꝑdat⁹ de tra iuda. & ꝯsus abiit in terrā suā? & ñ apposuit ampli⁹ uenire in fines ei⁹? & cessauit gladi⁹ ex isrl. Et habitauit ionathas in machmas? et cepit ionathas ibi iudicare pplm. & exterminauit impios ex isrl.

X. Et anno centesimo & sexagesimo. ascendit alexand⁹ anthiochi filⁱ qui cognominat⁹ est nobilis et occupauit ptolomaida & receperunt eum? et regnauit illic. & audiuit demetri⁹ rex & congregauit exercitū ualde copiosum? et exiuit obuiā illi in ꝓlium. Et misit demetri⁹ ad ionathan epl'am ubis pacificas? ut magnificaret eū. Dix⁹ enim. Anticipauim⁹ pacē facere cū eo ꝓius qm̄ faciat cum alexandro aduersū nos. Recordabit⁹ enim omiū malor⁹ que fecim⁹ in eū. & in frēs ei⁹? et in gentē ei⁹. & dedit ei potestatē congregandi exercitū. & fabricare arma. & ē ipsum socium ei⁹. & obsides q̄ erant in arce iussit tradi ei.

Et uenit ionathas in iherlim. & legit epl'as in auditu omis ppli & eor⁹ qui in arce erant? & timuerunt timore magno. qm̄ audierūt qd dedit ei rex potestatē congregandi exercitū. et traditi ionathe obsides. & reddidit eos parentib⁹ suis. & habitauit ionathas in iherlim? et cepit edificare. et innouare ciuitatē. Et dix⁹ facientib⁹ opa ut extruerent muros & montē syon in circuitu lapidib⁹ quadratis ad munitionē? & ita fecerūt. Et fugerūt alienigene qui erant in munitionib⁹ qs edificauerat bachides. et reliquit unusq; locū suū. & abiit in terrā suā? tantum in bethsura remansit aliq̄ ex his qui reliquerant legē et ꝓcepta di. Erat enim hec eis ad refugiū.

Et audiuit alexand⁹ rex ꝓmissa que ꝓmisit demetri⁹ ionathe. & narrauerunt ei ꝓlia. et uirtutes q̄s ipse fecit & frēs ei⁹ et labores q̄s laborauerūt. et ait. Numq̄d inuenim⁹ aliquē uirum talem? et nunc faciam⁹ eū amicū et socium nrm. Et scripsit epl'am. & misit ei secdm hec uba dicens. Rex alexander frī ionathe salutē. Audiuim⁹ de te q̄d uir potens uirib⁹ et aptus es. ut sis amic⁹ nr̄. & nunc ostatuim⁹ te hodie summū sacdotē gentis tue. & ut amicus regis uocer⁹? et misit ei purpurā. et coronā aureā. ut que nra sunt sentias nobcū. & conserues amicicias ad nos. Et induit se ionathas stola scā septimo mense anno centesimo septuagesimo. in die sollempni scenophegie? et congregauit exercitū. et fecit arma copiosa.

Et audiuit demetri⁹ uba ista. & contristat⁹ ē nimis. et ait. Quid hoc fecim⁹ quod ꝓoccupauit nos. alexand⁹ appbendere amicicias iudeor⁹ ad munimen sui. Scribā et ego illi uba deprecatoria. et dignitates & dona. et sit mecum in adiutoriū. Et scripsit ei hec uba. Rex demetri⁹ genti iudeor⁹ salutē. Qm̄ seruastis ad nos pactū et mansistis in amicicia nra & ñ accessistis ad inimicos nros? audiuim⁹ et gauisi sum⁹. Et nunc ꝑseuerate adhuc conseruare ad nos fidē. & retribuem⁹ uob bona ꝓ his que fecistis nobcū? et remittim⁹ uob prestationes multas. & dabim⁹ uob dominationes. Et nunc absolmo uos et omis iudeos a tributis. & ꝓcia

salis indulgeo. et coronas remitto. et
tributa samnis. & dimidiã partẽ fruc
tus ligni qd ẽ portionis mee relinq
uob̃ ex hodierno et deinceps ne acci
piatur a terra iuda. et a tribꝰ ciuita
tib̃ que addite sũt illi. & samaria. et
galilea. ex hodierna die. et in totum
tẽp⁹. & iherlim sit sca & libera cũ fi
nib̃ suis. et decime et tributa ipsius
sint. Remitto etiam potestatẽ arcis
que ẽ in iherlim. et do eã summo sac
doti. & construat in ea uiros qs ecq;
ipse elegerit qui custodiant eã. & om
nẽ animã iudeoꝝ que captiua ẽ a ter
ra iuda in omi regno meo relinq li
berã gratis ut oĩs a tributis soluan
tur. etiã peccatoꝝ suoꝝ. & oĩs dies sol
lempnes. & sabbata et neomenie. & di
es dareu. et tres dies ante diẽ sollẽp
nẽ. et tres post diẽ sollempnẽ. sint oĩs
dies immunitatis & remissionis om
nib̃ iudeis qui sunt in regno meo.
Nemo habebit potestatẽ agere ali
quid et mouere negociũ aduersus ali
quẽ eoꝝ in omi causa. Et ut asscribã
tur ex iudeis in exercitu regis. ad tri
ginta milia uiroꝝ. & dabunt illis
copie ut oportet omnib̃ exercitib̃ re
gis et ex ipsis ordinabunt qui sint in
minutionib̃ magni regis. Et ex his
constituent sup negocia regni que
agunt ex fide & principes sint ex eis.
et ambulent legib̃ suis sic precepit
rex in terra iuda. & tres ciuitates q
addite sũt iudee ex regione samarie
cũ iudea reputent ut sint sub uno
et nõ obediant alie potestati nisi su
mi sacerdotis. Ptolomaidã & finES ei⁹
dedi domui scis qui sunt in iherlim
ad necessarios sumptꝰ scoꝝ. Ego singu
lis annis dabo quindecim milia sycloꝝ
argenti de rationib̃ regis que me con
tingunt. O me qd reliquum fuit qd nõ
reddiderant q sup negocia erant an
tiq̃ porib̃ ex hoc dabunt in opa do
mꝰ. Et sup hec quinq; milia sycloꝝ
argenti que accipiebant de scoꝝ ra
tione p singulos annos. et hec ad sacdo
tes pertineant q ministerio fungunt.
Et quicunq; fugerit in templũ qd ẽ
in iherosolimis et in omnib̃ finib⁹ ei⁹
obnoxii regi in omi negocio dimitta
tur. et uniuersa que sũt eis in regno
meo libera habeant ad edificanda uel
restauranda opa scoꝝ. Sumptꝰ dabun
tur de ratione regis ad extruendos
muros iherlim. et cõmunicndos i cir
cuitu sumptꝰ dabunt de ratiõe regis.
et ad extruendos muros in iudea. Vt
audiuit autẽ ionathas & ppli sermo
nes istos. nõ credidert eis nec receperẽt
eos. quia recordati sũt malicie magne
quã fecerat in isrl & tribulauerat eos
ualde. & cõplacuit eis in algandro
quia ipse fuerat eis principes sermonũ
pacis. et ipsi auxiliũ ferebant omnib⁹
diebꝰ. Et congregauit algandꝰ rex
exercitũ magnũ & ammo uit castra
ad demetriũ. et cõmiserũt pliũ reges.
& fugit exercitꝰ alexandri. et insecutꝰ
ẽ eũ [illegible]. et inualuit sup eos et
inualuit pliũ numis donec occidit
sol. Et cecidit demetriꝰ in illa die. Et
misit algandꝰ ad ptolomeũ regẽ egy
pti legatos sedm hec uba dicens. Quo
regressꝰ sũ in regnũ meũ. & sedi i sede
patrũ meoꝝ. & optinui principatũ. et
contriui demetriũ. et possedi regio

nem nr̃am. et cõmisi cũ eo pugnã & cõ
triuſ ẽ ipse et caſtra ei⁹ a nobis et ſede
muſ in ſede regni ei⁹. nunc ſtatuam⁹
ad inuicẽ amicaciã. et da m̃ filiã tuã
uxorẽ. et ero gener tuus. & dabo t̃ do
na et dignitatẽ. & reſpondit ptolo
meus rex dicens. felix dies i qua reũ
ſuſ es ad terrã patrũ tuor⁹ et ſediſti
in ſede regni eor⁹. & nunc faciã t̃ que
ſcripſiſti. S; occurre ptolomaide ut u
deam⁹ nos inuicẽ et reſpondeã t̃ ſicut
dixiſti. & erant ptolomeuſ de egypto
ipſe et cleopatra filia ei⁹. et uenit pto
lomaidã anno centeſimo ſeptageſimo
ſcdo. et occurrit ei alexandr rex. et ded
ei cleopatrã filiã ſuã⁹. & fecit nuptias
ptolomaide ſicẽ reges in magna gl̃a. &
ſcripſit rex alexander ionathe ut ueniret
obuiã ſibi. et fecit ei gl̃a ptolomai
dam. et occurrit ibi duob⁹ regib⁹. et de
dit illis argenti multũ et auri. & do
na. et inuenit grãm in conſpectu eor⁹.
Et conuenerãt adũſuſ eũ uiri peſtilen
tes ex iſrl⁹. uiri iniqui inꝑellantes ad
uerſus eũ. et nõ intendit ad eos rex. &
iuſſit ſpoliari ionathan ueſtimẽtis ſu
is. et indui eũ purpura⁹. et ita fecerũt.
et collocauit eum rex ſedere ſecũ. Dixẽ
q; ꝓcipib⁹. Exite cũ eo in medio ciuita
tis et ꝓdicate ut nemo inꝑellet adũ
ſuſ eum de ullo negocio. nec quiſqm
a moleſtus ſit de ulla ratione. et fac
tum ẽ ut uiderẽt qui inꝑellabant glo
riã eius que ꝓdicabat. et opum eius pur
pura. fugierũt omnes. et magnificauit
eũ rex. et ſcripſit eũ inꝰ ꝓmos amicos
et poſuit eũ ducẽ & partiapẽ ꝓcipa
tus. et reũſus ẽ ionathas in iheruſ
cum pace et lẽticia.

In anno centeſimo ſeptageſimo quinto
uenit demetri⁹ filiꝰ demetrij a creta in
terra patrũ ſuor⁹. et audiuit alexandr
rex contriſtat⁹ ẽ ualde⁹. et reuſus ẽ anthi
ochiã. et conſtituit demetri⁹ apollo
nium qꝫ preerat celeſyrie. et congregauit
exercitũ magnũ. et acceſſit ad iamniã.
et miſit ad ionathan ſummũ ſacerdotẽ
dicens. Tu ſolus reſiſtis nobis. et ego ap
tẽ factus ſum in deriſũ et in obpbriũ⁹
ꝓpterea quia tu poteſtatẽ exercitus adũ
ſum nos in montib⁹. Hunc ergo ſi confidis
in uirtutib⁹ tuis. deſcende ad nos in
campũ. et cõparemꝰ ibi inuicẽ⁹ quia
mecũ ẽ uirtꝰ belloꝝ. Inquire & diſce
qui ſũ ego⁹ & ceteri qui auxilio ſũt m̃.
qui et dicunt. quia nõ poteſt ſtare pes
uꝝ ante faciẽ nr̃am quia bis in fugã
conũſi ſunt patres tui in terra ſua. &
nunc quomõ poteris ſuſtinere equitatũ
et exercitũ tantũ in campo⁹ ũ nõ eſt la
pis neq; ſaxũ. nec locꝰ fugiendi⁹. Vt au
diuit autẽ ionathas ſermones apollo
nij. motꝰ ẽ animo⁹. et elegit decẽ mila
uiroꝝ. et exiit ab iheruſ. et occurrit
ei ſymon frꝰ eius. in adiutoriuꝫ⁹. & appli
cuerũt caſtra in ioppẽ. et excluſit eũ a
ciuitate quia cuſtodia apollonij iop
pe erat. et oppugnauerũt eã. et exierũt
qui erant inꝰ ciuitatẽ ap ruerũt ea⁹.
et optauit ionathas ioppen. & audi
uit apollonꝰ. et amouit inde milia eq
tũ⁹ et exercitũ multũ. & abiit in azoti
tanquã iter facens. & statim iniit in
campũ eo qꝺ haberet multitudinem
equitũ. et confideret in eis. et inſecut⁹
ẽ eũ ionathas in azotũ. & ꝓeliũ cõmiſe
runt. & reliquit apollonꝰ in caſtris
mille equites poſt eos occulte. & cog

nouit ionathas qm̃ sunt insidie post se. & circu ierunt castra eus mane usq; aduesperam. Ppls aũt stabat sicut p̃cepit ionathas. Et lassauerunt equi eoz. & dicit symon exercitum suũ et commisit contra legionem. Equites enim fugati erant. & conteriti sunt abeo & fugerunt. Et qui dispsi sunt in campum. fugerunt in azotum. & intrauerunt in bet dagon ydolum suũ ut liberarent. & succendit ionathas azotum. & ciuitates que erant in circuitu eius. & accepit spolia eoz. & templũ dagon. & eos qui fugerunt in illud succendit igni. Et fuerunt qui ceciderunt gladio cum his qui succensi sunt fere octo milia uirorũ.

Et mouit inde ionathas castra. & applicauit ea ascalon. & exierunt de ciuitate obuiã illi in magna glã. Et reuersus est ionathas in hrlm cum suis. habentibz spolia multa. & factum est ut audiuit alexander sermones istos. addidit adhuc glificare ionathan. Et misit ei fibulã auream. sicut est consuetudo dari cognatis regum. Et dedit ei accharon et oms fines eius in possessio

Et rex egipti congregauit exercitum sicut harena que ẽ ora maris. et naues multas. & querebat obtinere regnum alexandri dolo. & addere illud regno suo. Et exiit in syriam uerbis pacificis. & aperiebant ei ciuitates & occurrebant ei. quia mandauerat alexander rex exire ei obuiam. eo qđ socer eius eet. Cũ aũt intraret ciuitates ptolomeus ponebat custodias militũ in singulis ciuitatibz. Et ut appropiauit azoto. ostenderunt ei templum dagon succensum et azotum & cta eius demolita. et corpora eoz picta. & eoz qui cesi erant in bello tumulos quos fecerant secus uiam. et narrauerunt regi quia hec fecit ionathas ut inuidiam faceret ei. Et tacuit rex. & occurrit ionathas regi in oppen cũ glã. & inuicẽ se salutauerunt. et dormierunt illic. & abiit ionathas cum rege usq; ad fluuium quocaũ eleutherus. & reuersus est hrlm. Rex aũt ptolomeus obtinuit dominium ciuitatũ usq; seleuciam maritimam. & cogitabat in alexandrũ consilia mala. & misit legatos ad demetrium dicens. Veni componamus inter nos pactum. & dabo tibi filiã meam quã habet alexander. & regnabis in regno patris tui. Penituit enim me quod dederim illi filiam meã. que insurgit enim me occidere. Et inuiperauit eum. pterea quod concupierat regnũ eius. & abstulit filiam suã & dedit eã demetrio. & alienauit se ab alexandro. & manifeste facte sunt inimicicie eius. & intrauit ptolomeus antiochiam. et imposuit duo diademata capiti suo. egipti & asie.

Ptolomeus aũt rex erat in ciuitatibus tẽporibz quia rebellabant qui erant in locis illis. Et audiuit alexander rex. & uenit ad eum in bello. et produxit ptolomeus rex exercitũ. et occurrit ei in manu ualida. & fugauit eum. & fugit alexander in arabiam. ut ibi protegeretur. Rex aũt ptolomeus exaltatus est. & abstulit zabdibel arabs caput alexandri. & misit ptolo

meo. Et rex ptolomeus mortuus est in
die tertia. & qui erant in munitionibz pe-
rierunt ab his qui erant intra castra eq.
& regnauit demetrius anno centesimo
sexagesimo septimo.

In diebz illis congregauit ionathas cos
qui erant in iudea ut expugnarent arcē
que est in hierlm. Et fecerunt contra eam
machinas multas: & abierunt quidā
qui oderant gentē suam uiri iniqui ad
regem: & renunciauerunt ei qđ ionathas
obsideret arcem. Et ut audiuit iratus ē.
& statim uenit ptolomaidam: & scripsit
ionathe ne obsideret: & occurreret sibi ad
colloquium festinato. Ut audiuit autē
ionathas iussit obsidere: & elegit de
seniorib3 isrl: & de sacerdotib3: & dedit
se periculo. et accepit aurū & argentum
& uestem. et alia xenia multa. & abiit
ad regē ptolomaidem: & inuenit grām
in conspectu ei. & interpellabant aduer-
sus eum quidam iniqui ex gente sua. Et
fecit ei rex sicut fecerant ei qui ante ip-
sum fuerant. & exaltauit eū ante con-
spectū amicoz omnium. Et statuit ei
principatū sacerdocij. et quecūq; alia
habuit pri⁹ preciosa: & fecit eū princi-
pem amicoz. Et postulauit ionathas
a rege. ut immunē faceret iudeam. id
est tres thoparchias. et samariam. & pro-
misit ei talenta trecenta. & consensit
rex. & scripsit ionathe eplas de his
omnibz hunc modū continentes.

Rex demetrius ionathe
fri salutem. & genti iudeoz. Exem-
plum eplē quam scripsim⁹ lasthenі pa-
renti nro de nobis misimus aduos ut
sciatis. Rex demetrius lasthenі paren-
ti salutem. Genti iudeoz amicis nris
et conseruantibus que iusta sunt a-
pud nos decreuimus bene facere.
propter⁹ benignitatē ipsoz quā er-
ga nos habent. Statuimus ergo iu-
lis omnes fines iudee. & tres cuita-
tes lidda. & ramathe que addite
sunt iudee. et samaria. & oms con-
fines earum sequestra omnib3 sacrifi-
cantib3 in hierosolimis pbis que abeis
rex accipiebat pfingulos annos. & p-
fructib3 terre & pomoz. & alia que ad
nos ptinebant. decimarū & tributoz
ex hoc tpe remittimus eis. & aureas
salinarū. & coronas que nobis defe-
rebant. omnia ipsis concedim⁹. & ni-
chil eoz irritum erit ex hoc & in om-
ne tempus. Nunc ergo curate facere
hoz exemplū. & detur ionathe.
& ponatur in monte scō in loco cele-
bri. Et uidit demetrius rex qđ silu-
it terra in conspectu suo. et nichil ei
resistit. dimisit exercitū suū. unuq;
quemq; in locū suū. excepto pegrino
exercitu. quē contraxerat ab singulis
gentium. quia inimici erant ei omis
exercitus patrum eius.

Tryphon autē quidā erat parcium
alexandri prius. & uidit qm omis
exercitus murmurat contra demetrī.
et ut ademalcubel arabum: qui nutri-
ebat antiochum filiū alexandri. &
assidebat ei ut traderet eum ipsi. ut
regnaret loco patris sui. & nunciauit
ei quanta fecisset demetrius. & inimi-
cicias exercituū eius aduersus ipsū. &
mansit illic diebz multis. Et misit
ionathas addemetrium regem ut ejic-
eret eos qui in arce erant in hierlm. & qui
in pṡidijs erant. quia impugnabant

rit. Et misit demetrius ad ionathan di-
cens. non hec tantum faciam tibi
et genti tue. sed gla illustrabo te. & gen-
tem tuã cum fuerit oportunum. Hẽ
ergo recte feceris si miseris mihi in au-
xilium. quia discessit omnis exercit⁹
mis. Et misit ei ionathas tria milia
virorũ fortiũ antiochiam. & uenerũt
ad regem. et delectatus est rex mad
uentu eorũ. Et congregauerunt qui erãt
de ciuitate centum uiginti milia vi
rorũ. & uolebant interficere regem.
& fugit rex ad maulam. & occupauerũt
qui erant de ciuitate itinera ciuita
tis. et ceperunt pugnare. Et uocauit
rex iudeos in auxilium. & conuene
runt omnes simul ad eum. & dispersi
sunt oms p ciuitatem. & occiderũt
illa die centũ milia hominum.
& succenderunt ciuitatẽ eorũ & ce
perunt spolia multa in illa die.
& liberauerunt regem. Et uiderunt
qui erant de ciuitate quod op
tinuissent iudeq ciuitatẽ sicut uo-
lebant. & infirmati sunt mente sua
& clamauerunt ad regẽ cum pcib;
dicentes. Da nobis dextras & ces
sent iudei obpugnare nos & ciuita-
tem. Et precerunt arma & fecerunt
pacẽ. & glorificati sunt iudei in con-
spectu regis. et in conspectu omniũ
qui erant in regno eius. et nomina
ti sunt in regno. & regressi sũt in hierl̃
habentes spolia multa. Et sedit deme
trius rex in sede regni sui. & siluit
terra in conspectu eius. et mentitus est
omnia quecũq; dixit. & alienauit se
ab ionatha. & non retribuit ei secũ
dum beneficia que sibi tribuerat. & uexa-
bat eum valde.

Post hec autẽ reuersus est tryphon
& antiochus cũ eo puer adolescẽs.
et regnauit. & imposuit diadema.
& congregat est omis exercitus
quod dispersérat demetrius.
et pugnauerunt contra eũ & fugit &
interiga uertit. & accepit tryphon bel
tias. & obtinuit antiochiam.

Et scripsit antiochus adolescens
ionathe dicens. Constituo tibi
sacerdotium. & constituo te sup. qua
tuor ciuitates. ut sis de amicis regis.
Et misit illi uasa aurea. et argentea
in ministerium. & dedit ei potestatem
bibendi in auro. & esse in purpura. &
habere fibulam auream. & symo-
nem fratrem eius constituit ducẽ. a ter-
minis tyri. usq; ad fines egipti. Et
exiit ionathas. & pambulabat trans
flumen ciuitates. & congregatus est
ad eũ omnis exercitus syrie in au
xilium. & uenit ad ascalon. Et
occurrerunt ei de ciuitate honorifi
ce. & abiit in gazam. & concluserũt se
qui erant in gaza. & obsedit eã. &
succendit que in circuitu erant ciui
tates. & predatus est eas. Et rogaue
runt gazenses ionathan. & dedit
illis dextrã. Et accepit filios eorũ ob-
sides. & misit eos in hierlm. & pambu
lauit regionẽ usq; ad damascum.

Et audiuit ionathas
quia preuaricati sunt principes
demetrij in cades que est in galilea
cum exercitu multo. uolentes eũ re
mouere a negotio regni. & occurrit
illis. frem autẽ suum symonẽ reliq
mita pruincia. & applicuit symon

ad bethsuram. & expugnabat eam
diebꝫ multis. & conclusit eos. Et
postulauerunt abeo dextras acci
pere. & dedit illis. Et iecit eos in
de & cepit ciuitatem. & posuit in
ea ꝑsidium. Et ionathas et castra ei⁹
applicuerunt ad aquã genesar. &
ante lucẽ uigilauerunt in campo
maſoe. & ecce castra alienigenarumꝫ
occurrebant in campo. & tendebãt
ei insidias in montibꝫ. ipse aũt oc-
currit exaduerso. Insidie uero exsur
rexerunt de locis suis. & cõmiserũt
prelium. Et fugerunt qui erant ex
parte ionathe oms. & nemo relic
tus ẽ exeis nisi mathathias filius
absalomi. et iudas filius calephi. ꝑn
ceps militie exercitus. & scidit io-
nathas uestimenta sua et inposu
it ẽam capiti suo. et orauit. et re
uersus ẽ ad eos inꝑlium & conuer
tit illos & pugnauerunt & ciderunt
qui fugebant partis illius. et reuersi
sunt ad eum & insequebantur cũ eo
usq; cades ad castra sua. & pucierũt
usq; illuc. Et ceciderunt de alienige
nis indie illa tria milia uirorꝫ. & re
gressus ẽ ionathas in hierlm. xij.

Et uidit ionathas quia tempus
eum iuuat & elegit uiros & mi
sit romã statuere et renouare cũ eis
amiciciam. et adspartiatas & ad alia
loca misit eplas secũm eandẽ formã
Et abierunt romam. & intrauerunt
ad curiam & dixerunt. Ionathas sue
nus sacerdos. et gens iudeoꝝ miserũ
nos. ut renouetis amiciciã & societa
tem secũm pristinum. Et dederũ illis
eplas per loca ut deducerent eos in tã
ram iudam cũ pace. Et hoc exemplũ eplãe
quas scripsit ionathas sparciatis. iona
thas summus sacerdos et seniores gen
tis. et sacerdotes. et reliquus ꝑplus iudeoꝝ
sparciatis fribus salutem. Jam prideꝝ
misse erant eplẽ ad omam summũ sa
cerdotem a dario qui regnabat apud uos.
qm̃ eius frs nri sicut rescriptum con
net quod subiectum ẽ. Et suscepit oni
as uirum qui fuerat missus cum ho
nore. & accepit eplas quibꝫ significa
batur de societate & amicicia. Nos cuꝝ
nullo boꝝ indigerem⁹ habentes solatio
scos libros. qui sunt in manibꝫ nris.
maluimus mittere ad uos renouare
fraternitatem & amiciciã. ne forte alien
efficiamur a uobis. Multa enim tẽ
pora transierunt ex quo missis ad
nos. Nos ergo omni tpre sine inter
missione & in diebꝫ sollempnibꝫ & ce
teris quibꝫ oportet memores sumus
uri in sacrificiis que offerim⁹ & obser
uationibꝫ sicut fas ẽ. & decet meminisse frm. Letamur itaq; de gla ura.
Nos aũt circũdederunt multe tribula
tiones. et multa ꝑlia. & impugnauerũt
nos reges qui sunt in circuitu nro. Vo-
luimus ergo uobis molesti ee. neq; ceteris
sociis & amicis nris in ꝑliis. Habuimus
enim de celo auxilium. & liberati sum⁹
nos. & humiliati sunt inimici nri. Ele
gimus itaq; numenium antiochi & an
tipatrum iasonis filiũ. et misim⁹ ad ro
manos renouare cũ eis amiciciã & soci
etatem pristinã. Mandauimus itaq;
eis ut ueniant etiam ad uos. & saluteñ
uos. et reddant uobis eplas nras de in
nouatione fraternitatis nre. & nunc be
ne facietis responderes nobis ad hec.

& hoc rescriptum epl̃arum quod misse
rat onias. Rex sparciatarũ onias iona
the sacerdoti magno salutem. Inuen
tum ẽ de scriptura de sparciatis & iu
deis qm̃ sunt frẽs. & quia sunt de ge
nere abraham. Et nunc ex quo hec cog
nouimus. benefacietis scribentes nobis
de pace nr̃a. Sed & nos rescribimus
uobis pecora nr̃a & possessiones nr̃e
ur̃e sint. & ur̃e nr̃e. Mandauimus
itaq; hec nuntiari uobis.

Et audiuit ionathas qm̃ egressi
sunt pncipes demetrii cũ exerci
tu multo supra quã prius pugnare
aduersus eum. & exiit abeirlim & oc
curit eis in amathitem regionẽ. Non
enim dederat eis spacium ut ingrede
rentur regionem eius. et misit specula
tores in castra eor̃. et reuersi nuntiaue
runt quia constituunt superuenire illis
nocte. Cũ occidisset aũt sol pcepit iona
thas suis uigilare & cẽ in armis para
ri ad pugnam tota nocte. Et posuit
custodes per circuitum castror̃. Et au
dierunt aduersarii quia paratus est
ionathas cũ suis in bello. & timuer̃
et formidauerunt corde suo. et accen
derunt focos in castris suis.

Ionathas aũt et qui cũ eo erant. non
cognouerunt usq; mane. Videbant
enim lumina ardentia. & secutus est
ionathas. & non comprehendit eos.
Transierant enim flumen eleutherum
& diuertit ionathas ad arabas qui uo
cant̃ Zabadei. & percussit eos. & accepit
spolia eor̃ & uenit et uenit dimas
cum. & pambulauit regionem illam.
Symon aũt exiit & uenit usq; adas
calona. et ad prima presidia. Et decli
nauit in ioppen. et occupauit eã. Au
diuit enim quod uellent pr̃sidium
tradere partibus demetrii. et posuit ibi
custodes. ut custodirent eam. Et reuer
sus ẽ ionathas. & conuocauit seniores
pp̃li. et cogitauit cũ eis edificare pre
sidia in iudea. et edificauit muros in
circuitu & exaltare magna altitudine eo
rum̃ medium arcis & ciuitatis. ut sepa
raret eã a ciuitate. ut ẽt ipsa singu
lariter. & neq; emant neq; uendant.
Et conuenerunt ut edificarent ciui
tatẽ. & cecidit murus qui erat super
torrentẽ aborti solis. et pparauit ev̄
qui uocat̃ caphetã. Et symon edifica
uit adaida in sephela. & munuit
eã. et imposuit portas & seras.

Et cum cogitasset tryphon regna
re asie. et assumere diadema. &
extendere manum in antiochum re
gem. timuit ne forte non permitteret
eũ ionathas. & pugnaret aduersus
eum. querebat comprehendere eũ &
occidere. Et exurgens abiit in bethsa
ã. Et occurrit ionathas obuiã cum
quadraginta milibus uiror̃ elector̃
in pl̃ium. & uenit in bethsan. Et vi
dit tryphon quia uenit ionathas cũ
exercitu multo ut extenderet in eum
manus. & timuit & excepit eũ cum
honore. & cõmendauit eũ omnibus
amicis suis. & dedit ei munera Et
pcepit exercitibus suis. ut obedirent
ei sicut et sibi. Et dixit ionathe. Ut
quid uexasti uniuersum pp̃lm cũ bel
lum nobis non sit. & nunc remitte
eos in domos suas. Elige aũt tibi
uiros paucos qui tecũ sint. & ueni
mecum ptolomaidam. & tradã illam

ubi et reliqua presidia. et exercitum et
uniuersos ꝓpositos negocii. & conuer
sus abibo. Propter ea cum ueni. Et credi
dit ei. & fecit sicut dixerat. Et dimisit
exercitum. & abierunt in terram iuda. Re
tinuit autē secum tria milia uiroꝝ. ex
quibus remisit in galileam duo milia
Ille autē cum eo uenerunt. Vt intra
uit autē ionathas ptolomaidam clau
serunt portas ptolomenses & compre
henderunt eum. & oēs qui cum eo
intrauerunt gladio interfecerunt. Et
misit tryphon exercitū & equites in
galileam & in campū magnum. ut per
derent oēs socios ionathe. Et ille cuꝯ
cognouisset quia comprehensus est
& periit. & oēs qui cū eo erant. hor
tati sunt semetipsos. & exierunt pa
rati in prelium. Et uidentes hi qui in
secutu fuerant. quia pro anima res est
eius. regressi sunt. Illi autē uenerunt
omnes cū pace in terram iuda. Et plan
xerunt ionathan et eos qui cū eo fue
rant ualde. Et luxit israhel luctu mag
no. & quesierunt omnes gentes que
erant in circuitu eoꝝ ꝑdere eos. Di
xerunt enim. non habent principē
& adiutorē. Nunc ergo expugne
mus illos & tollamus de hominib⁹
memoriam eoꝝ. xiij.

Vt audiuit symon quod congre
gauit tryphon exercitū copio
sum ut ueniret in terram iuda ut at
tereret eam. uidens quia in timore
populus ē. & timore. ascendit ieru
salem. & congregauit ꝑplm. & adhor
tans dixit. Vos scitis quanta ego. &
fres mei et domus patris mei fecimus
pro legib⁹. & ꝓlijs ꝓlia. & angustias
quales uidimus. hoꝝ gra perierunt
fres mei oēs ꝓpter israhel et relictus sū
ego solus. & nunc non michi contin
gat parcere anime mee in omni tpe
tribulationis. Non enim melior sum
fribus meis. Vindicabo itaq; gentes
mea & sca. natosq; uros & uxores. qa
congregate sunt uniuerse gentes con
terere nos inimicicie gra. Et accensus
ē spe ꝑpli simul. & audiuit sermones
istos. Et responderunt uoce magna
dicentes. Tuꝰ es dux nr loco iude.
& ionathe fris tui. Pugna ꝓlium nroꝝ.
et omnia quecūq; dixeris nobis facie
mus. & congregans oēs uros bella
tores accelerauit consummare omnes
muros urbis. & munuit ea in giro.
Et misit ionathan filium absolomi
et cum eo exercitū nouum in oppi
da. & ciuitas his qui erant in ea. mansit
illic ipse. Et mouit tryphon abtho
lomaida cū exercitu multo ut ue
niret in terram iuda. & ionathan cū
eo in custodia. Symon autē applica
uit in addus contra faciem campi. Et
ut cognouit tryphon quia surrexit
symon loco ionathe fris sui. & quia
commisturus est cum eo ꝓlium. mi
sit ad eū legatos dicens. Pro argen
to quod debebat fieri tuus ionathas
in rationem regis decennium. eū. &
nunc mittet argenti talenta centū
& duos filios eius obsides. ut non di
mittat fugiat a nobis & reuertatur
cum. Et cognouit symon quia cuꝯ
dolo loqueret secum tam dari ar
gentum & pueros ne inimicitiā su
meret ad israhel ꝑplm dicentes. quia
non misit argentū & pueros. ꝓpter

pant. Et misit pueros & centum ta-
lenta & meruit ei. & non dimisit
ionathan. Et post hec uenit tryphon
intra regionem ut conteret eam.
& gyrauerunt p uiam que ducit ad
orientem. Et symon & castra eius ambula
bant in omnem locum quocunq; ibant
Qui autem in arce erant miserunt ad
tryphonem legatos ut festinaret ue
nire p desertum ut emeret illis ali
menta. Et parauit tryphon omnem
equitatum ut ueniret illa nocte. Erat
autem multa nimis. Et non uenit inga
lilaeam. Et cum appropinquasset baschama
occidit ionathan et filios eius. Et conuer
tit tryphon. & abiit in terram suam. & mi
sit symon & accepit ossa ionathe fra
tris sui. & sepelierunt ea in modin ciuitate
patrum eius. Et planxerunt eum omnis
israel planctu magno. & luxerunt eum
dies multos. & edificauit symon super
sepulchrum patris sui & fratrum suorum
edificium altum uisu lapide polito
retro & ante. Et statuit septem pirami
das unam contra unam patri et matri.
& quatuor fratribus. & his circumposuit
columpnas magnas. et super colum
nas arma ad memoriam eternam. &
iuxta arma naues sculptas que uide
rentur ab omnibus nauigantibus mare.
Hoc est sepulchrum quod fecit in mo
dim usque in hunc diem.

Tryphon autem cum iret faceret cum
antiocho rege adolescente. dolo oc
cidit eum. & regnauit loco eius. & im
posuit sibi diadema asye. & fecit
plagam magnam in terra. Et edificauit
symon presidia in iudea. munuens eam
turribus excelsis. & muris magnis
& portis et seris. & posuit alimenta in
munitionibus. Et elegit symon uiros
et misit ad demetrium regem. ut face
ret remissionem regioni. quia actus
omnis tryphonis predationem fece
rant gesti. Et demetrius rex aduerba
ista respondit. et scripsit epistam tale.

Rex demetrius symoni
summo sacerdoti & amico regum
& senioribus. & genti iudeorum salutem.
Coronam auream & quam misistis
suscepimus. et parati sumus facere
uobiscum pacem magnam. et scribere pre
positis regis ut remittere uobis que in
dulsimus. Quecunq; enim constitu
imus uobis constat munitiones
quas edificastis sint uobis. Remit
timus quoq; ignorantias & peccata
usque in hodiernum diem. & coronam
quam debebatis. & siquid aliud e
rat tributarium in lerusalem non sit
tributarium. Et si qui uobis apti
sunt conscribi. inter nos conscribantur. & sit inter nos pax. Anno centesi
mo. septuagesimo ablatum est iugum
gentium ab israel. & cepit populus israel scri
bere in tabulis & gestis publicis anno
primo sub symone summo sacerdote
magno duce & principe iudeorum xiiij.
Illis diebus symon applicuit ad ga
zam & circumdedit eam castris. & fe
cit machinas. & applicuit ad ciuita
tem. & percussit turrem unam & compre
hendit. & qui eruperunt erant intra
machinam in ciuitate. Et factus est
motus in ciuitate. & ascenderunt qui
erant in ciuitate cum uxoribus & filiis
suis super murum scissis tunicis suis. &
clamauerunt uoce magna postulan

tes asimone dextras sibi dari: & dixerunt. Non nobis reddas secm malicias nras: s; secm misericrias tuas. Et flexus symon non debellauit eos: eiecit tamen eos de ciuitate: & emundauit edes in quib; fuerant simulacra. Et tunc intrauit in ea cū hymnis benedicens dñm: & iecta ecea omni immundicia: collocauit inea uiros qui legem facerent & munirent eam & fecit sibi habitationē. Qui aūt erant marce urbis phibebantur egredi & ingredi in regionē & emere et uendere: & esurierunt ualde: & multi ex eis fame perierunt. Et clamauerunt ad symonē ut dextras acciperent: & dedit illis & eiecit eos inde: & mundauit arcem a contaminationib;. Et intrauerunt in ea tertia & uicesima die secdi mensis anno centesimo septuagesimo primo cum laude & ramis palmarum & citharis & cymbalis & nablis & hymnis & canticis: quia contritus e inimicus magnus ex isrl. Et constituit ut omnib; annis agerent dies hos cū letitia. Et munitit montem templi q erat secus arcem & habitauit ibi ipse & qui cum eo erant. Et uidit symon iohannem filiū suum quod uir esset fortis: posuit eum ducem uniuersarū uirtutum et habitauit gazaris.

Anno centesimo septuagesimo secdo congregauit rex demetrius exercitum suū & abiit mediam: ad comparandum sibi auxilia ut expugnaret triphonem. Et audiuit arsaces rex persidis et medie quia intrauit demetrius confines suos: & misit unum de principib; suis ut comprehenderent eum unum: & adducerent eū ad se. Et abiit & percussit castra demetrii & comprehendit eum: & duxit eū ad arsacem & posuit eū in custodia.

Et siluit tra iuda omnib; diebus symonis. & quesiuit bona genti sue: & placuit illis potestas eius & gla eius omnib; diebus: & cum omni gla sua. accepit ioppen in portū & fecit introitū insulis maris. & dilatauit fines gentis sue & optinuit regionē & congregauit captiuitatē multam & dominatus est gazare & bethsure & arce. & abstulit immundicias exea. & non erat qui resisteret ei. Et unusquisq colebat tram suā cum pace & tra iuda dabat fructus suos. & ligna campi dabant fructū suum. Senores in plateis sedebant omes: & de bonis terre tractabant. Et iuuenes induebant se gla & stolas belli: ciuitatib; tribuebat alimonias. & constituebat eas ut essent uasa munitionis. quo adusq; nominatum e nomen gle eius usq; ad extremū terre. Fecit pacem super tram & letatus est isrl in leticia magna. Et sedit unusquisq sub uite sua & sub ficulnea sua: nec erat qui eos terreret. Defecit impugnans eos super tram. Et reges contriti sunt in diebus illis. & confirmauit omes humiles ppli sui. & legem exquisiuit. & abstulit omne iniquum & malū. Et sca glorificauit. & multiplicauit uasa sctō.

Et audiuit e rome quia defunctus est ionathas: & usq; in spartam constristati sunt ualde. Vt audierunt aūt quod symon fr eius fact

est summus sacerdos loco eius. & ipse
obtineret regionem et ciuitates in ea
scripserunt tabulis ereis ut renouarent
amicitias et societatem quas fecerunt
cum iuda & ionatha fribus eius. Et
lecte sunt in conspectu eccl̃e in ierlm
Et hoc exemplum epl̃arum quas mise
runt sparciate. Sparcianor princeps
& ciuitatis symoni sacerdoti magno
& senioribz. & sacerdotibz. & reliquo
pplo iudeor fratribz salutem. Lega
ti qui missi sunt ad pplm nr̃m. nunc
tiauerunt nob de gl̃a ua. & honore
ac leticia. et gauisi sumus in introitu
eor. et scripsimus que abeis dicta e
rant in consilius ppli sic. Numenius
antiochi & antipater iasonis filius le
gati iudeor uenerunt ad nos renouan
tes nobiscum amicicia pristina. & pla
uit pplo excipere uiros glose. & pone
re exemplum sermonu eor in segrega
tis ppli libris. ut sit ad memoria pplo
sparciatarũ. Exemplum aut hor scrip
simus symoni magno sacerdoti.

Post hec aut misit symon numé
nium romam habentẽ clipeum
aureum magnum. pondus minarũ
mille ad statuendam cũ eis societatem.
Cũ audisset aut ppls romanus sermo
nes istos dixerunt. Qua gratum acmo
nem reddamus symoni & filiis ei.
Restituit enim ipse frs eius. & expug
nauit inimicos isrl abeis. Et statuerũt
ei libertatẽ. & descripserunt in tabulis
ereis. & posuerunt in titulis in monte
syon. et hoc exemplum scripture. Octa
ua decima die mensis helul. anno cente
simo septuagesimo secdo. anno tcio sub
simone sacerdote magno in sarsamel.
in conuentu magno sacerdotũ & ppli
& principum gentis. et seniorũ regis. no
ta facta sunt hec. Quõ frequenter fac
ta sunt plia in regione nr̃a. symon aut
mathathie filius et filius ioarib. et frs
eius dederunt se periculo & restiterunt
aduersariis gentis suc. ut starent sca
ipsor. et lex & gl̃a magna. & glorificaue
runt gentem suã. & factus est uelut sa
cerdos magnus. et appositus ad pplos
suum. & uoluerunt inimica eor calca
re et atterere regionem ipsor. & extende
re manus in sca eor. Tunc restitit sy
mon et pugnauit progenie sua. & ero
gauit multas pecunias. et armauit
uiros uirtutis gentis suc. et dedit eis
stipendia. & munuit ciuitates iudee.
& bethsuram que erat in finibz iudee
ubi erant arma hostium antea. & po
suit ibi presidium uiros iudeos.
& munuit ioppen que erat ad ma
re. et gazam que erat in finibz azoti
in qua hostis habitabat ante. et collo
cauit ibi iudeos. & quecũq apta e
rant ad correctionẽ eor posuit in eis.
Et uidit pplus actũ symonis. & gl̃am
quã cogitabat facere genti suc. & po
sueiunt eum ducẽ suum. et princi
pem sacerdotum. eo qd ipse fecerat
hec omnia. & iusticia & fidem quã
conseruauit genti suc. Et exquisiuit
omnimodo exaltare gentem suam.
Et in diebz eius prosperatum est in ma
nibz eius ut tollerent gentes de re
gione ipsor qui in ciuitate erant.
& in ierlm in arce de qua procedebant.
et contaminabant omnia que in ar
cuit circa eor sunt. & inferebant pla
gam magnã ciuitati. Et collocauit

mea uros iudeos testamentū regio
nis & ciuitatis. & exaltauit muros
iherlim. Et rex demetrius statuit il
li summum sacerdotē. Secūm hec
fecit cum amicū suum. & glorifica
uit eū gla magna. Audiuit enim
quod appellati sunt iudei a romanis
amici & socii. & frs. & quia susceperunt
legatos symonis glose. & quia
iudei et sacerdotes eor consenserunt
cum ee ducem suum. & summum sa
cerdotē in eternum donec exurgat pro
pheta fidelis. et ut sit sup eos dux. &
ut cura eet illi p scis. & ut constituere
ret ppositos sup opera eor. et sup re
gionem. et sup arma. et sup plidia.
& cura sit illi de leis. ut audiat ab
omnib; & ut scribantur in nomine
eius omnes conscriptiones regionis.
& ut operiatur purpura & auro. et
ne liceat ulli ex pplo & ex sacerdotib;
irritum facere aliquid hoz et contra
dicere his que ab eo dicunt. aut con
uocare conuentū in regione sine ipso.
& uestiri purpura. et uti fibula aurea
Qui aut fecerit extra hec. aut irritum
fecerit aliquid hoz reus erit; & compla
cuit omi pplo statuere symonem. et
facere secūm uerba ista. Et suscepit sy
mon et placuit ei summo sacerdotio
fungeretur. & eet dux & princeps gen
tis iudeoz & sacerdotū. & pre eet om
nib;. Et scripturā istam duxerunt pone
re in tabulis eneis. & ponere eas in pe
ribulo sco in loco celebri. exemplum
aut eoz ponere in atrio. ut haberet sy
mon. et filii eius. xv.

Et misit rex antiochus filius de
metrii epas ab insulis maris sy
mon sacerdoti et principi gentis iudeoz
& uniuerse gentis. Et erant continen
tes hunc modum. Rex antiochus symo
ni sacerdoti magno. et genti iudeoz sa
lutem. Quoniā pestilentes optinue
runt regnum patrū meoz. Volo
uindicare regnum. & restituere illud si
cut erat antea. Electum feci multitudi
nem exercitus. & feci naues bellicas. Vo
lo aut pcedere p regiones ut ulciscar
me os qui corruperunt regionē mām.
et qui desolauerunt ciuitates multas
in regno meo. Nunc ergo statuo tibi
omnes oblationes quas remiserūt tibi
ante me reges. & quecūq; alia dona re
miserunt tibi. & pmitto tibi facere per
cussuram proprii nūmismatis in re
gione tua. Jrlim aut sca ee & liberaq;
& omnia arma que fabricata sunt. &
presidia que exstruxisti que tenes ma
neant tibi. & omne debitū regium. &
que futura sunt regia. et hoc & in to
tum tempus remittunt tibi. Cum aut
obtinuerimus regnū nrm glorificabi
mus te. & gentem tuā. & templū gla
magna. ita ut manifestetur gla tua
in uniuersa tra. Anno centesimo sep
tuagesimo quarto exiit antiochus in
tra patrū suoz. et conuenerūt ad eū oēs
exercitus. ita ut pauci relicti essent eoz
tryphone. & insecutus e cum rex anio
chus. et uenit doram fugiens. & p mari
timā. Sciebat enī quod congregata st
mala. & reliquit eū exercitus. Et
applicuit antiochus super doram cum
centū uiginti milib; uiroz belligeratoz
& septem milib; equitū. & circuiuit ci
uitatem. & naues a mari accesserūt. & ne
xabant ciuitatē a tra. & mari. & nemi

nem sinebant egredi neq; ingredi.

Venit aũt numenius & qui cum eo fuerant aburbe roma habentes epistolas regib; & regionib; scriptas in quib; continebatur hec. Lucius consul romanor; ptolomeo regi salutem. legati iudeor; uenerunt ad nos amicitiam nr̃i renouantes pristinam amicitiam & societatẽ missi a symone principe iudeor; & pplo iudeor; attulerunt aũt & clypeum aureum minarum mille. Placuit nobis scribere regib; & regionib; ut non inferant eis mala neq; impugnent eos & ciuitates eor; & regiones eor; & ut non ferant auxilium impugnantib; aduersus eos. Visum est aũt accipere nobis ab eis clypeum. Si quis ergo pestilentes fugerunt de regione ipsor; aduos. tradite eos symoni principi sacerdotum. ut uindicet in eos secũdũ legem suã. Hec eadem scripta sũt demetrio regi. & athalo. & arabe. & arsaci. & omnes regiones. & samsame. & spartanis. & delo. & mindo. & sicione. & carie. & samum. & pamphiliam. & licaonie. & alicarnasum. & rodum. & faselidem. & coo. & syden. & aradi. & gortinam. & gnidum. & ciprum. & cirenen. Exemplũ aũt horũ scripserunt symoni principi sacerdotũ. & pplo iudeor;

Antiochus aũt rex applicuit castra sedo. admouens eis semp manus & machinas faciens. & concluſit triphonem ne pcederet. Et misit ei symon duo milia uirorũ electorum in auxilium. & argentum & aurũ & uasa copiosa. & noluit ea accipere. Sed irrupit omnia que pactus est cũ eo antea. & alienauit se ab eo. & misit ad eum athenobium unum de amicis suis. ut tractaret cũ ipso dicens. Vos tenetis ioppen. & gazaram. & arcem que ẽ in iherlin. ciuitates regni mei. fines eor; desolastis. & fecistis plagam magnã super me. & dominati estis plurima multa in regno meo. Nunc ergo tradite ciuitates quas occupastis. & tributa locor; quib; dominati estis extra fines iudee. Sin aũt dare pro uobis quingenta talenta argenti. & exterminium quod exterminastis. & tributor; ciuitatũ. alia talenta quinquaginta. Sin aũt non uenerimus & expugnabimus uos. Et uenit athenobius amicus regis in iherlin. & uidit gloriam symonis. & claritatẽ in auro & argento. & apparatũ gloriosum. & obstupuit. Et retulit ei uerba regis. Et respondit symon & dixit. Neq; alienam tenuimus. neq; alienam detinemus. sed hereditatẽ patrũ nr̃or;. que ab inimicis nr̃is iniuste aliquo tẽpore possessa sunt. Nos uero tempus habentes. uindicamus hereditatem patrum nr̃or;. Nã de ioppe & gazara que exposcebas ipsi faciebant in populo. plagam magnã & in regione nr̃a. Pro quib; damus talenta centum. & non respondit illi uerbũ. Reuersus aũt cum ira ad regem renuntiauit ei uerba ista. & gloriam symonis. & omnem sapientiam quam uidit. & iratus est rex ira magna. Triphon aũt fugit nauigio in ortho. syrtãdã. Et constituit rex cendebeum ducem maritimi. & exercitui equitum & peditũ dedit illi. Et mandauit ut illi mouere castra contra faciem iudee. & mandauit ei edificare cedrone. & obstruere portas ciuitatis. & debellare pplos. Rex aũt persequebatur tri-

phonem. Et peuenit cendebeus ad amniam et cepit irritare plebem. et conculcare iudeam. et captiuare pplm. & interficere. Et edificauit cedronem. et collocauit illuc equites & exercitū. ut egressi pambularent uiam iudee. sic constituit a rege.

XVI. Et ascendit iohe de gazara. & nuntiauit symoni patri suo. que fecit cendebeus in pplm ipsoz. & uocauit symon duos filios suos senores iudam et iohem. & ait illis. Ego & frēs mei. & domus patris mei expugnauim hostes israel ab adolescentia usq; in hunc diem. & pperatū est in manib; nris liberare israel aliquotiens. Nunc aūt senui. sz estote loco meo & filii mei. et egressi pugnate pgente nra. auxiliū uero de celo uobiscum sit. Et elegit de regione xuginta milia uiroz bellatoroū. et equites. & pfecti sunt adcendebeum. et dormierunt in modin. Et surrexerunt mane & abierunt in campū. & ecce exercitus copiosus in obuiā illis pditum & equitum. & fluuius torrens erat inē medium ipsoz.

Et admouit castra contra faciem illoz ipse & ppls eius. Et uidit pplm trepidantē ad transfretandū torrentem. & transfretauit primus. & uiderunt eum uiri. et transierunt post eum. & diuisit pplm & equites in medio peditum. Erat aūt equitat aduersariorz copiosus nimis. & exercitus sacris & in fugam conuersus est cendebius & castra ei. & ceciderūt ex eis multi uulnerati. residui uero fugerunt in munitionē. Tunc uulneratus est iudas frē iohannis. Johs aūt misericordiatus est eos donec uenit ad romā quam edificauit. et fugerunt usq; ad turres que erant in agris azoti. & succendit eas igni. Et ceciderunt ex illis duo milia uiroz. & reuersus est in iudeam in pace.

Et ptolomeus filius abobi. constitutus erat dux in campo hiericho. & habebat argentum & aurū multuz. Erat enim gener summi sacerdotis. & exaltatum est cor eius & uolebat obtinere regionē. & cogitabat dolū aduersus symonem & filios ei ut tolleret eos. Symon aūt pambulans ciuitates que erant in regione iudee & sollicitudinem gerens earum. descendit hiericho ipse & matbathias filii eius & iudas. anno centesimo septuagesimo septimo mense undecimo. hic mensis sabath. & suscepit eos filius abobi in munitiunculam que uocat dok. cū dolo qua edificauit. Et fecit eis conuiuium magnū. & abscondit illic uiros. Et cū inebriati essent symon & filii eius. surrexit ptolomeus cū suis et sumpserunt arma sua. et intrauerunt in conuiuiū. et occiderunt eū & duos filios ei. & quosda pueros eius & fecit deceptionem magnā in israel. & reddidit mala pbonis. Et scripsit hec ptolomeus & misit regi. ut mitteret ei exercitus in auxiliū. & traderet regionē. & ciuitates eoz & tributa. Et misit alios in gazaram tollere iohem. & tribunis misit epistolas ut uenirent ad se. & darent eis argentū & aurum. & dona multa. & alios misit occupare ciuitatem iherim. & montē templi. Et pcurrens nuntiauit iohanni in gazara

qua periit pat̃ eius et frs eius. &
qua misit te quoq; nutifici. Vt au
diuit aut̃ uehementt̃ expauit. & cõ
prehendit uiros qui uenerant per
dere eum & occidit eos. Cognouit
enim quia querebant eum pdere
Sr ceetera sermonum iohannis et bel
lor eius & bonarũ uirtutum quib;
fortit̃ gessit. et edificia muror̃ qs
struxit. & rerum gestarũ eius. eccc
hec scripta sunt in libro dierum sa
cerdocij eius. ex quo factus est prin
ceps sacerdotum post patrẽ suum.
Explicit liber machabeor̃ primus

Incipiunt capitula libri secũdi. i
Vbi occisus est antiochus rex in templo
nanee a sacerdotib; cũ his q̃ secũ erant. ii
De igne sacrificij qui fuit absconditus
imputeo. iii. De oratione neeme
mende. & quod regi persarum manifes
tum fit miraculũ factum. iiii
Vbi achar dũi & altaria meduſa sunt ab
eremia pphta. et de quinq; libris quas ia
son scripsit munũ redactis. v
Vbi symon deculit dona templo dñi. et
mittit̃ eliodorus ad referenda ea. vi
Sacerdotes & ppls orant dñm: ut depo
sita custodiantur. vii De quomodo
eliodorus uolens spoliare templũ coerce
tus sit. viii Summus sacerdos obla
to sacrificio pro eliodoro orat ut aplaga li
beretur. ix De insidijs symonis pro
ditoris circa oniam sacerdotẽ. x
Vbi iason frat̃ onie primo corrupit regem
antiochum pactiscendo summo sacer
dotio. xi Vbi iason misit argentũ
didragmas trecenta adsacrificium hercule.
xii. Vbi iason misit menelaum
ad regem et idem menelaus postea eccluſit
iasonem de sacerdotio qui menelaus postea
mortuus est succedente ei lisimaco frẽ suo.
xiii Vbi onias sacerdos occidit̃ ab an
dronico. premio menelai. xiiii Vbi oc
cidit̃ andronicus. pro onia sacerdote occiso.
xv Vbi apollonius apploꝰ occisus
est. et contra menelaum apud regẽ agitur
& eius sententia ad ptolomeũ uertitur.
xvi De signis celestib; apud hiero
solimam. & de morte iasonis psecutoris suiꝰ
xvii Vbi antiochus persequens iu
deam occiso pplo etiam intemplũ expoliauit
ducẽ menelaum. xviii Vbi antiochꝰ
expoliato templo. antiochiam profectus est.
relictis psecutoribus iudeor̃ & apollonio p
quẽ pplm interfecit. xix Vbi iudas
machabeus per contrictionẽ ppli iudicat
& psecutores adcongressus uicit nichanorẽ
xx Vbi iudas machabeus in deser
to ferarũ more uixit. xxi De educ
to persecutionis regis. & de passione duarũ
mulierum. & eor̃ qui in igne cremata sunt
a philippo. xxii De passione eleazari
& septẽ fratrum. xxiii De zelo iude
& quomodo ptolomeus misit nichanorẽ &
gorgiam aduersus iudeos. xxiiii
Vbi iudas machabeus pro contrictione po
puli iudicat inpsecutores et congressus ui
cit nichanorem. xxv Vbi duces aduer
sariorꝰ superant exercitus iude. & fugiens
nichanor antiochiam uenit. xxvi
Vbi antiochus rex apud ptolomaidem uictus.
turpiter fugit de perside. xxvii
Vbi dñs antiochum plaga percussit persequ
tem iudeos. xxviii Vbi antiochus in
penis positus penitentiã agit. & iudeos
scribens eis. xxix De morte anti
chi et de operib; eius. xxx Vbi iudas

LAMBETH PALACE LIBRARY

machabeus iterū recepit & sollempnia celebrauit. xxxi Vbi antiochi filius regnum paternū obtinuit. xxxii Vbi gorgias superat ydumeos & quod iudee ydumeos superauerunt & prodidores mittebant. xxxiii Vbi timotheus superatus est & fugatus. xxxiiii De timotheo occiso et cetera & apollo fuerit. xxxv Vbi ysaias in pugna iudeos superatus a iuda. xxxvi De pactionibus lisie & regis antiochi & romanorum cum iudeis. xxxvii Vbi ioppite dolo occiderunt ducentos iudeos & uindicauit de eis iudas & deamantis. xxxviii De ciuitatibus quas succendit iudas uicinis arabis. xxxviii Vbi timotheus a iuda expugnatus est & unus dimissus pter captiuor restitutionē. xl De prelijs iude machabei adeffron & adsarepolim. xli. Vbi cum gorgia pugnauit iudas & ipso pfugam euadentem exercitū eius fugauit. xlii Vbi occisi sunt iudicio di qui de ydolis fugati sunt. xliii De resurrectionis spe & oblato sacrificio pdefunctis. xliii Vbi antiochus cū exercitu uenit in iudea & menelaum puaricatorem occidit. xlv Vbi magistris antiochi nocte iudas cum suis occiderunt quatuor milia uiroꝝ & maximū numerū elefantoꝝ xlvi Vbi iucas antiochus reuersus est in greciam cū iudeis & prolomenses hoc referentes lysias alloquit. xlvii Vbi demetrius tenuit regnū et alchimus apud eū accusat iudeos. xlviii Vbi demetrius mittit nichanoꝝ ad interficendum iudam. xlviii Vbi nichanor pacem iungit cū iuda. l Vbi iterū accusante alchimo iubet nec pace solui & uinctū adse iudam mitti. li Vbi machabeus fugit manus nichanoris.

Vbi comminatur nichanor sacerdotib; ut iudam tradererent. lii De raxio prolomeo. liii Vbi nichanor superbia elatus blasphemat & iudas suos exortat. liv Vbi iuda pugnante interfectis triginta milibus cecidit nichanor. lvi Vbi caput & manus nichanoris abscidi iudas precepit & iherosolimā intrat. Explicit cap. Incipit liber machabeoꝝ sēds.

I.

RAGRIBVS qui sunt per egiptum iudeis salutem dicunt frēs qui sunt in iherosolimis iudeis & qui in regione iudea & pacē bonā. Benefaciat uobis ds & meminerit testamenti sui qđ ad abrahaam & ysaac & iacob locutus est seruoꝝ suoꝝ fideles um & det uobis cor omnib; ut colatis eum & faciatis eius uoluntatem in corde magno & animo uolenti. Adaperiat cor uestrū in lege sua & in preceptis suis & faciat pacem. Exaudiat oationes uras & reconcilietur uobis. nec uos deserat in tempore malo. Et nunc hic sumus orantes pro uobis. regnante demetrio anno centesimo sexagesimo nono. Nos iudei scripsimus uobis in tribulatione & impetu que superuenit nobis in istis annis. ex quo recessit iason a sca terra. et a regno templum succenderunt & effuderunt san

gunam innocentem. & orauimus ad dñm & exaudíti sumus. et obtulimus sacrificium et simulaginem. et accendimus lucernas. & ꝓposuimus panes. Et nunc fiat quintadecima dies sceno phegie mensis casleu.

Anno centesimo octogesimo octauo. Apls qui ē iherosolimis & iuda senatus q̄ et iudas aristobolo magistro ptholomei regis qui est de genere christ & sacerdotū & his qui in egipto sunt iudeis salutē & sanitatē. De magnis periculis adō liberati. magnifice gr̄as ipsi agimus. ut pote qui aduersus talem regē dimicauim. Ipse enim ebullire fecit de pfide eos qui pugnauerunt contra nos & scam ciuitatem. Nam cū in pfide cēt dux ipse. et cum ipso immensus exercitus. cecidit in templo nanee consilio decepti sacerdotis nanee. ut enī cum ea barbarus uenit antiochus ad locum & amici eius. & ut acciperent pecunias multas dotis nomine. Cūq; ꝓposuissent eas sacerdotes nanee. & ipse cū paucis ingressus cēt intra ambitū templi. clauserunt templū. Cum intrasset antiochus aptoq; occulto aditu tēpli mittentes lapides percusserunt ducem & qui cū eo erant. & diuiserunt membratim. & capitib; amputatis foras ꝓiecerunt. Benedictus ds ꝓmia q̄ tradidit impios.

Facturi igit̄ quinta & uicesima die mensis casleu purificationē templi necessariū duximus significari uobis. ut et uos quoq; agatis die sceno phegie. & diem ignis qui datus est quando neemias edificato templo & altari obtulit sacrificia. Nam cū in pfidam ducerentur patres nr̄i sacerdotes qui tunc di cultores erant. acceptum ignem de altari occulte absconderunt in ualle ubi erat puteus altus siccus. et in eo contecti sunt eum ita ut omnib; ignotus cēt locus. Cum ꝓterissent aut̄ multi anni placuit dō ut mitteret neemias arge pfide nepos sacerdotū illoz qui absconderant misit ad requirendū ignem. Et sicut narrauerunt nobis non inuenerunt ignem s; aquam crassam. Et iussit eos haurire & afferri sibi. & sacrificia que imposita erant. iussit sacerdos neemias aspergi aqua ipsa & ligna que erant sup posita. Atq; hoc factum est & tps affuit quo sol refulsit qui prius erat inubilo. accensus ē ignis magnus ita ut omnes mirarent. Orationem aut̄ faciebant oms sacerdotes. dum consummaret sacrificiū ionatha incho ante. ceteris aut̄ respondentib;. Et ne eme erat oratio habens hunc modū.

Ome dne ds omnū creator terribilis & fortis. iustus & misericors. qui solus es rex bonus. solus prestans. solus iustus & oms & ēt nus. qui liberas isral de omni malo. q̄ fecisti patres electos & sanctificasti eos. accipe sacrificiū ꝓ uniuerso ppło tuo isral & custodi partē tuam & sanctifica. Et congrega dispsionē nr̄am. liberа eos qui seruiunt gentib;. Contēptos & abhominatos respice. ut sciant gentes quod tu es ds nr̄. Afflige obpressores & contumeliam facientes in superbia. Constituc populū tuum in loco scō tuo sicut dixit moyses. Sacer-

dotes aũt psallebant ymnos usq; quo
consumptum cet sacrificium. Cũ aũt
consumptum cet sacrificium ceresidua
aqua neemias iussit lapides maiores
perfundi. Quod ut factum est flamma
eccl accensa est. s; et lumine quod re
fulsit abaltari consumpta est. Ut uero
manifestata res ẽ. renuntiatum ẽ re
gi persarum quod in loco in quo ignem
absconderant hi qui translati fuerant
sacerdotes aqua apparuit. de qua nee
mias et qui eũ eo erant purificauerunt
sacrificia. Considerans aũt rex. et rem di
ligenter examinans fecit ei templum
et signib; donauerat rex multa bona ac
cipiebat. ex hoc et tribuebat. Appella
ut aũt neemias hunc locũ. nephar.
quod interpretat purificatio. Vocatur aũt
apud plures nephi.

Inuenitur aũt in descriptionib; hiere
mie pphe quod iussit accipere ignẽ
eos qui transmigrabant ut significa
tum est. et mandauit transmigrans
et dedit illis legem ne obliuiscerentur
precepta domini. et ut exciperent
mentib; uidentes simulacra aurea
et argentea et ornamenta eor. et alia
huiusmodi dicens. Hortabat ne le
gem amouerent a corde suo. Erat
aũt in ipsa scriptura quomodo taber
naculum. et archam iussit pphia di
uino responso ase facto comitari se
cum usq; quo exiit in montẽ in quo
moyses ascendit. et uidit di hereditatem. Et ueniens ibi hieremias inue
nit locum speluncę. et tabernaculum
et archam. et altare incensi intulit il
luc et ostium obstruxit. Et accesserunt
simul quidam qui sequebantur ut no
tarent sibi locum. et non potuerunt
inuenire. Ut aũt agnouit hiere
mias. culpans illos dixit. qd igno
tus erit locus. donec congreget ds
congregationem ppli. et ppicius fiat.
et tunc dns ostendet hec. et apparebit
maiestas dni. et nubes erit. sicut moysi
manifestabat. et sicut eũ salomon pe
tit ut locus sanctificaret magno deo.
manifestabat do. et ut sapientia ha
bens obtulit sacrificium dedicationis.
et consummationis templi sicut et mo
yses orabat ad dnm. et descendit ignis
de celo et consumpsit holocausta. et dix
moyses eo quod non sit mundatum quod
erat ppeccato et consumptũ est. Simiĺ
et salomon octo dieb; celebrauit dedica
tionẽ. Inferebant aũt in dedicationibus
et commentariis neemie hec eade. et ut
construens bibliothecam. congregauit de
regionib; libros et ppharũ. et dauid. et
epistas regum. et de donariis. Similiter
aũt et iudas ea que acciderat. congregauit omia
et sunt apud nos. Si ergo desideratis hec
mittite qui perferant uobis. Actum tab;
purificationem scripsimus uobis. Bene
igitur facietis. si legeritis hos dies. Ds
aũt qui liberauit ppm suum. et reddidit
hereditatem omnib;. et regnum. et sacerdo
tium. et sanctificationem sicut promisit in
lege. Speramus quod cito nr miserebit.
et congregabit de sub celo in locum scm.
ripuit enim nos de magnis periculis. et
locum purgauit. De iuda uero macha
beo. et frib; eius. et de templi magni pu
rificatione. et de aĩe dedicatione. s; et
de prelis que pugnauit adantiochũ no
bilem. et filium eius eupatorem. et de il

luminationib; que de celo facte sunt
ad eos qui pro iudeis fortiter fecerunt
ita ut uniuersam regionem eu pauci
ceu uindicarent. & barbaram multi
tudine fugarent. & fa mosissimum
toto orbe templum reciperarent. et
ciuitatem recuperarent. que abo
lende erant restituerent. deo cu omi
tranquillitate propicio facto illis.
Frem abiasone cyreneo quinq libri
comprehensa reptauimus nos uno
uolumine breuiare. considerantes
enim multitudine librou & difficul
tatem uolentib; aggredi narrationes
hystoriarum ppter multitudine rerum
earum uolentib; quide legere. ut
et animi oblectatio studiosis uero
ut facile possint memorie comenda
re. Omnib; aut legentib; utilitas
conferat. Et nobis quide ipsis qui
opus hoc breuiandi causa suscepim.
non facilem laborem immo uero ne
gocium plenu uigiliaru & sudoris as
sumpsimus. Sicut hi qui pparant con
uiuium. et querunt aliou uoluntа
ti parere ppter multou gram libenter
laborem sustinem. ueritate quide
de singulis auctoribus concedentes.
ipsi aut sedm datam forma breuitat
studentes. Sicut cu nouus dom ar
chitecto de uniuersa structura curan
dum e. at uero qui pingere conatur
que apta sunt adornatum exquiren
da sunt. ita estimandu est & in nob.
Et enim intellectu colligere. et ordina
re sermone. & curiosius p partes sin
gulas quasq; inquirere hystorie con
grunt auctori. breuitate uero dicti
onis sectari. & executiones rerum
uitare breuitati concedendum est.

Hanc igitur narratione incipiemus:
deprefatione tantum dixisse suffici
at. Stultum enim est ante historia
effluere. in ipsa aut historia succen
seatur cu sca ciuitas iii. gl.
habitare in omni pace. leges etia
adhuc optime custodirentur. ppter
onie pontificis dispositione & ani
mos odio habentes mala agebatur
ut et ipsi reges & principes locum
sumo honore dignu ducerent. &
templum maximis muneribus illus
trarent. ita ut seleucus asie rex de
reditib; suis pstaret omis sumptu
ad ministrium sacrificiou primentes
Symon aut de tribu beniamin ppo
situs templi constituitur. contende
bat obsistente sibi principe sacerdo
tum iniquu aliquid molitare mo
liri. Sz cum uincere oniam non pos
set. uenit ad apollonium tharsee
filium. qui illo tpre erat dux e cele
sirie. & phenices. & nuntiauit ei pe
cunias innumerabilib; plenu ee ea
rium hierosolimis. & communes
copias immensas ee que non perti
nerent ad rationem sacrificiou. ee
aut possibile sub potestate regis ca
dere uniuersa. Cuq; retulisset apol
lonius ad rege de pecuniis que de
late erant. ille accito cleodoro qui
erat sup negocia ei. misit ei manda
tis ut predicta pecunia transporta
ret. Statimq; cleodorus iter aggres
sus specie quide quasi pe celesiria
& phenice ciuitates eet pagraturus
re aut regis ppositu pfectus.
Sz cum uenisset hierosolima. & be

nigne a summo sacerdote incauta
te cet exceptus: narrauit de dato
in dicio pecuniarū. & cuius rei grā
ad cet aperuit. Interrogabat aūt si
uere hec ita cent. Tunc summus
sacerdos ostendit deposita cē hec ad
uictualia uiduarum. ac pupillo-
qda uero cē hircam tobie uiri
ualde eminentis in his que decule
rat impius symon. uniuersa aūt
argenti talenta quadringenta cē.
& auri ducenta: decipi uero eos qui
credidissent illud de loco et templo
qd p uniuersum mundū honorat
ac pro sui uenerationē & sanctitate
impossibile omnino cē.

At ille pro his que habebat in man
datis a rege dicebat. omi generi
regi ea deferenda. Constituta aūt die
intrabat de his eliodorus ordinatu
rus: non modica uero p uniuersam
ciuitatē erat trepidatio. Sacerdotes
aūt ante altare cū sacerdotalib;
stolis iactauerunt se. & inuocabāt
de celo eum qui de depositis legem
posuit. ut his qui deposuerant ea sal
ua custodiret. Jam uero qui uide-
summi sacerdotis uultum mente
uulnerabāt: facies enim & color im
mutatus declarabat interni animi
dolorem. Circūfusa enim erat uiro
mestitia quda & horror corporis. per
quē manifestus aspicientib; dolor
cordis eius efficiebat. Alii etiam con
gregati de domib; confluebant. pub
lica supplicatione obsecrantes p eo.
qd in contemptū locus cet uenturus.
Accinctę; mulieres cilicijs pectus
p plateas confluebant. Sub & uirgi
nes que conclusę erant pcurrebant
ad oniam. Alie aūt ad muros. quda
uero pfenestras aspiciebant. inuicem
se aūt prendentes manus. in celū de
precabant. Erat aūt misera cōmixte
multitudinis et magni sacerdotis in
agone constituti expectatio. Ipsi qui
Dem inuocabant omnipotentē dm
ut credita sibi his qui crediderant cē
omni integritate conseruarent.

Heliodorus aūt quod decreuerat
pficiebat. eodem loco ipse cum
satellitib; circa erarium pśens. Sed
spē magnā fecit suę ostensio-
nis euidentia: ita ut oms qui aūt
fuerant par te ei uirtutes dī
uirtute in dissolutionē & formidinē
conuerterentur. Apparuit aūt illis
quidam equus terribilem habens ses
sorem. optimis operimentis adorna
tus: isq; cū impetu heliodoro p
calces illisit. Qui aūt ei sedebat. uide
batur arma habere aurea. Alii etiā
apparuerunt duo iuuenes uirtute
decori optimi gla speciosiq; amictu
qui circumstetерunt eū. & ex utraq; par
te flagellabant. sine intermissione
multis plagis uerberantes. Subito
aūt heliodorus concidit in terram.
eumq; multa caligine circumfusum
rapuerunt. atq; in sella gestatoria im
positum eiecerunt. & is qui cū multis
curribus & satellitib; predicti ingres
sus e erarium: portabat nullo sibi
auxilio ferente manifesta cognita di
uirtute. & ille quide p diuina uirtute
tacebat mutus. atq; omi spe & salute
priuatus. hii aūt dīm benedicebant
quia magnificabat locū suum et cē

plum quod paulo ante timore ac tu
multitudo erat plenum apparente omni
potente dño gaudio & lecicia imple
Cum uero examicis ſtum eſt
heliodori. q̃am rogare ut confeſtim
oniam ut inuocaret altiſſimum ut
uitam donaret ei qui in ſupremo
ſpũ erat conſtitutus: conſiderans
ſummus ſacerdos ne forte rex
ſuſpicaret̃ malicia aliquam inſude
is circa heliodorũ conſummata: ob
tulit pro ſalute uiri hoſtiam ſalutа
rem. Cumq; ſummus ſacerdos exora
ret eosdem iuuenes eiſdem uestib; amic
tos ſtantes. heliodoro dixerũt. Onie ſa
cerdoti gras age. nam propt̃ eum tib;
dns uitam donauit. Tu aũt ab eo fla
gellatus nuntia omnib; magnalia di
e potestatem. Cr his dictis. non com
paruerunt. Heliodorus aũt hostia dõ
oblata. & uotis magnis promiſſis eq
qui uiuere illi conceſſit. & onie gras
agens recept̃ excercitu repedabat ad
regem. Testabat̃ aũt omnib; ea quę
sub oculis suis uiderat opera magna
di. Cum aũt rex interrogaſſet heliodo
rum quis eet aptus adhuc ſemel ihe
rosolimam mitti ait. Si quẽ habes
hostem. aut regni tui inſidiatorẽ mit
te illuc. & flagellatũ cum recipies. ſi
tamen euaſerit. eo q̃d in loco uere di
ſit quedã uirtus. Nam ipse q̃ habet
in celis habitationem uiſitator et ad
uitor eſt loci illius. Cr uenientes ad
malefaciendũ percuſſit ac perdit.
Igit̃ de heliodoro & erarii cuſtodia
ta res ſe habet. IIII.

Symon aũt predictus pecuniarum
& patrię delator male loquebat̃
de onia. tamquã ipse heliodorum in
ſtigaſſet adhec. & ipse fuiſſet inceptor
malorũ. puiſoremq; ciuitatis ac defen
ſorem gentis ſue. & emulatorẽ legis
di. audebat inſidiatorem regni dicere.
S; cũ inimicicię in tantũ procederent.
ut etiam per quoſdã symonis neceſſa
rios homicidia fierent. conſiderans
onias periculum contentionis. & apol
lonium inſanire ut pote ducem
celesyrię. & fenicis ad augendã maliciã
symonis. ad regem ſe contulit. non ut
ciuium accuſator. ſ; communẽ utili
tatem apud semetipsũ uniuerſe
multitudinis conſideranſ. Videbat
enim ſine legali pudentia impoſſibile
ee pacem reb; dari. nec symonẽ poſſe
ceſſare a ſtultitia ſua.

Sed poſt ſeleuci uitę excesſum cum
ſuſcepiſſet regnum antiochus q̃
nobilis appellabat̃. ambiebat iaſon
fr̃ onię. ſummũ ſacerdo[tium] ad [anti]to re
ge promittens ei argenti talenta lx. &
& ex reditib; aliis talenta. Dccc.
Sup[er] hec promittebat & alia. c. l. ſi potes
tati eius concederet̃ gimnaſium. & e
phebian conſtituere. & eos qui in ihe
rosolimis erant antiochenos ſcribere
Quod cũ annuiſſet rex. & optinuiſſet
principatum. ſtatim ad gentile ritũ
contribules ſuos transferre cepit. &
amotis his quę humanitatis cauſa
iudeis a regib; fuerant conſtituta
per iohm patrem eupolemij q̃ apud
romanos de amicicia & ſocietate fune
tus ẽ legatione legitima. ciuium des
truens iusta [in]ſtituta inſtituta ſancie
bat. Cr enim aũlus eſt sub ipsa arce
gimnaſium conſtituere. & optimos

quosq; ephebor inlupanaribꝫ ponere. Erat aũt hoc non initium sꝫ incrementum quoddam. & pfectus gentilis & alienigene conuersationis ppt impii et non sacerdotis iasonis nefarium. & inaudituũ sceleris. ita ut sacerdotes non iã circa altaris officia deditti eẽnt. sꝫ contempto templo. & sacrificiis neglectis festinarent participes fieri palestre & prebitionis eius iniuste. & in exercitiis disci. & patrios quide honores habentes. grecas glas optimas arbitrabantur. quarum gria periculosa eos contentio habebat. & eoꝝ institutis emulabantur. ac pomia his consimiles eẽ cupiebãt quos hostes et emptores habuerant. Inleges enim diuinas impie agere impune noncedit. Sꝫ hec sequens tempus declarabit.

Cvm aũt quinquennalis agon tyro celebraret. et rex presens eẽt. misit iason facinorosus ab ih solimis uiros peccatores portantes argenti didragmas. cccc. in sacrificiis herculis quas etiã postulauerunt. hi qui adportauerunt ne in sacrificiis erogarentur. quia non oporteret. sꝫ in alios sumptus eos deputari. Sꝫ hec oblata sunt quide ab eo q̃ miserat in sacrificiũ herculis. ppt̃ presentis aũt date sunt in fabricam nauium triremium. Misso aũt in egypto apollonio nesthei filio. ppt̃ primatos filiomeneos regis. Cum cognouisset antiochus. alienum se ab eorum gocius regni effectum. propriis utilitatib; consulens. profectus inde uenit ioppen. & inde ihersolimã & magnifice ab iasone & ciuitate susceptus. cum facularum luminib; et laudib; ingressus ẽ. & inde in fenicem exercitum conuertit.

Et post triennii tempus. misit iason menelaum supradicti symonis fratrẽ portantem pecunias regi. & de negocijs necessarijs responsa perlaturum. Ac ille commendatus regi cum magnificasset faciem potestatis eius. insemetipsum rem esse summum sacerdocii superponens iasoni talenta argenti. ccc. Acceptisq; a rege mandatis. uenit nichil quide dignũ habens sacerdocio. animus ũ crudelis tyranni et fere bestie iram gerens. & iason quide q̃ proprium frem captiua uerat ipse deceptus profugus in mammanitẽ expulsus ẽ regionem. Menelaus aũt principatum q̃dem obtinuit. De pecuniis uero regis promissis nichil agebat. cũ exactionem faceret sostratus. qui arci erat ppositus. Nam ad hunc exactio uectigaliũ pertinebat. ob quam causam iussi ad regẽ uocati sũt. Menelaus motus est sacerdocio succedente lysimacho frẽ suo. Sostratus aũt prefectus est cypri.

Et cum hec agerentur contigit tharsenses & mallotas seditionẽ mouere. eo quod antiochi due concubine regis dono dederat. festinant itaq; rex uenit sedare illos relicto suffecto unoꝝ ex comitib; suis andronico. Ramis aũt menelaus accepisse se tempꝰ opportunum. aurea quedã uasa templi furatus donauit andronico. & alia uendiderat tyro & pertinentes uicinas. Quod cum certissime cognouisset oni-

ab arguebat cum ipse in loco tutoso
contineri antiochie secus daphnen.
Unde menelaus accedens adandroni
cum rogabat ut omnia interficeret.
Qui cum uenisset adoniam & datis
dextris eum iure iurando quatus sus-
pensis ei cet. suasit eum de asylo procedere
statim eum perimit non ueritus iustitiam.
Obquam causam iudei l; & alie qq;
nationes indignabantur & moleste fere
bant necem tanti uiri iniustam.
Sed regressum regem de cilicie locis
adierunt iudei apud antiochiam
simul & greci conquerentes de iniqua
nece onie. Contristatus itaq; animo
antiochus. et flexus admisericordiam la
crimas fudit recordans defuncti sobri
etatem & modestiam. accensusq; nimis
andronicum purpura exutum circuo
dua p portam ciuitatis iubet. & eo de
loco quo impietatem commisit
sacrilegium iuxta primam dino illi
dignam pena tribuentes.
Multis autem sacrilegiis in templo
alsimacho commissis. menelai
consilio. et diuulgata fama congre
gata est multitudo aduersus lisi-
machum multo iam auro exportato.
Turbis autem insurgentibus et animis
ira repletis lysimachus armatis fere
tribus milibus iniquis manibus cepit du
cem quorundam cyprium etate par
ter & dementia profligatum. Sed ut in
tellexerunt conatum lisimachi. alii lapi-
des. alii fustes ualidos arripere. quidam
si cinerem in lysimachum iacere. & mul
ti quidem uulnerati. quidam autem & pro
strati. omnes in fugam uersi sunt. ipsum
etiam sacrilegum secus etarium interfe-
cerunt. De his ergo cepit iudicium
aduersum menelaum agitari. et cum
uenisset rex cyprium. adipsum negocium
detulerunt missi uiri tres asenioribus.
Et cum superaret menelaus. promisit pto-
lomeo multas pecunias dare ad sua
dendum regi. Itaq; ptolomeus in quodam
atrio positum quasi refrigerandi gratia re
gem adiit & a sententia deduxit. &
menelaum quidem uniuersi in licie
tum criminibus absoluit. Miseros autem
qui etiam si apud scitas causam diui
serint innocentes iudicarent. morte dam-
nauit. Cito quoque iniustam penam dederunt
quia pro ciuitate & populo. & sacris uasis cau
sam pleruni sunt. Quam obrem cyprii qq;
indignati erga sepulturam eorum liberalis
simi extiterunt. Menelaus autem propter
eos qui in potentia erant auaricia per-
manebat in potestate. crescens in malu
cia et adinsidias ciuium.

Eodem tpore antiochus secundam profec
tionem parauit in egyptum. Con
tigit autem per uniuersam iherosolimo-
rum ciuitatem uideri diebus quadraginta
per aera equites discurrentes auratas
stolas habentes. & hastas quasi co
hortes armatas. & cursus equorum per
ordines digestos. et congressiones fi
eri cominus. & scutorum motus & gale
arum multitudine gladii districti
& telorum iactus. et aureorum armo-
rum splendorem. omnisq; generis loricarum.
qua propter omnes rogabant in bonum
monstra conuerti. Sed cum falsus rumor
exisset tamquam uita antiochus assumptis iason non mi-
nus mille uiris. repente aggressus est ciui-
tatem. Et ciuibus admurum conuolanti

tus. adultumum apprehensa ciuita
te. menelaus fugit in artem. Jason
ũ non parebat cedens ciuib; suis.
nec cogitabat pspectatem aduer
sus cognatos. malum ee maxim
arbitrans hostiũ. & non ciuiũ se
throphcum capturum. & primi
patrum quide non optauit. finẽ
uero insidiarũ suarum confusionẽ
cepit. & profugus tũm abiit in
ammanitem. adultimũ in certu suũ
conclusus abareta arabũ tyranno
fugiens. de ciuitate in ciuitatẽ. om
nib; odiosus ut refuga legum. & ex
ecrabilis ut patrie et ciuium hostis.
in egiptũ ecrusus ẽ. & qui multos
de patria sua expulerat peregre pe
rrit ad lacedemonas. pfectus. quasi
per cognationẽ ibi refugium habi
turus. & q̃ insepultos proiecerat
multos. ipse & inlamentatus & in
sepultus abiect sepultura neq; per
egrino usus. neq; patrio sepulchro
participans.

His ita gestis suspicatus est rex
societatẽ deserturos iudeos. &
ob hoc pfectus exegipto. effertus ani
mis. ciuitatẽ quidem armis cepit.
Jussit aũt militib; interficere. nec
parcere occurrentib;. & p domos as
cendentes trucidare. fiebat q̃ cedes
iuuenum. ac senior mulierũ. & na
tor ecrimium. virginũq; & par
uulor neces. Erant aũt toto triduo
octingenta milia interfecti. quadra
ginta milia uenundati. s; non ista sufficia
unt. ausus est intrare templũ u
niuerse terre sanctius. menelao duc
tore. qui legum et patrie fuit. p dnor
& scelestis manib; sumit sca uasa
que ab aliis regib; & ciuitatib; erant
posita adornatum loci & glam. Ita
alienatus mente antiochus. non con
siderabat quod. ppt peccata habita
tium ciuitati modicum dns fuerat
iratus. ppt quod et accidit circa loci
despectio. Alioquin nisi comi gisset
eos multis peccatis ee multo citius. si
cut heliodorus q̃ missus est a seleu
co rege. ad expoliandu erariũ. etiã
hic statim aduenies flagellat & a
repulsus utiq; fuisset abaudacia.
Verum non ppter locũ gentem. s;
propt gentem locũ dns elegit. sde
oq; & ipse locus particeps factus ẽ
populi malor. postea aũt fiet soci
us et bonor. Et qui derelictus ẽ in
ira di omnipotentis. tũm in magn
ni dni reconciliatione. cum summa
gla exaltabitur.

Igitur Antiochus mille octingentis
ablatis de templo argenti talentis
uelocit antiochiam regressus ẽ. ex
istimans se p superbia tiam ad na
uigandum. pelagus uero adire
agendũ deducturũ. ppt mentis e
lationem. Reliquit aũt & ppositos
ad affligenda gentem. hierosolimi
quide philippum genere frigẽ. mo
rib; crudeliorẽ eo ipso a quo consti
tutus est. Jngãzarum aũt andronicum
cum et menelaum. q̃ grauius quã cete
ri imminebant ciuib;. Cũq; appoli
tus eet contra iudeos. misit odiosum
principem apollonũ cum exercitu. xx
& duob; milib;. precipiens ei omnes
p̃fecte etatis interficere. mulieres ac iu

uenes uendere. Quicum uenisset
uerosolimam pacem simulans. que
aut usq; addiem sem sabbati. & tunc
fenatis nudeis arma capere iussit
pte. omnesq; q̃ adspectaculum peesse
rant trucidauit. & ciuitatẽ cum ar
mati discurrens ingentem multitu
dinem pemit.

Vdas aũ machabeus qui decim fue
rat secesserat in desertum locũ. ubiq;
int feras uitã in montib; cũ suis a
gebat. & fem cibo uescentes demora
bant. ne participes ceẽt coinquina
cõis. Sed non post [illegible] tionis.
multum tpis milit rex senẽ
quendã antioc enum. qui compel
leret iudeos. ut se transferrent a
patriis. & di legibus contaminare
etiam q̃d in iberosolimis erat tem
plum. et cognominare iouis olim
pii. et in gazarim pro ut erant. hi q̃
locum inhabitabant iouis hospita
lis. Pessima aũ & uniuersis grauis
malog; erat incursio. Hã templuy
luxuria & commessationib; erat
plenum. et scortantium cũ meretri
cibus. lasciuiebãtq; ediby mulieres se
ultro ingerebant. intro ferentes ea
que non licebat. Altare & [illegible] ple
num erat illicitis que legib; prohi
bebant. Neq; aũ sabbata custodie
bantur. neq; dies sollẽpnis patriis
seruabant. nec simpliciter se quisquã
iudeum ee confitebat. Ducebantur
aũ cũ amara necessitate indie na
talis regis ad sacrificia. & cũ liben
tia celebrarent. cogebant hedo
rũ corona tum libero circuire. Decretũ
aũ erat. in proximas gentiliũ ciui
tates suggerendis ptolomeus. ut pari
modo et ipsi apud se iudeos agerent.
ut sacrificarent. eos aũ qui nollent
transire ad institutia gentiliũ interfi
cerent. Erat ergo uidere miseriã. Duo
enim mulieres delate sunt. natos su
os circumcidisse. quas infantib; ad
ubera suspensis. cũ publice peruta
rem circumduxissent. p muros pree
cipitauerunt. Alii ũ ad proximas eun
tes. speluncas. & latenter sabbati die
celebrantes. cũ indicati essent philip
po. flammis succensi sunt. eo q̃d ne
rent propter religionem. & obser
uantiam manus sibimet auxilium
ferre. Obsecro aũ eos qui hunc li
brum lecturi sunt. ne abhorreant
propter aduersos casus. sed reputent
ea que acciderunt. non ad interitũ
sed ad correptionẽ generis ee nri.
Crebrum multo tpe non sinere pecca
toribus ee sententia agere. sed statim
ultionem adhibere magni beneficii
indicium. Non enim sicut in aliis na
tionib; dns patiẽter expectat. ut eas
cum iudicii dies uenerit implenti di
ne peccatoy; puniat. ita et in nobis sta
tuit. ut peccata nris in finẽ deuoluat.
ita demum in nos iudicet. propter q̃d
numquam quide a nobis miam suã
mouet. Corripiens aũ maduersis po
pulum suũ non derelinquit. Sed hec
nobis ad commonitionẽ legentiũ dicta
sint paucis. tam aũ ueniendũ est
ad narrationem.

Eleazarus unus de principib; scri
barum. uir etate profectus. & multa
decorus. aperto ore hians cõpelle
bat carnem porcinã manducare.

ar ille gl'iosam mortem magis quam odibilem uitam amplecteñs. uolunta rie ꝑibat. ad supplicium. Instituens aũt quẽ admodum oportet accidere patienter sustinens. destinauit ne admitteret illicita ꝓpter uite amo rem. Hi aũt q̃ adstabant iniqua miseratione commoti. ꝓpter anti quã uiri amiciciam. tollentes eũ se creto rogabant afferri carnes quib; uesci ei licebat. & simularet̃ man ducasse sicut rex imperauerat de sa crificij carnib; ut hoc facto a morte liberaret̃. & ꝓpter ueterẽ amicicia o, hanc meo facerent humanitatem. Ar ille cogitare cepit etatis ac senec tutis sue eminentia dignam. & in genuam nobilitatis canicie. atq; a puero optime conuersationis. & scdm scẽ & a dõ condite legis con stituta respondit cito dicens. ꝓmit ti se uelle inuitum. Non enim etatem suã dignũ est inquit fin gere. ut multi adolescentium arbi trantes octogenarium nonagintaq; annoꝝ transisse ad uitã alienigenarũ. & ipsi ꝓpter meam simulationẽ. & ꝓpter modicum corruptibilis uite tẽp' decipiantur. et ꝓ hoc maculã atq; ex ecrationem meã ad quã senectutẽ. Nam et si impresenti tpõe supplicia hominũ eripiar. sz manus om nipotentis. neq; uiuens. neq; defunct effugiam. Quã obrem fortit̃ uitã excedendo senectute quide dignus apparebo. adolescentib; aũt exem plum forte relinquã. si forti animo ac prompto pro grauissimis. & sce tissimis legib; honesta morte ꝓfun gar. His dictis. confestim ad supplu cium trahebatur. His aũt qui eum ducebant. et paulo ante fuerant mi tes in iram uersi sunt. ꝓpter sermones ab eo dictos. q̃s illi pro arrogantia pro latos arbitrabant̃. S; cum plagis pe rimeret̃. ingemuit & dixit. Tu quẽ qui habes scam scientiam. manifeste scis quia cum a morte possim liberari. du ros cꝫ pos sustineo dolores. sedm a iam aũt uero ꝓpter timorem tuũ libenter hec patior. & iste q̃dẽ hoc modo uita discessit. non solum iuuenib; sz tm uerse gentis memoriam mortis sue ad exemplum uirtutis & fortitudi nis derelinquens. VII.

Contigit aũt & septem frẽs cum matre apprehensos compelli a rege contingere contra fas carnes porcinas. & flagris & taureis cruciari. Unus aũt ex illis qui erat pri mus sic ait. Quid queris. & quid uis discere a nobis. Parati sumus magis mori quã patrias ac dei leges ꝓuaricari. Iratus itaq; rex iussit sartagines & ollas eneas succendi. Quib; statim succensis. iussit ei q̃ prior fuerat lo cutus amputari linguã. & cute capi tis abstracta. summitates quoq; manus ei et pedes precidi. ceteris eius frib; & matre inspicientib;. Et cũ iam mutilus per omnia factus esset. iussit ei ignem admoueri. et adhuc spiranti̇ coqui in sartagine. Inquia cum diu cruciaretur. ceteri una cum matre inuicem se hortabantur mori fortit̃ dicentes. Ds aspiciat ueritatẽ. & consola bitur in nobis. quẽ admodũ ꝓ pro testationem cantici declarauit moy

ses: et inseruit suis consolabit. Mor-
tuo itaq; primo illo hoc modo secun
tem deducebant adludendū. & cu
te capitis eius cum capillis detracta
interrogabat si manducaret priu
quam toto corpore ꝙ membra sing
la punirentur. At ille respondens pa
tria uoce dixit. Non facio idō quia
fr̄ mis crudelem consecutus est mor
non negabo dñm. Ppt quod & iste
sequenti loco primi tormenta susce
pit. & multimo spū constituit
sic ait. Tu quidē scelestissime impr
sentia uita nos perdis: s; rex mundi
defunctos nos p suas legib; mirifice
ante resurrectione suscitabit.

Post hunc tertius ludebatur. &
lingua postulatus cito protu
lit. & manus constanter imigne
extendit. & cum fiducia ait. Tu
quidem scelerate ꝙppter dī leges
nunc hec ipsa despicio. qm̄ ab ip-
so me tua receptarū spero. His aut
rex et q̄ cum ipso erant mirabant
ad. lescentis animū. q̄d tā quaq;
nichilum duceret cruciatus. Et hoc
ita defuncto. quartum similiter
uexabant torquentes. Et cū iam es
set pximus ad mortē. sic ait. Pul
chrum est ab hominib; morti datos. spes
et spectare a dō tuum ab ipso resusci
tandos: tibi enim resurrectio adu
tam non erit. Et cum amouissent
quintū uexabant eū. At ille respi
ciens in eum dixit. Potestatē inter
homines habens cū sis corruptibi
lis. facis quod uis. Noli aut puta
re q̄d genus nr̄m adeo ēet derelictū.
Tu aut patienter sustine. & uide
bis magnam potestatē ipsius. qualis
te. & semen tuum torquebit.

Post hunc ducebant et sextū. et
is non inquiens sic ait. Noli
frustra errare. nosenim ꝙpt̄ nosmetip-
sos hec patimur. peccantes in dñm nr̄m
& digna admiratione facta sunt in
nobis. Tu aut ne existimes tibi impu
ne futurum. q̄d contra dñm pugnare
temptaueris. Supramodū aut mar
mirabilis et bonor̄ memoria digna
que percuntes septem filios suos dñi
dici tpr̄ conspiciens bono animo fe
rebat. ppter spem quā in dñm habe
bat. singulos illor̄ hortabat patria uoce fortiter repleta sapientia. &
femineę cogitationi. masculinum
animum inferens: dixit ad eos. Nes-
cio qualiter in utero meo apparuistis.
neq; enim ego spīm & animā dona
ui uobis. & uitam & singulor̄ mem
bra non ego ipsa compegi. Sed enim
mundi creator q̄ formauit homi
nis natiuitatē quaq; hominū inue
nit originem. et spm̄ uobis rursum ēt
mia reddet. et uitā sicut nunc nos
metipsos despicitis ꝙpt̄ legem eius.
Antiochus aut contempni se ar
bitratus simul & exprobrantis uo
ce despecta. eum adhuc adolescen
tior sup̄ erat. non solum uerbis hor
tabatur: s; & cum iuramento af
firmabat. diuitem se & beatū fac
turum. & a patris legib; amicum
habiturum. & res necessarias prebi
turum. Sed adista cum ad. lescens
nequaquā inclinaret. Vocabat rex
matrem & suadebat. ut ad. lescen
tē fieret in salutē. Cū aut multis

eam uerbis eet hortatus promisit
suasuram se filio suo. Itaq; inclina
ta adillum irridens crudelem ty
rannum: att patria uoce. fili mise
rere mei. que te mitto decem men
sibus portaui. & lac triennio dedi.
& aliu. et metatem istam produxi.
Peto ate. ut aspicias in celum & ter
ram. & adomnia que in eis sunt. &
intelligas quia ex nichilo fecit illa
ds. & hominum genus ita fit. ut
non timeas carnificē istum. sz dig
nus fribus tuis effectus suscipe mor
tem. ut in illa miseratione. cū fribz
tuis te recipiam. Cū hec illa adhuc
diceret att adº lescens. Quidiustine
tis. & Non obedio p̄cepto regis. sz
p̄cepto legis. que data est nobis p
moysen. Tu uero qui inuentor omis
malicie es factus in hebreos. non ef
fugies manū di. Nos enim ppeccatis
nris hec patimur. & si nobis ppter
increpationem. & correptionē dns
nr̄ modicū iratus est. sz rūm recon
ciliabitur seruis suis. Tu aut̄ o sce
leste. & omnium hominū flagicio
sissime. noli frustra extolli uanis
spebus in seruos eius inflāmatus.
non dum enim omnipotentis di. &
omnia inspicientis iudicū effugis
ti. Nam frēs mei modicū nunc do
lore sustentato. sub testamento ēne
uite effecti sunt. Tu uero iudicio di
uinitus superbie penas solues. Ego
aut̄ sicut frēs mei animā & corpus
meum trado p patriis legibz. mul
tans dīm maturius genti nr̄e. ppi
tium fieri teq; cū tormētis & uerber
bus confiteri. quod ipse est ds solus.
In me enim et in fratribz meis desinet
omnipotentis ira. que sup omne gen
nr̄m iuste subducta ē. Tunc rex acen
sus ira in hunc super omis crudelius
deseuit. indignum ferens derisum se
et hic ita mundus obiit pomia in do
mino confidens. Nouissime aut̄ post
filios et mat̄ consummata ē. Igit̄ de la
ceratis. & de nimis crudelitatibz sa
tis dictum est.

Judas uero machabeus. & qui cū illo
erant intrabant latenter in castella.
& conuocantes cognatos. & eos qui per
manserant in iudaismo assumentes
adduxerunt ad vi. milia uiros. & in
uocabant dīm ut respiceret in plm
q̄ ab omnibz accusabatur. Obsereretur
templo q̄d contaminabat̄ ab impiis.
misereret̄ eram ex animo ciuitatis
que erat uice complananda. & uocem
sanguinis ad se clamantis audiret.
memoraretur quoq; iniquissimas
mortes innocentium paruulorz. et
blasphemias nomini suo illatas. et
indignaret̄ sup his. Et machabeus
congregata multitudine. intolera
bilis gentib̄ efficiebat̄. Ira enī dī
in misericordiā conuersa ē. Et superuenies
castellis et ciuitatibz improuisus succe
debat eos. & opportuna loca occupans
non paucas hostium strages dabat. Ma
xime aut̄ noctibz adhuiusmodi ex
cursus ferebat̄. & fama uirtutis eius
ubiq; diffundebat̄. Videns aut̄ phi
lippus paulatim uirum ad profectū
uenire. ac frequentius res ei prospere
cedere. ad ptolomeū ducē celesyrie. &
fenicis scripsit. ut auxiliū ferret re
gis negocis. Ac ille uelociter misit

machanorem patriveli de priorib⁹
amicum dans et pmiscuis gentib⁹ ar-
matis non minus .xx. milib⁹. ut
uniuersum genus iudeor⁹ deleret
aduncto ei georgia uno militari et
nobilissimo reb⁹ experto. Con-
stituit aũt machanor regi ut tri-
butũ romanis quod erat danduo
duo milia talentor⁹ de captiuitate
iudeor⁹ supplerent. Statimq; admo
nitas misit ciuitates. conuocans
ad coemptionẽ iudaicor⁹ mancipio⁹
pmittens se octoginta mancipia ta
lento distracturum. Non respiciens
aduersitatẽ que eũ a omnipotente
erat consecutura. Judas aũt ubi com
perit. indicauit his q̃ secũ erant iu
dee machanoris aduentũ. et quib⁹
quia formidantes. & non credentes
dei uisae. in fugam uertebant. alii
ũ siqui de eis superierant. uenientes
simulq; dum deprecabantur ut eri
peret eos ab impio machanore qui eos
priusquam incommunis ueniret ven
diderat. & si non ppter eos. s⁹ ppter tes
tamentum q̃d erat ad patres eor⁹. &
ppter inuocationẽ sci et magnifici no
minis eius sup ipsos.

Conuocatis aũt machabeus sep-
tem milib⁹ q̃ cum ipso erant.
rogabat ne hostibus reconciliari
neq; meticulosi essent. inque uenientiũ
aduersum se hostium multitudi-
nẽ. s⁹ fortiter contenderent ante
oculos habentes contumeliam. que
in loco sco abhis inuste facta erat.
tremq; & ludibrio habite ciuitatis
muriam. Adhuc etiam ueteru⁹
institutis consulta. Nã illi quidẽ
armis confidunt aut simul et audā
tia. nos aũt omnipotenti dño qui
potest & uenientes aduersus nos &
uniuersum mundum uno delere
nutu confidimus. Admonuit aũt
& de auxiliis dei que facta sunt er-
ga parentes. et subsemacherib in cen
tum octoginta quinq; milia ut pe
rierunt de prelio quod est aduersus
galathas fuit. in babilonia. ut oms
ubi adrem uentũ est macedonib⁹ so-
cius belligerantib⁹ ipsi sex milia soli pe
rimerunt centũ uiginti milia. auxi-
lium illis datũ e celo. & beneficia pro
his plurima consecuti sunt. His uero
constantes effecti sunt. & p legib⁹ &
patria mori parati.

Constituit itaq; fils suos duces
utriq; ordini symonem. & iose
phum. et ionathan. subiectis unicu
iquo; millens. & quingentenis. Ad
hoc etiam ab esdra lecto illi sco libro.
& dato signo adiutorio dei. in prima
acie ipse dux comminsit eũ machanore.
& facto sibi adiutore omnipotente.
interfecerunt sup nouẽ milia hominũ.
Maiorẽ aũt partem exercitus machā
noris uulneribus debilem factã fuge
re compulerunt. Pecuniis ũ eor⁹ qui
ademptionẽ ipsor⁹ uenerant sublatis.
ipsos usq; quaq; persecuti sunt. s⁹ reuer
si sunt ora conclusi. Nam erat ante
sabbatum quã obcausam non perse
uerauerunt insequentes. Arma aũt ip
sor⁹ et spolia congregantes sabbatum
agebant. benedicentes dñm q̃ libera-
uit eos in isto die in ediç initium
misericordiam in eos. Post sabbatũ uero debi
libus. & orphanis. & uiduis diuisert

Ispolia & reliqua ipsi cū suis habuere. His itaq; gestis. & communi ab omnib; facta obsecratione. mi sericordem dñm postulabant. ut in finem seruis suis reconciliaret. & ex his q̄ cum timotheo & bachide erant contra se contendentes. sup. xx. milia interfecerunt. & munitiones excelsas optinuerunt. et plures predas diuiserunt. equā portionem debilib; pupillis et uiduis. s; & senioribus facientes. Et cum arma eor collegissent. diligenter omnia composuerunt in locis opportunis. Reliqua u̯ spolia hierosolimā detulerunt. et philarchen q̄dam cum timotheo erat interfecerunt. unum sceleris. qui in multis iudeos afflixerat. & cū ephibanua agerent hierosolimis. eos qui sacras ianuas incenderant. id est callisthenen cum in quoda domicilio refugisset incenderunt. digna eis mercede pro impietatib; suis reddita. Sacrilegissimus aut nichanor q̄ milie negociantes ad iudeor uenditionē adduxerat. humiliatus auxilio dñi ab his quos nullos existimauerat deposita uestigia permeditterranea fugiens solus uenit antiochiam. summa infelicitate. de interitu sui exercitus consecutus est. Et q̄ promiserat romanis se tributum restituere de captiuitate hierosolimor predicabat nunc p̄tereorem habere dñm iudeos. & ob ipsum inuulnerabiles esse eo quod sequerent leges ab ipso constitutas. lx.

Eodem tp̄e antiochus honeste reuertebat de perside. Intrauerat enim eā que dicat persipolis. & temptauit spoliare templū. & ciuitatem opprimere. Sz multitudine ad arma concurrente in fugam uersi sunt. Et ita contigit. ut antiochus post fugam turpiter rediret. Et cū uenisset circa ecbatanis. recognouit que circa nichanorem & timotheum gesta sunt. Elatus aut animo arbitrabat se iniuriā illor qui se fugauerant posse inultos reliquere. Idcoq; iussit agitari currū sine intermissione agens ether celesti cum iudicio purgente q̄d ita superbe locutus est. uenturum se hierosolimā & congeriem sepulchri iudeor eam facturum.

Sed qui uniuersa conspicit dns deus isr. percussit eum insanabili & inuisibili plaga. Ut enim finiuit hunc ipsum sermonē. apprehendit eum dolor diruus uiscerum. & amara inter ipsa tormenta. Et quidē satis iuste quippe q̄ multis et nouis cruciatib; alios torserat uiscera. Uerum ille nullomodo a sua malicia cessauit. Sup hec aut superbia repletus ignē spirans animo in iudeos. & precepit accelerari negotiū. contigit illū impetu currente decurru cadere. & grauiter corporis collisione membra uexari. Et qui sibi iudebat etiam fluctib; maris imperare supra humanū modū superbia repletus. & montiū altitudines in statera appendere. Hunc humiliatus ad tam ingestatoria portabatur manifestam dei uirtutē in semetipso contestans. ita ut de corpore ei impii uermes scaturirent. ac uiuentes in doloribus carnes eius effluerent. odore etiam illius & fetore exercitus grauaret. Et qui paulo ante sidera celi contingere se arbitra

batur eum nemo poterat
propter intolerantiam feto-
ris portare.

Hinc igitur cepit exgra
ui superbia deductus ad
agnitionem sui uenire. diuina
ammonitus plaga ꝑ momenta
singula doloribꝫ suis augmen
ta capientibus. & cum nec ipse
tam fetorem suum ferre posset.
ita aut. Justum est subditum ee
dō. & mortalem non paria deo
sentire. Orabat aut hec celes
tis dominū. a quo non eet mi
sericordiam consecutus. & cuita
tem ad quam festinans uenerat
ut eam ad solum deduceret. ac
sepulchrum congestoꝫ faceret
nunc optat liberam reddere.
& iudeos quos nec sepultura
quidem ee dignos habituram.
sed auibꝫ ac feris diripiendos
traditurum. Et iam paruul⁹ ex
terminaturū dixerat. equales
nunc athenienſibꝫ facturuoꝫ
polliceꝫ. Templum etiam
sanctū quod prius expoliauerat
optimis donis ornaturū. & scā
uasa multiplicaturum. et perti
nentes ad sacrificia sumptus de
reditibꝫ suis ꝑstaturum. super
hec & iudeum futurum. et om
nem locū terre ꝑambulaturuoꝫ
& predicaturum dī potestateoꝫ.
Sꝫ non cessantibꝫ doloribꝫ supe
rauerat enim in eum iustum dī
iudicaū desperat⁹ scripsit ad iu
deos. immodum deprecationis e
pistola hec continentem. Optimis
ciuibus iudeis. plurimam salutē
& bene ualere & ee felices. rex et
princeps antiochus. Si bene ua
leas & filiꝫ uri. & ex sententia uo
bis cuncta sunt. maximas agim⁹
gras. Ego in infirmitate consti
tutus. uri aut benigne memor.
Reuersus de persidis locis. & in
infirmitate graui apprehensus.
necessarium duxi pro communi
utilitate uram eam habere n
desperans memetipsum. sed spem
multā habeo effugiendi infir-
mitatem. Respiciens aut quod
& pater ms quibꝫ temporibus
in locis superioribꝫ ducebat ex
ercitum. ostendit quod per se
susciperet principatum. ut si
quid contrarium accideret. aut
difficile nunciaret. Scientes hi
qui in regionibꝫ erant. cui ee t
rerum summa derelicta non tur
barentur. Ad hec consideramus de
proximo potentes quosꝫ & ui
cinos temporibꝫ insidiantes. &
euentum expectantes. Designa
ui filium meū antiochum regē
quē sepe recurrens in superiora
regni multis uicm commenda
bam. & scripsi ad eum que sub
iecta sunt. Oro itaꝫ uos & pero
memores beneficiorꝫ publice &
priuatim. ut unusquisqꝫ conser
uet fidem ad me. & ad filiū meū.
Confido enim eum modeste &
humane acturum. & sequentem oꝫ
propositū meum communem
uobis fore.

Igitur homicida & blasphemus

pessime percussus. & ut ipse alios tractauerat. peregre in montibz miserabili obitu uita functus ē. Transferebat aūt corpus philippus co lactanteus eius. qui metuens filium antiochi adptholomeum filometorē in egiptū abiit.

Machabeus aūt & qui cum eo erant dño se protegente cuitatem quidem. & templum recepit. Aras aūt quas alienigene per platas struxerant tremq; delubra demolitus ē. et purgato templo aliud altare fecerunt. & deignatis lapidibz igne concepto obtulerunt sacrificia post biennium. & incensum. & lucernas. & panes propositionis posuerunt. Quibz gestis rogabant dnm prostrati in tiam. ne amplius malis talibz incideret. Sz & si quando peccassent. ab ipso miciis corriperent. non blasphemis ac barbaris hominibus traderent. Qua die aūt tēpluo ab alienigenis pollutum fuerat. contigit eāde die purgationeo fieri. uicesima & quinta mensis qui fuit casleu. & cum letitia egerunt diebus octo in modū tabernaculoz. recordantes quod ante modicum tēporis diem sollēpnē tabernaculoz in montibz & in speluncis more bestiarum egerant. propt quod tyrsos & ramos uirides. & palmas preferebant ei. qui prosperauit mundare locū suum. & decreuerunt cōmuni precepto. & decreto uniuerse gentis iudeoz. omnibus annis agere dies istos.

Et antiochus quidem. qui appellatus est nobilis. uite ecelsus ita se habuit. Nunc aūt de eupatore antiocho filio impij que gesta sunt narrauimus. breuiantes mala que in bellis gesta sunt. Hic suscepto regno constituit sup negocia regni lysiam quendam fenicis & syre nulicie principem. Nam ptolomeus qui dicebat mater iusti tenax erga iudeos ee constituit. & precipue propt iniquitatem que facta erat in eos. & pacifice agere cū eis. Sz ob hoc accusatus ab amicis apud eupatorem. cū frequent proditos audiret. eo quod cyprū credidisset a filometore defecisset. & antiochum nobilem translat etiam abeo recessisset. ueneno uitam finiuit.

Gorgias aūt cum eet dux idoz. assumptis aduenis. frequenter iudeos debellabat. Judei uero qui tenebant opportunas munitiones fugatos abhierosolimis suscipiebant. & bella re temptabant. Hiz uero qui erant cū machabeo. per orationes dnm rogantes. ut eet sibi adiutor. impetum fecerunt in munitiones ydumeoz. multaq; ei resistentes loca optinuerunt occurrentes interemerunt. & oms simul non minus auginti milibus trucidauerunt. Quida aūt cū confugissent in duas turres

ualde munitas. omnem appara
tum ad repugnandum haben
tes. machabeus ad eor expugna
tionem relicto simone ac iose
pho. esq; qui cum ipsis erant sa
tis multis ipse ad eas que ampli
us per urgebant pugnas con
uersus ē. Hij uero qui cū simo
ne erant. cupiditate ducti. a
quibusdā qui in turribz erant
suasi sunt pecunia. & septua
ginta milibus didragmis ac
ceptis. dimiserunt quosdam ef
fugere. Cum aūt machabeo
nuntiatum cēt quod factum ē.
congregatis principibz ppli. ac
cusauit quod pecunia frēs uen
didissent aduersariis eor di
missis. Hos igitur prodito
res factos interfecit. & consē
tim duas turres occupauit.
Armis aūt ac manibz omnia
prospere agendo in duabus
munitionibz plus quā uiginti
milia peremit.

Et timotheus qui prius au
deis fuerat superatus. con
uocato exercitu peregrine mul
titudinis. & congregato exerci
tu asiano. aduenit quasi inde
am armis capturus. Machabe
us aūt & qui cū ipso erant ap
propiante illo deprecabant dō
minū. Caput terra aspergentes.
lumboscq; cilicijs precincti. ad
altaris crepidinē prouoluti ut
sibi propicius. inimicis aūt eor
cēt minacis. & aduersarijs ad
uersaret. sicut lex dicit. Et ita
post orationem sumptis armis.
longius de ciuitate procedentes
& proximi hostibz effecti resede
runt. Primo aūt solis ortu u
triq; commiserunt. Isti quidem
uictorie. & prosperitatis sponso
rem cum uirtute dīm haben
tes. illi aūt ducem belli animā
habebant. Sz cum uehemens
pugna cēt. apparuerunt ad
uersarijs de celo uiri quinq; in
equis frenis aureis decori. du
catum nobis prestantes. Exqui
bus duo machabeum medium
habentes armis suis circūsep
tum incolumem conseruabant.
in aduersarios aūt tela & ful
mina iaciebant. ex quo & cecitate
confusi. & repleti perturbatione
cadebant. Interfecti sunt aūt
uiginti milia quingenti. & e
quites sexcenti. Timotheus aūt
confugit in gazara presidium
munitum. cui preerat cherea.
Machabeus aūt & qui cū eo e
rant letantes. obsederunt pre
sidium diebz quatuor. At illi
qui intus erant loci firmitate
confisi. supermodū maledice
bant. & sermones nefandos iac
tabant. Sz cum dies quinta il
lucesceret. uiginti iuuenes ex
his qui cū machabeo erant ac
censi animis propt blasphemiā
uiriliter accesserunt ad murū.
& feroci animo ince dentes as
cendebant. Sz & illi similiter
ascendentes turres. portasq; suc
cendere aggressi. ipsos ma

ledicos uiuos concremauerunt.
Per continuum aũt biduum pre
sidio uastato timothe[i] occultan
tem se in quodam repertũ loco
peremerunt. & fratrẽ eius cerean
& apollophanem occiderunt. Qui
bus gestis in ymnis & confessi
onib; benedicebant dñm. qui
magna fecit cũ isrl & uictoriam
xj. uli dedit. Sz paruo post tẽpore
lisias procurator regis & ꝓpin
quus ac negociorꝝ prepositus gra
uiter ferens de his que acciderant. congregatis octoginta mi
libz. & equitatu uniuerso uenie
bat aduersus iudeos. existimans
se ciuitatẽ quidem captam. gen
tib; habitaculum facturũ. tem
plum uero impecuniae questuꝝ
sicut cetera delubra gentiũ habi
turum. & per singulos annos ue
nale sacerdociũ. nusquã recogi
tans dꝰ potestatẽ. sed mente ef
feratus in multitudine pediuꝝ.
et in milib; equitũ. & in octo
ginta elefantis confidebat. In
gressus aũt iudeam. et appropi
ans bethsure. quod erat in angus
to loco ab hierosolima mĩuallo
quinq; stadiorꝝ. uiuid presidiuꝝ
expugnabat. Vt aũt machabe
us & qui cum eo erant cognoue
runt expugnari presidium. cum
fletu & lacrimis rogabant dñm
et omnis turba simul. ut bonũ
angelum mitteret ad salutem
isrl. & ipse primus machabeꝰ
sumptis armis. ceteros adhorta
tus est. simul secũ periculuꝝ
subire. & ferre auxilium fratribus
suis. Cumq; parati prompto ani
mo procederent. & adhuc essent in
hierosolimis. apparuit precedens
eos equester miles candida ar
mis aureis hastam uibrans. Tunc
omnes simul benedixerunt dñm
& conualuerunt animis. non solũ
homines sz & bestias ferocissimas
& muros ferreos parati penetrare.
Iuxta igitur prompti. de celo ha
bentes adiutorem. & misereantem
eos dominũ. Leonum aũt more
impetu uruentes hostib; prostra
uerunt ex eis undecim milia pe
ditum. et equites mille sexcen
tos. uniuersos aũt in fugam ver
terunt. Plures uero ex his uulne
rati uix nudi euaserunt. sed &
ipse lisias turpiter fugiens eua
sit. Et quia non insensatus erat
secum ipse reputans factam erga
se diminutionem. & intelligens
inuictos ee hebreos. dꝰ omnis au
xilio nitentes. misit ad eos. pmi
sitq; consurum se omnib; que iusta
sunt. et regem conpulsurum ami
cum fieri. Annuit aũt machabeus
precib; lisie. in omnib; utilitati
consulens. & quecũq; machabeꝰ
scripsit lisie de iudeis. ea rex con
cessit. Nam erant scripte iudeis
epla a lysia quide hunc modum
continentes. lysias pplo iudeoꝝ
salutem. Iohannes & abesalon qui
missi sunt a uobis. tradentes scrip
ta postulabant. ut ea que per il
los significabant implerent. Que
cumq; igit regi potuerunt pfer-

ri eposui. et que res permittebat con
cessi. Si igitur in negocijs fidē con
seruauerit: etiam deinceps bono
rum nobis causa ēē temptabo.
De ceteris aūt per singula uerba
mandaui. & ijs. q̄ his qui ame
missi sunt colloqui uobiscū. be
ne ualete. Anno centesimo. qua- xv.
dragesimo octauo die xxv. mensis
xanthici. & quarta regis
epla tta continebat. Rex antio
chus lysie frī salutem. Patre
mō inter dos translato. nos uo
lentes eos qui sunt in regno mo
sine tumultu agere. & rebus
suis adhibere diligentiā. Aud
uimus iudeos non consensisse
patri. ut transferrent ad ritus
grecoz. sz tenere uelle suū instī
tutum. ac propterea postulare
a nobis concedi sibi legitima sua.
Volentes igitur hanc quoq;
gentem quietam ēē. statuentes
iudicauimus templū restitui i
lis. ut agerent secdm maioz su
oū consuetudinem. Bene igit
feceris si miseris ad eos. & dextā
dederis. ut cognita nra uolun
tate. bono animo sint. & utilita
tib; propris deseruiant. Adiu
deos aūt regis epla talis erat.
Rex antiochus senatui iudeoz.
& ceteris iudeis salutem. Si ua
letis. sic est ut uolumus. sz &
ipsi bene ualemus. Adiit nos
menelaus dicens. uelle uos des
cendere ad uros qui sunt apud
nos. His igitur qui cōmeant
usq; ad diem tricesimum mensis
xanthici. damus dextras securita
tis. ut iudei utantur cibis & legib;
suis. sicut & prius. & nemo eoz
ullomodo molestiam paciatur.
De his que per ignorantiā gesta
sunt. misi aūt & menelaum. qui
uos alloqui at. Valete. Anno
centesimo quadragesimo octauo
xanthici mensis quintadecima
die miserunt etiam romani epi
stolā tta se habentē. Quintus
memmius. & titus manilius. le
gati romanoz pplō iudeoz salu
tem. De his que lisias cognatus
regis concessit uobis. & nos con
cessimus. De quib; aūt ad regē
iudicauit referendū. confestim
aliquē mittite diligentius inī
uos conferentes. ut decernam?
sicut congruit uobis. nos aūt
antiochiam accedim?. Idcoq; fes
tinate referre: ut nos quoq;
sciamus. cuius estis uoluntatis.
Bene ualete. Anno centesimo qua
dragesimo octauo quintodecimo
die mensis. xanthici his factis pac
tionibus lisias pergebat ad regē.
Judei aūt agricultare opam da
bant. sz & hi qui resederant thi
motheus & apollonius gennei
filius. sed et ieronimus & demo
phon super hos & nicanor cypri
arches non sinebant eos insilen
cio agere & quiete.

Oppitit uero tale quoddā flagi
cium perpetrarunt. ingauerunt
iudeos cum quib; habitabant
ascendere scaphas quas parauе
runt cum uxoribz & filiis. qua

si nullus inimicicias inter eos sub
iacentibz. Secdm commune tag
decretum ciuitatis & ipsis ac
quiescentibus pacisq causa ni
chil suspectū habentibz cum in
altum processissent submerse
runt non minus ducentos. Quā
crudelitatem iudas in suos gentis
homines factam ut cognouit
precepit uniuersis qui erant cū ipso.
& inuocato iusto iudice dō. ue
nit aduersus interfectores fra
trum. & portum quidē noctu
succendit. scaphas exussit. eos
aūt qui abigne refugerant.
gladio peremit. Et cum hec ita
egisset discessit quasi iterum
reuersurus. & uniuersos ioppi
tas eradicaturus. Sz cū cognō
uisset & eos qui erant iamnie
uelle pari modo facere habi
tantibz secū iudeis. iamnitas
quoq noctu superuenit. & por
tum cū nauibz succendit. ita
ut lumen ignis pareret iherosō
limis. abstadiis ducentis qua
draginta

Inde cum iam abissent nouem
stadiis. & iter facerent ad thi
motheum. commiserunt cum
eo arabes. quinq milia uiri &
equites quingenti. Cumq pug
na ualida fieret & auxilio dī pro
spere recessisset. resistere uiri ara
bes petebant auida decimas sibi
dari promittentes pascua daturos
& in ceteris profuturos. Judas
aūt arbitratus uere in multis
eos utiles. promisit pacē. Ex
tristq acceptis discessere ad taber
nacula sua. Aggressus est aūt &
ciuitatem quandā firmam pon
tibus. muris circūseptam que
a turbis habitabatur gentiuq
promiscuarū. cui nomen casphin.
Hi uero qui intus erant confi
dentes in stabilitate murorū et
apparatu alimoniarū remissius
agebant. maledictis lasscescentes
iudam. ac blasphemantes mun
di principem quod fas non est.
Machabeus inuocato aūt mag
no mundi principe. qui sine ari
etib; & machinis temporibz illi
precipitauit iericho ir ruit fe
rociter muris. & capta ciuitate
per dñi uoluntatē inenarrabiles
cedes fecit. ita ut adiacens stag
num stadiorū duorū latitudinis
sanguine infectum fluere uide
retur. Inde discesserunt stadia sep
tingenta quinquaginta. & uene
runt in charcha. ad eos qui dicun
tur tubeani iudeos. Sz et timo
theum quidē in illis locis non
comprehenderunt. nullocq negō
cio perfecto. regressus est. relicto
in quodā loco firmissimo presi
dio. Dositheus aūt & sosipater.
qui erant duces cum machabeo.
peremerunt atimotheo relictos
in presidio decē milia uiros.

Et machabeus ordinatis
circum se ser milibz & constitu
tis per cohortes. aduersus timo
theum processit. habentē secuō
centum uiginti milia peditū. et
equitum duo milia quingenti.

Cognito aũt iude aduentu timotheus premisit mulieres & filios. & reliquum apparatũ in presidium quod carnion dicitur. erat enim inexpugnabile. & accessu difficile. propter loco3 angustias. Cumq; cõhors iude prima apparuisset. timor hostibus incussus est. ex presentia dĩ qui uniuersa conspicat. et in fugam uersi sunt alius alio. ita ut magis á suis deicerẽtur. & gladio3 suo3 ictibus debilitarentur. Judas aũt uehemencius instabat puniens prophanos. & prostrauit ex eis triginta milia uirorum. Ipse uero timotheus incidit in partes dosithei & sosipatris. et multis precib3 postulauit ut uiuus dimitteretur. eo quod multos ex iudeis parentes haberet & frẽs. quos morte eius decipi e uenuret. & cum fidem dedisset restituturum se eos scdm constitutum. illesum eum dimiserunt propter fratrum salutem.

Judas aũt egressus est á carnio interfectis uiginti quinq; milibus. Post hostium fugam & necẽ. mouit exercitum ad effron ciuitatẽ munitã. in qua multitudo aduersarium gentium habitabat. & robusti iuuenes pro muris consistentes fortiter repugnabant. In hac machine multe. & teloꝝ erat apparatus. sz cum omnipotentem inuocassent. qui potestate uires hostium confregit. ceperunt ciuitatẽ & ex eis qui uirtus erant. uiginti milia prostrauerunt. Jnde adiuntes ad tharum abierunt. que ab hierosolimis sexcentis stadiis aberat. Contestantibus aũt his qui apud scitopolitas erant iudeis. quod benigne ab eis haberent & iam temporib3 infelicitatis. gd modeste secum egerunt. gratias agentes eis. exhortati etiam de cetero erga genus suũ benignos eẽ. uenerunt hierosolimã die sollempni septimanarũ instante.

Et post pentecosten abierunt contra gorgiam pfectum idumee. Exiuit aũt cũ peditib3 tribz milib3. & equitib3 quadringentis. Quib3 congressis contigit paucos ruere iudeorum. Dositheus uero quidam bizarenoz eques uir fortis gorgiam tenebat. & cum uellet illum capere uirum. eques quidá de trachib3 irruit meũ humerum eius amputauit. atq; ita gorgias effugit in mariſa. At ille cum hesdrin essent diutius pugnantib3 & fatigatis. inuocauit dñm iudas adiutorem. & ducem belli fieri. incipiens uoce patria. & cum hymnis clamoreq; exultans fugam gorgie multib3 incussit.

Judas aũt collecto exercitu uenit in ciuitatẽ adollam. & cũ septima dies superueniret consuetudine purificati. in eodẽ loco sabbatum egerunt. & insequenti die uenit cum suis iudas. ut corpora prostratoꝝ tolleret. & cũ patentib3 poneret insepulchris

paternis. Inuenerunt aũt sub tunicis interfectoꝝ de donariis ydoloꝝ quę apud iamniam fuerunt. aquib; lex prohibet iudeos. Omnib; ergo manifestũ factum est. ob hanc causã eos corruisse. Omnes itaq; benedixerunt iustum iudicium dñi. qui occulta fecerit manifesta. atq; ita ad preces conuersi rogauerunt ut id quod factũ fuerat obliuioni traderetur.

At uero fortissimus iudas hortabatur pplm conseruare se sine peccato. sub oculis uidentes quę facta sunt pro peccato eoꝝ qui prostrati sunt. & facta collatione duodecim milia dragmas argenti. misit iherosolimã offerre propeccato sacrificium. Bene & religiose de resurrectione cogitans. Nisi enim eos qui ceciderant resurrecturos speraret. superfluum uideret. & uanũ orare pro mortuis. & quia considerabat quod hi qui cũ pietate dormicionem acceperant. optimam haberent repositã grãm. Scã ergo & salubris cogitatio. p defunctis exorare ut a peccato soluerentur. xiij.

Anno centesimo quadragesimo nono. cognouit iudas antiochum eupatoris uenire cũ multitudine aduersus iudeam. et cum eo lysiam procuratorẽ & prepositum negotioꝝ secum habentem peditum centum decẽ milia. & equitum quinq; milia. & elephantos uiginti duos. currus cũ falcibus trecentos. Commiscuit aũt se illis. & menelaus cũ multa fallacia. deprecabat antiochũ. non propatrie salute. sed sperans se constitui in principatum. Sed rex regum suscitauit animos antiochi in peccatorem. & suggerente lisia. hunc ee causam omnium malorꝝ. iussit ut eis est consuetudo comprehensum in eode loco necari. Erat aũt in eode loco turris quinquaginta cubitoꝝ agrestuꝝ undiq; habens cineris. Hec. pspectum habebat inpreceps. inde in cinerem deici iussit sacrilegum omnib; eum propellentib; ad inferiorum. et tali lege preuaricatorem legis contigit mori. nec tre- dari menelaum. & quidẽ satis iuste. Nam quia multa erga altaria delicta commisit. cuius ignis et cinis erat ses. ipse in cineris morte damnatus est.

Sed rex mente effrenatus uenie- bat nequioreꝝ se ostensurus iudeis. Quib; iudas cognitis precepit populo. ut die ac nocte dominum inuocarent. quo sicut semper & nunc adiuuaret eos. quippe qui lege & patria. sedq; templo priuari uererent. ac populum qui nuper paululum respirasset ne sineret blasphemis rursus nationib; subdi. Omnibus itaq; id simul facientibus et dño miam cum fletu & ieiunio et per triduum continuũ pstratis. hortatus ẽ eos iudas ut se ppara

rent. Ipse uero cum semoubus cogitauit priusquam rex ad moueret exercitum ad iudeam & optineret ciuitatem. ut exi ret & dñi iudicio committeret exercitum rq. Dans itaq; potesta tem omnium dō mundi erga toq. et hortatus suos ut for titer dimicarent. & usq; ad mortem pro legibus templo ci uitate patria. & cunctis stare. circa modū exercitū constituit. & dato signo suis de uictoria iuuenib; fortissimis electis hoc te aggressus aulam regiam in castris interfecit uiros quatu ordecim milia. & maxima ele phantoq; cum his qui super po sti erant. summoq; metu hac perturbatione hostium castra replentes rebus prospere gestis abi erunt. Hoc aūt factuo est. illucescente die adiuuante eū dñi protectione. Sz rex accep to g̃stu audacie iudeoq; & bethsure. quod erat iudeoq; presidium muntiū castra ad mouebat. Sed fugabatur. im pugebatur. munebat. His aūt qui intus erant iudas necessaria mittebat. Nun ciauit aūt misteria hostibus rohdecus quidā de iudaico ex ercitu. qui requisitus compre hensus conclusus ē.

Iterum rex sermonē habuit ad eos qui erant in bethsuris dextram dedit. accepit. abiit commisit cū iuda. superatus est. Vt aūt cognouit rebellasse philippum antiochie. qui relict erat super negocia. mente con stematus est. iudeos deprecans subditusq; eis uirat de omnib; quib; rustuo usum est. & re conciliatus obtulit sacrificiuo. honorificauit templū. & mune ra posuit. Machabeum ample xus est. & fecit eū a tolomaide usq; gerrenos ducem & principē. Vt aūt uenit tolomaidā gra uiter ferebant tolomenses a micicie conuentionem indignan tes ne forte fedus irrumperent. Tunc ascendit lysias tribunal. & exposuit rationem. & pplo sedauit. Regressusq; est antiochiā. & hoc modo regis profectio ut reditus fuit xliij.

Sed post triennij tempus cog nouit iudas & qui cū eo e rant demetrium seleuci cū mul titudine ualida. & nauib; per portum tripoli ascendisse. & ad loca opportuna. ut tenerent re gionēs aduersus antiochum. & eius ducem lysiam. Alchimus aūt quidam qui summus sacer dos fuerat sed uoluptarie com quinatus est temporib; cōmixti onis. considerans nullomodo sibi ee salutē neq; accessum ad alta re. uenit ad regem demetrium. centesimo quinquagesimo anno. offerens ei coronam auream. & palmam. Super hec & talos qui templi ē iudebant. Et ipsa quide die siluit. Tempus aūt

oportunum clementie sue nactus.
Conuocatus a demetrio ad consi
lium. & interrogatus quibꝫ reb⁹
& consiliis iudeꝫ niteretur. Re
spondit. Ipsi qui dicunt assideꝫ
iudeoꝝ. quibꝫ pre est iudas ma
chabeus bella nutriunt. & sedi
ciones mouent. nec patiuntur
regnum ee quietum. Nam &
ego defraudatus parentu gla
dio. aut summo sacerdocio. q
huc uenu primo quide utilita
tibus regis fidem seruans. se
cundo aut eam cuibꝫ consu
lens. Nam illoꝝ prauitate.
uniuersuꝫ genus nrm non mi
nime uexatur. Sed his singu
lis oro rex cognitis & regioni
& generi sedm peruulgatam
omnibꝫ humanitate tua pro
spice. Nam quadiu superes
iudas. impossibile est pacem
ee negociis. Talibꝫ aut dictis
bhoc. & ceteri amici hostilit
habentes aduersus iudam in
flammauerunt demetrium

Qui statim nicha
norem prepositu⁹ elefan
toꝝ ducem misit in iudeam da
tis mandatis. ut ipsum quide
iudam caperet. eos uero qui cꝫ
illo erant dispergeret. & consti
tueret alchimu⁹ maximi teꝫ
pli summu sacerdoteꝫ. Tunc
gentes que defugerant iudam.
segregatam se nichanoꝝ misce
bant. miserias & clades iudeoꝝ
prosperitates rerum suarum esti
mantes. Audito itaq; iudeꝫ in
chanoris aduentu. & conuentu
nationum consperse terra roga
bant eum qui pplm suum con
stituit. ut eum in eternum cus
todiret. quiq; suam portione
signis cuidentibꝫ protegit. Im
perante aut duce statim inde
moueruntꝫ conuenerunt ad cas
tellum dessau. Symon uero fr
iude commiserat cum nichano
re. sꝫ contritus est repentino
aduentu aduersarioꝝ.

Nichanoꝝ tamen audiens
uirtutem comitu iude. &
animi magnitudine quam pro
patrie certaminibꝫ habebant
sanguine iudeum facere metu
ebat. Quam obrem misit pos
sidonium. & theodotum. &
mathiam. ut darent dextras.
atq; acciperent. Et cum diu de
his consiliuum ageret. & ipse
dux ad multitudine recubuisset.
omniu una fuit sententia am
icis annuere. Itaq; die con
stituerunt qua secreto inter se
agerent. et a singulis selle pro
late sunt & posite. Precepit
aut iudas armatos ee locis
opportunis. ne forte ab hostibꝫ
repente mali aliquid oriret. &
congruum colloquiu fecerunt.
Morabatur aut nichanoꝝ ie
rosolimis. & nichil inique age
bat. Gregesq; turbarum que
congregate fuerant dimisit.
Habebat aut semp iudam ca
rum animo & erat uno in
clinatus. rogauit eu ducere

uxorem: filiosq; priuetare. Nupti
as fecit quiet egit. communiterq;
uiuebant.

Alchimus aũt uidens carita
tem illoz adinuicẽ. & con
uentiones. uenit ad demetriuo
& dicebat nichanorem rebus
alienis assentire. Judamq; regi
ni insidiatorem successorem sibi
destinasse. Itaq; rex exasperat
et pessimis huius crimmatio-
nibz irritatus: scripsit nicha
noz dicens. Grauiter quideo
se ferre de amicicie conuentio-
ne. uibere tamen machabeuo
ciciis uinctuo mittere antio-
chiam. Quibz cognitis nicha
noz consternabatur. & grauiu
ter ferebat si ea que conuene
rant irrita faceret. nichil lesus
auro. Sed quia regi resistere
non poterat: opportunitateo
obseruabat qua preceptum per
ficeret.

Et machabeus uidens secum
austerius agere nichanoẽ.
& consuetum occursuo ferociis
exhibentem. intelligens non ex
bono cẽ austeritateo istam. pau
cis suoz congregatis occultauit
se a nichanore. Quod ut ille cog
nouit fortiter se auiro preuen
tum. uenit ad maximum. & sanc
tissimũ templum. & sacerdotibz
solitas hostias offerentibz ius
sit sibi tradi uiruo.

Quibus cũ iuramento dicen
tibus nescire se ubi eet qui
querebaẽ. extendens manũ ad
templum iurauit. Nisi michi
uinctum judam tradideritis.
istud dj phanum in planicie de
ducam. & altare effodiam. &
templum hoc libero patri con
secrabo. & his dictis abiit. Sa
cerdotes aũt protendentes ma
num in celum. inuocabant eũ
qui semper est propugnator
gentis ipsoz hec dicentes. Tu
dne qui uniuersitatis nullius
indiges. uoluisti templũ habi
tationis tue fieri in nobis. &
nunc scẽ scoz omniũ dne. con
serua in eternũ inpolluta do
mum istam: que nuper mun
data est.

Quidam aũt quidam de senio
ribz abiberosolimis delat
us est nichanoz. uir amator ciui
tatis & bene audiens: qui pro
affectu pater iudeoz appellaba
tur. Hic multis temporibz con
tinentie propositũ tenuit in
iudaismo. corpusq; & animã
tradere contentus pro perseue
rantia. Volens aũt nichanor xv.
manifestare odium quod ha
bebat in iudeos. misit milites
quingentos ut eũ comprehen
derent. Putabat enim si illũ
decepisset. se sibi cladem maxi
mam iudeis illaturũ. Turbis
aũt irruere domũ eius. & ia
nuam diruumpere atq; igneo
admouere cupientibz. Cum ia
comprehenderet. gladio se pe
tit. eligens nobiliter mori.
quã subditus fieri peccatoribz.

et contra natales suos indignis
inuris agi. Sed cum persis
tinationem non certo ictu pla
gam dedisset. & turbe intra
hostia irrumperent: recurrens
audacter admurū. precipi
tauit semecipsum uiriliū in
turbas. quibz uelocter lo
cum dantibz casiū eius ue
nit per mediam ceruicem; & cū adhuc spiraret. accensis
animis surrexit. cū & sanguis
ei⁹ magno fluxu deflueret
saucius cursu turbam pertran
siit. & stans supra petram q̄n
dam preruptā & iam exsanguis
effectus cōplexus intestina sua
utrisq; manibz proiecit se sup
turbas. inuocans dominatorē
uite ac spē. ut hec uli rūm
redderet. atq; ita uita defunc
tus est.

Nichanor aūt ut comperit
iudam ee in locis samarie.
cogitauit die sabbati cū omi
impetu cōmittere. Judeq; uero
qui illū p̄necessitatē sequebantur dicentibz ne ita ferociter
ac barbare feceris. sz honorem
tribue die sanctificationis. &
honora eum qui uniuersa con
spicit. ille infelix interroga
uit si est potens in celo. qui
imperauit agi diem sabbatoz.
& respondentibz illis. Est dns
uiuens ipse in celo potens qui
uulsit agi septimā diem. u
le aūt & ego potens sum super
terram; qui impero sumi arma
& negocia regis implere. Tamen
non obtinuit. ut consiliū perficeret. & nichanor quidē cum
summa superbia erectus cogitauerat cōmunē tropheū statuere de iuda.

Machabeus aūt confidebat
sup eum omni spe. auxiliū sibi adō adepturum. & hortabatur suos. ne formidarent
aduentum nationum. sz in mente haberent adiutoria sibi facta de celo. & nunc speraret ab
omnipotente. ad futurā sibi uictoriā. & allocutus illos de lege
& propheis. ammonens etiam certamiū que fecerant prius promptiores eos constituit. & ita animis eoz erectis simul ostendēs
gentiū fallaciam. & iuramentoz
preuaricationē. Singulos aūt
illoz armauit non clipei & hastē
munitione. sz sermonibz optimis
& hortationibz expositio digno
fide somnio p̄. quod uniuersos
letificauit. Erat aūt huiusmodi
uisus. oniam qui fuerat sūmus
sacerdos. uirum bonū & benignum. uerecundū uisu. modestuq;
moribz. & eloquio decoz. & qui
a puero uirtutibz exercitatus sit
manus protendentē omne pro
omni ppło iudeoz. Post hec aūt
apparuisse & aliū uirum certe
& glā mirabilē & magni decoris
habitudinē circa illum. Respondente dixisse. hic est
fratrum amator & ppli isrl. hic
ē qui multū orat p ppło. & um

uersa scā ciuitate, iherusalem
Extendisse aūt ieremiā dexte
rum. & dedisse iude gladium.
munus adco. in quo deicies ad
uersarios populi mei israēl.
Exortati itaq; iude sermoni
bus bonis ualde. de quibz
ercolli possit impetus. & animi
iuuenum confortari, statuerunt
dimicare. & confligere fortiter.
ut iudicaret
eo quod ciuitas scā. & templū pe
riclitaret. Erat enim, puxoribz
& filiis. itemq; pro fratribz et cog
natis. non minor sollicitudo. Ma
ximus uero & primus, p sanctita
te timor erat templi. sz & cos
quim ciuitate erant. non minima
sollicitudo habebat pro his
qui congressuri erant. & cū iam
oīs speraret iudiciū futuruq;
hostesq; adesent atq; exercitus
cēt ordinatus. bestie equitesq; o
portuno in loco compositi. Consi
derans machabeus aduentum
multitudinis. et apparatū uariū
armoz. ac ferocitatem bestiaruo;
extendens manus in celū. prodigia
faciente dīm inuocauit. qui non
secūm armoz potentiam. sz pro ut
ipsi placet dat dignis uictoriaq;
Dixit aūt inuocans hoc modo. Tu
dne misisti anglm tuū sub ezechia
rege iudee. & interfecisti de cas
tris sennacherib centū octuginta
quinq; milia. & nunc dominatre
celoz mitte anglm tuum bonū
ante nos in timore & tremore
magnitudinis brachij tui. ut
metuant qui cum blasphemia ue
nuunt aduersus scām pplm tuū.
Et hic quidē ita peroauit. Nicha
nor aūt & qui cum ipso erant cū
tubis & canticis ammouebant.
Judas uero & qui cū ipso erant in
uocato dō p orationes congressi
sunt. Oanu quidē pugnantes.
sed cordibz dīm orantes. ptra
uerunt non minus triginta qnq;
milia ps̄entia dī magnifice delec
tati. Cūq; cessassent. & cū gaudio
redirent. cognouerunt nichano
rem ruisse cum armis suis. facto
itaq; clamore. & ꝓturbatione.
suscitata patria uoce. omp̄m do
minū benedicebant.
Precepit aūt iudas. qui p omīa
corpore & animo moz pro ciui
bus paratus erat. caput nichano
ris. et manum cū humero abscisam
ierosolimā perferri. Qui cū uenis
set conuocatis contribulibz & sa
cerdotibz adaltare accessit. & ad
eos qui in arce erant. & ostenso ca
pite nichanoris & manu nefari
a quam extenderat contra do
mum sanctam omp̄is dī. mag
nifice glorificatus est. Linguaq;
etiam impij nichanoris precisaq;.
iussit particulatim auibz dari.
Oanum aūt dementis contra tē
plum suspendi. Oīs igitur celi
oīm benedixerunt dicentes. Be
nedictus dns qui locum suū in
contaminatū conseruauit. Sus
pendit aūt nichanoris caput in
summo arce. euidens ut ēēt ma
nifestum signum auxilij dī. Itaq;

auruū drachmā accepe cēū gladium

omnes communi consilio decreue
runt. nullo modo diem istum absq;
celebritate preterire. habere aũt
celebritatem ẽa decima die mensis
adar. quod dicẽ uoce syriaca pri -
die mardochei die. Igitur his er
ga nichanorem gestis. ex illis tẽ
poribus abhebreis ciuitate posses
sa. Ego quoq; inhis finẽ faciam
sermonis. & siquidẽ bene & ut his
touẽ competit. hoc & ipse uelim.
Si aũt minus digne. concedendũ
est michi. Sicut enim unum seo
per bibere. aut semper aquaq;
contrarium est. Alterius aũt
uti delectabile. ita legentib;
si semper exactus sit ser
mo. non erit gratus. Hic
ergo erit consummatus.

Explicit
Macha
beorvo
liber. ii;
Secundus

LAMBES-
MUSEUM
LIBRUM OLIM
POSSEDIT

Incipit prologus Hieronimi pbri in ecclesiasten

Multi me ad hoc ferme quinquiens cū adhuc rome essem
et ecclesiasten scē Hilarii legēm ut eū adorepti hui
scli poscarē. r ome qđ i mūdo cerneret putaret ee pro
nichilo: rogatum ab eo ut more omnium obscura
qq; dissererem ut absq me posset intelligē q legerat. Itaq
qm i pctis nr opis sbita mōte sbrepta ē. r ñ meritis
o paula r eustochiū talem uite nre hre sorte rapuit
vulnē pauus obmutui. Sūe i bethlee posit agnoze
indelicez cuitate. r illi mihi emoue r nob reddo q debeo.
hoc breuit admonens q multi auctoritate securi sūt
si de hebreo cōstens magis septuagita interpetū studiose
coaptauī. in hys dūtaxat q ñ mlt̄um ab hebreis discre
pabāt. Interdū aq̄le quoq r symachi r theodotionis re
cordar sīt ut nec r omittere nimia lectoris studiū deter
rerem. ñ rursū gr oscitāt̄ mea fonte veritatis omisso
opinionū riuulos consectarer. Explicit prologus.

CAPITOL. STUDII MEDIOLANENSIS

In Feſto

vitæ in pace cõſũmavit. Quare frem. Benedicti o

Dñi ſuper caput ju ſti, memoria ejus in ſe

cula ſeculorũ. Cu invoca

quæſivit bona Pater

li ũ germinavit. Verba

ſtetit ſemẽ il li⁹ & uſq

glo ria ejus. Dñe Dñs noſte

nũ cornu Chriſti ſui & dedit mi teſtameꝛtu

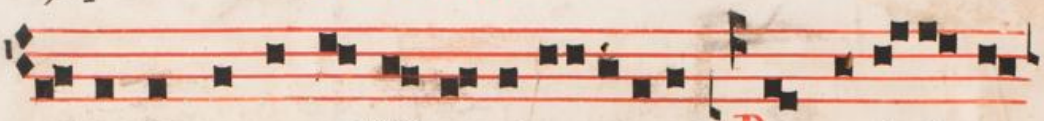
i R.

vitæ & ſedẽ glo riæ ſuæ. In Dño confido. 3o. to. j fig.

P rima vir tus viri ſan ·cti habitus

cor

In Feſto

vitæ in pace cõſũmavit. Quare frem.ª Benedicti o

Dñi ſuper caput juſti, memoria ejus in ſe

cula ſeculorũ. Cu invocare.ª Cõſurgẽs dilucu lo

quæſivit bona Pater ſanctus quaſi florens li

li ũ germinavit. Verba mea.ª In teſtamẽtis pacis

ſtetit ſemẽ il li.º & uſq; in æter num permanet

glo ria ejus. Dñe Dñs noſter.ª Exalta vit Dñs in æter

nũ cornu Chriſti ſui & dedit illi teſtamẽtũ

i R.

vitæ & ſedẽ glo riæ ſuæ. In Dño confido. 8.to. j fig.

Prima vir tus viri ſan cti habitus

cor

